

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

3 2044 010 657 401

Digitized by Google

IndL 3000.6

HARVARD COLLEGE
LIBRARY

FROM THE FUND OF
CHARLES MINOT
CLASS OF 1828

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Die

Hymnen des Rigveda.

Herausgegeben

von

Theodor Aufrecht.

Erster Theil.

Mandala I—VI.

Zweite Auflage.

Bonn,

bei Adolph Marcus.

1877.

Digitized by Google

Ind h 3000.6
~~III, 1608~~ A

SEP 19 1884

Hist of Ind.
I, II.)

Digitized by Google

Ṛiksaṃhitā.

1.

Agním īḷe puróhitaṃ yajñásya devám ṛitvíjam | hótāraṃ ratnadhátamam || 1 || agníḥ pūrvebhir ṛíshibhir íḍyo nūtanair utá | sá devāṅ éhá vakshati || 2 || agnínā rayím aśnavat pósham evá divé-dive | yaśásaṃ vīrávattamam || 3 || ágne yáṃ yajñám adhvaráṃ viśvátaḥ paribhūr ási | sá íd devéshu gachati || 4 || agnír hótā kavíkratuḥ satyáś citráśravastamaḥ | devó devébhir á gamat || 5 || 1 ||

yád aṅgá dāśúshe tvám ágne bhadráṃ karishyási | távét tát satyám aṅgiraḥ || 6 || úpa tvāgne divé-dive dóshāvastar dhiyā́ vayám | námo bháranta émasi || 7 || rā́jantam adhvarāṇāṃ gopā́m ṛitásya dídivim | várdhamānaṃ své dáme || 8 || sá naḥ pitéva sūnávé 'gne sūpāyanó bhava | sácasvā naḥ svastáye || 9 || 2 ||

2.

Vā́yav á yāhi darśatemé sómā áraṃkṛitāḥ | téshām pāhi śrudhí hávam || 1 || vā́ya ukthébhir jarante tvā́m áchā jaritā́raḥ | sutásomā aharvídaḥ || 2 || vā́yo táva prapṛiñcatī́ dhénā jigāti dāśúshe | urūcí sómapītaye || 3 || índravāyū imé sutá

1, 1 puráḥ-hitam. ratna-dhātamam. 2 ā́ ihá. 4 pari-bhūḥ. 5 kaví-kratuḥ. citráśravaḥ-tamaḥ. 6 táva ít. 7 tvā aº. dóshā-vastaḥ. ā́ iº. 9 pitā́-iva sūnávé áº su-upāyanáḥ. sácasva. — 2, 1 vā́yo *iti*. darśata imé. áram-kṛitāḥ. śrudhí 2 vā́yo *iti*. ácha. sutá-somāḥ ahaḥ-vídaḥ. 3 vā́yo *iti*. pra-pṛiñcatī́. sóma-pītaye. 4 índravāyū *iti*.

Digitized by Google

úpa práyobhir á gatam | índavo vām uṣánti hí || 4 || váyav índraṣ ca cetathaḥ sutánām vājinīvasū | táv á yātam úpa dravát || 5 || 3 ||

váyav índraṣ ca sunvatá á yātam úpa nishkṛitám | makshv ìtthá dhiyá narā || 6 || mitrám huve pūtádakṣham váruṇam ca riṣádasam | dhíyam ghṛitácīm sádhantā || 7 || ṛiténa mitrāvaruṇāv ṛitāvṛidhāv ṛitaspṛiśā | krátum bṛihántam āśāthe || 8 || kaví no mitrávaruṇā tuvijātá urukṣháyā | dákṣham dadhāte apásam || 9 || 4 ||

3.

Áśvinā yájvarīr ísho drávatpāṇī śúbhas patī | púrubhujā canasyátam || 1 || áśvinā púrudaṁsasā nárā śávīrayā dhiyá | dhíshṇyā vánatam gíraḥ || 2 || dásrā yuvákavaḥ sutá nāsatyā vṛiktábarhishaḥ | á yātam rudravartanī || 3 || índrá yāhi citrabhāno sutá imé tvāyávaḥ | áṇvībhis tánā pūtásaḥ || 4 || índrá yāhi dhiyéshitó víprajūtaḥ sutávataḥ | úpa bráhmāṇi vāghátaḥ || 5 || índrá yāhi tútujāna úpa bráhmāṇi harivaḥ | suté dadhishva naḥ cánaḥ || 6 || 5 ||

ómāsaṣ carshaṇīdhṛito víśve devāsa á gata | dāśváṁso dāśúshaḥ sutám || 7 || víśve devāso aptúraḥ sutám á ganta túrṇayaḥ | usrá iva svásarāṇi || 8 || víśve devāso asrídha éhimāyāso adrúhaḥ | médham jushanta váhnayaḥ || 9 || pāvaká naḥ sárasvatī vájebhir vājínīvatī | yajñám vashṭu dhiyávasuḥ || 10 || codayitrí sūnṛítānām cétantī sumatīnám | yajñám dadhe sárasvatī || 11 || mahó árṇaḥ sárasvatī prá cetayati ketúnā | dhíyo víśvā ví rājati || 12 || 6 ||

Prathamo 'nuvākaḥ.

2, 5 váyo *iti*. vājinīvasū *iti* vājinī-vasū. 6 váyo *iti*. niḥ -kṛitám makshú i°. 7 pūtá-dakṣham. 8 ṛita-vṛidhau ṛita -spṛiśā. āśāthe *iti*. 9 kaví *iti*. tuvi-jātaú uru-kṣháyā. dadhāte *iti*. — 3, 1 drávatpāṇī *iti* drávat-pāṇī. patī *iti* púru-bhujā. 2 púru -daṁsasā. 3 sutáḥ. vṛiktá-barhishaḥ. rudravartanī *iti* rudra-vartanī. 4 índra á. citrabhāno *iti* citra-bhāno. 5 dhiyá i° víprajūtaḥ sutá-vataḥ. 7 carshaṇi-dhṛitaḥ. 8 ap-túraḥ. usráḥ-iva. 9 éhi-māyāsaḥ. 10 dhiyá-vasuḥ. 11. su-matīnám. 12 víśvāḥ.

Digitized by Google

4.

Surūpakṛitnúm ūtáye sudúghām iva godúhe | juhūmási dyávi-dyavi || 1 || úpa naḥ sávaná gahi sómasya somapāḥ piba | godā́ íd reváto mádaḥ || 2 || áthā te ántamānām vidyáma sumatīnā́m | mā́ no áti khya ā́ gahi || 3 || párehi vígram ástṛitam índram pṛichā vipaścítam | yás te sákhibhya ā́ váram || 4 || utá bruvantu no nído nír anyátas cid ārata | dádhānā índra íd dúvaḥ || 5 || 7 ||

utá naḥ subhágāṅ arír vocéyur dasma kṛishṭáyaḥ | syāméd índrasya śármaṇi || 6 || ém āśúm āśáve bhara yajñaśríyam nṛimā́danam | patayán mandayátsakham || 7 || asyā́ pītvā́ śatakrato ghanó vṛitrā́ṇām abhavaḥ | prā́vo vā́jeshu vā́jínam || 8 || tā́m tvā vā́jeshu vājínam vājáyāmaḥ śatakrato | dhánānām indra sātáye || 9 || yó rāyò 'vánir mahā́n supā́ráḥ sunvatáḥ sákhā | tásmā índrāya gāyata || 10 || 8 ||

5.

Ā́ tv étā ní shīdaténdram abhí prá gāyata | sákhāya stómavāhasaḥ || 1 || purūtámam purūṇā́m īśānam vā́ryāṇām | índram sóme sácā suté || 2 || sá ghā no yóga ā́ bhuvat sá rāyé sá púramdhyām | gámad vā́jebhir ā́ sá naḥ || 3 || yásya saṃsthé ná vṛiṇváte hárī samátsu śátravaḥ | tásmā índrāya gāyata || 4 || sutapā́vne sutā́ imé śúcayo yanti vītáye | sómāso dádhyāśiraḥ || 5 || 9 ||

tvā́m sutásya pītáye sadyó vṛiddhó ajāyathāḥ | índra jyaíshṭhyāya sukrato || 6 || ā́ tvā viśantv āśávaḥ sómāsa indra girvaṇaḥ | śám te santu prácetase || 7 || tvā́m stómā

4, 1 surūpa-kṛitnúm. sudúghām-iva go-dúhe. 2 sávanā ā́. soma-pāḥ. go-dā́ḥ. 3 átha. su-matīnā́m. 4 párā ihi. pṛicha vipaḥ-cítam. 5 índre. 6 su-bhágān. syā́ma ít. 7 ā́ īm. yajña -śriyam nṛi-mā́danam patayát mandayát-sakham. 8 śatakrato *iti* śata-krato / prá āvaḥ. 9 śatakrato *iti* śata-krato. 10 rāyáḥ a°. su -pāráḥ. tásmai. — 5, 1 tú ā́ ita. sīdata í°. sákhāyaḥ. stóma-vāhasaḥ. 2 puru-támam. 3 gha. yóge. púram-dhyām. 4 sam-sthé. hárī *iti*. samát-su. 4b. *vgl.* 4, 10. 5 suta-pā́vne. dádhi-āśiraḥ. 6 sukrato *iti* su-krato. 7 prá-cetase.

Digitized by Google

avīvṛidhan tvám ukthá ṣatakrato | tvám vardhantu no gíraḥ || 8 || ákshitotiḥ saned imáṃ vájam índraḥ sahasriṇam | yásmin víṣvāni paúṃsyā || 9 || má no mártā abhí druhan tanúnām indra girvaṇaḥ | íṣāno yavayā vadhám || 10 || [10] ||

6.

Yuñjánti bradhnám arushám cárantam pári tasthúshaḥ | rócante rocaná diví || 1 || yuñjánty asya kámyā hárī vípakshasā ráthe | ṣóṇā dhriṣhṇú nrivāhasā || 2 || ketúṃ kṛiṇvánn aketáve péṣo maryā apeṣáse | sám ushádbhir ajāyathāḥ || 3 || ád áha svadhám ánu púnar garbhatvám eriré | dádhānā náma yajñíyam || 4 || vīlú cid ārujatnúbhir gúhā cid indra váhnibhiḥ | ávinda usríyā ánu || 5 || [11] ||

devayánto yáthā matím áchā vidádvasuṃ gíraḥ | mahám anūshata ṣrutám || 6 || índreṇa sám hí dṛíkshase saṃjagmānó ábibhyushā | mandú samānávarcasā || 7 || anavadyaír abhídyubhir makháḥ sáhasvad arcati | gaṇaír índrasya kámyaiḥ || 8 || átaḥ parijmann á gahi divó vā rocanád ádhi | sám asminn ṛiñjate gíraḥ || 9 || itó vā sātím ímahe divó vā párthivād ádhi | índram mahó vā rájasaḥ || 10 || [12] ||

7.

Índram íd gāthíno bṛihád índram arkébhir arkíṇaḥ | índraṃ vāṇīr anūshata || 1 || índra íd dháryoḥ sácā sámmiṣla á vacoyújā | índro vajrí hiraṇyáyaḥ || 2 || índro dīrghāya cákshasa á sūryaṃ rohayad diví | ví góbhir ádrim airayat || 3 || índra vájeshu no 'va sahásrapradhaneshu ca | ugrá ugrábhir ūtíbhiḥ || 4 || índraṃ vayám mahādhaná índram árbhe havāmahe | yújaṃ vṛitréshu vajríṇam || 5 || [13] ||

5, 8 ṣatakrato *iti* ṣata-krato. 9 ákshita-ūtiḥ. 10 yavaya. — 6, 2 hárī *iti* ví-pakshasā. dhriṣhṇú *iti* nṛi-vāhasā. 4 ā-īriré dádhānāḥ. 5 ārujatnú-bhiḥ. 6 ácha vidát-vasum. 7 sam-jagmānáḥ. mandú *iti* samāná-varcasā. 8 abhídyu-bhiḥ. 9 pari-jman. — 7, 2 háryoḥ. sám-miṣlaḥ. vacaḥ-yújā. 3 cákshase. 4 sahásra-pradhaneshu. 5 mahā-dhané.

Digitized by Google

sá no vṛishann amúṃ carúṃ sátrādāvann ápā vṛidhi | asmábhyam ápratishkutaḥ || 6 || tuñjé-tuñje yá úttare stómā índrasya vajríṇaḥ | ná vindhe asya sushṭutím || 7 || vṛíshā yūthéva váṅsagaḥ kṛishṭír iyarty ójasā | íśāno ápratishkutaḥ || 8 || yá ékaś carshaṇīnāṃ vásūnām irajyáti | índraḥ páñca kshitīnāṃ || 9 || índraṃ vo viśvátas pári hávāmahe jánebhyaḥ | asmákam astu kévalaḥ || 10 || [14] ||

Dvitīyo 'nuvākaḥ.

8.

Índra sānasíṃ rayíṃ sajítvānaṃ sadāsáham | várshishṭham ūtáye bhara || 1 || ní yéna mushṭihatyáyā ní vṛitrá ruṇádhāmahai | tvótāso ny árvatā || 2 || índra tvótāsa á vayáṃ vájraṃ ghaná dadīmahi | jáyema sáṃ yudhí spṛídhaḥ || 3 || vayáṃ śūrebhir ástṛibhir índra tváyā yujá́ vayám | sāsahyáma pṛitanyatáḥ || 4 || mahā́ṅ índraḥ paráś ca nú mahitvám astu vajríṇe | dyaúr ná prathiná śávaḥ || 5 || [15] ||

samohé vā yá áśata náras tokásya sánitau | víprāso vā dhiyāyávaḥ || 6 || yáḥ kukshíḥ somapā́tamaḥ samudrá iva pínvate | urvír ápo ná kākúdaḥ || 7 || evá hy àsya sūnṛítā virapśí gómatī mahí | pakvá śákhā ná dāśúshe || 8 || evá hí te víbhūtaya ūtáya indra mā́vate | sadyáś cit sánti dāśúshe || 9 || evá hy àsya kā́myā stóma ukthám ca śaṃsyā́ | índrāya sómapītaye || 10 || [16] ||

9.

Índréhi mátsy ándhaso víśvebhiḥ somapárvabhiḥ | mahā́ṅ abhishṭír ójasā || 1 || ém enaṃ śrijatā suté mandím índrāya mandíne | cákrim víśvāni cákraye || 2 || mátsvā susi-

---

7, 6 sátrā-dāvan ápa. áprati-skutaḥ. 7 yé. su-stutím. 8 yūthā́ -iva. áprati-skutaḥ. — 8, 1 á indra sa-jítvānam sadā-sáham. 2 mushṭi -hatyáyā. tvā́-ūtāsaḥ ní. 3 tvā́-ūtāsaḥ. 4 sasahyáma. 6 sam -ohé. yé. 7 soma-pā́tamaḥ. 8 evá hí a°. vi-rapśí. 9 evá. ví -bhūtayaḥ. 10a *vgl.* 8. sóma-pītaye. — 9, 1 índra á ihi. somapárva -bhiḥ. 2 á īm. śrijata. 3 mátsva.

Digitized by Google

pra mandíbhi stómebhir viṣvacarshaṇe | sácaishú sávaneshv ā́ || 3 || ásṛigram indra te gíraḥ práti tvā́m úd ahāsata | ájoshā vṛishabhā́m pátim || 4 || sā́m codaya citrā́m arvā́g rā́dha indra váreṇyam | ásad ít te vibhú prabhú || 5 || 17 ||

asmā́n sú tátra codayéndra rāyé rábhasvataḥ | túvidyumna yáśasvataḥ || 6 || sā́m gómad indra vā́javad asmé pṛithú śrávo bṛihát | viśvā́yur dhehy ákshitam || 7 || asmé dhehi śrávo bṛihád dyumnā́m sahasrasā́tamam | índra tā́ rathínīr íshaḥ || 8 || vásor índraṃ vásupatiṃ gīrbhír gṛiṇánta ṛigmíyam | hóma gántāram ūtáye || 9 || sutḗ-sute nyòkase bṛihád bṛihatá éd aríṇ | índrāya śūshám arcati || 10 || 18 ||

10.

Gā́yanti tvā gāyatríṇó 'rcanty arkám arkíṇaḥ | brahmā́ṇas tvā śatakrata úd vaṅśā́m iva yemire || 1 || yát sā́noḥ sā́num áruhad bhū́ry áspashṭa kártvam | tád índro ártham cetati yūthéna vṛishṇír ejati || 2 || yukshvā́ hí keśínā hárī vṛíshaṇā kakshyaprā́ | áthā na indra somapā girā́m úpaśrutiṃ cara || 3 || éhi stómāṅ abhí svarābhí gṛiṇīhy ā́ ruva | bráhma ca no vaso sácéndra yajñā́m ca vardhaya || 4 || ukthā́m índrāya śā́ṅsyaṃ vā́rdhanam purunishshídhe | śakró yáthā sutéshu ṇo rārā́ṇat sakhyéshu ca || 5 || tā́m ít sakhitvā́ īmahe tā́m rāyé tā́m suvírye | sá śakrá utá naḥ śakad índro vásu dáyamānaḥ || 6 || 19 ||

suvivṛítaṃ sunirájam índra tvā́dātam íd yáśaḥ | gávām ápa vrajā́m vṛidhi kṛiṇushvā́ rā́dho adrivaḥ || 7 || nahí tvā ródasī ubhé ṛighāyámāṇam ínvataḥ | jéshaḥ svàrvatīr apáḥ

9, 3 su-śipra mandí-bhiḥ. viśva-carshaṇe sácā eshú. 4 ájoshāḥ. 5 vi-bhú pra-bhú. 6 codaya íº. túvi-dyumna. 7 asmé *iti*. viśvá -āyuḥ. 8 asmé *iti*. sahasra-sā́tamam. tā́ḥ. 9 vásu-patim. 10 ní -okase. bṛihaté ā́ ít. — 10, 1 gāyatríṇaḥ áº. śata-krato *iti* śata-krato. 2 ā́ áº. 3 yukshvá. hárī *iti*. kakshya-prā́ átha. soma-pāḥ. úpa -śrutim. 4 ā́ iº. svara abhí. vaso *iti* sácā íº. 5 puruniḥ-sídhe. naḥ rarā́ṇat. 6 sakhi-tvé. su-vírye. 7 su-vivṛítam suniḥ-ájam. tvā́-dātam. 8 ródasī *iti* ubhé *iti*.

Digitized by Google

sáṃ gā́ asmábhyaṃ dhūnuhi || 8 || áśrutkarṇa śrudhí hávaṃ nú cid dadhishva me gíraḥ | índra stómam imám máma kṛishvā́ yujáś cid ántaram || 9 || vidmā́ hí tvā vṛíshantamaṃ vā́jeshu havanaśrútam | vṛíshantamasya hūmaha ūtíṃ sahasrasā́tamām || 10 || á tū́ na indra kauśika mandasānáḥ sutám piba | návyam áyuḥ prá sū́ tira kṛidhí sahasrasā́m ríshim || 11 || pári tvā girvaṇo gíra imā́ bhavantu viśvátaḥ | vṛiddhā́yum ánu vṛíddhayo júshṭā bhavantu júshṭayaḥ || 12 || 20 ||

11.

Índraṃ víśvā avīvṛidhan samudrávyacasaṃ gíraḥ | rathítamaṃ rathínāṃ vā́jānāṃ sátpatim pátim || 1 || sakhyé ta indra vājíno mā́ bhema śavasas pate | tvā́m abhí prá ṇonumo jétāram áparājitam || 2 || pūrvír índrasya rātáyo ná ví dasyanty ūtáyaḥ | yádī vā́jasya gómata stotríbhyo mā́ṅhate maghám || 3 || purám bhindúr yúvā kavír ámitaujā ajāyata | índro víśvasya kármaṇo dhartā́ vajrī́ purushṭutáḥ || 4 || tvā́ṃ valásya gómato 'pāvar adrivo bílam | tvā́ṃ devā́ ábibhyushas tujyámānāsa āvishuḥ || 5 || távāhám śūra rātíbhiḥ práty āyaṃ síndhum āvádan | úpātishṭhanta girvaṇo vidúṣ ṭe tásya kārávaḥ || 6 || māyā́bhir indra māyínaṃ tvā́ṃ śúshṇam ávātiraḥ | vidúṣ ṭe tásya médhirās téshām śrávāṅsy út tira || 7 || índram íśānam ójasābhí stómā anūshata | sahásraṃ yásya rātáya utá vā sánti bhū́yasīḥ || 8 || 21 ||

Tṛitīyo 'nuvākaḥ.

12.

Agníṃ dūtáṃ vṛiṇīmahe hótāraṃ viśvávedasam | asyá

10, 9 áśrut-karṇa śrudhí. nú. kṛishvá. 10 vidmá. havana-śrútam. hūmahe. sahasra-sātamām. 11 tú. sú. kṛidhí sahasra-sām. 12 imā́ḥ. vṛiddhā́-āyum. júshṭāḥ. — 11, 1 samudrá-vyacasam. rathí-tamam rathínām. sát-patim. 2 te. nonumaḥ. áparā-jitam. 3 yádi. gó-mataḥ. 4 ámita-ojāḥ. puru-stutáḥ. 5 gó-mataḥ ápa avaḥ. 6 táva a°. ā-vádan. úpa a°. vidúṣ te. 7 áva a°. v. t. t. *vgl.* 6, 8. ójasā abhí.

Digitized by Google

yajñásya sukrátum || 1 || agním-agnim hávīmabhiḥ sádā havanta viṣpátim | havyavāham purupriyám || 2 || ágne devāṅ ihá vaha jajñānó vṛiktábarhishe | ási hótā na íḍyaḥ || 3 || tāṅ uṣató ví bodhaya yád agne yāsi dūtyàm | devaír á satsi barhíshi || 4 || ghṛítāhavana dīdivaḥ práti shma ríshato daha | ágne tvám rakshasvínaḥ || 5 || agnínāgníḥ sám idhyate kavír gṛihápatir yúvā | havyavāḍ juhvàsyaḥ || 6 || 22 ||

kavím agním úpa stuhi satyádharmāṇam adhvaré | devám amīvacātanam || 7 || yás tvām agne havíshpatir dūtám deva saparyáti | tásya sma prāvitá bhava || 8 || yó agním devávītaye havíshmāṅ āvívāsati | tásmai pāvaka mṛiḷaya || 9 || sá naḥ pāvaka dīdivó 'gne devāṅ ihá vaha | úpa yajñám havíṣ ca naḥ || 10 || sá na stávāna á bhara gāyatréṇa návīyasā | rayím vīrávatīm ísham || 11 || ágne ṣukréṇa ṣocíshā víṣvābhir devāhūtibhiḥ | imám stómam jushasva naḥ || 12 || 23 ||

13.

Súsamiddho na á vaha devāṅ agne havíshmate | hótaḥ pāvaka yákshi ca || 1 || mádhumantam tanūnapād yajñám devéshu naḥ kave | adyá kṛiṇuhi vītáye || 2 || nárāśáṅsam ihá priyám asmín yajñá úpa hvaye | mádhujihvam havishkṛítam || 3 || ágne sukhátame ráthe devāṅ ilitá á vaha | ási hótā mánurhitaḥ || 4 || stṛiṇītá barhír ānushág ghṛitápṛishṭham manīshiṇaḥ | yátrāmṛítasya cákshaṇam || 5 || ví ṣrayantām ṛitāvṛídho dvāro devír asaścátaḥ | adyá nūnám ca yáshṭave || 6 || 24 ||

12, 1 su-krátum. 2 havya-vāham puru-priyám. 3 ihá ā. vṛiktá-barhishe. 5 ghṛíta-āhavana. sma. 6 agnínā a°. gṛihá -patiḥ. havya-vāṭ juhú-āsyaḥ. 7 satyá-dharmāṇam. amīva-cātanam. 8 havíḥ-patiḥ. pra-avitā. 9 devá-vītaye. ā-vívāsati. 10 dīdi-vaḥ á°. ihá ā. 11 naḥ. 12 devāhūti-bhiḥ. — 13, 1 sú-samiddhaḥ. hótar *iti*. 2 tanū-napāt. adyá. 3 yajñé. mádhu-jihvam haviḥ -kṛítam. 4 mánuḥ-hitaḥ. 5 ghṛitá-pṛishṭham. yátra a°. 6 ṛita -vṛídhaḥ adyá.

Digitized by Google

náktoshásā supéśasāsmín yajñá úpa hvaye | idáṃ no barhír āsáde || 7 || tá sujihvá úpa hvaye hótārā daívyā kaví | yajñáṃ no yakṣhatām imám || 8 || íḷā sárasvatī mahí tisró devír mayobhúvaḥ | barhíḥ sīdantv asrídhaḥ || 9 || ihá tváshṭāram agriyáṃ viśvárūpam úpa hvaye | asmákam astu kévalaḥ || 10 || áva sṛijā vanaspate déva devébhyo havíḥ | prá dātúr astu cétanam || 11 || svāhā yajñáṃ kṛiṇotanéndrāya yájvano gṛihé || tátra devāñ úpa hvaye || 12 || [25] ||

14.

Aíbhir agne dúvo gíro víśvebhiḥ sómapītaye | devébhir yāhi yákshi ca || 1 || á tvā káṇvā ahūshata gṛiṇánti vipra te dhíyaḥ | devébhir agna á gahi || 2 || indravāyū́ bṛíhaspátim mitrā́gním pūshā́ṇam bhágam | ādityā́n mā́rutaṃ gaṇám || 3 || prá vo bhriyanta índavo matsará mādayishṇávaḥ | drapsā́ mádhvaś camūshádaḥ || 4 || íḷate tvā́m avasyávaḥ káṇvāso vṛiktábarhishaḥ | havíshmanto araṃkṛítaḥ || 5 || ghṛitápṛishṭhā manoyújo yé tvā váhanti váhnayaḥ | á devā́n sómapītaye || 6 || [26] ||

tā́n yájatrāñ ṛitāvṛídhó 'gne pátnīvatas kṛidhi | mádhvaḥ sujihva pāyaya || 7 || yé yájatrā yá íḍyās té te pibantu jihváyā | mádhor agne váshaṭkṛiti || 8 || ā́kīṃ sū́ryasya rocanā́d víśvān devā́ñ usharbúdhaḥ | vípro hótehá vakshati || 9 || víśvebhiḥ somyám mádhv ágna índreṇa vāyúnā | píbā mitrásya dhā́mabhiḥ || 10 || tvā́m hótā mánurhitó 'gne yajñéshu sīdasi | sémáṃ no adhvaráṃ yaja || 11 || yukshvā́ hy áru-

---

13, 7 náktoshásā su-péśasā a° yajñé. ā-sáde. 8 su-jihvaú. kaví *iti*. 9 mayaḥ-bhúvaḥ. 10 viśvá-rūpam. a. a. k. *vgl.* 7, 10. 11 sṛija. 12 kṛiṇotana í°. — 14, 1 ā́ e°. sóma-pītaye. 2 agne. 3 indra-vāyū́ *iti*. mitrā́ a°. 4 bhriyante. matsarā́ḥ. drapsā́ḥ. camūsádaḥ. 5 vṛiktá-barhishaḥ. aram-kṛítaḥ. 6 ghṛitá-pṛishṭhāḥ manaḥ-yújaḥ. sóma-pītaye. 7 ṛita-vṛídhaḥ ágne. su-jihva. 8 yájatrāḥ yé. váshaṭ-kṛiti. 9 ushaḥ-búdhaḥ hótā ihá. 10 ágne. píba. 11 mánuḥ-hitaḥ á°. sáḥ imám. 12 yukshvá hí árushīḥ.

Digitized by Google

shī ráthe haríto deva rohítaḥ | tábhir devấñ ihá vaha || 12 || 27 ||

15.

Índra sómam píba ṛitúnấ tvā viśantv índavaḥ | matsarấsas tádokasaḥ || 1 || márutaḥ píbata ṛitúnā potrấd yajñám punītana | yūyáṃ hí shṭhấ sudānavaḥ || 2 || abhí yajñáṃ gṛiṇīhi no gnấvo néshṭaḥ píba ṛitúnā | tváṃ hí ratnadhấ ási || 3 || ágne devấñ ihá vaha sādáyā yónishu trishú | pári bhūsha píba ṛitúnā || 4 || bráhmaṇād indra rádhasaḥ píbā sómam ṛitűñr ánu | távéd dhí sakhyám ástṛitam || 5 || yuváṃ dákshaṃ dhṛitavrata mítrāvaruṇa dūḷábham || ṛitúnā yajñám āśāthe || 6 || 28 ||

draviṇodấ drávipaso grávahastāso adhvaré | yajñéshu devám īḷate || 7 || draviṇodá dadātu no vásūni yấni śṛiṇviré | devéshu tấ vanāmahe || 8 || draviṇodấḥ pipīshati juhóta prá ca tishṭhata | neshṭṛád ṛitúbhir ishyata || 9 || yát tvā turíyam ṛitúbhir drávipodo yájāmahe | ádha smā no dadír bhava || 10 || áśvinā píbatam mádhu dídyagnī śucivratā | ṛitúnā yajñavāhasā || 11 || gárhapatyena santya ṛitúnā yajñanír asi | devấn devayaté yaja || 12 || 29 ||

16.

Á tvā vahantu hárayo vṛíshaṇaṃ sómapītaye | índra tvā sűracakshasaḥ || 1 || imấ dhānấ ghṛitasnúvo hárī ihópa vakshataḥ | índraṃ sukhátame ráthe || 2 || índram prātár havāmaha índram prayaty àdhvaré | índraṃ sómasya pītáye || 3 || úpa naḥ sutám á gahi háribhir indra keśíbhiḥ | suté hí tvā

14, 12 ihá ấ. — 15, 1 píba ṛitúnā ấ. tát-okasaḥ. 2 píbata. sthá. 3 néshṭar *iti* píba. ratna-dhấḥ. 4 a. d. i. v. *vgl.* 12, 3. sādáya. píba. 5 píba. táva ít hí. 6 dhṛita-vratā mítrāvaruṇā duḥ-dábham. āśāthe *iti*. 7—9 draviṇaḥ-dấḥ. 7 grấva-hastāsaḥ. 10 dráviṇaḥ-daḥ. sma. 11 dídyagnī *iti* dídi-agnī śuci-vratā. yajña-vāhasā. 12 santya. yajña-níḥ. — 16, 1 sóma-pītaye. sűra-cakshasaḥ. 2 imấḥ dhānấḥ ghṛita-snúvaḥ hárī *iti* ihá úpa. 3 havāmahe. pra-yatí a°.

Digitized by Google

hávāmahe || 4 || sémáṃ na stómaṃ á gahy úpedáṃ sávanaṃ sutám | gauró ná tṛishitáḥ piba || 5 || 30 ||

imé sómāsa índavaḥ sutáso ádhi barhíshi | tấñ indra sáhase piba || 6 || ayáṃ te stómo agriyó hṛidispṛíg astu śaṃtamaḥ | áthā sómaṃ sutám piba || 7 || víśvam ít sávanaṃ sutám índro mádāya gachati | vṛitrahấ sómapītaye || 8 || sémáṃ naḥ kấmam á pṛiṇa góbhir áśvaiḥ śatakrato | stávāma tvā svādhyàḥ || 9 || 31 ||

17.

Índrāváruṇayor ahám samrấjor áva á vṛiṇe | tấ no mṛiḷāta īdṛíśe || 1 || gántārā hí sthó 'vase hávaṃ víprasya mấvataḥ | dhartárā carshaṇīnấm || 2 || anukāmáṃ tarpayethām índrāvaruṇa rāyá á | tấ vāṃ nédishṭham īmahe || 3 || yuváku hí śácīnāṃ yuváku sumatīnấm | bhūyáma vājadávnām || 4 || índraḥ sahasradấvnāṃ váruṇaḥ śáṅsyānām | krátur bhavaty ukthyàḥ || 5 || 32 ||

táyor íd ávasā vayáṃ sanéma ní ca dhīmahi | syấd utá prarécanam || 6 || índrāvaruṇa vām ahám huvé citráya rấdhase | asmấn sú jigyúshas kṛitam || 7 || índrāvaruṇa nú nú vāṃ síshāsantīshv dhīshv á | asmábhyaṃ śárma yachatam || 8 || prá vām aśnotu sushṭutír índrāvaruṇa yấṃ huvé | yấm ṛidháthe sadhástutim || 9 || 33 ||

Caturtho 'nuvākaḥ.

18.

Sománaṃ sváraṇaṃ kṛiṇuhí brahmaṇas pate | kakshívantaṃ yá auśijáḥ || 1 || yó revấn yó amīvahấ vasuvít pushṭivárdhanaḥ | sá naḥ sishaktu yás turáḥ || 2 || mấ naḥ śáṅso

16, 5 saḥ imám naḥ. úpa idám. 7 hṛidi-spṛík. átha. 8 vṛitra-hấ sóma-pītaye. 9 s. n. *vgl.* 5. śatakrato *iti* śata-krato. su-ādhyàḥ. — 17, 1 sam-rấjoḥ. 2 ávase. 3 anu-kāmám. índrāvaruṇā. 4 su-matīnấm. vāja-dấvnām. 5 sahasra-dấvnām. 6 pra -récanam. 7—9 índrāvaruṇā. 8 nú nú. śśāsantīshu dhīshú. 9 su-stutíḥ. ṛidhấthe *iti* sadhá-stutim. — 18, 2 amīva-hấ vasu-vít pushṭivárdhanaḥ. sisaktu.

Digitized by Google

ávarusho dhūrtíḥ práṇañ mártyasya | rákshā ṇo brahmaṇas pate || 3 || sá ghā vīró ná rishyati yám índro bráhmaṇas pátiḥ | sómo hinóti mártyam || 4 || tvám tám brahmaṇas pate sóma índraś ca mártyam | dákshiṇā pātv áṅhasaḥ || 5 || [34] ||

sádasas pátim ádbhutam priyám índrasya kámyam | saním medhám ayāsisham || 6 || yásmād ṛité ná sídhyati yajñó vipaścítaś caná | sá dhīnáṃ yógam invati || 7 || ád ṛidhnoti havíshkṛitim práñcaṃ kṛiṇoty adhvarám | hótrā devéshu gachati || 8 || nárāśáṅsaṃ sudhríshṭamam ápasyaṃ saprátha-stamam | divó ná sádmamakhasam || 9 || [35] ||

19.

Prati tyám cárum adhvaráṃ gopīthāya prá hūyase | marúdbhir agna á gahi || 1 || nahí devó ná mártyo mahás táva krátum paráḥ | ma° || 2 || yé mahó rájaso vidúr víśve devāso adrúhaḥ | ma° || 3 || yá ugrá arkám ānṛicúr ánādhrishṭāsa ójasā | ma° || 4 || yé śubhrá ghorávarpasaḥ sukshatráso riśádasaḥ | ma° || 5 || [36] ||

yé nákasyádhi rocané diví devása ásate | ma° || 6 || yá īṅkháyanti párvatān tiráḥ samudrám arṇavám | ma° || 7 || á yé tanvánti raśmíbhis tiráḥ samudrám ójasā | ma° || 8 || abhí tvā purvápītaye sṛijámi somyám mádhu | ma° || 9 || [37] ||

Prathamo 'dhyāyaḥ.

20.

Ayáṃ devāya jánmane stómo víprebhir āsayá | ákāri ratnadhátamaḥ || 1 || yá índrāya vacoyújā tatakshúr mánasā hárī | śámībhir yajñám āśata || 2 || tákshan náśatyābhyām párijmānaṃ sukháṃ rátham | tákshan dhenúṃ sabardúghām

---

18, 3 práṇak. ráksha naḥ. 4 gha. 7 vipaḥ-citaḥ. 8 haviḥ-kṛitim. 9 su-dhríshṭamam. sapráthaḥ-tamam. sádma-makhasam. — 19, 1 go-pīthāya. agne. 4 yé. 5 śubhrāḥ ghorá-varpasaḥ su-kshatrāsaḥ. 6 nākasya ádhi. 7 yé. 9 pūrvá-pītaye. — 20, 1 ratna-dhātamaḥ. 2 yé. vacaḥ-yújā. hárī *iti*. 3 pári-jmānam su-khám. sabaḥ-dúghām

Digitized by Google

|| 3 || yúvānā pitárā púnaḥ satyámantrā ṛijūyávaḥ | ṛibhávo vishṭy àkrata || 4 || sáṃ vo mádāso agmaténdreṇa ca marútvatā | ādityébhiṣ ca rájabhiḥ || 5 || 1 ||

utá tyáṃ camasáṃ návaṃ tváshṭur devásya níshkṛitam | ákarta catúraḥ púnaḥ || 6 || té no rátnāni dhattana trír á sáptāni sunvaté | ékam-ekaṃ suṣastíbhiḥ || 7 || ádhārayanta váhnayó 'bhajanta sukṛityáyā | bhāgáṃ devéshu yajñíyam || 8 || 2 ||

21.

Ihéndrāgní úpa hvaye táyor ít stómam uṣmasi | tá sómaṃ somapátamā || 1 || tá yajñéshu prá ṣaṅsatendrāgní ṣumbhatā naraḥ | tá gāyatréshu gāyata || 2 || tá mitrásya práṣastaya indrāgní tá havāmahe | somapá sómapītaye || 3 || ugrá sántā havāmaha úpedáṃ sávanaṃ sutám | indrāgní éhá gachatām || 4 || tá mahántā sádaspátī índrāgnī ráksha ubjatam | áprajāḥ santv atríṇaḥ || 5 || téna satyéna jāgṛitam ádhi pracetúne padé | índrāgnī ṣárma yachatam || 6 || 3 ||

22.

Prātaryújā ví bodhayāṣvínāv éhá gachatām | asyá sómasya pītáye || 1 || yá suráthā rathítamobhá devá divispríṣā | aṣvínā tá havāmahe || 2 || yá vām kákṣā mádhumaty áṣvinā sūnṛítāvatī | táyā yajñám mimikshatam || 3 || nahí vām ásti dūraké yátrā ráthena gáchathaḥ | áṣvinā somíno gṛihám || 4 || hiraṇyapāṇim ūtáye savitáram úpa hvaye | sá céttā devátā padám || 5 || 4 ||

20, 4 púnar *iti* satyá-mantrāḥ ṛiju-yávah. vishṭí a°. 5 agmata í°. 6 níḥ-kṛitam. púnar *iti*. 7 suṣastí-bhiḥ. 8 váhnayaḥ á° su -kṛityáyā. — 21, 1 ihá indrāgní *iti*. soma-pátamā. 2 ṣaṅsata indrāgní *iti* ṣumbhata. 3 prá-ṣastaye indrāgní *iti*. soma-pá sóma -pītaye. 4 havāmahe úpa idám. indrāgní *iti* á ihá. 5 sádaspátī *iti* índrāgnī *iti*. 6 pra-cetúne. índrāgní *iti*. — 22, 1 prātaḥ-yújā. bodhaya a° á ihá. 2 su-ráthā rathí-tamā ubhá. divi-spṛíṣā. 3 má -dhu-matī. 4 yátra. 5 hiraṇya-pāṇim.

Digitized by Google

apā́m nápātam ávase savitā́ram úpa stuhi | tásya vratā́ny uṣmasi || 6 || vibhaktā́ram havāmahe vásoṣ citrásya rádhasaḥ | savitā́ram nṛicákshasam || 7 || sákhāya ā́ ní shīdata savitā́ stómyo nú naḥ | dā́tā rádhāṅsi ṣumbhati || 8 || ágne pátnīr ihā́ vaha devā́nām uṣatír úpa | tváshṭāram sómapītaye || 9 || ā́ gnā́ agna ihávase hótrām yavishṭha bhā́ratīm | vā́rūtrīm dhishā́ṇām vaha || 10 || 5 ||

abhí no devír ávasā mahā́ḥ ṣármaṇā nṛipátnīḥ | áchinnapatrāḥ sacantām || 11 || ihéndrāṇím úpa hvaye varuṇā́nīm svastáye | agnā́yīṃ sómapītaye || 12 || mahí dyaúḥ pṛithiví ca na imā́m yajñā́m mimikshatām | pipṛitā́m no bhárīmabhiḥ || 13 || táyor íd ghṛitávat páyo víprā rihanti dhītíbhiḥ | gandharvásya dhruvé padé || 14 || syoná pṛithivi bhavānṛikshará nivéṣanī | yáchā naḥ ṣárma sapráthaḥ || 15 || 6 ||

áto devā́ avantu no yáto víshṇur vicakramé | pṛithivyā́ḥ saptá dhā́mabhiḥ || 16 || idā́m víshṇur ví cakrame tredhā́ ní dadhe padám | sámūḷham asya pāṅsuré || 17 || tríṇi padā́ ví cakrame víshṇur gopā́ ádābhyaḥ | áto dhármāṇi dhārayan || 18 || víshṇoḥ kármāṇi paṣyata yáto vratā́ni paspaṣé | índrasya yújyaḥ sákhā || 19 || tád víshṇoḥ paramám padám sádā paṣyanti sūráyaḥ | divīva cákshur ā́tatam || 20 || tád víprāso vipanyávo jāgṛivā́ṅsaḥ sám indhate | víshṇor yát paramám padám || 21 || 7 ||

23.

Tīvrā́ḥ sómāsa ā́ gahy āṣírvantaḥ sutā́ imé | vā́yo tā́n prásthitān piba || 1 || ubhā́ devā́ divispṛíṣendravāyū́ havāmahe | asyā́ sómasya pītáye || 2 || indravāyū́ manojúvā víprā

22, 7 vi-bhaktā́ram. nṛi-cákshasam. 8 sīdata. 9 ihá ā́. sóma -pītaye. 10 agne ihá á°. 11 nṛi-pátnīḥ áchinna-patrāḥ. 12 ihá i°. sóma-pītaye. 14 víprāḥ. 15 bhava a° ni-vésanī yácha. sa -práthaḥ. 16 vi-cakramé. 17 sám-ūḷham. 20 divíva. ā́-tatam. — 23, 1 vā́yo *iti*. prá-sthitān. 2 divi-spṛíṣā indravāyū́ *iti*. 2b *vgl.* 22, 1. 3 indravāyū́ *iti* manaḥ-júvā víprāḥ.

Digitized by Google

havanta ūtáye | sahasrākshā́ dhiyás pátī || 3 || mitrā́ṃ vayáṃ havāmahe váruṇaṃ sómapītaye | jajñānā́ pūtádakshasā || 4 || ṛténa yā́v ṛtāvṛ́dhāv ṛtásya jyótishas pátī | tā́ mitrā́váruṇā huve || 5 || 8 ||

váruṇaḥ prāvitā́ bhuvan mitró víṣvābhir ūtíbhiḥ | kárātāṃ naḥ surā́dhasaḥ || 6 || marútvantaṃ havāmaha índram á sómapītaye | sajū́r ganéna tṛimpatu || 7 || índrajyeshṭhā márudganā́ dévāsaḥ pū́sharātayaḥ | víṣve máma ṣrutā́ hávam || 8 || hatá vṛitráṃ sudānava índreṇa sáhasā yujā́ | mā́ no duḥṣáṅsa īṣata || 9 || víṣvān devā́n havāmahe marútaḥ sómapītaye | ugrā́ hí pṛíṣnimātaraḥ || 10 || 9 ||

jáyatām iva tanyatúr marútām eti dhṛishṇuyā́ | yác chúbhaṃ yāthánā naraḥ || 11 || haskārā́d vidyútas páry áto jātā́ avantu naḥ | marúto mṛiḷayantu naḥ || 12 || ā́ pūshañ citrábarhisham ā́ghṛiṇe dharúṇaṃ diváḥ | ā́jā nashṭáṃ yáthā paṣúm || 13 || pūshā́ rā́jānam ā́ghṛiṇir ápagūḷhaṃ gúhā hitám | ávindac citrábarhisham || 14 || utó sá máhyam índubhiḥ shā́ḍ yuktā́ṅ anuséshidhat | góbhir yávaṃ ná carkṛishat || 15 || 10 ||

ambáyo yanty ádhvabhir jāmáyo adhvarīyatā́m | priñcatír mádhunā páyaḥ || 16 || amū́r yā́ úpa sū́rye yā́bhir vā sū́ryaḥ sahá | tā́ no hinvantv adhvarám || 17 || apó devī́r úpa hvaye yátra gā́vaḥ píbanti naḥ | síndubhyaḥ kártvaṃ haví́ḥ || 18 || apsv àntár amṛítam apsú bheshajám apā́m utá prāṣastaye | dévā bhávata vājínaḥ || 19 || apsú me sómo abravīd antár víṣvāni bheshajā́ | agníṃ ca viṣvā́ṣambhuvam ápaṣ ca viṣvábheshajīḥ || 20 || 11 ||

23, 3 havante. sahasra-akshā́. pátī *iti*. 4 sóma-pītaye. pūtá-dakshasā. 5 ṛita-vṛídhau. pátī *iti*. 6 pra-avitā́ bhuvat. su-rā́dhasaḥ. 7 havāmahe. sóma-pītaye sa-jū́ḥ. 8 índra-jyeshṭhāḥ márut-gaṇāḥ. pū́ṣha-rātayaḥ. ṣruta. 9 su-dānavaḥ. duḥ-ṣáṅsaḥ. 10 sóma-pītaye. ugrā́ḥ. pṛíṣni-mātaraḥ. 11 yát ṣ° yāthána. 12 vi-dyútaḥ. 13 citrá-barhisham. ā́ aja. 14 ápa-gūḷham. ávindat citrá-barhisham. 15 utó *iti*. anu-sésidhat. 16 adhvari-yatā́m. 17 tā́ḥ. 19 ap-sú a°. prá-ṣastaye. dévāḥ. 20 viṣvá-ṣambhuvam. viṣvá-bheshajīḥ.

Digitized by Google

ápaḥ prinītá bheshajáṃ várūthaṃ tanvè máma | jyók ca sū́ryaṃ dṛiśé || 21 || idám āpaḥ prá vahata yát kím ca duritám máyi | yád vāháṃ abhidudróha yád vā śepá utā́nṛitam || 22 || ápo adyā́nv acārishaṃ rásena sám agasmahi | páyasvān agna ā́ gahi tám mā sáṃ sṛija várcasā || 23 || sám māgne várcasā sṛija sám prajáyā sám áyushā | vidyúr me asya devā́ índro vidyāt sahá ṛíshibhiḥ || 24 || [12] ||

Pañcamo 'nuvākaḥ.

24.

Kásya nūnáṃ katamásyāmṛítānām mánāmahe cā́ru devásya nā́ma | kó no mahyā́ áditaye púnar dāt pitáraṃ ca dṛiśéyam mātáraṃ ca || 1 || agnér vayám prathamásyāmṛítānām mánāmahe cā́ru devásya nā́ma | sá no mahyā́ áditaye púnar dāt pitáraṃ ca dṛiśéyam mātáraṃ ca || 2 || abhí tvā deva savitar íśānaṃ váryāṇām | sádāvan bhāgám īmahe || 3 || yáś cid dhí ta itthā́ bhágaḥ śaśamānáḥ purā́ nidáḥ | adveshó hástayor dadhé || 4 || bhágabhaktasya te vayám úd aśema távávasā | mūrdhánaṃ rāyá ārábhe || 5 || [13] ||

nahí te kshatráṃ ná sáho ná manyúṃ váyaś canāmī́ patáyanta āpúḥ | némā́ ā́po animishám cárantīr ná yé vā́tasya praminánty ábhvam || 6 || abudhné rā́jā váruṇo vánasyordhvā́ṃ stū́paṃ dadate pūtádakshaḥ | nīcī́nā sthur upári budhnā́ eshām asmé antár níhitāḥ ketávaḥ syuḥ || 7 || urúṃ hí rā́jā váruṇaś cakā́ra sū́ryāya pánthām ánvetavā́ u | apā́de pā́dā prátidhātave 'kar utā́pavaktā́ hṛidayāvídhaś cit || 8 || śatám te rājan bhishájaḥ sahásram urví gabhīrā́ sumatísh te astu | bā́dhasva dūré nírṛitim parācaíḥ kṛitám cid énaḥ

23, 22 duḥ-itám. vā ahám abhi-dudróha. śepé utá á°. 23 adyá ánu. agne. 24 mā a°. pra-jáyā. sahá. — 24, 1 katamásya a°. mahyaí. 2 prathamásya a°. mahyaí. 3 sádā a°. 4 hí te. 5 bhága-bhaktasya. táva á°. ā-rábhe. 6 caná amī́ *iti*. ná i°. ani-mishám. pra-minánti. 7 vánasya ūrdhvám. pūtá-dakshaḥ. nīcī́naḥ. asmé *iti*. ní-hitāḥ. syur *iti* syuḥ. 8 ánu-etavaí. práti-dhātave a°. utá apavaktā́ hṛidaya-vídhaḥ. 9 su-matíḥ te. níḥ-ṛitim.

Digitized by Google

prá mumugdhy asmát || 9 || amí yá ṛíkshā níhitāsa uccá náktaṃ dádṛiśre kúha cid díveyuḥ | ádabdhāni váruṇasya vratáni vicákaṣac candrámā náktam eti || 10 || 14 ||

tát tvā yāmi bráhmaṇā vándamānas tád á ṣāste yájamāno havírbhiḥ | áheḷamāno varuṇehá bodhy úruṣaṁsa má na áyuḥ prá moshīḥ || 11 || tád ín náktaṃ tád dívā máhyam āhus tád ayáṃ kéto hṛidá á ví cashṭe | ṣúnaḥṣépo yám áhvad gṛibhītáḥ só asmán rájā váruṇo mumoktu || 12 || ṣúnaḥṣépo hy áhvad gṛibhītás trishv ádityaṃ drupadéshu baddháḥ | ávainaṃ rájā váruṇaḥ sasṛijyād vidváñ ádabdho ví mumoktu páṣān || 13 || áva te héḷo varuṇa námobhir áva yajñébhir īmahe havírbhiḥ | kshayann asmábhyam asura praceṭā rájann énāṁsi ṣiṣrathaḥ kṛitáni || 14 || úd uttamáṃ varuṇa páṣam asmád ávādhamáṃ ví madhyamáṃ ṣrathāya | átha vayáṃ āditya vraté távánāgaso áditaye syāma || 15 || 15 ||

25.

Yác cid dhí te víṣo yathā prá deva varuṇa vratám | minīmási dyávi-dyavi || 1 || má no vadháya hatnáve jihīḷānásya rīradhaḥ | má hṛiṇānásya manyáve || 2 || ví mṛiḷīkáya te máno rathír áṣvaṃ ná sáṃditam | gīrbhír varuṇa sīmahi || 3 || párā hí me vímanyavaḥ pátanti vásyaïshṭaye | váyo ná vasatír úpa || 4 || kadá kshatraṣríyaṃ náram á váruṇaṃ karāmahe | mṛiḷīkáyorucákshasam || 5 || 16 ||

tád ít samānám āṣāte vénantā ná prá yuchataḥ | dhṛitávratāya dāṣúshe || 6 || védā yó vīnám padám antárikṣheṇa pátatām | véda nāváḥ samudríyaḥ || 7 || véda māsó dhṛitávrato dvádasa prajávataḥ | védā yá upajáyate || 8 || véda

---

24, 10 yé ṛíkshāḥ ní-hitāsaḥ. dívā īyuḥ. vi-cákaṣat candrámāḥ. 11 varuṇa iha. úru-saṁsa. 12 ít. 13 hí. trishú ā° dru-padéshu. áva enaṁ. 14 pra-ceta *iti* pra-cetaḥ. 15 áva a°. ṣrathaya átha. táva á°. — 25, 1 yát. hí. 3 sám-ditam. 4 ví-manyavaḥ. vásyaḥ -ishṭaye. 5 kshatra-ṣríyam. mṛiḷīkāya uru-cákshasam. 6 āṣāte *iti*. dhṛitá-vratāya. 7 véda. 8 dhṛitá-vrataḥ. véda. upa-jāyate.

Digitized by Google

vâtasya vartaním urór ṛishvásya bṛihatáḥ | védā yé adhyâsate || 9 || ní shasāda dhṛitávrato váruṇaḥ pastyàsv â | sámrājyāya sukrátuḥ || 10 || 17 ||

áto víṣvāny ádbhutā cikitvâñ abhí paṣyati | kṛitáni yá ca kártvā || 11 || sá no viṣvâhā sukrátur ādityáḥ supáthā karat | prá ṇa âyūñshi tārishat || 12 || bíbhrad drāpíṃ hiraṇyáyaṃ váruṇo vasta nirṇíjam | pári spáṣo ní shedire || 13 || ná yáṃ dípsanti dipsávo ná drúhvāṇo jánānām | ná devám abhímātayaḥ || 14 || utá yó mánusheshv â yáṣaṣ cakré ásāmy â | asmákam udáreshv â || 15 || 18 ||

párā me yanti dhītáyo gávo ná gávyūtīr ánu | ichántīr urucákshasam || 16 || sáṃ nú vocāvahai púnar yáto me mádhv ábhṛitam | hóteva kshádase priyám || 17 || dárṣaṃ nú viṣvádarṣatam dárṣaṃ ratham ádhi kshámi | etâ jushata me gíraḥ || 18 || imám me varuṇa ṣrudhī hávam adyá ca mṛiḷaya | tvâm avasyúr â cake || 19 || tváṃ víṣvasya medhira diváṣ ca gmáṣ ca rājasi | sá yámani práti ṣrudhi || 20 || úd uttamám mumugdhi no ví pâṣam madhyamáṃ cṛita | ávādhamāni jīváse || 21 || 19 ||

26.

Vásishvā hí miyedhya vástrāṇy ūrjām pate | sémáṃ no adhvaráṃ yaja || 1 || ní no hótā váreṇyaḥ sádā yavishṭha mánmabhiḥ | ágne divítmatā vácaḥ || 2 || á hí shmā sūnáve pitâpír yájaty āpáye | sákhā sákhye váreṇyaḥ || 3 || á no barhí riṣádaso váruṇo mitró aryamâ | sídantu mánusho yathā || 4 || púrvya hotar asyá no mándasva sakhyásya ca | imâ u shú ṣrudhī gíraḥ || 5 || 20 ||

25, 9 véda. adhi-âsate. 10 sasāda dhṛitá-vrataḥ. su-krátuḥ. 12 su-krátuḥ. su-páthā. naḥ. 13 nih-níjam. sedire. 14 abhí -mātayaḥ. 16 uru-cákshasam. 17 â-bhṛitam hótā-iva. 18 viṣvá -darṣatam. etâḥ. 19 ṣrudhi. adyá. 21 áva a°. — 26, 1 vásishva. 1b. *vgl.* 14, 11. 3 sma. pitā āpíḥ. 4 barhíḥ. 5 sú ṣrudhi.

Digitized by Google

yác cid dhí ṣáṣvatā tánā devám-devaṃ yájāmahe | tvé íd dhūyate haviḥ || 6 || priyó no astu viṣpátir hótā mandró várenyaḥ | priyāḥ svagnáyo vayám || 7 || svagnáyo hí váryaṃ devāso dadhiré ca naḥ | svagnáyo mánāmahe || 8 || áthā ṇa ubháyeshām ámṛita mártyānām | mithāḥ santu práṣastayaḥ || 9 || víṣvebhir agne agníbhir imáṃ yajñám idáṃ vácaḥ | cáno dhāḥ sahaso yaho || 10 || [21] ||

27.

Áṣvaṃ ná tvā váravantaṃ vandádhyā agníṃ námobhiḥ | samrājantam adhvarāṇām || 1 || sá ghā naḥ sūnúḥ ṣávasā pṛithúpragāmā suṣévaḥ | mīḍhvāṅ asmákam babhūyāt || 2 || sá no dūrāc cāsāc ca ní mártyād aghāyóḥ | pāhí sádam íd viṣvāyuḥ || 3 || imám ū shú tvám asmákaṃ saníṃ gāyatráṃ návyāṅsam | ágne devéshu prá vocaḥ || 4 || á no bhaja paraméshv á vājeshu madhyaméshu | ṣíkshā vásvo ántamasya || 5 || [22] ||

vibhaktási citrabhāno síndhor ūrmá upākā́ á | sadyó dāṣúshe ksharasi || 6 || yám agne pṛitsú mártyam ávā vājeshu yáṃ junāḥ | sá yántā ṣáṣvatīr íshaḥ || 7 || nákir asya sahantya paryetā́ káyasya cit | vājo asti ṣravāyyaḥ || 8 || sá vājaṃ viṣvácarshaṇir árvadbhir astu tárutā | víprebhir astu sánitā || 9 || járābodha tád vividdhi viṣé-viṣe yajñíyāya | stómaṃ rudráya dṛiṣīkam || 10 || [23] ||

sá no mahāṅ animānó dhūmáketuḥ puruṣcandráḥ | dhiyé vājāya hinvatu || 11 || sá revāṅ iva viṣpátir daívyaḥ ketúḥ ṣṛiṇotu naḥ | ukthaír agnír bṛihádbhānuḥ || 12 || námo mahádbhyo námo arbhakébhyo námo yúvabhyo náma āṣiné-

---

26, 6 y. c. h. *vgl.* 25, 1. tvé *iti.* hūyate. 7. 8 su-agnáyaḥ. 9 átha. prá-ṣastayaḥ. 10 yaho *iti.* — 27, 1 vandádhyai. sam-rājantam. 2 gha. pṛithú-pragāmā su-ṣévaḥ. 3 dūrāt ca āsāt. agha-yóḥ. viṣvá-āyuḥ. 4 ūṁ *iti* sú. 5 ṣíkṣha. 6 vi-bhaktā́ asi citra-bhāno. ūrmaú upāké. 7 ávāḥ. 8 pari-etā́. 9 viṣvá-carshaṇiḥ. 10 járā-bodha. 11 ani-mānáḥ dhūmá-ketuḥ puru-candráḥ. 12 bṛihát-bhānuḥ.

Digitized by Google

bhyaḥ | yájāma devân yádi ṣaknávāma má jyáyasaḥ ṣáṅsam á vṛikshi devāḥ || 13 || [24] ||

28.

Yátra grávā pṛithúbudhna ūrdhvó bhávati sótave | ulúkhalasutānām ávéd v indra jalgulaḥ || 1 || yátra dvâv iva jaghánādhishavaṇyà kṛitâ | ulū° || 2 || yátra nâry apacyavám upacyavâṃ ca ṣíkshate | ulū° || 3 || yátra mánthāṃ víbadhnáte raṣmín yámitavâ iva | ulū° || 4 || yác cid dhí tvâṃ gṛihégṛiha úlūkhalaka yujyáse | ihá dyumáttamaṃ vada jáyatām iva dundubhíḥ || 5 || [25] ||

utá sma te vanaspate váto ví váty ágram ít | átho índrāya pátave sunú sómam ulūkhala || 6 || āyají vājasátamā tâ hy ùccá vijarbhṛitáḥ | hárī iváṅdhāṅsi bápsatā || 7 || tâ no adyá vanaspatī ṛishvâv ṛishvébhiḥ sotṛíbhiḥ | índrāya mádhumat sutam || 8 || úc chishṭâṃ camvòr bhara sómam pavítra á sṛija | ní dhehi gór ádhi tvací || 9 || [26] ||

29.

Yác cid dhí satya somapā anāṣastâ iva smási | á tú na indra ṣaṅsaya góshv áṣveshu subhríshu sahásreshu tuvīmagha || 1 || ṣíprin vājānām pate ṣácīvas táva daṅsánā | á — || 2 || ní shvāpayā mithūdṛíṣā sastâm ábudhyamāne | á — || 3 || sasántu tyá árātayo bódhantu ṣūra rātáyaḥ | á — || 4 || sám indra gardabhám mṛiṇa nuvántam pāpáyāmuyâ | á — || 5 || pátāti kuṇḍṛiṇácyā dūrâṃ váto vánād ádhi | á — || 6 || sárvam parikroṣâṃ jahi jambhâyā kṛikadāṣvàm | á — || 7 || [27] ||

28, 1 pṛithú-budhnaḥ. ulúkhala-sutānām áva ít ūṁ *iti*. 2 jaghánā adhi-savanyâ. 3 nárī apa-cyavám upa-cyavám. 4 vi-badhnáte. yámitavai-iva. 5 yát. hí. gṛihé-gṛihe. 6 átho *iti*. 7 āyají *ity* ā-yají vāja-sátamā. hí u° vi-jarbhṛitáḥ hárīveti hárī-iva á°. 8 vanaspatī *iti*. 9 út ṣ°. pavítre. — 29, 1 y. c. h. *vgl.* 28, 5. soma-pāḥ. ā. t. n. i. *vgl.* 10, 11. tuvi-magha. svāpaya mithu-dṛíṣā. ábudhyamāne *iti*. 5 pāpáyā a°. 7 pari-kroṣám.. jambhâya.

Digitized by Google

30.

Á va índraṃ krívim yathā vājayántaḥ ṣatákratum | máṅhishṭhaṃ siñca índubhiḥ || 1 || ṣatáṃ vā yáḥ ṣúcīnāṃ sahásraṃ vā sámāṣirām | éd u nimnáṃ ná rīyate || 2 || sáṃ yán mádāya ṣushmíṇa enā́ hy àsyodáre | samudró ná vyáco dadhé || 3 || ayám u te sám atasi kapóta iva garbhadhím | vácas tác cin na ohase || 4 || stotráṃ rādhānām pate gírvāho vīra yásya te | víbhūtir astu sūnṛ́tā || 5 || [28] ||

ūrdhvás tishṭhā na ūtáye 'smín vā́je ṣatakrato | sám anyéshu bravāvahai || 6 || yóge-yoge tavástaraṃ vā́je-vā́je havāmahe | sákhāya índram ūtáye || 7 || á ghā gamad yádi ṣrávat sahasríṇībhir ūtíbhiḥ | vā́jebhir úpa no hávam || 8 || ánu pratnásyaúkaso huvé tuvipratíṃ náram | yáṃ te pū́rvaṃ pitā́ huvé || 9 || táṃ tvā vayáṃ viṣvavārā́ ṣāsmahe puruhūta | sákhe vaso jaritṛ́bhyaḥ || 10 || [29] ||

asmā́kaṃ ṣipríṇīnāṃ sómapāḥ somapā́vnām | sákhe vajrin sákhīnām || 11 || táthā tád astu somapāḥ sákhe vajrin táthā kriṇu | yáthā ta uṣmásīshṭaye || 12 || revátīr naḥ sadhamā́da índre santu tuvívājāḥ | kshumánto yā́bhir mádema || 13 || á gha tvā́vān tmánāptā stotṛ́bhyo dhṛishṇav iyānáḥ | ṛiṇór ákṣaṃ ná cakryòḥ || 14 || á yád dúvaḥ ṣatakratav á kā́maṃ jaritṛ́ṇām | ṛiṇór ákṣaṃ ná ṣácībhiḥ || 15 || [30] ||

ṣáṣvad índraḥ pópruthadbhir jigāya nā́nadadbhiḥ ṣā́ṣvasadbhir dhánāni | sá no hiraṇyaratháṃ daṅsánāvān sá naḥ sanitā́ sanáye sá no 'dāt || 16 || áṣvināv áṣvāvatyeshā́ yātaṃ ṣávīrayā | gómad dasrā híraṇyavat || 17 || samānáyojano

---

30, 1 ṣatá-kratum. siñce. 2 sám-āṣirām á ít. 3 yát. ṣushmíṇe. hí asya udáre. 4 garbha-dhím. tát cit. 5 ví-bhūtiḥ. 6 tishṭha. ṣatakrato *iti* ṣata-krato. 8 gha. 9 pratnásya ó°. tuvi-pratím. 10 viṣva-vāra á. puru-hūta. vaso *iti*. 11 soma-pāḥ soma-pā́vnām. 12 soma-pāḥ. te uṣmási i°. 13 sadha-mā́de. tuví-vājāḥ. 14 tmánā āptáḥ. dhṛishṇo *iti*. 15 ṣatakrato *iti* ṣata-krato. 16 hiraṇya-ratháṃ. 17 á a° áṣva-vatyā i°. 18 samāná-yojanaḥ.

Digitized by Google

hí vāṃ rátho dasrāv ámartyaḥ | samudré aśvinéyate || 18 || ny àghnyásya mūrdháni cakráṃ ráthasya yemathuḥ | pári dyáṃ anyád īyate || 19 || kás ta ushaḥ kadhapriye bhujé márto amartye | káṃ nakshase vibhāvari || 20 || vayáṃ hí te ámanmahy ántād á parākát | áśve ná citre arushi || 21 || tváṃ tyébhir á gahi vájebhir duhitar divaḥ | asmé rayíṃ ní dhāraya || 22 || 31 ||

Shashṭho 'nuvākaḥ.

31.

Tvám agne prathamó áṅgirā ṛíshir devó devánām abhavaḥ śiváḥ sákhā | táva vraté kaváyo vidmanápaso 'jāyanta marúto bhrájadṛishṭayaḥ || 1 || tvám agne prathamó áṅgirastamaḥ kavír devánām pári bhūshasi vratám | vibhúr víśvasmai bhúvanāya médhiro dvimātá śayúḥ katidhá cid āyáve || 2 || tvám agne prathamó mātaríśvana āvír bhava sukratūyá vivásvate | árejetāṃ ródasī hotṛivúryé 'saghnor bhārám áyajo mahó vaso || 3 || tvám agne mánave dyáṃ avāśayaḥ purūrávase sukṛíte sukṛíttaraḥ | śvātréṇa yát pitrór múcyase páry á tvā púrvam anayann áparam púnaḥ || 4 || tvám agne vṛishabháḥ pushṭivárdhana údyatasruce bhavasi śravāyyaḥ | yá áhutim pári védā váshaṭkṛitim ékāyur ágre víśa āvívāsasi || 5 || 32 ||

tvám agne vṛijinávartaniṃ náraṃ sákman piparshi vidáthe vicarshaṇe | yáḥ śúrasātā páritakmye dháne dabhrébhiś cit sámṛitā háṅsi bhúyasaḥ || 6 || tváṃ tám agne amṛitatvá uttamé mártaṃ dadhāsi śrávase divé-dive | yás tātṛishāṇá ubháyāya jánmane máyaḥ kṛiṇóshi práya á ca sú-

---

30, 18 aśvinā ī°. 19 ní a°. 20 te. kadha-priye. 21 ā a°. 22 asmé *iti*. — 31, 1 vidmanā-apasaḥ á°. bhrājat-ṛishṭayaḥ. 2. 3. t. a. p. *vgl.* 1. 2 vi-bhúḥ. dvi-mātā. 3 mātaríśvane. sukratu-yā. ródasī *iti* hotṛi-vūrye á°. vaso *iti*. 4 su-kṛíte. ā á° púnar *iti*. 5 pushṭi-várdhanaḥ údyata-sruce. ā-hutim. véda váshaṭ-kṛitim éka-āyuḥ. ā-vívāsasi. 6 vṛijiná-vartanim. vi-carshaṇe. śūra-sātā pári-takmye. sám-ṛitā. 7 amṛita-tvé. tatṛishāṇáḥ.

Digitized by Google

ráye || 7 || tvám no agne sanáye dhánānām yaṣásam kārúm kṛiṇuhi stávānaḥ | ṛidhyáma kármāpásā návena devaír dyāvāpṛithivī právatam naḥ || 8 || tvám no agne pitrór upástha á devó devéshv anavadya jágṛiviḥ | tanūkṛíd bodhi prámatiṣ ca kāráve tvám kalyāṇa vásu víṣvam ópishe || 9 || tvám agne prámatis tvám pitási nas tvám vayaskṛít táva jāmáyo vayám | sám tvā ráyaḥ ṣatínaḥ sám sahasríṇaḥ suvíram yanti vratapám adābhya || 10 || [33] ||

tvám agne prathamám āyúm āyáve devá akṛiṇvan náhushasya viṣpátim | íḷām akṛiṇvan mánushasya ṣáṣanīm pitúr yát putró mámakasya jáyate || 11 || tvám no agne táva deva pāyúbhir maghóno raksha tanvàṣ ca vandya | trātá tokásya tánaye gávām asy ánimesham rákshamāṇas táva vraté || 12 || tvám agne yájyave pāyúr ántaro 'nishaṅgáya caturakshá idhyase | yó rātáhavyo 'vṛikáya dháyase kīréṣ cin mántram mánasā vanóshi tám || 13 || tvám agna uruṣáṅsāya vāgháte spārhám yád rékṇaḥ paramám vanóshi tát | ādhrásya cit prámatir ucyase pitá prá pákam ṣássi prá díṣo vidúshṭaraḥ || 14 || tvám agne práyatadakshiṇam náram vármeva syūtám pári pāsi víṣvátaḥ | svādukshádmā yó vasataú syonakṛíj jīvayājám yájate sópamá diváḥ || 15 || [34] ||

imám agne ṣaráṇim mīmṛisho na imám ádhvānam yám ágāma dūrát | āpíḥ pitá prámatiḥ somyánām bhṛímir asy ṛishikṛín mártyānām || 16 || manushvád agne aṅgirasvád aṅgiro yayātivát sádane pūrvavác chuce | ácha yāhy á vahā daívyam jánam á sādaya barhíshi yákshi ca priyám || 17 || eténāgne bráhmaṇā vāvṛidhasva ṣáktī vā yát te cakṛimá

---

8 kárma a°. dyāvāpṛithivī *iti*. prá a°. 9 t. n. a. *vgl.* 8. upá -sthe. tanū-kṛít. prá-matiḥ. á ū°. 10 prá-matiḥ. pitá a°. vayaḥ-kṛít. su-víram. vrata-pám. 12 t. n. a. *vgl.* 8. áni-mesham. 13 catuḥ-akshāḥ. rātá-havyaḥ. cit. 14 agne uru-ṣáṅsāya. prá-matiḥ. vidúḥ-taraḥ. 15 práyata-dakshiṇam. várma-iva. svādu-kshádmā. syona-kṛít jīva -yājám. sáḥ upa-má. 16 prá-matiḥ. ṛishi-kṛít. 17 pūrva-vát ṣ°. vaha. 18 eténa a°. vavṛidhasva. cakṛimá.

Digitized by Google

vidā́ vā | utá prá ṇeshy abhí vásyo asmā́n sā́ṃ naḥ sṛija sumatyā́ vā́javatyā || 18 || 35 ||

32.

Índrasya nú vīryā̀ṇi prá vocaṃ yā́ni cakā́ra prathamā́ni vajrī́ | áhann áhim ánv apás tatarda prá vakshā́ṇā abhinat párvatānām || 1 || áhann áhim párvate śiśriyāṇā́ṃ tváshṭāsmai vájraṃ svaryàṃ tataksha | vā́śrā́ iva dhenávaḥ syándamānā áñjaḥ samudrám áva jagmur ā́paḥ || 2 || vṛishāyámāṇo 'vṛiṇīta sómaṃ tríkadrukeshv apibat sutásya | ā́ sā́yakam maghávādatta vájram áhann enam prathamajā́m áhīnām || 3 || yád indráhan prathamajā́m áhīnām ā́n māyínām ámināḥ prótá māyā́ḥ | ā́t sū́ryaṃ janáyan dyā́m ushā́saṃ tādítnā śátruṃ ná kílā vivitse || 4 || áhan vṛitrā́ṃ vṛitratáraṃ vyàṅsam índro vájreṇa mahatā́ vadhéna | skándhāṅsīva kúliśenā vívṛikṇāhiḥ śayata upapṛ́ik pṛithivyā́ḥ || 5 || 36 ||

ayoddhéva durmáda ā́ hí juhvé mahāvīrā́ṃ tuvibādhám ṛijīshám | nā́tārīd asya sā́mṛitiṃ vadhā́nāṃ sā́ṃ rujā́nāḥ pipisha índraśatruḥ || 6 || apā́d ahastó apṛitanyad índram ā́sya vájram ádhi sā́nau jaghāna | vṛíshṇo vádhriḥ pratimā́nam búbhūshan purutrā́ vṛitró aśayad vyàstaḥ || 7 || nadā́ṃ ná́ bhinnā́m amuyā́ śáyānam máno rúhāṇā áti yanty ā́paḥ | yā́ś cid vṛitró mahinā́ paryátishṭhat tā́sām áhiḥ patsutaḥśī́r babhūva || 8 || nīcā́vayā abhavad vṛitráputrendro asyā́ áva vádhar jabhāra | úttarā sū́r ádharaḥ putrá āsīd dā́nuḥ śaye sahávatsā ná dhenúḥ || 9 || átishṭhantīnām ani-

---

31, 18 neshi. su-matyā́. — 32, 2 tváshṭā a°. 3 vṛisha-yámāṇaḥ. trí-kadrukeshu. maghá-vā a°. prathama-jā́m. 4 indra á° prathama-jā́m. ā́t. prá utá. ushásam. kíla. 5 ví-aṅsam. skándhāṅsi -iva kúliśena ví-vṛikṇā á° śayate upa-pṛ́ik. 6 ayoddhā́-iva duḥ -mádaḥ. mahā-vīrám tuvi-bādhám. ná a°. sám-ṛitim. pipishe índra -śatruḥ. 7 ā́ asya. prati-mā́nam. ví-astaḥ. 8 pari-átishṭhat. patsutaḥ-śī́ḥ. 9 nīcā́-vayāḥ. vṛitrá-putrā í°. vádhaḥ. sahá-vatsā.

Digitized by Google

veṣanánām kásḥṭhānām mádhye níhitaṃ ṣárīram | vṛitrásya ninyáṃ ví caranty ápo dīrghám táma ấṣayad índraṣatruḥ || 10 || 37 ||

dāsápatnīr áhigopā atishṭhan níruddhā ápaḥ paníneva gávaḥ | apấm bílam ápihitaṃ yád ásīd vṛitráṃ jaghanvấñ ápa tád vavāra || 11 || áṣvyo vấro abhavas tád indra ṣriké yát tvā pratyáhan devá 'ékaḥ || ájayo gấ ájayaḥ ṣūra sómam ávāṣṛijaḥ sártave saptá síndhūn || 12 || nấsmai vidyún ná tanyatúḥ sishedha ná yấm míham ákirad dhrādúniṃ ca | índraṣ ca yád yuyudháte áhiṣ cotáparíbhyo maghávā ví jigye || 13 || áher yātáraṃ kám apaṣya indra hṛidí yát te jaghnúsho bhír ágachat | náva ca yán navatíṃ ca srávantīḥ ṣyenó ná bhītó átaro rájāṅsi || 14 || índro yātó 'vasitasya rấjā ṣámasya ca ṣṛiñgíṇo vájrabāhuḥ | séd u rấjā kshayati carshaṇīnấm arấn ná nemíḥ pári tấ babhūva || 15 || 38 ||

Dvitīyo 'dhyāyaḥ.

33.

Étấyāmópa gavyánta índram asmákaṃ sú prámatiṃ vāvṛidhāti | anāmṛiṇáḥ kuvíd ấd asyá rāyó gávāṃ kétam páram āvárjate naḥ || 1 || úpéd ahám dhanadấm ápratītaṃ júshṭāṃ ná ṣyenó vasatím patāmi | índraṃ namasyánn upamébhir arkaír yá stotríbhyo hávyo ásti yấman || 2 || ní sárvasena ishudhíñr asakta sám aryó-gấ ajati yásya váshṭi | coshkūyámāṇa indra bhūri vāmám mấ paníṛ bhūr asmád ádhi pravṛiddha || 3 || vádhīr hí dásyuṃ dhanínaṃ ghanénañ ékaṣ cárann upaṣākébhir indra | dhánor ádhi vishuṇák té vy ày ann áyajvānaḥ sanakấḥ prétim īyuḥ || 4 || párā cic

32, 10 ani-veṣanấnām. ní-hitam. ấ a° índra-ṣatruḥ. 11 dāsá-patnīḥ áhi-gopāḥ. ní-ruddhāḥ. paníṇā-iva. ápi-hitam. 12 prati-áhan. áva a°. 13 ná a° vi-dyút. ṣisedha. hrādúnim. yuyudháte *iti*. ca utá a°. 14 yát. 15 áva-ṣitasya. vájra-bāhuḥ sáḥ ít. — 33, 1 ấ ita áyāma úpa. prá-matim vavṛidhāti. ā-várjate. 2 úpa ít. dhana-dấm áprati-ītam. upa-mébhiḥ. yáḥ. 3 sárva-senaḥ. pravṛiddha. 4 ghanéna. upa-ṣākébhiḥ. ví ā°. prá-itim.

Digitized by Google

chīrshā́ vavṛijus tá indráyajvāno yájvabhi spárdhamānāḥ | prá yád divó hariva sthātar ugra nír avratā́ñ adhamo ródasyoḥ || 5 || 1 ||

áyuyutsann anavadyásya sénām áyātayanta kshitáyo návagvāḥ | vṛishāyúdho ná vádhrayo nírashṭāḥ pravádbhir índrāc citáyanta āyan || 6 || tvám etā́n rudató jákshataṣ cā́yodhayo rájasa indra pāré | ávādaho divá á dásyum uccā́ prá sunvatá stuvatáḥ ṣáṅsam āvaḥ || 7 || cakrāṇásaḥ parīṇáham pṛithivyā́ híraṇyena maṇínā ṣúmbhamānāḥ | ná hinvānásas titirus tá índram pári spáṣo adadhāt sū́ryeṇa || 8 || pári yád indra ródasī ubhé ábubhojīr mahinā́ viṣvátaḥ sīm | ámanyamānāñ abhí mányamānair nír brahmábhir adhamo dásyum indra || 9 || ná yé diváḥ pṛithivyā́ ántam āpúr ná māyā́bhir dhanadā́m paryábhūvan | yújaṃ vájraṃ vṛishabháṣ cakra índro nír jyótishā támaso gā́ adukshat || 10 || 2 ||

ánu svadhā́m aksharann ápo asyā́vardhata mádhya á nāvyānām | sadhrīcínena mánasā táṃ índra ójishṭhena hánmanāhann abhí dyūn || 11 || ny àvidhyad ilībíṣasya dṛilhā́ ví ṣṛiṅgíṇam abhinac chúshṇam índraḥ | yā́vat táro maghavan yā́vad ójo vájreṇa ṣátrum avadhīḥ pṛitanyúm || 12 || abhí sidhmó ajigād asya ṣátrūn ví tigména vṛishabhéṇā púro 'bhet | sáṃ vájreṇāsṛijad vṛitrám índraḥ prá svā́m matím atirac chā́ṣadānaḥ || 13 || ávaḥ kútsam indra yásmiñ cākán právo yúdhyantaṃ vṛishabhā́ṃ dāṣadyum | ṣaphácyuto reṇúr nakshata dyā́m úc chvaitreyó nṛishā́hyāya tasthau || 14 || ávaḥ ṣámaṃ vṛishabhā́ṃ túgryāsu kshetra-

---

33, 5 cit ṣ°. té indra á° yájva-bhiḥ. hari-vaḥ. 6 náva-gvāḥ vṛisha-yúdhaḥ. níḥ-ashṭāḥ. índrāt. 7 ca á°. áva a°. sunvatáḥ. 8 pari-náham pṛithivyā́ḥ. té. 9 ródasī *iti* ubhé *iti*. 10 dhana-dā́m pari-ábhūvan. cakre. adhukshat. 11 asya á° mádhye. hánmanā a°. 12 ní a°. abhinat ṣ°. 13 vṛishabhéṇa. vájreṇa a°. atirat ṣ°. 14 prá ā°. dáṣa-dyum ṣaphá-cyutaḥ. út ṣ°. nṛi-sáhyāya. 15 kshetra-jeshé.

Digitized by Google

jeshé maghavañ chvítryaṃ gắm | jyók cid átra tasthivắṅso akrañ chatrūyatắṃ ádharā védanākaḥ || 15 || 3 ||

34.

Tríṣ cin no adyá bhavataṃ navedasā vibhúr vāṃ yáma utá rātír aṣvinā | yuvór hí yantráṃ himyéva vásaso 'bhyāyaṅsényā bhavatam manīshíbhiḥ || 1 || tráyaḥ paváyo madhuváhane ráthe sómasya venắm ánu víṣva íd viduḥ | tráya skambhắsa skabhitắsa ārábhe trír náktaṃ yāthás trír v aṣvinā dívā || 2 || samāné áhan trír avadyagohanā trír adyá yajñám mádhunā mimikshatam | trír vájavatīr ísho aṣvinā yuvắṃ doshá asmábhyam ushắsaṣ ca pinvatam || 3 || trír vartír yātaṃ trír ánuvrate jané tríḥ suprāvyè tredhéva ṣikshatam | trír nāndyàṃ vahatam aṣvinā yuvắṃ tríḥ príksho asmé aksháreva pinvatam || 4 || trír no rayím vahatam aṣvinā yuvắṃ trír devátātā trír utávataṃ dhíyaḥ | tríḥ saubhagatvắṃ trír utá ṣrávāṅsi nas trishṭhắṃ vāṃ sűre duhitá ruhad rátham || 5 || trír no aṣvinā divyáni bheshajá tríḥ párthivāni trír u dattam adbhyáḥ | omānaṃ ṣaṃyór mámakāya sūnáve tridhắtu ṣárma vahataṃ ṣubhas patī || 6 || 4 ||

trír no aṣvinā yajatá divé-dive pári tridhắtu prithivím aṣāyatam | tisró nāsatyā rathyā parāváta ātméva vátaḥ svásarāṇi gachatam || 7 || trír aṣvinā síndhubhiḥ saptámātṛibhis tráya āhāvás tredhá havísh kṛitám | tisráḥ prithivír upári pravá divó nákaṃ rakshethe dyúbhir aktúbhir hitám || 8 || kvà trí cakrá trivṛíto ráthasya kvà tráyo vandhúro yé sánīḷāḥ | kadá yógo vājíno rắsabhasya yéna yajñáṃ nāsatyopayāthāḥ || 9 || á nāsatyā gáchataṃ hūyáte havír mádhvaḥ

33, 15 svítryam. satru-yatắm. védanā akar *ity* akaḥ. — 34, 1 cit. adyá. vi-bhúḥ. himyá-iva. abhi-āyaṅsényā. 2 madhu-váhane. víṣve tráyaḥ skambhắsaḥ. ā-rábhe. ūm *iti*. 3 avadya-gohanā. 4 ánu -vrate. supra-avyè tredhá-iva. asmé *iti* akshárā-iva. 5 utá a°. tri-sthám. duhitá ắ. 6 ṣam-yóḥ. tri-dhắtu. patī *iti*. 7 t. n. a. *vgl.* 6. tri-dhắtu. ātmá-iva. 8 saptámātṛi-bhiḥ. ā-hāváḥ havíḥ. rakshethe *iti*. 9 tri-vṛítaḥ. sá-nīḷāḥ. nāsatyā upa-yāthāḥ.

Digitized by Google

pibatam madhupébhir āsábhiḥ | yuvór hí púrvaṃ savitósháso rátham ṛitáya citráṃ ghṛitávantam íshyati || 10 || á nāsatyā tribhír ekādaśaír ihá devébhir yātam madhupéyam aśvinā | práyus tárishṭaṃ ní rápāṅsi mṛikshataṃ sédhataṃ dvésho bhávataṃ sacābhúvā || 11 || á no aśvinā trivṛítā ráthenārvāñcaṃ rayíṃ vahataṃ suvíram | śṛiṇvántā vām ávase johavīmi vṛidhé ca no bhavataṃ vājasātau || 12 || 5 ||

35.

Hváyāmy agníṃ prathamáṃ svastáye hváyāmi mitrāvárunāv ihávase | hváyāmi rátrīṃ jágato nivéśanīṃ hváyāmi deváṃ savitáram ūtáye || 1 || á kṛishṇéna rájasā vártamāno niveśáyann amṛítam mártyaṃ ca | hiraṇyáyena savitá ráthená devó yāti bhúvanāni páśyan || 2 || yáti devāḥ pravátā yáty udvátā yáti śubhrábhyāṃ yajató háribhyām | á devó yāti savitá parāvátó 'pa víśvā duritá bádhamānaḥ || 3 || abhívṛitaṃ kṛíśanair viśvárūpaṃ híraṇyaśamyaṃ yajató bṛihántam | ásthād rátham savitá citrábhānuḥ kṛishṇá rájāṅsi távishīṃ dádhānaḥ || 4 || ví jánāñ chyāváḥ śitipádo akhyan rátham híraṇyapraügam váhantaḥ | śáśvad víśaḥ savitúr daívyasyopásthe víśvā bhúvanāni tasthuḥ || 5 || tisró dyávaḥ savitúr dvá upásthāṅ ékā yamásya bhúvane virāshāṭ | āṇíṃ ná ráthyam amṛítādhi tasthur ihá bravītu yá u tác cíketat || 6 || 6 ||

ví suparṇó antárikshāṇy akhyad gabhīrávepā ásuraḥ sunīthāḥ | kvèdānīṃ súryaḥ káś ciketa katamāṃ dyáṃ raśmír asyá tatāna || 7 || ashṭaú vy ákhyat kakúbhaḥ pṛithivyás trí dhánva yójanā saptá síndhūn | hiraṇyākśháḥ savitá devá ágād dádhad rátnā dāśúshe váryāṇi || 8 || híraṇyapāṇiḥ sa-

---

34, 10 madhu-pébhiḥ. savitá ushásaḥ. 11 madhu-péyam. prá á°. níḥ. sacā-bhúvā. tri-vṛítā ráthena a°. su-víram. vāja-sātau. — 35, 1 ihá á°. ni-véśanīm. 2 ni-veśáyan. ráthena á. 3 parā-vátaḥ á°. 4 abhí-vṛitam. viśvá-rūpam híraṇya-śamyam. á a°. citrá-bhānuḥ. 5 śyāváḥ śiti-pádaḥ. híraṇya-praügam. daivyásya upá-sthe. 6 dvaú upá-sthā. amṛítā á°. tát. 7 su-parṇáḥ. gabhirá-vepāḥ. su-nīthāḥ kvà i°. asya á. 8 ví a°. hiraṇya-akśháḥ. á a°. 9 híraṇya-pāṇiḥ.

Digitized by Google

vitā́ vícarshaṇir ubhé dyā́vāpṛithiví antár īyate | ápāmīvām bā́dhate véti sū́ryam abhí kṛishṇéna rájasā dyā́m ṛiṇoti || 9 || híraṇyahasto ásuraḥ sunītháḥ sumṛilīkáḥ svávāṅ yātv arvā́ṅ | apasédhan rakshásо yātudhā́nān ásthād deváḥ pratidoshā́m gṛiṇānáḥ || 10 || yé te pánthāḥ savitaḥ pūrvyā́sо 'reṇávaḥ súkṛitā antárikshe | tébhir no adyá pathíbhiḥ sugébhī rákshā ca no ádhi ca brūhi deva || 11 || 7 ||

Saptamo 'nuvākaḥ.

36.

Prá vo yahvā́m purūṇā́m viśā́m devayatī́nām | agnī́m sūktébhir vácobhir īmahe yā́m sīm íd anyá īḷate || 1 || jánāso agnī́m dadhire sahovṛídhaṃ havíshmanto vidhema te | sá tvā́m no adyá sumánā ihā́vitā́ bhávā vā́jeshu santya || 2 || prá tvā dūtā́m vṛiṇīmahe hótāraṃ viśvávedasam | mahás te sató ví caranty arcáyo diví spṛiśanti bhānávaḥ || 3 || devā́sas tvā váruṇo mitró aryamā́ sā́m dūtā́m pratnā́m indhate | víśvaṃ só agne jayati tváyā dhánaṃ yás te dadā́śa mártyaḥ || 4 || mandró hótā gṛihápatir ágne dūtó viśā́m asi | tvé víśvā sā́ṃgatāni vratā́ dhruvā́ yā́ni devā́ ákṛiṇvata || 5 || 8 ||

tvé íd agne subhāge yavishṭhya víśvam á hūyate havíḥ | sá tvā́m no adyá sumánā utáparā́m yákshi devā́n suvíryā || 6 || tā́m ghem itthā́ namasvína úpa svarā́jam āsate | hótrābhir agnī́m mánushaḥ sā́m indhate titirvā́ṅso áti sridhaḥ || 7 || ghnánto vṛitrā́m ataran ródasī apá urú kshayā́ya cakrire | bhúvat kā́ṇve vṛíshā dyumny áhutaḥ krándad áśvo gávishṭishu || 8 || sā́m sīdasva mahā́ṅ asi śócasva devavítа-

---

35, 9 ví-carshaṇiḥ ubhé *iti* dyā́vāpṛithiví *iti*. ápa á°. 10 híraṇya-hastaḥ. su-nīthā́ḥ su-mṛilīkáḥ. apa-sédhan. yātu-dhā́nān. prati -doshā́m. 11 savitar *iti*. sú-kṛitāḥ. su-gébhiḥ raksha. — 36, 1 su -uktébhiḥ. anyé. 2 sahaḥ-vṛídham. su-mánāḥ ihá a° bhāva. 3 viśvá -vedasam. 5 grihá-patiḥ. tvé *iti*. sám-gatāni. 6 tvé *iti*. su-bhāge. sá-sumánā. *vgl.* 2. utá a°. su-víryā. 7 gha īm. sva-rā́jam. 8 ródasī *iti*. dyumní ā́-hutaḥ. gó-ishṭishu. 9 deva-vítamaḥ.

Digitized by Google

maḥ | ví dhūmám agne arushám miyedhya sṛijá prasasta darsatám || 9 || yáṃ tvā devāso mánave dadhúr ihá yájishṭhaṃ havyavāhana | yáṃ káṇvo médhyātithir dhanaspṛítaṃ yáṃ vṛíshā yám upastutáḥ || 10 || 9 ||

yám agním médhyātithiḥ káṇva īdhá ṛitád ádhi | tásya préshho dīdiyus tám imá ṛícas tám agníṃ vardhayāmasi || 11 || ráyás pūrdhi svadhāvó 'sti hí té 'gne devéshv ápyam | tváṃ vájasya sṛútyasya rājasi sá no mṛila mahấṅ asi || 12 || ūrdhvá ū shú ṇa ūtáye tíshṭhā devó ná savitá | ūrdhvó vájasya sánitā yád añjíbhir vāghádbhir vihváyāmahe || 13 || ūrdhvó naḥ pāhy áṁhaso ní ketúnā víśvaṃ sám atríṇaṃ daha | kṛidhí na ūrdhváñ caráthāya jīváse vidá devéshu no dúvaḥ || 14 || pāhí no agne rakshásaḥ pāhí dhūrtér árāvṇaḥ | pāhí ríshata utá vā jíghāṁsato bṛíhadbhāno yávishṭhya || 15 || 10 ||

ghanéva víshvag ví jahy árāvṇas tápurjambha yó asmadhrúk | yó mártyaḥ śíśīte áty aktúbhir má naḥ sá ripúr ízata || 16 || agnír vavne suvíryam agníḥ káṇvāya saúbhagam | agníḥ právan mitrótá médhyātithim agníḥ sātá upastutám || 17 || agnínā turvásaṃ yáduṃ parāváta ugrádevaṃ havāmahe | agnír nayan návavāstvam bṛihádrathaṃ turvítiṃ dásyave sáhaḥ || 18 || ní tvấm agne mánur dadhe jyótir jánāya śáśvate | dīdétha káṇva ṛitájāta ukshitó yáṃ namasyánti kṛishṭáyaḥ || 19 || tveshấso agnér ámavanto arcáyo bhīmáso ná prátītaye | rakshasvínaḥ sádam íd yātumávato víśvaṃ sám atríṇaṃ daha ||·20 || 11 ||

36, 9 pra-sasta. 10 havya-vāhana. médhya-atithiḥ dhana-spṛítam. upa-stutáḥ. 11 médhya-atithiḥ. īdhé. prá íº. 12 svadhā-vaḥ áº. te áº. 13 ūṁ *iti* sú naḥ. tíshṭha. vi-hváyāmahe. 14 kṛidhí. vidáḥ. 15 ríshataḥ. bṛíhadbhāno *iti* bṛíhat-bhāno. 16 ghaná-iva. tápuḥ-jambha. asma-dhrúk. 17 su-víryam. prá āvat mitrá utá médhya-atithim. sātaú upa-stutám. 18 ugrá-devam. nayat náva-vāstvam bṛihát-ratham. 19 káṇve ṛitá-jātaḥ. 20 práti-itaye. yātu-mávataḥ. v. s. a. d. *vgl.* 14.

Digitized by Google

37.

Krīḷáṃ vaḥ ṣárdho márutam anarvāṇaṃ ratheṣúbham | kāṇvā abhí prá gāyata || 1 || yé príshatībhir ṛishṭíbhiḥ sākáṃ vāṣībhir añjíbhiḥ | ájāyanta svábhānavaḥ || 2 || ihéva ṣṛiṇva eshāṃ káṣā hásteshu yád vádān | ní yámañ citrám ṛiñjate || 3 || prá vaḥ ṣárdhāya ghṛíshvaye tveshádyumnāya ṣushmíṇe | devāttam bráhma gāyata || 4 || prá ṣaṅsā góshv ághnyaṃ krīḷáṃ yác chárdho márutam | jámbhe rásasya vāvṛidhe || 5 || [12] ||

kó vo várshishṭha á naro diváṣ ca gmáṣ ca dhūtayaḥ | yát sīm ántaṃ ná dhūnuthá || 6 || ní vo yámāya mánusho dadhrá ugráya manyáve | jíhīta párvato giríḥ || 7 || yéshām ájmeshu pṛithiví jujurvāṅ iva viṣpátiḥ | bhiyá yámeshu réjate || 8 || sthiráṃ hí jānam eshāṃ váyo mātúr níretave | yát sīm ánu dvitá ṣávaḥ || 9 || úd u tyé sūnávo gíraḥ kāshṭhā ájmeshv atnata | vāṣrā abhijñú yātave || 10 || [13] ||

tyáṃ cid ghā dīrghám pṛithúm mihó nápātam ámṛidhram | prá cyāvayanti yámabhiḥ || 11 || máruto yád dha vo bálaṃ jánāṅ acucyavītana | giríṅr acucyavītana || 12 || yád dha yánti marútaḥ sám ha bruvaté 'dhvann á | ṣṛiṇóti káṣ cid eshām || 13 || prá yāta ṣíbham āṣúbhiḥ sánti káṇveshu vo dúvaḥ | tátro shú mādayādhvai || 14 || ásti hí shmā mádāya vaḥ smási shmā vayám eshām | víṣvaṃ cid áyur jīváse || 15 || [14] ||

38.

Kád dha nūnáṃ kadhapriyaḥ pitā́ putráṃ ná hástayoḥ | dadhidhvé vṛiktabarhishaḥ || 1 || kvà nūnáṃ kád vo ártham gántā divó ná pṛithivyāḥ | kvà vo gávo ná raṇyanti || 2 ||

37, 1 rathe-ṣúbham. 2 svá-bhānavaḥ. 3 ihá-iva ṣṛiṇve. káṣāḥ. 4 tveshá-dyumnāya. 5 ṣaṅsa. yát ṣ°. vavṛidho. 7 dadhré. 9 níḥ -etave. 10 abhi-jñú. 11 gha. cyavayanti. 12 ha. 13 ha. bruvate á°. 14 tátro *iti* sú. 15 sma. sma. — 38, 1 ha. kadha -priyaḥ. vṛikta-barhishaḥ. 2 ganta.

Digitized by Google

kvà vaḥ sumnấ návyāṅsi márutaḥ kvà suvitấ | kvò víṣvāni saúbhagā || 3 || yád yūyám pṛiṣnimātaro mártāsaḥ syātana | stotấ vo amṛítaḥ syāt || 4 || mấ vo mṛigó ná yávase jaritấ bhūd ájoshyaḥ | pathấ yamásya gād úpa || 5 || 15 ||

mó shú ṇaḥ párā-parā nírṛitir durháṇā vadhīt | padīshṭá tríshṇayā sahá || 6 || satyám tveshấ ámavanto dhánvañ cid ấ rudríyāsaḥ | míham kṛiṇvanty avātám || 7 || vāṣréva vidyún mimāti vatsám ná mātấ sishakti | yád eshām vṛishṭír ásarji || 8 || dívā cit támaḥ kṛiṇvanti parjányenodavāhéna | yát pṛithivím vyundánti || 9 || ádha svanấn marútām víṣvam ấ sádma párthivam | árejanta prá mấnushāḥ || 10 || 16 ||

máruto vīḷupāṇíbhiṣ citrấ ródhasvatīr ánu | yātém ákhidrayāmabhiḥ || 11 || sthirấ vaḥ santv nemáyo ráthā áṣvāsa eshām | súsaṃskṛitā abhíṣṇavaḥ || 12 || áchā vadā tánā girấ jarấyai bráhmaṇas pátim | agním mitrám ná darṣatám || 13 || mimīhí ṣlókam āsyè parjánya iva tatanaḥ | gấya gāyatrám ukthyàm || 14 || vándasva mārutaṃ gaṇám tveshám panasyúm arkíṇam | asmé vṛiddhấ asann ihá || 15 || 17 ||

39.

Prá yád itthấ parāvátaḥ ṣocír ná mấnam ásyatha | kásya krátvā marutaḥ kásya várpasā kám yātha kám ha dhūtayaḥ || 1 || sthirấ vaḥ santv áyudhā parāṇúde vīḷú utá pratishkábhe | yushmákam astu távishī pánīyasī mấ mártyasya māyínaḥ || 2 || párā ha yát sthirám hathá náro vartáyathā gurú | ví yāthana vanínaḥ pṛithivyấ vy áṣāḥ párvatānām || 3 || nahí vaḥ ṣátrur vividé ádhi dyávi ná bhūmyām riṣādasaḥ | yushmákam astu távishī tánā yujấ rúdrāso nú cid ādhṛíshe

---

38, 3 kvô *iti*. 4 pṛiṣni-mātaraḥ. 6 mó *iti* sú naḥ. níḥ-ṛitiḥ duḥ-hánā. 8 vāṣrấ-iva vi-dyút. sisakti. 9 parjányena uda-vāhéna. vi-undánti. 10 svanất. 11 vīḷupāṇí-bhiḥ citrấḥ. yātá īm ákhidrayāma-bhiḥ. 12 sthirấḥ. sú-samskṛitāḥ. 13 ácha vada. 15 asmé *iti*. — 39, 2 parā-núde vīḷú. prati-skábhe. 3 vartáyatha. pṛithivyấḥ ví. 4 y. a. t. *vgl.* 2. nú. ā-dhṛíshe.

Digitized by Google

|| 4 || prá vepayanti párvatān ví viñcanti vánaspátīn | pró ārata maruto durmádā iva dévāsaḥ sárvayā viṣá || 5 || 18 ||

úpo rátheshu príshatīr ayugdhvam práshṭir vahati róhitaḥ | á vo yámāya pṛithiví cid aṣrod ábībhayanta mánushāḥ || 6 || á vo makshú tánāya kám rúdrā ávo vṛiṇīmahe | gántā nūnám nó 'vasā yáthā puréttha kánvāya bibhyúshe || 7 || yushméshito maruto mártyeshita á yó no ábhva íshate | ví tám yuyota ṣávasā vy ójasā ví yushmákābhir ūtíbhiḥ || 8 || ásāmi hí prayajyavaḥ kánvam dadá pracetasaḥ | ásāmibhir maruta á na ūtíbhir gántā vṛishtím ná vidyútaḥ || 9 || ásāmy ójo bibhṛithā sudānavó 'sāmi dhūtayaḥ ṣávaḥ | ṛishidvíshe marutaḥ parimanyáva íshum ná ṣṛijata dvísham || 10 || 19 ||

40.

Út tishṭha brahmaṇas pate devayántas tvemahe | úpa prá yantu marútaḥ sudánava índra prāṣúr bhavā sácā || 1 || tvám íd dhí sahasas putra mártya upabrūté dháne hité | suvíryam maruta á sváṣvyam dádhīta yó va ācaké || 2 || praítu bráhmaṇas pátiḥ prá devy ètu sūnṛítā | áchā vīrám náryam pañktírādhasam devá yajñám nayantu naḥ || 3 || yó vāghváte dádāti sūnáram vásu sá dhatte ákshiti ṣrávaḥ | tásmā íḷām suvírām á yajāmahe suprátūrtim anehásam || 4 || prá nūnám bráhmaṇas pátir mántram vadaty ukthyàm | yásminn índro váruṇo mitró aryamá devá ókāṅsi cakriré || 5 || 20 ||

tám íd vocemā vidátheshu ṣambhúvam mántram devā

39, 5 pró *iti*. durmádāḥ-iva. 6 úpo *iti*. 7 makshú. gánta. naḥ á°. purā í°. 8 yushmā́-ishitaḥ. mártya-ishitaḥ. ví ó°. 9 pra-yajyavaḥ. pra-cetasaḥ. gánta. vi-dyútaḥ. 10 bibhṛitha su-dānavaḥ á°. ṛishi-dvíshe. pari-manyáve. – 40, 1 tvā í°. su-dā́navaḥ. bhava. 2 hí. upa-brūté. su-víryam. su-áṣvyam. ā-caké. 3 prá etu. devī́ etu. ácha. pañktí-rādhasam devā́ḥ. 4 tásmai. su-vírām. su-prátūrtim. 6 vocema. ṣam-bhúvam.

Digitized by Google

anehásam | imáṃ ca vácam pratiháryathā naro víśvéd vāmá vo aśnavat || 6 || kó devayántam aśnavaj jánaṃ kó vṛiktá-barhisham | prá-pra dāśvān pastyàbhir asthitāntarvávat kshāyaṃ dadhe || 7 || upa kshatrám pṛiñcītá hánti rājabhir bhayé cit sukshitím dadhe | násya vartá ná tarutā mahādhané nárbhe asti vajríṇaḥ || 8 || 21 ||

41.

Yáṃ rákshanti prácetaso váruṇo mitró aryamá | nú cit sá dabhyate jánaḥ || 1 || yám bāhúteva píprati pánti mártyaṃ risháḥ | árishṭaḥ sárva edhate || 2 || ví durgá ví dvíshaḥ puró ghnánti rājāna eshām | náyanti duritá tiráḥ || 3 || sugáḥ pánthā anrikshará ádityāsa ṛitáṃ yaté | nátrāvakhādó asti vaḥ || 4 || yáṃ yajñáṃ náyathā nara ádityā ṛijúnā pathá | prá vaḥ sá dhītáye naśat || 5 || 22 ||

sá rátnam mártyo vásu víśvaṃ tokám utá tmánā | áchā gachaty áśtṛitaḥ || 6 || kathá rādhāma sakhāya stómam mitrásyāryamṇáḥ | máhi psáro váruṇasya || 7 || má vo ghnántam má śápantam práti voce devayántam | sumnaír íd va á vivāse || 8 || catúraś cid dádamānād bibhīyād á nídhātoḥ | ná duruktáya spṛihayet || 9 || 23 ||

42.

Sám pūshann ádhvanas tira vy áṁho vimuco napāt | sákshvā deva prá ṇas puráḥ || 1 || yó naḥ pūshann aghó vṛíko duḥśéva ādídeśati | ápa sma tám pathó jahi || 2 || ápa tyám paripanthínam mushīvāṇaṃ huraścítam | dūrám ádhi srutér aja || 3 || tváṃ tásya dvayāvíno 'ghāśaṁsasya kásya cit |

40, 6 prati-háryatha. víśvā ít. 7 asnavat. vṛiktá-barhisham. asthita antaḥ-vávat. 8 su-kshitím. ná aº. mahā-dhané ná áº. — 41, 1 prá-cetasaḥ. v. m. a. *vgl.* 36, 4. nú. 2 bāhútā-iva. 3 duḥ-gā. duḥ-itā. 4 su-gáḥ. ná átra ava-khādáḥ. 5 náyatha. 6 ácha. 7 sakhāyaḥ. mitrásya aº. 9 ní-dhātoḥ. duḥ-uktáya. — 42, 1 ví. vi-mucaḥ. sákshva. naḥ. 2 duḥ-śévaḥ ā-dídeśati. 3 pari-panthínam. huraḥ-cítam. 4 aghá-śaṁsasya.

Digitized by Google

padábhí tishṭha tápushim || 4 || á tát te dasra mantumaḥ pūshann ávo vṛiṇīmahe | yéna pitṛín ácodayaḥ || 5 || [24] ||

ádhā no viṣvasaubhaga híraṇyavāśīmattama | dhánāni sushánā kṛidhi || 6 || áti naḥ sasćáto naya sugá naḥ supáthā kṛiṇu | pūshann ihá krátuṃ vidaḥ || 7 || abhí sūyávasaṃ naya ná navajvāró ádhvane | pū° || 8 || ṣagdhí pūrdhí prá yaṅsi ca ṣiṣīhí prásy udáram | pū° || 9 || ná pūshánam methāmasi sūktaír abhí gṛiṇīmasi | vásūni dasmám īmahe || 10 || [25] ||

43.

Kád rudráya prácetase mīḷhúshṭamāya távyase | vocéma ṣáṃtamaṃ hṛidé || 1 || yáthā no áditiḥ kárat páṣve nṛíbhyo yáthā gáve | yáthā tokáya rudríyam || 2 || yáthā no mitró váruṇo yáthā rudráṣ cíketati | yáthā víṣve sajóshasaḥ || 3 || gāthápatim medhápatiṃ rudráṃ jálāshabheshajam | tác chaṃyóḥ sumnám īmahe || 4 || yáḥ ṣukrá iva sūryo híraṇyam iva rócate | ṣréshṭho devánāṃ vásuḥ || 5 || [26] ||

ṣám naḥ karaty árvate sugám meshāya meshyè | nṛíbhyo nāribhyo gáve || 6 || asmé soma ṣríyam ádhi ní dhehi ṣatásya nṛiṇám | máhi ṣrávas tuvinṛimṇám || 7 || má naḥ somaparibādho márātayo juhuranta | á na indo váje bhaja || 8 || yás te prajá amṛítasya párasmin dhámann ṛitásya | mūrdhá nábhā soma vena ābhūshantīḥ soma vedaḥ || 9 || [27] ||

Ashṭamo 'nuvākaḥ.

44.

Ágne vívasvad ushásaṣ citráṃ rádho amartya | á dāṣúshe jātavedo vahā tvám adyá devā̃ṅ usharbúdhaḥ || 1 ||

---

42. 4 padá a°. 6 ádha. viṣva-saubhaga híraṇyavāśīmat-tama. su-sánā. 7 su-gá. su-páthā. 8 su-yávasam. nava-jvāráḥ. 10 su-uktaíḥ. — 43, 1 prá-cetase. 3 sa-jóshasaḥ. 4 gāthá-patim medhá-patim. jálāsha-bheshajam tát sam-yóḥ. 6 su-gám. 7 asmé *iti*. tuvi-nṛimṇám. 8 soma-paribādhaḥ má á°. indo *iti*. 9 pra-jā́ḥ. ā-bhūshantīḥ. — 44, 1 jāta-vedaḥ vaha. adyá. ushaḥ-búdhaḥ.

Digitized by Google

júshṭo hí dūtó ási havyavāhanó 'gne rathír adhvarāṇām | sajūr aṣvíbhyām ushásā suvíryam asmé dhehi ṣrávo bṛihát || 2 || adyā́ dūtáṃ vṛiṇīmahe vásum agním purupriyám | dhūmáketum bhā́rijīkaṃ vyùshṭishu yajñānām adhvaraṣríyam || 3 || ṣréshṭham yávishṭham átithim svā̀hutam júshṭam jánāya dāṣúshe | devā́ñ áchā yā́tave jātávedasam agním īḷe vyùshṭishu || 4 || stavishyámi tvā́m ahám víṣvasyāmṛita bhojana | ágne trātāram amṛítam miyedhya yájishṭhaṃ havyavāhana || 5 || 28 ||

suṣáṅso bodhi gṛiṇaté yavishṭhya mádhujihvaḥ svā̀hutaḥ | práskaṇvasya pratiránn áyur jīváse namasyā́ dvaívyam jánam || 6 || hótāraṃ viṣvávedasaṃ sáṃ hí tvā víṣa indháte | sá ā́ vaha puruhūta prácetasó 'gne devā́ñ ihá dravát || 7 || savitā́ram ushásam aṣvínā bhágam agníṃ vyùshṭishu kṣhápaḥ | káṇvāsas tvá sutásomāsa indhate havyavāháṃ svadhvara || 8 || pátir hy àdhvarāṇām ágne dūtó viṣā́m ási | usharbúdha ā́ vaha sómapītaye devā́ñ adyá svardṛíṣaḥ || 9 || ágne pū́rvā ánūsháso vibhāvaso dīdétha viṣvádarṣataḥ | ási grā́meshv avitā́ puróhitó 'si yajñéshu mā́nushaḥ || 10 || 29 ||

ní tvā yajñásya sā́dhanam ágne ḥótāram ṛitvíjam | manushvád deva dhīmahi prácetasaṃ jīráṃ dūtám ámartyam || 11 || yád devā́nām mitramahaḥ puróhitó 'ntaro yā́si dūtyàm | síndhor iva prā́svanitāsa ūrmáyo 'gnér bhrājante arcáyaḥ || 12 || ṣrudhí ṣrutkarṇa váhnibhir devaír agne sayā́vabhiḥ | ā́ sīdantu barhíshi mitró aryamā́ prātaryā́vāṇo

---

44, 2 havya-vā́hanaḥ á°. sa-jū́ḥ. su-víryam asmé *iti*. 3 adyá. puru-priyám dhūmá-ketum bhā́ḥ-ṛijīkam ví-ushṭishu. adhvara-ṣríyam. 4 sú-āhutam ácha. jātá-vedasam. ví-ushṭishu. 5 víṣvasya a°. havya-vāhana. 6 su-ṣáṅsaḥ. mádhu-jihvaḥ sú-āhutaḥ. pra-tirán. namasyá. 7 viṣvá-vedasam. puru-hūta prá-cetasaḥ á°. 8 ví-ushṭishu. sutá-somāsaḥ. havya-vā́ham. su-adhvara. 9 hí a°. ushaḥ-búdhaḥ. sóma-pītaye. svaḥ-dṛíṣaḥ. 10 ánu u° vibhāvaso *iti* vibhā-vaso. viṣvá-darṣataḥ. puráḥ-hitaḥ á°. prá-svanitāsaḥ. 13 ṣrut-karṇa. sayā́va-bhiḥ. prātaḥ-yā́vānaḥ.

Digitized by Google

adhvarám || 13 || ṣṛiṇvántu stómam marútaḥ sudánavo 'gnijihvá ṛitāvṛídhaḥ | píbatu sómaṃ váruṇo dhṛitávrato 'ṣvíbhyām ushásā sajúḥ || 14 || 30 ||

45.

Tvám agne vásūṅr ihá rudráṅ ādityáṅ utá | yájā svadhvaráṃ jánam mánujātaṃ ghṛitaprúsham || 1 || ṣrushṭīváno hí dāṣúshe devá agne vícetasaḥ | tán rohidaṣva girvaṇas tráyastriṅṣatam á vaha || 2 || priyamedhavád atriváj játavedo virūpavát | aṅgirasván mahivrata práskaṇvasya ṣrudhī hávam || 3 || máhikerava ūtáye priyámedhā ahūshata | rā́jantam adhvaráṇām agníṃ ṣukréṇa ṣocíshā || 4 || ghṛítāhavana santyemá́ u shú ṣrudhī gíraḥ | yábhiḥ káṇvasya sūnávo hávanté 'vase tvā || 5 || 31 ||

tvā́ṃ citraṣravastama hávante vikshú jantávaḥ | ṣocíshkeṣam purupriyā́gne havyā́ya vóḷhave || 6 || ní tvā hótāram ṛitvíjaṃ dadhiré vasuvíttamam | ṣrútkarṇaṃ sapráthastamaṃ víprā agne dívishṭishu || 7 || á́ tvā víprā acucyavuḥ sutásomā abhí práyaḥ | bṛihád bhā́ bíbhrato havír ágne mártāya dāṣúshe || 8 || prātaryā́vṇaḥ sahaskṛita somapéyāya santya | ihádyá́ daívyaṃ jánam barhír á́ sādayā vaso || 9 || arvā́ñcaṃ daívyaṃ jánam ágne yákshva sáhūtibhiḥ | ayáṃ sómaḥ sudānavas tám pāta tiróahnyam || 10 || 32 ||

46.

Eshó ushā́ ápūrvyā vy ùchati priyā́ diváḥ | stushé vām aṣvinā bṛihát || 1 || yā́ dasrā́ síndhumātarā manotárā rayī-

---

44, 14 su-dā́navaḥ agni-jihvā́ḥ ṛita-vṛídhaḥ. dhṛitá-vrataḥ. sa-jū́ḥ. — 45, 1 yája su-adhvarám. mánu-jātam ghṛita-prúsham. 2 ví-cetasaḥ. rohit-aṣva. tráyaḥ-triṅṣatam. 3 atri-vát já́ta-vedaḥ. aṅgirasvát mahi-vrata. ṣrudhi. 4 máhi-keravaḥ. priyá-medhāḥ. 5 ghṛíta-āhavana santya i°. sú ṣrudhi. hávante á°. 6 citraṣravaḥ-tama. socíḥ -keṣam puru-priya á°. 7 vasuvít-tamam ṣrút-karṇam sapráthaḥ-tamam. 8 sutá-somāḥ. bhā́ḥ. 9 prātaḥ-yā́vnaḥ sahaḥ-kṛita soma -péyāya. ihá a°. sādaya vaso *iti*. 10 sáhūti-bhiḥ. su-dānavaḥ. tiráḥ-ahnyam. — 46, 1 eshó *iti*. ví u°. 2 síndhu-mātarā.

Digitized by Google

ṇám | dhiyá devá vasuvídā || 2 || vacyánte vāṃ kakuhāso jūrṇáyām ádhi vishṭápi | yád vāṃ rátho víbhish pátāt || 3 || havíshā jāró apám píparti pápurir narā | pitá kúṭasya carshaṇíḥ || 4 || ādāró vām matīnáṃ násatyā matavacasā | pātáṃ sómasya dhṛishṇuyá || 5 || 33 ||

yá naḥ píparad aṣvinā jyótishmatī támas tiráḥ | tám asmé rāsāthām ísham || 6 || á no nāvá matīnáṃ yātám pāráya gántave | yuñjáthām aṣvinā rátham || 7 || arítraṃ vāṃ divás pṛithú tīrthé síndhūnāṃ ráthaḥ | dhiyá yuyujra índavaḥ || 8 || divás kaṇvāsa índavo vásu síndhūnām padé | svám vavríṃ kúha dhitsathaḥ || 9 || ábhūd u bhá u aṇṣáve híraṇyam práti sūryaḥ | vy àkhyaj jihváyāsitaḥ || 10 || 34 ||

ábhūd u pārám étave pánthā ṛitásya sādhuyá | ádarṣi ví srutír diváḥ || 11 || tát-tad íd aṣvínor ávo jaritá práti bhūshati | máde sómasya pípratoḥ || 12 || vāvasāná vivásvati sómasya pītyá girá | manushvác chambhū á gatam || 13 || yuvór ushá ánu śríyam párijmanor upácarat | ṛitá vanatho aktúbhiḥ || 14 || ubhá pibatam aṣvinobhá naḥ śárma yachatam | avidriyábhir ūtíbhiḥ || 15 || 35 ||

Tṛitīyo 'dhyāyaḥ.

47.

Ayáṃ vām mádhumattamaḥ sutáḥ sóma ṛitāvṛidhā | tám aṣvinā pibataṃ tiróahnyaṃ dhattám rátnāni dāśúshe || 1 || trivandhuréṇa trivṛítā supéśasā ráthená yātam aṣvinā | káṇvāso vām bráhma kṛiṇvanty adhvaré téshām sú śṛiṇutam hávam || 2 || áṣvinā mádhumattamam pātáṃ sómam ṛitāvṛidhā | áthādyá dasrā vásu bíbhratā ráthe dāśváṅsam úpa

---

46, 2 vasu-vídā. 3 ví-bhiḥ. 5 ā-dāráḥ. mata-vacasā. 6 asmé *iti*. 8 yuyujre. 10 ūṃ *iti* a°. ví akhyat jihváyā á°. 13 vavasānā. manushvát śambhū *iti* śam-bhū. 14 pári-jmanoḥ upa-ácarat. 15 aṣvinā ubhā. — 47, 1 ṛita-vṛidhā. tiráḥ-ahnyam. 2 tri-vandhuréṇa tri-vṛítā su-péśasā ráthena á. 3 ṛita-vṛidhā átha a°.

Digitized by Google

gachatam || 3 || trishadhasthé barhíshi viṣvavedasā mádhvā yajñám mimikshatam | káṇvāso vāṃ sutásomā abhídyavo yuvāṃ havante aṣvinā || 4 || yábhiḥ káṇvam abhíshṭibhiḥ právataṃ yuvám aṣvinā | tábhiḥ shv àsmáṅ avataṃ ṣubhas patī pātáṃ sómam ṛitāvṛidhā || 5 || 1 ||

sudáse dasrā vásu bíbhratā ráthe príksho vahatam aṣvinā | rayíṃ samudrád utá vā divás páry asmé dhattam puruspríham || 6 || yán nāsatyā parāváti yád vā sthó ádhi turváse | áto ráthena suvṛítā na á gataṃ sākáṃ sūryasya raṣmíbhiḥ || 7 || arvāñcā vāṃ sáptayo 'dhvaraṣríyo váhantu sávanéd úpa | ísham priñcántā sukṛíte sudánava á barhíḥ sīdataṃ narā || 8 || téna nāsatyā gataṃ ráthena sūryatvacā | yéna ṣáṣvad ūháthur dāṣúshe vásu mádhvaḥ sómasya pītáye || 9 || ukthébhir arvág ávase purūvásū arkaíṣ ca ní hvayāmahe | ṣáṣvat káṇvānāṃ sádasi priyé hí kaṃ sómam papáthur aṣvinā || 10 || 2 ||

48.

Sahá vāména na usho vy ùchā duhitar divaḥ | sahá dyumnéna bṛihatā vibhāvari rāyá devi dāsvatī || 1 || áṣvāvatīr gómatīr viṣvasuvído bhūri cyavanta vástave | úd īraya práti mā sūnṛítā ushaṣ códa rādho maghónām || 2 || uvásoshā uchāc ca nú devī jīrá ráthānām | yé asyā ācáraṇeshu dadhriré samudré ná ṣrávasyávaḥ || 3 || úsho yé te prá yámeshu yuñjáte máno dānáya sūráyaḥ | átrāha tát káṇva eshāṃ káṇvatamo nāma gṛiṇāti nṛiṇām || 4 || á ghā yósheva sūnáry ushā yāti prabhuñjatī | jaráyantī vṛíjanam padvád īyata út pātayati pakshíṇaḥ || 5 || 3 ||

47, 4 tri-sadhasthé. viṣva-vedasā. sutá-somāḥ abhí-dyavaḥ. 5 prá ā°. sú a°. patī *iti*. p. s. r. *vgl.* 3. 6 su-dáse d. v. b. r. *vgl.* 3. asmé *iti*. puru-spríham. 7 yát. su-vṛítā. 8 adhvara-ṣríyaḥ. sávanā ít. su-kṛíte su-dánave. 9 nāsatyā á. sūrya-tvacā. 10 puruvásū *iti* puru-vásū. — 48, 1 ví ucha. 2 áṣva-vatīḥ. viṣva-suvídaḥ. 3 uváṣa u° uchāt. ā-cáraṇeshu. 4 átra áha. 5 gha yóshā-iva sūnárī ushāḥ. pra-bhuñjatī. īyate.

Digitized by Google

ví yấ sṛijáti sámanaṃ vy àrthínaḥ padáṃ ná vety ódatī | váyo nákish ṭe paptívâṅsa āsate vyùshṭau vājinīvati || 6 || eshấyukta parāvátaḥ sûryasyodáyanād ádhi | ṣaṭáṃ ráthebhiḥ subhágoshấ iyáṃ ví yāty abhí mấnushān || 7 || víṣvam asyā nānāma cákshase jágaj jyótish kṛiṇoti sūnárī | ápa dvésho maghónī duhitấ divá ushấ uchad ápa srídhaḥ || 8 || úsha ấ bhāhi bhānúnā candréṇa duhitar divaḥ | āváhantī bhûry asmábhyaṃ saúbhagaṃ vyuchántī dívishṭishu || 9 || víṣvasya hí prấṇanaṃ jívanaṃ tvé ví yád uchási sūnari | sấ no ráthena bṛihatấ vibhāvari ṣrudhí citrāmaghe hávam | 10 || 4 ||

úsho vấjaṃ hí váṅsva yáṣ citró mấnushe jáne | téṇấ vaha sukṛíto adhvaráṅ úpa yé tvā gṛiṇánti váhnayaḥ || 11 || víṣvān devấṅ á vaha sómapītaye 'ntárikshād ushas tvám | sásmāsu dhā gómad áṣvāvad ukthyàm úsho vấjaṃ suvíryam || 12 || yásyā rúṣanto arcáyaḥ práti bhadrấ ádṛikshata | sấ no rayíṃ viṣvávāraṃ supéṣasam ushấ dadātu súgmyam || 13 || yé cid dhí tvấm ṛíshayaḥ pûrva ūtáye juhūré 'vase mahi | sấ na stómāṅ abhí gṛiṇīhi rấdhasóshaḥ ṣukréṇa ṣocíshā || 14 || úsho yád adyá bhānúnā ví dvárāv ṛiṇávo diváḥ | prá no yachatād avṛikám pṛithú chardíḥ prá devi gómatīr íshaḥ || 15 || sáṃ no rāyấ bṛihatấ viṣvápeṣasā mimikshvấ sám íḷābhir á | sáṃ dyumnéna viṣvatúrosho mahi sáṃ vấjair vājinīvati || 16 || 5 ||

49.

Úsho bhadrébhir á gahi diváṣ cid rocanād ádhi | váhantv aruṇápsava úpa tvā somíno gṛihám || 1 || supéṣasaṃ

48, 6 ví a°. nákiḥ te. ví-ushṭau. 7 eshấ a°. sûryasya ut-áyanāt. su-bhágā u°. 8 asyāḥ nanāma. jágat jyótiḥ. 9 ā-váhantī. vi -uchántī. 10 tvé *iti*. citra-maghe. 11 téna ấ. su-kṛítaḥ. 12 sóma-pītaye. sấ a° dhāḥ. ásva-vat. su-víryam. 13 yásyāḥ. viṣvá-vāram su-péṣasam ushấḥ. 14 hí. pûrve. ávase. naḥ. rấdhasā ú°. 16 viṣvá -peṣasā mimikshvá. viṣva-túrā u°. — 49, 1 aruṇá-psavaḥ. 2 su-péṣasam.

Digitized by Google

sukhám ráthaṃ yám adhyásthā ushas tvám | ténā suśrávasaṃ jánam právādyá duhitar divaḥ || 2 || váyaś cit te patatríṇo dvipác cátushpad arjuni | úshaḥ prárann ṛitúñr ánu divó ántebhyas pári || 3 || vyuchántī hí raśmíbhir víśvam ābhási rocanám | táṃ tvám ushar vasūyávo gīrbhíḥ káṇvā ahūshata || 4 || 6 ||

50.

Úd u tyáṃ jātávedasaṃ devám vahanti ketávaḥ | dṛiśé víśvāya súryam || 1 || ápa tyé tāyávo yathā nákshatrā yanty aktúbhiḥ | súrāya viśvácakshase || 2 || ádṛiśram asya ketávo ví raśmáyo jánāñ ánu | bhrājanto agnáyo yathā || 3 || taráṇir viśvádarśato jyotishkṛíd asi sūrya | víśvam á bhāsi rocanám || 4 || pratyáñ devánāṃ víśaḥ pratyáñ úd eshi mánushān | pratyáñ víśvaṃ svàr dṛiśé || 5 || 7 ||

yénā pāvaka cákshasā bhuraṇyántaṃ jánāñ ánu | tváṃ varuṇa páśyasi || 6 || ví dyám eshi rájas pṛithv áhā mímāno aktúbhiḥ | páśyañ jánmāni sūrya || 7 || saptá tvā haríto ráthe váhanti deva sūrya | śocíshkeśaṃ vicakshaṇa || 8 || áyukta saptá śundhyúvaḥ súro ráthasya naptyàḥ | tábhir yāti sváyuktibhiḥ || 9 || úd vayáṃ támasas pári jyótiṣ páśyanta úttaram | devám devatrá súryam áganma jyótir uttamám || 10 || udyánn adyá mitramaha āróhann úttarāṃ dívam | hṛidrogám máma sūrya harimáṇaṃ ca nāśaya || 11 || śúkeshu me harimáṇaṃ ropaṇákāsu dadhmasi | átho hāridravéshu me harimáṇaṃ ní dadhmasi || 12 || úd agād ayám ādityó víśvena sáhasā sahá | dvishántam máhyaṃ randháyan mó ahám dvishaté radham || 13 || 8 ||

Navamo 'nuvākaḥ.

49, 2 su-khám. adhi-ásthāḥ. téna su-śrávasam. prá ava aº. 3 dvi-pát cátuḥ-pat. prá āº. 4 vi-uchánti. ā-bhāsi. ushaḥ vasu -yávaḥ. — 50, 1 jātá-vedasam. 2 visvá-cakshase. 4 viśvá-darśataḥ jyotiḥ-kṛít. 6 yéna. 7 pṛithú. 8 śocíḥ-kesam vi-cakshaṇa. 9 sváyukti-bhiḥ. 10 jyótiḥ. 11 ut-yán. mitra-mahaḥ ā-róhan. hṛit-rogám. 12 átho *iti*. 13 mó *iti*.

Digitized by Google

51.

Abhí tyám meshám puruhūtám ṛigmíyam índram gīrbhír madatā vásvo arṇavám | yásya dyávo ná vicáranti mánushā bhujé máṅhishṭham abhí vípram arcata || 1 || abhím avanvan svabhishṭím ūtáyo 'ntarikshaprấm távishībhir ávṛitam | índram dákshāsa ṛibhávo madacyútam ṣatákratum jávanī sunṛítấruhat || 2 || tvấm gotrám áṅgirobhyo 'vṛiṇor ápotấtraye ṣatádureshu gātuvít | saséna cid vimadấyāvaho vásv ājấv ádrim vāvasānásya nartáyan || 3 || tvám apấm apidhānāvṛiṇor ápấdhārayaḥ párvate dấnumad vásu | vṛitrấm yád indra ṣávasấvadhīr áhim ấd ít sūryam divy árohayo dṛiṣé || 4 || tvám māyấbhir ápa māyíno 'dhamaḥ svadhấbhir yé ádhi ṣúptāv ájuhvata | tvám pípror nṛimaṇaḥ prárujaḥ púraḥ prá ṛijíṣvānam dasyuhátyēshv āvitha || 5 || 9 ||

tvám kútsam ṣushṇahátyeshv āvithárandhayo 'tithigvấya ṣámbaram | mahấntam cid arbudám ní kramīḥ padấ sanấd evá dasyuhátyāya jajñishe || 6 || tvé víṣvā távishī sadhryàg ghitá táva rấdhaḥ somapīthấya harshate | táva vájraṣ cikite bāhvór hitó vṛiṣcá ṣátror áva víṣvāni vṛíshṇyā || 7 || ví jānīhy áryān yé ca dásyavo barhíshmate randhayā ṣấsad avratấn | ṣấkī bhava yájamānasya coditấ víṣvét tấ te sadhamấdeshu cākana || 8 || ánuvratāya randháyann ápavratān ābhūbhir índraḥ ṣnathấyann ánābhuvaḥ | vṛiddhásya cid várdhato dyấm ínakshata stávāno vamró ví jaghāna samdíhaḥ || 9 || tákshad yát ta uṣánā sáhasā sáho ví ródasī maj-

---

51, 1 puru-hūtám. madata. vi-cáranti. 2 abhí ım. su-abhishṭím. antariksha-prấm. ấ-vṛitam. mada-cyútam ṣatá-kratum. sūnṛíta ấ a°. 3 ápa utá á° ṣatá-dureshu gātu-vít. vi-madấya a°. vavasānásya. 4 api-dhānā a° ápa á°. ṣávasā á°. diví ấ a°. 5 nṛi-manaḥ prá a°. prá. dasyu-hátyeshu. 6 ṣushṇa-hátyeshu āvitha á° atithi-gvấya. dasyu-hátyāya. 7 tvé *iti*. hitấ. soma-pīthấya. vṛiṣcá. 8 randhaya. víṣvā ít. sadha-mấdeshu. 9 ánu-vratāya. ápa-vratān ā-bhūbhiḥ. ínakshataḥ. sam-díhaḥ. 10 te. ródasī *iti*.

Digitized by Google

mánā bādhate ṣávaḥ | á tvā vátasya nṛimaṇo manoyúja á
pūryamāṇam avahann abhí ṣrávaḥ || 10 || 10 ||

mándishṭa yád uṣáne kāvyé sácāñ índro vaṅkú vaṅkutárādhi tishṭhati | ugró yayíṃ nír apáḥ srótasāsṛijad ví
ṣúshṇasya dṛiṅhitá airayat púraḥ || 11 || á smā rátham vṛishapáṇeshu tishṭhasi ṣāryātásya prábhṛitā yéshu mándase |
índra yáthā sutásomeshu cākáno 'narvāṇam ṣlókam á rohase diví || 12 || ádadā árbhām mahaté vacasyáve kakshívate vṛicayám indra sunvaté | ménābhavo vṛishaṇaṣvásya
sukrato víṣvét tá te sávaneshu pravácyā || 13 || índro aṣrāyi sudhyò nireké pajréshu stómo dúryo ná yūpaḥ | aṣvayúr
gavyú rathayúr vasūyúr índra íd rāyáḥ kshayati prayantá || 14 || idám námo vṛishabháya svaráje satyáṣushmāya taváse 'vāci | asmínn indra vṛijáne sárvavīrāḥ smát sūríbhis
táva ṣárman syāma || 15 || 11 ||

52.

Tyám sú meshám mahayā svarvídam ṣatám yásya subhvàḥ sākám írate | átyaṃ ná vājam havanasyádam rátham
éndram vavṛityām ávase suvṛiktíbhiḥ || 1 || sá párvato ná dharúneshv ácyutaḥ sahásramūtis távishīshu vāvṛidhe | índro yád vṛitrám ávadhīn nadīvṛítam ubjánn árṇāṅsi járhṛiṣhāṇo ándhasā || 2 || sá hí dvaró dvaríshu vavrá údhani candrábudhno mádavṛiddho manīshíbhiḥ | índram tám ahve svapasyáyā dhiyá máṅhishṭharātim sá hí páprir ándhasaḥ || 3 || á yám pṛináṅti diví sádmabarhishaḥ samudrám ná subhvàḥ svá abhíshṭayaḥ | tám vṛitrahátye ánu tasthur ūtá-

---

51, 10 nṛi-manaḥ manaḥ-yújaḥ. 11 sácā. vaṅkú *iti* vanku-tárā á°. srótasā a°. 12 sma. vṛisha-páneshu. prá-bhṛitāḥ. sutá-someshu. 13 ménā a°. sukrato *iti* su-krato. v. t. t. *vgl.* 8. pra-vácyā. 14 su -dhyàḥ. gavyúḥ. vasu-yúḥ. pra-yantá. 15 sva-ráje satyá-ṣushmāya. sárva-vīrāḥ. — 52, 1 mahaya svaḥ-vídam. su-bhvàḥ. havana-syádam. á í°. suvṛiktí-bhiḥ. 2 sahásram-ūtiḥ. vavṛidhe. ávadhīt nadī-vṛítam. 3 candrá-budhnaḥ máda-vṛiddhaḥ. su-apasyáyā. máṅhishṭha-rātim. 4 sádma-barhishaḥ. su-bhvàḥ. vṛitra-hátye.

Digitized by Google

yaḥ ṣúshmā índram avātā́ áhrutapsavaḥ || 4 || abhí svávṛishṭim máde asya yúdhyato raghvír iva pravaṇé sasrur ūtáyaḥ | índro yád vajrí dhṛishámāṇo ándhasā bhinád valásya paridhíṁr iva tritáḥ || 5 || 12 ||

párīṃ ghṛiṇā́ carati titvishé ṣávo 'pó vṛitví rájaso budhnám áṣayat | vṛitrásya yát pravaṇé durgṛíbhiṣvano nijaghántha hánvor indra tanyatúm || 6 || hradáṃ ná hí tvā nyṛishánty ūrmáyo bráhmāṇīndra táva yā́ni várdhanā | tváshṭā cit te yújyaṃ vāvṛidhe ṣávas tatáksha vájram abhíbhūtyojasam || 7 || jaghanvā́ṁ u háribhiḥ sambhṛitakratav índra vṛitrám mánushe gātuyánn apáḥ | áyachathā bāhvór vájram āyasám ádhārayo divy ā́ sū́ryaṃ dṛiṣé || 8 || bṛihát svàṣcandram ámavad yád ukthyàm ákṛiṇvata bhiyásā róhaṇaṃ diváḥ | yán mānushapradhanā́ índram ūtáyaḥ svàr nṛishā́co marútó 'madann ánu || 9 || dyaúṣ cid asyámavāṁ áheḥ svanā́d áyoyavīd bhiyásā vájra indra te | vṛitrásya yád badbadhānásya rodasī máde sutásya ṣávasābhinac chíraḥ || 10 || 13 ||

yád ín nv ìndra pṛithiví dáṣabhujir áhāni víṣvā tatánanta kṛishṭáyaḥ | átrāha te maghavan víṣrutaṃ sáho dyā́m ánu ṣávasā barhaṇā́ bhuvat || 11 || tvám asyá pāré rájaso vyòmanaḥ svábhūtyojā ávase dhṛishanmanaḥ | cakṛishé bhū́mím pratimā́nam ójaso 'páḥ svàḥ paribhū́r eshy ā́ dívam || 12 || tvám bhuvaḥ pratimā́nam pṛithivyā́ ṛishvávīrasya bṛihatáḥ pátir bhūḥ | víṣvam áprā antárikṣam mahitvā́ satyám addhā́ nákir anyás tvā́vān || 13 || ná yásya dyā́vā-

---

52, 4 áhruta-psavaḥ. 5 svá-vṛishṭim. paridhín-iva. 6 pári īm. ā́ a°. duḥ-gṛíbhiṣvanaḥ ni-jaghántha. 7 ni-ṛishánti. bráhmāṇi i°. vavṛidhe. abhíbhūti-ojasam. 8 saṁbhṛitakrato *iti* saṁbhṛita-krato. áyachathāḥ. diví. 9 svá-candram. yát mānusha-pradhanāḥ. nṛi-sācaḥ marútaḥ á°. 10 asya á°. rodasī *iti*. ṣávasā ábhinat ṣ°. 11 ít nú i°. dáṣa-bhujiḥ. átra áha. ví-ṣrutam. 12 ví-omanaḥ. svábhūti-ojāḥ. dhṛishat-manaḥ. prati-mā́nam. svàr *iti* svàḥ pari-bhū́ḥ. 13 prati-mā́nam. ṛishvá-vīrasya. ā́ a°.

Digitized by Google

pṛithiví ánu vyáco ná síndhavo rájaso ántam ānaśúḥ | nótá svávṛishṭim máde asya yúdhyata éko anyác cakṛishe víśvam ānushák || 14 || árcann átra marútaḥ sásminn ājaú víśve devấso amadann ánu tvā | vṛitrásya yád bhṛishṭimátā vadhéna ní tvám indra práty ānáṃ jaghántha || 15 || 14 ||

53.

Ny ũ shú vácam prá mahé bharāmahe gíra índrāya sádane vivásvataḥ | nú cid dhí rátnaṃ sasatấm ivávidan ná dushṭutír draviṇodéshu śasyate || 1 || duró áśvasya durá indra gór asi duró yávasya vásuna inás pátiḥ | śikshānaráḥ pradívo ákāmakarśanaḥ sákhā sákhibhyas tám idáṃ gṛiṇīmasi || 2 || śácīva indra purukṛid dyumattama távéd idám abhítaś cekite vásu | átaḥ saṃgṛíbhyābhibhūta á bhara mấ tvāyató jaritúḥ kấmam ūnayīḥ || 3 || ebhír dyúbhiḥ sumánā ebhír índubhir nirundhānó ámatiṃ góbhir aśvínā | índreṇa dásyuṃ daráyanta índubhir yutádveshasaḥ sám ishấ rabhemahi || 4 || sám indra rāyấ sám ishấ rabhemahi sáṃ vấjebhiḥ puruścandraír abhídyubhiḥ | sáṃ devyấ prámatyā vīráśushmayā góagrayấśvāvatyā rabhemahi || 5 || 15 ||

té tvā mádā amadan táni vṛíshṇyā té sómāso vṛitrahátyeshu satpate | yát kāráve dáśa vṛitrấny apratí barhíshmate ní sahásrāṇi barháyaḥ || 6 || yudhấ yúdham úpa ghéd eshi dhṛishṇuyấ purấ púraṃ sám idáṃ hansy ójasā | námyā yád indra sákhyā parāváti nibarháyo námuciṃ nấma māyínam || 7 || tvám kárañjam utá parṇáyaṃ vadhīs téjishṭhayātithigvásya vartaní | tvám śatấ váṅgṛidasyābhinat púro 'nānu-

---

52, 14 dyāvāpṛithiví *iti*. ná utá svá-vṛishṭim. anyát. — 53, 1 ní ūṃ *iti* sú. nú. hí. sasatām-iva ávidat. duḥ-stutíḥ draviṇaḥ-déshu. 2 śikshā-naráḥ pra-dívaḥ ákāma-karśanaḥ. 3 puru-kṛit. táva ít. sam-gṛíbhya abhi-bhūte. 4 su-mánāḥ. ni-rundhānáḥ. yutá-dveshasaḥ. 5 puru-candraíḥ abhídyu-bhiḥ. prá-matyā vīrá-śushmayā gó-agrayā áśva-vatyā. 6 vṛitra-hátyeshu sat-pate. 7 gha ít. ni-barháyaḥ. 8 téjishṭhayā atithi-gvásya. váṅgṛidasya a°. ananu-dáḥ.

Digitized by Google

dáḥ párishūtā ṛijíṣvanā || 8 || tvám etáñ janarā́jño dvír dáṣābandhúnā suṣrávasopajagmúshaḥ | shashṭíṃ ṣahásrā navatíṃ náva ṣrutó ní cakréṇa ráthyā dushpádāvṛiṇak || 9 || tvám āvitha suṣrávasaṃ távotíbhis táva trámabhir indra tū́rvayāṇam | tvám asmai kútsam atithigvám āyúm mahé rā́jñe yū́ne arandhanāyaḥ || 10 || yá udṛícīndra devágopāḥ sákhāyas te ṣivátamā ásāma | tvā́ṃ stoshāma tváyā suvī́rā drā́ghīya áyuḥ pratarā́ṃ dádhānāḥ || 11 || 16 ||

54.

Má no asmín maghavan pṛitsv áṅhasi nahí te ántaḥ ṣávasaḥ parīṇáṣe | ákrandayo nadyò róruvad vánā kathā́ ná kshoṇī́r bhiyásā sám ārata || 1 || árcā ṣakráya ṣākíne ṣácīvate ṣriṇvántam índram maháyann abhí shṭuhi | yó dhṛishṇúnā ṣávasā ródasī ubhé vṛíshā vṛishatvā́ vṛishabhó nyṛiñjáte || 2 || árcā divé bṛihaté ṣūshyàṃ vácaḥ svákshatraṃ yásya dhṛisható dhṛishán mánaḥ | bṛihácchravā ásuro barháṇā kṛitáḥ puró háribhyāṃ vṛishabhó rátho hí sháḥ || 3 || tvā́ṃ divó bṛihataḥ sánu kopayó 'va tmánā dhṛishatá ṣámbaram bhinat | yán māyíno vrandíno mandínā dhṛishác chitā́ṃ gábhastim aṣánim pṛitanyási || 4 || ní yád vṛiṇákshi ṣvasanásya mūrdháni ṣúshṇasya cid vrandíno róruvad vánā | prācínena mánasā barháṇāvatā yád adyā́ cit kṛiṇávaḥ kás tvā pári || 5 || 17 ||

tvám āvitha náryaṃ turvā́ṣaṃ yáduṃ tvā́ṃ turvítiṃ vayyàṃ ṣatakrato | tvā́ṃ rátham étaṣaṃ kṛítvye dháne tvám púro navatíṃ dambhayo náva || 6 || sá ghā rā́jā sátpatiḥ ṣūṣuvaj jáno rātáhavyaḥ práti yáḥ ṣásam ínvati | ukthā́ vā yó abhi-

---

53, 8 pári-sūtāḥ. 9 jana-rājñaḥ. dáṣa a° su-ṣrávasā upa-jagmúshaḥ. duḥ-pádā a°. 10 su-ṣrávasam táva ū°. atithi-gvām. 11 yé ut-ṛici i° devá-gopāḥ. su-vī́rāḥ. — 54, 1 pṛit-sú. pari-náṣe. 2 árca. stuhi. ródasī *iti* ubhé *iti*. ni-ṛiñjáte. 3 árca. svá-kshatram. dhṛishát. bṛihát-ṣravāḥ. sáḥ. 4 kopayaḥ áva. yát. dhṛishát ṣ°. 5 adyá. 6 ṣatakrato *iti* ṣata-krato. 7 gha. sát-patiḥ ṣūṣuvat. rātá-havyaḥ.

Digitized by Google

gṛiṇáti rádhasā dánur asmā úparā pinvate diváḥ || 7 || ásamaṃ kshatrám ásamā manīshấ prá somapấ ápasā santu néme | yé ta indra dadúsho vardháyanti máhi kshatrám stháviraṃ vṛíshṇyaṃ ca || 8 || túbhyéd eté bahulấ ádridugdhāṣ camūshádaṣ camasấ indrapấnāḥ | vy àṣnuhi tarpáyā kấmam eshām áthā máno vasudéyāya kṛishva || 9 || apấm atishṭhad dharúṇahvaraṃ támo 'ntár vṛitrásya jaṭháreshu párvataḥ | abhím índro nadyò vavríṇā hitấ víṣvā anushṭhấḥ pravaṇéshu jighnate || 10 || sá ṣévṛidham ádhi dhā dyumnám asmé máhi kshatrám janāshấḷ indra távyam | rákshā ca no maghónaḥ pāhí sūrín rāyé ca naḥ svapatyấ ishé dhāḥ || 11 || [18] ||

55.

Diváṣ cid asya varimấ ví papratha índraṃ ná mahná pṛithiví caná práti | bhīmás túvishmāñ carshaṇíbhya ātapáḥ śíśīte vájraṃ téjase ná váṅsagaḥ || 1 || só arṇavó ná nadyàḥ samudríyaḥ práti gṛibhṇāti víṣritā várīmabhiḥ | índraḥ sómasya pītáye vṛishāyate sanát sá yudhmá ójasā panasyate || 2 || tváṃ tám indra párvataṃ ná bhójase mahó nṛimṇásya dhármaṇām irajyasi | prá vīryèṇa devátāti cekite víṣvasmā ugráḥ kármaṇe puróhitaḥ || 3 || sá íd váne namasyúbhir vacasyate cáru jáneshu prabruvāṇá indriyám | vṛíshā chándur bhavati haryató vṛíshā kshémeṇa dhénām maghávā yád ínvati || 4 || sá ín mahấni samithấni majmánā kṛiṇóti yudhmá ójasā jánebhyaḥ | ádhā caná ṣrád dadhati tvíshīmata índrāya vájraṃ nighánighnate vadhám || 5 || [19] ||

sá hí ṣravasyúḥ sádanāni kṛitrímā kshmayấ vṛidhāná ójasā vināṣáyan | jyótīṅshi kṛiṇvánn avṛikấṇi yájyavé 'va

---

54, 7 abhi-gṛiṇấti. asmai. 8 soma-pấḥ. te. 9 túbhya ít. ádri-dugdhāḥ camū-sádaḥ. indra-pấnāḥ ví aṣnuhi tarpáya. átha. vasu-déyāya. 10 dharúṇa-hvaram. abhí ìm. hitấḥ. anu-sthấḥ. 11 ṣé-vṛidham. dhāḥ. asmé *iti*. ráksha. su-apatyaí. — 55, 1 paprathe. ā-tapáḥ. 2 ví-ṣritāḥ. vṛisha-yate. 3 devátā áti. víṣvasmai. puráḥ-hitaḥ. 4 pra-bruvāṇáḥ. 5 ít. sam-ithấni. ádha. tvíshi-mate. ni-ghánighnate. 6 vi-nāṣáyan. yájyave áva.

Digitized by Google

sukrátuḥ sártavā́ apáḥ sṛijat || 6 || dānā́ya mánaḥ somapāvann astu te 'rvā́ñcā hárī vándanaśrud ā́ kṛidhi | yámishṭhāsaḥ sárathayo yá indra te ná tvā kétā ā́ dabhnuvanti bhū́rṇayaḥ || 7 || áprakshitaṃ vásu bibharshi hástayor áshāḷhaṃ sáhas tanvì śrutó dadhe | ā́vṛitāso 'vatáso ná kartṛíbhis tanū́shu te krátava indra bhū́rayaḥ || 8 || 20 ||

56.

Eshá prá pūrvír áva tásya camríshó 'tyo ná yóshām úd ayaṅsta bhurvā́ṇiḥ | dáksham mahé pāyayate hiraṇyáyaṃ rátham āvṛityā́ hāriyogam ṛíbhvasam || 1 || táṃ gūrtáyo nemanníshaḥ párīṇasaḥ samudráṃ ná saṃcáraṇe sanishyávaḥ | pátiṃ dákshasya vidáthasya nū́ sáho girím ná venā́ ádhi roha téjasā || 2 || sá turvā́ṇir mahā́ṅ areṇú paúṅsye girér bhṛishṭír ná bhrājate tujā́ śávaḥ | yéna śúshṇam māyínam āyasó máde dudhrá ābhū́shu rāmáyan ní dámani || 3 || devī́ yádi távishī tvā́vṛidhotáya índraṃ síshakty ushásaṃ ná sū́ryaḥ | yó dhṛishṇúnā śávasā bā́dhate táma íyarti reṇúm bṛihád arharishvā́ṇiḥ || 4 || ví yát tiró dharúṇam ácyutaṃ rájo 'tishṭhipo divá ātā́su barháṇā | svàrmīḷhe yán máda indra hárshyāhan vṛitráṃ nír apā́m aubjo arṇavám || 5 || tvā́m divó dharúṇaṃ dhisha ójasā pṛithivyā́ indra sádaneshu mā́hinaḥ | tvā́m sutásya máde ariṇā apó vì vṛitrásya samáyā pāshyàrujaḥ || 6 || 21 ||

57.

Prá máṅhishṭhāya bṛihaté bṛihádraye satyáśushmāya taváse matím bhare | apā́m iva pravaṇé yásya durdhárāṃ rā́dho viśvā́yu śávase ápāvṛitam || 1 || ádha te víśvam ánu

---

55, 6 su-krátuḥ sártavaí. 7 soma-pāvan. hárī *iti* vandana-śrut. yé. 8 ápra-kshitam. ā́-vṛitāsaḥ. — 56, 1 camríshaḥ á°. ā-vṛítya hári-yogam. 2 neman-íshaḥ. sam-cáraṇe. nú. 3 ramáyat. 4 tvā́ -vṛidhā ūtáye. sísakti. y. dh. ṣ. *vgl.* 54, 2. arhari-svánih. 5 rájaḥ átishthipaḥ. svàḥ-mīḷhe yát máde. hárshyā á°. 6 dhishe. pāshyā́ a°. — 57, 1 bṛihát-raye satyá-śushmāya. duḥ-dhāram. viśvá-āyu. ápa-vṛitam.

Digitized by Google

hāsad ishṭáya ápo nimnéva sávanā havíshmataḥ | yát párvate ná samáśīta haryatá índrasya vájraḥ śnáthitā hiraṇyáyaḥ || 2 || asmaí bhīmáya námasā sám adhvará úsho ná śubhra á bharā pánīyase | yásya dhámann śrávase námendriyám jyótir ákāri haríto náyase || 3 || imé ta indra té vayám purushṭuta yé tvārábhya cárāmasi prabhūvaso | nahí tvád anyó girvaṇo gíraḥ sághat kshoṇír iva práti no harya tád vácaḥ || 4 || bhúri ta indra vīryàṃ táva smasy asyá stotúr maghavan kámam á pṛiṇa | ánu te dyaúr bṛihatí vīryàm mama iyáṃ ca te pṛithiví nema ójase || 5 || tvám tám indra párvatam mahám urúṃ vájreṇa vajrin parvaśáś cakartitha | ávāsṛijo nívṛitāḥ sártavá apáḥ satrá víśvaṃ dadhishe kévalaṃ sáhaḥ || 6 || 22 ||

Daśamo 'nuvākaḥ.

58.

Nú cit sahojá amṛíto ní tundate hótā yád dūtó ábhavad vivásvataḥ | ví sádhishṭhebhiḥ pathíbhī rájo mama á devátātā havíshā vivāsati || 1 || á svám ádma yuvámāno ajáras tṛishv àvishyánn ataséshu tishṭhati | átyo ná pṛishṭhám prushitásya rocate divó ná sánu stanáyann acikradat || 2 || krāṇá rudrébhir vásubhiḥ puróhito hótā níshatto rayishál ámartyaḥ | rátho ná vikshv ṛiñjasāná āyúshu vy ànushág váryā devá ṛiṇvati || 3 || ví vátajūto ataséshu tishṭhate vṛithā juhúbhiḥ sṛíṇyā tuvishváṇiḥ | tṛishú yád agne vaníno vṛishāyáse kṛishṇám ta éma rúśadūrme ajara || 4 || tápurjambho vána á vátacodito yūthé ná sāhvấñ áva vāti váṅsagaḥ |

57, 2 ha asat ishṭáye. nimnā́-iva. sam-áśīta. 3 adhvaré. śubhre. bhára. nā́ma i°. ná á°. 4 te. puru-stuta. tvā ā-rábhya. prabhuvaso *iti* prabhu-vaso. 5 te. mame. neme. 6 t. t. i. p. *vgl.* 55, 3. áva a° ní-vṛitāḥ sártavaí. — 58, 1 nú. sahaḥ-jāḥ. pathí-bhiḥ. mame. 2 tṛishú a°. 3 puráḥ-hitaḥ. ní-sattaḥ. vikshú ṛi°. ví a°. 4 vā́ta-jūtaḥ. tuvi-svánih. vṛisha-yáse. te. rúśat-ūrme. 5 tápuḥ-jambhaḥ váne. vā́ta-coditaḥ. sahvā́n.

Digitized by Google

abhivrájann ákshitam pájasā rája sthātúṣ carátham bhayate patatríṇaḥ || 5 || 23 ||

dadhúsh ṭvā bhṛígavo mánusheshv á rayím ná cárum suhávaṃ jánebhyaḥ | hótāram agne átithiṃ váreṇyam mitráṃ ná ṣévaṃ divyáya jánmane || 6 || hótāraṃ saptá juhvò yájishṭhaṃ yáṃ vāgháto vṛiṇáte adhvaréshu | agníṃ víṣveshām aratíṃ vásūnāṃ saparyámi práyasā yámi rátnam || 7 || áchidrā sūno sahaso no adyá stotṛíbhyo mitramahaḥ ṣárma yacha | ágne gṛiṇántam áṅhasa urushyórjo napāt pūrbhír áyasībhiḥ || 8 || bhávā várūthaṃ gṛiṇaté vibhāvo bhávā maghavan maghávadbhyaḥ ṣárma | urushyágne áṅhaso gṛiṇántam prātár makshú dhiyávasur jagamyāt || 9 || 24 ||

59.

Vayá íd agne agnáyas te anyé tvé víṣve amṛítā mādayanṭe | vaiṣvānara nábhir asi kshitīnáṃ sthūṇeva jánāṅ upamíd yayantha || 1 || mūrdhá divó nábhir agníḥ pṛithivyá áthābhavad aratí ródasyoḥ | táṃ tvā devāso 'janayanta devám vaiṣvānara jyótir íd áryāya || 2 || á sūrye ná raṣmáyo dhruvāso vaiṣvānaré dadhire 'gná vásūni | yá párvateshv óshadhīshv apsú yá mánusheshv ási tásya rājā || 3 || bṛihatí iva sūnáve ródasī gíro hótā manushyò ná dákshaḥ | svàrvate satyáṣushmāya pūrvír vaiṣvānaráya nṛítamāya yahvíḥ || 4 || diváṣ cit te bṛihaṭó jātavedo vaiṣvānara prá ririce mahitvám | rājā kṛishṭīnám asi mánushīṇāṃ yudhá devébhyo várivaṣ cakartha || 5 || prá nú mahitvám vṛishabhásya vocam yám pūrávo vṛitraháṇam sácante | vaiṣvānaró dásyum agnír jaghanvāṅ ádhūnot kāshṭhā áva ṣámbaram bhet || 6 ||

58, 5 abhi-vrájan. rájaḥ. 6 dadhúḥ tvā. su-hávam. 8 sūno *iti*. mitra-mahaḥ. urushya ū°. 9 bháva. bháva. urushyá a°. makshú dhiyā-vasuḥ. — 59, 1 tvé *iti*. amṛítāḥ. sthūṇā-iva. upa-mít. 2 átha a° aratíḥ. 4 bṛihatīveti bṛihatí-iva. ródasī *iti*. satyá-ṣushmāya. 5 jāta-vedaḥ. 6 nú. vṛitra-hánam.

Digitized by Google

vaiṣvānaró mahimnā́ viṣvákṛishṭir bharádvājeshu yajató vibhā́vā | ṣātavaneyé ṣatínībhir agníḥ puruṇīthé jarate sūnṛ́tāvān || 7 || 25 ||

60.

Váhnim yaṣásam vidáthasya ketúm suprāvyàm dūtám sadyóartham | dvijánmānam rayím iva praṣastám rātím bharad bhṛígave mātaríṣvā || 1 || asyá ṣásur ubháyāsaḥ sacante havíshmanta uṣíjo yé ca mártāḥ | diváṣ cit púrvo ny àsādi hótāpṛíchyo viṣpátir vikshú vedhā́ḥ || 2 || tám návyasī hṛidá ā́ jā́yamānam asmát sukīrtír mádhujihvam aṣyāḥ | yám ṛitvíjo vṛijáne mā́nushāsaḥ práyasvanta āyávo jī́jananta || 3 || uṣík pāvakó vásur mā́nusheshu váreṇyo hótādhāyi vikshú | dámūnā gṛihápatir dáma ā́ agnír bhuvad rayipátī rayīṇā́m || 4 || tám tvā vayám pátim agne rayīṇā́m prá ṣaṁsāmo matíbhir gótamāsaḥ | āṣúm ná vājambharám marjáyantaḥ prātár makshū́ dhiyā́vasur jagamyāt || 5 || 26 ||

61.

Asmā́ íd u prá tavāse turā́ya práyo ná harmi stómam mā́hinā̃ya | ṛícīshamāyā́dhrigava óham índrāya bráhmāṇi rātátamā || 1 || asmā́ íd u práya iva prá yaṁsi bhárāmy āṅgūshám bā́dhe suvṛiktí | índrāya hṛidā́ mánasā manīshā́ pratnā́ya pátye dhíyo marjayanta || 2 || asmā́ íd u tyám upamā́m svarshā́m bhárāmy āṅgūshám āsyèna | mā́ṅhishṭham ā́choktibhir matīnā́m suvṛiktíbhiḥ sūrím vāvṛidhádhyai || 3 || asmā́ íd u stómam sā́m hinomi rátham ná táshṭeva tátsināya | gíraṣ ca gírvāhase suvṛiktíndrāya viṣvaminvám médhirāya

---

59, 7 viṣvá-kṛishṭiḥ bharát-vājeshu. puru-nīthé. — 60, 1 supra -avyàm. sadyáḥ-artham dvi-jánmānam. pra-ṣastám. 2 ní aº hótā ā-pṛíchyaḥ. 3 su-kīrtíḥ mádhu-jihvam. 4 hótā aº. dámūnāḥ gṛihá-patiḥ dáme ā́. rayi-pátiḥ. 5 vājam-bharám. prātár m. dh. j. 58, 9. — 61, 1 asmaí. ṛícīshamāya ádhri-gave. 2 su-vṛiktí. 3 úpa -mām svaḥ-sā́m. ā́chokti-bhiḥ. suvṛiktí-bhiḥ. vavṛidhádhyai. 4 táshṭā -iva tát-sināya. su-vṛiktí íº viṣvam-invám.

Digitized by Google

||4|| asmā́ íd u sáptim iva śravasyéndrāyārkáṃ juhvà sám añje | vīráṃ dānaúkasaṃ vandádhyai purā́ṃ gūrtáśravasaṃ darmā́ṇam || 5 || 27 |

asmā́ íd u tváshṭā takshad vájraṃ svápastamaṃ svaryàṃ ráṇāya | vṛitrásya cid vidád yéna márma tujánn íṣānas tujatā́ kiyedhā́ḥ || 6 || asyéd u mātúḥ sávaneshu sadyó mahā́ḥ pitúm papivā́ñ cā́rv ánnā | mushāyád víshṇuḥ pacatáṃ sáhīyān vídhyad varāháṃ tiró ádrim ástā || 7 || asmā́ íd u gnā́ś cid devápatnīr índrāyārkáṃ ahihátya ūvuḥ | pári dyā́vāpṛithiví jabhra urví nā́sya té mahimā́nam pári shṭaḥ ||8|| asyéd evá prá ririce mahitváṃ divás pṛithivyā́ḥ páry antárikṣhāt | svarā́ḷ índro dáma ā́ viśvágūrtaḥ svarír ámatro vavakshe ráṇāya || 9 || asyéd evá śávasā śushántaṃ ví vṛiścad vájreṇa vṛitrám índraḥ | gā́ ná vrāṇā́ avánīr amuñcad abhí śrávo dāváne sácetāḥ || 10 || 28 ||

asyéd u tveshásā ranta síndhavaḥ pári yád vájreṇa sīm áyachat | īṣānakṛíd dāśúshe daśasyán turvítaye gādháṃ turváṇiḥ kaḥ || 11 || asmā́ íd u prá bharā tū́tujāno vṛitrā́ya vájram íṣānaḥ kiyedhā́ḥ | gór ná párva ví radā tirascéshyann árṇāṅsy apā́ṃ carádhyai || 12 || asyéd u prá brūhi pūrvyā́ṇi turásya kármāṇi návya ukthaíḥ | yudhé yád ishṇāná áyudhāny ṛighāyámāṇo niriṇáti śátrūn || 13 || asyéd u bhiyā́ giráyaś ca dṛiḷhā́ dyā́vā ca bhū́mā janúshas tujete | úpo venásya jóguvāna oníṃ sadyó bhuvad vīryā̀ya nodhā́ḥ || 14 || asmā́ íd u tyád ánu dāyy eshām éko yád vavné bhū́rer íṣānaḥ | praítaśaṃ sū́rye paspṛidhānáṃ saúvaśvye súshvim āvad índraḥ || 15 || evá te hāriyojanā suvṛiktíndra bráhmāṇi

---

61, 5 śravasyā́ índrāya a°. dāná-okasam. gūrtá-śravasam. 6 svápaḥ-tamam. 7 asyá ít. 8 devá-patnīḥ índrāya a° ahi-hátye ūvur *ity* ūvuḥ. dyā́vāpṛithiví *iti* jabhre urví *iti* ná a° té *iti*. sta *iti* staḥ. 9 asyá ít. sva-rā́ṭ. dáme. viśvá-gūrtaḥ su-arīḥ. 10 gā́ḥ. sá-cetāḥ. 11 īsāna-kṛít. kar *iti* kaḥ. 12 bhara. rada tirascā́ í°. 13 ni -riṇā́ti. 14 dṛiḷhā́ḥ. bhū́ma. tujete *iti* úpo *iti*. 15 dāyi. prá é°. súsvim. 16 evá. hāri-yojana su-vṛiktí í°.

Digitized by Google

gótamāso akran | aíshu viṣvápeṣasaṃ dhíyaṃ dhāḥ prātár m. dh. j. || 16 | 29 ||

Caturṭho 'dhyāyaḥ.

62.

Prá manmahe ṣavasānáya ṣūshám āṅgūsháṃ gírvaṇase aṅgirasvát | suvṛiktíbhi stuvatá ṛigmiyáyárcāmārkáṃ náre víṣrutāya || 1 || prá vo mahé máhi námo bharadhvam āṅgūshyàṃ ṣavasānáya sáma | yénā naḥ pū́rve pitáraḥ padajñā́ árcanto áṅgiraso gā́ ávindan || 2 || índrasyāṅgirasāṃ ceshṭaú vidát sarámā tánayāya dhāsím | bṛíhaspátir bhinád ádriṃ vidád gā́ḥ sám usríyābhir vāvaṣanta náraḥ || 3 || sá sushṭúbhā sá stubhā́ saptá víprair svaréṇādriṃ svaryò návagvaiḥ | saraṇyúbhiḥ phaligám indra ṣakra valáṃ ráveṇa darayo dáṣagvaiḥ || 4 || gṛiṇānó áṅgirobhir dasma ví var ushásā sū́ryeṇa góbhir ándhaḥ | ví bhū́myā aprathaya indra sánu divó rája úparam astabhāyaḥ || 5 || 1 ||

tád u práyakshatamam asya kárma dasmásya cárutamam asti dáṅsaḥ | upahvaré yád úparā ápinvan mádhvarṇaso nadyàṣ cátasraḥ || 6 || dvitā́ ví vavre sanájā sánīḷe ayā́sya stávamānebhir arkaíḥ | bhágo ná méne paramé vyòmann ádhārayad ródasī sudáṅsāḥ || 7 || sanā́d dívam pári bhū́mā vírūpe punarbhúvā yuvatí svébhir évaiḥ | kṛishṇébhir aktóshā rúṣadbhir vápurbhir ā́ carato anyányā || 8 || sánemi sakhyáṃ svapasyámānaḥ sūnúr dādhāra ṣávasā sudáṅsāḥ | āmā́su cid dadhishe pakvám antáḥ páyaḥ kṛishṇā́su rúṣad róhiṇīshu || 9 || sanā́t sánīḷā avánīr avātā́ vratā́

61, 16 ā́ eshu viṣvá-peṣasam. — 62, 1 suvṛiktí-bhiḥ stuvaté ṛigmiyā́ya árcāma aº. ví-ṣrutāya. 2 yéna. pada-jñā́ḥ. 3 índrasya áº ca iº. 4 su-stúbhā. svaréṇa áº. náva-gvaiḥ. dáṣa-gvaiḥ. 6 práyaksha-tamam. upa-hvaré. ápinvat mádhu-arṇasaḥ. 7 saná-jā sánīḷe *iti* sá-nīḷe ayā́syaḥ. méne *iti*. ví-oman. ródasī *iti* su-dáṅsāḥ. 8 bhū́ma vírūpe *iti* ví-rūpe punaḥ-bhúvā yuvatí *iti*. aktā́ ushā́ḥ. anyā́ -anyā. 9 su-apasyámānaḥ. su-dáṅsāḥ. antár *iti*. 10 sá-nīḷāḥ. avātā́ḥ.

Digitized by Google

rakshante amṛítāḥ sáhobhiḥ | purú sahásrā jánayo ná pátnīr duvasyánti svásāro áhrayāṇam || 10 || 2 ||

sanāyúvo námasā návyo arkaír vasūyávo matáyo dasma dadruḥ | pátiṃ ná pátnīr uṣatír uṣántaṃ spṛiṣánti tvā ṣavasāvan manīshāḥ || 11 || sanād evá táva ráyo gábhastau ná kshíyante nópa dasyanti dasma | dyumáṅ asi krátumāṅ indra dhíraḥ ṣíkshā ṣacīvas táva naḥ ṣácībhiḥ || 12 || sanāyaté gótama indra návyam átakshad bráhma hariyójanāya | sunīthấya naḥ ṣavasāna nodhấḥ prātár m. dh. j. || 13 || 3 ||

63.

Tvám mahấṅ indra yó ha ṣúshmair dyávā jajñānáḥ pṛithiví áme dhāḥ | yád dha te víṣvā giráyaṣ cid ábhvā bhiyấ dṛiḷhấsaḥ kiráṇā naíjan || 1 || á yád dhárī indra vívratā vér á te vájraṃ jaritấ bāhvór dhāt | yénāviharyatakrato amítrān púra ishṇási puruhūta pūrvîḥ || 2 || tvám satyá indra dhṛishṇúr etấn tvám ṛibhukshấ náryas tvám shấṭ | tvám ṣúshṇaṃ vṛijáne pṛikshá āṇaú yūne kútsāya dyumáte sácāhan || 3 || tvám ha tyád indra ćodīḥ sákhā vṛitráṃ yád vajrin vṛishakarmann ubhnấḥ | yád dha ṣūra vṛishamaṇaḥ parācaír ví dásyūñr yónāv ákṛito vṛithāshấṭ || 4 || tvám ha tyád indrárishaṇyan dṛiḷhásya cin mártānām ájushṭau | vy àsmád á kấshṭhā árvate var ghanéva vajriñ chnathihy amítrān || 5 || 4 ||

tvấṃ ha tyád indrárṇasātau svârmīḷhe nára ājấ havante | táva svadhāva iyám á samaryá ūtír vájeshv atasấyyā bhūt || 6 || tvám ha tyád indra saptá yúdhyan púro vajrin purukútsāya dardaḥ | barhír ṇá yát sudáse vṛíthā várg aṅhó

62, 10 purú. 11 vasu-yávaḥ. 12 ná úpa. síksha. 13 hari -yójanāya su-nīthấya. — 63, 1 pṛithiví *iti*. ha. kiráṇāḥ ná aí°. 2 hárī *iti*. ví-vratā. yéna aviharyatakrato *ity* aviharyata-krato. puru-hūta. 3 ṛibhukshấḥ. pṛikshé. sácā ahan. 4 vṛisha-karman. ha. vṛisha -manaḥ. dásyūn. 5 indra (*vgl.* 4) árishaṇyan. cit. ví a°. ghanấ-iva vajrin ṣ°. 6 ha t. indra *vgl.* 4. árṇa-sātau svàḥ-mīḷhe. sa-maryé. 7 puru-kútsāya dardar *iti* dardaḥ. su-dấse. aṅhóḥ.

Digitized by Google

rājan várivaḥ pūráve kaḥ || 7 || tvám tyám na indra deva citrám ísham ápo ná pīpayaḥ párijman | yáyā ṣūra práty asmábhyam yáṅsi tmánam úrjam ná viṣvádha kshāradhyai || 8 || ákāri ta indra gótamebhir bráhmāṇy óktā námasā háribhyām | supéṣasam vájam á bharā naḥ prātár m. dh. j. || 9 || 5 ||

64.

Vríshṇe ṣárdhāya súmakhāya vedháse nódhaḥ suvṛiktím prá bharā marúdbhyaḥ | apó ná dhíro mánasā suhástyo gíraḥ sám añje vidátheshv ābhúvaḥ || 1 || té jajñire diváḥ rishvása ukṣháṇo rudrásya máryā ásurā arepásaḥ | pāvakáśaḥ ṣúcayaḥ sūryā iva sátvāno ná drapsíno ghorávarpasaḥ || 2 || yúvāno rudrā ajárā abhoggháno vavakshúr ádhrigāvaḥ párvatā iva | dṛiḷhá cid víṣvā bhúvanāni párthivā prá cyāvayanti divyáni majmánā || 3 || citraír añjíbhir vápushe vy àñjate vákshassu rukmáṅ ádhi yetire ṣubhé | áṅseshv eshām ní mimṛikshur ṛishṭáyaḥ sākám jajñire svadháyā divó náraḥ || 4 || iṣānakṛíto dhúnayo riṣádaso vātān vidyútas távishībhir akrata | duhánty ūdhar divyáni dhūtayo bhūmim pinvanti páyasā párijrayaḥ || 5 || 6 ||

pínvanty apó marútaḥ sudānavaḥ páyo ghṛitávad vidátheshv ābhúvaḥ | átyam ná mihé ví nayanti vājínam útsam duhanti stanáyantam ákshitam || 6 || mahiṣáso māyínas citrábhānavo giráyo ná svátavaso raghushyádaḥ | mṛigá iva hastínaḥ khādathā vánā yád áruṇīshu távishīr áyugdhvam || 7 || siṅhá iva nānadati prácetasaḥ piśá iva supíśo viṣvávedasaḥ | kshápo jínvantaḥ pṛishatībhir ṛishṭíbhiḥ sám ít

---

63, 7 kar *iti* kaḥ. 8 pári-jman. 9 te. ā-uktā. su-pésasam. bhara. — 64, 1 sú-makhāya. su-vṛiktím. bhara. su-hástyaḥ. ā-bhúvaḥ. 2 ghorá-varpasaḥ. 3 abhok-hánaḥ. ádhri-gāvaḥ. cyavayanti. 4 ví a°. 5 iṣāna-kṛítaḥ. vi-dyútaḥ. ūdhaḥ. pári-jrayaḥ. 6 su-dānavaḥ. ā-bhúvaḥ. 7 citrá-bhānavaḥ. svá-tavasaḥ raghu-syádaḥ. khādatha. 8 prá-cetasaḥ. su-píśaḥ viṣvá-vedasaḥ.

Digitized by Google

sabâdhaḥ ṣávasâhimanyavaḥ || 8 || ródasī â vadatā gaṇaśriyo nṛíshācaḥ ṣūrāḥ ṣávasâhimanyavaḥ | â vandhúreshv amátir ná darṣatâ vidyún ná tasthau maruto rátheshu vaḥ || 9 || viṣvávedaso rayíbhiḥ ·sámokasaḥ sámmiślāsas távishībhir virapśínaḥ | ástāra íshum dadhire gábhastyor anantáṣushmā vṛíshakhādayo náraḥ || 10 || 7 ||

hiraṇyáyebhiḥ pavíbhiḥ payovṛídha új jighnanta āpathyò ná párvatān | makhâ ayásaḥ svasṛíto dhruvacyúto dudhrakṛíto marúto bhrâjadṛishṭayaḥ || 11 || ghṛíshum pāvakâm vanínaṃ vícarshaṇiṃ rudrásya sūnúṃ havásā gṛiṇīmasi | rajastúraṃ tavásam mârutaṃ gaṇám ṛijīshíṇaṃ vṛíshaṇaṃ saścata śriyé || 12 || prá nú sá mártaḥ ṣávasā jánāñ áti tasthaú va ūtí maruto yám âvata | árvadbhir vâjam bharate dhánā nṛíbhir āpṛíchyaṃ krátum â ksheti púshyati || 13 || carkṛítyam marutaḥ pṛitsú dushṭáraṃ dyumántaṃ ṣúshmam maghávatsu dhattana | dhanaspṛítam ukthyàṃ viṣvácarshaṇiṃ tokám pushyema tánayaṃ ṣatâm hímāḥ || 14 || nú shṭhirám maruto vīrávantam ṛitīshâham rayím asmásu dhatta | sahasríṇaṃ ṣatínaṃ ṣūṣuvâṅsam prātár — || 15 || 8 ||

Ekādaṣo 'nuvākaḥ.

65.

Paṣvâ ná tāyúṃ gúhā cátantaṃ námo yujānâm námo váhantam | sajóshā dhírāḥ padaír ánu gmann úpa tvā sīdan víṣve yájatrāḥ || 2 || ṛitásya devâ ánu vratâ gur bhúvat párishṭir dyaúr ná bhûma | várdhantīm âpaḥ panvâ súṣiṣvim ṛitásya yónā gárbhe sújātam || 4 || pushṭír ná raṇvâ kshitír

64, 8 sa-bâdhaḥ. ṣávasā áhi-manyavaḥ. 9 ródasī *iti*. vadata gaṇa-ṣriyaḥ nṛí-sācaḥ. ṣávasā áhi-manyavaḥ. vi-dyút. 10 viṣvá-yedasaḥ. sám-okasaḥ sám-miślāsaḥ. vi-rapsínaḥ. anantá-ṣushmāḥ vṛísha-khādayaḥ. 11 payaḥ-vṛídhaḥ út jighnante ā-pathyàḥ. sva-ṣṛítaḥ dhruva-cyútaḥ dudhra-kṛítaḥ. bhrâjat-ṛishṭayaḥ. 12 ví-carshaṇim. rajaḥ-túram. 13 nú. ā-pṛíchyam. 14 dustáram. dhana-spṛítam. viṣvá-carshaṇim. 15 nú sthirám. ṛiti-sáham. — 65, 2 sa-jóshāḥ. 4 várdhanti īm. sú-ṣiṣvim. sú-jātam.

Digitized by Google

ná pṛithví girír ná bhújma kshódo ná ṣambhú | átyo nájman sárgaprataktaḥ síndhur ná kshódaḥ ká īm varāte || 6 || jāmíḥ síndhūnām bhráteva svásrām íbhyān ná rājā vánāny atti | yád vātajūto vánā vy ásthād agnír ha dāti rómā pṛithivyáḥ || 8 || ṣvásity apsú hanśó ná sídan krátvā cétishṭho viṣám usharbhút | sómo ná vedhá ṛitáprajātaḥ paṣúr ná ṣíṣvā vibhúr dūrébhāḥ || 10 || 9 ||

66.

Rayír ná citrá sūro ná saṃdṛíg áyur ná prāṇó nítyo ná sūnúḥ | tákvā ná bhūrṇir vánā sishakti páyo ná dhenúḥ ṣúcir vibhāvā || 2 || dādhára kshémam óko ná ranvó yávo ná pakvó jétā jánānām | ṛíshir ná stúbhvā vikshú praṣastó vājí ná prītó váyo dadhāti || 4 || durókaṣociḥ krátur ná nítyo jāyéva yónāv áraṃ víṣvasmai | citró yád ábhrāṭ chvetó ná vikshú rátho ná rukmí tveshāḥ samátsu || 6 || séneva ṣrishṭámaṃ dadhāty ástur ná didyút tveshápratīkā | yamó ha jātó yamó jánitvaṃ jāráḥ kanínām pátir jánīnām || 8 || tám vaṣ caráthā vayáṃ vasatyástaṃ ná gávo nákshanta iddhám | síndhur ná kshódaḥ prá nícīr ainon návanta gávaḥ svàr dṛíṣīke || 10 || 10 ||

67.

Váneshu jāyúr márteshu mitró vṛiṇīté ṣrushṭím rājevājuryám | kshémo ná sādhúḥ krátur ná bhadró bhúvat svādhír hótā havyavāṭ || 2 || háste dádhāno nṛimṇā víṣvāny áme devān dhād gúhā nishídan | vidántīm átra náro dhiyaṃdhā hṛidá yát tashṭán mántrāñ áṣaṅsan || 4 || ajó ná

65, 5 sam-bhú. 6 ná ájman sárga-prataktaḥ. 7 bhrātā-iva. 8 vāta-jūtaḥ. ví. róma. 9 ushaḥ-bhút. 10 ṛitá-prajātaḥ. vi-bhúḥ dūré-bhāḥ. — 66, 1 sam-dṛík. 2 sisakti. 4 pra-sastáḥ. 5 duróka-sociḥ. jāyā-iva. 6 svetáḥ. samát-su. 7 sénā-iva ṣrishṭā á°. tveshá-pratīkā. 9 vasatyā á°. nákshante. 10 ainot. — 67, 1 rājā -iva a°. 2 su-ādhíḥ. havya-vāṭ. 3 ni-sídan. 4 vidánti īm. dhiyam-dhāḥ.

Digitized by Google

kshắṃ dādhára pṛithivíṃ tastámbha dyắm mántrebhiḥ satyaíḥ | priyá padắni paśvó ní pāhi viśvắyur agne guhá gúhaṃ gāḥ || 6 || yá īṃ cikéta gúhā bhávantam á yáḥ sasáda dhárām ṛitásya | ví yé cṛitánty ṛitá sápanta ắd íd vásūni prá vavācāsmai || 8 || ví yó vīrútsu ródhan mahitvótá prajắ utá prasūshv antáḥ | cíttir apắṃ dáme viśvắyuḥ sádmeva dhírāḥ sammáya cakruḥ || 10 || 11 ||

68.

Śrīṇánn úpa sthād dívam bhuraṇyú sthātúś carátham aktūn vy ūrṇot | pári yád eshām éko víśveshām bhúvad devó devắnām mahitvắ || 2 || ắd ít te víśve krátuṃ jushanta śúshkād yád deva jīvó jánishṭhāḥ | bhájanta víśve devatváṃ nắma ṛitáṃ sápanto amṛítam évaiḥ || 4 || ṛitásya préshā ṛitásya dhītír viśvắyur víśve ápāṅsi cakruḥ | yás túbhyaṃ dắśād yó vā te śíkshāt tásmai cikitvắn rayíṃ dayasva || 6 || hótā níshatto mánor ápatye sá cin nv ắsām pátī rayīṇắm | ichánta réto mithás tanūshu sáṃ jānata svaír dákshair ámūrāḥ || 8 || pitúr ná putrắḥ krátuṃ jushanta śróshan yé asya śắsaṃ turắsaḥ | ví ráya aurṇod dúraḥ purukshúḥ pipéśa nákaṃ stṛíbhir dámūnāḥ || 10 || 12 ||

69.

Śukráḥ śuśukvắṅ ushó ná jārắḥ páprā samīcí divó ná jyótiḥ | pári prájātaḥ krátvā babhūtha bhúvo devānām pitắ putráḥ sán || 2 || vedhá ádṛipto agnír vijānánn údhar ná gónāṃ svádmā pitūnắm | jáne ná śéva āhūryaḥ sán mádhye níshatto raṇvó duroṇé || 4 || putró ná jātó raṇvó duroṇé

67, 6 viśvá-āyuḥ. 8 vavāca a°. 9 ródhat mahi-tvắ utá pra-jắḥ. pra-sūshu antár *iti*. 10 viśvá-āyuḥ sádma-iva. sam-māya. — 68, 1 bhuraṇyúḥ. ví ū°. 4 nắma. 5 viśvá-āyuḥ. 7 ní-sattaḥ. cit nú ā° pátiḥ. 10 puru-kshúḥ. — 69, 1 samīcí *iti* sam ící. 2 prá-jātaḥ. 3 vi-jānán údhaḥ. svádma. 4 ā-hūryaḥ. ní-sattaḥ.

Digitized by Google

vājī́ ná prītó víṣo ví tārīt | víṣo yád áhve nṛíbhiḥ sánīḷā agnír devatvā́ víṣvāny aṣyāḥ || 6 || nákish ṭa etā́ vratā́ minanti nṛíbhyo yád ebhyáḥ ṣrushṭím cakártha | tát tú te dáṅso yád áhan samānaír nṛíbhir yád yuktó vivé rápāṅsi || 8 || ushó ná jāró vibhā́vosráḥ sáṃjñātarūpaṣ cíketad asmai | tmánā váhanto dúro vy ṛiṇvan návanta víṣve svàr dṛíṣīke || 10 || [13] ||

70.

Vanéma pūrvī́r aryó manīshā́ agníḥ suṣóko víṣvāny aṣyāḥ | á daívyāni vratā́ cikitvā́n á mā́nushasya jánasya jánma || 2 || gárbho yó apā́ṃ gárbho vánānāṃ gárbhaṣ ca sthātā́ṃ gárbhaṣ caráthām | ádrau cid asmā antár duroṇé viṣā́ṃ ná víṣvo amṛítaḥ svādhīḥ || 4 || sá hí kshapā́vāṅ agní rayīṇā́ṃ dā́ṣad yó asmā áraṃ sūktaíḥ | etā́ cikitvo bhū́mā ní pāhi devā́nāṃ jánma mártāṅṣ ca vidvā́n || 6 | várdhān yā́m pūrvīḥ kshapó vírūpā sthātúṣ ca rátham ṛitápravītam | árādhi hótā svàr níshattaḥ kṛiṇván víṣvāny ápāṅsi satyā́ || 8 || góshu práṣastiṃ váneshu dhishe bháranta víṣve balíṃ svàr ṇaḥ | ví tvā náraḥ purutrā́ saparyan pitúr ná jívrer ví védo bharanta || 10 || sādhúr ná gṛidhnúr ásteva ṣū́ro yā́teva bhīmás tveshā́ḥ samátsu || 11 || [14] ||

71.

Úpa prá jinvann uṣatír uṣántam pátiṃ ná nityaṃ jánayaḥ sánīḷāḥ | svásāraḥ ṣyā́vīm árushīm ajushrañ citrám uchántīm ushásaṃ ná gā́vaḥ || 1 || vīḷú cid dṛiḷhā́ pitáro na ukthaír ádriṃ rujann áṅgiraso rávena | cakrúr divó bṛiható gātúm asmé áhaḥ svàr vividuḥ ketúm usráḥ || 2 || dádhann

---

69, 6 sá-nīḷaḥ. 7 nákiḥ te. 8 vivéḥ. 9 vibhā́-vā u° sáṃjñāta-rūpaḥ. 10 ví ṛi°. — 70, 1 manīshā́. su-ṣókaḥ. 4 asmai. su-ādhī́ḥ. 5 agníḥ. asmai. su-uktaíḥ. 6 bhū́ma. 7 ví-rūpāḥ. ṛitá-pravītam. 8 ní-sattaḥ. 9 prá-ṣastim. naḥ. 11 ástā-iva. yā́tā-iva. samát-su. — 71, 1 sá-nīḷaḥ. 2 asmé *iti* áhar *iti*.

Digitized by Google

ṛitáṃ dhanáyann asya dhītím ád íd aryó didhishvò víbhṛitrāḥ | átṛishyantīr apáso yanty áchā devấñ jánma práyasā vardháyantīḥ || 3 || máthīd yád īṃ víbhṛito mātarísvā gṛihé -gṛihe syetó jényo bhúṭ | ád īṃ rấjñe ná sáhīyase sácā sánn á dūtyàm bhṛígavāṇo vivāya || 4 || mahé yát pitrá īṃ rásaṃ divé kár áva tsarat pṛiṣanyàs cikitvấn | sṛijád ástā dhṛishatā didyúm asmai svấyāṃ devó duhitári tvíshiṃ dhāt || 5 || 15 ||

svá á yás túbhyaṃ dáma á vibhấti námo vā dấśād uṣató ánu dyúṇ | várdho agne váyo asya dvibárhā yấsad rāyá sarátham yáṃ junấsi || 6 || agníṃ víśvā abhi príkshaḥ sacante samudráṃ ná sravátaḥ saptá yahvíḥ | ná jāmíbhir ví cikite váyo no vidá devéshu prámatiṃ cikitvấn || 7 || á yád ishé nṛipátiṃ téja ánat chúci réto níshiktaṃ dyaúr abhíke | agníḥ ṣárdham anavadyáṃ yúvānaṃ svādhyàṃ janayat sūdáyac ca || 8 || máno ná yó 'dhvanaḥ sadyá étty ékaḥ satrấ sū́ro vásva īṣe | rấjānā mitrấváruṇā ṣupāṇí góshu priyám amṛítaṃ rákshamāṇā || 9 || mấ no agne sakhyấ pítryāṇi prá marshishṭhā abhí vidúsh kavíḥ sán | nábho ná rūpáṃ jarimấ mināti purấ tásyā abhíṣaster ádhīhi || 10 || 16 ||

72.

Ní kấvyā vedhásaḥ śáśvatas kar háste dádhāno náryā purūṇi | agnír bhuvad rayipátī rayīṇấṃ satrấ cakrāṇó amṛítāni viśvā || 1 || asmé vatsám pári shántaṃ ná vindann ichánto víśve amṛítā ámūrāḥ | śramayúvaḥ padavyò dhiyaṃdhấs tasthúḥ padé paramé cấrv agnéḥ || 2 || tisró yád

---

71, 3 ví-bhṛitrāḥ. ácha. 4 ví-bhṛitaḥ. 5 pitré. 6 své. dáme. vi-bhấti. várdho *iti*. dvi-bárhāḥ. sa-rátham. 7 vidấḥ. prá -matim. 8 nṛi-pátim. śúci. ní-siktam. su-ādhyàm. sūdáyat. 9 ádh-vanaḥ. supāṇí *iti* su-pāṇí. 10 vidúḥ. abhí-śasteḥ ádhi ihi. — 72, 1 rayi-pátiḥ. 2 asmé *iti*. sántam. pada-vyàḥ dhiyam-dhấḥ.

Digitized by Google

agne ṣarádas tvắm íc chúciṃ ghṛiténa ṣúcayaḥ saparyắn | nắmāni cid dadhire yajñíyāny ásūdayanta tanvàḥ sújātāḥ || 3 || á ródasī bṛihatí vévidānāḥ prá rudríyā jabhrire yajñíyāsaḥ | vidán márto nemádhitā cikitvắn agníṃ padé paramé tasthivắṅsam || 4 || sāṃjānānắ úpa sīdann abhijñú pátnīvanto namasyàṃ namasyan | ririkvắṅsas tanvàḥ kṛiṇvata svắḥ sákhā sákhyur nimíshi rákshamāṇāḥ || 5 || [17] ||

tríḥ saptá yád gúhyāni tvé ít padávidan níhitā yajñíyāsaḥ | tébhī rakshante amṛítaṃ sajóshāḥ paṣúñ ca sthātṛ́ñ cárātham ca pāhi || 6 || vidvắṅ agne vayúnāni kshitīnắṃ vy ànushák churúdho jīváse dhāḥ | antarvidvắṅ ádhvano devayắnān átandro dūtó abhavo havirvắṭ || 7 || svādhyò divá á saptá yahví rāyó dúro vy ṛitajñắ ajānan | vidád gávyaṃ sarámā dṛiḷhám ūrváṃ yénā nú kam mánushī bhójate víṭ || 8 || á yé víṣvā svapatyắni tasthúḥ kṛiṇvānáso amṛitatváya gātúm | mahnắ mahádbhiḥ pṛithiví ví tasthe mātắ putraír áditir dhắyase véḥ || 9 || ádhi ṣríyaṃ ní dadhuṣ cárum asmin divó yád akshí amṛítā ákṛiṇvan | ádha ksharanti síndhavo ná ṣrishṭắḥ prá nícīr agne árushīr ajānan || 10 || [18] ||

73.

Rayír ná yáḥ pitṛivittó vayodhắḥ suprắṇītiṣ cikitúsho ná ṣắsuḥ | syonāṣ́ír átithir ná prīṇānó hóteva sádma vidható ví tārīt || 1 || devó ná yáḥ savitắ satyámanmā krátvā nipắti vṛijánāni víṣvā | puruprasastó amátir ná satyá ātméva ṣévo didhishắyyo bhūt || 2 || devó ná yáḥ pṛithivíṃ viṣvádhāyā upakshéti hitámitro ná rắjā | puraḥsádaḥ ṣarmasádo

---

72, 3 ít ṣ°. sú-jātāḥ. 4 ródasī *iti* bṛihatí *iti*. vidát. nemá-dhitā. 5 sam-jānānắḥ. abhi-jūú. namasyann *iti* namasyan. ni-míshi. 6 tvé *iti*. padắ a° ní-hitā. tébhiḥ. sa-jóshāḥ. 7 ví a° surúdhaḥ. antaḥ-vidvắn. deva-yắnān. haviḥ-vắṭ. 8 su-ādhyàḥ. yahvíḥ. ví ṛita-jūắḥ. yénа. 9 su-apatyắni. vér *iti* véḥ. 10 akshí *iti*. — 73, 1 pitṛi-vittáḥ vayaḥ-dhắḥ su-prānītiḥ. syona-ṣíḥ. hótā-iva. 2 satyá-manmā. ni-pắti. puru-prasastắḥ. ātmắ-iva. 3 viṣvá-dhāyāḥ upa-kshéti hitá-mitraḥ. puraḥ-sádaḥ ṣarma-sádaḥ.

Digitized by Google

ná vīrā́ anavadyā́ pátijushṭeva nā́rī || 3 || tā́m tvā náro dáma ā́ nítyam iddhám ágne sácanta kshitíshu dhruvā́su | ádhi dyumnā́m ní dadhur bhū́ry asmin bhávā viṣvā́yur dharúṇo rayīṇā́m || 4 || ví pṛíksho agne maghávāno aṣyur ví sūráyo dádato víṣvam ā́yuḥ | sanéma vā́jam samithéshv aryó bhāgā́m devéshu ṣrávase dádhānāḥ || 5 || 19 ||

ṛitásya hí dhenávo vāvaṣānā́ḥ smádūdhnīḥ pīpáyanta dyúbhaktāḥ | parāvátaḥ sumatím bhíkshamāṇā ví síndhavaḥ samáyā sasrur ádrim || 6 || tvé agne sumatím bhíkshamāṇā diví ṣrávo dadhire yajñíyāsaḥ | náktā ca cakrúr ushásā vírūpe kṛishṇā́m ca várṇam aruṇā́m ca sā́m dhuḥ || 7 || yā́n rāyé mártān súshūdo agne té syāma maghávāno vayā́m ca | chāyéva víṣvam bhúvanam sisakshy āpaprivā́n ródasī antárikṣham || 8 || árvadbhir agne árvato nṛíbhir nṛ́n vīraír vīrā́n vanuyāmā tvótāḥ | īṣānā́saḥ pitṛivittásya rāyó ví sūráyaḥ ṣatáhimā no aṣyuḥ || 9 || etā́ te agna ucáthāni vedho júshṭāni santu mánase hṛidé ca | ṣakéma rāyā́ḥ sudhúro yámam té 'dhi ṣrávo devábhaktam dádhānāḥ || 10 || 20 ||

Dvādaṣo 'nuvākaḥ.

74.

Upaprayánto adhvarám mántram vocemāgnáye | āré asmé ca ṣṛiṇvaté || 1 || yáḥ sníhitīshu pūrvyáḥ samjagmānā́su kṛishṭíshu | árakshad dāṣúshe gáyam || 2 || utá bruvantu jantáva úd agnír vṛitrahā́jani | dhanamjayó ráṇe-raṇe || 3 || yásya dūtó ási kshāye véshi havyā́ni vītáye | dasmát kṛiṇóshy adhvarám || 4 || tám ít suhavyám aūgiraḥ sudevā́m sahaso yaho | jánā āhuḥ subarhísham || 5 || 21 ||

73, 3 pátijushṭā-iva. 4 dáme. bhāva viṣvá-āyuḥ. 5 sam -ithéshu. 6 smát-ūdhnīḥ. dyú-bhaktāḥ. su-matím bhíkshamāṇāḥ. 7 tvé *iti*. su-matím bhíkshamāṇāḥ. vírūpe *iti* ví-rūpe. dhur *iti* dhuḥ. 8 súsūdaḥ. chāyā́-iva. āpapri-vā́n ródasī *iti*. 9 vanuyāma tvā́-ūtāḥ. pitṛi-vittásya. ṣatá-himāḥ. 10 agne. su-dhúraḥ. te á°. devá-bhaktam. — 74, 1 upa-prayántaḥ. vocema a°. asmé *iti*. 2 sam-jagmānā́su. 3 vṛitra-hā́ a° dhanam-jayáḥ. 5 su-havyám. su-devám. yaho *iti*. su-barhísham.

Digitized by Google

á ca váhāsi tấñ ihá devấñ úpa práśastaye | havyấ suścandra vītáye || 6 || ná yór upabdír áśvyaḥ śriṇvé ráthasya kác caná | yád agne yấsi dūtyàm || 7 || tvóto vājy áhrayo 'bhí pūrvasmād áparaḥ | prá dāśvấñ agne asthāt || 8 || utá dyumát suvíryam bṛihád agne vivāsasi | devébhyo deva dāśúshe || 9 || 22 ||

75.

Jushásva sapráthastamaṃ váco devápsarastamam | havyấ júhvāna āsáni || 1 || áthā te aṅgirastamấgne vedhastama priyám | vocéma bráhma sānasí || 2 || kás te jāmír jánānām ágne kó dāśvàdhvaraḥ | kó ha kásminn asi śritáḥ || 3 || tvám jāmír jánānām ágne mitró asi priyáḥ | sákhā sákhibhya íḍyaḥ || 4 || yájā no mitrávaruṇā yájā devấñ ṛitám bṛihát | ágne yákshi svám dámaṃ || 5 || 23 ||

76.

Kấ ta úpetir mánaso várāya bhúvad agne śáṃtamā kấ manīshấ | kó vā yajñáiḥ pári dákshaṃ ta āpa kéna vā te mánasā dāśema || 1 || éhy agna ihá hótā ní shīdádabdhaḥ sú puraëtấ bhavā naḥ | ávatāṃ tvā ródasī viśvaminvé yájā mahé saumanasấya devấn || 2 || prá sú víśvān raksháso dhákshy agne bhávā yajñánām abhiśastipávā | áthấ vaha sómapatiṃ háribhyām ātithyám asmai cakṛimā sudávne || 3 || prajávatā vácasā váhnir āsá ca huvé ní ca satsīhá devaíḥ | véshi hotrám utá potráṃ yajatra bodhí prayantar janitar vásūnām || 4 || yáthā víprasya mánusho havírbhir devấñ áyajaḥ kavíbhiḥ kavíḥ sán | evấ hotaḥ satyatara tvám adyấgne mandráyā juhvà yajasva || 5 || 24 ||

74, 6 prá-śastaye. su-candra. 7 kát. 8 tvấ-ūtaḥ. vājí. 9 su-víryam. — 75, 1 sapráthaḥ-tamam. devápsaraḥ-tamam. 2 átha. aṅgiraḥ-tama á°. 3 dāśú-adhvaraḥ. 5 yája. yája. — 76, 1 te úpa-itiḥ. te. 2 ấ ihi agne. śīda á°. puraḥ-etấ bhava. ródasī *iti* viśvaminvé *iti* viśvaminvé yája. 3 bháva. abhiśasti-pấvā átha ấ. sóma-patim. cakṛima su-dấvne. 4 āsấ ấ. satsí ihá. pra-yantaḥ. 5 evá hotar *iti*. adyá á°.

Digitized by Google

77.

Kathá dāṣemāgnáye kásmai devájushṭocyate bhāmíne gíḥ | yó mártyeshv amṛíta ṛitávā hótā yájishṭha ít kṛiṇóti deván || 1 || yó adhvaréshu ṣáṃtama ṛitávā hótā tám ū námobhir á kṛiṇudhvam | agnír yád vér mártāya deván sá cā bódhāti mánasā yajāti || 2 || sá hí krátuḥ sá máryaḥ sá sādhúr mitró ná bhūd ádbhutasya rathíḥ | tám médheshu prathamáṃ devayántīr víṣa úpa bruvate dasmám árīḥ || 3 || sá no nṛiṇáṃ nṛítamo riṣádā agnír gíró 'vasā vetu dhītím | tánā ca yé maghávānaḥ ṣávishṭhā vājaprasūtā isháyanta mánma || 4 || evágnír gótamebhir ṛitávā víprebhir astoshṭa jātávedāḥ | sá eshu dyumnám pīpayat sá vājaṃ sá pushṭíṃ yāti jósham á cikitván || 5 || 25 ||

78.

Abhí tvā gótamā girá jātavedo vícarshaṇe | dyumnaír abhí prá ṇonumaḥ || 1 || tám u tvā gótamo girá rāyáskāmo duvasyati | dyumnaír — || 2 || tám u tvā vājasātamam aṅgirasvád dhavāmahe | dyumnaír — || 3 || tám u tvā vṛitrahántamaṃ yó dásyūṅr avadhūnushé | dyumnaír — || 4 || ávocāma ráhūgaṇā agnáye mádhumad vácaḥ | dyumnaír — || 5 || 26 ||

79.

Híraṇyakeṣo rájaso visāré 'hir dhúnir vāta iva dhrájīmān | ṣúcibhrājā usháso návedā yáṣasvatīr apasyúvo ná satyáḥ || 1 || á te suparṇá aminantaṅ évaiḥ kṛishṇó nonāva vṛishabhó yádīdám | ṣivábhir ná smáyamānābhir ágāt pátanti míha stanáyanty abhrá || 2 || yád īm ṛitásya páyasā

77, 1 dāṣema a° kā a° devá-jushṭā u°. ṛitá-vā. 2 ṛitá-vā. ūṃ *iti*. ca. 4 gíraḥ á°. ṣávishṭhāḥ vāja-prasūtāḥ. 5 evá a°. ṛitá-vā. jātá-vedāḥ. — 78, 1 gótamāḥ. jāta-vedaḥ ví-carshaṇe. nonumaḥ. 2 rāyáḥ-kāmaḥ. 3 vāja-sātamam. havāmahe. 4 vṛitrahán-tamam. ava-dhūnushé. — 79, 1 híraṇya-keṣaḥ. vi-sāré á°. ṣúci-bhrājāḥ. návedāḥ. 2 su-parṇáḥ aminanta. yádi i°. á a°. míhaḥ.

Digitized by Google

píyāno náyann ṛitásya pathíbhī rájishṭhaiḥ | aryamā́ mitró várunaḥ párijmā tvácam pṛiñcanty úparasya yónau || 3 || ágne vā́jasya gómata íṣānaḥ sahaso yaho | asmé dhehi jātavedo máhi śrávaḥ || 4 || sá idhanó vásush kavír agnír īḷényo girā́ | revád asmábhyam purvaṇīka dīdihi || 5 || kshapó rājann utá tmánāgne vástor utóshásaḥ | sá tigmajambha rakshváso daha práti || 6 || 27 ||

ávā no agna ūtíbhir gāyatrásya prábharmaṇi | víśvāsu dhīshú vandya || 7 || á no agne rayím bhara satrāśā́haṃ váreṇyam | víśvāsu pṛitsú dushṭáram || 8 || á no agne sucetúnā rayím viśváyuposhasam | mārḍīkáṃ dhehi jīváse || 9 || prá pūtā́s tigmáśocishe vā́co gotamāgnáye | bhárasva sumnayúr gíraḥ || 10 || yó no agne 'bhidā́saty ánti dūré padīshṭá sáḥ | asmā́kam íd vṛidhé bhava || 11 || sahasrākshó vícarshaṇir agní rákshāṅsi sedhati | hótā gṛiṇīta ukthyàḥ || 12 || 28 ||

80.

Itthā́ hí sóma ín máde brahmā́ cakā́ra várdhanam | śávishṭha vajrinn ójasā pṛithivyā́ níḥ śaśā́ áhim árcann ánu svarā́jyam || 1 || sá tvāmadad vṛíshā mádaḥ sómaḥ śyenā́bhṛitaḥ sutáḥ | yénā vṛitráṃ nír adbhyó jaghántha vajrinn ójasārcann — || 2 || préhy abhī́hi dhṛishṇuhí ná́ te vájro ní yaṅsate | índra nṛimṇáṃ hí te śávo háno vṛitráṃ jáyā apó 'rcann — || 3 || nír indra bhū́myā ádhi vṛitráṃ jaghantha nír diváḥ | śrijā́ marútvatīr áva jīvádhanyā imā́ apó 'rcann — || 4 || índro vṛitrásya dódhataḥ śā́nuṃ vájreṇa hī-

---

79, 3 pathí-bhiḥ. pári-jmā. 4 yaho *iti* asmé *iti*. jāta-vedaḥ. 5 vásuḥ. puru-anīka. 6 tmánā á°. utá u°. tigma-jambha. 7 áva. agne. prá-bharmaṇi. 8 satrā-śáham. dustáram. 9 su-cetúnā. viśváyu-poshasam. 10 tigmá-śocishe. gotama a°. 11 abhi-dā́sati. 12 sahasra-aksháḥ ví-carshaṇiḥ agníḥ. gṛiṇīte. — 80, 1 sóme ít. pṛithivyā́ḥ. sva-rā́jyam. 2 tvā a°. śyená-ābhṛitaḥ. yéna. ójasā (árcan a. s°. *so durchgängig*). 3 prá ihi abhí ihi. 4 śrijá. jīvá-dhanyāḥ.

Digitized by Google

ḷitáḥ | abhikrámyáva jighnate 'páḥ sármāya codáyann árcann — || 5 || 29 ||

ádhi sánau ní jighnate vájreṇa ṣatáparvaṇā | mandānā índro ándhasaḥ sákhibhyo gātúm ichaty árcann — || 6 || índra túbhyam íd adrivó 'nuttaṃ vajrin vīryàm | yád dha tyám māyínam mṛigáṃ tám u tvám māyáyāvadhīr árcann — || 7 || ví te vájrāso asthiran navatíṃ nāvyà ánu | mahát ta indra vīryàm bāhvós te bálaṃ hitám árcann — || 8 || sahásraṃ sākám arcata pári shṭobhata viṃśatíḥ | ṣataínam ánv anonavur índrāya bráhmódyatam árcann — || 9 || índro vṛitrásya távishīṃ nír ahan sáhasā sáhaḥ | mahát tád asya paúṃsyaṃ vṛitráṃ jaghanvāṅ asṛijad árcann — || 10 || 30 ||

imé cit táva manyáve vépete bhiyásā mahí | yád indra vajrinn ójasā vṛitrám marútvāṅ ávadhīr árcann — || 11 || ná vépasā ná tanyaténdraṃ vṛitró ví bībhayat | abhy ènaṃ vájra āyasáḥ sahásrabhṛishṭir āyatárcann — || 12 || yád vṛitráṃ táva cāṣánim vájreṇa samáyodhayaḥ | áhim indra jíghāṃsato diví te badbadhe ṣávó 'rcann — || 13 || abhishṭané te adrivo yát sthā jágac ca rejate | tváshṭā cit táva manyáva índra vevijyáte bhiyárcann — || 14 || nahí nú yād adhīmásíndraṃ kó vīryà paráḥ | tásmin nṛimṇám utá krátuṃ devā ójāṃsi sáṃ dadhur árcann — || 15 || yám átharvā mánush pitā dadhyáṅ dhíyam átnata | tásmin bráhmāṇi pūrváthéndra ukthā sám agmatárcann — || 16 || 31 ||

Pancamo 'dhyāyaḥ.

81.

Índro mádāya vāvṛidhe ṣávase vṛitrahā nṛíbhiḥ | tám

80, 5 abhi-krámya áva. 6 ṣatá-parvaṇā. 7 adri-vaḥ á°. ha. māyáyā a°. 8 te. 9 stobhata. ṣatā e°. bráhma út-yatam. 11 imé *iti*. vépete *iti*. mahí *iti*. 12 tanyatā í°. abhí e°. sahásra-bhṛishṭiḥ āyata. 13 ca a°. sam-áyodhayaḥ. ṣávaḥ. 14 abhi-stané. sthāḥ jágat. manyáve. bhiyā. 15 adhi-ímási í°. 16 mánuḥ. pūrvá-thā índre. agmata. — 81, 1 vavṛidhe. vṛitra-hā. ít.

Digitized by Google

ín mahátsv ājíshūtém árbhe havāmahe sá vā́jeshu prá no 'vishat || 1 || ási hí vīra sényó 'si bhū́ri parādadíḥ | ási dabhrásya cid vṛidhó yájamānāya ṣikshasi sunvaté bhū́ri te vásu || 2 || yád udírata ājáyo dhṛishṇáve dhīyate dhánā | yukshvā́ madacyútā hárī kám hánaḥ kám vásau dadho 'smā́ṅ indra vásau dadhaḥ || 3 || krátvā mahā́ṅ anushvadhám bhīmá á vāvṛidhe ṣávaḥ | ṣriyá ṛishvá upākáyor ní ṣiprí hárivān dadhe hástayor vájram āyasám || 4 || á paprau pā́rthivaṃ rájo badbadhé rocaná diví | ná tvā́vāṅ indra káṣ caná ná jātó ná janishyaté 'ti víṣvaṃ vavakshitha || 5 || 1 ||

yó aryó martabhójanam parādádāti dāṣúshe | índro asmábhyaṃ ṣikshatu ví bhajā bhū́ri te vásu bhakshīyá táva rā́dhasaḥ || 6 || máde-made hí no dadír yūthā́ gávām ṛijukrátuḥ | sám gṛibhāya purū́ ṣatóbhayāhastyā́ vásu ṣiṣīhí rāyá á bhara || 7 || mādáyasva suté sácā ṣávase ṣū́ra rā́dhase | vidmā́ hí tvā purūvásum úpa kā́mān sasṛijmáhé 'thā no 'vitā́ bhava || 8 || eté ta indra jantávo víṣvaṃ pushyanti vā́ryam | antár hí khyó jánānām aryó védo ádāṣushāṃ téshāṃ no véda á bhara || 9 || 2 ||

82.

Úpo shú ṣṛiṇuhí gíro mághavan mā́tathā iva | yadā́ naḥ sūnṛítāvataḥ kára ā́d arthāyāsa íd yójā nv índra te hárī || 1 || ákshann ámīmadanta hy áva priyā́ adhūshata | ástoshata svábhānavo víprā návishṭhayā matí yójā — || 2 || susaṃdṛíṣaṃ tvā vayám mághavan vandishīmáhi | prá nūnám pūrṇávandhura stutó yāhi vāṣā́ṅ ánu yójā — || 3 || sá ghā

81, 1 ājíshu utá īm. 2 sényaḥ ási. parā-dadíḥ. 3 ut-írate. yukshvá mada-cyútā hárī *iti*. 4 anu-svadhám. vavṛidhe. ṣriyé. 5 janishyate áti. 6 marta-bhójanam parā-dádāti. bhaja. 7 ṛiju-krátuḥ. purú satā́ u°. 8 vidmá. puru-vásum. sasṛijmáhe átha. 9 te. — 82, 1 úpo *iti* sú ṣṛiṇuhí. mā́ átathāḥ-iva. arthāyāse. yója nú i°. hárī *iti*. 2 hí. svá-bhānavaḥ víprāḥ. 3 su-saṃdṛíṣam. pūrṇá-vandhuraḥ. 4 gha.

Digitized by Google

tám vṛíshaṇam rátham ádhi tishṭhāti govídam | yáḥ pátram hāriyojanám pūrṇám indra cíketati yójā — || 4 || yuktás te astu dákshiṇa utá savyáḥ ṣatakrato | téna jāyám úpa priyám mandānó yāhy ándhaso yójā — || 5 || yunájmi te bráhmaṇā keṣínā hárī úpa prá yāhi dadhishé gábhastyoḥ | út tvā sutáso rabhasá amandishuḥ pūshaṇván vajrin sám u pátnyāmadaḥ || 6 || 3 ||

83.

Áṣvāvati prathamó góshu gachati suprāvír indra mártyas távotíbhiḥ | tám ít priṇakshi vásunā bhávīyasā síndhum ápo yáthābhíto vícetasaḥ || 1 || ápo ná devír úpa yanti hotríyam avāḥ paṣyanti vítatam yáthā rájaḥ | prācaír devásaḥ prá ṇayanti devayúm brahmapríyam joshayante varā iva || 2 || ádhi dváyor adadhā ukthyàm váco yatásrucā mithuná yá saparyátaḥ | ásaṃyatto vraté te ksheti púshyati bhadrá ṣaktír yájamānāya sunvaté || 3 || ád áṅgirāḥ prathamám dadhire váya iddhágnayaḥ ṣámyā yé sukṛityáyā | sárvam paṇéḥ sám avindanta bhójanam áṣvāvantaṃ gómantam á paṣúṃ náraḥ || 4 || yajñaír átharvā prathamáḥ pathás tate tátaḥ sūryò vratapá vená ájani | á gá ājad uṣánā kāvyáḥ sácā yamásya jātám amṛítaṃ yajāmahe || 5 || barhír vā yát svapatyáya vṛijyáte 'rkó vā ślókam āghóshate diví | grávā yátra vádati kārúr ukthyàs tásyéd índro abhipitvéshu raṇyati || 6 || 4 ||

84.

Ásāvi sóma indra te ṣávishṭha dhṛishṇav á gahi | á tvā

82, 4 go-vídam. 5 ṣatakrato *iti* ṣata-krato. 6 hárī *iti*. pátnyā a°. — 83, 1 áṣva-vati. supra-avíḥ. táva ūtí-bhiḥ. yáthā abhítaḥ ví-cetasaḥ. 2 ví-tatam. nayanti. brahma-príyam. 3 yatá-srucā. ásam-yattaḥ. 4 iddhá-agnayaḥ. su-kṛityáyā. áṣva-vantam. 5 vrata-páḥ. á ajani. 6 su-apatyáya. ā-ghóshate. tásya ít. abhi-pitvéshu. — 84, 1 dhṛishṇo *iti*.

Digitized by Google

pṛiṇaktv indriyáṃ rájaḥ sū́ryo ná raśmíbhiḥ || 1 || índram íd dhárī vahato 'pratidhṛishṭaśavasam | ṛíshīṇāṃ ca stutír úpa yajñáṃ ca mā́nushāṇām || 2 || ā́ tishṭha vṛitrahan rátham yuktā́ te bráhmaṇā hárī | arvācínaṃ sú te máno grā́vā kṛiṇotu vagnúnā || 3 || imám indra sutám piba jyéshṭham ámartyam mádam | śukrásya tvābhy àkṣharan dhā́rā ṛitásya sā́dane || 4 || índrāya nūnám arcatokthā́ni ca bravītana | sutā́ amatsur índavo jyéshṭhaṃ namasyatā sáhaḥ || 5 || 6 ||

nákish ṭvád rathítaro hárī yád indra yáchase | nákish. ṭvā́nu majmánā nákiḥ svāśva ānaśe || 6 || yá éka íd vidáyate vásu mártāya dāśúshe | íśāno ápratishkuta índro aṅgá || 7 || kadā́ mártam arādhásam padā́ kshúmpam iva sphurat | kadā́ naḥ śuśravad gíra índro aṅgá || 8 || yáś cid dhí tvā bahúbhya ā́ sutā́vāṁ āvívāsati | ugráṃ tát patyate śáva índro aṅgá || 9 || svādór itthā́ vishūváto mádhvaḥ pibanti gauryàḥ | yā́ índreṇa sayā́varīr vṛíshṇā mádanti śobháse vásvīr ánu svarā́jyam || 10 || 6 ||

tā́ asya pṛiśanāyúvaḥ sómaṃ śrīṇanti pṛíśnayaḥ | priyā́ índrasya dhenávo vájraṃ hinvanti sā́yakaṃ vásvīr — || 11 || tā́ asya námasā sáhaḥ saparyánti prácetasaḥ | vratā́ny asya sascire purū́ṇi pūrvácittaye vásvīr — || 12 || índro dadhīcó asthábhir vṛitrā́ṇy ápratishkutaḥ | jaghā́na navatīr náva || 13 || ichánn áśvasya yác chíraḥ párvateshv ápaśritam | tád vidac charyaṇā́vati || 14 || átrā́ha gór amanvata nā́ma tváshṭur apīcyàm | itthā́ candrámaso gṛihé || 15 || 7 ||

kó adyá yuṅkte dhurí gā́ ṛitásya śímīvato bhāmíno

84, 2 hárī *iti* vahataḥ ápratidhṛishṭa-śavasam. 3 vṛitra-han. hárī *iti*. 4 tvā abhí a° sádane. 5 arcata u°. namasyata. 6 nákiḥ tvát rathí-taraḥ hárī *iti*. nákiḥ tvā ánu. su-áśvaḥ. 7 ví-dáyate. áprati-skutaḥ. 9 hí. sutá-vān ā-vívāsati. 10 vishu-vátaḥ. sa -yā́varīḥ. sva-rā́jyam. 11 pṛiśana-yúvaḥ. 12 prá-cetasaḥ. pūrvá -cittaye. 13 áprati-skutaḥ. 14 yát ś°. ápa-śritam. vidat ś°. 15 átra áha.

Digitized by Google

durhṛiṇāyūn | āsánnishūn hṛitsváso mayobhūn yá eshām bhrityám ṛiṇádhat sá jīvāt || 16 || ká īshate tujyáte kó bibhāya kó mańsate sántam índraṃ kó ánti | kás tokáya ká íbhāyotá rāyé 'dhi bravat tanvè kó jánāya || 17 || kó agním īṭṭe havíshā ghṛiténa srucá yajātā ṛitúbhir dhruvébhiḥ | kásmai devá á vahān āśú hóma kó mańsate vītíhotraḥ sudeváḥ || 18 || tvám aṅgá prá śańsisho deváḥ śavishṭha mártyam | ná tvád anyó maghavann asti marditéndra brávīmi te vácaḥ || 19 || mấ te rấdhāńsi mấ ta ūtáyo vaso 'smán kádā canấ dabhan | víśvā ca na upamimīhí mānusha vásūni carshaṇíbhya á || 20 || 8 ||

Trayodaśo 'nuvākaḥ.

85.

Prá yé śúmbhante jánayo ná sáptayo yáman rudrásya sūnávaḥ sudáńsasaḥ | ródasī hí marútaś cakriré vṛidhé mádanti vīrá vidátheshu ghṛíshvayaḥ || 1 || tá ukshitáso mahimánam āśata diví rudráso ádhi cakrire sádaḥ | árcanto arkáṃ janáyanta indriyám ádhi śríyo dadhire pṛíśnimātaraḥ || 2 || gómātaro yác chubháyante añjíbhis tanúshu śubhrá dadhire virúkmataḥ | bádhante víśvam abhimātínam ápa vártmāny eshām ánu rīyate ghṛitám || 3 || ví yé bhrájante súmakhāsa ṛishṭíbhiḥ pracyāváyanto ácyutā cid ójasā | manojúvo yán maruto rátheshv á vṛíshavrātāsaḥ pṛíshatīr áyugdhvam || 4 || prá yád rátheshu pṛíshatīr áyugdhvaṃ vấje ádrim maruto raṅháyantaḥ | utárushásya ví shyanti dhárāś cármevodábhir vy undanti bhūma || 5 || á vo vahantu sáptayo raghushyádo raghupátvānaḥ prá jigāta bā-

84, 16 duḥ-hṛiṇāyūn āsán-ishūn hṛitsu-ásaḥ mayaḥ-bhūn. 17 íbhāya utá. ádhi. 18 yajātai. vītí-hotraḥ su-deváḥ. 19 marditā í°. 20 te. vaso *iti*. caná. upa-mimīhí. 85, 1 su-dáńsasaḥ ródasī *iti*. vīrāḥ. 2 té. pṛiśni-mātaraḥ. 3 gó-mātaraḥ yát ś°. śubhrāḥ. abhi-mātínam. 4 sú-makhāsaḥ pra-cyaváyantaḥ. manaḥ-júvaḥ yát. vṛísha-vrātāsaḥ. 5 utá a°. syanti. cárma-iva u° ví u°. 6 raghu-syádaḥ raghu-pátvānaḥ.

Digitized by Google

húbhiḥ | sídatá barhír urú vaḥ sádas kṛitám mādáyadhvam maruto mádhvo ándhasaḥ || 6 || 9 ||

tè 'vardhanta svátavaso mahitvaná nákaṃ tasthúr urú cakrire sádaḥ | víshṇur yád dhávad vríshaṇam madacyútaṃ váyo ná sídann ádhi barhíshi priyé || 7 || śúrā iréd yúyudhayo ná jágmayaḥ śravasyávo ná pṛítanāsu yetire | bháyante víśvā bhúvanā marúdbhyo rā́jāna iva tveshásaṃdṛiśo náraḥ || 8 || tváshṭā yád vájraṃ súkṛitaṃ hiraṇyáyaṃ sahásrabhṛishṭiṃ svápā ávartayat | dhattá índro náry ápāṅsi kártavé 'han vṛitráṃ nír apáṃ aubjad arṇavám || 9 || ūrdhváṃ nunudre 'vatáṃ tá ójasā dādṛihāṇáṃ cid bibhidur ví párvatam | dhámanto vāṇám marútaḥ sudā́navo máde sómasya ráṇyāni cakrire || 10 || jihmáṃ nunudre 'vatáṃ táyā diśā́siñcann útsaṃ gótamāya tṛishṇáje | á gachantīm ávasā citrábhānavaḥ kā́maṃ víprasya tarpayanta dhā́mabhiḥ || 11 || yá vaḥ śárma śaśamānā́ya sánti tridhā́tūni dāśúshe yachatā́dhi | asmábhyaṃ tā́ni maruto ví yanta rayíṃ no dhatta vṛishaṇaḥ suvíram || 12 || 10 ||

86.

Máruto yásya hí kshā́ye pathā́ divó vimahasaḥ | śá sugopā́tamo jánaḥ || 1 || yajñaír vā yajñavāhaso víprasya vā matīnā́m | márutaḥ śṛiṇutā́ hávam || 2 || utá vā yásya vājíno 'nu vípram átakshata | śá gántā gómati vrajé || 3 || asyá vīrásya barhíshi sutáḥ sómo dívishṭishu | ukthám mádaś ca śasyate || 4 || asyá śroshantv ā́ bhúvo víśvā yáś carshaṇír abhí | śúraṃ cit sasrúshīr íshaḥ || 5 || 11 ||

pūrvíbhir hí dadāśimá śarádbhir maruto vayám | ávo-

85, 6 sídata ā́. 7 té a° svá-tavasaḥ mahi-tvanā́ ā́. ha ā́vat. mada-cyútam. 8. śūrāḥ-iva ít. tveshá-saṃdṛiśaḥ. 9 sú-kṛitam. sahásra-bhṛishtim su-ápāḥ. dhatté. kártave á°. 10 té. dadṛihāṇám. su-dā́navaḥ. 11 diśā́ a°. tṛishṇá-je. gachanti īm. citrá-bhānavaḥ. 12 tri-dhā́tūni. yachata á°. su-víram. — 86, 1 pathá. vi-mahasaḥ. su-gopā́tamaḥ. 2 yajña-vāhasaḥ. śṛiṇutá. 3 vājínaḥ ánu. 5 víśvāḥ.

Digitized by Google

bhiṣ carshaṇīnām || 6 || subhágaḥ sá prayajyavo máruto astu mártyaḥ | yásya práyāṅsi párshatha || 7 || saṣamāṇásya vā naraḥ svédasya satyaṣavasaḥ | vidá kámasya vénataḥ || 8 || yūyáṃ tát satyaṣavasa āvísh karta mahitvaná | ví-dhyatā vidyútā rákshaḥ || 9 || gúhatā gúhyaṃ támo ví yāta víṣvam atríṇam | jyótish kartā yád uṣmási || 10 || 12 ||

87.

Prátvakshasaḥ prátavaso virapṣínó 'nānatā ávithurā ṛijīshíṇaḥ | júshṭatamāso nṛítamāso añjíbhir vy ànajre ké cid usrā́ iva stṛíbhiḥ || 1 || upahvaréshu yád ácidhvaṃ yayíṃ váya iva marutaḥ kéna cit pathā́ | ṣcótanti kóṣā úpa vo rátheshv ā́ ghṛitám ukshatā mádhuvarṇam árcate || 2 || praíshām ájmeshu vithuréva rejate bhū́mir yámeshu yád dha yuñjáte ṣubhé | té krīḷáyo dhúnayo bhrā́jadrishṭayaḥ svayám mahitvám panayanta dhū́tayaḥ || 3 || sá hí svasṛít pṛíshadaṣvo yúvā gaṇó 'yā́ īṣānás távishībhir ávṛitaḥ | ási satyá ṛiṇayā́vānedyo 'syā́ dhiyáḥ prāvitáthā vṛíshā gaṇáḥ || 4 || pitúḥ pratnásya jánmanā vadāmasi, sómasya jihvā́ prá jigāti cákshasā | yád īm índraṃ ṣámy ṛíkvāṇa ā́ṣatā́d ín námāni yajñíyāni dadhire || 5 || ṣriyáse kám bhānúbhiḥ sám mimikshire té raṣmíbhis tá ṛíkvabhiḥ sukhādáyaḥ | té vā́ṣīmanta ishmíṇo ábhīravo vidré priyásya márutasya dhā́mnaḥ || 6 || 13 ||

88.

Á vidyúnmadbhir marutaḥ svarkaí ráthebhir yāta ṛishṭimádbhir áṣvaparṇaiḥ | ā́ várshishṭhayā na ishā́ váyo ná paptatā sumāyāḥ || 1 || té 'ruṇébhir váram ā́ piṣáṅgaiḥ ṣubhé

86, 7 su-bhágaḥ. pra-yajyavaḥ. 8 satya-ṣavasaḥ vidá. 9 satya-ṣavasaḥ āvíḥ. vidhyata vi-dyútā. 10 gūhata. jyótiḥ karta. — 87, 1 prá-tvakshasaḥ prá-tavasaḥ vi-rapsínaḥ á°. ví ā°. 2 upa-hvaréshu. ukshata mádhu-varṇam. 3 prá e°. vithurā́-iva. ha. bhrā́jat-ṛishṭayaḥ. 4 sva-sṛít pṛíshat-aṣvaḥ. gaṇáḥ ayā́. ā́-vṛitaḥ. ṛiṇa-yā́vā á° asyā́ḥ. pra-avitā́ átha. 5 ā́ṣata ā́t ít. 6 té. su-khādáyaḥ. — 88, 1 su-arkaíḥ. yāta. áṣva-parṇaiḥ. paptata su-māyāḥ. 2 té a°.

Digitized by Google

kám yānti rathatúrbhir áśvaiḥ | rukmó ná citráḥ svádhitīvān pavyá ráthasya jaṅghananta bhúma || 2 || śriyé kám vo ádhi tanúshu vāśīr medhá vánā ná kṛiṇavanta úrdhvā | yushmábhyaṃ kám marutaḥ sujātās tuvidyumnáso dhanayante ádrim || 3 || áhāni gṛídhrāḥ páry á va águr imáṃ dhíyaṃ vārkāryáṃ ca devím | bráhma kṛiṇvánto gótamāso arkaír úrdhvāṃ nunudra utsadhím píbadhyai || 4 || etát tyán ná yójanam aceti sasvár ha yán maruto gótamo vaḥ | páśyan hiraṇyacakrān áyodaṅshṭrān vidhávato varáhūn || 5 || eshá syá vo maruto 'nubhartrí práti shṭobhati vāgháto ná vāṇī | ástobhayad vṛithāsām ánu svadhám gábhastyoḥ || 6 || 14 ||

89.

Á no bhadráḥ krátavo yantu viśvátó 'dabdhāso áparītāsa udbhídaḥ | devá no yáthā sádam íd vṛidhé ásann áprāyuvo rakshitáro divé-dive || 1 || devánām bhadrá sumatír ṛijūyatām devánām rātír abhí no ní vartatām | devánāṃ sakhyám úpa sedimā vayám devá na áyuḥ prá tirantu jīváse || 2 || tán pūrvayā nivídā hūmahe vayám bhágam mitrám áditim dáksham asrídham | aryamáṇaṃ váruṇaṃ sómam aśvínā sárasvatī naḥ subhágā máyas karat || 3 || tán no váto mayobhú vātu bheshajám tán mātá pṛithiví tát pitá dyaúḥ | tád grávāṇaḥ somasúto mayobhúvas tád aśvinā śṛiṇutam dhishṇyā yuvám || 4 || tám íśānam jágatas tasthúshas pátim dhiyamjinvám ávase hūmahe vayám | pūshá no yáthā védasām ásad vṛidhé rakshitá pāyúr ádabdhaḥ svastáye || 5 || 15 ||

88, 2 rathatūḥ -bhiḥ. svádhiti-vān. 3 kṛiṇavante. su-jātāḥ tuvi-dyumnāsaḥ. 4 ā a°. nunudre utsa-dhím. 5 tyát. yát. hiraṇya -cakrān áyaḥ-daṅshṭrān vi-dhāvataḥ. 6 anu-bhartrí. stobhati. vṛithā ā°. — 89, 1 viśvátaḥ á° ápari-itāsaḥ ut-bhídaḥ devāḥ. ápra -āyuvaḥ. 2 su-matíṃ ṛiju-yatām. sedima. devāḥ. 3 ni-vídā. su-bhágā. 4 tát. mayaḥ-bhú. tát. soma-sútaḥ mayaḥ-bhúvaḥ. 5 tasthúshaḥ. dhiyam-jinvám.

Digitized by Google

svastí na índro vṛiddháśravāḥ svastí naḥ pūshā́ viśvávedāḥ | svastí nas tárkshyo árishṭanemiḥ svastí no bṛíhaspátir dadhātu || 6 || pṛíshadaśvā marútaḥ pṛíśnimātaraḥ śubhaṃyā́vāno vidátheshu jágmayaḥ | agnijihvā́ mánavaḥ sū́racakshaso víśve no devā́ ávasā́ gamann ihá || 7 || bhadráṃ kárṇebhiḥ śṛiṇuyāma devā bhadrám paśyemākshábhir yajatrāḥ | sthiraír áṅgais tushṭuvā́ṅsas tanū́bhir vy àśema deváhitaṃ yád ā́yuḥ || 8 || śatám ín nú śarádo ánti devā yátrā naś cakrā́ jarā́saṃ tanū́nām | putráso yátra pitáro bhávanti mā́ no madhyā́ rīrishatā́yur gántoḥ || 9 || áditir dyaúr áditir antárikṣham áditir mātā́ sá pitā́ sá putráḥ | víśve devā́ áditiḥ páñca jánā áditir jātám áditir jánitvam || 10 || 16 ||

90.

Ṛijunītí no váruṇo mitró nayatu vidvā́n | aryamā́ devaíḥ sajóshāḥ || 1 || té hí vásvo vásavānās té ápramūrā máhobhiḥ | vratā́ rakshante viśvā́hā || 2 || té asmábhyaṃ śárma yaṅsann amṛítā mártyebhyaḥ | bā́dhamānā ápa dvíshaḥ || 3 || ví naḥ pathā́ḥ suvitā́ya ciyántv índro marútaḥ | pūshā́ bhágo vándyāsaḥ || 4 || utá no dhíyo góagrāḥ pū́shan víshṇav évayāvaḥ | kártā naḥ svastimátaḥ || 5 || 17 ||

mádhu vā́tā ṛitāyaté mádhu kṣharanti síndhavaḥ | mā́dhvīr naḥ santv óshadhīḥ || 6 || mádhu náktam utóśháso mádhumat pā́rthivaṃ rájaḥ | mádhu dyaúr astu naḥ pitā́ || 7 || mádhumān no vánaspátir mádhumāṅ̃ astu sū́ryaḥ | mā́dhvīr gā́vo bhavantu naḥ || 8 || śáṃ no mitráḥ śáṃ váruṇaḥ śáṃ no bhavatv aryamā́ | śáṃ na índro bṛíhaspátiḥ śáṃ no víshṇur urukramáḥ || 9 || 18 ||

89, 6 vṛiddhá-śravāḥ. viśvá-vedāḥ. árishṭa-nemiḥ. 7 pṛíshat-aśvāḥ. pṛíśni-mātaraḥ śubham-yā́vānaḥ. agni-jihvā́ḥ. sū́ra-cakshasaḥ. ávasā ā́. 8 devā́ḥ. paśyema a°. tustu-vā́ṅsaḥ. ví a° devá-hitam. 9 ít. devāḥ yátra. cakrá. ririshata ā́°. — 90. 1 ṛiju-nītí. sa-jóshāḥ. 2 ápra-mūrāḥ. 3 amṛítāḥ. 5 gó-agrāḥ. víshṇo *iti* éva-yāvaḥ kárta. 6 ṛita-yaté. 7 utá ū°. 9 uru-kramáḥ.

Digitized by Google

91.

Tvám soma prá cikito manīshá tvám rájishṭham ánu neshi pánthām | táva práṇītī pitáro na indo devéshu rátnam abhajanta dhírāḥ || 1 || tváṃ soma krátubhiḥ sukrátur bhūs tvám dákshaiḥ sudáksho viṣvávedāḥ | tvám vṛíshā vṛishatvébhir mahitvá dyumnébhir dyumny àbhavo nṛicákshāḥ || 2 || rájño nú te váruṇasya vratáni bṛihád gabhīrám táva soma dhāma | ṣúcish ṭvám asi priyó ná mitró dakshāyyo aryamévāsi soma || 3 || yá te dhámāni diví yá pṛithivyám yá párvateshv óshadhīshv apsú | tébhir no viṣvaiḥ sumánā áheḷan rájan soma práti havyá gṛibhāya || 4 || tvám somāsi sátpatis tvám rájotá vṛitrahá | tvám bhadró asi krátuḥ || 5 || 19 ||

tvám ca soma no váṣo jīvátum ná marāmahe | priyástotro vánaspátiḥ || 6 || tvám soma mahé bhágam tvám yúna ṛitāyaté | dákshaṃ dadhāsi jīváse || 7 || tvám naḥ soma viṣváto rákshā rājann aghāyatáḥ | ná rishyet tvávataḥ sákhā || 8 || sóma yás te mayobhúva ūtáyaḥ sánti dāṣúshe | tábhir no 'vitá bhava || 9 || imám yajñám idám váco jujushāṇá upágahi | sómia tvám no vṛidhé bhava || 10 || 20 ||

sóma gīrbhísh ṭvā vayám vardháyāmo vacovídaḥ | sumṛiḷīkó na á viṣa || 11 || gayasphāno amīvahá vasuvít pushṭivárdhanaḥ | sumitráḥ soma no bhava || 12 || sóma rārandhí no hṛidí gávo ná yávaseshv á | márya iva svá okyè || 13 || yáḥ soma sakhyé táva rāráṇad deva mártyaḥ | tám dákshaḥ sacate kavíḥ || 14 || urushyá ṇo abhíṣasteḥ sóma ní pāhy áṅhasaḥ | sákhā suṣéva edhi naḥ || 15 || 21 ||

91, 1 prá-nītī. indo *iti*. 2 su-krátuḥ. su-dákshaḥ viṣvá-vedāḥ. dyumní a° nṛi-cákshaḥ. 3 ṣúciḥ tvám. aryamā́-iva asi. 4 su-mánāḥ. 5 soma asi sát-patiḥ. rājā́ utá vṛitra-hā́. 6 priyá-stotraḥ. 7 yúne ṛita-yaté. 8 rákṣa. agha-yataḥ. 9 mayaḥ-bhúvaḥ. 10 upa-ā́gahi. 11 gīḥ-bhíḥ tvā. vacaḥ-vídaḥ su-mṛiḷīkáḥ. 12 gaya-sphā́naḥ amīva-hā́ vasu-vít pushṭi-várdhanaḥ su-mitráḥ 13 rarandhí. své. 14 raráṇat. 15 urushyá naḥ abhí-ṣasteḥ. su-ṣévaḥ.

Digitized by Google

á pyāyasva sám etu te viṣvátaḥ soma vṛíshṇyam | bhávā vájasya saṃgathé || 16 || á pyāyasva madintama sóma víṣvebhir aṅśúbhiḥ | bhávā naḥ suṣrávastamaḥ sákhā vṛidhé || 17 || sáṃ te páyāṅsi sám u yantu vájāḥ sáṃ vṛíshṇyāny abhimātishāhaḥ | āpyáyamāno amṛítāya soma diví ṣrávāṅsy uttamáni dhishva || 18 || yá te dhámāni havíshā yájanti tá te víṣvā paribhūr astu yajñám | gayasphánaḥ pratáraṇaḥ suvíró 'vīrahā prá carā soma dúryān || 19 || sómo dhenúṃ sómo árvantam āśúṃ sómo vīráṃ karmaṇyàṃ dadāti | sādanyàṃ vidathyàṃ sabhéyam pitṛiṣrávaṇaṃ yó dádāśad asmai || 20 || 22 ||

áshāḷhaṃ yutsú pṛítanāsu páprim svarshám apsáṃ vṛijánasya gopám | bhareshujáṃ sukshitíṃ suṣrávasaṃ jáyantaṃ tvám ánu madema soma || 21 || tvám imá óshadhīḥ soma víṣvās tvám apó ajanayas tváṃ gáḥ | tvám á tatanthorv àntárikshaṃ tváṃ jyótishā ví támo vavartha || 22 || devéna no mánasā deva soma rāyó bhāgáṃ sahasāvann abhí yudhya | má tvá tanad íṣishe vīryàsyobháyebhyaḥ prá cikitsā gávishṭau || 23 || 23 ||

92.

Etá u tyá ushásaḥ ketúm akrata púrve árdhe rájaso bhānúm añjate | nishkṛiṇvānā́ áyudhānīva dhṛishṇávaḥ práti gávo 'rushīr yanti mātáraḥ || 1 || úd apaptann aruṇā́ bhānávo vṛíthā svāyújo árushīr gá ayukshata | ákrann ushāso vayúnāni pūrváthā rúṣantam bhānúm árushīr aṣiṣrayuḥ || 2 || árcanti nārīr apáso ná vishṭíbhiḥ samānéna yójanenā́

91, 16 bháva. sam-gathé. 17 bháva. suṣrávaḥ-tamaḥ. 18 abhimāti-sáhaḥ ā-pyāyamānaḥ. 19 y. t. dh. *vgl.* 4. pari-bhūḥ. gaya-sphānaḥ pra-táraṇaḥ su-vīraḥ ávīra-hā. cara. 20 sadanyàm. pitṛi-ṣrávaṇam. 21 svaḥ-sām. bhareshu-jām su-kshitím su-ṣrávasam. 22 tatantha urú a°. 23 tvā ā. vīryàsya u°. cikitsa gó-ishṭau. — 92, 1 niḥ-kṛiṇvānāḥ áyudhāni-iva. gávaḥ á°. 2 aruṇāḥ. su-āyújaḥ. ushásaḥ. 3 yójanena ā.

Digitized by Google

parāvátaḥ | íshaṃ váhantīḥ sukṛíte sudánave víśvéd áha yájamānāya sunvaté || 3 || ádhi péśāṅsi vapate nṛitúr iváporṇute váksha usréva bárjaham | jyótir víśvasmai bhúvanāya kṛiṇvatī gávo ná vrajáṃ vy ùshā ávar támaḥ || 4 || práty arcí rúśad asyā adarśi ví tishṭhate bádhate kṛishṇám ábhvam | sváruṃ ná péśo vidátheshv añjáñ citráṃ divó duhitá bhānúm aśret || 5 || 24 ||

átārishma támasas pārám asyóshā uchántī vayúnā kṛiṇoti | śriyé chándo ná smayate vibhātī suprátīkā saumanasáyājīgaḥ || 6 || bhásvatī netrī́ sūnṛítānāṃ divá stave duhitá gótamebhiḥ | prajávato nṛiváto áśvabudhyān usho góagrāṅ úpa māsi vájān || 7 | úshas tám aśyāṃ yaśásaṃ suvíraṃ dāśápravargaṃ rayím áśvabudhyam | sudáṅsasā śrávasā yā́ vibhási vájaprasūtā subhage bṛihántam || 8 || víśvāni devī́ bhúvanābhicákshyā pratīcī́ cákshur urviyā́ ví bhāti | víśvaṃ jīváṃ caráse bodháyantī víśvasya vácam avidan manāyóḥ || 9 || púnaḥ-punar jā́yamānā purāṇī́ samānáṃ várṇam abhí śúmbhamānā | śvaghnīva kṛitnúr vija āmināná mártasya devī́ jaráyanty áyuḥ || 10 || 25 ||

vyūrṇvatī́ divó ántāṅ abodhy ápa svásāraṃ sanutár yuyoti | praminatī́ manushyà yugáni yóshā jārásya cákshasā ví bhāti || 11 || paśún ná citrā́ subhágā prathānā́ síndhur ná kshóda urviyā́ vy àśvait | áminatī daívyāni vratáni sū́ryasya ceti raśmíbhir dṛiśānā́ || 12 || úshas tác citrám ā́ bharāsmábhyaṃ vājinīvati | yéna tokáṃ ca tánayaṃ ca dhā́mahe || 13 || úsho adyéhá gomaty áśvāvati vibhāvari | revád asmé vy ùcha sūnṛitāvati || 14 || yukshvā́ hí vājinī-

92, 3 su-kṛíte su-dā́nave víśvā ít. 4 nṛitūḥ-iva ápa ū°. usrā́ -iva. ví u° āvar *ity* āvaḥ. 5 arcíḥ. 6 asya u°. vi-bhātī́ su -prátīkā saúmanasāya ajīgar *iti*. 7 diváḥ. áśva-budhyān. gó-agrān. 8 su-vī́ram dāśá-pravargam. áśva-budhyam su-dáṅsasā. vi-bhási vā́ja -prasūtā su-bhage. 9 bhúvanā abhi-cákshya. avidat. 10 śvaghnī́-iva. ā-minānā́. jaráyantī. 11 vi-ūrṇvatī́. pra-minatī́. 12 su-bhā́ga. ví a°. 13 tát. bhara a°. 14 adyá ihá. áśva-vati. asmé *iti* ví u°. 15 yukshvá.

Digitized by Google

vaty áśvāñ adyáruṇāñ ushaḥ | áthā no víśvā saúbhagāny á vaha || 15 || 26 ||

ásvinā vartír asmád á gómad dasrā híraṇyavat | arvág ráthaṃ sámanasā ní yachatam || 16 || yáv itthá ślókam á divó jyótir jánāya cakráthuḥ | á na úrjaṃ vahatam aśvinā yuvám || 17 || éhá devá mayobhúvā dasrá híraṇyavartanī | usharbúdho vahantu sómapītaye || 18 || 27 ||

93.

Ágnīshomāv imáṃ sú me śṛiṇutáṃ vṛishaṇā hávam | práti sūktáni haryatam bhávataṃ dāśúshe máyaḥ || 1 || ágnīshomā yó adyá vām idáṃ vácaḥ saparyáti | tásmai dhattaṃ suvíryaṃ gávām póshaṃ svāśvyam || 2 || ágnīshomā yá áhutiṃ yó vāṃ dáśād dhavíshkṛitim | sá prajáyā suvíryaṃ víśvam áyur vy àśnavat || 3 || ágnīshomā céti tád vīryàṃ vāṃ yád ámushṇītam avasám paṇíṃ gáḥ | ávātiratam bṛísayasya śéshó 'vindataṃ jyótir ékam bahúbhyaḥ || 4 || yuvám etáni diví rocanány agníś ca soma sákratū adhattam | yuváṃ síndhūñr abhíśaster avadyád ágnīshomāv ámuñcataṃ gṛibhītán || 5 || ányáṃ divó mātaríśvā jabhārámathnād anyám pári śyenó ádreḥ | ágnīshomā bráhmaṇā vāvṛidhānórúṃ yajñáya cakrathur u lokám || 6 || 28 ||

ágnīshomā havíshaḥ prásthitasya vītáṃ háryataṃ vṛishaṇā jushéthām | suśármāṇā svávasā hí bhūtám áthā dhattaṃ yájamānāya śáṃ yóḥ || 7 || yó agníshómā havíshā saparyád devadrícā mánasā yó ghṛiténa | tásya vratáṃ rakshatam pātám áṅhaso viśé jánāya máhi śárma yachatam

---

92, 15 adyá a°. átha. 16 sá-manasā. 18 á ihá. mayaḥ -bhúvā. híraṇya-vartanī *iti* híraṇya-vartanī ushaḥ-búdhaḥ. sóma -pītaye. — 93, 1 su-uktáni. 2 su-víryam. su-áśvyam. 3 á-hutim. havíḥ-kṛitim. pra-jáyā su-víryam. ví a°. 4 áva a°. śéshaḥ á°. 5 sákratū *iti* sá-kratū. abhí-śasteḥ. 6 á a°. jabhāra á°. vavṛidhānā u°. 7 prá-sthitasya. su-śármāṇā su-ávasā. átha.

Digitized by Google

|| 8 || ágnīshomā sávedasā sáhūtī vanataṃ gíraḥ | sáṃ devatrā́ babhūvathuḥ || 9 || ágnīshomāv anéna vāṃ yó vāṃ ghriténa dā́ṣati | tásmai dīdayatam bṛihát || 10 || ágnīshomāv imā́ni no yuvám havyā́ jujoshatam | á yātam úpa naḥ sácā || 11 || ágnīshomā pipṛitám árvato na á pyāyantām usríyā havyasū́daḥ | asmé bálāni maghávatsu dhattaṃ kṛiṇutáṃ no adhvarám ṣrushṭimántam || 12 || 29 ||

Caturdaṣo 'nuvākaḥ.

94.

Imáṃ stómam árhate jātávedase rátham iva sám mahemā manīsháyā | bhadrā́ hí naḥ prámatir asya saṃsády ágne sakhyé mā́ rishāmā vayáṃ táva || 1 || yásmai tvám āyájase sá sādhaty anarvā́ ksheti dádhate suvíryam | sá tūtāva naínam aṣnoty aṁhatír ágne — || 2 || ṣakéma tvā samídhaṃ sādháyā dhíyas tvé devā́ havír adanty áhutam || tvám ādityā́ṁ á vaha tā́n hy ùṣmásy ágne — || 3 || bhárāmedhmáṃ kṛiṇávāmā havíṁshi te citáyantaḥ párvaṇā-parvaṇā vayám | jīvátave pratarám sādhayā dhíyó 'gne — || 4 || viṣáṃ gopā́ asya caranti jantávo dvipác ca yád utá cátushpad aktúbhiḥ | citráḥ praketá usháso mahā́ṁ asy ágne — || 5 || 30 ||

tvám adhvaryúr utá hótāsi pūrvyáḥ praṣāstá pótā janúshā puróhitaḥ | víṣvā vidvā́ṁ ártvijyā dhīra pushyasy ágne — || 6 || yó viṣvátaḥ suprátīkaḥ sadṛíṅṅ ási dūré cit sán taḷíd iváti rocase | rā́tryāṣ cid ándho áti deva paṣyasy ágne — || 7 || pū́rvo devā́ bhavatu sunvató rátho 'smā́kaṃ

93, 9 sá-vedasā sáhūtī *iti* sá-hūtī. 12 usríyāḥ havya-sū́daḥ asmé *iti*. — 94, 1 jātá-vedase. mahema. prá-matiḥ. sam-sádi. rishāma. 2 ā-yájase. su-víryam. ná e°. 3 sam-ídham sādháya. tvé *iti* devā́ḥ. ā́-hutam. hí u°. 4 bhárāma i° kṛiṇávāma. sādhaya dhíyaḥ. 5 dvi-pát. cátuḥ-pat. pra-ketáḥ. 6 hótā asi. pra-ṣāstā́. puráḥ-hitaḥ. 7 su-prátīkaḥ sa-dṛíṅ. taḷít-iva áti. 8 devā́ḥ.

Digitized by Google

ṣáṅso abhy àstu dūḍhyàḥ | tád á jānītotá pushyatā vácó 'gne — || 8 || vadhaír duḥṣáṅsāñ ápa dūḍhyò jahi dūré vā yé ánti vā ké cid atríṇaḥ | áthā yajñáya gṛiṇaté sugáṃ kṛidhy ágne — || 9 || yád áyukthā arushá róhitā ráthe vā-tajūtā vṛishabhásyeva te rávaḥ | ád invasi vaníno dhūmá-ketunāgne — || 10 || 31 ||

ádha svanād utá bibhyuḥ patatríṇo drapsá yát te yavasádo vy ásthiran | sugáṃ tát te tāvakébhyo ráthebhyó 'gne — || 11 || ayám mitrásya váruṇasya dháyase 'vayātām marútāṃ hélo ádbhutaḥ | mṛiḷá sú no bhūtv eshām mánaḥ púnar ágne — || 12 || devó devānām asi mitró ádbhuto vásur vásūnām asi cárur adhvaré | ṣárman syāma táva sapráthastamé 'gne — || 13 || tát te bhadráṃ yát sámiddhaḥ své dáme sómāhuto járase mṛiḷayáttamaḥ | dádhāsi rátnaṃ drávíṇaṃ ca dāṣúshé 'gne — || 14 || yásmai tvám sudraviṇo dádāṣo 'nāgāstvám adite sarvátātā | yám bhadréṇa ṣávasā codáyāsi prajávatā rádhasā té syāma || 15 || sá tvám agne saubhagatvásya vidván asmákam áyuḥ prá tirehá deva | tán no mitró váruṇo māmahantām áditiḥ síndhuḥ pṛithiví utá dyaúḥ || 16 || 32 ||

Shashṭho 'dhyāyaḥ.

95.

Dvé vírūpe carataḥ svárthe-anyányā vatsám úpa dhāpayete | hárir anyásyām bhávati svadhávāñ chukró anyásyāṃ dadṛiṣe suvárcāḥ || 1 || dáṣemáṃ tváshṭur janayanta gárbham átandrāso yuvatáyo víbhṛitram | tigmánīkaṃ svá-

---

94, 8 abhí a° duḥ-dhyàḥ. jānīta utá pushyata vácaḥ. 6 duḥ ṣáṅsāu. duḥ-dhyàḥ. átha. su-gáṁ. 10 váta-jūtā vṛishabhásya-iva. dhūmá-ketunā. 11 drapsáḥ. yavasa-ádaḥ ví. su-gám. ráthebhyaḥ. 12 ava-yātām. mṛiḷá. 13 ṣárman. sapráthaḥ-tame. 14 sám-iddhaḥ. sóma-āhutaḥ. dasúshe. 15 su-draviṇaḥ. 16 tira ihá. tát. mamahantām. pṛithiví. — 95, 1 dvé *iti* vírūpe *iti* ví-rūpe. svárthe *iti* su-árthe anyā-anyā. dhāpayete *iti*. ṣukráḥ. su-várcāḥ. 2 dáṣa i°. ví-bhṛitram tigmá-anīkam svá-yaṣasam.

Digitized by Google

yaṣasaṃ jáneshu yirócamānam pári shīṃ nayanti || 2 || tríṇi jáṇā pári bhūshanty asya samudrá ékaṃ divy ékam apsú | púrvām ánu prá díṣam párthivānām ṛitún praṣásad ví dadhāv anushṭhú || 3 || ká imáṃ vo niṇyám á ciketa vatsó mātṛ́ír janayata svadhábhiḥ | bahvīnáṃ gárbho apásām upásthāñ mahán kavír níṣ carati svadhávān || 4 || āvíshṭyo vardhate cárur āsu jihmánām ūrdhváḥ sváyaṣā upásthe | ubhé tváshṭur bibhyatur jáyamānāt pratící siṅhám práti joshayete || 5 || 1 ||

ubhé bhadré joshayete ná méne gávo ná vāṣrá úpa tasthur évaiḥ | sá dákshāṇāṃ dákshapatir babhūvāñjánti yáṃ dakshiṇató havírbhiḥ || 6 || úd yaṃyamīti savitéva bāhū́ ubhé sícau yatate bhīmá ṛiñján | úc chukrám átkam ajate simásmān návā mātṛíbhyo vásanā jahāti || 7 || tveshám rūpáṃ kṛiṇuta úttaraṃ yát sampṛiñcānáḥ sádane góbhir adbhíḥ | kavír budhnám pári marmṛijyate dhíḥ sá devátātā sámitir babhūva || 8 || urú te jráyaḥ páry eti budhnáṃ virócamānam mahishásya dhā́ma | víṣvebhir agne sváyaṣobhir iddhó 'dabdhebhiḥ pāyúbhiḥ pāhy asmán || 9 || dhánvan srótaḥ kṛiṇute gātúm ūrmíṃ ṣukraír ūrmíbhir abhí nakshati kshā́m | víṣvā sánāni jaṭháreshu dhatte 'ntár návāsu carati prasú́shu || 10 || evá no agne samídhā vṛidhānó revát pāvaka ṣrávase ví bhāhi | tán no mitró — || 11 || 2 ||

96.

Sá pratnáthā sáhasā jáyamānaḥ sadyáḥ kávyāni bál adhatta víṣvā | ápaṣ ca mitráṃ dhisháṇā ca sādhan devá

95, 2 vi-rócamānam. sīm. 3 samudré. diví. pra-ṣā́sat. 4 upá -sthāt. 5 āvíḥ-tyaḥ. svá-yaṣāḥ upá-sthe ubhé *iti*. pratīcí *iti*. joshayete *iti*. 6 ubhé *iti* bhadré *iti* joshayete *iti*. méne *iti*. dáksha -patiḥ babhūva a°. 7 savitā́-iva bāhū́ *iti* ubhé *iti*. út ṣ°. simásmāt. 8 kṛiṇute. sam-pṛiñcānáḥ. sám-itiḥ 9 vi-rócamānam. sváyaṣaḥ -bhiḥ. ádabdhebhiḥ. 10 pra-sú́shu. 11 evá. sam-ídhā. — 96, 1 báṭ.

Digitized by Google

agníṃ dhārayan draviṇodáṃ || 1 || sá pūrvayā nivídā kavyátāyór imáḥ prajā́ ajanayan mánūnām | vivásvatā cákshasā dyā́m apáś ca devá a. dh. d. || 2 || tám īḷata prathamáṃ yajñasā́dhaṃ víśa árīr ā́hutam ṛiñjasānám | ūrjáḥ putrám bharatám sṛiprádānum devā́ — || 3 || sá mātarísvā puruvárapushṭir vidád gātúṃ tánayāya svarvít | viśā́m gopā́ janitā́ ródasyor devá — || 4 || náktoshásā várṇam āmémyāne dhāpáyete śíśum ékaṃ samīcí | dyávākshámā rukmó antár ví bhāti devá — || 5 || [3]

rāyó budhnáḥ saṃgámano vásūnāṃ yajñásya ketúr manmasā́dhano véḥ | amṛitatvám rákshamāṇāsa enam devā́ — || 6 || nú ca purā́ ca sádanaṃ rayīṇā́m jātásya ca jā́yamānasya ca kshā́m | satáś ca gopā́m bhávataś ca bhū́rer devā́ — || 7 || draviṇodā́ dráviṇasas turásya draviṇodā́ḥ sánarasya prá yaṅsat | draviṇodā́ vīrávatīm íshaṃ no draviṇodā́ rāsate dīrghám ā́yuḥ || 8 || evā́ no agne — || 9 || [4]

97.

Ápa naḥ śóśucad aghám ágne śuśugdhy á rayím | ápa naḥ śóśucad aghám || 1 || sukshetriyā́ sugātuyā́ vasūyā́ ca yajāmahe | ápa — || 2 || prá yád bhándishṭha eshām prā́smā́kāsaś ca sūráyaḥ | ápa — || 3 || prá yát te agne sūráyo jā́yemahi prá te vayám | ápa — || 4 || prá yád agnéḥ sáhasvato viśváto yánti bhānávaḥ | ápa — || 5 || tvā́m hí viśvatomukha viśvátaḥ paribhū́r ási | ápa — || 6 || dvísho no viśvatomukhā́ti nāvéva pāraya | ápa — || 7 || sá naḥ síndhum iva nāváyāti parshā svastáye | ápa — || 8 || [5]

96, 1 draviṇaḥ-dā́m. 2 ni-vídā kavyátā ā°. pra-jā́ḥ ajanayat. 3 yajña-sā́dham. ā́-hutam. sṛiprá-dānum. 4 puruvāra-pushṭiḥ. svaḥ-vít. gopā́ḥ. 5 náktoshásā. āmémyāne *ity* ā-mémyāne dhāpáyete *iti*. samīcí *iti* sam-icí. 6 sam-gámanaḥ. manma-sā́dhanaḥ vér *iti* véḥ. 7 nú. 8 draviṇaḥ-dā́ḥ. — 97, 1 śuśugdhí. 2 su-kshetriyā́ sugātu-yā́. vasu-yā́. 3 prá a°. 6 viśvataḥ-mukha. pari-bhū́ḥ. 7 viśvataḥ-mukha áti nāvā́-iva. 8 nāváyā áti parsha.

Digitized by Google

98.

Vaiṣvānarásya sumataú syāma rājā hí kam bhúvanānām abhiṣríḥ | itó jātó víṣvam idáṃ ví cashṭe vaiṣvānaró yatate sūryeṇa || 1 || pṛishṭó diví pṛishṭó agníḥ pṛithivyáṃ pṛishṭó víṣvā óshadhīr á viveśa | vaiṣvānaráḥ sáhasā pṛishṭó agníḥ sá no dívā sá risháḥ pātu náktam || 2 || vaíṣvānara táva tát satyám astv asmán rāyo maghávānaḥ sacantām | tán no — || 3 || 6 ||

99.

Jātávedase sunavāma sómam arātīyató ní dahāti védaḥ | sá naḥ parshad áti durgāṇi víṣvā nāvéva síndhuṃ duritáty agníḥ || 1 || 7 ||

100.

Sá yó vṛíshā vṛíshṇyebhiḥ sámokā mahó diváḥ pṛithivyáś ca samrāṭ | satīnásatvā hávyo bháreshu marútvān no bhavatv índra ūtí || 1 || yásyānāptaḥ sūryasyeva yámo bhára -bhare vṛitrahā śúshmo ásti | vṛíshantamaḥ sákhibhiḥ svébhir évair ma° || 2 || divó ná yásya rétaso dúghānāḥ pánthāso yánti śávasāparītāḥ | taráddveshāḥ sāsahíḥ paúṅsyebhir ma° || 3 || só áṅgirobhir áṅgirastamo bhūd vṛíshā vṛíshabhiḥ sákhibhiḥ sákhā sán | ṛigmíbhir ṛigmí gātúbhir jyéshṭho ma° || 4 || sá sūnúbhir ná rudrébhir ṛíbhvā nṛishāhye sāsahváṅ amítrān | sánīḷebhiḥ śravasyāni tūrvan ma° || 5 || 8 ||

sá manyumíḥ samádanasya kartāsmākebhir nṛíbhiḥ sūryaṃ sanat | asmínn áhan sátpatiḥ puruhūtó ma° || 6 || tám ūtáyo raṇayañ chūrasātau táṃ kshémasya kshitáyaḥ

98, 1 su-mataú. abhi-śríḥ. — 99, 1 jātá-vedase. arāti-yatáḥ. duḥ -gāni. nāvā́-iva. duḥ-itā́ áti. — 100, 1 sám-okāḥ. sam-rāṭ satīná-satvā. 2 yásya á° sūryasya-iva. vṛitra-hā́. 3 śávasā ápari-itāḥ tarát-dveshāḥ sasahíḥ. 5 nṛi-sábye sasahvā́n. sá-nīḷebhiḥ. 6 manyu-míḥ sa -mádanasya kartā́ a°. sát-patiḥ puru-hūtáḥ. 7 śūra-sātau.

Digitized by Google

kṛiṇvata trâm | sá víṣvasya karúṇasyeṣa éko ma° || 7 || tám apsanta ṣávasa utsavéshu náro náram ávase tám dhánāya | só andhé cit támasi jyótir vidan ma° || 8 || sá savyéna yamati vrâdhataṣ cit sá dakshiṇé sáṃgṛibhītā kṛitáni | sá kīríṇā cit sánitā dhánāni ma° || 9 || sá grâmebhiḥ sánitā sá ráthebhir vidé víṣvābhiḥ kṛishṭíbhir nv ádyá | sá paúṃsyebhir abhibhúr áṣastīr ma° || 10 || [9] ||

sá jāmíbhir yát samájāti mīḷhé 'jāmibhir vā puruhūtá évaiḥ | apâṃ tokásya tánayasya jeshé ma° || 11 || sá vajrabhṛíd dasyuhâ bhīmá ugráḥ sahásracetāḥ ṣatánītha ṛíbhvā | camrīshó ná ṣávasā pâñcajanyo ma° || 12 || tásya vájraḥ krandati smát svarshâ divó ná tveshó raváthaḥ ṣímīvān | tám sacante sanáyas tám dhánāni ma° || 13 || yásyâjasraṃ ṣávasā mánam ukthám paribhujád ródasī viṣvátaḥ sīm | sá pārishat krátubhir mandasānó ma° || 14 || ná yásya devâ devátā ná mártā âpaṣ caná ṣávaso ántam āpúḥ | sá praríkvā tvákshasā kshmó diváṣ ca ma° || 15 || [10] ||

rohíc chyāvâ sumádaṃṣur lalāmír dyukshâ rāyá ṛijrâṣvasya | vṛíshaṇvantam bíbhratī dhūrshú rátham mandrâ ciketa náhushīshu vikshú || 16 || etát tyát ta indra vṛíshṇa ukthám vārshāgirâ abhí gṛiṇanti râdhaḥ | ṛijrâsvaḥ práshṭibhir ambarīshaḥ sahádevo bháyamānaḥ surâdhāḥ || 17 || dásyūñ chímyūṃṣ ca puruhūtá évair hatvâ pṛithivyâṃ ṣárvā ní barhīt | sánat kshétraṃ sákhibhiḥ ṣvitnyébhiḥ sánat sûryaṃ sánad apáḥ suvájraḥ || 18 || viṣvâhéndro adhivaktâ no astv áparihvṛitāḥ sánuyāma vâjam | tán no — || 19 || [11] ||

100, 7 karúṇasya īṣe 8 ut-savéshu. vidat. 9 sám-gṛibhītā. 10 nú a°. abhi-bhūḥ. 11 sam-ájāti. ájāmi-bhiḥ. puru-hūtáḥ. 12 vajra-bhrít dasyu-hâ. sahásra-cetāḥ ṣatá-nīthaḥ. 13 svaḥ-sâḥ. 14 yásya á°. pari-bhuját ródasī *iti*. 15 devâḥ. pra-ríkvā. 16 rohít ṣ° sumát-aṃṣuḥ. rāyé ṛijrá-aṣvasya. 17 te. vṛíshṇe. ṛijrá-aṣvaḥ. sahá-devaḥ. su-râdhāḥ. 14 ṣímyūn. puru-hūtáḥ. su-vájraḥ. 19 viṣvâhá í° adhi-vaktâ ápari-hvṛitāḥ.

Digitized by Google

101.

Prá mandíne pitumád arcatā váco yáḥ kṛishṇágarbhā niráhann ṛijíṣvanā | avasyávo vṛíshaṇaṃ vájradakshiṇaṃ marútvantaṃ sakhyáya havāmahe || 1 || yó vyàṅsaṃ jāhṛishāṇéna manyúnā yáḥ ṣámbaraṃ yó áhan píprum avratám | índro yáḥ ṣúshṇam aṣúshaṃ ny áṽṛiṇañ ma° || 2 || yásya dyávāpṛithiví paúṅsyam mahád yásya vraté váruṇo yásya sűryaḥ | yásyéndrasya síndhavaḥ sáṣcati vratám ma° || 3 || yó áṣvānāṃ yó gávāṃ gópatir vaṣí yá āritáḥ kármaṇi-karmaṇi sthiráḥ | vīḷóṣ cid índro yó ásunvato vadhó ma° || 4 || yó víṣvasya jágataḥ prāṇatás pátir yó brahmáṇe prathamó gấ ávindat | índro yó dásyūñr ádharāñ avátiran ma° || 5 || yáḥ ṣűrebhir hávyo yáṣ ca bhīrúbhir yó dhávadbhir hūyáte yáṣ ca jigyúbhiḥ | índraṃ yáṃ víṣvā bhúvanābhí saṃdadhúr ma° || 6 || 12 ||

rudráṇām eti pradíṣā vicakshaṇó rudrébhir yóshā tanute pṛithú jráyaḥ | índram manīshấ abhy àrcati ṣrutám ma° || 7 || yád vā marutvaḥ paramé sadhásthe yád vāvamé vṛijáne mādáyāse | áta ấ yāhy adhvarám no áchā tvāyấ havíṣ cakṛimā satyarādhaḥ || 8 || tvāyéndra sómaṃ sushumā sudaksha tvāyấ havíṣ cakṛimā brahmavāhaḥ | ádhā niyutvaḥ ságaṇo marúdbhir asmín yajñé barhíshi mādayasva || 9 || mādáyasva háribhir yé ta indra ví shyasva ṣípre ví ṣṛijasva dhéne | ấ tvā susipra hárayo vahantūṣán havyấni práti no jushasva || 10 || marútstotrasya vṛijánasya gopấ vayám índreṇa sanuyāma vấjam | tán no — || 11 || 13 ||

101, 1 arcata. kṛishṇá-garbhāḥ nih-áhan. vájra-dakshiṇam. 2 ví-aṅsam jahṛishāṇéna. ní ávṛiṇak. 3 dyávāpṛithiví *iti*. yásya í°. 4 gó-patiḥ. 5 ava-átirat. 6 bhúvanā a° sam-dadhúḥ. 7 pra -díṣā vi-cakshaṇáḥ manīshấ abhí a°. 8 sadhá-sthe. vā a°. ácha. cakṛima satya-rādhaḥ. 9 tvā-yấ i°. susuma su-daksha. t. h. c. *vgl.* 8. brahma-vāhaḥ ádha. sá-gaṇaḥ. 10 te. syasva ṣípre *iti*. dhéne *iti*. su-ṣipra. vahantu u°. 11 marút-stotrasya. gopāḥ.

Digitized by Google

102.

Imáṃ te dhíyam prá bhare mahó mahím asyá stotré dhishánā yát ta ānajé | tám utsavé ca prasavé ca sāsahím índraṃ devásaḥ ṣávasāmadann ánu || 1 || asyá ṣrávo nadyàḥ saptá bibhrati dyávākshámā pṛithiví darṣatáṃ vápuḥ | asmé sūryācandramásābhicákshe ṣraddhé kám indra carato vitarturám || 2 || tám smā rátham maghavann práva sātáye jaítraṃ yáṃ te anumádāma saṃgamé | ājá na indra mánasā purushṭuta tvāyádbhyo maghavañ chárma yacha naḥ || 3 || vayáṃ jayema tváyā yujá vṛítam asmákam áṅṣam úd avā bháre-bhare | asmábhyam indra várivaḥ sugáṃ kṛidhi prá ṣátrūṇāṃ maghavan vṛíshṇyā ruja || 4 || nánā hí tvā hávamānā jánā imé dhánānāṃ dhartar ávasā vipanyávaḥ | asmákaṃ smā rátham á tishṭha sātáye jaítraṃ hìndra níbhṛitam mánas táva || 5 || 14 ||

gojítā bāhú ámitakratuḥ simáḥ kárman-karmañ chatámūtiḥ khajaṃkaráḥ | akalpá índraḥ pratimánam ójasāthā jánā ví hvayante sishāsávaḥ || 6 || út te ṣatán maghavann úc ca bhúyasa út sahásrād ririce kṛishṭíshu ṣrávaḥ | amātráṃ tvā dhisháṇā titvishe mahy ádhā vṛitráṇi jighnase puraṃdara || 7 || trivishṭidhátu pratimánam ójasas tisró bhúmīr nṛipate tríṇi rocaná | átīdáṃ víṣvam bhúvanaṃ vavakshithāṣatrúr indra janúshā sanád asi || 8 || tvám devéshu prathamáṃ havāmahe tvám babhūtha pṛítanāsu sāsahíḥ | sémáṃ naḥ kārúm upamanyúm udbhídam índraḥ kṛiṇotu prasavé rátham puráḥ || 9 || tváṃ jigetha ná dhánā rurodhithárbheshv ājá

102, 1 te. ut-savé. pra-savé. sasahím. ṣávasā a°. 2 asmé *iti* sūryācandramásā abhi-cákshe. vi-tarturám. 3 sma. prá ava. anu-mádāma sam-gamé. puru-stuta. ṣárma. 4 ava. su-gám. 5 hávamānāḥ. sma. hí i° ní-bhṛitam. 6 go-jítā bāhú *iti* ámita-kratuḥ. ṣatám-ūtiḥ khajam-karáḥ. prati-mánam ójasā átha jánāḥ. sisāsávaḥ. 7 ṣatát. út. mahí ádha. puram-dara. 8 trivishṭi-dhátu prati-mánam. nṛi-pate. áti idám. vavakshitha a°. 9 sasahíḥ sáḥ i°. upa-manyúm ut-bhídam. pra-savé. 10 rurodhitha á°.

Digitized by Google

maghavan mahátsu ca | tvám ugrám ávase sám ṣiṣīmasy áthā na indra hávaneshu codaya || 10 || viṣváhéndro — || 11 || 15 ||

103.

Tát ta indriyám paramám parācaír ádhārayanta kaváyaḥ purédám | kshamédám anyád divy ànyád asya sám ī pricyate samanéva ketúḥ || 1 || sá dhārayat pṛithivím papráthac ca vájreṇa hatvā nír apáḥ sasarja | áhann áhim ábhinad rauhiṇám vy áhan vyàṅsam maghávā ṣácībhiḥ || 2 || sá jātúbharmā ṣraddádhāna ójaḥ púro vibhindánn acarad ví dásīḥ | vidván vajrin dásyave hetím asyáryaṃ sáho vardhayā dyumnám indra || 3 || tád ūcúshe mánushemā yugáni kīrtényam maghávā náma bíbhrat | upaprayán dasyuhátyāya vajrī yád dha sūnúḥ ṣrávase náma dadhé || 4 || tád asyedám paṣyatā bhúri pushṭáṃ ṣrád índrasya dhattana vīryàya | sá gā avindat só avindad áṣvān sá óshadhīḥ só apáḥ sá vánāni || 5 || 16 ||

bhúrikarmaṇe vṛishabhāya vríshṇe satyáṣushmāya sunavāma sómam | yá ādṛítyā paripanthíva ṣúró 'yajvano vibhájann éti védaḥ || 6 || tád indra préva vīryàṃ cakartha yat sasántaṃ vájreṇābodhayó 'him | ánu tvā pátnīr hṛishitáṃ váyaṣ ca víṣve devāso amadann ánu tvā || 7 || ṣúshṇam píprum kúyavaṃ vṛitrám indra yadávadhīr ví púraḥ ṣámbarasya | tán no — || 8 || 17 ||

104.

Yónish ṭa indra nisháde akāri tám á ní shīda svánó

102, 10 átha. 103, 1 te. purā i°. kshamā i°. diví a°. ım *iti*. samanā-iva. 2 papráthat. ví. ví-aṅsam. 3 jātū-bharmā ṣrat-dádhānaḥ. vi-bhindán. asya āryam. vardhaya. 4 mānushā imā. upa-prayán dasyu-hátyāya. ha. 5 asya i° paṣyata. 6 bhūri -karmaṇe. satyá-ṣushmāya. ā-dṛítya paripanthī-iva ṣūraḥ á° vi-bhájan. 7 prá-iva. vájreṇa ábodhayaḥ á°. 8 yadā á°. 104, 1 yónih te. ni-sáde. sīda.

Digitized by Google

nárvā | vimúcyā váyo 'vasáyáṣvān doshá vástor váhīyasaḥ prapitvé || 1 || ó tyé nára índram ūtáye gur nú cit tán sadyó ádhvano jagamyāt | devāso manyúṃ dāsasya ṣcamnan té na á vakshan suvitāya várṇam || 2 || áva tmánā bharate kétavedā áva tmánā bharate phénam udán | kshīréṇa snātaḥ kúyavasya yóshe haté té syātām pravaṇé ṣíphāyāḥ || 3 || yuyópa nábhir úparasyāyóḥ prá pūrvābhis tirate rāshṭi ṣūraḥ | añjasí kuliṣí vīrápatnī páyo hinvānā udábhir bharante || 4 || práti yát syā níṭhādarṣi dásyor óko nāchā sádanaṃ jānatī gāt | ádha smā no maghavañ carkṛitād ín mā no maghéva nishshapí párā dāḥ || 5 || 18 ||

sá tváṃ na indra sūrye só apsv ànāgāstvá á bhaja jīvaṣaṅsé | mántarām bhújam á rīrisho naḥ ṣráddhitaṃ te mahatá indriyáya || 6 || ádhā manye ṣrát te asmā adhāyi vṛíshā codasva mahaté dhánāya | mā no ákṛite puruhūta yónāv índra kshúdhyadbhyo váya āsutíṃ dāḥ || 7 || mā no vadhīr indra mā párā dā mā naḥ priyā bhójanāni prá moshīḥ | āṇḍā mā no maghavañ chakra nír bhen mā naḥ pātrā bhet sahájānushāṇi || 8 || arvāñ éhi sómakāmaṃ tvāhur ayáṃ sutás tásya pibā mádāya | uruvyácā jaṭhára á vṛishasva pitéva naḥ ṣṛiṇuhi hūyámānaḥ || 9 || 19 ||

105.

Candrámā apsv àntár á supárṇó dhāvate diví | ná vo hiraṇyanemayaḥ padáṃ vindanti vidyuto vittám me asyá rodasī || 1 || ártham íd vā u arthína á jāyā yuvate pátim | tuñjáte vṛíshṇyam páyaḥ paridāya rásaṃ duhe vittám° || 2 || mó

104, 1 ná á° vi-múcya. ava-sāya á°. pra-pitvé. 2 ó *iti*. nú. 3 kéta-vedāḥ. yóshe *iti* haté *iti* té *iti*. 4 úparasya ā°. vīrá-patnī. 5 níthā á°. ná ácha. sma. ít. maghā-iva. 6 ap-sú anāgāḥ-tvé. jīva-saṅsé mā ántarām. ririshaḥ. mahaté. 7 ádha. asmai. puru-hūta. ā-sutím. 8 dāḥ. ṣakra. bhet. sahá-jānushāṇi. 9 ā ihi sóma-kāmam tvā ā°. piba. uru-vyácāḥ jaṭhāre. pitā-iva. — 105, 1 ap-sú a°. su-parṇáḥ. hiraṇya-nemayaḥ. vi-dyutaḥ. rodasī *iti*. 2 vaí ūṃ *iti*. tuñjáte *iti*. pari-dāya. 3 mó *iti*.

Digitized by Google

śhú devā adáḥ svàr áva pādi divás pári | má somyásya śambhúvaḥ śúne bhūma kádā caná vittám° || 3 || yajñám prichāmy avamám sá tád dūtó ví vocati | kvà ṛitám pūrvyám gatám kás tád bibharti nūtano vi° || 4 || amí yé devā sthána trishv á́ rocané diváḥ | kád va ṛitám kád ánṛitam kvà pratná va áhutir vi° || 5 || 20 ||

kád va ṛitásya dharṇasí kád váruṇasya cákshaṇam | kád aryamṇó mahás pathā́ti krāmema dūḍhyò vi° || 6 || aháṃ só asmi yáḥ purā́ suté vádāmi kā́ni cit | tám mā vyanti ādhyò vríko ná tṛishṇájam mṛigám vi° || 7 || sám mā tapanty abhítaḥ sapátnīr iva párśavaḥ | mū́sho ná śiśná́ vy àdanti mādhyà stotā́ram te śatakrato vi° || 8 || amí yé saptá raśmáyas tátrā me nábhir ā́tatā | tritás tád vedāptyáḥ sá jāmitvā́ya rebhati vi° || 9 || amí yé páñcokshā́no mádhye tasthúr mahó diváḥ | devatrá nú pravā́cyam sadhrīcīnā́ ní vāvṛitur vi° || 10 || 21 ||

suparṇá etá āsate mádhya āródhane diváḥ | té sedhanti pathó vṛíkam tárantam yahvátīr apó vi° || 11 || návyam tád ukthyàm hitám dévāsaḥ supravācanám | ṛitám arshanti síndhavaḥ satyám tātāna sū́ryo vi° || 12 || ágne táva tyád ukthyàm devéshv asty ā́pyam | sá naḥ sattó manushvád á devā́n yakshi vidúshṭaro vi° || 13 || sattó hótā manushvád á devā́ñ áchā vidúshṭaraḥ | agnír havyā́ sushūdati devó deveshu médhiro vi° || 14 || bráhmā kṛiṇoti váruṇo gātuvídam tám īmahe | vy ū̀rṇoti hṛidā́ matím návyo jāyatām ṛitám vi° || 15 || 22 ||

asaú yáḥ pánthā ādityó diví pravā́cyam kṛitáḥ | ná sá

105, 3 sú. śam-bhúvaḥ. 4 kvà. 5 amí *iti*. devā́ḥ. trishú. ā́-hutiḥ. 6 pathā́ áti. duḥ-dhyàḥ. 7 ā́-dhyàḥ. tṛishná-jam. 8 sapátniḥ-iva. ví a° mā ā́-dhyàḥ. śatakrato *iti* śata-krato. 9 amí *iti*. tátra. ā́-tatā. veda ā°. 10 amí *iti*. páñca u°. pra-vā́cyam sadhrīcīnā́ḥ. vavṛituḥ. 11 su-parṇā́ḥ eté. mádhye ā́-ródhane. 12 su-pravācanám. tatāna. 13 vidúḥ-taraḥ. 14 ácha vidúḥ-taraḥ. susūdati. 15 bráhma. gātu-vídam. ví ū°. 16 pra-vā́cyam.

Digitized by Google

devā atikráme táṃ martāso ná paṣyatha vi° ‖ 16 ‖ tritáḥ kūpé 'vahito devān̐ havata ūtáye | tác chuṣrāva bṛíhaspátiḥ kṛiṇvánn aṁhūraṇād urú vi° ‖ 17 ‖ aruṇó mā sakṛíd vṛíkaḥ pathā́ yántaṃ dadárṣa hí | új jihīte nicā́yyā táshṭeva pṛishṭyāmayí vi° ‖ 18 ‖ enāṁgūṣhéṇa vayám índravanto 'bhí shyāma vṛijáne sárvavīrāḥ ‖ tán no — ‖ 19 ‖ 23 ‖

Pañcadaṣo 'nuvākaḥ.

106.

Índram mitráṃ váruṇam agním ūtáye mā́rutaṃ ṣárdho áditiṃ havāmahe | ráthaṃ ná durgā́d vasavaḥ sudānavo víṣvasmān no áṁhaso níṣh pipartana ‖ 1 ‖ tá ādityā ā́ gatā sarvátātaye bhūtá devā vṛitratū́ryeshu ṣambhúvaḥ ‖ ráthaṃ — ‖ 2 ‖ ávantu naḥ pitáraḥ supravācanā́ utá devī́ devápatre ṛitāvṛídhā | ráthaṃ — ‖ 3 ‖ nárāṣáṁsaṃ vājínaṃ vājáyann ihá kshayádvīram pūshā́ṇaṃ sumnaír īmahe | ráthaṃ — ‖ 4 ‖ bṛíhaspate sádam ín naḥ sugáṃ kṛidhi ṣáṃ yór yát te mánurhitaṃ tád īmahe | ráthaṃ — ‖ 5 ‖ índraṃ kútso vṛitrahā́ṇaṃ ṣácīpátiṃ kāṭé níbāḷha ṛíshir ahvad ūtáye | ráthaṃ — ‖ 6 ‖ devaír no devy áditir ní pātu devás trātā́ trāyatām áprayuchan | tán no — ‖ 7 ‖ 24 ‖

107.

Yajñó devā́nām práty eti sumnám ā́dityāso bhávatā mṛiḷayántaḥ | ā́ vo 'rvācī́ sumatír vavṛityād aṁhóṣ cid yā́ varivovíttarāsat ‖ 1 ‖ úpa no devā́ ávasā́ gamantv áṅgirasāṃ sā́mabhi stūyámānāḥ | índra indriyaír marúto marúdbhir

---

105, 16 ati-kráme. 17 kū́pe áva-hitaḥ. havate. tát ṣ°. 18 út. ni-cā́yya táshṭā-iva pṛishṭi-āmayí. 19 enā́ ā°. syāma. sárva-vīrāḥ. — 106, 1 duḥ-gā́t. su-dānavaḥ víṣvasmāt. níḥ. 2 té. gata. devā́ḥ vṛitra-tū́ryeshu ṣam-bhúvaḥ. 3 su-pravācanā́ḥ. devī́ *iti* devápatre *iti* devá-patre ṛita-vṛídhā. 4 kshayát-vīram. 5 íṭ. su-gám. mánuḥ-hitam. 6 vṛitra-hánam ṣácī-pátim. ní -bāḷhaḥ. 7 devī́. ápra-yuchan. — 107, 1 bhávata. su-matíḥ. varivovít-tarā á°. 2 ávasā ā́. sā́ma-bhiḥ.

Digitized by Google

ādityaír no áditiḥ śárma yaṅsat ‖ 2 ‖ tán na índras tád váruṇas tád agnís ṭád aryamá tát savitá cáno dhāt | tán no — ‖ 3 ‖ 25 ‖

108.

Yá indrāgnī citrátamo rátho vām abhí víśvāni bhúvanāni cáshṭe | téná yātaṃ sarátham tasthiváṅsáthā sómasya pibataṃ sutásya ‖ 1 ‖ yávad idám bhúvanaṃ víśvam ásty uruvyácā varimátā gabhīrám | távāṅ ayám pátave sómo astv áram indrāgnī mánase yuvábhyām ‖ 2 ‖ cakráthe hí sadhryàṅ náma bhadráṃ sadhrīcīná vṛitrahaṇā utá sthaḥ | táv indrāgnī sadhryàṅcā nishádyā vríshṇaḥ sómasya vṛishaṇá vṛishethām ‖ 3 ‖ sámiddheshv agníshv ānajānā́ yatásrucā barhír u tistiráṇā́ | tīvraíḥ sómaiḥ párishiktebhir arvā́g éndrāgnī saumanasáya yātam ‖ 4 ‖ yánīndrāgnī cakráthur vīryàṇi yáni rūpā́ṇy utá vríshṇyāni | yá vām pratnáni sakhyá śivā́ni tébhiḥ sómasya pibataṃ sutásya ‖ 5 ‖ 26 ‖

yád ábravam prathamáṃ vāṃ vṛiṇānó 'yáṃ sómo ásurair no vihávyaḥ | tā́ṃ satyáṃ sraddhā́m abhy á hí yātám áthā sómasya pibataṃ sutásya ‖ 6 ‖ yád indrāgnī mádathaḥ své duroṇé yád brahmáṇi rā́jani vā yajatrā | átaḥ pári vṛishaṇāv á hí yātám áthā sómasya pibataṃ sutásya ‖ 7 ‖ yád indrāgnī yádushu turváśeshu yád druhyúshv ánushu pūrúshu sthāḥ | átaḥ — ‖ 8 ‖ yád indrāgnī avamásyām pṛithivyā́m madhyamásyām paramásyām utá sthāḥ | átaḥ — ‖ 9 ‖ yád indrāgnī paramásyām pṛithivyā́m madhyamásyām avamásyām utá sthāḥ | átaḥ — ‖ 10 ‖ yád indrāgnī diví shṭhó yát pṛithivyā́ṃ yát párvateshv óshadhīshv apsú | átaḥ — ‖ 11 ‖ yád

---

107, 3 tát. — 108, 1 indrāgnī *iti*. téna ā́. sa-rátham tasthi-váṅsā átha. 2 uru-vyácā. indrāgnī *iti*. 3 cakráthe *iti*. sadhryàk. vṛitra-hanau. indrāgnī *iti*. ni-sádya. vṛishaṇā ā́. 4 sám-iddheshu. yatá-srucā. pári-siktebhiḥ. ā́ indrāgnī *iti*. 5 yā́ni indrāgnī *iti*. 6 vṛiṇānáḥ a°. vi-hávyaḥ. abhí. 6. 7. a. s. p. s. *vgl.* 1. 7—12 indrāgnī *iti*. 11 sthāḥ.

Digitized by Google

indrāgnī úditā sūryasya mádhye diváḥ svadháyā mādáyethe | átaḥ — || 12 || evéndrāgnī papiváṅsā sutásya víṣvāsmábhyaṃ sáṃ jayataṃ dhánāni | tán no — || 13 || 27 ||

109.

Ví hy ákhyam mánasā vásya ichánn índrāgnī jñāsá utá vā sajātán | nányā yuvát prámatir asti máhyaṃ sá vāṃ dhíyaṃ vājayántīm ataksham || 1 || áśravaṃ hí bhūridávattarā vāṃ víjāmātur utá vā ghā syālát | áthā sómasya prāyatī yuvábhyām índrāgnī stómaṃ janayāmi návyam || 2 || mā́ chedma raśmíṅr íti nádhamānāḥ pitṛ́ṇāṃ śaktír anuyáchamānāḥ | indrāgníbhyāṃ kám vṛ́ishaṇo madanti tā́ hy ádrī dhisháṇāyā upásthe || 3 || yuvábhyāṃ devī́ dhisháṇā mádāyéndrāgnī sómam uśatī́ sunoti | táv aśvinā bhadrahastā supāṇī́ á dhāvatam mádhunā pṛ́ṅktám apsú || 4 || yuvā́m indrāgnī vásuno vibhāgé tavástamā śuśrava vṛitrahátye | táv āsádyā barhíshi yajñé asmín prá carshaṇī mādayethāṃ sutásya || 5 || 28 ||

prá carshaṇíbhyaḥ pṛitanāháveshu prá pṛithivyā́ riricāthe diváś ca | prá síndhubhyaḥ prá giríbhyo mahitvā́ préndrāgnī víśvā bhúvanāty anyā́ || 6 || á bharataṃ śíkshataṃ vajrabāhū asmā́ṅ indrāgnī avataṃ śácībhiḥ | imé nú té raśmáyaḥ sū́ryasya yébhiḥ sapitvā́m pitáro na ásan || 7 || púramdarā śíkshataṃ vajrahastāsmā́ṅ indrāgnī avatam bháreshu | tán no — || 8 || 29 ||

110.

Tatám me ápas tád u tāyate púnaḥ svádishṭhā dhītír

108, 12 út-itā. mādáyethe *iti*. 13 evá indrāgnī *iti*. víśvā a°. — 109, 1 hí. índrāgnī *iti*. sa-jātā́n ná a°. prá-matiḥ. 2 bhūridā́vat -tarā. ví-jāmātuḥ. gha. átha. prá-yatī. índrāgnī *iti*. 3 anu -yáchamānāḥ. hí ádrī *iti*. upá-sthe. 4 mádāya índrāgnī *iti*. bhadra -hastā supāṇī *iti* su-pāṇī. 5 indrāgnī *iti*. vi-bhāgé. vṛitra-hátye. ā-sádya. carshaṇī *iti*. 6 pṛitanā-háveshu. pṛithivyā́ḥ riricāthe *iti*. prá indrāgnī *iti*. bhúvanā áti. vajrabāhū *iti* vajra-bāhū. indrāgnī *iti*. sa-pitvám. 7 púram-darā. vajra-hastā. asmā́n i. a. *vgl.* 7. — 110, 1 púnar *iti*.

Digitized by Google

ucáthāya śasyate | ayáṃ samudrá ihá viśvádevyaḥ svāhākṛitasya sám u tṛipṇuta ṛibhavaḥ || 1 || ābhogáyam prá yád ichánta aítanāpākāḥ práñco máma ké cid āpáyaḥ | saúdhanvanāsas caritásya bhūmánágachata savitúr dāśúsho gṛihám || 2 || tát savitá vo 'mṛitatvám ásuvad ágohyaṃ yác chraváyanta aítana | tyáṃ cic camasám ásurasya bhákshaṇam ékaṃ sántam akṛiṇutā cáturvayam || 3 || vishṭví śámī taraṇitvéna vāgháto mártāsaḥ sánto amṛitatvám ānaśuḥ | saudhanvaná ṛibhávaḥ súracakshasaḥ saṃvatsaré sám apṛicyanta dhītíbhiḥ || 4 || kshétram iva ví mamus téjanenaṅ ékam pátram ṛibhávo jéhamānam | úpastutā upamáṃ nádhamānā ámartyeshu śráva ichámānāḥ || 5 || 30 ||

á manīshám antárikshasya nṛíbhyaḥ srucéva ghṛitáṃ juhavāma vidmánā | taraṇitvá yé pitúr asya sasciré ṛibhávo vájam aruhan divó rájaḥ || 6 || ṛibhúr na índraḥ śávasā návīyān ṛibhúr vájebhir vásubhir vásur dadíḥ | yushmákaṃ devā ávasáhani priyé 'bhí tishṭhema pṛitsutír ásunvatām || 7 || níṣ cármaṇa ṛibhavo gáṃ apiṅśata sáṃ vatsénāsṛijatā mātáram púnaḥ | saúdhanvanāsaḥ svapasyáyā naro jívrī yúvānā pitárākṛiṇotana || 8 || vájebhir no vájasātāv aviddhy ṛibhumáṅ indra citrám á darshi rádhaḥ | tán no — || 9 || 31 ||

111.

Tákshan ráthaṃ suvṛítaṃ vidmanápasas tákshan hárī indravāhā vṛíshaṇvasū | tákshan pitṛíbhyām ṛibhávo yúvad váyas tákshan vatsáya mātáraṃ sacābhúvam || 1 || á no yajñáya takshata ṛibhumád váyaḥ krátve dákshāya suprajá-

---

110. 1 viśvá-devyaḥ svāhā-kṛitasya. tṛipṇuta. 2 ā-bhogáyam. aítana á°. bhūmánā á°. 3 ā a°. yát ś°. cit. akṛiṇuta cátuḥ-vayam. 4 súra-cakshasaḥ. 5 téjanena. úpa-stutāḥ upa-mám. 6 srucā-iva. sasciré. 7 ávasā áhani priyé. 8 vatséna asṛijata. púnar *iti*. su-apasyáyā. jívrī *iti*. pitárā a°. 9 vája-sātau. — 111, 1 su-vṛítam vidmanā-apasaḥ. hárī *iti* indra-váhā vṛishaṇvasū *iti* vṛishaṇ-vasū. sacā-bhúvam. 2 takshata. su-prajā́vatīm.

Digitized by Google

vatīm ísham | yáthā kshāyāma sárvavīrayā viśā́ tán naḥ sárdhāya dhāsathā sv índriyám || 2 || á takshata sātím asmábhyam ṛibhavaḥ sātím ráthāya sātím árvate naraḥ | sātíṃ no jaítrīṃ sám maheta viśváhā jāmím ájāmim pṛítanāsu sakshánim || 3 || ṛibhukshánam índram á huva ūtáya ṛibhún vā́jān marútaḥ sómapītaye | ubhā́ mitrā́váruṇā nūnám aśvínā té no hinvantu sātáye dhiyé jishé || 4 || ṛibhúr bhárāya sáṃ śiśātu sātíṃ samaryajíd vā́jo asmā́ṅ avishṭu | tán no — || 5 || 32 ||

112.

Íḷe dyā́vāpṛithiví pūrvácittaye 'gníṃ gharmáṃ surúcaṃ yámann ishṭáye | yā́bhir bhára kārám áṅśāya jínvathas tā́bhir ū shú ūtíbhir aśviná gatam || 1 || yuvór dānā́ya subhárā asaścáto ráthaṃ á tasthur vacasā́ṃ ná mántave | yā́bhir dhíyó 'vathaḥ kármann ishṭáye tā́bhir — || 2 || yuvā́ṃ tā́sāṃ divyásya praśásane viśā́ṃ kshayatho amṛítasya majmánā | yā́bhir dhenúm asvàm pínvatho narā tā́bhir — || 3 || yā́bhiḥ párijmā tánayasya majmánā dvimātā́ tūrshú taráṇir vibhūshati | yā́bhis trimántur ábhavad vicakshaṇás tā́bhir — || 4 || yā́bhī rebhā́ṃ nívṛitaṃ sitám adbhyá úd vándanam aírayataṃ svàr dṛiśé | yā́bhiḥ káṇvam prá síshāsantam ávataṃ tā́bhir — || 5 || 33 ||

yā́bhir ántakaṃ jásamānam áraṇe bhujyúṃ yā́bhir avyathíbhir jijinváthuḥ | yā́bhiḥ karkándhuṃ vayyàṃ ca jínvathas tā́bhir — || 6 || yā́bhiḥ śucantíṃ dhanaśā́ṃ sushaṃsádaṃ taptáṃ gharmám omyā́vantam átraye | yā́bhiḥ pṛíśnigum purukútsam ávataṃ tā́bhir — || 7 || yā́bhiḥ śácībhir

---

111, 2 sárva-vīrayā. tát. dhāsatha sú iº. 4 huve. sóma-pītaye. samarya-jít. — 112, 1 dyā́vāpṛithiví *iti* pūrvá-cittaye. su-rúcam. ūṃ *iti* sú. aśvinā á. 2 su-bhárāḥ. dhíyaḥ áº. 3 pra-śā́sane. 4 pári-jmā. dvi-mātā́ vi-bhūshati. tri-mántuḥ. vi-cakshaṇáḥ. 5 yā́bhiḥ. ní-vṛitam. síśāsantam. 6 ā-áraṇe. 7 dhana-śā́m su-saṃsádam. pṛíśni-gum puru-kútsam.

Digitized by Google

vṛishaṇā parāvṛíjam prándhám ṣroṇám cákshasa étave kṛithấḥ | yấbhir vártikām grasitấm ámuñcatam tấbhir — || 8 || yấbhiḥ síndhum mádhumantam ásaṣcatam vásishṭham yấbhir ajarāv ájinvatam | yấbhiḥ kútsam ṣrutáryam náryam ấvatam tấbhir — || 9 || yấbhir viṣpálām dhanasấm atharvyàm sahásramīḷha ājấv ájinvatam | yấbhir vấṣam aṣvyám preṇím ấvatam tấbhir — || 10 || 34 ||

yấbhiḥ sudānū ausíjāya vaníje dīrghấṣravase mádhu kóṣo ákṣharat | kakshīvantam stotáram yấbhir ấvatam tấbhir — || 11 || yấbhī rasấm kshódasodnáḥ pipinváthur anaṣvấm yấbhī rátham ấvatam jishé | yấbhis triṣóka usríyā udájata tấbhir — || 12 || yấbhiḥ sūryam pariyāthấḥ parāváti mandhātáram kshaítrapatyeshv ávatam | yấbhir vípram prá bharádvājam ávatam tấbhir — || 13 || yấbhir mahấm atithigvấm kaṣojúvam dívodāsam ṣambarahátya ávatam | yấbhiḥ pūrbhídye trasádasyum ấvatam tấbhir — || 14 || yấbhir vamrấm vipipānám upastutấm kalím yấbhir vittájānim duvasyáthaḥ | yấbhir vyàṣvam utá pṛíthim ấvatam tấbhir — || 15 || 35 ||

yấbhir narā ṣayáve yấbhir átraye yấbhiḥ purấ mánave gātúm īsháthuḥ | yấbhiḥ ṣấrīr ájatam syūmaraṣmaye tấbhir — || 16 || yấbhiḥ páṭharvā jáṭharasya majmánāgnír nádīdec citá iddhó ajmann á | yấbhiḥ ṣáryātam ávatho mahādhané tấbhir — || 17 || yấbhir aṅgiro mánasā niraṇyáthó 'gram gáchatho vivaré góarṇasaḥ | yấbhir mánum ṣūram ishấ samávatam tấbhir — || 18 || yābhiḥ pátnīr vimadấya nyūháthur ấ gha vā yấbhir aruṇír áṣikshatam | yấbhiḥ sudấsa

112, 8 parā-vṛíjam prá a°. cákshase. 10 dhana-sấm. sahásra-mīḷhe. 11 sudānū *iti* su-dānū. dīrghá-ṣravase. 12 yấbhiḥ. kshódasā u°. yấbhiḥ. tri-ṣókaḥ. ut-ấjata. 13 pari-yāthấḥ. bharát-vājam. 14 atithi-gvám kaṣaḥ-júvam dívaḥ-dāsam ṣambara-hátye. pūḥ-bhidye. 15 vi-pipānám upa-stutám. vittá-jānim. ví-aṣvam. 16 syūma-raṣmaye. 17 majmánā a° ná ádīdet. mahā-dhané. 18 ni-raṇyáthaḥ á°. vi-varé gó-arṇasaḥ. sam-ávatam. 19 vi-madấya ni-ūháthuḥ. su-dấse.

Digitized by Google

ūháthuḥ sudevyàṃ tấbhir — || 19 || yấbhiḥ ṣáṃtātī bhávatho dadāṣúshe bhujyúṃ yấbhir ávatho yấbhir ádhrigum | omyấvatīṃ subhárām ṛitastúbhaṃ tấbhir — || 20 || [36] ||

yấbhiḥ kṛiṣấnum ásane duvasyátho javé yábhir yūno árvantam ấvatam | mádhu priyám bharatho yát sarádbhyas tấbhir — || 21 || yábhir náraṃ goshuyúdhaṃ nṛishấhye kshétrasya sātấ tánayasya jínvathaḥ | yấbhī ráthāṅ ávatho yấbhir árvatas tấbhir — || 22 || yábhiḥ kútsam ārjuneyáṃ ṣatakratū prá turvítim prá ca dabhítim ávatam | yấbhir dhvasántim purushántim ấvataṃ tấbhir — || 23 || ápnasvatīm aṣvinā vácam asmé kṛitáṃ no dasrā vṛishaṇā manīshấm | adyūtyé 'vase ní hvaye vāṃ vṛidhé ca no bhavataṃ vấjasātau || 24 || dyúbhir aktúbhiḥ pári pātam asmấn árishṭebhir aṣvinā saúbhagebhiḥ | tán no — || 25 || [37] ||

Saptamo 'dhyāyaḥ.

113.

Idấṃ ṣréshṭhaṃ jyótishāṃ jyótir ágāc citráḥ praketó ajanishṭa víbhvā | yáthā prásūtā savitúḥ savấyaṅ evấ rấtry usháse yónim āraik || 1 || rúṣadvatsā rúṣatī ṣvetyágād áraig u kṛishṇấ sádanāny asyāḥ | samānábandhū amṛíṭe anūcí dyấvā várṇaṃ carata āmināné || 2 || samānó ádhvā svásror anantás tám anyấnyā carato devấṣishṭe | ná methete ná tasthatuḥ suméke náktoshấsā sámanasā vírūpe || 3 || bhấsvatī netrī sūnṛítānām áceti citrá ví dúro na āvaḥ | prárpyā jágad vy ù no rāyó akhyad ushấ ajīgar bhúvanāni víṣvā || 4 ||

112, 10 su-devyàm. 20 ṣámtātī *iti* ṣám-tātī. ádhri-gum. su -bhárām ṛita-stúbham. 22 goshu-yúdham nṛi-sáhye. yábhiḥ. 23 ṣatakratū *iti* ṣata-kratū. puru-sántim. 24 asmé *iti*. adyūtyè á°. vṛidhé etc. 34, 12. — 113, 1 ấ agāt. pra-ketáḥ ví-bhvā. prá-sūtā. savấya evá rấtrī araik. 2 rúṣat-vatsā ṣvetyấ ấ a°. árṇaik. samānábandhū *iti* samāná-bandhū amṛíṭe *iti* anūcī *iti*. āmināné *ity* ā-mināné. 3 anyấ-anyā. devấṣishṭe *iti* devá-ṣishṭe. methete *iti*. suméke *iti* su -méke náktoshấsā sá-manasā vírūpe *iti* ví-rūpe. 4 bh. n. s. *vgl.* 92, 7 āvar *ity* āvaḥ pra-árpya. ví ūṅ *iti*.

Digitized by Google

jihmasyè cáritave maghóny ābhogáya ishṭáye rāyá u tvam | dabhrám pásyadbhya urviyá vicáksha ushá || 5 || 1 ||

kshatrāya tvaṃ śrávase tvam mahīyá ishṭáye tvam ártham iva tvam ityaí | vísadṛiśā jīvitábhipracáksha ushá — || 6 || eshá divó duhitá práty adarśi vyuchántī yuvatíḥ śukrávāsāḥ | víśvasyéśānā pārthivasya vásva úsho adyéhá subhage vy ùcha || 7 || parāyatīnām ánv eti pátha āyatīnām prathamá śáśvatīnām | vyuchántī jīvám udīráyanty ushá mṛitám kám caná bodháyantī || 8 || úsho yád agníṃ samídhe cakártha, ví yád ávaḥ cákshasā súryasya | yán mánushān yakshyámāṇāṅ ájīgas, tád devéshu cakṛishe bhadrám ápnaḥ || 9 || kíyāty á yát samáyā bhávāti yá vyūshúr yáś ca nūnám vyuchán | ánu púrvāḥ kṛipate vāvaśaná pradídhyānā jósham anyábhir eti || 10 || 2 ||

īyúsh ṭé yé púrvatarām ápaśyan vyuchántīm ushásam mártyāsaḥ | asmábhir ū nú praticákshyābhūd ó té yanti yé aparíshu páśyān || 11 || yávayáddveshā ṛitapá ṛitejáḥ sumnávárī sūnṛítā īráyantī | sumaṅgalír bíbhratī devávītim ihádyóshaḥ śréshṭhatamā vy ùcha || 12 || śáśvat puróshá vy ùvāsa devy átho adyédám vy àvo maghónī | átho vy ùchād úttarāṅ ánu dyún ajárāmṛítā carati svadhábhiḥ || 13 || vy àñjíbhir divá átāsv adyaud ápa kṛishṇám nirṇíjaṃ devy àvaḥ | prabodháyanty aruṇébhir áśvair óshá yāti suyújā ráthena || 14 || āváhantī póshyā váryāṇi citrám ketúṃ kṛi-

---

113, 5 jihma-syè. maghónī ā-bhogáye. rāyé. vi-cákshe. 6 mahīyaí. ví-sadṛiśā jīvitā abhi-pracákshe. 7 vi-uchántī. śukrá-vāsāḥ víśvasya íśānā. adyá ihá su-bhage ví u°. 8 parā-yatīnām. ā-yatīnām. vi-uchántī. ut-īráyantī ushāḥ. 9 sam-ídhe. yát. ájīgar *iti*. 10 kíyati. yáḥ vi-úshúḥ. vi-uchán. pra-dídhyānā. 11 īyúḥ té. vi-uchántīm. ūṃ *iti*. prati-cákshyā a°. ó *iti*. 12 yavayát-dveshāḥ ṛita-páḥ ṛite-jāḥ sumna-várī. su-maṅgalíḥ. devá-vītim ihá adyá ushaḥ. ví u°. 13 purā ushāḥ ví u° devī átho *iti* adyá i° ví ā°. átho *iti* ví u°. ajárā a°. 14 ví a°. niḥ-níjam devī āvar *ity* āvaḥ pra-bodháyantī. ā ushāḥ. su-yújā. 15 ā-váhantī.

Digitized by Google

ṇute cékitānā | īyúshīṇām upamā́ śáśvatīnāṃ vibhātīnām prathamóshā́ vy àśvait || 15 || ३ ||

úd īrdhvaṃ jīvó ásur na ágād ápa prágāt táma ā́ jyótir eti | áraik pánthāṃ yátave sū́ryāyáganma yátra pratiránta áyuḥ || 16 || syū́manā vācá úd iyarti váhni stávāno rebhá usháso vibhātíḥ | adyá tád ucha gṛṇaté maghony asmé áyur ní didīhi prajávat || 17 || yā́ gómatīr ushásaḥ sárvavīrā vyuchánti dāśúshe mártyāya | vāyór iva sūnṛ́tānām udarké tā́ aśvadā́ aśnavat somasútvā || 18 || mātā́ devā́nām áditer ánīkaṃ yajñásya ketúr bṛihatí ví bhāhi | praśastikṛíd bráhmaṇe no vy ùchā́ no jáne janaya viśvavāre || 19 || yác citrám ápna usháso váhantījānā́ya śaśamānā́ya bhadrám | tán no — || 20 || ४ ||

114.

Imā́ rudrā́ya tavāse kapardíne kshayádvīrāya prá bharāmahe matíḥ | yáthā śám ásad dvipáde cátushpade víśvam pushṭáṃ grā́me asmínn anāturám || 1 || mṛiḷā́ no rudrotá no máyas kṛidhi kshayádvīrāya námasā vidhema te | yác chám ca yóś ca mánur āyejé pitā́ tád aśyāma táva rudra práṇītishu || 2 || aśyā́ma te sumatíṃ devayajyáyā kshayádvīrasya táva rudra mīḍhvaḥ | sumnāyánn íd víśo asmā́kam ā́ carārishṭavīrā́ juhavāma te havíḥ || 3 || tvéshám vayáṃ rudrám yajñasā́dhaṃ vaṅkúṃ kavím ávase ní hvayāmahe | āré asmád daívyaṃ héḷo asyatu sumatím íd vayám asyā́ vṛiṇīmahe || 4 || divó varāhám arushám kapardínaṃ

113, 15 upa-mā́. vi-bhātīnā́m prathamā́ ushā́ḥ ví a°. 16 ā́ a°. prá a°. áraik. sū́ryāya á°. pra-tiránte. 17 váhniḥ. vi-bhātíḥ. adyá. asmé *iti*. 18 yā́ḥ. sárva-vīrāḥ vi-uchánti. ut-arké. aśva-dā́ḥ. soma-sútvā. 19 praśasti-kṛít. ví ucha ā́. viśva-vāre. 20 yát. vahanti ī°. — 114, 1 imā́ḥ. kshayát-vīrāya. dvi-páde cátuḥ-pade. 2 mṛiḷā́. rudra utá. kshayát-vīrāya. yát śám. ā-yejé. prá-nītishu. 3 su-matím deva-yajyáyā kshayát-vīrasya. sumna-yán. cara árishṭa-vīrāḥ. 4 yajñá-sādham. su-matím. asya ā́.

Digitized by Google

tveshám rūpám námasā ní hvayāmahe | háste bíbhrad bheshajá váryāṇi śárma várma chardír asmábhyaṃ yaṅsat || 5 || 5 ||

idám pitré marútām ucyate vácaḥ svādóḥ svādīyo rudrāya várdhanam | rāsvā ca no amṛita martabhójanaṃ tmáne tokáya tánayāya mṛiḷa || 6 || mā́ no mahántam utá mā́ no arbhakám mā́ na úkshantam utá mā́ na ukshitám | mā́ no vadhīḥ pitáram mótá mātáram mā́ naḥ priyā́s tanvò rudra rīrishaḥ || 7 || mā́ nas toké tánaye mā́ na āyaú mā́ no góshu mā́ no áśveshu rīrishaḥ | vīrā́n mā́ no rudra bhāmitó vadhīr havíshmantaḥ sádam ít tvā havāmahe || 8 || úpa te stómān paśupā́ ivākaraṃ rā́svā pitar marutāṃ sumnám asmé | bhadrā́ hí te sumatír mṛiḷayáttamāthā vayám áva ít te vṛiṇīmahe || 9 || āré te goghnám utá pūrushaghnám kshā́yadvīra sumnám asmé te astu | mṛiḷā́ ca no ádhi ca brūhi devádhā ca naḥ śárma yacha dvibárhāḥ || 10 || ávocāma námo asmā avasyávaḥ śṛiṇótu no hávaṃ rudró marútvān | tán no — || 11 || 6 ||

115.

Citrám devā́nām úd agād ánīkaṃ cákshur mitrásya váruṇasyāgnéḥ | ā́prā dyā́vāpṛithiví antárikshaṃ sū́rya ātmā́ jágatas tasthúshaś ca || 1 || sū́ryo devím ushásaṃ rócamānām máryo ná yóshām abhy èti paścā́t | yátrā náro devayánto yugā́ni vitanvaté práti bhadrā́ya bhadrám || 2 || bhadrā́ áśvā harítaḥ sū́ryasya citrā́ étagvā anumā́dyāsaḥ | namasyánto divá ā́ pṛishṭhám asthuḥ pári dyā́vāpṛithiví yanti sadyáḥ || 3 || tát sū́ryasya devatvám tán mahitvám madhyā́ kártor vítatam sám jabhāra | yadéd áyukta harítaḥ sadhá-

---

114, 6 rā́svа. marta-bhójanam. 7 mā́ utá. ririshaḥ. 8 ririshaḥ. 9 paśupā́ḥ-iva ā́ a° rā́svа. asmé *iti*. su-matíḥ mṛiḷayát -tamā átha. 10 go-ghnám. purusha-ghnám kshā́yat-vīra. asmé *iti*. mṛiḷā́. deva ádha. dvi-bárhāḥ. 11 asmai. — 115, 1 váruṇasya agnéḥ ā́ aprāḥ dyā́vāpṛithiví *iti*. 2 abhí eti. yátra. vi-tanvaté. 3 áśvāḥ. éta-gvāḥ anu-mā́dyāsaḥ. dyā́vāpṛithiví *iti*. 4 tát. ví -tatam. yadā́ ít. sadhá-sthāt.

Digitized by Google

sthād ād rātrī vāsas tanute simāsmai || 4 || tán mitrásya váruṇasyābhicákshe sūryo rūpáṃ kṛiṇute dyór upásthe | anantám anyád rúśad asya pājaḥ kṛishṇám anyád dharítaḥ sám bharanti || 5 || adyā devā úditā sūryasya nír áṅhasaḥ pipṛitā nír avadyāt | tán no — || 6 || 7 ||

Shoḍaśo 'nuvākaḥ.

116.

Nāsatyābhyām barhír iva prá vṛiñje stómāñ iyarmy abhríyeva vātaḥ | yāv árbhagāya vimadāya jāyāṃ senājúvā nyūhátū ráthena || 1 || vīḷupātmabhir āśuhémabhir vā devānāṃ vā jūtíbhiḥ śāśadānā | tád rāsabho nāsatyā sahásram ājā yamásya pradháne jigāya || 2 || túgro ha bhujyúm aśvinodameghé rayíṃ ná káś cin mamṛivāñ ávāhāḥ | tám ūhathur naubhír ātmanvátībhir antarikshaprúdbhir ápodakābhiḥ || 3 || tisráḥ kshápas trír áhātivrájadbhir nāsatyā bhujyúm ūhathuḥ pataṃgaíḥ | samudrásya dhánvann ārdrásya pāré tribhír ráthaiḥ śatápadbhiḥ shálaśvaiḥ || 4 || anārambhaṇé tád avīrayethām anāsthāné agrabhaṇé samudré | yád aśvinā ūháthur bhujyúm ástaṃ śatāritrāṃ nāvam ātasthivāṅsam || 5 || 8 ||

yám aśvinā dadáthuḥ śvetám áśvam aghāśvāya śāśvad ít svastí | tád vāṃ dātrám máhi kīrtényam bhūt paidvó vājí sádam íd dhávyo aryáḥ || 6 || yuvāṃ narā stuvaté pajriyāya kakshívate aradatam púraṃdhim | kārotarāc chaphād áśvasya vṛishṇaḥ śatáṃ kumbhāñ asiñcataṃ súrāyāḥ || 7 || himénāgniṃ ghraṅsám avārayethām pitumátīm ūrjam asmā adhattam | ṛibíse átrim aśvināvanītam ún ninyathuḥ

115, 5 tát. váruṇasya abhi-cákshe. upá-sthe. harítaḥ. 6 adyá út-itā. pipṛitá. — 116, 1 abhríyā-iva. vi-madāya. senā-júvā ni-ūhátuḥ. 2 vīḷupátma-bhiḥ āśuhéma-bhiḥ. pra-dháne. 3 aśvinā uda-meghé. cit. áva ahāḥ. antarikshaprút-bhiḥ ápa-udakābhiḥ. 4 áhā ativrájat -bhiḥ. tri-bhíḥ. śatápat-bhiḥ shát-aśvaiḥ. 5 aśvinau. śatá-aritrām. ātasthi-vāṅsam. 6 aghá-aśvāya. hávyaḥ. 7 púram-dhim kārotarāt ś°. 8 hiména a°. asmai. aśvinā áva-nītam út.

Digitized by Google

sárvagaṇaṃ svastí || 8 || párāvatáṃ nāsatyānudethām uccá-budhnaṃ cakrathur jihmábāram | ksháraṇn ápo ná pāyánāya rāyé sahásrāya tríshyate gótamasya || 9 || jujurúsho nāsatyotá vavrím prámuñcataṃ drāpím iva cyávānāt | prátirataṃ jahitásyáyur dasrád ít pátim akṛṇutaṃ kanínām || 10 || 9 ||

tád vāṃ narā śáṅsyaṃ rádhyaṃ cābhishṭimán nāsatyā várūtham | yád vidvánsā nidhím ivápagūḷham úd darśatád ūpáthur vándanāya || 11 || tád vāṃ narā sanáye dáṅsa ugrám āvísh kṛṇomi tanyatúr ná vṛishṭím | dadhyáñ ha yán mádhv átharvaṇó vām áśvasya śīrshṇá prá yád īm uváca || 12 || ájohavīn nāsatyā karā vām mahé yáman purubhujā púraṃdhiḥ | śrutáṃ tác chásur iva vadhrimatyá hiraṇyahastam aśvināv adattam || 13 || āsnó vṛíkasya vártikām abhíke yuvám narā nāsatyāmumuktam | utó kavím purubhujā yuvám ha kṛípamāṇam akṛṇutaṃ vicákshe || 14 || carítraṃ hí vér ivāchedi-parṇám ājá khelásya páritakmyāyām | sadyó jáṅghām áyasīṃ viśpálāyai dháne hité sártave práty adhattam || 15 || 10 ||

śatám meshán vṛikyè cakshadānám ṛijráśvaṃ tám pitándhám cakāra | tásmā akshí nāsatyā vicáksha ádhattaṃ dasrā bhishajāv anarván || 16 || á vāṃ ráthaṃ duhitá sūryasya kárshmevātishṭhad árvatā jáyantī | víśve devá ánv amanyanta hṛidbhíḥ sám u śriyá nāsatyā sacethe || 17 || yád áyātaṃ dívodāsāya vartír bharádvājāyāśvinā háyantā | revád uvāha sacanó rátho vāṃ vṛishabháś ca śiṅśumáraś

116, 8 sárva-gaṇam. 9 párā a° nāsatyā a° uccá-budhnam. jihmá-bāram. 10 nāsatyā utá. prá am°. prá at° jahitásya á° dasrā āt. 11 ca abhishṭi-mát. nidhím-iva ápa-gūḷham. 12 āvíḥ. yát. 13 ájohavīt. puru-bhujā púram-dhiḥ. tát ś°. vadhri-matyáḥ híraṇya-hastam. 14 nāsatyā a° utó *iti*. puru-bhujā. vi-cákshe. 15 véḥ -iva á°. pári-takmyāyām. 16 ṛijrá-aśvam. pitā a°. tásmai akshí *iti*. vi-cákshe ā a°. 17 kárshma-iva a°. sacethe *iti*. 18 dívaḥ-dāsāya. bharát-vājāya a°.

Digitized by Google

ca yuktá || 18 || rayíṃ sukshatráṃ svapatyám áyuḥ suvíryaṃ nāsatyā váhantā | á jahnávīṃ sámanasópa vājais trír áhno bhāgáṃ dádhatīm ayātam || 19 || párivishṭaṃ jāhushám viṣvátaḥ sīṃ sugébhir náktam ūhathū rájobhiḥ | vibhindúnā nāsatyā ráthena ví párvatāñ ajarayū ayātam || 20 || 11 ||

ékasyā vástor āvataṃ ráṇāya vāsam aśvinā sanáye sahásrā | nír ahataṃ duchúnā índravantā pṛithuṣrávaso vṛishaṇāv árātīḥ || 21 || ṣarásya cid ārcatkásyāvatād á nīcád uccá cakrathuḥ pátave váḥ | ṣayáve cin nāsatyā ṣácībhir jásuraye staryàm pipyathur gám || 22 || avasyaté stuvaté kṛishṇiyāya ṛijūyaté nāsatyā ṣácībhiḥ | paṣúṃ ná nashṭám iva dárṣanāya vishṇāpvàṃ dadathur víṣvakāya || 23 || dáṣa rātrīr áṣivenā náva dyūn ávanaddhaṃ ṣnathitám apsv àntáḥ | víprutaṃ rebhám udáni právṛiktam ún ninyathuḥ sómam iva sruvéṇa || 24 || prá vāṃ dáṅsāṅsy aśvināv avocam asyá pátiḥ syāṃ sugávaḥ suvíraḥ | utá páśyann aṣnuván dīrghám áyur ástam ivéj jarimāṇaṃ jagamyām || 25 || 12 ||

117.

Mádhvaḥ sómasyāśvinā mádāya pratnó hótā vivāsate vām | barhíshmatī rātír víṣritā gír ishā́ yātaṃ nāsatyópa vājaíḥ || 1 || yó vām aśvinā mánaso jávīyān ráthaḥ svāśvo víṣa ājígāti | yéna gáchathaḥ sukṛíto duroṇáṃ téna narā vartír asmábhyaṃ yātam || 2 || ṛíshiṃ narāv áṅhasaḥ pāñcajanyam ṛibísād átrim muñcatho gaṇéna | minántā dásyor áṣivasya māyā́ anupūrvám vṛishaṇā codáyantā || 3 || áśvaṃ ná gūḷhám aśvinā durévair ṛíshiṃ narā vṛishaṇā rebhám

---

116, 19 su-kshatrám su-apatyám. su-víryam. sá-manasā úpa. 20 pári-vishṭam. su-gébhiḥ. ūhathuḥ. vi-bhindúnā. ajarayū *iti*. 21 ékasyāḥ. pṛithu-śrávasaḥ. 22 ārcat-kásya a°. vār *iti* vāḥ. cit. 23 kṛishṇiyāya ṛiju-yaté. 24 áṣivena. áva-naddham. ap-sú antár *iti* ví-prutam. prá-vṛiktam út. 25 su-gávaḥ su-víraḥ. ástam-iva ít. — 117, 1 sómasya a°. hóta ā́. ví-ṣritā. nāsatyā úpa. 2 su-áśvaḥ. ā-jígāti. su-kṛítaḥ. 3 anu-pūrvám. 4 duḥ-évaiḥ.

Digitized by Google

apsú | sáṃ táṃ riṇītho víprutaṃ dáṅsobhir ná vāṃ jūryanti pūrvyā́ kṛitáni || 4 || sushupvā́ṅsaṃ ná níṛṛiter upásthe sū́ryaṃ ná dasrā támasi kshiyántam | ṣubhé rukmáṃ ná darṣatáṃ níkhātam úd ūpathur aṣvinā vándanāya || 5 || 13 ||

tád vāṃ narā ṣáṅsyam pajriyéṇa kakshívatā nāsatyā párijman | ṣaphád áṣvasya vājíno jánāya ṣatáṃ kumbhā́ṅ asiñcatam mádhūnām || 6 || yuváṃ narā stuvaté kṛishṇiyā́ya vishṇāpvàṃ dadathur víṣvakāya | ghóshāyai cit pitṛisháde duroné pátiṃ jū́ryantyā aṣvināv adattam || 7 || yuváṃ ṣyā́vāya rúṣatīm adattam maháḥ kshoṇásyāṣvinā kā́ṇvāya | pravā́cyaṃ tád vṛishaṇā kṛitáṃ vāṃ yán nārshadā́ya ṣrávo adhyádhattam || 8 || purū́ várpāṅsy aṣvinā dádhānā ní pedáva ūhathur āṣúm áṣvam | sahasrasā́ṃ vājínam ápratītam ahihánaṃ ṣravasyàṃ tárutram || 9 || etáni vāṃ ṣravasyā́ sudānū bráhmāṅgūshā́ṃ sádanaṃ ródasyoḥ | yád vām pajrā́so aṣvinā hávante yātám ishā́ ca vidúshe ca vā́jam || 10 || 14 ||

sūnór mā́nenāṣvinā gṛiṇānā́ vā́jaṃ víprāya bhuraṇā́ rádantā | agástye bráhmaṇā vāvṛidhānā́ sáṃ viṣpálāṃ nāsatyāriṇītam || 11 || kúha yā́ntā sushṭutím kāvyásya dívo napātā vṛishaṇā ṣayutrā́ | hiraṇyasyeva kalā́ṣaṃ níkhātam úd ūpathur daṣamé aṣvinā́han || 12 || yuváṃ cyávānam aṣvinā járantam púnar yúvānaṃ cakrathuḥ ṣácībhiḥ | yuvó ráthaṃ duhitā́ sū́ryasya sahá ṣriyā́ nāsatyāvṛiṇīta || 13 || yuváṃ túgrāya pūrvyébhir évaiḥ punarmanyā́v abhavataṃ yuvānā́ | yuvám bhujyúm árṇaso níḥ samudrā́d víbhir ūhathur ṛijrébhir áṣvaiḥ || 14 || ájohavīd aṣvinā taugryó vām prólhaḥ

117, 4 ví-prutam. 5 susupvā́ṅsam. níḥ-ṛiteḥ upá-sthe. ní-khātam. 6 t. v. n. ṣ. 116, 11. pári-jman. ṣ. k. a. 116, 7. 7 y. n. ṣ. 116, 7. vishṇā°. d. v. 116, 23. pitṛi-sáde. jū́ryantyai. 8 kshoṇásya a°. pra-vā́cyam. yát nārsadā́ya. adhi-ádhattam. 9 purú. pedáve. sahasra-sā́m. áprati-itam ahi-hánam. 10 sudānū *iti* su-dānū bráhma ā°. 11 mānéna a°. vavṛidhānā́. nāsātyā a°. 12 su-stutím. hiraṇyasya-iva. ní-khātam. aṣvinā á°. 13 yuvóḥ. nāsatyā a°. 14 punaḥ-manyaú. ví-bhiḥ. 15 prá-ūḷhaḥ.

Digitized by Google

samudrám avyathír jaganvân | níshṭám ūhathuḥ suyújā ráthena mánojavasā vṛishaṇā svastí || 15 || 15 ||

ájohavīd aṣvinā vártikā vām āsnó yát sīm ámuñcatam vṛíkasya | ví jayúshā yayathuḥ sánv ádrer jātám vishváco ahatam vishéṇa || 16 || ṣatám meshán vṛikyè māmahānám támaḥ práṇītam áṣivena pitrá | ákshī ṛijrāṣve aṣvināv adhattam jyótir andhāya cakrathur vicákshe || 17 || ṣunám andhāya bháram ahvayat sá vṛikír aṣvinā vṛishaṇā náréti | jāráḥ kanína iva cakshadāná ṛijrāṣvaḥ ṣatám ékam ca meshán || 18 || mahí vām ūtír aṣvinā mayobhúr utá srāmám dhishṇyā sám riṇīthaḥ | átʰā yuvám íd ahvayat púraṃdhir ágachatam sīṃ vṛishaṇāv ávobhiḥ || 19 || ádhenum dasrā staryàm víshaktām ápinvatam ṣayáve aṣvinā gám | yuvám ṣácībhir vimadáya jāyám ny ūhathuḥ purumitrásya yóshām || 20 || 16 ||

yávam vṛíkeṇāṣvinā vápantéshaṃ duhántā mánushāya dasrā | abhí dásyum bákureṇā dhámantorú jyótiṣ cakrathur áryāya || 21 || átharvaṇáyāṣvinā dadhīcé 'ṣvyam ṣíraḥ práty airayatam | sá vām mádhu prá vocad ṛitāyán tvāshṭrám yád dasrāv apikakshyàm vām || 22 || sádā kavī sumatím á cake vāṃ víṣvā dhíyo aṣvinā právatam me | asmé rayím nāsatyā bṛihántam apatyasácam ṣrútyam rarāthām || 23 || hiraṇyahastam aṣvinā rárāṇā putrám narā vadhrimatyá adattam | trídhā ha ṣyávam aṣvinā víkastam új jīvása airayatam sudānū || 24 || etáni vām aṣvinā vīryàṇi prá pūr-

---

117, 15 níḥ tám. su-yújā. mánah-javasā. 17 s. m. v. 116, 16. mamahānám. prá-nītam. á akshí *iti* ṛijrá-aṣve. vi-cákshe. 18 nárā íti. ṛijrá-aṣvaḥ. 19 mayaḥ-bhūḥ. átha. púram-dhiḥ á a°. 20 ví-saktām. ví-madāya. ní ū° puru-mitrásya. 21 vṛíkeṇa a° vápantā í°. bákureṇa dhámantā urú. 22 átharvaṇāya a°. áṣvyam. ṛita-yán. api-kakshyàm. 23 kavī *iti* su-matím. víṣvāḥ. prá a°. asmé *iti*. apatya-sácam. 24 hiraṇya-hastam. ví-kastam út jīváse. sudānū *iti* su-dānū.

Digitized by Google

vyáṇy āyávo 'vocan | bráhma kṛiṇvánto vṛishaṇā yuvábhyāṃ suvīráso vidátham á vadema ||25||17||

118.

Á vāṃ rátho aśvinā śyenápatvā sumṛiḷīkáḥ svávāṅ yātv arvāṅ | yó mártyasya mánaso jávīyān trivandhuró vṛishaṇā vátaraṇhāḥ || 1 || trivandhuréṇa trivṛítā ráthena tricakréṇa suvṛítā yātam arvák | pínvataṃ gấ jínvatam árvato no vardháyatam aśvinā vīrám asmé || 2 || pravádyāmanā suvṛítā ráthena dásrāv imáṃ śṛiṇutaṃ ślókam ádreḥ | kím aṅgá vām práty ávartiṃ gámishṭhāhúr víprāso aśviṇā purājáḥ ||3|| á vāṃ śyenáso aśvinā vahantu ráthe yuktásaḥ āśávaḥ pataṃgáḥ | yé aptúro divyáso ná gṛídhrā abhí práyo nāsatyā váhanti ||4|| á vāṃ ráthaṃ yuvatís tishṭhad átra jushṭví narā duhitá sū́ryasya | pári vām áśvā vápushaḥ pataṃgá váyo vahantv arushá abhíke ||5||18||

úd vándanam airataṃ daṅsánābhir úd rebháṃ dasrā vṛishaṇā śácībhiḥ | níṣh ṭaugryám pārayathaḥ samudrát púnaś cyávānaṃ cakrathur yúvānam || 6 || yuvám átraye 'vanītāya taptám úrjam ománam aśvināv adhattam | yuváṃ káṇvāyāpiriptāya cákshuḥ práty adhattaṃ sushṭutíṃ jujushāṇá || 7 || yuváṃ dhenúṃ śayáve nādhitāyápinvatam aśvinā pūrvyáya | ámuñcataṃ vártikām áṇhaso níḥ práti jáṅghāṃ vispálāyā adhattam ||8|| yuvám śvetám pedáva índrajūtam ahihánam aśvinādattam áśvam | johū́tram aryó abhíbhūtim ugráṃ sahasrasấṃ vṛíshaṇaṃ vīḍvàṅgam || 9 || tấ vāṃ narā sv ávase sujātá hávāmahe aśvinā nádhamānāḥ | á na úpa vásumatā ráthena gíro jushāṇá suvitáya yātam ||10|| á śye-

---

117, 25 su-vīrāsaḥ. — 118, 1 śyená-patvā su-mṛiḷīkáḥ svá-vān. tri-vandhuráḥ. vā́ta-raṇhāḥ. 2 tri-vandhuréṇa tri-vṛítā. tri-cakréṇa su-vṛítā á. gā́ḥ. asmé *iti*. 3 pravát-yāmanā su-vṛítā. gámishṭhā ā°. purā-jā́ḥ. 4 ap-túraḥ. 5 ā. v. r. 116, 17. áśvāḥ. pataṃgā́ḥ. 6 níḥ t°. púnar *iti*. 7 átraye áva-nītāya. káṇvāya ápi-riptāya. su-stutím. 8 nādhitāya á°. 9 pedáve índra-jūtam ahi-hánam aśvinā a°. abhí-bhūtim. sahasra-sā́m. vīḷú-aṅgam. 10 sú. su-jātā́.

Digitized by Google

násya jávasā nūtanenāsmé yātaṃ nāsatyā sajóshāḥ | háve hí vām aṣvinā rātáhavyaḥ ṣaṣvattamāyā usháso vyūshṭau ||11||[19]||

119.

Á vāṃ rátham purumāyáṃ manojúvaṃ jīráṣvaṃ yajñíyaṃ jīváse huve | sahásraketuṃ vanínaṃ ṣatádvasuṃ ṣrushṭīvánaṃ varivodhām abhí práyaḥ || 1 || ūrdhvā dhītíḥ práty asya práyāmany ádhāyi ṣásman sám ayanta á díṣaḥ | svádāmi gharmám práti yanty ūtáya á vām ūrjānī rátham aṣvināruhat ||2|| sáṃ yán mitháḥ paspṛidhānáso ágmata ṣubhé makhā ámitā jāyávo ráṇe | yuvór áha pravaṇé cekite rátho yád aṣvinā váhathaḥ sūrím á váram || 3 || yuvám bhujyúm bhurámāṇaṃ víbhir gatáṃ sváyuktibhir niváhantā pitṛíbhya á | yāsishṭām vartír vṛishaṇā vijenyàṃ dívodāsāya máhi ceti vām ávaḥ || 4 || yuvór aṣvinā vápushe yuvāyújaṃ rátham vāṇī yematur asya ṣárdhyam | á vām patitvám sakhyāya jagmúshī yóshāvṛiṇīta jényā yuvām pátī ||5||[20]||

yuvám rebhám párishūter urushyatho hiména gharmám páritaptam átraye | yuvám ṣayór avasám pipyathur gávi prá dīrghéṇa vándanas tāry āyushā || 6 || yuvám vándanaṃ nírṛitaṃ jaraṇyáyā rátham ná dasrā karaṇā sám invathaḥ | kshétrād á vípraṃ janatho vipanyáyā prá vām átra vidhaté daṅsánā bhuvat || 7 || ágachataṃ kṛípamāṇam parāváti pitúḥ svásya tyájasā níbādhitam | svàrvatīr itá ūtír yuvór áha citrā abhíke abhavann abhíshṭayaḥ ||8|| utá syā vām mádhuman mákshikārapan máde sómasyauṣijó hu-

---

118, 11 nūtanena asmé *iti*. sa-jóshāḥ. rātá-havyaḥ. ví-ushṭau. 119. 1 ā v. r. 116, 17. puru-māyám manaḥ-júvam jīrá-aṣvam. sahásra-ketum. ṣatát-vasum. varivaḥ-dhām. 2 prá-yāmani. ayante. aṣvinā a°. 3 yát. ámitāḥ. 4 sváyukti-bhiḥ ni-váhantā. vi-jenyàm dívaḥ-dāsāya. 5 yuvā-yújam. vāṇī *iti*. yóshā a°. pátī *iti*. 6 pári-sūteḥ. pári-taptam. 7 níḥ-ṛitam. 8 ní-bādhitam. 9 mádhu-mat mákshikā a°. sómasya au°.

Digitized by Google

vanyati | yuvāṃ dadhīcó mána ā́ vivāsathó 'thā ṣíraḥ práti vām áṣvyaṃ vadat || 9 || yuvám pedáve puruvā́ram aṣvinā spridhā́ṃ ṣvetáṃ tarutā́raṃ duvasyathaḥ | ṣáryair abhídyum pṛítanāsu dushṭáraṃ carkṛítyam índram iva carshaṇīsáham || 10 || 21 ||

120.

Ká rādhad dhótrāṣvinā vāṃ kó vāṃ jósha ubháyoḥ | kathá vidhāty ápracetāḥ || 1 || vidvā́ṅsāv íd dúraḥ pricheḍ ávidvān itthā́paro acetā́ḥ | nú cin nú márte ákrau || 2 || tā́ vidvā́ṅsā havāmahe vāṃ tā́ no vidvā́ṅsā mánma vocetam adyá | prárcad dáyamāno yuvákuḥ || 3 || ví pṛichāmi pākyā́ ná devā́n váshaṭkṛitaṣyādbhutásya dasrā | pātáṃ ca sáhyaso yuvám ca rábhyaso naḥ || 4 || prá yā́ ghóshe bhṛígavāṇe ná ṣóbhe | yáyā vācā́ yájati pajriyó vām | praíshayúr ná vidvā́n || 5 || 22 ||

ṣrutáṃ gāyatráṃ takavānasyāháṃ cid dhí rirébhāṣvinā vām | ā́kshī ṣubhas patī dán || 6 || yuvám hy ā́stam mahó rán yuvám vā yán nirátataṅsatam | tā́ no vasū sugopā́ syātam pātáṃ no vṛíkād aghāyóḥ || 7 || mā́ kásmai dhātam abhy àmitríṇe no mákútrā no gṛihébhyo dhenávo guḥ | stanābhújo áṣiṣvīḥ || 8 || duhīyán mitrádhitaye yuvā́ku rāyé ca no mimītám vā́javatyai | ishé ca no mimītaṃ dhenumátyai || 9 || aṣvínor asanaṃ rátham anaṣvā́ṃ vājínīvatoḥ | ténāhám bhū́ri cākana || 10 || ayáṃ samaha mā tanūhyáte jánāñ ánu | somapéyaṃ sukhó ráthaḥ || 11 || ádha svápnasya nír

---

119, 9 vivāsathaḥ a°. 10 puru-vā́ram abhí-dyum. dustáram. carshaṇi-sáham. — 120, 1 hótrā a°. jóshe. ápra-cetāḥ. 2 itthā́ á°. nú cit. 3 prá ā°. 4 váshaṭ-kṛitasya a°. 5 prá i°. 6 tákavānasya a°. hí rirébha. ā́ akshī *iti*. patī *iti*. 7 hí. yát niḥátataṅsatam. vasū *iti* su-gopā́. agha-yóḥ. 8 abhí a°. mā́ akútra. stana-bhújaḥ. 9 mitrá -dhitaye. 10 téna a°. 11 tanu ū° soma -péyam su-khá́ḥ.

Digitized by Google

vidé 'bhuñjataṣ ca revátaḥ | ubhá tá básri naṣyataḥ || 12 || 23 ||

Saptadaṣo 'nuvākaḥ.

121.

Kád itthá nṛíṁḥ pátraṃ devayatáṃ ṣrávad gíro áṅgirasāṃ turaṇyán | prá yád ánad vísa á harmyásyorú kraṇsate adhvaré yájatraḥ || 1 || stámbhīd dha dyáṃ sá dharúṇam prushāyad ṛibhúr vấjāya dráviṇaṃ náro góḥ | ánu svajấm mahishás cakshata vrấm ménām áṣvasya pári mātáraṃ góḥ || 2 || nákshad dhávam aruṇíḥ pūrvyáṃ rấṭ turó viṣấm áṅgirasām ánu dyúṇ | tákshad vájraṃ níyutaṃ tastámbhad dyáṃ cátushpade náryāya dvipáde || 3 || asyá máde svaryàṃ dā ṛitáyápīvṛitam usríyāṇām ánīkam | yád dha prasárge trikakúm nivártad ápa drúho mấnushasya dúro vaḥ || 4 || túbhyam páyo yát pitárāv ánītāṃ rấdhaḥ surétas turáṇe bhuraṇyú | ṣúci yát te rékṇa áyajanta sabardúghāyāḥ páya usríyāyāḥ || 5 || 24 ||

ádha prá jajñe taráṇir mamattu prá rocy asyá ushásо ná sū́raḥ | índur yébhir áshṭa svéduhavyaiḥ sruvéṇa siñcáñ jaráṇābhí dhấma || 6 || svidhmấ yád vanádhitir apasyất sū́ro adhvaré pári ródhanā góḥ | yád dha prabhấsi kṛítvyāñ ánu dyúṇ ánarviṣe paṣvíshe turáya || 7 || ashṭá mahó divá ádo hárī ihá dyumnāsáham abhí yodhāná útsam | háriṃ yát te mandínaṃ dukshán vṛidhé górabhasam ádribhir vātấpyam || 8 || tvám āyasám práti vartayo gór divó ásmānam úpanītam ṛíbhvā | kútsāya yátra puruhūta vanváñ chúshṇam anantaíḥ pariyási vadhaíḥ || 9 || purấ yát sū́ras

---

120, 12 vide á°. — 121, 1 harmyásya urú. 2 ha. sva-jấm. 3 hávam. ní-yutam. cátuḥ-pade. dvi-pāde. 4 ṛitấya ápi-vṛitam. ha pra-sárge tri-kakúp ni-vártat. var *iti* vaḥ. 5 su-rétaḥ. bhuraṇyú *iti*. ā-áyajanta sabaḥ-dúghāyāḥ. 6 svá-íduhavyaiḥ. jaráṇā a°. 7 su-idhmấ. vaná-dhitiḥ. ha pra-bhấsi. paṣu-íshe. 8 hárī *iti*. dyumna-sáham. dhukshán. gó-rabhasam. 9 úpa-nītam. puru -hūta. ṣúshṇam. pari-yási.

Digitized by Google

támaso ápītes tám adrivaḥ phaligám hetím asya | śúshṇasya cit párihitaṃ yád ójo divás pári súgrathitaṃ tád ádaḥ || 10 || 25 ||

ánu tvā mahí pājasī acakré dyávākshámā madatām indra kárman | tváṃ vṛitrám āśáyānaṃ sirásu mahó vájreṇa sishvapo varáhum || 11 || tvám indra náryo yáñ ávo nṛín tíshṭhā vátasya suyújo váhishṭhān | yáṃ te kāvyá uśánā mandínaṃ dád vṛitraháṇam páryaṃ tataksha vájram || 12 || tváṃ śúro haríto rāmayo nṛín bhárac cakrám étaśo náyám indra | prásya pārám navatíṃ nāvyànām ápi kartám avartayó 'yajyūn || 13 || tváṃ no asyá indra durháṇāyāḥ pāhí vajrivo duritád abhíke | prá no vájān rathyò áśvabudhyān ishé yandhi śrávase sūnṛítāyai || 14 || má sá te asmát sumatír ví dasad vájapramahaḥ sám ísho varanta | á no bhaja maghavan góshv aryó máṅhishṭhās te sadhamádaḥ syāma || 15 || 26 ||

Aṣhṭamo 'dhyāyaḥ.

PRATHAMO 'SHṬAKAḤ.

122.

Prá vaḥ pántaṃ raghumanyavó 'ndho yajñáṃ rudráya mīḷhúshe bharadvam | divó astoshy ásurasya vīraír ishudhyéva marúto ródasyoḥ || 1 || pátnīva pūrváhūtiṃ vāvṛidhádhyā ushásānáktā purudhá vídāne | starír nátkaṃ vyùtaṃ vásānā śúryasya śriyá sudríśī hiraṇyaiḥ || 2 || mamáttu

---

121, 10 ápi-iteḥ. phali-gám. pári-hitam. sú-grathitam. á adar *ity* adaḥ. 11 mahí *iti* pājasī *iti* acakré *iti*. ā-śáyānam. śisvapaḥ. 12 tíshṭha. su-yújaḥ. vṛitra-hánam. 13 ramayaḥ. bhárat. ná ayám. pra-ásya. avartayaḥ á°. 14 duḥ-hánāyāḥ. duḥ-itāt. áśva-budhyān. 15 su-matíḥ. vāja-pramahaḥ. sadha-mádaḥ. — 122, 1 raghu-manyavaḥ á°. ishudhyá-iva. 2 pátnī-iva pūrvá-hūtim vavṛidhádhyai ushásānáktā. vídāne *iti*. ná á° ví-utam. su-dṛíśī.

Digitized by Google

naḥ párijmā vasarhā́ mamáttu váto apā́m vríshaṇvān | śiśītám indrāparvatā yuvám nas tán no víśve varivasyantu devā́ḥ || 3 || utá tyá me yaśásā śvetanā́yai vyántā pántauśijó huvádhyai | prá vo nápātam apā́m kṛiṇudhvam prá mātárā rāspinásyāyóḥ || 4 || ā́ vo ruvaṇyúm auśijó huvádhyai ghósheva śáṅsam árjunasya náṅśe | prá vaḥ pūshṇé dāváne áṅ áchā voceya vasútātim agnéḥ || 5 || 1 ||

śrutám me mitrāvaruṇā hávemótā śrutam sádane viśvátaḥ sīm | śrótu naḥ śróturātiḥ suśrótuḥ sukshétrā síndhur adbhíḥ || 6 || stushé sā́ vām varuṇa mitra rātír gávām śatā́ prikshāyāmeshu pajré | śrutárathe priyárathe dádhānāḥ sadyáḥ pushṭím nirundhānáso agman || 7 || asyá stushe máhimaghasya rā́dhaḥ sácā sanema náhushaḥ suvírāḥ | jáno yáḥ pajrébhyo vājínīvān áśvāvato rathíno máhyam sūríḥ || 8 || jáno yó mitrāvaruṇāv abhidhrúg apó ná vām sunóty akshṇayādhrúk | svayám sá yákshmam hṛídaye ní dhatta ápa yád īm hótrābhir ṛitā́vā || 9 || sá vrā́dhato náhusho dáṃsujūtaḥ śárdhastaro narā́m gūrtáśravāḥ | víśriṣṭarātir yāti bāḷhaśrítvā víśvāsu pritsú sádam íc chū́raḥ || 10 || 2 ||

ádha gmántā náhusho hávam sūréḥ śrótā rājāno amṛítasya mandrāḥ | nabhojúvo yán niravásya rā́dhaḥ práśastaye mahiná ráthavate || 11 || etā́m śárdham dhāma yásya sūrér íty avocan dáśatayasya náṅśe | dyumnā́ni yéshu vasútātī rārán víśve sanvantu prabhṛithéshu vā́jam || 12 || mándāmahe dáśatayasya dhāsér dvír yát páñca bíbhrato yánty ánnā | kím ishṭā́śva ishṭáraśmir etá īśānā́sas tárusha

---

122, 3 pári-jmā. tát. 4 pā́ntā au°. rāspinásya ā°. 5 ghóshā -iva. dāváne ā́ ácha. 6 hávā imā́ utá. śrótu-rātiḥ su-śrótuḥ su -kshétrā. 7 prikshá-yāmeshu. śrutá-rathe priyá-rathe. ni-rundhānā́saḥ. 8 máhi-maghasya. su-vírāḥ. áśva-vataḥ. 9 abhi-dhrúk. akshṇayā -dhrúk. dhatte. ṛitá-vā. 10 dám-sujūtaḥ. gūrtá-śravāḥ víśriṣṭa -rātiḥ. bāḷha-śrítvā. ít s°. 11 gmánta. śróta. nabhaḥ-júvaḥ yát. prá-śastaye. 12 vasú-tātiḥ rarán. pra-bhṛithéshu. 13 ishṭá -aśvaḥ ishṭá-raśmiḥ eté.

Digitized by Google

ṛiñjate nṛín || 13 || hiraṇyakarṇam maṇigrīvam árṇas tán no víśve varivasyantu devấḥ | aryó gíraḥ sadyá ấ jagmúshīr ósrās cākantūbháyeshv asmé || 14 || catváro mā maśarśárasya śíśvas tráyo rấjña áyavasasya jishṇóḥ | rátho vām mitrāvaruṇā dīrghấpsāḥ syűmagabhastiḥ sűro nấdyaut || 15 || 3 ||

123.

Pṛithű rátho dákshiṇāyā ayojy aínaṃ devấso amṛítāso asthuḥ | kṛishṇấd úd asthād aryà víhāyās cíkitsantī mấnushāya kshấyāya || 1 || pűrvā víśvasmād bhúvanād abodhi jáyantī vấjam bṛihatí sánutrī | uccá vy àkhyad yuvatíḥ punarbhűr óshā agan prathamấ pūrváhūtau || 2 || yád adyá bhāgáṃ vibhájāsi nṛíbhya úsho devi martyatrấ sujāte | devó no átra savitấ dámūnā ánāgaso vocati sűryāya || 3 || gṛihám -gṛiham ahaná yāty áchā divé-dive ádhi nấmā dádhānā | síshāsantī dyotaná śáśvad ấgād ágram-agram íd bhajate vásūnām || 4 || bhágasya svásā váruṇasya jāmír úshaḥ sūnṛite prathamá jarasva | paścấ sá daghyā yó aghásya dhātấ jáyema tám dákshiṇayā ráthena || 5 || 4 ||

úd īratām sūnṛítā út púraṃdhīr úd agnáyaḥ śuśucānáso asthuḥ | spārhấ vásūni támasāpagūḷhāvísh kṛiṇvanty usháso vibhātíḥ || 6 || ápānyád éty abhy ànyád eti víshurūpe áhanī sáṃ carete | parikshítos támo anyấ gúhākar ádyaud ushấḥ śóśucatā ráthena || 7 || sadṛíśīr adyá sadṛíśīr íd u śvó dīrghám sacante váruṇasya dhấma | anavadyấs triṅśátam yójanāny ékaikā krátum pári yanti sadyáḥ || 8 || jānaty áhnaḥ prathamásya nấma śukrấ kṛishṇấd ajanishṭa

---

122, 14 hiraṇya-karṇam maṇi-grīvam. tán-devấḥ 3. ấ u° cākantu u° asmé *iti*. 15 dīrghá-apsāḥ syūma-gabhastiḥ. ná a°. — 123, 1 pṛithúḥ. ấ e°. ví-hāyāḥ. 2 ví a°. punaḥ-bhūḥ ấ ushấḥ. pūrvá-hūtau. 3 vi -bhájāsi. su-jāte. 4 ácha. nấma. síśāsantī. ấ a°. 5 daghyāḥ. 6 púram-dhīḥ. támasā ápa-gūḷhā āvíḥ. vi-bhātíḥ. 7 ápa anyát. abhí a°. víshurūpe *iti* víshu-rūpe áhanī *iti*. carete *iti* pari-kshítoḥ. gúhā a°. 8 sa-dṛíśīḥ. ékā-ekā. 9 jānatí.

Digitized by Google

ṣvitīcí | ṛitásya yóshā ná mināti dhámāhar-ahar nishkṛitám ācárantī || 9 || kanyéva tanvà ṣáṣadānáṅ éshi devi devám íyakshamāṇam | saṃsmáyamānā yuvatíḥ purástād āvír vákshāṅsi kṛiṇushe vibhātí || 10 || 5 ||

susaṃkāśā mātṛímṛishṭeva yóshāvís tanvàṃ kṛiṇushe dṛiṣé kám | bhadrā́ tvám usho vitaráṃ vy ùcha ná tát te anyā́ usháso nasanta || 11 || áṣvāvatīr gómatīr viṣvávārā yátamānā raṣmíbhiḥ sū́ryasya | párā ca yánti púnar ā́ ca yanti bhadrā́ nā́ma váhamānā ushā́saḥ || 12 || ṛitásya ṛaṣmím anuyáchamānā bhadrám-bhadraṃ krátum asmā́su dhehi | úsho no adyá suhávā vy ùchāsmā́su rā́yo maghávatsu ca ṣyuḥ || 13 || 6 ||

124.

Ushā́ uchántī samidhānó agnā́ udyán sū́rya urviyā́ jyótir aṣret | devó no átra savitā́ nv ártham prā́sāvīd dvipát prá cátushpad ityaí || 1 || áminatī daívyāni vratā́ni praminatī́ manushyà yugā́ni | īyúshīṇām upamā́ ṣáṣvatīnām āyatīnā́m prathamóshā́ vy àdyaut || 2 || eshā́ divó duhitā́ práty adarṣi jyótir vásānā samaná purástāt | ṛitásya pánthām ánv eti sādhú prajānatíva ná díṣo mināti || 3 || úpo adarṣi ṣundhyúvo ná váksho nodhā́ ivāvír akṛita priyā́ṇi | admasán ná sasató bodháyantī ṣaṣvattamā́gāt púnar eyúshīṇām || 4 || pū́rve árdhe rájaso aptyásya gávāṃ jánitry akṛita prá ketúm | vy ù prathate vitaráṃ várīya óbhā́ pṛiṇántī pitrór upásthā || 5 || 7 ||

123, 9 dhā́ma áhaḥ-ahaḥ niḥ-kṛitám ā-cárantī. 10 kanyā́-iva. ṣáṣadānā. sam-smáyamānā. vi-bhātí. 11 su-saṃkāśā́ mātṛímṛishṭā-iva yóshā ā°. ví u°. 12 áṣva-vatīḥ. viṣvá-vārāḥ yátamānāḥ. ushā́saḥ. 13 anu-yáchamānā. su-hávā ví ucha a°. syur *iti* syuḥ. — 124, 1 sam-idhānó agnaú ut-yán. d. n. a. s. 123, 3. nú prá a° dvi-pát. cátuḥ-pat. 2 á. d. v. 92, 12. pr. m. y. 92, 11. ı. u. ṣ. 113, 15. ā-yatīnām. pr. u. ví. 113, 15. 3 éshā-adarṣi 113, 7. prajānatí-iva. 4 úpo *iti*. nodhā́ḥ-iva ā°. adma-sát. ṣaṣvat-tamā́ ā́ a°. ā-īyúshīṇam. 5 jánitrī. ví ūṃ *iti*. ā́ ubhā́. upá-sthā.

Digitized by Google

evéd eshá purutámā driṣé kám nájāmim ná pári vṛiṇakti jāmím | arepásā tanvà ṣáṣadānā nárbhād íshate ná mahó vibhātí || 6 || abhrātéva puṁsá eti pratīcí gartārúg iva sanáye dhánānām | jāyéya pátya uṣatí suvásā ushá hasréva ní riṇīte ápsaḥ || 7 || svásā svásre jyáyasyai yónim āraig ápaity asyāḥ praticákshyeva | vyuchántī raśmíbhiḥ sūryasyāñjy àñkte samaṇagá iva vrāḥ || 8 || āsām pūrvāsām áhasu svásṛīṇām áparā pūrvām abhy èti paścát | tāḥ pratnaván návyasīr nūnám asmé revád uchantu sudínā ushásaḥ || 9 || prá bodhayoshaḥ pṛiṇató maghony ábudhyamānāḥ paṇáyaḥ sasantu | revád ucha maghávadbhyo maghoni revát stotré sūnṛite jāráyantī || 10 || [8] ||

áveyám aṣvaid yuvatíḥ purástād yuñkté gávām aruṇānām ánīkam | ví nūnám uchād ásati prá ketúr gṛihám-gṛiham úpa tishṭhāte agníḥ || 11 || út te váyaṣ cid vasatér apaptan náraṣ ca yé pitubhājo vyùshṭau | amā saté vahasi bhūri vāmám úsho devi dāṣúshe mártyāya || 12 || ástodhvaṃ stomyā bráhmaṇā mé 'vīvṛidhadhvam uṣatír ushāsaḥ | yushmákaṃ devīr ávasā sanema sahasríṇaṃ ca ṣatínaṃ ca vājam || 13 || [9] ||

125.

Prātā rátnam prātarítvā dadhāti tám cikitvān pratigṛíhyā ní dhatte | téna prajām vardháyamāna áyū rāyás póṣheṇa sacate suvíraḥ || 1 || sugúr asat suhiraṇyáḥ svāṣvo bṛihád asmai váya índro dadhāti | yás tvāyántaṃ vásunā prātaritvo mukshíjayeva pádim utsināti || 2 || áyam adyá su-

---

124, 6 evá ít. ná áj°. ná ár°. vi-bhātí. 7 abhrātā-iva. garta-ārúgiva. jāyā-iva pátye. su-vāsāḥ ushāḥ hasrā-iva. 8 araik ápa eti. praticákshyā-iva vi-uchántī sūryasya añjí a° samanagāḥ-iva. 9 abhí eti. pratna-vát. asmé *iti*. su-dínāḥ ushásaḥ. 10 bodhaya u°. jarāyantī. 11 áva i°. 12 pitu-bhājaḥ ví-ushṭau. 13 stomyāḥ. me á°. ushasaḥ. — 125, 1 prātár *iti*. prātaḥ-ítvā. prati-gṛíhya. pra-jām. áyuḥ. su-vīrāḥ. 2 su-gúḥ. su-hiraṇyáḥ su-áṣvaḥ. tvā ā-yántam. prātaḥ-itvaḥ. mukshíjayā-iva. ut-sināti.

Digitized by Google

kṛítam prātár ichánn ishṭéḥ putráṃ vásumatā ráthena | aṅśóḥ sutám pāyaya matsarásya kshayádvīraṃ vardhaya sūnṛítābhiḥ || 3 || úpa ksharanti síndhavo mayobhúva ījānáṃ ca yakshyámāṇaṃ ca dhenávaḥ | pṛiṇántaṃ ca pápuriṃ ca śravasyávo ghṛitásya dhárā úpa yanti viśvátaḥ || 4 || nákasya pṛishṭhé ádhi tishṭhati śritó yáḥ pṛiṇáti sá ha devéshu gachati | tásmā ápo ghṛitám arshanti síndhavas tásmā iyáṃ dákshiṇā pinvate sádā || 5 || dákshiṇāvatām íd imáni citrá dákshiṇāvatāṃ diví sūryāsaḥ | dákshiṇāvanto amṛítam bhajante dákshiṇāvantaḥ prá tiranta áyuḥ || 6 || má pṛiṇánto dúritam éna áran má jārishuḥ sūráyaḥ suvratásaḥ | anyás téshām paridhír astu kás cid ápṛiṇantam abhí sáṃ yantu śókāḥ || 7 || 10 ||

126.

Ámandān stómān prá bhare manīshá síndhāv ádhi kshiyató bhāvyásya | yó me sahásram ámimīta saván atūrto rájā śráva ichámānaḥ || 1 || śatáṃ rájño nádhamānasya nishkáñ chatám áśvān práyatān sadyá ádam | śatáṃ kakshívāñ ásurasya gónāṃ diví śrávo 'járam á tatāna || 2 || úpa mā śyāváḥ svanáyena dattá vadhúmanto dáśa ráthāso asthuḥ | shashṭíḥ sahásram ánu gávyam ágāt sánat kakshívāñ abhipitvé áhnām || 3 || catvāriṅśád dáśarathasya śóṇāḥ sahásrasyāgre śréṇiṃ nayanti | madacyútaḥ kṛiśanávato átyān kakshívanta úd amṛikshanta pajráḥ || 4 || púrvām ánu práyatim á dade vas trín yuktáñ ashṭáv arídhāyaso gáḥ | subándhavo yé viśyà iva vrá ánasvantaḥ śráva aíshanta

---

125, 3 su-kṛítam. kshayát-vīram. 4 mayaḥ-bhúvaḥ. 5 tásmai. tásmai. 6 tirante. 7 dúḥ-itam. á a°. su-vratásaḥ pari-dhíḥ. — 126, 2 śatám. prá-yatān. 3 dattáḥ. á a°. abhi-pitvé. 4 dáśa-rathasya. sahásrasya á°. mada-cyútaḥ kṛiśaná-vataḥ. 5 prá-yatim. arí-dhāyasaḥ. su-bándhavaḥ.

Digitized by Google

pajráḥ ‖ 5 ‖ ágadhitā párigadhitā yấ kaṣīkéva jáṅgahe | dádāti máhyaṃ yấdurī yấṣūnām bhojyà ṣatấ ‖ 6 ‖ úpopa me párā mṛiṣa mấ me dabhráṇi manyathāḥ | sárvāhám asmi romaṣấ gandhárīṇām ivāvikấ ‖ 7 ‖ 11 ‖

Aṣhṭādaṣo 'nuvākaḥ.

127.

Agníṃ hótāram manye dấsvantaṃ vásuṃ sūnúṃ sáhaso jātávedasaṃ vípraṃ ná jātávedasam | yá ūrdhváyā svadhvaró devó devácyā kṛipấ | ghṛitásya víbhrāshṭim ánu vashṭi ṣocíshājúhvānasya sarpíshaḥ ‖ 1 ‖ yájishṭhaṃ tvā yájamānā huvema jyéshṭham áṅgirasāṃ vipra mánmabhir víprebhiḥ ṣukra mánmabhiḥ | párijmānam iva dyấṃ hótāraṃ carshaṇīnấm | ṣocíshkeṣaṃ vṛíshaṇaṃ yám imấ víṣaḥ právantu jūtáye víṣaḥ ‖ 2 ‖ sá hí purú cid ójasā virúkmatā dídyāno bhávati druhaṃtaráḥ paraṣúr ná druhaṃtaráḥ | vīḷú cid yásya sámṛitau ṣrúvad váneva yát sthirám | niḥsháhamāṇo yamate náyate dhanvāsáhā náyate ‖ 3 ‖ dṛilhấ cid asmā ánu dur yáthā vidé téjishṭhābhir aráṇibhir dāshṭy ávase 'gnáye dāshṭy ávase | prá yáḥ purūṇi gấhate tákshad váneva ṣocíshā | sthirá cid áṇṇā ní riṇāty ójasā ní sthiráṇi cid ójasā ‖ 4 ‖ tám asya pṛikshám úparāsu dhīmahi náktaṃ yáḥ sudárṣataro dívātarād áprāyushe dívātarāt | ấd asyấyur grábhaṇavad vīḷú ṣárma ná sūnáve | bhaktám ábhaktam ávo vyánto ajárā agnáyo vyánto ajárāḥ ‖ 5 ‖ 12 ‖

sá hí ṣárdho ná márutaṃ tuvishváṇir ápnasvatīshūrvárāsv ishṭánir ártanāsv ishṭániḥ | ádad dhavyấny ādadír ya-

---

126, 6 ấ-gadhitā pári-gadhitā. kaṣīkấ-iva. 7 úpa-upa. sárvā a°. gandhārīṇām-iva a°. — 127, 1 jātá-vedasam (2). su-adhvaráḥ. ví -bhrāshṭim. ṣocíshā ā-júhvānasya. 2 yájamānāḥ. párijmānam-iva. ṣocíḥ-keṣam. imấḥ. prá a°. 3 purú. druham-taráḥ (2). sám-ṛitau. vánā-iva. niḥ-sáhamānaḥ. ná a° dhanva-sáhā ná a°. 4 asmai. vánā-iva. 5 sudárṣa-taraḥ. ápra-āyushe. asya ấ°. 6 tuvi-svániḥ ápnasvatīshu u°. havyấni ā-dadíḥ.

Digitized by Google

jñásya ketúr arháṇā | ádha smāsya hárshato hṛíshīvato víṣve jushanta pánthāṃ náraḥ ṣubhé ná pánthām || 6 || dvitá yád īṃ kīstáso abhídyavo namasyánta upavócanta bhṛígavo mathnánto dāṣá bhṛígavaḥ | agnír īṣe vásūnāṃ ṣúcir yó dharṇír eshām | priyáṅ apidhíṅr vanishīshṭa médhira á vanishīshṭa médhiraḥ || 7 || víṣvāsāṃ tvā viṣắm pátiṃ havāmahe sárvāsāṃ samānáṃ dámpatim bhujé satyágirvāhasam bhujé | átithim mánushāṇām pitúr ná yásyāsayá | amí ca víṣve amṛítāsa á váyo | havyá devéshv á váyaḥ || 8 || tvám agne sáhasā sáhantamaḥ ṣushmíntamo jāyase devátātaye rayír ná devátātaye | ṣushmíntamo hí te mádo dyumníntama utá krátuḥ | ádha smā te pári caranty ajara ṣrushṭīváno nájara || 9 || prá vo mahé sáhasā sáhasvata usharbúdhe paṣushé nágnáye stómo babhūtv agnáye | práti yád īṃ havíshmān víṣvāsu kshắsu jóguve | ágre rebhó ná jarata ṛishūṇắṃ júrṇir hóta ṛishūṇắm || 10 || sá no nédishṭhaṃ dádṛiṣāna á bharágne devébhiḥ sácanāḥ sucetúnā mahó rāyáḥ sucetúnā | máhi ṣavishṭha nas kṛidhi saṃcákshe bhujé asyaí | máhi stotṛíbhyo maghavan suvíryam máthīr ugró ná ṣávasā || 11 || 13 ||

128.

Ayáṃ jāyata mánusho dhárīmaṇi hótā yájishṭha uṣíjām ánu vratám agníḥ svám ánu vratám | viṣvắṣrushṭiḥ sakhīyaté rayír iva ṣravasyaté | ádabdho hótā ní shadad iḷás padé párivīta iḷás padé || 1 || táṃ yajñasádham ápi vātayāmasy ṛitásya pathá námasā havíshmatā devátātā havíshmatā | sá na ūrjắm upábhṛity ayá kṛipá ná jūryati | yám

127, 6 sma a°. 7 abhí-dyavaḥ. upa-vócanta. api-dhíṅ. 8 dám-patim. satyá-girvāhasam. 7 abhí-dyavaḥ. upa-vócanta. api-dhíṅ. 8 dám-patim. satyá-girvāhasam. yásya ā° amí *iti*. 9 sma. ná a°. 10 sáhasvate ushaḥ-búdhe paṣu-sé ná a°. jarate. hótā. 11 bhara á°. sá-canāḥ su-cetúnā (2), sam-cákshe. su-víryam. — 128, 1 viṣvá-ṣrushṭiḥ sakhi-yaté. sadat. pári-vītaḥ. 2 yajña-sádham. upa-ábhṛiti.

Digitized by Google

mātariśvā mánave parāváto devám bhāḥ parāvátaḥ || 2 || évena sadyáḥ páry eti párthivam muhurgí réto vṛishabháḥ kánikradad dádhad rétaḥ kánikradat | śatám cákshāṇo akshábhir devó váneshu turváṇiḥ | sádo dádhāna úpareshu sánushv agníḥ páreshu sánushu || 3 || sá sukrátuḥ puróhito dáme-dame 'gnír yajñásyādhvarásya cetati krátvā yajñásya cetati | krátvā vedhā́ ishūyaté víśvā jātáni paspaśe | yáto ghṛitaśrír átithir ájāyata váhnir vedhā́ ájāyata || 4 || krátvā yád asya távishīshu pṛiñcáte 'gnér áveṇa marútām ná bhojyèshiráya ná bhojyà | sá hí shmā dánam ínvati vásūnām ca majmánā | sá nas trāsate duritā́d abhihrútaḥ śáṁsād aghā́d abhihrútaḥ || 5 || 14 ||

víśvo víhāyā aratír vásur dadhe háste dákshiṇe taráṇir ná śiśrathac chravasyáyā ná śiśrathat | víśvasmā íd ishudhyaté devatrā́ havyám óhishe | víśvasmā ít sukṛíte váram ṛiṇvaty agnír dvárā vy ṛiṇvati || 6 || sá mánushe vṛijáne śámtamo hitò 'gnír yajñéshu jényo ná viśpátiḥ priyó yajñéshu viśpátiḥ | sá havyā́ mánushāṇām ilā́ kṛitáni patyate | sá nas trāsate váruṇasya dhūrtér mahó devásya dhūrtéḥ || 7 || agním hótāram īḷate vásudhitim priyám cétishṭham aratím ny èrire havyavā́ham ny èrire | viśvā́yum viśvávedasam hótāram yajatám kavím | devā́so raṇvám ávase vasūyávo gīrbhí raṇvám vasūyávaḥ || 8 || 15 ||

129.

Yám tvám rátham indra medhásātaye 'pākā́ sántam ishira praṇáyasi prā́ṇavadya náyasi | sadyáś cit tám abhíshṭaye kāro vā́saś ca vājínam | sā́smākam anavadya tūtu-

---

128, 2 bhā́r *iti* bhā́ḥ. 3 muhuḥ-gíḥ. 4 su-krátuḥ puráḥ -hitaḥ. yajñásya a°. ishu-yaté. ghṛita-śríḥ. 5 ávena. bhojyà i°. sma. duḥ-itā́t abhi-hrútaḥ (2). 6 ví-hāyāḥ. śiśrathat ś°. víśvasmai. á ū° víśvasmai. su-kṛíte. ví ṛi°. 7 hitáḥ a°. s. n. tr. 5. 8 vásu -dhitim. ní e° havya-vā́ham ní e° viśvá-āyum viśvá-vedasam. vasu -yávaḥ (2). gīḥ-bhíḥ. — 129, 1 medhá-sātaye. pra-náyasi prá a°. sáḥ a°.

Digitized by Google

jāna vedhásām imáṃ váçaṃ ná vedhásām || 1 || sá ṣrudhi yáḥ smā pṛítanāsu kásu cid dakshāyya indra bhárahūtaye nṛíbhir ási prátūrtaye nṛíbhiḥ | yáḥ ṣūraiḥ svàḥ sánitā yó víprair vājaṃ tárutā | tám īṣānāsa iradhanta vājínam pṛikshám átyaṃ ná vājínam || 2 || dasmó hí shmā ,vṛíshaṇam pínvasi tvácaṃ káṃ cid yāvīr aráruṃ ṣūra mártyam parivṛiṇákshi mártyam | índrotá túbhyaṃ tád divé tád rudrāya sváyaṣase | mitráya vocaṃ váruṇāya sapráthaḥ sumṛiḷīkāya sapráthaḥ || 3 || asmákaṃ va índram uṣmasīshṭáye sákhāyaṃ viṣváyum prāsáhaṃ yújaṃ vājeshu prāsáhaṃ yújam | asmákam bráhmotáyé 'vā pṛitsúshu kásu cit | nahí tvā ṣátru stárate stṛiṇóshi yáṃ víṣvaṃ ṣátruṃ stṛiṇóshi yáṃ || 4 || ní shū namātimatiṃ káyasya cit téjishṭhābhir aráṇibhir nótíbhir ugrábhir ugrotíbhiḥ | néshi ṇo yáthā purāṇenāḥ ṣūra mányase | víṣvāni pūrór ápa parshi váhnir āsā́ váhnir no ácha || 5 || 16 ||

prá tád voceyam bhávyāyéndave hávyo ná yá ishávān mánma réjati rakshohā́ mánma réjati | svayáṃ só asmád á nidó vadhaír ajeta durmatím | áva sraved aghāṣaṅso 'vatarám áva kshudrám iva sravet || 6 || vanéma tád dhótrayā citántyā vanéma rayíṃ rayivaḥ suvíryaṃ raṇvám sántaṃ suvíryam | durmánmānaṃ sumántubhir ém ishā́ pricīmahi | á satyábhir índraṃ dyumnáhūtibhir yájatraṃ dyumnáhūtibhiḥ || 7 || prá-prā vo asmé sváyaṣobhir ūtí parivargá índro durmatīnāṃ dárīman durmatīnām | svayáṃ sā́ rishayádhyai yá na upeshé atraíḥ | hatém asan ná vakshati ,kshiptā́ jūr-

---

129, 2 sma. bhára-hūtaye. prá-tūrtaye. svàr *iti* svàḥ. 3 sma. pari-vṛiṇákshi. índra utá. svá-yaṣase. sa-práthaḥ. su-mṛiḷīkā́ya sa-práthaḥ. 4 uṣmasi i°. víṣvá-āyum pra-sáham (2). bráhma ūtáye áva. sátruḥ. 5 sú nama áti-matim. ná ū°. ugra ū°. naḥ. purā́ a°. 6 bhávyāya í°. rakshaḥ-hā́. duḥ-matím. aghá-saṅsaḥ. 7 hótrayā. su íryam (2). duḥ-mánmānam sumántu-bhiḥ ā́ īm. dyumnáhūti-bhiḥ (2). 8 prá-pra. asmé *iti* sváyaṣaḥ-bhiḥ. pari-vargé. duḥ-matīnā́m (2). upa-ishé. hatā́ īm asat.

Digitized by Google

ṇír ná vakshati || 8 || tváṃ na indra rāyá párīṇasā yāhí pathấṅ anehásā puró yāhy arakshásā | sácasva naḥ parāká á sácasvāstamīká á | pāhí no dūrād ārād abhíshṭibhiḥ sádā pāhy abhíshṭibhiḥ || 9 || tváṃ na indra rāyá tárūshasográṃ cit tvā mahimá sakshad ávase mahé mitráṃ nấvase | ójishṭha trấtar ávitā ráthaṃ káṃ cid amartya | anyám asmád ririsheḥ káṃ cid adrivo rírikshantaṃ cid adrivaḥ || 10 || pāhí na indra sushṭuta sridhò 'vayātá sádam íd durmatīnấṃ devấḥ sán durmatīnấṃ | hantá pāpásya rakshásas trātá víprasya mấvataḥ | ádhā hí tvā janitấ jíjanad vaso rakshohấṇaṃ tvā jíjanad vaso || 11 || 17 ||

130.

Índra yāhy úpa naḥ parāváto nấyám áchā vidáthānīva sátpatir ástaṃ rấjeva sátpatiḥ | hávāmahe tvā vayám práyasvantaḥ suté sácā | putrấso ná pitáraṃ vấjasātaye máṅhishṭhaṃ vấjasātaye || 1 || píbā sómam indra suvānám ádribhiḥ kóṣēna siktám avatáṃ ná váṅsagas tātṛishāṇó ná váṅsagaḥ | mádāya haryatấya te tuvíshṭamāya dhấyase | á tvā yachantu haríto ná sū́ryam áhā víṣveva sū́ryam || 2 || ávindad divó níhitaṃ gúhā nidhíṃ vér ná gárbham párivītam áśmany anantè antár áśmani | vrajáṃ vajrī́ gávām iva síshāsann áṅgirastamaḥ | ápāvṛiṇod ísha índraḥ párīvṛitā dvára íshaḥ párīvṛitāḥ || 3 || dādṛihāṇó vájram índro gábhastyoḥ kshádmeva tigmám ásanāya sáṃ ṣyad ahihátyāya sáṃ ṣyat | saṃvivyāná ójasā ṣávobhir indra majmánā | táshṭeva vṛikshám vaníno ní vṛiścasi paraṣvéva ní

129, 9 pathấ. parāké. sácasva astam-ìké. 10 tv. n. i. r. 9. tárūshasā u°. ná á°. ávitar *iti*. 11 su-stuta. ava-yātấ. duḥ-matīnấm (2). ádha. vaso *iti* (2). rakshaḥ-hánam. — 130, 1 á i°. ná a° ácha vidáthāni-iva sát-patiḥ. rấjā-iva sát-patiḥ. vấja-sātaye (2). 2 píba. tatṛishāṇáḥ tuviḥ-tamāya. víṣvā-iva. 3 ní-hitam. ni-dhím. pári-vītam. sísāsan. ápa a°. pári-vṛitāḥ (2). 4 dadṛihāṇáḥ. kshádma-iva. ahi-hátyāya. sam-vivyānáḥ. táshṭā-iva. paraṣvā-iva.

Digitized by Google

vṛiṣcasi || 4 || tvám vṛithā nadyà indra sártavé 'chā samudrám asṛijo ráthāṅ iva vājayató ráthāṅ iva | itá ūtír ayuñjata samānám ártham ákshitam | dhenúr iva mánave viṣvádohaso jánāya viṣvádohasaḥ || 5 || 18 ||

imắm te vắcam vasūyánta āyávo rátham ná dhíraḥ svápā atakshishuḥ sumnáya tvắm atakshishuḥ | ṣumbhánto jényam yathā vájeshu vipra vājínam | átyam iva ṣávase sātáye dhánā víṣvā dhánāni sātáye || 6 || bhinát púro navatím indra pūráve dívodāsāya máhi dāṣúshe nṛito vájreṇa dāṣúshe nṛito | atithigvắya ṣámbaram girér ugró ávābharat | mahó dhánāni dáyamāna ójasā víṣvā dhánāny ójasā || 7 || índraḥ samátsu yájamānam áryam právad víṣveshu ṣatámūtir ājíshu svàrmīḷheshv ājíshu | mánave ṣắsad avratắn tvácam kṛishṇắm arandhayat | dákshan ná víṣvam tatṛishāṇám oshati ny àrṣasānám oshati || 8 || sűraṣ cakrám prá vṛihaj jātá ójasā prapitvé vắcam aruṇó mushāyatīṣāṇá á mushāyati | uṣánā yát parāvátó 'jagann ūtáye kave | sumnắni víṣvā mánusheva turváṇir áhā víṣveva turváṇiḥ || 9 || sá no návyebhir vṛishakarmann ukthaíḥ púrām dartaḥ pāyúbhiḥ pāhi ṣagmaíḥ | divodāsébhir indra stávāno vāvṛidhīthắ áhobhir iva dyaúḥ || 10 || 19 ||

131.

Índrāya hí dyaúr ásuro ánamnaténdrāya mahí pṛithiví várīmabhir dyumnásātā várīmabhiḥ | índram víṣve sajóshaso devắso dadhire puráḥ | índrāya víṣvā sávanāni mắnushā rātắni santu mắnushā || 1 || víṣveshu hí tvā sávaneshu tuñjáte samānám ékam vṛíshamaṇyavaḥ pṛíthak svàḥ sanishyávaḥ

120, 5 sártave ácha. viṣvá-dohasaḥ (2). 6 vasu-yántaḥ. su-ápāḥ. 7 dívaḥ-dāsāya. nṛito *iti* (2). atithi-gvắya. áva a°. 8 samát-su. prá ā°. ṣatám-ūtiḥ. svàḥ-mīḷheshu. dhákshat. ní a°. 9 vṛihat. pra-pitvé. mushāyati ī°. parā-vátaḥ á°. mánushā-iva. víṣvā-iva. 10 vṛisha-karman. dartar *iti* dartaḥ. divaḥ-dāsébhiḥ. vavṛidhithắḥ. — 131, 1 ánamnata í°. dyumná-sātā. sa-jóshasaḥ. 2 vṛísha-manyavaḥ. svàr *iti* svàḥ.

Digitized by Google

pṛíthak | tám tvā návam ná parshánim ṣūshásya dhurí dhīmahi | índram ná yajñaíṣ citáyanta āyáva stómebhir índram āyávaḥ || 2 || ví tvā tatasre mithunā́ avasyávo vrajásya sātā́ gávyasya niḥsṛíjaḥ sákshanta indra niḥsṛíjaḥ | yád gavyántā dvā́ jánā svàr yántā samū́hasi | āvíṣh kárikrad vṛíshaṇam sacābhúvam vájram indra sacābhúvam || 3 || vidúṣh ṭe asyá vīryàsya pūrávaḥ púro yád indra ṣā́radīr avátiraḥ sāsahānó avátiraḥ | ṣásas tám indra mártyam áyajyum ṣavasas pate | mahím amushṇāḥ pṛithivím imā́ apó mandasānā́ imā́ apáḥ || 4 || ā́d ít te asyá vīryàsya carkiran mádeshu vṛishann uṣíjo yád ávitha sakhīyató yád ávitha | cakártha kārám ebhyaḥ pṛítanāsu právantave | té anyā́m -anyām nadyàṃ sanishṇata ṣravasyántaḥ sanishṇata || 5 || utó no asyā́ usháso jushéta hy àrkásya bodhi havísho hávīmabhiḥ svàrshātā hávīmabhiḥ | yád indra hántave mṛídho vṛíshā vajriñ cíketasi | ā́ me asyá vedháso návīyaso mánma ṣrudhi návīyasaḥ || 6 || tvā́m tám indra vāvṛidhānó asmayúr amitrayántam tuvijāta mártyam vájreṇa ṣūra mártyam | jahí yó no aghāyáti ṣṛinushvá susrávastamaḥ | rishṭā́m nā́ yā́mann ápa bhūtu durmatír víṣvāpa bhūtu durmatíḥ || 7 || 20 ||

132.

Tváyā vayám maghavan pū́rvye dhána índratvotāḥ sāsahyāma pṛitanyató vanuyā́ma vanushyatáḥ | nédishṭhe asmínn áhany ádhi vocā nú sunvaté | asmín yajñé ví cayemā bháre kṛitám vājayánto bháre kṛitám || 1 || svarjeshé bhára āprásya vákmany usharbúdhaḥ svásminn áñjasi krā-

---

131, 2 āyávaḥ. 3 niḥ-sṛíjaḥ (2). sam-ū́hasi āvíḥ. sacā-bhúvam (2). 4 vidúḥ ṭe. ava-átiraḥ (2) sasahānáḥ. 5 sakhi-yataḥ. prá -vantave. 6 utó *iti*. hí a°. svàḥ-sātā. 7 vavṛidhānáḥ. tuvi -jāta. agha-yáti. susrávaḥ-tamaḥ. duḥ-matíḥ (2) víṣvā ápa. — 132, 1 dháne índratvā-ūtāḥ sa°. voca. cayema. 2 svaḥ-jeshé bháre. ushaḥ-búdhaḥ.

Digitized by Google

ṇásya svásminn áñjasi | áhann índro yáthā vidé ṣīrshṇā-ṣīrshṇopavácyaḥ | asmatrā́ te sadhryàk santu rātáyo bhadrā́ bhadrásya rātáyaḥ || 2 || tát tú práyaḥ pratnáthā te ṣuṣukvanáṃ yásmin yajñé váram ákṛiṇvata kshā́yam ṛitásya vā́r asi kshā́yam | ví tád vocer ádha dvitā́ntáḥ paṣyanti raṣmíbhiḥ | sá ghā́ vide ánv índro gavéshaṇo bandhukshídbhyo gavéshaṇaḥ || 3 || nú itthā́ te pūrváthā ca pravácyaṃ yád áṅgirobhyó 'vṛiṇor ápa vrajám índra ṣíkshann ápa vrajám | aíbhyaḥ samānyā́ diṣā́smábhyaṃ jeshi yótsi ca | sunvádbhyo randhayā kám cid avratā́ṃ hṛiṇāyántaṃ cid avratám || 4 || sáṃ yáj jánān krátubhiḥ ṣúra īkshā́yad dháne hité tarushanta ṣravasyávaḥ prá yakshanta ṣravasyávaḥ | tásmā áyuḥ prajā́vad íd bā́dhe arcanty ójasā | índra okyàṃ didhishanta dhītáyo devā́ń áchā ná dhītáyaḥ || 5 || yuvā́ṃ tám indrāparvatā puroyúdhā yó naḥ pṛitanyā́d ápa tám-tam íd dhataṃ vájreṇa tám-tam íd dhatam | dūré cattáya chantsad gáhanaṃ yád ínakshat | asmā́kaṃ ṣátrūn pári ṣūra viṣváto darmā́ darshīshṭa viṣvátaḥ || 6 || 21 ||

133.

Ubhé punāmi ródasī ṛiténa drúho dahāmi sám mahír anindrā́ḥ | abhivlágya yátra hatā́ amítrā vailasthānám pári tṛilhā́ áṣeran || 1 || abhivlágyā cid adrivaḥ ṣīrshā́ yātumátīnām | chindhí vaṭūríṇā padā́ mahā́vaṭūriṇā padā́ || 2 || ávāsām maghavañ jahi ṣárdho yātumátīnām | vailasthānaké armaké mahā́vailasthe armaké || 3 || yā́sāṃ tisráḥ pañcā́ṣáto 'bhivlañgaír apávapaḥ | tát sú te manāyati takát sú te manāyati || 4 || piṣáṅgabhṛishṭim ambhṛiṇám piṣácim in-

---

132, 2 ṣīrshṇā́-ṣīrshṇā upa-vácyaḥ. bhadrā́ḥ. 3 dvitā́ antár *iti*. gha. go-éshaṇaḥ (2) bandhukshít-bhyaḥ. 4 nú. pra-vácyam. áṅgiraḥ-bhyaḥ á°. ā́ e°. diṣā́ a°. randhaya. 5 yát. tásmai. ácha. 6 puraḥ-yúdhā. hatam (2). — 133, 1 ubhé *iti*. ródasī *iti*. abhi-vlágya. amítrāḥ vaila-sthānám. 2 abhí-vlágya. mahā́-vaṭūriṇā. 3 áva ā°. vaila-sthānaké. mahā́-vailasthe. 4 abhi-vlañgaíḥ apa-ávapaḥ. 5 piṣáṅga-bhṛishṭim.

Digitized by Google

dra sám mṛiṇa | sárvaṃ ráksho ní barhaya || 5 || avár mahá indra dádṛihí ṣrudhí naḥ | ṣuṣóca hí dyaúḥ kshá ná bhīshấñ adrivo ghṛiṇán ná bhīshấñ adrivaḥ | ṣushmíntamo hí ṣushmíbhir vadhaír ugrébhir íyase | ápūrushaghno apratīta ṣūra sátvabhis trisaptaíḥ ṣūra sátvabhiḥ || 6 || vanóti hí sunván ksháyam párīṇasaḥ sunvānó hí shmā yájaty áva dvísho devánām áva dvíshaḥ | sunvāná ít sishāsati sahásrā vājy ávṛitaḥ | sunvānáyéndro dadāty ābhúvaṃ rayíṃ dadāty ābhúvam || 7 || 22 ||

Ekonaviṅṣo 'nuvākaḥ.

134.

Á tvā júvo rārahāṇấ abhí práyo váyo váhantv ihá pūrvápītaye sómasya pūrvápītaye | ūrdhvấ te ánu sūnṛítā mánas tishṭhatu jānatí | niyútvatā ráthenā yāhi dāváne váyo makhásya dāváne || 1 || mándantu tvā mandíno vāyav índavo 'smát krāṇásaḥ súkṛitā abhídyavo góbhiḥ krāṇấ abhídyavaḥ | yád dha krāṇá irádhyai dáksham sácanta ūtáyaḥ | sadhrīcīnấ niyúto dāváne dhíya úpa bruvata īṃ dhíyaḥ || 2 || vāyúr yuṅkte róhitā vāyúr aruṇá vāyú ráthe ajirá dhurí vóḷhave váhishṭhā dhurí vóḷhave | prá bodhayā púramdhiṃ jārá á sasatím iva | prá cakshaya ródasī vāsayoshásaḥ ṣrávase vāsayoshásaḥ || 3 || túbhyam ushásaḥ ṣúcayaḥ parāváti bhadrá vástrā tanvate dáṃsu raṣmíshu citrá návyeshu raṣmíshu | túbhyaṃ dhenúḥ sabardúghā víṣvā vásūni dohate | ájanayo marúto vakshánābhyo divá á vakshánābhyaḥ || 4 || túbhyaṃ ṣukrásaḥ ṣúcayas turaṇyávo mádeshūgrá ishaṇanta bhurváṇy apám ishanta bhurváṇi |

133, 6 aváḥ. dadṛihí ṣrudhí. kshāḥ. bhīshấ (2). ghṛiṇất. ápurusha-ghnaḥ aprati-ita. tri-saptaíḥ. 7 sma. sisāsati. vājí. sunvānấya í°. ā-bhúvam (2). — 134, 1 rarahāṇấḥ. váyo *iti* (2). pūrvá-pītaye (2). ráthena ấ. 2 vāyo *iti*. sú-kṛítāḥ abhí-dyavaḥ (2). ha. sácante. sadhrīcīnấḥ ni-yútaḥ. bruvate. 3 vāyúḥ r°. bodhaya púram-dhim. ródasī *iti* vāsaya u°. vāsaya u°. 4 ushásaḥ. dám-su. sabaḥ-dúghā. 5 mádeshu u°.

Digitized by Google

tvắṃ tsárī dásamāno bhágam īṭṭe takvavíye | tvắṃ víṣvasmād bhúvanāt pāsi dhármaṇāsuryắt pāsi dhármaṇā || 5 || tvắṃ no vāyav eshām ápūrvyaḥ sómānām prathamáḥ pītím arhasi sutắnām pītím arhasi | utó vihútmatīnāṃ viṣắṃ vavarjúshīṇām | víṣvā ít te dhenávo duhra āṣíraṃ ghṛitắṃ duhrata āṣíram || 6 || [23] ||

135.

Stīrṇám barhír úpa no yāhi vītáye sahásreṇa niyútā niyutvate ṣatínībhir niyutvate | túbhyaṃ hí pūrvápītaye devắ devắya yemiré | prá te sutáso mádhumanto asthiran mádāya krátve asthiran || 1 || túbhyāyắṃ sómaḥ páripūto ádribhi spārhắ vásānaḥ pári kóṣam arshati ṣukrắ vásāno arshati | távāyám bhāgá āyúshu sómo devéshu hūyate | váha vāyo niyúto yāhy asmayúr jushāṇó yāhy asmayúḥ || 2 || á no niyúdbhiḥ ṣatínībhir adhvarắṃ sahasríṇībhir úpa yāhi vītáye vắyo havyắni vītáye | távāyám bhāgá ṛitvíyaḥ sáraṣmiḥ sűrye sácā | adhvaryúbhir bháramāṇā ayaṅsata vắyo ṣukrắ ayaṅsata || 3 || á vāṃ rátho niyútvān vakshad ávase 'bhí práyāṅsi súdhitāni vītáye vắyo havyắni vītáye | píbatam mádhvo ándhasaḥ pūrvapéyaṃ hí vāṃ hitám | vắyav á candréṇa rádhasá gatam índraṣ ca rádhasá gatam || 4 || á vāṃ dhíyo vavṛityur adhvarắṅ úpemám índum marmṛijanta vājínam āṣúm átyaṃ ná vājínam | téshām pibatam asmayű á no gantam ihótyắ | índravāyū sutắnām ádribhir yuvám mádāya vājadā yuvám || 5 || [24] ||

imé vāṃ sómā apsv á sutá ihádhvaryúbhir bháramāṇā

134, 5 takva-víye. dhármaṇā a°. 6 vāyo *iti*. utó *iti*. duhre ā-ṣíram. duhrate ā-ṣíram. — 135, 1 ni-yútā. pūrvá-pītaye devắḥ. 2 túbhya a°. pári-pūtaḥ ádri-bhiḥ. táva a°. vāyo *iti* ni-yútaḥ. 3 niyút-bhiḥ. vắyo *iti*. táva a. bh. 2. sá-raṣmiḥ. vắyo *iti*. 4 sú-dhitāni. vắyo *iti*. pūrva-péyam. vắyo *iti*. rádhasā á (2). úpa i°. asmayű *ity* asma-yű. ihá ū° índravāyū *iti*. vāja-dā. 6 ap-sú. ihá a°.

Digitized by Google

ayaṅsata vấyo śukrá ayaṅsata | eté vām abhy àśrikshata tiráḥ pavítram āśávaḥ | yuvāyávó 'ti rómāṇy avyáyā sómāso áty avyáyā | 6 || áti vāyo sasató yāhi śáśvato yátra grávā vádati tátra gachatam gṛihám índraś ca gachatam | ví sūnṛítā dádṛiśe ríyate ghṛitám á pūrṇáyā niyútā yātho adhvarám índraś ca yātho adhvarám || 7 || átrấha tád vahethe mádhva áhutim yám aśvatthám upatíshṭhanta jāyávo 'smé té santu jāyávaḥ | sākám gấvaḥ súvate pácyate yávo ná te vāya úpa dasyanti dhenávo nấpa dasyanti dhenávaḥ || 8 || imé yé te sú vāyo bāhvòjaso 'ntár nadí te patáyanty ukshấṇo máhi vrấdhanta ukshấṇaḥ | dhánvañ cid yé anāśávo jīrấś cid ágiraukasaḥ | śúryasyeva raśmáyo durniyántavo hástayor durniyántavaḥ || 9 || 25 ||

136.

Prá sú jyéshṭham nicirábhyām bṛihán námo havyám matím bharatā mṛiḷayádbhyāṃ svádishṭham mṛiḷayádbhyām | tấ samrájā ghṛitấsutī yajñé-yajña úpastutā | áthainoḥ kshatrám ná kútaś canấdhṛishe devatvám nú cid ādhṛíshe || 1 || ádarśi gātúr uráve várīyasī pánthā ṛitásya sám ayaṅsta raśmíbhiś cákshur bhágasya raśmíbhiḥ | dyukshám mitrásya sádanam aryamṇó váruṇasya ca | áthā dadhāte bṛihád ukthyàṃ váya upastútyam bṛihád váyaḥ || 2 || jyótishmatīm áditim dhārayátkshitim svàrvatīm á sacete divé-dive jāgṛivấṅsā divé-dive | jyótishmat kshatrám āśāte ādityấ dánunas pátī | mitrás táyor váruṇo yātayájjano 'ryamấ yātayájjanaḥ || 3 || ayám mitráya váruṇāya śáṃtamaḥ sómo bhūtv avapáneshv ấbhago devó devéshv ấbhagaḥ | táṃ devấso ju-

135, 6 vấyo *iti*. abhí a°. yuvā-yávaḥ áti. 7 vāyo *iti*. ni -yútā. 8 átra áha. vahethe *iti*. á-hutim. upa-tíshṭhanta. asmé *iti*. vāyo *iti*. ná ápa. 9 vāyo *iti* bāhú-ojasaḥ. nadí *iti*. ágirā-okasaḥ śūryasya-iva. duḥ-niyántavaḥ (2). — 136, 1 ni-cirấbhyām bṛihát. bharata. sam-rấjā ghṛitấsutī *iti* ghṛitá-āsutī yajñé-yajñe úpa-stutā átha e°. caná ā-dhṛíshe. nú. ā-dhṛíshe. 2 sádanam. átha dadhāte *iti*. upa-stútyam. 3 dhārayát-kshitim. sacete *iti*. āśāte *iti*. pátī *iti*. yātayát-janaḥ (2). 4 ava-páneshu á-bhagaḥ (2).

Digitized by Google

sherata víśve adyá sajóshasaḥ | táthā rājānā karatho yád ímaha ṛítāvānā yád ímahe || 4 || yó mitráya váruṇāyávidhaj jáno 'narvāṇaṃ tám pári pāto áṅhaso dāśvā́ṅsam mártam áṅhasaḥ | tám aryamā́bhí rakshaty ṛijūyántam ánu vratám | ukthaír yá enoḥ paribhū́shati vratáṃ stómair ābhū́shati vratám || 5 || námo divé bṛihaté ródasībhyām mitráya vocaṃ váruṇāya mīḷhúshe sumṛiḷīkā́ya mīḷhúshe | índram agním úpa stuhi dyukshám aryamáṇam bhágam | jyóg jívantaḥ prajáyā sacemahi sómasyotí sacemahi || 6 || ūtí devā́nāṃ vayám índravanto maṅsīmáhi sváyaśaso marúdbhiḥ | agnír mitró váruṇaḥ śárma yaṅsan tád aśyāma maghávāno vayáṃ ca || 7 || 26 ||

Prathamo 'dhyāyaḥ.

137.

Sushumā́ yātam ádribhir góśrītā matsarā́ imé sómāso matsarā́ imé | ā́ rājānā divispṛiśāsmatrā́ gantam úpa naḥ | imé vām mitrāvaruṇā gávāśiraḥ sómāḥ śukrā́ gávāśiraḥ || 1 || imá ā́ yātam índavaḥ sómāso dádhyāśiraḥ sutā́so dádhyāśiraḥ | utá vām usháso budhí sākáṃ sū́ryasya raśmíbhiḥ | sutó mitráya váruṇāya pītáye cā́rur ṛitā́ya pītáye || 2 || tā́ṃ vāṃ dhenúṃ ná vāsarím aṅśúṃ duhanty ádribhiḥ sómaṃ duhanty ádribhiḥ | asmatrā́ gantam úpa no 'rvā́ñcā sómapītaye | ayáṃ vām mitrāvaruṇā nṛíbhiḥ sutáḥ sóma ā́ pītáye sutáḥ || 3 || 1 ||

138.

Prá-pra pūshṇás tuvijātásya śasyate mahitvám asya tavā́so ná tandate stotrám asya ná tandate | árcāmi sumnayánn ahám ántyūtim mayobhúvam | víśvasya yó mána āyu-

136, 4 sa-jóshasaḥ. ímahe ṛíta-vānā. 5 váruṇāya ávidhat. aryamā́ a°. ṛiju-yántam. parí-bhū́shati. ā-bhū́shati. 6 su-mṛiḷīkā́ya. pra-jáyā. sómasya ūtí. 7 svá-yaśasaḥ. — 137, 1 susumā́ ā́. gó-śrītāḥ divi-spṛiśā a°. gó-āśiraḥ (2). śukrā́ḥ. 2 imé. dádhi-āśiraḥ (2). 3 sóma-pītaye. — 138, 1 tuvi-jātásya. ánti-ūtim mayaḥ-bhúvam. ā-yuyuvé (2).

Digitized by Google

yuvé makhó devá āyuyuvé makháḥ || 1 || prá hí tvā pūshann ajirám ná yámani stómebhiḥ kṛiṇvá ṛiṇávo yáthā mṛídha úshṭro ná pīparo mṛídhaḥ | huvé yát tvā mayobhúvaṃ devám sakhyáya mártyaḥ | asmákam āṅgūshán dyumnínas kṛidhi vájeshu dyumnínas kṛidhi || 2 || yásya te pūshan sakhyé vipanyávaḥ krátvā cit sántó 'vasā bubhujrirá íti krátvā bubhujriré | tám ánu tvā návīyasīṃ niyútaṃ rāyá īmahe | áheḷamāna urusáṅsa sárī bhava váje-vāje sárī bhava || 3 || asyá ū shú ṇa úpa sātáye bhuvó 'heḷamāno rarivāṅ ajāśva śravasyatám ajāśva | ó shú tvā vavṛitīmahi stómebhir dasma sādhúbhiḥ | nahí tvā pūshann atimánya āghṛiṇe ná te sakhyám apahnuvé || 4 || 2 ||

139.

Ástu śraúshaṭ puró agníṃ dhiyá dadha á nú tác chárdho divyáṃ vṛiṇīmaha indravāyū́ vṛiṇīmahe | yád dha krāṇā́ vivásvati nā́bhā saṃdā́yi návyasī | ádha prá sū́ na úpa yantu dhītáyo devā́ṅ áchā ná dhītáyaḥ || 1 || yád dha tyán mitrāvaruṇāv ṛitā́d ádhy ādadā́the ánṛitaṃ svéna manyúnā dákshasya svéna manyúnā | yuvór itthā́dhi sádmasv ápaśyāma hiraṇyáyam | dhībhíś caná mánasā svébhir akshábhiḥ sómasya svébhir akshábhiḥ || 2 || yuvā́ṃ stómebhir devayánto aśvināśrāváyanta iva ślókam āyávo yuvā́ṃ havyā́bhy ā̀yávaḥ | yuvór víśvā ádhi śríyaḥ pṛíkshaś ca viśvavedasā | prushāyánte vām pavāyo hiraṇyáye ráthe dasrā hiraṇyáye || 3 || áceti dasrā vy ù nákam ṛiṇvatho yuñjáte vāṃ rathayújo dívishṭishv adhvasmáno dívishṭishu | ádhi vāṃ sthā́ma vandhúre ráthe dasrā hiraṇyáye | pathéva yán-

---

138, 2 kṛiṇvé. mayaḥ-bhúvam. 3 sántaḥ á° bubhujriré. ni -yútam. uru-saṅsa. 4 ūṁ *iti* sú naḥ. bhuvaḥ á°. aja-asva (2). ó *iti* sú. ati-mánye. apa-hnuvé. — 139, 1 dadhe. tát s°. vṛiṇīmahe indravāyū́ *iti*. ha. sam-dā́yi. sú. ácha. 2 ha tyát. ādadā́the *ity* ā-dadā́the. itthā́ á°. 3 aśvinā āśraváyantaḥ-iva. havyā́ abhí ā°. viśva-vedasā. 4 ví ūṁ *iti*. ratha-yújaḥ. pathā́-iva.

Digitized by Google

tāv anuṣáśatā rájó 'ñjasā ṣáśatā rájaḥ || 4 || ṣácībhir naḥ ṣacīvasū dívā náktaṃ daṣasyatam | mā́ vāṃ rātír úpa dasat kádā canā́smád rātíḥ kádā caná || 5 || 3 ||

vṛíshann indra vṛishapā́nāsa índava imé sutā́ ádrishutāsa udbhídas túbhyaṃ sutā́sa udbhídaḥ | té tvā mandantu dāváne mahé citráya rā́dhase | gīrbhír girvāha stávamāna ā́ gahi sumṛiḷīkó na ā́ gahi || 6 || ó shú ṇo agne ṣṛiṇuhi tvám īḷitó devébhyo bravasi yajñíyebhyo rā́jabhyo yajñíyebhyaḥ | yád dha tyā́m áṅgirobhyo dhenúṃ devā ádattana | ví tā́ṃ duhre aryamā́ kartárī sácāṅ eshá tā́ṃ veda me sácā || 7 || mó shú vo asmád abhí tā́ni paúṃsyā sánā bhūvan dyumnā́ni mótá jārishur asmát purótá jārishuḥ | yád vaṣ citráṃ yugé-yuge návyaṃ ghóshād ámartyam | asmā́su tán maruto yác ca dushṭáraṃ didhṛitā́ yác ca dushṭáram || 8 || dadhyáṅ ha me janúsham pū́rvo áṅgirāḥ priyámedhaḥ káṇvo átrir mánur vidus té me pū́rve mánur viduḥ | téshāṃ devéshv áyatir asmā́kaṃ téshu nā́bhayaḥ | téshām padéna máhy ā́ name giréndrāgnī́ ā́ name girā́ || 9 || hótā yakshad vaníno vanta vā́ryam bṛíhaspátir yajati vená ukshábhiḥ puruvā́rebhir ukshábhiḥ | jagṛibhmā́ dūráādisaṃ ṣlókam ádrer ádha tmánā | ádhārayad araríndāni sukrátuḥ purū́ sádmāni sukrátuḥ || 10 || yé devāso divy ékādaṣa sthá pṛithivyā́m ádhy ékādaṣa sthá | apsukshíto mahinaíkādaṣa sthá té devāso yajñám imáṃ jushadhvam || 11 || 4 ||

Viṅṣo 'nuvākaḥ.

139, 4 anu-sā́śatā rájaḥ á°. 5 ṣacīvasū *iti* ṣacī-vasū. caná a°. 6 vṛisha-pā́nāsaḥ. ádri-sutāsaḥ uṭ-bhídaḥ (2). girvāhaḥ. su-mṛiḷīkáḥ. 7 ó *iti* sú naḥ. ha. kartárī sácā. 8 mó *iti* sú. mā́ utá. purā́ utá. tát. yát. dustáram (2). didhṛitā́ yát. 9 priyá-medhaḥ. ā́-yatiḥ. girā́ indrāgnī *iti*. 10 puru-vā́rebhiḥ. jagṛibhmā́ dūré-ādiṣam. su-krátuḥ (2) purú. 11 diví. apsu-kshítaḥ mahinā́ é°.

Digitized by Google

140.

Vedisháde priyádhāmāya sudyúte dhāsím iva prá bharā yónim agnáye | vástreṇeva vāsayā mánmanā śúciṃ jyotírathaṃ śukrávarṇaṃ tamohánam || 1 || abhí dvijánmā trivṛíd ánnam ṛijyate saṃvatsaré vāvṛidhe jagdhám ī púnaḥ | anyásyāśā jihváyā jényo vṛíshā ny ànyéna vaníno mṛishṭa vāraṇáḥ || 2 || kṛishṇaprútau vevijé asya sakshítā ubhá tarete abhí mātárā śíśum | prācájihvaṃ dhvasáyantaṃ tṛishucyútam á sácyaṃ kúpayaṃ várdhanam pitúḥ || 3 || mumukshvò mánave mānavasyaté raghudrúvaḥ kṛishṇásītāsa ū júvaḥ | asamanā ajiráso raghushyádo vātajūtā úpa yujyanta āśávaḥ || 4 || ád asya té dhvasáyanto vṛítherate kṛishṇám ábhvam máhi várpaḥ kárikrataḥ | yát sīm mahíṃ avánim prábhí mármṛiṣad abhiśvasán stanáyann éti nánadat || 5 || 6 ||

bhūshan ná yó 'dhi babhrūshu námnate vṛísheva pátnīr abhy èti róruvat | ojāyámānas tanvàś ca śumbhate bhīmó ná śṛíṅgā davidhāva durgṛíbhiḥ || 6 || sá samstíro vishṭíraḥ sáṃ gṛibhāyati jānánn evá jānatír nítya á śaye | púnar vardhante ápi yanti devyàm anyád várpaḥ pitróḥ kṛiṇvate sácā || 7 || tám agrúvaḥ keśínīḥ sáṃ hí rebhirá ūrdhvás tasthur mamrúshīḥ práyáve púnaḥ | tásāṃ jarám pramuñcánn eti nánadad ásum páraṃ janáyañ jīvám ástṛitam || 8 || adhīvāsám pári mātṝ rihánn áha tuvigrébhiḥ sátvabhir yāti ví jráyaḥ | váyo dádhat padváte rérihat sádánu śyénī sacate vartaníḥ áha || 9 || asmákam agne maghávatsu dīdihy ádha

---

140, 1 vedi-sáde priyá-dhāmāya su-dyúte. bhara. vástreṇa-iva vāsaya. jyotíḥ-ratham śukrá-varṇam tamaḥ-hánam. 2 dvi-jánmā tri-vṛít. vavṛidhe. Im *iti* púnar *iti* anyásya āśā. ní a°. 3 kṛishṇa-prútau vevijé *iti*. sa-kshítau. tarete *iti*. prācá-jihvam. tṛishu-cyútam. 4 raghu-drúvaḥ kṛishṇá-sītāsaḥ. ūṁ *iti*. raghu-syádaḥ vāta-jūtāḥ. yujyante. 5 vṛíthā ī°. prá abhí. abhi-śvasán. 6 ádhi. vṛíshā-iva. abhí eti. duḥ-gṛíbhiḥ. 7 sam-stíraḥ vi-stíraḥ. 8 rebhiré. prá ā° púnar *iti*. pra-muñcán. 9 mātṝḥ. tuvi-grébhiḥ. sádā ánu. vartaníḥ.

Digitized by Google

ṣvásīvān vṛishabhó dámūnāḥ | avásyā síṣumatīr adīder vármeva yutsú parijárbhurāṇaḥ || 10 || 6 ||

idám agne súdhitaṃ dúrdhitād ádhi priyád u cin mánmanaḥ préyo astu te | yát te ṣukráṃ tanvò rócate ṣúci ténāsmábhyaṃ vanase rátnam á tvám || 11 || ráthāya návam utá no gṛihấya nítyāritrām padvátīṃ rāsy agne | asmákaṃ vīrấñ utá no maghóno jánāṅs ca yấ pāráyāc chárma yấ ca || 12 || abhí no agna ukthám íj juguryā dyávākshámā sindhavaṣ ca svágūrtāḥ | gávyaṃ yávyaṃ yánto dīrghấhéshaṃ váram aruṇyò varanta || 13 || 7 ||

141.

Bál itthấ tád vápushe dhāyi darṣatáṃ devásya bhárgaḥ sáhaso yáto jáni | yád īm úpa hvárate sádhate matír ṛitásya dhénā anayanta sasrútaḥ || 1 || prikshó vápuḥ pitumấn nítya á ṣaye dvitíyam á saptáṣivāsu mātṛíshu | tṛitíyam asya vṛishabhásya doháse dáṣapramatiṃ janayanta yóshaṇaḥ || 2 || nír yád īm budhnấn mahishásya várpasa īṣānấsaḥ ṣávasā kránta sūráyaḥ | yád īm ánu pradívo mádhva ādhavé gúhā sántam mātaríṣvā mathāyáti || 3 || prá yát pitúḥ paramấn nīyáte páry á prikshúdho vīrúdho dáṃsu rohati | ubhá yád asya janúshaṃ yád ínvata ấd íd yávishṭho abhavad ghṛiṇá ṣúciḥ || 4 || ấd ín mātṛír ávishad yásv á ṣúcir áhiṅsyamāna urviyấ ví vāvṛidhe | ánu yát pūrvā áruhat sanājúvo ní návyasīshv ávarāsu dhāvate || 5 || 8 ||

ấd íd dhótāraṃ vṛinate dívishṭishu bhágam iva papricānása ṛiñjate | devấn yát krátvā majmánā purushṭutó mártaṃ sáṅsaṃ viṣvádhā véti dhấyase || 6 || ví yád ásthād ya-

---

140, 10 ava-ásya. várma-iva. pari-járbhurāṇaḥ. 11 sú-dhitam dúḥ-dhitāt. cit téna a°. 12 nítya-aritrām. pāráyāt ṣ°. 13 abhí agne. ít juguryāḥ. svá-gūrtāḥ. dīrghấ áhā í°. — 141, 1 sa-srútaḥ. 2 saptá-ṣivāsu. dáṣa-pramatim. 3 budhnất. pradívaḥ. ā-dhavé. 4 paramất. dám-su. 5 ít. ấ a°. vavṛidhe. sanā-júvaḥ. 6 hótāram. puru-stutáḥ.

Digitized by Google

jató vátacodito hvāró ná vákvā jaráṇā ánākṛitaḥ | tásya pátman dakshúshaḥ kṛishṇájaṅhasaḥ śúcijanmano rája á vyàdhvanaḥ || 7 || rátho ná yātáḥ śíkvabhiḥ kṛitó dyám áṅgebhir arushébhir īyate | ád asya té kṛishṇáso dakshi sūráyaḥ śúrasyeva tvesháthād īshate váyaḥ || 8 || tváyā hy àgne váruṇo dhṛitávrato mitráḥ śāśadré aryamá sudánavaḥ | yát sīm ánu krátunā viśváthā vibhúr arán ná nemíḥ paribhúr ájāyathāḥ || 9 || tvám agne śaśamānáya sunvaté rátnaṃ yavishṭha devátātim invasi | táṃ tvā nú návyaṃ sahaso yuvan vayám bhágaṃ ná kāré mahiratna dhīmahi || 10 || asmé rayíṃ ná svárthaṃ dámūnasam bhágaṃ dákshaṃ ná papṛicāsi dharṇasím | raśmíṅr iva yó yámati jánmanī ubhé devánāṃ śáṅsam ṛitá á ca sukrátuḥ || 11 || utá naḥ sudyótmā jīráśvo hótā mandráḥ śṛiṇavac candrárathaḥ | sá no neshan néshatamair ámūro 'gnír vāmáṃ suvitáṃ vásyo ácha || 12 || ástāvy agníḥ śímīvadbhir arkaíḥ sámrājyāya prataráṃ dádhānaḥ | amí ca yé maghávāno vayáṃ ca míhaṃ ná súro áti níshṭatanyuḥ || 13 || 9 ||

142.

Sámiddho agna á vaha devāṅ̃ adyá yatásruce | tántuṃ tanushva pūrvyáṃ sutásomāya dāśúshe || 1 || ghṛitávantam úpa māsi mádhumantaṃ tanūnapāt | yajñáṃ víprasya mávataḥ śaśamānásya dāśúshaḥ || 2 || śúciḥ pāvakó ádbhuto mádhvā yajñám mimikshati | nárāśáṅsaḥ trír á divó devó devéshu yajñíyaḥ || 3 || īḷitó agna á vahéndraṃ citrám ihá priyám | iyáṃ hí tvā matír mámachā sujihva vacyáte || 4 ||

141, 7 váta-coditaḥ. dhakshúshaḥ kṛishṇá-jaṅhasaḥ śúci-janmanaḥ. ví-adhvanaḥ. 8 át a. t. 140, 5. dhakshi. śúrasya-iva. 9 hí a°. dhṛitá-vrataḥ. su-dánavaḥ. vi-bhúḥ. a. n. n. 32, 15. pari-bhúḥ. 10 mahi-ratna. 11 asmé *iti*. su-ártham. jánmanī *iti* ubhé *iti*. ṛité. su-krátuḥ. 12 su-dyótmā jīrá-aśvaḥ. śṛiṇavat candrá-rathaḥ. neshat. 13 amí *iti*. níḥ ta°. — 142, 1 sám-iddhaḥ agne. yatá-śruce. sutá-somāya. 2 tanū-napāt. 4 agne. vaha i°. máma ácha su-jihva.

Digitized by Google

stṛṇānáso yatásruco barhír yajñé svadhvaré | vṛiñjé devávyacastamam índrāya ṣárma sapráthaḥ ‖ 5 ‖ ví ṣrayantām ṛitāvṛídhaḥ prayaí devébhyo mahíḥ | pāvakásaḥ puruspṛího dvāro devír asaścátaḥ ‖ 6 ‖ 10 ‖

á bhándamāne úpāke náktoshāsā supéṣasā | yahví ṛitásya mātárā sídatām barhír á sumát ‖ 7 ‖ mandrájihvā jugurvánī hótārā daívyā kaví | yajñáṃ no yakshatām imáṃ sidhrám adyá divispṛíṣam ‖ 8 ‖ ṣúcir devéshv árpitā hótrā marútsu bhāratī | íḷā sárasvatī mahí barhíḥ sīdantu yajñíyāḥ ‖ 9 ‖ tán nas turípam ádbhutam purú váram purú tmánā | tváshṭā póshāya ví shyatu rāyé nábhā no asmayúḥ ‖ 10 ‖ avasṛijánn úpa tmánā devān yakshi vanaspate | agnír hávyā sushūdati devó devéshu médhiraḥ ‖ 11 ‖ pūshaṇváte marútvate viṣvádevāya vāyáve | svāhā gāyatrávepase havyám índrāya kartana ‖ 12 ‖ svāhākṛitāny á gahy úpa havyáni vītáye | índrā gahi ṣrudhí hávaṃ tvāṃ havante adhvaré ‖ 13 ‖ 11 ‖

143.

Prá távyasīṃ návyasīṃ dhītím agnáye vācó matíṃ sáhaṣaḥ sūnáve bhare | apāṃ nápād yó vásubhiḥ sahá priyó hótā pṛithivyāṃ ny ásīdad ṛitvíyaḥ ‖ 1 ‖ sá jáyamānaḥ paramé vyòmany āvír agnír abhavan mātarísvane | asyá krátvā samidhānásya majmánā prá dyávā ṣocíḥ pṛithiví arocayat ‖ 2 ‖ asyá tveshā ajárā asyá bhānávaḥ susaṃdṛíṣaḥ suprátīkasya sudyútaḥ | bhátvakshaso áty aktúr ná síndhavo 'gné rejante ásasanto ajárāḥ ‖ 3 ‖ yám eriré bhṛígavo vi-

142, 5 yatá-srucaḥ. su-adhvaré. devávyacaḥ-tamam. sa-práthaḥ. 6 v. ṣ. ṛi. 13, 6. pra-yaí. puru-spṛíhaḥ. 7 bhándamāne *iti* úpāke *iti* náktoshāsā su-péṣasā yahví *iti*. 8 mandrá-jihvā jugurvánī *iti*. hótārā-imám 13, 8. divi-spṛíṣam. 9 íḷā-mahī 13, 9. 10 tát. vā áram. syatu. 11 ava-ṣrijān. agnír-médhiraḥ 105, 14. 12 viṣvá-devāya. gāyatrá-vepase. 14 svāhā-kṛitāni. índra á. srudhí. — 143, 1 ní. 2 ví-omani. abhavat. sam-idhānásya. pṛithiví *iti*. 3 su-saṃdṛíṣaḥ suprátīkasya su-dyútaḥ bhā-tvakshasaḥ. agnéḥ. 4 ā-īriré.

Digitized by Google

ṣvávedasaṃ nábhā pṛithivyā́ bhúvanasya majmánā | agníṃ táṃ gīrbhír hinuhi svá ā́ dáme yá éko vásvo váruṇo ná rā́jati || 4 || ná yó várāya marútām iva svanáḥ séneva sṛishṭā́ divyā́ yáthāṣáṇiḥ | agnír jámbhais tigitaír atti bhárvati yodhó ná ṣátrūn sá vánā ny ṛiñjate || 5 || kuvín no agnír ucáthasya vī́r ásad vásush kuvíd vásubhiḥ kā́mam āvárat | codáḥ kuvít tutujyā́t sātáye dhíyaḥ ṣúcipratīkaṃ tám ayā́ dhiyā́ gṛiṇe || 6 || ghṛitápratīkaṃ va ṛitásya dhūrshádam agním mitráṃ ná samidhānā́ ṛiñjate | índhāno akró vidátheshu dī́dyac chukrávarṇām úd u no yaṅsate dhíyam || 7 || áprayuchann áprayuchadbhir agne ṣivébhir naḥ pāyúbhiḥ pāhi ṣagmaíḥ | ádabdhebhir ádṛipitebhir ishṭé 'nimishadbhiḥ pári pāhi no jā́ḥ || 8 || 12 ||

144.

Éti prá hótā vratám asya māyáyordhvā́ṃ dádhānaḥ ṣúcipeṣasaṃ dhíyam | abhí srúcaḥ kramate dakshiṇāvṛíto yā́ asya dhā́ma prathamā́ṃ ha níṅsate || 1 || abhím ṛitásya dohánā anūshata yónau devásya sádane párīvṛitāḥ | apā́m upásthe víbhṛito yád ā́vasad ádha svadhā́ adhayad yā́bhir íyate || 2 || yúyūshataḥ sávayasā tád íd vápuḥ samānám ártham vitáritratā mithā́ḥ | ā́d īm bhágo ná hávyaḥ sám asmád ā́ vóḷhur ná raṣmín sám ayaṅsta sā́rathiḥ || 3 || yám īṃ dvā́ sávayasā saparyátaḥ samāné yónā mithunā́ sámokasā | dívā ná náktam palitó yúvājani purū́ cārann ajáro mā́nushā yugā́ || 4 || tám īṃ hinvanti dhītáyo dā́ṣa vríṣo devám mártāsa ūtáye havāmahe | dhánor ádhi praváta ā́ sá

143, 4 viṣvá-vedasam. pṛithivyā́ḥ. své. 5 sénā-iva. yáthā a°. ní ṛi°. 6 kuvít. vásuḥ. ā-várat. súci-pratīkam. 7 ghṛitá-pratīkam. dhūḥ-sádam. sam-idhānáḥ. dī́dyat ṣukrá-varṇām. 8 ápra-yuchan áprayuchat-bhiḥ. ishṭe ánimishat-bhiḥ. — 144, 1 māyáyā ū°. súci peṣasam. dakshiṇā-āvṛítaḥ. 2 abhí īm. pári-vṛitāḥ. upá-sthe ví-bhṛitaḥ. ā́ á°. 3 sá-vayasā. vi-táritratā. 4 sá-vayasā. sám-okasā. yúvā a° purú.

Digitized by Google

ṛiṇvaty abhivrájadbhir vayúnā návādhita || 5 || tvám hy àgne divyásya rājasi tvám pārthivasya paśupá iva tmánā | énī ta eté bṛihatī abhiśríyā hiraṇyáyī vákvarī barhír āśāte || 6 || ágne jushásva práti harya tád váco mándra svádhāva ṛítajāta súkrato | yó viśvátaḥ partyáñ̃ ási darśató raṇváḥ sámdṛishṭau pitumáñ̃ iva kshāyaḥ || 7 || 13 ||

145.

Tám prichatā sá jagāmā sá veda sá cikitvá̃ṅ̀ īyate sá nv ìyate | tásmin santi praśíshas tásminn ishṭáyaḥ sá vā́jasya śávasaḥ śushmíṇas pátiḥ || 1 || tám ít prichanti ná simó ví prichati svéneva dhīro mánasā yád ágrabhīt | ná mṛishyate prathamáṃ nā́paraṃ váco 'syá krátvā sacate ápradṛipitaḥ || 2 || tám íd gachanti juhvàs tám árvatīr víśvāny ékaḥ śṛiṇavad vácāṅsi me | purupraishás táturir yajñasā́dhanó 'chidrotiḥ śíśur ádatta sám rábhaḥ || 3 || upasthā́yaṃ carati yát samárata sadyó jātás tatsāra yújyebhiḥ | abhí śvāntám mṛiśate nāndyè mudé yád īṃ gáchanty uśatīr apishṭhitám || 4 || sá īm mṛigó ápyo vanargúr úpa tvacy ùpamāsyām ní dhāyi | vy àbravīd vayúnā mártyebhyo 'gnír vidvā́ñ ṛitacíd dhí satyáḥ || 5 || 14 ||

146.

Trimūrdhā́naṃ saptáraśmiṃ gṛiṇīshé 'nūnam agním pitrór upásthe | nishattám asya cárato dhruvásya víśvā divó rocanā́paprivā́ṅsam || 1 || ukshā́ mahā́ñ̃ abhí vavaksha ene ajáras tasthāv itáūtir ṛishváḥ | urvyā́ḥ padó ní dadhāti śá-

---

144, 5 abhivrájat-bhiḥ. náva a°. 6 hí a°. paśupā́ḥ-iva. énī *iti* te eté *iti* bṛihatī *iti* abhi-śríyā hiraṇyáyī *iti* vákvarī *iti*. āśāte *iti*. 7 ṛíta-jāta súkrato *iti* sú-krato. sám-dṛishṭau. — 145, 1 prichata. jagāma. sáḥ nú i°. pra-śíshaḥ. 2 svéna-iva. ná á°. ápra-dṛipitaḥ. 3 puru-praishā́ḥ. yajña-sā́dhanaḥ áchidra-ūtiḥ. ā́ a°. 4 upa-sthā́yam. sam-árata. api-sthitám. 5 tvací upa-māsyām. ví a°. ṛita-cít hí. — 146, 1 tri-mūrdhā́nam saptá-raśmim gṛiṇīshe á°. upá-sthe ni-sattám. rocanā́ āpapri-vā́ṅsam. 2 vavakshe ene *iti*. itáḥ-ūtiḥ.

Digitized by Google

nau rihánty údho arushấso asya || 2 || samānáṃ vatsám abhí saṃcárantī víshvag dhenú ví caratah suméke | anapavrijyấñ ádhvano mímāne víṣvān kétāñ ádhi mahó dádhāne || 3 || dhírāsaḥ padáṃ kaváyo nayanti nấnā hṛidấ rákshamāṇā ajuryám | síshāsantaḥ páry apasyanta síndhum āvír ebhyo abhavat sűryo nṛín || 4 || didṛikshéṇyaḥ pári kấshṭhāsu jénya īḷényo mahó árbhāya jīváse | purutrá yád ábhavat sűr áhaibhyo gárbhebhyo maghávā viṣvádarṣatah || 5 || 15 ||

147.

Kathấ te agne ṣucáyanta āyór dadāṣúr vấjebhir āṣushāṇấḥ | ubhé yát toké tánaye dádhānā ṛitásya sáman raṇáyanta devấḥ || 1 || bódhā me asyá vácaso yavishṭha mấṅhishṭhasya prábhṛitasya svadhāvaḥ | píyati tvo ánu tvo gṛiṇāti vandárus te tanvàṃ vande agne || 2 || yé pāyávo māmateyáṃ te agne páṣyanto andháṃ duritấd árakshan | raráksha tấn sukríto viṣvávedā dípsanta íd ripávo náha debhuḥ || 3 || yó no agne árarivāñ aghāyúr arātīvấ marcáyati dvayéna | mántro gurúḥ púnar astu só asmā ánu mṛikshīshṭa tanvàṃ duruktaíḥ || 4 || utá vā yáḥ sahasya pravidvấn márto mártam marcáyati dvayéna | átaḥ pāhi stavamāna stuvántam ágne mákir no duritấya dhāyīḥ || 5 || 16 ||

148.

Máthīd yád īṃ vishṭó mātariṣvā hótāraṃ viṣvấpsuṃ viṣvádevyam | ní yáṃ dadhúr manushyàsu vikshú svàr ṇá citráṃ vápushe vibhávam || 1 || dadānám ín ná dadabhanta

---

146, 3 saṃcárantī *iti* sam-cárantī. dhenú *iti*. suméke *iti* su-méke anapa-vṛijyấn. mímāne *iti*. dádhāne *iti*. 4 sísāsantaḥ. 5 áha ebhyaḥ. viṣvá-darṣatah. — 147, 1 ubhé *iti*. toké *iti*. 2 bódha. prá-bhṛitasya. 3 duḥ-itāt. su-kṛítaḥ viṣvá-vedāḥ. ná áha. 4 agha-yúḥ arāti-vấ. asmai. duḥ-ukthaíḥ. 5 pra-vidvấn. duḥ-itấya. — 148, 1 m. y. īm 71, 4. viṣvá-apsum viṣvá-devyam. ná. vibhấ-vam. 2 ít.

Digitized by Google

mánmāgnír várūtham máma tásya cākan | jushánta víśvāny asya kármópastutim bháramāṇasya kāróḥ || 2 || nítye cin nú yáṃ sádane jagribhré práśastibhir dadhiré yajñíyāsaḥ | prá sú nayanta gṛibháyanta ishṭáv áśvāso ná rathyò rārahāṇáḥ || 3 || purūṇi dasmó ní riṇāti jámbhair ád rocate vána á vibhávā | ád asya váto ánu vāti śocír ástur ná sáryām asanām ánu dyūn || 4 || ná yáṃ ripávo ná rishaṇyávo gárbhe sántaṃ reshaṇá resháyanti | andhá apaśyá ná dabhann abhikhyá | nítyāsa īm pretáro arakshan || 5 || 17 ||

149.

Maháḥ sá rāyá éshate pátir dánn iná inásya vásunaḥ padá á | úpa dhrájantam ádrayo vidhánn ít || 1 || sá yó vṛíshā narāṃ ná ródasyoḥ śrávobhir ásti jīvápītasargaḥ | prá yáḥ sasrāṇáḥ śiśrītá yónau || 2 || á yáḥ púraṃ nárminīm ádīded átyaḥ kavír nabhanyò nárvā | sūro ná rurukvāñ chatátmā || 3 || abhí dvijánmā trí rocanáni víśvā rájāṅsi śuśucānó asthāt | hótā yájishṭho apāṃ sadhásthe || 4 || ayáṃ sá hótā yó dvijánmā víśvā dadhé vāryāṇi śravasyá | márto yó asmai sutúko dadāśa || 5 || 18 ||

150.

Purú tvā dāśvān voce 'rír agne táva svid á | todásyeva śaraṇá á mahásya || 1 || vy àninásya dhanínaḥ prahoshé cid árarushaḥ | kadā caná prajígato ádevayoḥ || 2 || sá candró vipra mártyo mahó vrādhantamo diví | prá-prét te agne vanúshaḥ syāma || 3 || 19 ||

148, 2 mánma a°. kárma úpa-stutim. 3 cit. práśasti -bhiḥ. sú. rarahāṇāḥ. 4 váne. vibhā-vā. 5 reshaṇāḥ. apaśyāḥ. abhi-khyā. — 149, 1 á 1°. padé. 2 jīvápīta-sargaḥ. 3 ná árvā. śatá-ātmā. 4 dvi-jánmā. sadhá-sthe. 5 dvi-jánmā. su -túkaḥ. — 150, 1 todásya-iva śaraṇe. 2 ví a°. pra-hoshé. pra -jígataḥ. 3 prá-pra ít.

Digitized by Google

151.

Mitráṃ ná yáṃ śímyā góshu gavyávaḥ svādhyò vidáthe apsú jíjanan | árejetāṃ ródasī pā́jasā girā́ práti priyáṃ yajatáṃ janúshām ávaḥ || 1 || yád dha tyád vām purumīḷhásya somínaḥ prá mitráso ná dadhiré svābhúvaḥ | ádha krátuṃ vidataṃ gātúm árcata utá śrutaṃ vṛishaṇā pastyàvataḥ || 2 || á vām bhūshan kshitáyo jánma ródasyoḥ pravā́cyaṃ vṛishaṇā dákshase mahé | yád īm ṛitáya bháratho yád árvate prá hótrayā śímyā vītho adhvarám || 3 || prá sā́ kshitír asura yā́ máhi priyá ṛítāvānāv ṛitám á ghoshatho bṛihát | yuvā́m divó bṛiható dáksham ābhúvaṃ gā́ṃ ná dhury úpa yuñjāthe apáḥ || 4 || mahí átra mahiná vā́ram ṛiṇvatho 'reṇávas túja á sádman dhenávaḥ | sváranti tā́ uparátāti sū́ryam á nimrúca ushásas takvavír iva || 5 || 20 ||

á vām ṛitáya kesínīr anūshata mítra yátra váruṇa gātúm árcathaḥ | áva tmánā sṛijátam pínvataṃ dhíyo yuvā́m víprasya mánmanām irajyathaḥ || 6 || yó vāṃ yajñaíḥ sasamānó ha dā́śati kavír hótā yájati manmasā́dhanaḥ | úpāha tā́m gáchatho vīthó adhvarám áchā gíraḥ sumatím gantam asmayū́ || 7 || yuvā́m yajñaíḥ prathamā́ góbhir añjata ṛítāvānā mánaso ná práyuktishu | bháranti vām mánmanā samyátā gíro 'dṛipyatā mánasā revád āśāthe || 8 || revád váyo dadhāthe revád āśāthe nárā māyā́bhir itáūti mā́hinam | ná vāṃ dyā́vó 'habhir nótá síndhavo ná devatvám paṇáyo nānaśur maghám || 9 || 21 ||

152.

Yuvā́m vástrāṇi pīvasā́ vasāthe yuvor áchidrā mántavo

151, 1 su-ādhyàḥ. ródasī *iti*. 2 ha. puru-mīḷhásya. su-ābhúvaḥ. árcate. pastyà-vataḥ. 3 pra-vā́cyam. 4 asurā. priyā́ ṛíta-vānau. ā-bhúvam. dhurí. yuñjāthe *iti*. 5 mahí *iti*. ni-mrúcaḥ. takvavír -iva. 7 manma-sā́dhanaḥ úpa áha. ácha. su-matím. asmayū́ *ity* asma-yū́. 8 añjate ṛíta-vānā. prá-yuktishu. sam-yátā gíraḥ á°. āśāthe *iti*. 9 dadhāthe *iti*. āśāthe *iti*. itáḥ-ūti. dyā́vaḥ á° ná utá. ná ā°. — 152, 1 vasāthe *iti*. áchidrāḥ.

Digitized by Google

ha sárgāḥ | ávātiratam ánṛitāni víśva ṛiténa mitrāvaruṇā sacethe || 1 || etác caná tvo ví ciketad eshāṃ satyó mántraḥ kaviśastá ṛighāvān | triráśriṃ hanti cáturaśrir ugró devanído há prathamá ajūryan || 2 || apād eti prathamá padvátīnāṃ kás tád vām mitrāvaruṇā ciketa | gárbho bhārám bharaty á cid asya ṛitám píparty ánṛitaṃ ní tārīt || 3 || prayántam ít pári jārám kanínām pásyāmasi nópanipádyamānam | ánavapṛigṇā vítatā vásānam priyám mitrásya váruṇasya dhāma || 4 || anaśvó jātó anabhīśúr árvā kánikradat patayad ūrdhvásānuḥ | acíttam bráhma jujushur yúvānaḥ prá mitré dhāma váruṇe gṛiṇántaḥ || 5 || á dhenávo māmateyám ávantīr brahmapríyam pīpayan sásminn údhan | pitvó bhiksheta vayúnāni vidván āsāvívāsann áditim urushyet || 6 || á vām mitrāvaruṇā havyájushṭiṃ námasā devāv ávasā vavṛityām | asmákam bráhma pṛítanāsu sahyā asmákaṃ vṛishṭír divyá supārá || 7 || 22 ||

153.

Yájāmahe vām mahāḥ sajóshā havyébhir mitrāvaruṇā námobhiḥ | ghṛitaír ghṛitasnū ádha yád vām asmé adhvaryávo ná dhītíbhir bháranti || 1 || prástutir vāṃ dhāma ná práyuktir | áyāmi mitrāvaruṇā suvṛiktíḥ | anákti yád vāṃ vidátheshu hótā sumnáṃ vāṃ sūrír vṛishaṇāv íyakshan || 2 || pīpáya dhenúr áditir ṛitáya jánāya mitrāvaruṇā havirdé | hinóti yád vāṃ vidáthe saparyán sá rātáhavyo mánusho ná hótā || 3 || utá vāṃ vikshú mádyāsv ándho gáva ápaś ca pīpayanta devíḥ | utó no asyá pūrvyáḥ pátir dán vītám pātám páyasa usríyāyāḥ || 4 || 23 ||

152, 1 áva a°. víśvā. sacethe *iti*. 2 etát. kavi-śastáḥ. triḥ -áśrim. cátuḥ-aśriḥ. deva-nídaḥ. 3 mitrāvaruṇā ā. asya. 4 pra -yántam. ná upa-nipádyamānam ánava-pṛigṇā ví-tatā. 5 ūrdhvá -sānuḥ. 6 brahma-príyam. āsā ā-vívāsan. 7 havyá-jushṭim. su-pārā. — 153, 1 sa-jóshāḥ. ghṛitasnū *iti* ghṛita-snū. asmé *iti*. 2 prá-stutiḥ. prá-yuktiḥ. su-vṛiktíḥ. 3 haviḥ-dé. rātá-havyaḥ. 4 utó *iti*.

Digitized by Google

154.

Víshṇor nú kaṃ vīryāṇi prá vocaṃ yáḥ pārthivāni vimamé rájāṅsi | yó áskabhāyad úttaraṃ sadhástham vicakramāṇás tredhórugāyáḥ || 1 || prá tád víshṇu stavate vīryèṇa mṛigó ná bhīmáḥ kucaró girishṭhāḥ | yásyorúshu trishú vikrámaneshv adhikshiyánti bhúvanāni víśvā || 2 || prá víshṇave śūshám etu mánma girikshíta urugāyáya vṛíshṇe | yá idáṃ dīrghám práyataṃ sadhástham éko vimamé tribhír ít padébhiḥ || 3 || yásya trí pūrṇā mádhunā padány ákshīyamāṇā svadháyā mádanti | yá u tridhátu pṛithivím utá dyām éko dādhára bhúvanāni víśvā || 4 || tád asya priyám abhí pātho aśyāṃ náro yátra devayávo mádanti | urukramásya sá hí bándhur itthā víshṇoḥ padé paramé mádhva útsaḥ || 5 || tā vāṃ vāstūny uśmasi gámadhyai yátra gāvo bhūriśṛiṅgā ayāsaḥ | átrāha tád urugāyásya vṛíshṇaḥ paramám padám áva bhāti bhūri || 6 || 24 ||

155.

Prá vaḥ pántam ándhaso dhiyāyaté mahé śūrāya víshṇave cārcata | yá sánuni párvatānām ádābhyā mahás tasthátur árvateva sādhúnā || 1 || tveshám itthā samáraṇaṃ śímīvator índrāvishṇū sutapā vām urushyati | yá mártyāya pratidhīyámānam ít kṛiśánor ástur asanām urushyáthaḥ || 2 || tā īṃ vardhanti máhy asya paúṅsyaṃ ní mātárā nayati rétase bhujé | dádhāti putró 'varam páram pitúr nāma tṛitíyam ádhi rocané diváḥ || 3 || tát-tad íd asya paúṅsyaṃ gṛiṇīmasīnásya trātúr avṛikásya mīḷhúshaḥ | yáḥ pārthivāni

---

154, 1 vi-mamé. sadhá-stham vi-cakramāṇáḥ tredhā uru-gāyáḥ. 2 víshṇuḥ. giri-sthāḥ yásya u°. vi-krámaneshu adhi-kshiyánti. 3 giri-kshíte uru-gāyáya. prá-yatam sadhá-stham. vi-mamé. 4 tri-dhātu. 5 uru-kramásya. 6 bhūri-śṛiṅgāḥ. átra áha. uru-gāyásya. — 155, 1 pra v. p. 122, 1. ca a°. árvatā-iva. 2 sam-áraṇam. índrāvishṇū iti suta-pāḥ. prati-dhīyámānam. 3 ávaram. 4 gṛiṇīmasi i°.

Digitized by Google

tribhír íd vígāmabhir urú krámishṭorugāyáya jīváse || 4 || dvé íd asya krámaṇe svardṛíṣo 'bhikhyáya mártyo bhuraṇyati | tṛitíyam asya nákir á dadharshati váyaṣ caná patáyantaḥ patatríṇaḥ || 5 || catúrbhiḥ sākáṃ navatíṃ ca náma-bhiṣ cakráṃ ná vṛittáṃ vyátīṅr avīvipat | bṛihácchárīro vimímāna ṛíkvabhir yúvákumāraḥ práty ety āhavám || 6 || 25 ||

156.

Bhávā mitró ná ṣévyo ghṛitásutir víbhūtadyumna evayá u sapráthāḥ | ádhā te vishṇo vidúshā cid árdhya stómo yajñáṣ ca rádhyo havíshmatā || 1 || yáḥ pūrvyáya vedháse návīyase sumájjānaye víshṇave dádāṣati | yó jātám asya maható máhi brávat séd u ṣrávobhir yújyaṃ cid abhy àsat || 2 || tám u stotāraḥ pūrvyáṃ yáthā vidá ṛitásya gárbhaṃ janúshā pipartana | ásya jānánto náma cid vivaktana mahás te vishṇo sumatím bhajāmahe || 3 || tám asya rájā váruṇas tám aṣvínā krátuṃ sacanta márutasya vedhásaḥ | dādhára dáksham uttamám aharvídaṃ vrajáṃ ca víshṇuḥ sákhivāṅ aporṇuté || 4 || á yó vivāya sacáthāya daívya índrāya víshṇuḥ sukṛíte sukṛíttaraḥ | vedhá ajinvat trishadhasthá áryam ṛitásya bhāgé yájamānam ábhajat || 5 || 26 ||

Ekaviṅṣo 'nuvākaḥ.

157.

Ábodhy agnír jmá úd eti sūryo vy ùshāṣ candrá mahy àvo arcíshā | áyukshātām aṣvínā yátave rátham prāsāvīd deváḥ savitá jágat pṛithak || 1 || yád yuñjáthe vṛíshaṇam

---

155, 4 vígāma-bhiḥ. krámishṭa uru-gāyáya. 5 dvé *iti*. krámaṇe *iti* svaḥ-dṛíṣaḥ abhi-khyáya. 6 bṛihát-śarīraḥ vi-mímānaḥ. yúvā á°. ā-havám. — 156, 1 bháva. ghṛitá-āsutiḥ víbhūta-dyumnaḥ eva-yáḥ. sa-práthāḥ ádha. vishṇo *iti*. árdhyaḥ. 2 sumát-jānaye. sáḥ it. abhí a°. 3 vidá. á a°. vishṇo *iti* su-matím. 4 ahaḥ-vídam. apa-ūrṇuté. 5 sukṛíte sukṛít-taraḥ. tri-sadhasthá́ḥ. á a°. — 157, 1 ví u°. mahí ā°. áyukshāthām. prá a°. 2 yuñjáthe *iti*.

Digitized by Google

aṣvinā ráthaṃ ghṛiténa no mádhunā kshatrám ukshatam | asmákam bráhma pṛítanāsu jinvataṃ vayáṃ dhánā ṣúrasātā bhajemahi || 2 || arvāñ tricakró madhuváhano rátho jīrāṣvo aṣvínor yātu súshṭutaḥ | trivandhuró maghávā viṣvásaubhagaḥ ṣáṃ na á vakshad dvipáde cátushpade || 3 || á na úrjaṃ vahatam aṣvinā yuvám mádhumatyā naḥ kāṣayā mimikshatam | práyus tárishṭaṃ ní rápāṅsi mṛikshataṃ sédhataṃ dvésho bhávataṃ sacābhúvā ||4|| yuvám ha gárbhaṃ jágatīshu-dhattho yuvám víṣveshu bhúvaneshv antáḥ | yuvám agníṃ ca vṛishaṇāv apáṣ ca vánaspátīṅr aṣvināv aírayethām || 5 || yuvám ha stho bhishájā bheshajébhir átho ha stho rathyà ráthyebhiḥ | átho ha kshatrám ádhi dhattha ugrā yó vāṃ havíshmān mánasā dadáṣa || 6 || 27 ||

Dvitīyo 'dhyāyaḥ.

158.

Vásū rudrā purumántū vṛidhántā daṣasyátaṃ no vṛishaṇāv abhíṣhṭau | dásrā ha yád rékṇa aucathyó vām prá yát sasráthe ákavābhir ūtí || 1 || kó vāṃ dāṣat sumatáye cid asyaí vásū yád dhéthe námasā padé góḥ | jigṛitám asmé revátīḥ púraṃdhīḥ kāmapréṇeva mánasā cárantā || 2 || yuktó ha yád vāṃ taugryāya perúr ví mádhye árṇaso dhāyi pajráḥ | úpa vām ávaḥ ṣaraṇáṃ gameyaṃ ṣúro nájma patáyadbhir évaiḥ || 3 || úpastutir aucathyám urushyen má mám imé patatríṇī ví dugdhām | má mám édho dáṣatayaṣ citó dhāk prá yád vām baddhás tmáni khádati kshám || 4 || ná mā garan nadyò mātṛítamā dāsá yád īṃ súsamubdham avá-

157, 2 ṣúra-sātā. 3 tri-cakráḥ madhu-váhanaḥ. jīrá-aṣvaḥ. sú-stutaḥ tri-vandhuráḥ. visvá-saubhagaḥ. dvi-páde cátuḥ-pade. 4 á-yuvám 92, 17. práyus-sacābhúvā 34, 11. 5 antár *iti*. 6 átho *iti* (2). ráthyebhir *iti* ráthyebhiḥ. — 158, 1 vásū *iti* purumántū *iti* puru-mántū. sasráthe *iti*. 2 su-matáye. vásū *iti*. dhéthe *iti*. asmé *iti*. púram-dhīḥ kāmapréṇa-iva. 3 ná ájma. 4 úpa-stutiḥ. urushyet. imé *iti* patatríṇī *iti*. 5 mātṛí-tamāḥ dāsáḥ. sú-samubdham ava-ádhuh.

Digitized by Google

dhuḥ | śíro yád asya traitanó vitákshat svayáṃ dāsá úro áṅsāv ápi gdha || 5 || dīrghátamā māmateyó jujurván daśamé yugé | apắm árthaṃ yatínāṃ brahmā́ bhavati sārathiḥ || 6 || 1 ||

159.

Prá dyávā yajñaíḥ pṛithiví ṛitāvṛídhā mahí stushe vidátheshu prácetasā | devébhir yé devápatre sudáṅsasetthā́ dhiyā́ váryāṇi prabhūshataḥ || 1 || utá manye pitúr adrúho máno mātúr máhi svátavas tád dhávīmabhiḥ | surétasā pitárā bhúma cakratur urú prajáyā amṛítaṃ várīmabhiḥ || 2 || té sūnávaḥ svápasaḥ sudáṅsaso mahí jajñur mātárā pūrvácittaye | sthātúś ca satyáṃ jágataś ca dhármaṇi putrásya pāthaḥ padám ádvayāvinaḥ || 3 || té māyíno mamire suprácetaso jāmí sáyonī mithunā́ sámokasā | návyaṃ-navyaṃ tántum á tanvate diví samudré antáḥ kaváyaḥ sudītáyaḥ || 4 || tád rádho adyá savitúr várenyaṃ vayáṃ devásya prasavé manāmahe | asmábhyaṃ dyāvāpṛithivī sucetúnā rayíṃ dhattaṃ vásumantaṃ śatagvínam || 5 || 2 ||

160.

Té hí dyávāpṛithiví viśváśambhuva ṛitávarī rájaso dhārayátkavī | sujánmanī dhisháṇe antár īyate devó devī́ dhármaṇā śúryaḥ śúciḥ || 1 || uruvyácasā mahínī asaścátā pitā́ mātā́ ca bhúvanāni rakshataḥ | sudhríshṭame vapushyè ná ródasī pitā́ yát sīm abhí rūpaír ávāsayat || 2 || sá váhniḥ putráḥ

158, 5 vi-tákshat. gdheti gdha. 6 dīrghá-tamāḥ. — 159, 1 pṛithiví *iti* ṛita-vṛídhā mahí *iti*. prá-cetasā. yé *iti* devápatre *iti* devá-patre su-dáṅsasā i°. pra-bhūshathaḥ. 2 svá-tavaḥ. hávīma-bhiḥ su-rétasā. pra-jā́yāḥ. 3 su-ápasaḥ su-dáṅsasaḥ mahí *iti*. pūrvá-cittaye. 4 su-prácetasaḥ jāmí *iti* sáyonī *iti* sá-yonī. sám-okasā. antár *iti*. su-dītáyaḥ. pra-savé. dyāvāpṛithivī *iti* su-cetúnā. — 160, 1 té *iti*. dyávāpṛithiví *iti* viśvá-śambhuvā ṛitávarī *ity* ṛitá-varī. dhārayátkavī *iti* dhārayát-kavī sujánmanī *iti* su-jánmanī dhisháṇe *iti*. devī́ *iti*. 2 uru-vyácasā mahínī *iti*. sudhríshṭame *iti* su-dhríshṭame vapushyè *iti*. ródasī *iti*.

Digitized by Google

pitróḥ pavítravān punāti dhíro bhúvanāni māyáyā | dhenúṃ ca pṛíṣniṃ vṛishabháṃ surétasaṃ viṣváhā ṣukrám páyo asya dukshata || 3 || ayáṃ devánām apásām apástamo yó jajāna ródasī viṣváṣambhuvā | ví yó mamé rájasī sukratūyáyājárebhi skámbhanebhiḥ sám ānṛice ||4|| té no gṛiṇāné mahinī máhi ṣrávaḥ kshatráṃ dyāvāpṛithivī dhāsatho bṛihát | yénābhí kṛishṭís tatánāma viṣváhā panáyyam ójo asmé sám invatam || 5 || [3] ||

161.

Kím u ṣréshṭhaḥ kíṃ yávishṭho na ájagan kím īyate dūtyàṃ kád yád ūcimá | ná nindima camasáṃ yó mahākuló 'gne bhrātar drúṇa íd bhūtím ūdima || 1 || ékaṃ camasáṃ catúraḥ kṛiṇotana tád vo devā́ abruvan tád va ágamam | saúdhanvanā yády evā́ karishyátha sākáṃ devaír yajñíyāso bhavishyatha || 2 || agníṃ dūtám práti yád ábravītanāṣvaḥ kártvo rátha utéhá kártvaḥ | dhenúḥ kártvā yuvaṣā́ kártvā dvā́ tā́ni bhrātar ánu vaḥ kṛitvy émasi || 3 || cakṛivā́ṅsa ṛibhavas tád aprichata kvéd abhūd yáḥ syá dūtó na ájagan | yadávākhyac camasā́ñ catúraḥ kṛitā́n ád ít tváshṭā gnā́sv antár ny ā̀naje || 4 || hánāmainā́ṅ íti tváshṭā yád ábravīc camasáṃ yé devapánam ánindishuḥ | anyā́ nā́māni kṛiṇvate suté sácāṅ anyaír enān kanyā̀ nā́mabhi sparat || 5 || [4] ||

índro hárī yuyujé aṣvínā rátham bṛíhaspátir viṣvárūpām úpājata | ṛibhúr víbhvā vā́jo devā́ṅ agachata svápaso yajñíyam bhāgám aitana || 6 || níṣ cármaṇo gā́m ariṇīta dhītíbhir yā́ járantā yuvaṣā́ tákṛiṇotana | saúdhanvanā áṣvād

---

160, 3 su-rétasam. dhukshata. 4 ródasī *iti* viṣvá-ṣambhuvā. rájasī *iti* sukratu-yáyā ajárebhiḥ. 5 té *iti*. gṛiṇāné *iti* mahinī *iti*. dyāvāpṛithivī *iti*. yéna a°. asmé *iti*. — 161, 1 ā́ a°. mahā-kuláḥ á°. 2 ā́ a°. saúdhanvanāḥ. evá. 3 ábravītana á°. utá ihá. kṛitví ā́ i°. 4 kvà ít. ā́ á° yadā́ ava-ákhyat. ní ā°. 5 hánāma e°. ábravīt. deva-pā́nam. sácā. nā́ma-bhiḥ. 6 hárī *iti*. viṣvárūpām úpa ā°. ví-bhvā. su-ápasaḥ. tā́ a°.

Digitized by Google

áṣvam atakshata yuktvā́ rátham úpa devā́ṅ ayātana || 7 || idám udakám pibatéty abravītanedám vā ghā́ pibatā́ muñjanéjanam | saúdhanvanā yádi tán néva háryatha tṛitíye ghā́ sávane mādayādhvai || 8 || ápo bhū́yishṭhā íty éko abravīd agnír bhū́yishṭha íty anyó abravīt | vadharyántīm bahúbhyaḥ praíko abravīd ṛitá vadantaṣ camasā́ṅ apiṅṣata || 9 || ṣroṇā́m éka udakā́m gā́m ávājati māṅsám ékaḥ piṅṣati sūnáyābhṛitam | ā́ nimrúcaḥ ṣákṛid éko ápābharat kím svit putrébhyaḥ pitárā úpāvatuḥ || 10 || 5 ||

udvátsv asmā akṛiṇotanā tṛíṇaṃ nivátsv apáḥ svapasyáyā naraḥ | ágohyasya yád ásastanā gṛihé tád adyédám ṛibhavo nánu gachatha || 11 || sammílya yád bhúvanā paryásarpata kvà svit tātyā́ pitárā va āsatuḥ | áṣapata yáḥ karásnaṃ va ādadé yáḥ prábravīt pró tásmā abravītana || 12 || sushupvā́ṅsa ṛibhavas tád apṛichatā́gohya ká idā́m no abūbudhat | ṣvánam bastó bodhayitā́ram abravīt saṃvatsará idám adyā́ vy àkhyata || 13 || divā́ yānti marúto bhū́myāgnír ayáṃ vā́to antárikṣheṇa yāti | adbhír yāti váruṇaḥ samudraír yushmā́ṅ ichántaḥ ṣavaso napātaḥ || 14 || 6 ||

162.

Mā́ no mitró váruṇo aryamā́yúr índra ṛibhukṣhā́ marútaḥ pári khyan | yád vājíno devájātasya sápteḥ pravakṣhyā́mo vidáthe vīryàṇi || 1 || yán nirṇíjā rékṇasā prā́vṛitasya rātíṃ gṛibhītā́m mukható náyanti | súprāṅ ajó mémyad viṣvárūpa indrāpūshṇóḥ priyám ápy eti pā́thaḥ || 2 ||

161, 8 pibata íti abravītana i°. gha pibata muñja-néjanam saúdhanvanāḥ. tát ná-iva. gha. 9 vadhaḥ-yántīm. prá é°. 10 áva a°. sūnáyā ā́-bhṛitam. ni-mrúcaḥ. ápa a°. pitárau úpā ā°. 11 asmai akṛiṇotana. su-apasyáyā. ásastana. adyá i°. ná ánu. 12 sam-mílya. pari-ásarpata. ā-dadé. prá á° pró *iti* tásmai. 13 susupvā́ṅsaḥ. apṛichata á°. saṃvatsaré. adyá ví a°. 16 bhū́myā a°. — 162, 1 aryamā́ ā°. ṛibhukshā́ḥ. devá-jātasya. pra-vakshyā́maḥ. 2 yát niḥ-níjā. sú-prāṅ. viṣvá-rūpaḥ.

Digitized by Google

eshá chágaḥ puró áṣvena vājínā pūshṇó bhāgó nīyate viṣvádevyaḥ | abhipríyaṃ yát puroḷáṣam árvatā tváshṭéd enaṃ sauṣravasáya jinvati || 3 || yád dhavishyàm ṛituṣó devayánaṃ trír mánushāḥ páry áṣvaṃ náyanti | átrā pūshṇáḥ prathamó bhāgá eti yajñáṃ devébhyaḥ prativedáyann ajáḥ || 4 || hótādhvaryúr ávayā agnimindhó grāvagrābhá utá śaṃstā súvipraḥ | téna yajñéna svàraṃkṛitena svishṭena vakṣháṇā á pṛiṇadhvam || 5 || 7 ||

yūpavraskā́ utá yé yūpavāháṣ cashálaṃ yé aṣvayūpáya tákshati | yé cárvate pácanaṃ sambháranty utó téshām abhígūrtir na invatu || 6 || úpa prágāt sumán me 'dhāyi mánma devánām áṣā úpa vītápriṣṭhaḥ | ánv enaṃ víprā ṛíshayo madanti devánām pushṭé cakṛimā subándhum || 7 || yád vājíno dáma saṃdánam árvato yá śīrshaṇyà raṣaná rájjur asya | yád vā ghāsya prábhṛitam āsyè tṛíṇaṃ sárvā tá te ápi devéshv 'astu || 8 || yád áṣvasya kravísho mákshikáṣa yád vā svárau svádhitau riptám ásti | yád dhástayoḥ ṣamitúr yán nakhéshu sárvā tá te ápi devéshv astu || 9 || yád úvadhyam udárasyāpaváti yá āmásya kravísho gandhó ásti | sukṛitá táṣ chamitáraḥ kṛiṇvantūtá médhaṃ ṣṛitapákam pacantu || 10 || 8 ||

yát te gátrād agnínā pacyámānād abhí śūlaṃ níhatasyāvadhávati | má tád bhūmyām á ṣrishan má tṛíṇeshu devébhyas tád uṣádbhyo rātám astu || 11 || yé vājínam paripáṣyanti pakvám yá īm āhúḥ surabhír nír haréti | yé

162, 3 viṣvá-devyáḥ abhi-príyam. tváshṭā ít. 4 havishyàm. deva-yānam. átra. prati-vedáyan. 5 hótā a° á-vayāḥ agnim -indháḥ grāva-grābháḥ. sú-vipraḥ. sú-araṃkṛitena sú-ishṭena. 6 yūpa-vraskāḥ. yūpa-vāháḥ. aṣva-yūpáya. ca á°. sam-bháranti utó *iti*. abhí-gūrtiḥ. 7 prá a° su-mát. vītá-pṛishṭhaḥ. cakṛima su-bándhum. 8 sam-dánam. gha a° prá-bhṛitam. 9 mákshikā áṣa. svá-dhitau. hástayoḥ. yát. 10 udárasya apa-váti. su-kṛitá tát ṣ° kṛiṇvantu utá. ṣṛita-pākam. 11 ní-hatasya ava-dhávati. ṣrishat. 12 pari -páṣyanti. yé. hara íti.

Digitized by Google

cárvato mānsabhikshám upásata utó téshām abhígūrtir na invatu || 12 || yán níkshaṇam mānspácanyā ukhấyā yấ pấtrāṇi yūshṇá āsécanāni | ūshmaṇyấpidhānā carūṇấm aūkấḥ sūnấḥ pári bhūshanty ásvam || 13 || nikrámaṇam nishádanam vivártanam yác ca pádbīsam árvataḥ | yác ca papaú yác ca ghāsím jaghása sárvā tấ te ápi devéshv astu || 14 || mấ tvāgnír dhvanayīd dhūmágandhir mókhấ bhrājanty abhí vikta jághriḥ | ishṭấm vītám abhígūrtam váshaṭkṛitam tấm devásaḥ práti gṛibhṇanty ásvam || 15 || 9 ||

yád ásvāya vāsa upastṛiṇánty adhīvāsám yấ hiraṇyāny asmai | samdánam árvantam pádbīsam priyấ devéshv á yāmayanti || 16 || yát te sādé máhasā śūkṛitasya párshṇyā vā kásayā vā tutóda | srucéva tấ havísho adhvaréshu sárvā tấ te bráhmaṇā sūdayāmi || 17 || cátustriṇsad vājíno devábandhor váṅkrīr ásvasya svádhitiḥ sám eti | áchidrā gấtrā vayúnā kṛiṇota párush-parur anughúshyā ví sasta || 18 || ékas tváshtur ásvasyā visastá dvá yantấrā bhavatas tátha ṛitúḥ | yấ te gấtrāṇām ṛitutháṃ kṛiṇómi tấ-tā píṇḍānām prá juhomy agnaú || 19 || mấ tvā tapat priyá ātmápiyántam mấ svádhitis tanvà á tishṭhipat te | mấ te gṛidhnúr aviṣastátihāya chidrấ gấtrāṇy asinā míthū kaḥ || 20 || ná vấ u etán mriyase ná rishyasi devấṅ íd eshi pathíbhiḥ sugébhiḥ | hárī te yúñjā pṛíshatī abhūtām úpāsthād vājí dhurí rásabhasya || 21 || sugávyam no vājí svásvyam puṇsáḥ putrấṅ utá viṣvāpúsham rayím | anāgāstvám no áditiḥ kṛiṇotu kshatrám no ásvo vanatām havíshmān || 22 || 10 ||

162, 12 ca á° mānsa-bhikshām upa-ásate. utó-invatu 6. 13 yát ni-íkshaṇam. ukhāyāḥ. ā-sécanāni ūshmaṇyā api-dhānā. 14 ni-krámaṇam ni-sádanam vi-vártanam yát. yát. yát. sárvā-astu 8. 15 tvā a°. dhūmá-gandhiḥ mā ukhā bhrājantī. abhí-gūrtam váshaṭ-kṛitam. 16 upa-stṛiṇánti. sam-dānam. yamayanti. 17 srucā-iva. sárvā-te 8. 18 cátuḥ-triṇsat. devá-bandhoḥ. svá-dhitiḥ. páruḥ-paruḥ anu-ghúshya. 19 ásvasya vi-sastā. táthā. 20 ātmā api-yántam. svá-dhitiḥ. tisthipat. avi-sastā ati-hāya. míthu kar *iti* kaḥ. 21 vaí. etát. su-gébhiḥ hárī *iti*. pṛíshatī *iti*. úpa a°. 22 su-gávyam. su-ásvyam. viṣva-púsham.

Digitized by Google

163.

Yád ákrandaḥ prathamáṃ jáyamāna udyán samudrád utá vā púrīshāt | ṣyenásya pakshá hariṇásya bāhū́ upastútyam máhi jātáṃ te arvan || 1 || yaména dattáṃ tritá enam āyunag índra enam prathamó ádhy atishṭhat | gaṇdharvó asya raṣanā́m agribhṇāt sū́rād áṣvaṃ vasavo nír atashṭa || 2 || ási yamó ásy ādityó arvann ási tritó gúhyena vraténa | ási sómena samáyā víprikta āhús te tríṇi diví bándhanāni || 3 || tríṇi ta āhur diví bándhanāni tríṇy apsú tríṇy antáḥ samudré | utéva me váruṇas chantsy arvan yátrā ta āhúḥ paramáṃ janítram || 4 || imā́ te vājinn avamárjanānīmā́ ṣaphā́nāṃ sanitúr nidhā́nā | átrā te bhadrā́ raṣanā́ apaṣyam ṛitásya yā́ abhirákshanti gopā́ḥ || 5 || 11 ||

ātmā́naṃ te mánasārād ajānām avó divā́ patáyantam pataṃgám | ṣíro apaṣyam pathíbhiḥ sugébhir areṇúbhir jéhamānam patatrí || 6 || átrā te rūpám uttamám apaṣyaṃ jígīshamāṇam ishá ā́ padé góḥ | yadā́ te márto ánu bhógam ā́naḷ ā́d íd grásishṭha óshadhīr ajīgaḥ || 7 || ánu tvā rátho ánu máryo arvann ánu gā́vó 'nu bhágaḥ kanī́nām | ánu vrā́tāsas táva sakhyám īyur ánu devā́ mamire vīryàṃ te || 8 || hiraṇyaṣṛiṅgó 'yo asya pā́dā mánojavā ávara índra āsīt | devā́ íd asya havirádyam āyan yó árvantam prathamó adhyátishṭhat || 9 || īrmántāsaḥ sílikamadhyamāsaḥ sáṃ ṣū́raṇāso divyā́so átyāḥ | haṅsā́ iva ṣreṇiṣó yatante yád ā́kshishur divyám ájmam áṣvāḥ || 10 || 12 ||

táva ṣárīram patayishṇv àrvan táva cittáṃ vā́ta iva dhrájīmān | táva ṣṛíṅgāṇi víshṭhitā purutrā́raṇyeshu járbhu-

---

163, 1 ut-yán. bāhū́ *iti* upa-stútyam. 2 ayunak. enam. 3 ví-priktaḥ. 4 te. antár *iti*. utá-iva. yátra te. 5 ava -mā́rjanāni imā́. ni-dhā́nā átra. bhadrā́ḥ. abhi-rákshanti. 6 mánasā ārā́t. su-gébhiḥ. 7 átra. ajīgar *iti*. 8 gā́vaḥ ánu. devā́ḥ. 9 híraṇya-ṣṛiṅgaḥ á°. pā́dāḥ mánaḥ-javāḥ. haviḥ-ádyam. adhi-átishṭhat. 10 īrmá-antāsaḥ sílika-madhyamāsaḥ. 11 patayishṇú a°. ví-sthitā puru-trā́ á°.

Digitized by Google

rāṇā caranti || 11 || úpa prágāc chásanaṃ vājy árvā devadrīcā mánasā dīdhyānaḥ | ajáḥ puró nīyate nábhir asyánu paścát kaváyo yanti rebháḥ || 12 || úpa prágāt paramáṃ yát sadhástham árvāñ áchā pitáram mātáraṃ ca | adyá devāñ júshṭatamo hí gamyá áthā śāste dāśúshe váryāṇi || 13 || 13 ||

164.

Asyá vāmásya palitásya hótus tásya bhrátā madhyamó asty áśnaḥ | tṛtīyo bhrátā ghṛitápṛishṭho asyátrāpaśyaṃ viśpátiṃ saptáputram || 1 || saptá yuñjanti rátham ékacakram éko áśvo vahati saptánāmā | trinábhi cakrám ajáram anarvám yátremá víśvā bhúvanādhi tasthúḥ || 2 || imáṃ rátham ádhi yé saptá tasthúḥ saptácakraṃ saptá vahanty áśvāḥ | saptá svásāro abhí sáṃ navante yátra gávāṃ níhitā saptá nāma || 3 || kó dadarśa prathamáṃ jāyamānam asthanvántaṃ yád anasthā bíbharti | bhūmyā ásur áśṛig ātmā kvà svit kó vidvāṅsam úpa gāt práshṭum etát || 4 || pākaḥ pṛichāmi mánasāvijānan devānām enā níhitā padāni | vatsé bashkáyé 'dhi saptá tántūn ví tatnire kaváya ótavā u || 5 || 14 ||

ácikitvāñ cikitúshaś cid átra kavīn pṛichāmi vidmáne ná vidvān | ví yás tastámbha shaḷ imā rájāṅsy ajásya rūpé kím ápi svid ékam || 6 || ihá bravītu yá īṃ aṅgá védāsyá vāmásya níhitam padáṃ véḥ | śīrshṇáḥ kshīráṃ duhrate gāvo asya vavríṃ vásānā udakám padápuḥ || 7 || mātā pitáram ṛitá ā babhāja dhīty ágre mánasā sáṃ hí jagmé | sā bībhatsúr gárbharasā níviddhā námasvanta íd upavākám

---

163, 12 u. pr. 162, 7. śásanam vājī. asya ánu. 13 sadhá-stham. ácha. adyá. átha ā. — 164, 1 ghṛitá-pṛishṭhaḥ asya átra a°. saptá-putram. 2 éka-cakram. saptá-nāmā tri-nábhi. yátra imā. bhúvanā á°. 3 saptá-cakram. ní-hitā. 5 mánasā ávi-jānan. ní-hitā. bashkáye á°. ótavaí. 7 véda a°. ní-hitam. vér *iti* véḥ. padā a°. 8 ṛité. dhītī. gárbha-rasā ní-viddhā. upa-vākám.

Digitized by Google

īyuḥ || 8 || yuktā́ mātā́sīd dhurí dákshiṇāyā átishṭhad gárbho vṛijaníshv antáḥ | ámīmed vatsó ánu gā́m apaśyad viśvarūpyàṃ trishú yójaneshu || 9 || tisró mātṛ́ís trín pitṛ́n bíbhrad éka ūrdhvás tasthau ném áva glāpayanti | mantráyante divó amúshya pṛishṭhé viśvavídaṃ vā́cam áviśvaminvām || 10 || 15 ||

dvádaśāraṃ nahí táj járāya várvarti cakrám pári dyā́m ṛitásya | ā́ putrā́ agne mithunā́so átra saptá śatā́ni viṅśatíś ca tasthuḥ || 11 || páñcapādam pitáraṃ dvádaśākṛitiṃ divá āhuḥ páre árdhe purīshíṇam | áthemé anyá úpare vicakshaṇám saptácakre shálara āhur árpitam || 12 || páñcāre cakré parivártamāne tásminn ā́ tasthur bhúvanāni víśvā | tásya nā́kshas tapyate bhū́ribhārah sanā́d evá ná śīryate sánābhiḥ || 13 || sánemi cakrám ajáraṃ ví vāvṛita uttānáyāṃ dáśa yuktā́ vahanti | sū́ryasya cákshū rájasaity ā́vṛitaṃ tásminn árpitā bhúvanāni víśvā || 14 || sākaṃjā́nāṃ saptátham āhur ekajáṃ shá[l] íd yamā́ ríshayo devajā́ íti | téshām ishṭā́ni víhitāni dhāmaśá sthātré rejante víkṛitāni rūpaśáḥ || 15 || 16 ||

stríyaḥ satís tā́ṅ u me puṃsá āhuḥ páśyad akshaṇvā́n ná ví cetad andháḥ | kavír yáḥ putráḥ sá īm ā́ ciketa yás tā́ vijānā́t sá pitúṣ pitā́sat || 16 || aváḥ páreṇa pará enā́vareṇa padā́ vatsám bíbhratī gaúr úd asthāt | sā́ kadrícī kā́ṃ svid árdham párāgāt kvà svit sūte nahí yūthé antáḥ || 17 || aváḥ páreṇa pitáraṃ yó asyānuvéda pará enā́vareṇa | kavīyámānaḥ ká ihá prá vocad devám mánaḥ kúto ádhi

---

164, 9 mātā́ ā°. antár *iti*. viśva-rūpyàm. 10 ná ím. glapayanti. viśva-vídam. áviśva-minvām. 11 dvā́daśa-aram. tát. 12 páñca -pādam. dvā́daśa-ākṛitim. átha imé anyé. vi-cakshaṇám saptá-cakre shát-are. 13 páñca-are. pari-vártamāne. ná á°. bhū́ri-bhāraḥ. sá-nābhiḥ. 14 sá-nemi. vavṛite. yuktā́ḥ. cákshuḥ rájasā eti ā́ -vṛitam. 15 sākam-jā́nām. eka-jám. deva-jā́ḥ. ví-hitāni dhāma -śáḥ. ví-kṛitāni. 16 vi-jānā́t. pitúḥ pitā́ a°. 17 enā́ á°. párā a°. antár *iti*. 18 asya anu-véda. enā́ á° kavi-yámānaḥ.

Digitized by Google

prájātam || 18 || yé arvā́ñcas tā́ṅ u párāca āhur yé párāñcas tā́ṅ u arvā́ca āhuḥ | índraṣ ca yā́ cakráthuḥ soma tā́ni dhurā́ ná yuktā́ rájaso vahanti || 19 || dvā́ suparṇā́ sayújā sákhāyā samānā́m vṛikshám pári shasvajāte | táyor anyáḥ píppalaṃ svādv átty ánaṣnann anyó abhí cākaṣīti || 20 || 17 ||

yátrā suparṇā́ amṛítasya bhāgám ánimeshaṃ vidáthābhisváranti | inó víṣvasya bhúvanasya gopā́ḥ sá mā dhíraḥ pā́kam átrā́ viveṣa || 21 || yásmin vṛikshé madhvádaḥ suparṇā́ niviṣánte súvate cā́dhi víṣve | tásyéd āhuḥ píppalaṃ svādv ágre tán nón naṣad yáḥ pitáraṃ ná véda || 22 || yád gāyatré ádhi gāyatrám ā́hitaṃ traíshṭubhād vā traíshṭubhaṃ nirátakshata | yád vā jágaj jágaty áhitam padáṃ yá ít tád vidús té amṛitatvám ānaṣuḥ || 23 || gāyatréṇa práti mimīte arkám arkéṇa sā́ma traíshṭubhena vākám | vākéna vākáṃ dvipádā cátushpadākshāreṇa mimate saptá vā́ṇīḥ || 24 || jágatā síndhuṃ divy àstabhāyad rathaṃtaré sū́ryam páry apaṣyat | gāyatrásya samídhas tisrá āhus táto mahnā́ prá ririce mahitvā́ || 25 || 18 ||

úpa hvaye sudúghāṃ dhenúm etā́ṃ suhásto godhúg utá dohad enām | ṣréshṭhaṃ savā́ṃ savitā́ sāvishan no 'bhīddho gharmás tád u shú prá vocam || 26 || hiṅkṛiṇvatī́ vasupátnī vásūnāṃ vatsám ichántī mánasābhy ā́gāt | duhā́m aṣvíbhyām páyo aghnyéyā́ṃ sā́ vardhatām mahaté saúbhagāya || 27 || gaúr amīmed ánu vatsám mishántam mūrdhā́naṃ híṅṅ akṛiṇon mā́tavā́ u | sṛíkvāṇaṃ gharmám abhí vāvaṣāṇā́ mímāti māyúm páyate páyobhiḥ || 28 || ayā́ṃ sá ṣiñ-

164, 18 prá-jātam. 19 yuktā́ḥ. 20 su-parṇā́ sa-yújā. sa-svajāte *iti*. svādú. 21 yátra su-parṇā́ḥ. áni-mesham vidáthā abhi -sváranti. átra ā́. 22 madhu-ádaḥ su-parṇā́ḥ ni-viśánte. ca á°. tásya ít. svādú. tát ná út. 23 ā́-hitam traíṣṭubhāt. traíṣṭubham nih-átakshata. jágat. ā́-hitam. yé. 24 traíṣṭubhena. dvi-pádā cátuḥ-padā a°. 25 diví a°. ratham-taré. sam-idhaḥ. 26 su -dúghām. su-hástaḥ go-dhúk. sāvishat. abhí-iddhaḥ. sú. 27 hiṅ -kṛiṇvatī́ vasu-pátnī. mánasā abhí ā́ a°. aghnyā́ i°. 28 akṛiṇot mā́tave.

Digitized by Google

kte yéna gaúr abhívṛitā mímāti māyúṃ dhvasánāv ádhi ṣritā | sā́ cittíbhir ní hí cakā́ra mártyaṃ vidyúd bhávantī práti vavrím auhata || 29 || anác chaye turágātu jīvám éjad dhruvám mádhya á pastyànām | jīvó mṛitásya carati svadhā́bhir ámartyo mártyenā sáyoniḥ || 30 || [19] ||

ápaṣyaṃ gopā́m ánipadyamānam á ca párā ca pathíbhiṣ cárantam | sá sadhrīcī́ḥ sá víshūcīr vásāna á varīvarti bhúvaneshv antáḥ || 31 || yá īṃ cakā́ra ná só asyá veda yá īṃ dadárṣa hírug ín nú tásmāt | sá mātúr yónā párivīto antár bahuprajā́ nírṛitim á viveṣa || 32 || dyaúr me pitā́ janitā́ nā́bhir átra bándhur me mātā́ pṛithivī́ mahī́yám | uttānáyoṣ camvòr yónir antár átrā pitā́ duhitúr gárbham ā́dhāt || 33 || pṛichā́mi tvā páram ántam pṛithivyā́ḥ pṛichā́mi yátra bhúvanasya nā́bhiḥ | pṛichā́mi tvā vṛíshṇo áṣvasya rétaḥ pṛichā́mi vācáḥ paramā́ṃ vyòma || 34 || iyáṃ védiḥ páro ántaḥ pṛithivyā́ ayáṃ yajñó bhúvanasya nā́bhiḥ | ayáṃ sómo vṛíshṇo áṣvasya réto brahmā́yáṃ vācáḥ paramā́ṃ vyòma || 35 || [20] ||

saptā́rdhagarbhā́ bhúvanasya réto víshṇos tishṭhanti pradíṣā vídharmaṇi | té dhītíbhir mánasā té vipaścítaḥ paribhúvaḥ pári bhavanti viṣvátaḥ || 36 || ná ví jānāmi yád ivedám ásmi niṇyáḥ sáṃnaddho mánasā carāmi | yadā́ mā́gan prathamajā́ ṛitásyā́d íd vācó aṣnuve bhāgám asyā́ḥ || 37 || ápāṇ prā́ṇ eti svadháyā gṛibhītó 'martyo mártyenā sáyoniḥ | tā́ ṣáṣvantā vishūcína viyántā ny ànyáṃ cikyúr ná ní cikyur anyám || 38 || ṛicó akshāre paramé vyòman yásmin devā́ ádhi víṣve nishedúḥ | yás tán ná véda kím ṛicā́

164, 29 abhí-vṛitā. vi-dyút. 30 anát ṣ° turá-gātu. mádhye. mártyena sá-yoniḥ. 31 áni-padyamānam. antár *iti*. 32 ít. pári -vītaḥ. bahu-prajā́ḥ níḥ-ṛitim. 33 mahí i°. átra. ā́ a°. 34 ví-oma. 35 brahmā́ a°. ví-oma. 36 saptá ardha-garbhā́ḥ. pra-díṣā ví-dharmaṇi. vipaḥ-citaḥ pari-bhúvaḥ. 37 yát-iva i°. sám-naddhaḥ. mā́ á a° prathama-jā́ḥ ṛitásya ā́t. 38 ámartyaḥ mártyena sá-yoniḥ. vi -yántā ní a°. 39 ví-oman. ni-sedúḥ. tát.

Digitized by Google

karishyati yá ít tád vidús tá imé sám āsate || 39 || sūyavasād bhágavatī hí bhūyá átho vayám bhágavantaḥ syāma | addhí tṛíṇam aghnye viśvadánīm píba śuddhám udakám ācárantī || 40 || 21 ||

gaurír mimāya salilāni tákshaty ékapadī dvipádī sá cátushpadī | ashṭápadī návapadī babhūvúshī sahásrākshará paramé vyòman || 41 || tásyāḥ samudrá ádhi ví ksharanti téna jīvanti pradíśaś cátasraḥ | tátaḥ ksharaty aksháraṃ tád víśvam úpa jīvati || 42 || śakamáyaṃ dhūmám árād apaśyaṃ vishūvátā pará enávareṇa | ukshāṇam pṛíśnim apacanta vīrás tāni dhármāṇi prathamány āsan || 43 || tráyaḥ keśína ṛituthá ví cakshate saṃvatsaré vapata éka eshām | víśvam éko abhí cashṭe śácībhir dhrájir ékasya dadṛiśe ná rūpám || 44 || catvári vák párimitā padáni tāni vidur brāhmaṇá yé manīshíṇaḥ | gúhā tríṇi níhitā néṅgayanti turíyaṃ vācó manushyà vadanti || 45 || índram mitráṃ váruṇam agním āhur átho divyáḥ sá suparṇó garútmān | ékaṃ sád víprā bahudhá vadanty agníṃ yamám mātaríśvānam āhuḥ || 46 || 22 ||

kṛishṇáṃ niyānaṃ hárayaḥ suparṇá apó vásānā dívam út patanti | tá ávavṛitran sádanād ṛitásyād íd ghṛiténa pṛithiví vy ùdyate || 47 || dvádaśa pradháyaś cakrám ékaṃ tríṇi nábhyāni ká u tác ciketa | tásmin sākáṃ triśatá ná śaṅkávo 'rpitāḥ shashṭír ná calācalāsaḥ || 48 || yás te stánaḥ śaśayó yó mayobhūr yéna víśvā púshyasi vāryāṇi | yó ratnadhá vasuvíd yáḥ sudátraḥ sárasvati tám ihá dhātave

---

164, 39 yé. té. 40 suyavasa-át. átho *iti*. ā-cárantī. 41 tákshatī éka-padī dvi-pádī. cátuḥ-padī ashṭá-padī náva-padī. sahásra-aksharā. ví-oman. 42 pra-díśaḥ. 43 vishu-vátā. enā́ á°. 44 vapate. 45 pári-mitā. brāhmaṇā́ḥ. ní-hitā ná i°. manushyā́ḥ. 46 índram-agním 106, 1. átho *iti*. su-parṇáḥ. víprāḥ. 47 ni yā́nam. su-parṇā́ḥ. vásānāḥ. té ā́ a°. ṛitásya ā́t. ví u°. 48 pra-dhāyaḥ. tát. •tri-śatā́ḥ. 49 mayaḥ-bhúḥ. ratna-dhā́ḥ vasu-vít. su-dátraḥ.

Digitized by Google

kaḥ ||49|| yajñéna yajñám ayajanta devás táni dhármāṇi prathamány āsan | té ha nákam mahimánaḥ sacanta yátra pūrve sādhyāḥ sánti devāḥ || 50 || samānám etád udakám úc caíty áva cāhabhiḥ | bhūmim parjányā jínvanti dívam jinvanty agnáyaḥ ||51|| divyám suparṇám vāyasám bṛihántam apām gárbham darśatám óshadhīnām | abhīpató vṛishṭíbhis tarpáyantam sárasvantam ávase johavīmi ||52||23||

Dvāviṅśo 'nuvākaḥ.

165.

Káyā śubhā sávayasaḥ sánīḷāḥ samānyā marútaḥ sám mimikshuḥ | káyā matí kúta étāsa eté 'rcanti śúshmam vṛíshaṇo vasūyā || 1 || kásya bráhmāṇi jujushur yúvānaḥ kó adhvaré marúta ā vavarta | śyenā́ṅ iva dhrájato antárikshe kéna mahā mánasā rīramāma ||2|| kútas tvám indra mā́hinaḥ sánn éko yāsi satpate kím ta itthā | sám pṛichase samarāṇáḥ śubhānaír vocés tán no harivo yát te asmé || 3 || bráhmāṇi me matáyaḥ śám sutāsaḥ śúshma iyarti prábhṛito me ádriḥ | ā́ śāsate práti haryanty ukthémā́ hárī vahatas tā́ no ácha ||4|| áto vayám antamébhir yujānā́ḥ svákshatrebhis tanvàḥ śúmbhamānāḥ | máhobhir étāṅ úpa yujmahe nv índra svadhā́m ánu hí no babhū́tha ||5||24||

kvà syā́ vo marutaḥ svadhā́sīd yán mā́m ékam samádhattāhihátye | ahám hy ū̀grás tavishás túvishmān víśvasya śátror ánamam vadhasnaíḥ || 6 || bhū́ri cakartha yújyebhir asmé samānébhir vṛishabha paúṁsyebhiḥ | bhū́rīṇi hí kṛiṇávāmā śavishṭhéndra krátvā maruto yád vā́śāma ||7|| vádhīm vṛitrám maruta indriyéṇa svéna bhā́mena tavishó ba-

---

164, 49 kar *iti* kaḥ. 51 út ca éti. ca á°. parjányāḥ. 52 su -parṇám. — 165, 1 sá-vayasaḥ sá-nīḷāḥ. ā́-itāsaḥ. árcanti. vasu -yā́. 3 sat-pate. te. sam-arāṇáḥ. tát. asmé *iti*. 4 prá-bhṛitaḥ. ukthā́ imā́ hárī *iti*. 5 svá-kshatrebhiḥ. nú. 6 svadhā́ ā° yát. sam-ádhatta ahi-hátye. hí u°. 7 asmé *iti*. kṛiṇávāma śavishṭha í°.

Digitized by Google

bhūvấn | ahám etấ mánave viṣváścandrāḥ sugấ apáṣ cakara vájrabāhuḥ || 8 || ánuttam ấ te maghavan nákir nú ná tvāvāň̃ asti devátā vídānaḥ | ná jáyamāno náṣate ná jātó yáni karishyấ kṛiṇuhí pravṛiddha || 9 || ékasya cin me vibhv àstv ójo yấ nú dadhṛishvấn kṛiṇávai manīshấ | ahám hy ũ̃gró maruto vídāno yáni cyávam índra íd īṣa eshām || 10 || 25 ||

ámandan mā maruta stómo átra yán me naraḥ ṣrútyam bráhma cakrá | índrāya vṛíshṇe súmakhāya máhyaṃ sákhye sákhāyas tanvè tanū̃bhiḥ || 11 || evéd eté práti mā rócamānā ánedyaḥ ṣráva ésho dádhānāḥ | saṃcákshyā marutaṣ candrávarṇā áchānta me chadáyāthā ca nūnám || 12 || kó nv átra maruto māmahe vaḥ prá yātana sákhīñr áchā sakhāyaḥ | mánmāni citrā apivātáyanta eshấm bhūta návedā ma ṛitấnām || 13 || ấ yád duvasyấd duváse ná kārúr asmấñ cakré mānyásya medhấ | ó shú vartta maruto vípram áchemấ bráhmāṇi jaritấ vo arcat || 14 || eshá va stómo maruta iyáṃ gír māndāryásya mānyásya kāróḥ | éshấ yāsīshṭa tanvè vayấṃ vidyấmeshấṃ vṛijánaṃ jīrádānum || 15 || 26 ||

Tṛitīyo 'dhyāyaḥ.

166.

Tán nú vocāma rabhasấya jánmane pū́rvam mahitvấṃ vṛishabhásya ketáve | aidhéva yấman marutas tuvishvaṇo yudhéva ṣakrās tavishấṇi kartana || 1 || nítyaṃ ná sūnúm mádhu bíbhrata úpa krīḷanti krīḷấ vidátheshu ghṛíshvayaḥ | nákshanti rudrấ ávasā namasvínaṃ ná mardhanti svátavaso

---

165, 8 etấḥ. viṣvá-candrāḥ su-gấḥ. vájra-bāhuḥ. 9 pra-vṛiddha. 10 cit. vi-bhú a°. a. h. u. 6. íṣe. 11 ámandat. marutaḥ. yát. sú -makhāya. 12 evá ít. ấ í°. sam-cákshya. candrá-varṇāḥ. chadáyātha. 13 nú. mamahe. ácha. api-vātáyantaḥ. ná-vedāḥ me. 14 ó *iti* sú. ácha imấ. 15 vaḥ. ấ i°. vidyấma i°. jīrá-dānum. — 166, 1 tát. aidhấ-iva. tuvi-svanaḥ yudhấ-iva. 2 krīḷấḥ. svá -tavasaḥ.

Digitized by Google

havishkṛítam || 2 || yásmā úmāso amṛítā árāsata rāyás pósham ca havíshā dadāśúshe | ukshánty asmai marúto hitā́ iva purū́ rájāṅsi páyasā mayobhúvaḥ || 3 || á yé rájāṅsi táviṣhībhir ávyata prá va évāsaḥ sváyatāso adhrajan | bháyante víṣvā bhúvanāni harmyā́ citró vo yā́maḥ práyatāsv ṛishṭíshu || 4 || yát tvesháyāmā nadáyanta párvatān divó vā́ pṛishṭhám náryā ácucyavuḥ | víṣvo vo ájman bhayate vánaspátī rathīyántīva prá jihīta óshadhiḥ || 5 || 1 ||

yūyáṃ na ugrā marutaḥ sucetúnārishṭagrāmāḥ sumatím pipartana | yátrā vo didyúd rádati kṛívirdatī riṇáti paṣváḥ súdhiteva barháṇā || 6 || prá skambhádeshṇā anavabhrárādhaso 'lātṛiṇáso vidátheshu súshṭutāḥ | árcanty arkám madirásya pītáye vidúr vīrásya prathamā́ni paúṅsyā || 7 || ṣaṭábhujibhis tám abhíhruter aghā́t pūrbhí rakshatā maruto yám ávata | jánaṃ yám ugrā́s tavaso virapṣinaḥ pāthánā ṣáṅsāt tánayasya pushṭíshu || 8 || víṣvāni bhadrā́ maruto rátheshu vo mithaspṛídhyeva tavishā́ny ā́hitā | áṅseshv á vaḥ prápatheshu khādáyó 'ksho vaṣ cakrā́ samáyā ví vāvṛite || 9 || bhū́rīṇi bhadrā́ náryeshu bāhúshu vákshassu rukmā́ rabhasā́so añjáyaḥ | áṅseshv étāḥ pavíshu kshurā́ ádhi váyo ná pakshā́n vy ánu ṣríyo dhire || 10 || 2 ||

mahā́nto mahnā́ vibhvò víbhūtayo dūredṛíṣo yé divyā́ iva stṛíbhiḥ | mandrā́ḥ sujihvā́ḥ sváritāra āśábhiḥ sámmiślā índre marútaḥ parishṭúbhaḥ || 11 || tád vaḥ sujātā́ maruto mahitvanáṃ dīrghám vo dātrám áditer iva vratám | índraṣ caná tyájasā ví hruṇāti táj jánāya yásmai sukṛíte árādhvam

166, 2 haviḥ-kṛítam. 3 yásmai. purú. mayaḥ-bhúvaḥ. 4 svá-yatāsaḥ. prá-yatāsu. 5 tveshá-yāmāḥ. vánaspátiḥ rathiyántī-iva. jihīte. 6 ugrāḥ. su-cetúnā árishṭa-grāmāḥ su-matím. yátra. kṛívi-datī. súdhitā-iva. 7 skambhá-deshṇāḥ anavabhrá-rādhasaḥ. sú-stutāḥ. 8 ṣaṭábhuji-bhiḥ. abhí-hruteḥ. pūḥ-bhíḥ rakshata. vi-rapsinaḥ pāthána. 9 mithaspṛídhyā-iva. ā́-hitā. prá-patheshu khādáyaḥ á°. vavṛite 10 rukmā́ḥ. ví. 11 vi-bhvàḥ ví-bhūtayaḥ dūre-dṛíṣaḥ. su-jihvā́ḥ. sám-miślāḥ. pari-stúbhaḥ. 12 su-jātā́ḥ. tát. su-kṛíte.

Digitized by Google

|| 12 || tád vo jāmitvám marutaḥ páre yugé purū́ yác cháṅsam amṛitāsa ávata | ayā́ dhiyā́ mánave ṣrushṭím ávyā sākáṃ náro daṅsánair ā́ cikitrire || 13 || yéna dīrghám marutaḥ ṣūṣávāma yushmákena párīṇasā turāsaḥ | ā́ yát tatánan vṛijáne jánāsa ebhír yajñébhis tád abhíshṭim asyām || 14 || eshá va stómo — || 15 || 3 ||

167.

Sahásraṃ ta indrotáyo naḥ sahásram ísho harivo gūrtátamāḥ | sahásraṃ rā́yo mādayádhyai sahasríṇa úpa no yantu vā́jāḥ || 1 || ā́ nó 'vobhir marúto yāntv áchā jyéshṭhebhir vā bṛihádditaiḥ sumāyáḥ | ádha yád eshāṃ niyútaḥ paramā́ḥ samudrásya cid dhanáyanta pāré || 2 || mimyáksha yéshu súdhitā ghṛitácī hiraṇyanirṇig úparā ná ṛishṭíḥ | gúhā cárantī mánusho ná yóshā sabhávatī vidathyèva sáṃ vā́k || 3 || párā ṣubhrā́ ayáso yavyā́ sādhāraṇyéva marúto mimikshuḥ | ná rodasī́ ápa nudanta ghorā́ jushánta vṛídhaṃ sakhyā́ya devā́ḥ || 4 || jóshad yád īm asuryà sacádhyai víshitastukā rodasī́ nṛimā́ṇāḥ | ā́ sūryéva vidható ráthaṃ gāt tvesháprutīkā nábhaso nétyā́ || 5 || 4 ||

ásthāpayanta yuvatíṃ yúvānaḥ ṣubhé nímiṣlāṃ vidátheshu pajrā́m | arkó yád vo maruto havíshmān gā́yad gāthā́ṃ sutásomo duvasyán || 6 || prá tā́ṃ vivakmi vákmyo yá eshām marútām mahimā́ satyó ásti | sácā yád īṃ vṛíshamaṇā ahaṃyú sthirā́ cij jánīr váhate subhāgā́ḥ || 7 || pánti mitrā́váruṇāv avadyā́c cáyata īm aryamó áprashastān | utá cyavante ácyutā dhruvā́ṇi vāvṛidhá īm maruto dā́tivāraḥ

166, 13 purú yát ṣ°. ávya. 14 abhí í°. — 167, 1 te indra ū°. 2 naḥ á°. ácha. bṛihát-divaiḥ su-māyā́ḥ. ni-yútaḥ. 3 sú-dhitā. hiraṇya-nirnik. ná. vidathyā́-iva. 4 sādhāraṇyā́-iva. rodasī́ *iti*. ghorā́ḥ. 5 vísita-stukā. nṛi-mánāḥ. sūryā́-iva. tveshá-pratīkā. ná ityā́. 6 ā́ a°. ní-miṣlām. sutá-somaḥ. 7 vṛísha-manāḥ aham -yúḥ. cit. su-bhāgā́ḥ. 8 avadyā́t cáyate. aryamó *iti* ápra-ṣastān. vavṛidhé. dā́ti-vāraḥ.

Digitized by Google

|| 8 || nahí nú vo maruto ánty asmé ārā́ttāc cic chávaso ántam āpúḥ | té dhṛishṇúnā ṣávasā ṣūṣuvā́ṅsó 'rṇo ná dvésho dhṛishatā́ pári shṭhuḥ || 9 || vayám adyéndrasya préshṭhā vayáṃ ṣvó vocemahi samaryé | vayám purā́ máhi ca no ánu dyū́n tán na ṛibhukshā́ narā́m ánu shyāt || 10 || eshá va stómo — || 11 || 5 ||

168.

Yajñā́-yajñā vaḥ samaná tuturvā́ṇir dhíyaṃ-dhiyaṃ vo devayá u dadhidhve | á vo 'rvácaḥ suvitáya ródasyor mahé vavṛityām ávase suvṛiktíbhiḥ || 1 || vavráso ná yé svajā́ḥ svátavasa ísham svàr abhijā́yanta dhū́tayaḥ | sahasríyāso apā́ṃ nórmáya āsā́ gávo vándyāso nókshā́ṇaḥ || 2 || sómāso ná yé sutā́s tṛiptā́ṅsavo hṛitsú pītā́so duváso nā́sate | aíshām áṅseshu rambhíṇīva rārabhe hásteshu khādíṣ ca kṛitíṣ ca sā́m dadhe || 3 || áva sváyuktā divá á vṛíthā yayur ámartyāḥ kā́ṣayā codata tmánā | areṇávas tuvijātā́ acucyavur dṛilhā́ni cin marúto bhrā́jadṛishṭayaḥ || 4 || kó vo 'ntár maruta ṛishṭividyuto réjati tmánā hánveva jihváyā | dhanvacyúta ishā́ṃ ná yā́mani purupraíshā ahanyò naítaṣaḥ || 5 || 6 ||

kvà svid asyá rájaso mahás páraṃ kvávaram maruto yásminn āyayá | yác cyāváyatha vithuréva sáṃhitaṃ vy ádriṇā patatha tveshám arṇavám || 6 || sātír ná vó 'mavatī svàrvatī tveshā́ vípākā marutaḥ pípishvatī | bhadrá vo rātíḥ pṛiṇatṓ ná dákshiṇā pṛithujráyī asuryèva jáñjatī || 7 ||

167, 9 nahí. asmé *iti* ārā́ttāt cit ṣ°. ṣūṣu-vā́ṅsaḥ á°. sthuḥ. 10 adyá í° préshṭhāḥ. sa-maryé. tát. ṛibhukshā́ḥ. syāt. — 168, 1 deva-yā́ḥ. suvṛiktí-bhiḥ. 2 sva-jā́ḥ svá-tavasaḥ. abhi-jā́yanta. ná ū°. ná u°. 3 tṛiptá-aṅsavaḥ. ná á° ā́ e°. rambhíṇī-iva rarabhe. 4 svá-yuktāḥ. tuvi-jātā́ḥ. cit. bhrā́jat-ṛishṭayaḥ. 5 ṛishṭi-vidyutaḥ. hánvā-iva. dhanva-cyútaḥ. puru-praíshāḥ. ná é°. 6 kvà á°. ā -yayá yát cyaváyatha vithurā́-iva sám-hitam ví. 7 vaḥ á°. ví-pākā. pṛithu-jráyī asuryā́-iva.

Digitized by Google

práti shṭobhanti síndhavaḥ pavíbhyo yád abhríyāṃ vácam udīráyanti | áva smayanta vidyútaḥ pṛithivyáṃ yádī ghṛitám marútaḥ prushṇuvánti || 8 || ásūta pṛíṣnir mahaté ráṇāya tveshám ayásām marútām ánīkam | té sapsaráso 'janayantábhvam ád ít svadhám ishirám páry apaśyan || 9 || eshá va stómo — || 10 || 7 ||

169.

Maháṣ cit tvám indra yatá etán maháṣ cid asi tyájaso varūtá | sá no vedho marútāṃ cikitván sumná vanushva táva hí préshṭhā || 1 || áyujran ta indra viṣvákṛishṭīr vidánáso nishshídho martyatrá | marútām pṛitsutír hásamānā svàrmīḷhasya pradhánasya sātaú || 2 || ámyak sá ta indra ṛishṭír asmé sánemy ábhvam maruto junanti | agníṣ cid dhí shmātasé ṣuṣukván ápo ná dvīpáṃ dádhati práyāṅsi || 3 || tváṃ tú na indra táṃ rayíṃ dā ójishṭhayā dákshiṇayeva rātím | stútaṣ ca yás te cakánanta vāyó stánaṃ ná mádhvaḥ pīpayanta vájaiḥ || 4 || tvé ráya indra toṣátamāḥ praṇetáraḥ kásya cid ṛitāyóḥ | té shú ṇo marúto mṛiḷayantu yé smā purá gātūyántīva devấḥ || 5 || 8 ||

práti prá yāhīndra mīḷhúsho nṛín maháḥ párthive sádane yatasva | ádha yád eshām pṛithubudhnáṣa étās tīrthé náryāḥ paúṅsyāni tasthúḥ || 6 || práti ghoráṇām étānām ayásām marútāṃ ṣṛiṇva āyatám upabdíḥ | yé mártyam pṛitanāyántam úmair ṛiṇāvánam ná patáyanta sárgaiḥ || 7 || tvám mánebhya indra viṣvájanyā rádā marúdbhiḥ ṣurúdho góagrāḥ | stávānebhi stavase deva devaír vidyámeshám vṛijánaṃ jīrádānum || 8 || 9 ||

168, 8 stobhanti. ut-īráyanti. vi-dyútaḥ. yádi. 9 ajanayanta á°. — 169, 2 te. viṣvá-kṛishṭīḥ. niḥ-sídhaḥ. svàḥ-mīḷhasya pra-dhánasya. 3 te indra. asmé *iti*. hí sma atasé. 4 tú. dákshiṇayā-iva. vāyóḥ. 5 tvé *iti*. pra-netáraḥ. ṛita-yóḥ. sú naḥ. sma. gātuyánti-iva. 6 yāhi i°. á. y. e. 167, 2. pṛithu-budhnáṣaḥ. ná a°. 7 ṣṛiṇve ā -yatám. ṛiṇa-vánam. 8 viṣvá-janyā ráda. gó-agrāḥ stávānebhiḥ.

Digitized by Google

170.

Ná nūnám ásti nó ṣváḥ kás tád veda yád ádbhutam | anyásya cittám abhí saṃcaréṇyam utádhītaṃ ví nasyati || 1 || kím na indra jighāṅsasi bhrátaro marútas táva | tébhiḥ kalpasva sādhuyá má naḥ samáraṇe vadhīḥ || 2 || kím no bhrātar agastya sákhā sánn áti manyase | vidmá hí te yáthā máno 'smábhyam ín ná ditsasi || 3 || áraṃ kṛiṇvantu védiṃ sám agníṃ indhatām puráḥ | tátrāmṛítasya cétanaṃ yajñáṃ te tanavāvahai || 4 || tvám īṣishe vasupate vásūnāṃ tvám mitráṇām mitrapate dhéshṭhaḥ | índra tvám marúdbhiḥ sáṃ vadasvádha práśāna ṛitutháṃ haviṅshi || 5 || [10] ||

171.

Práti va enā́ námasāhám emi sūkténa bhikshe sumatím turáṇām | rarāṇátā maruto vedyábhir ní héḷo dhattá ví mucadhvam áṣvān || 1 || eshá va stómo ṃaruto námasvān hṛidá tashṭó mánasā dhāyi devāḥ | úpem á yāta mánasā jushāṇá yūyáṃ hí shṭhá námasa íd vṛidhásaḥ || 2 || stutáso no marúto mṛiḷayantūtá stutó maghávā ṣámbhavishṭhaḥ | ūrdhvá naḥ santu komyá vánāny áhāni víṣvā maruto jigīshá || 3 || asmád ahám tavishád íshamāṇa índrād bhiyá maruto rṓjamānaḥ | yushmábhyaṃ havyá níṣitāny āsan tány āré cakṛimā mṛiḷátā naḥ || 4 || yéna mánāsaṣ citáyanta usrá vyùshṭishu ṣávasā ṣáṣvatīnām | sá no marúdbhir vṛishabha ṣrávo dhā ugrá ugrébhi sthávirah sahodáḥ || 5 || tvám pāhīndra sáhīyaso nṛín bhávā marúdbhir ávayātaheḷāḥ | supraketébhiḥ sāsahír dádhāno vidyámeshám v. j. || 6 || [11] ||

170, 1 nó *iti*. sam-caréṇyam utá ā-dhītam. 2 sam-áraṇe. 3 vidmá. ít. 4 tátra a°. 5 vasu-pate. mitra-pate. vadasva ádha prá aṣāna. — 171, 1 námasā a°. su-ukténa. su-matím. 2 e. v. s. m. 165, 15. úpa ım. jushāṇāḥ. sthá. 3 mṛiḷayantu utá. ṣám -bhavishṭhaḥ. 4 ní-ṣitāni. cakṛima mṛiḷáta. 5 citáyante usrāḥ ví-ushṭishu. ugrébhiḥ. sahaḥ-dāḥ. 6 pāhí i°. bháva. ávayāta-heḷāḥ su-praketébhiḥ sasahíḥ.

Digitized by Google

172.

Citró vo 'stu yámas citrá útí sudānavaḥ | máruto áhibhānavaḥ || 1 || āré sá vaḥ sudānavo máruta ṛiñjatí ṣáruḥ | āré áṣmā yám ásyatha || 2 || tṛiṇaskandásya nú vísaḥ pári vṛiṅkta sudānavaḥ | ūrdhvấn naḥ karta jīváse || 3 || 12 ||

173.

Gáyat sáma nabhanyàṃ yáthā vér árcāma tád vāvṛidhānáṃ svàrvat | gávo dhenávo barhíshy ádabdhā á yát sadmánaṃ divyáṃ vívāsān || 1 || árcad vṛíshā vṛíshabhiḥ svéduhavyair mṛigó náṣno áti yáj juguryất | prá manḍayúr manáṃ gūrta hótā bhárate máryo mithuná yájatraḥ || 2 || nákshad dhótā pári sádma mitá yán bhárad gárbham á ṣarádaḥ pṛithivyấḥ | krándad áṣvo náyamāno ruvád gaúr antár dūtó ná ródasī carad vấk || 3 || tá karmáshatarāsmai prá cyautnáni deṿayánto bharante | jújoshad índro dasmávarcā násatyeva súgmyo ratheshṭhấḥ || 4 || tám u shṭuhíndraṃ yó ha sátvā yáḥ ṣū́ro maghávā yó ratheshṭhấḥ | pratīcáṣ cid yódhīyān vṛíshaṇvān vavavrúshas cit támaso vihantấ || 5 || 13 ||

prá yád itthấ mahiná nṛíbhyo ásty áraṃ ródasī kakshyè násmai | sáṃ vívya índro vṛijánaṃ ná bhūmā bhárti svadhávāñ opaṣám iva dyấm || 6 || samátsu tvā ṣūra satấm urāṇám prapathíntamam paritaṅsayádhyai | sajóshasa índram máde kshoṇíḥ sūríṃ cid yé anumádanti vấjaiḥ || 7 || evấ hí te ṣáṃ sávanā samudrá ấpo yát ta āsú mádanti devíḥ | víṣvā te ánu jóshyā bhūd gaúḥ sūríṇṣ cid yádi

---

172, 1—3 su-dānavaḥ. 1 áhi-bhānavaḥ. 3 tṛiṇa-skandásya. — 173, 1 vavṛidhānám. 2 svá-íduhavyaiḥ. ná á°. yát. 3 hótā. ródasī *iti*. 4 karma ásha-tarā a°. dasmá-varcāḥ nā́satyā-iva. rathe-sthấḥ. 5 stuhi í°. rathe-sthấḥ. vi-hantấ. 6 ródasī *iti* kakshyè *iti* ná a°. vivye. bhūma. 7 samát-su. pari-taṅsayádhyai sa-jóshasaḥ. anu-mádanti. 8 evá. samudré. te.

Digitized by Google

dhishā́ véshi jánān || 8 || ásāma yáthā sushakhā́ya ena svabhishṭáyo narā́ṃ ná ṣáṅsaiḥ | ásad yáthā na índro vandaneshṭhā́s turó ná kárma náyamāna ukthā́ || 9 || víshpardhaso narā́ṃ ná ṣáṅsair asmā́kāsad índro vájrahastaḥ | mitrāyúvo ná pū́rpatiṃ súṣishṭau madhyāyúva úpa ṣikshanti yajñáiḥ || 10 || 14 ||

yajñó hí shméndraṃ kā́ṣ cid ṛindhā́ñ juhurāṇā́ṣ cin mánasā pariyán | tīrthé nā́chā tā́tṛishāṇām óko dīrghó ná sidhrám ā́ kṛiṇoty ádhvā || 11 || mó shú ṇa indrā́tra pṛitsú devaír ásti hí shmā te ṣushminn avayā́ḥ | mahā́ṣ cid yásya mī́ḷhúsho yavyā́ havíshmato marúto vándate gī́ḥ || 12 || eshá stóma indra túbhyam asmé eténa gātúṃ harivo vido naḥ | á no vavṛityāḥ suvitā́ya deva vidyā́meshā́ṃ v. j. || 13 || 15 ||

174.

Tvā́ṃ rā́jendra yé ca devā́ rákshā nṛ́ṃn pāhy àsura tvám asmā́n | tvā́ṃ sátpatir maghávā nas tárutras tvā́ṃ satyó vásavānaḥ sahodā́ḥ || 1 || dáno vī́ṣa indra mṛidhrávācaḥ saptá yát púraḥ ṣárma ṣā́radīr dárt | ṛiṇór apó anavadyā́rṇā yū́ne vṛitrám purukútsāya randhīḥ || 2 || ájā vṛíta indra ṣū́rapatnīr dyā́ṃ ca yébhiḥ puruhūta nūnám | rákṣho agnī́m aṣúshaṃ tū́rvayāṇaṃ siṅhó ná dā́me ápāṅsi vástoḥ || 3 || ṣéshan nú tá indra sásmin yónau prā́ṣastaye pávīravasya mahnā́ | sṛijád árṇāṅsy áva yád yudhā́ gā́s tíshṭhad dhárī dhṛishatā́ mṛishṭa vā́jān || 4 || váha kútsam indra yásmiñ cākán syūmanyū́ ṛijrā́ vā́tasyā́ṣvā | prá sū́raṣ cakrā́ṃ vṛihatā́d abhī́ke 'bhí spṛídho yā́sishad vájrabāhuḥ || 5 || 16 ||

173, 9 su-sakhā́yaḥ. su-abhishṭáyaḥ. vandane-sthā́ḥ. 10 ví -spardhasaḥ. asmā́ka aº. vájra-hastaḥ mitra-yúvaḥ. pū́ḥ-patim sú -sishṭau madhya-yúvaḥ. 11 sma íº. cit. pari-yán. ná áº tatṛishāṇām. 12 mó *iti* sú naḥ indra áº. sma. ava-yā́ḥ. 13 asmé *iti*. — 174, 1 rā́jā iº. devā́ḥ rákṣha. pāhí aº. sát-patiḥ. sahaḥ-dā́ḥ. 2 mṛidhrá-vācaḥ. anavadya árṇāḥ. puru-kútsāya. 3 ája. ṣū́ra -patnīḥ. puru-hūta. rákṣho *iti*. 4 té. prá-ṣastaye. hárī *iti*. 5 syūmanyū́ *iti*. vā́tasya áº. vájra-bāhuḥ.

Digitized by Google

jaghanvāṅ indra mitrérūñ codápravṛiddho harivo ádāṣūn | prá yé páṣyann aryamáṇam sácāyós tváyā ṣūrtá váhamānā ápatyam || 6 || rápat kavír indrārkásātau kshám dāsáyopabárhaṇīm kaḥ | kárat tisró maghávā dánucitrā ní duryoné kúyavācam mṛidhí ṣret || 7 || sánā tá ta indra návyā águḥ sáho nábhó 'viraṇāya pūrvíḥ | bhinát púro ná bhído ádevīr nanámo vádhar ádevasya pīyóḥ || 8 || tvám dhúnir indra dhúnimatīr ṛiṇór apáḥ sīrá ná srávantīḥ | prá yát samudrám áti ṣūra párshi pāráyā turváṣaṃ yáduṃ svastí || 9 || tvám asmákam indra viṣvádha syā avṛikátamo naráṃ nṛipātá | sá no víṣvāsāṃ spṛidháṃ sahodá vi° || 10 || 17 ||

175.

Mátsy ápāyi te máhaḥ pátrasyeva harivo matsaró mádaḥ | vṛíshā te vṛíshṇa índur vājí sahasrasátamaḥ || 1 || á nas te gantu matsaró vṛíshā mádo váreṇyaḥ | sahávāṅ indra sānasíḥ pṛitanāshāḷ ámartyaḥ || 2 || tvám hí ṣúraḥ sánitā codáyo mánusho rátham | sahávān dásyum avratám óshaḥ pátraṃ ná ṣocíshā || 3 || mushāyá súryaṃ kave cakrám íṣāna ójasā | váha ṣúshṇāya vadháṃ kútsaṃ vátasyāṣvaiḥ || 4 || ṣushmíntamo hí te mádo dyumníntaṁa utá krátuḥ | vṛitraghná varivovídā maṅsīshṭhá aṣvasátamaḥ || 5 || yáthā púrvebhyo jaritṛíbhya indra máya ivápo ná tṛíshyate babhúitha | tám ánu tvā nivídaṃ johavīmi vi° || 6 || 18 ||

176.

Mátsi no vásyaïshṭaya índram indo vṛíshā viṣa | ṛighā-

174, 6 codá-pravṛiddhaḥ. sácā ā°. ṣūrtáḥ. 7 indra arká-sātau. dāsáya upa-bárhaṇīm kar *iti* kaḥ. dánu-citrāḥ. 8 te. á a°. nábhaḥ ávi-raṇāya. vádhaḥ. 9 sīráḥ. pāráya. 10 nṛi-pātá. sahaḥ-dáḥ. — 175, 1 pátrasya-iva. vṛíshṇe. sahasra-sátamaḥ. 2. 3 sahá-vān. 4 vátasya á°. 5ª. 127, 9. vṛitra-ghnā varivaḥ-vídā. aṣva-sátamaḥ. 6 máyaḥ-iva ápaḥ. ni-vídam. — 176, 1 vásyaḥ-ishṭaye. indo *iti* vṛíshā á.

Digitized by Google

yámāṇa invasi ṣátrum ánti ná vindasi || 1 || tásminn ấ veṣayā gíro yá ékaṣ carshaṇīnấm | ánu svadhấ yám upyáte yávaṃ ná cárkṛishad vṛíshā || 2 || yásya víṣvāni hástayoḥ páñca kshitīnấṃ vásu | spāṣáyasva yó asmadhrúg divyévāṣánir jahi || 3 || ásunvantaṃ samaṃ jahi dūṇáṣaṃ yó ná te máyaḥ | asmábhyam asya védanaṃ daddhí sūríṣ cid ohate || 4 || ávo yásya dvibárhaso 'rkéshu sānushág ásat | ājáv índrasyendo právo vájeshu vājínam || 5 || yáthā púrvebhyo — || 6 || 19 ||

177.

Á carshaṇiprá vṛishabhó jánānāṃ rấjā kṛishṭīnấm puruhūtá índraḥ | stutáḥ ṣravasyánn ávasópa madríg yuktvá hárī vṛíshaṇā yāhy arvấñ || 1 || yé te vṛíshaṇo vṛishabhấsa indra brahmayújo vṛísharathāso átyāḥ | tấñ ấ tishṭha tébhir ấ yāhy arvấñ hávāmahe tvā sutá indra sóme || 2 || ấ tishṭha ráthaṃ vṛíshaṇaṃ vṛíshā te sutáḥ sómaḥ párishiktā mádhūni | yuktvá vṛíshabhyāṃ vṛishabha kshitīnấṃ háribhyāṃ yāhi pravátópa madrík || 3 || ayáṃ yajñó devayá ayám miyédha imấ bráhmāṇy ayám indra sómaḥ | stīrṇám barhír ấ tú ṣakra prá yāhi píbā nishádya ví mucā hárī ihá || 4 || ó súshṭuta indra yāhy arvấñ úpa bráhmāṇi mānyásya kāróḥ | vidyáma vástor ávasā gṛiṇánto vi° || 5 || 20 ||

178.

Yád dha syá ta indra ṣrushṭír ásti yáyā babhūtha jaritṛíbhya ūtí | mấ naḥ kấmam maháyantam ấ dhag víṣvā te asyām páry ấpa āyóḥ || 1 || ná ghā rấjéndra á dabhan

---

176, 2 veṣaya. y. e. c. 7, 9. 3 asma-dhrúk divyấ-iva a°. 4 duḥ -náṣam. 5 dvi-bárhasaḥ. índrasya indo *iti*. p. v. v. 4, 8. — 177, 1 carshaṇi-prấḥ. puru-hūtáḥ. ávasā úpa. hárī *iti* vṛíshaṇā ấ. 2 brahma-yújaḥ vṛísha-rathāsaḥ. suté. 3 pári-siktā. pra-vátā úpa. 4 deva-yấḥ. píba ni-sádya. muca hárī *iti*. 5 ó *iti* su-stuta. — 178, 1 ha. te. 2 gha rấjā í°. dabhat.

Digitized by Google

no yā́ nú svásārā kṛiṇávanta yónau | ápaś cid asmai sutúkā aveshan gáman na índraḥ sakhyā́ váyaś ca || 2 || jétā nṛíbhir índraḥ pṛitsú śū́raḥ śrótā hávaṃ nádhamānasya kāróḥ | prábhartā rátham dāśúsha upāká údyantā gíro yádi ca tmánā bhū́t || 3 || evā́ nṛíbhir índraḥ suśravasyā́ prakhādáḥ pṛikshó abhí mitríṇo bhūt | samaryá ishá stavate vívāci satrākaró yájamānasya śáṅsaḥ || 5 || tváyā vayám maghavann indra śátrūn abhí shyāma maható mányamānān | tvám trātā́ tvám u no vṛidhé bhūr vi° || 4 || 21 ||

179.

Pūrvír ahám śarádaḥ śaśramāṇā́ doshā́ vástor usháso jaráyantīḥ | minā́ti śríyaṃ jarimā́ tanū́nām ápy ū nú pátnīr vṛíshaṇo jagamyuḥ || 1 || yé cid dhí pū́rva ṛitasā́pa ā́san sākáṃ devébhir ávadann ṛitā́ni | té cid ávāsur nahy ántam āpúḥ sám ū nú pátnīr vṛíshabhir jagamyuḥ || 2 || ná mṛíshā śrāntáṃ yád ávanti devā́ víśvā ít spṛídho abhy àśnavāva | jáyāvéd átra śatánītham ājím yát samyáñcā mithunā́v abhy ájāva || 3 || nadásya mā rudhatáḥ kā́ma ā́gann itá ā́jāto amútaḥ kútaś cit | lópāmudrā́ vṛíshaṇaṃ nī́ riṇāti dhíram ádhīrā dhayati śvasántam || 4 || imā́ṃ nú sómam ántito hṛitsú pītám úpa bruve | yát sīm ā́gaś cakṛimā́ tát sú mṛilatu pulukā́mo hí mártyaḥ || 5 || agástyaḥ khánamānaḥ khanítraiḥ prajā́m ápatyam bálam ichámānaḥ | ubhaú várṇāv ṛíshir ugráḥ puposha satyā́ devéshv āśísho jagāma || 6 || 22 ||

Trayoviṅśo 'nuvākaḥ.

178, 2 su-túkāḥ. gámat. 3 prá-bhartā. upāké út-yantā. 4 evá. su-śravasyā́ pra-khādáḥ. sa-maryé isháḥ. ví-vāci satrā-karáḥ. 5 syāma. — 179, 1 doshā́ḥ. ū́ṃ *iti*. 2 hí pū́rve ṛita-sā́paḥ. áva a° nahí. 3 devā́ḥ. abhí a° jáyāva ít. śatá-nītham. abhí. 4 ā́ a°. ā́-jātaḥ. níḥ. 5 cakṛimá. pulu-kā́maḥ. 6 pra-jā́m. satyā́ḥ. ā-śíshaḥ.

Digitized by Google

180.

Yuvó rájāṅsi suyámāso áśvā rátho yád vām páry árṇāṅsi díyat | hiraṇyáyā vām paváyaḥ prushāyan mádhvaḥ píbantā ushásaḥ sacethe || 1 || yuvám átyasyáva nakshatho yád vípatmano náryasya práyajyoḥ | svásā yád vāṃ viśvagūrtī bhárāti vájāyéṭṭe madhupāv ishé ca || 2 || yuvám páya usríyāyām adhattam pakvám āmáyām áva pūrvyaṃ góḥ | antár yád vaníno vām ṛitapsū hvāró ná śúcir yájate haví-shmān || 3 || yuvám ha gharmám mádhumantam átraye 'pó ná kshódo 'vṛiṇītam eshé | tád vāṃ narāv aśvinā páśvaïshṭī ráṭhyeva cakrā práti yanti mádhvaḥ || 4 || á vāṃ dānáya vavṛitīya dasrā gór óheṇa taugryó ná jívriḥ | apáḥ kshoṇī sacate máhinā vāṃ jūrṇó vām ákshur áṅhaso yajatrā || 5 || 23 ||

ní yád yuvéthe niyútaḥ sudānū úpa svadhábhiḥ śrijathaḥ púraṃdhim | préshad véshad váto ná sūrír á mahé dade suvratá ná vájam || 6 || vayám cid dhí vāṃ jaritárāḥ satyá vipanyámahe ví paṇír hitávān | ádhā cid dhí shmāśvināv anindyā páthó hí shmā vṛishaṇāv ántidevam || 7 || yuvám cid dhí shmāśvināv ánu dyún vírudrasya prasrávaṇasya sātaú | agástyo narām nṛíshu práśastaḥ kárādhunīva ciṭayat sahásraiḥ || 8 || prá yád váhethe mahiná ráthasya prá syandrā yātho mánusho ná hótā | dhattám sūríbhya utá vā svaśvyaṃ násatyā rayishácaḥ syāma || 9 || tám vāṃ ráthaṃ vayám adyá huvema stómair aśvinā suvitáya návyam | árishṭanemim pári dyám iyānám vi° || 10 || 24 ||

180, 1 yuvóḥ. su-yámāsaḥ áśvāḥ. hiraṇyáyāḥ. píbantau. sacethe *iti*. 2 átyasya áva. ví-patmanaḥ. prá-yajyoḥ. viśvagūrtī *iti* viśva-gūrtī. vájāya ī° madhu-pau. 3 ṛitapsū *ity* ṛita-psū. 4 páśvaḥ-ishṭiḥ ráthyā-iva. 5 óheṇa. kshoṇī *iti*. 6 yuvéthe *iti* ni-yútaḥ sudānū *iti* su-dānū. púram-dhim. su-vrataḥ. 7 hí. satyáḥ. hitá-vān ádha. hí sma a°. sma. ánti-devam. 8 hí sma a°. ví-rudrasya pra-srávaṇasya. prá-śastaḥ kárādhunī-iva. 9 váhethe *iti*. su-áśvyam. rayi-śácaḥ. 10 adyá. árishṭa-nemim.

Digitized by Google

181.

Kád u préshṭāv ishấṃ rayīṇấm adhvaryántā yád unninīthó apấm | ayáṃ vāṃ yajñó akṛita práśastiṃ vásudhitī ávitārā janānām || 1 || ấ vām áśvāsaḥ śúcayaḥ payaspấ vấtaraṅhaso divyáso átyāḥ | manojúvo vṛíshaṇo vītápṛishṭhā éhá svarấjo aśvínā vahantu || 2 || ấ vāṃ rátho 'vánir ná pravátvān śriprávandhuraḥ suvitấya gamyāḥ | vṛíshṇa sthātārā mánaso jávīyān ahampūrvó yajató dhishṇyā yáḥ || 3 || ihéha jātấ sám avāvaśītām arepásā tanvà nấmabhiḥ svaíḥ | jishṇúr vām anyáḥ súmakhasya sūrír divó anyáḥ subhágaḥ putrá ūhe || 4 || prá vāṃ nicerúḥ kakuhó váśāñ ánu piśáṅgarūpaḥ sádanāni gamyāḥ | hárī anyásya pīpáyanta vấjair mathrá rájāṅsy aśvinā ví ghóshaiḥ || 5 || 25 ||

prá vāṃ śarádvān vṛishabhó ná nishshấṭ pūrvír íshaṣ carati mádhva ishṇán | évair anyásya pīpáyanta vấjair véshantīr ūrdhvấ nadyò na ấguḥ || 6 || ásarji vāṃ sthávirā vedhasā gír bāḷhé aśvinā tredhấ kshárantī | úpastutāv avatam nádhamānam yấmann áyāmañ chṛiṇutaṃ hávam me || 7 || utá syấ vāṃ rúśato vápsaso gís tribarhíshi sádasi pinvate nṛín | vṛíshā vām meghó vṛishaṇā pīpāya gór ná séke mánusho daśasyán || 8 || yuvấm pūshévāśvinā púraṃdhir agníṃ ushấṃ ná jarate havíshmān | huvé yád vāṃ varivasyấ gṛiṇānó vi° || 9 || 26 ||

182.

Ábhūd idáṃ vayúnam ó shú bhūshatā rátho vṛíshaṇvān mádatā manīshiṇaḥ | dhiyaṃjinvấ dhíshṇyā viśpálāvasū

181, 1 ut-ninīthấḥ. prá-śastim vásudhitī *iti* vásu-dhitī. 2 payaḥ -pāḥ vấta-raṅhasaḥ. manaḥ-júvaḥ. vītá-pṛishṭhāḥ ấ ihá sva-rấjaḥ. 3 ấ. v. r. 118, 1. śriprá-vandhuraḥ. vṛíshṇaḥ. aham-pūrváḥ. 4 ihá -iha. sú-makhasya. su-bhágaḥ. 5 ni-ceruḥ. piśáṅga-rūpaḥ. hárī *iti* 6 ūrdhvấḥ. ấ a°. 7 úpa-stutau. śriṇutam. 8 tri-barhíshi. 9 pūshấ-iva a°. púram-dhiḥ. — 182, 1 ó *iti* sú bhūshata. mádata. dhiyam-jinvấ. viśpálāvasū *iti*.

Digitized by Google

divó nápātā sukṛíte ṣúcivratā || 1 || índratamā hí dhíshṇyā marúttamā dasrá dáṅsishṭhā rathyà rathítamā | pūrṇáṃ rátham vahethe mádhva ácitam téna dāṣváṅsam úpa yātho aṣvinā || 2 || kím átra dasrā kṛiṇuthaḥ kím āsāthe jáno yáḥ káṣ cid áhavir mahīyáte | áti kramishṭam jurátam paṇér ásum jyótir víprāya kṛiṇutam vacasyáve || 3 || jambháyatam abhíto rā́yataḥ ṣúno hatám mṛídho vidáthus tány aṣvinā | vácam-vācam jaritū́ ratnínīṃ kṛitam ubhā́ ṣáṅsam nāsatyāvatam máma || 4 || yuvám etáṃ cakrathuḥ síndhushu plavám ātmanvántam pakshíṇam taugryā́ya kám | yéna devatrā́ mánasā nirūháthuḥ supaptaní petathuḥ kshódaso maháḥ || 5 || 27 ||

ávaviddham taugryám apsv àntár anārambhaṇé támasi práviddham | cátasro nā́vo jáṭhalasya júshṭā úd aṣvíbhyām ishitā́ḥ pārayanti || 6 || káḥ svid vṛikshó níshṭhito mádhye árṇaso yáṃ taugryó nādhitáḥ paryáshasvajat | parṇā́ mṛigásya patáror ivārábha úd aṣvinā ūhathuḥ ṣrómatāya kám || 7 || tád vā́m narā nāsatyāv ánu shyād yád vām mánāsa ucátham ávocan | asmā́d adyá sádasaḥ somyā́d ā́ vi° || 8 || 28 ||

183.

Tám yuñjāthām mánaso yó jávīyān trivandhuró vṛishaṇā yás tricakráḥ | yénopayāthāḥ sukṛíto duroṇáṃ tridhā́tunā pa̱tatho vír ná parṇaíḥ || 1 || suvṛíd rátho vartate yánn abhí kshā́m yát tíshṭhathaḥ krátumantánu pṛikshé | vápur vapushyā́ sacatām iyáṃ gír divó duhitróshásā sacethe || 2 || á tishṭhatam suvṛítam yó rátho vām ánu vratáni

---

182, 1 su-kṛíte ṣúci-vratā. 2 rathí-tamā. vahethe *iti*. ā́-citam. 3 āsāthe *iti*. 4 jaritúḥ. nāsatyā a°. 5 niḥ-ūháthuḥ su-paptaní. 6 áva-viddham. ap-sú a°. prá-viddham. 7 níḥ-sthitaḥ. pari-ásasvajat. patároḥ-iva ā-rábhe. aṣvinau. 8 syāt. — 183, 1 tri-vandhuráḥ. tri-cakráḥ yéna upa-yā́tháḥ su-kṛítaḥ. tri-dhā́tunā. 2 su-vṛít. krátu-mantā ánu. duhitrā u° sacethe *iti*. 3 su-vṛítam.

Digitized by Google

vártate havíshmān ' yéna narā nāsatyeshayádhyai vartír yā-thás tánayāya tmáne ca ' 3 ' má vām vṛíko má vṛikír á dadharshīn má pári varktam utá máti dhaktam | ayáṃ vām bhāgó níhita iyáṃ gír dásrāv imé vāṃ nidháyo mádhū-nām ' 4 yuvám gótamaḥ purumīḷhó átrir dásrā hávaté 'vase havíshmān | díṣaṃ ná dishṭám ṛijūyéva yántá me há-vaṃ nāsatyópa yātam ' 5 ' átārishma támasas pārám asyá práti vāṃ stómo aṣvināv adhāyi | éhá yātam pathíbhir de-vayánair vi° || 6 || २० ||

Caturtho 'dhyāyaḥ.

184.

Tá vām adyá táv aparáṃ huvemochántyām ushási váh-nir ukthaíḥ | nāsatyā kúha cit sántāv aryó divó nápātā su-dástarāya || 1 || asmé ū shú vṛishaṇā mādayethām út paṇíṁr hatam ūrmyá mádantā | ṣrutám me áchoktibhir matīnām éshṭā narā nícetārā ca kárṇaiḥ || 2 || ṣriyé pūshann ishukṛí-teva devá nāsatyā vahatúṃ sūryáyāḥ | vacyánte vāṃ kakuhá apsú jātá yugá jūrṇéva váruṇasya bhūreḥ || 3 || asmé sá vām mādhvī rātír astu stómaṃ hinotam mānyásya kā-róḥ | ánu yád vāṃ ṣravasyá sudānū suvíryāya carshaṇáyo mádanti || 4 || eshá vāṃ stómo aṣvināv akāri mánebhir ma-ghavānā suvṛiktí | yātáṃ vartís tánayāya tmáne cāgástye nāsatyā mádantā || 5 || átārishma — || 6 || १ ||

185.

Katará pūrvā katarāparāyóḥ kathá jātá kavayaḥ kó ví

183, 3 nāsatyā i°. 4 dadharshīt. má áti. ní-hitaḥ. ni-dhāyaḥ. 5 puru-mīḷháḥ. hávate á°. ṛijuyá-iva yántā á. nāsatyā úpa. 6 á. t. p. a. 92, 6. á ihá. deva-yā́naiḥ. — 184, 1 huvema u°. 2 asmé *iti* uṃ *iti* sú. paṇín. áchokti-bhiḥ. ní-cetārā. ishukṛítā-iva. 3 jātáḥ. jūrṇá-iva. 4 asmé *iti*. mādhvī *iti*. sudānū *iti* su-dānū su-víryāya. 5 su-vṛiktí. ca a°. — 185, 1 katará áparā a°. jāté *iti*.

Digitized by Google

veda | víṣvaṃ tmánā bibhṛito yád dha náma ví vartete áhanī cakríyeva || 1 || bhúriṃ dvé ácarantī cárantam padvántaṃ gárbham apádī dadhāte | nítyaṃ ná sūnúm pitrór upásthe dyávā rákshatam pṛithivī no ábhvāt || 2 || anehó dātrám áditer anarvám huvé svàrvad avadháṃ námasvat | tád rodasī janayataṃ jaritré dyávā — || 3 || átapyamāne ávasávantī ánu shyāma ródasī deváputre | ubhé devánām ubhávebhir áhnāṃ dyávā — || 4 || saṃgáchamāne yuvatí sámante svásārā jāmí pitrór upásthe | abhijíghrantī bhúvanasya nábhiṃ dyávā — || 5 || 2 ||

urví sádmanī bṛihatí ṛiténa huvé devánām ávasā jánitrī | dadháte yé amṛítaṃ suprátīke dyávā — || 6 || urví pṛithví bahulé dūréante úpa bruve námasā yajñé asmín | dadháte yé subháge suprátūrtī dyávā — || 7 || deván vā yác cakṛimá kác cid ágaḥ sákhāyaṃ vā sádam íj jáspatiṃ vā | iyáṃ dhír bhūyā avayánam eshāṃ dyávā — || 8 || ubhá ṣáṅsā náryā mám avishṭām ubhé mám ūtí ávasā sacetām | bhúri cid aryáḥ sudástarāyeshá mádanta ishayema devāḥ || 9 || ṛitáṃ divé tád avocam pṛithivyá abhiṣrāváya prathamáṃ sumedháḥ | pātám avadyád duritád abhíke pitá mātá ca rakshatām ávobhiḥ || 10 || idáṃ dyāvāpṛithivī satyám astu pítar mátar yád ihópabruvé vām | bhūtáṃ devánām avamé ávobhir vidyá° || 11 || 3 ||

185, 1 ha. vartete *iti* áhanī *iti* cakríyā-iva. 2 dvé *iti* ácarantī *iti*. apádī *iti* dadhāte *iti*. upá-sthe. pṛithivī *iti*. 3 rodasī *iti*. 4 átapyamāne *iti* ávasā ávantī *iti*. syāma ródasī *iti* deváputre *iti* devá-putre ubhé *iti*. 5 saṃgáchamāne *iti* sam-gáchamāne yuvatí *iti* sámante *iti* sám-ante. jāmí *iti*. upá-sthe abhijíghrantī *ity* abhi-jíghrantī. 6 urví *iti* sádmanī *iti* bṛihatí *iti*. jánitrī *iti* dadháte *iti* yé *iti*. suprátīke *iti* su-prátīke. 7 urví *iti* pṛithví *iti* bahulé *iti* dūréante *iti* dūré-ante. dadháte *iti* yé *iti* subháge *iti* su-bháge suprátūrtī *iti* su-prátūrtī. 8 yát cakṛimá kát. ít jáḥ-patim. ava-yánam. 9 ubhé *iti*. ūtí *iti*. sudáḥ-tarāya i°. 10 pṛithivyaí abhi-ṣrāváya. su-medháḥ. duḥ-itát. 11 dyāvāpṛithivī *iti*. ihá upa-bruvé. avamé *iti*.

Digitized by Google

186.

Á na íḷābhir vidáthe suṣastí viṣvánaraḥ savitá devá etu | ápi yáthā yuvāno mátsathā no viṣvaṃ jágad abhipitvé manīshā́ || 1 || ā́ no víṣva áskrā gamantu devā́ mitró aryamā́ váruṇaḥ sajóshāḥ | bhúvan yáthā no víṣve vṛidhásaḥ káran sushā́hā vithurā́ṃ ná ṣávaḥ || 2 || préshṭhaṃ vo átithiṃ gṛiṇīshe 'gníṃ ṣastíbhis turváṇiḥ sajóshāḥ | ásad yáthā no váruṇaḥ sukīrtír íshaṣ ca parshad arigūrtáḥ sūríḥ || 3 || úpa va éshe námasā jigīshóshā́sānáktā sudúgheva dhenúḥ | samāné áhan vimímāno arkáṃ víshurūpe páyasi sā́sminn ū́dhan || 4 || utá nó 'hir budhnyò máyas kaḥ ṣíṣuṃ ná pipyúshīva veti síndhuḥ | yéna nápātam apā́ṃ junā́ma manojúvo vṛíshaṇo yáṃ váhanti || 5 || 4 ||

utá na īṃ tváshṭā́ gantv áchā smát sūríbhir abhipitvé sajóshāḥ | ā́ vṛitrahéndraṣ carshaṇiprā́s tuvíshṭamo narā́ṃ na ihá gamyāḥ || 6 || utá na īm matáyó 'ṣvayogāḥ ṣíṣuṃ ná gā́vas táruṇaṃ rihanti | tám īṃ gíro jánayo ná pátnīḥ surabhíshṭamaṃ narā́ṃ nasanta || 7 || utá na īm marúto vṛiddhásenāḥ smád ródasī sámanasaḥ sadantu | príshadaṣvāso 'vánayaḥ ná ráthā riṣā́daso mitrayújo ná devā́ḥ || 8 || prá nú yád eshām mahiná cikitré prá yuñjate prayújas té suvṛiktí | ádha yád eshā́ṃ sudíne ná ṣárur víṣvam éṛiṇam prushāyánta sénāḥ || 9 || pró aṣvínāv ávase kṛiṇudhvam prá pūshánaṃ svátavaso hí sánti | adveshó víshṇur váta ṛibhukshā́ áchā sumnā́ya vavṛitīya devā́n || 10 || iyáṃ sā́ vo asmé dídhitir yajatrā apiprā́ṇī ca sádanī ca bhūyāḥ | ní yā́ devéshu yátate vasūyúr vi° || 11 || 5 ||

186, 1 su-ṣastí. mátsatha. abhi-pitvé. 2 víṣve áskrāḥ. devā́ḥ. sa-jóshāḥ. su-sáhā. 3 sa-jóshāḥ. su-kīrtíḥ. ari-gūrtáḥ. 4 ā́ í°. jigīshā́ ushásānáktā sudúghā-iva. vi-mímānaḥ. víshu-rūpe. 5 naḥ á°. kar *iti* kaḥ. pipyúshī-iva. manaḥ-júvaḥ. 6 tváshṭā ā́. ácha. abhi-pitvé sa-jóshāḥ. vṛitra-hā́ í° carshaṇi-prā́ḥ. 7 matáyaḥ áṣva -yogāḥ. 8 vṛiddhá-senāḥ. ródasī *iti* sá-manasaḥ. príshat-aṣvāsaḥ. ráthāḥ. mitra-yújaḥ. 9 pra-yújaḥ. su-vṛiktí. á. y. e. 167, 2. su -díne. ā́ í°. 10 pró *iti*. svá-tavasaḥ. ácha. 11 asmé *iti*. api -prā́ṇī. vasu-yúḥ.

Digitized by Google

187.

Pitúṃ nú stosham mahó dharmáṇaṃ távishīm | yásya tritó vy ójasā vṛitráṃ víparvam ardáyat || 1 || svádo pito mádho pito vayáṃ tvā vavṛimahe | asmákam avitá bhava || 2 || úpa naḥ pitav á cara śiváḥ śivábhir ūtíbhiḥ | mayobhúr advisheṇyáḥ sákhā suśévo ádvayāḥ || 3 || táva tyé pito rásā rájāṅsy ánu víshṭhitāḥ | diví vátā iva śritáḥ || 4 || táva tyé pito dádatas táva svādishṭha té pito | prá svādmáno rásānāṃ tuvigrívā iverate || 5 || 6 ||

tvé pito mahánāṃ devánām máno hitám | ákāri cáru ketúnā táváhim ávasāvadhīt || 6 || yád adó pito ájagan vivásva párvatānām | átrā cin no madho pitó 'ram bhakshāya gamyāḥ || 7 || yád apám óshadhīnām pariṇśám āriśámahe | vātāpe píva íd bhava || 8 || yát te soma gávāśiro yávāśiro bhájāmahe | vātāpe — || 9 || karambhá oshadhe bhava pívo vṛikká udārathíḥ | vātāpe — || 10 || táṃ tvā vayám pito vácobhir gávo ná havyá sushūdima | devébhyas tvā sadhamádam asmábhyaṃ tvā sadhamádam || 11 || 7 ||

188.

Sámiddho adyá rājasi devó devaíḥ sahasrajit | dūtó havyá kavír vaha || 1 || tánūnapād ṛitáṃ yaté mádhvā yajñáḥ sám ajyate | dádhat sahasríṇīr íshaḥ || 2 || ājúhvāno na íḍyo devắṅ á vakshi yajñíyān | ágne sahasrasá asi || 3 || prācínam barhír ójasā sahásravīram astṛiṇan | yátrādityā virájatha || 4 || virắṭ samrắḍ vibhvíḥ prabhvír bahvíś ca bhūyasīś ca yắḥ | dúro ghṛitány aksharan || 5 || 8 ||

187, 1 ví. ví-parvam. 2 svádo *iti* pito *iti* mádho *iti* pito *iti*. 3 pito *iti*. mayaḥ-bhúḥ. su-śévaḥ. 4 pito *iti*. rásāḥ. ví-sthitāḥ. 5 pito *iti*. tuvigrívāḥ-iva 1^{0}. 6 tvé *iti* pito *iti*. táva $á^{0}$ ávasā a^{0}. 7 pito *iti*. átra cit. madho *iti* pito *iti* áram. 8 ā-riśámahe. 9 gó -āśiraḥ yáva-āśiraḥ. 11 pito *iti*. susūdima. sadha-mádam (2). — 188, 1 sám-iddhaḥ. sahasra-jit. 2 tánū-napāt. 3 ā-júhvānaḥ. sahasra-sắḥ. 4 sahásra-vīram. yátra ādityắḥ vi-rājatha. 5 vi-rắṭ sam-rắṭ vi-bhvíḥ pra-bhvíḥ.

Digitized by Google

surukmé hí supéṣasādhi ṣriyā́ virājataḥ | ushásāv éhá sīdatām || 6 || praṭhamā́ hí suvā́casā hótārā daívyā kaví | yajñáṃ no yakshatām imám || 7 || bhā́ratīḷe sárasvati yā́ vaḥ sárvā upabruvé | tā́ naṣ codayata ṣriyé || 8 || tváshṭā rūpā́ṇi hí prabhúḥ paṣū́n víṣvān samānajé | téshāṃ naḥ sphātím ā́ yaja || 9 || úpa tmányā vanaspate pā́tho devébhyaḥ ṣrija | agnír havyā́ni sishvadat || 10 || purogā́ agnír devā́nāṃ gāyatréṇa sám ajyate | svā́hākṛitīshu rocate || 11 || 9 ||

189.

Ágne náya supáthā rāyé asmā́n víṣvāni deva vayúnāni vidvā́n | yuyodhy àsmáj juhurāṇám éno bhū́yishṭhāṃ te námaüktiṃ vidhema || 1 || ágne tvám pārayā návyo asmā́n svastíbhir áti durgā́ṇi víṣvā | pū́ṣ ca pṛithví bahulā́ na urví bhávā tokā́ya tánayāya ṣáṃ yóḥ || 2 || ágne tvám asmád yuyodhy ámīvā ánagnitrā abhy ámanta kṛishṭíḥ | púnar asmábhyaṃ suvitā́ya deva kshā́ṃ víṣvebhir amṛítebhir yajatra || 3 || pāhí no agne pāyúbhir ájasrair utá priyé sádana ā́ ṣuṣukvā́n | mā́ te bhayáṃ jaritā́raṃ yavishṭha nūnáṃ vidan mā́paráṃ sahasvaḥ || 4 || mā́ no agné 'va ṣrijo aghā́yāvishyáve ripáve duchúnāyai | mā́ datváte dā́ṣate mā́dáte no mā́ ríshate sahasāvan párā dāḥ || 5 || 10 ||

ví gha tvā́vāṅ ṛitajāta yaṅsad gṛiṇānó agne tanvè vā́rūtham | víṣvād ririkshór utá vā ninitsór abhihrútām ási hí deva vishpáṭ || 6 || tváṃ tā́ṅ agna ubháyān ví vidvā́n véshi prapitvé mánusho yajatra | abhipitvé mánave ṣā́syo bhūr marmṛijényа uṣígbhir nā́kṛāḥ || 7 || ávocāma niváca-

188, 6 surukmé *iti* su-rukmé. su-péṣasā á°. vi-rā́jataḥ ushásau ā́ ihá. 7 su-vā́casā. hótārā-imám 13, 8. 8 bhā́rati íḷe. yā́ḥ. upa-bruvé tā́ḥ. 9 pra-bhúḥ. sam-ānajé. 10 sisvadat. 11 puraḥ -gā́ḥ. svā́hā-kṛitīshu. — 189, 1 su-páthā. yuyodhí asmát. námaḥ -uktim. 2 pāraya. duḥ-gā́ni. bháva. 3 ánagni-trāḥ abhí. 4 sádane. vidat mā́ a°. 5 ágne áva. aghā́ya a°. mā́ a°. ríshate. 6 ṛita-jāta. abhi-hrútām. 7 agne. pra-pitvé. abhi-pitvé. ná akrāḥ. 8 ni-vácanāni.

Digitized by Google

nāny asmin mānasya sūnúḥ sahasāné agnaú | vayáṃ sahásram ṛíshibhiḥ sanema vi⁰ || 8 || 11 ||

190.

Anarvāṇaṃ vṛishabhám mandrájihvam bṛíhaspátiṃ vardhayā návyam arkaíḥ | gāthānyàḥ surúco yásya devā āṣṛiṇvánti návamānasya mártāḥ || 1 || tám ṛitvíyā úpa vācaḥ sacante sárgo ná yó devayatām ásarji | bṛíhaspátiḥ sá hy áñjo várāṅsi víbhvābhavat sám ṛité mātariśvā || 2 || úpastutiṃ námasa údyatiṃ ca ślókaṃ yaṅsat savitéva prá bāhū | asyá krátvāhanyò yó ásti mṛigó ná bhīmó arakshásas túvishmān || 3 || asyá ślóko divíyate pṛithivyām átyo ná yaṅsad yakshabhṛíd vícetāḥ | mṛigāṇāṃ ná hetáyo yánti cemā bṛíhaspáter áhimāyāṅ abhí dyūn || 4 || yé tvā devosrikám mányamānāḥ pāpā bhadrám upajívanti pajráḥ | ná dūḍhyè ánu dadāsi vāmám bṛíhaspate cáyasa ít píyārum || 5 || 12 ||

supraítuḥ sūyávaso ná pánthā durniyántuḥ páripṛīto ná mitráḥ | anarvāṇo abhí yé cákshate nó 'pīvṛitā aporṇuvánto asthuḥ || 6 || sám yáṃ stúbho 'vánayo ná yánti samudráṃ ná sraváto ródhacakrāḥ | sá vidvāṅ ubháyaṃ cashṭe antár bṛíhaspátis tára āpaś ca gṛídhraḥ ||7|| evā mahás tuvijātás túvishmān bṛíhaspátir vṛishabhó dhāyi devāḥ | sá na stutó vīrávad dhātu gómad vi⁰ || 8 || 13 ||

191.

Kāṅkato ná kāṅkató 'tho satīnákaṅkataḥ | dvāv íti plúshī íti ny àdṛíshṭā alipsata || 1 || adṛíshṭān hanty āyaty átho hanti parāyatí | átho avaghnatí hanty átho pinashṭi piṅshatí || 2 || sarāsaḥ kúsarāso darbhāsaḥ sairyā utá | mauñjā

190, 1 mandrá-jihvam. vardhaya. su-rúcaḥ. ā-ṣṛiṇvánti. 2 hí. ví-bhvā á⁰. 3 úpa-stutim út-yatim. savitā-iva. bāhū *iti*. krátvā a⁰. 4 diví ī⁰. yaksha-bhṛít ví-cetāḥ. ca imāḥ. áhi-māyān. 5 devá u⁰. pāpāḥ. upa-jívanti. duḥ-dhyè. cáyase. 6 su-praítuḥ su-yávasaḥ. pánthāḥ duḥ-niyántuḥ pári-pṛītaḥ. naḥ ápi-vṛitāḥ apa -ūrṇuvántaḥ. 7 ródha-cakrāḥ. 8 evá. tuvi-jātáḥ. naḥ. — 191, 1 káṅkataḥ átho *iti* satīná-kaṅkataḥ. plúshī *iti* ní a⁰. 2 ā-yatí átho *iti*. parā-yatí átho *iti* ava-ghnatí. átho *iti*.

Digitized by Google

adṛíshṭā vairiṇáḥ sárve sākám ny àlipsata || 3 || ní gávo goshṭhé asadan ní mṛigáso avikshata | ní ketávo jánānām ny àdṛíshṭā alipsata || 4 || etá u tyé práty adṛiṣran pradoshám táskarā iva | ádṛishṭā víṣvadṛishṭāḥ prátibuddhā abhūtana || 5 || 14 ||

dyaúr vaḥ pitá pṛithiví mātá sómo bhrátáditiḥ svásā | ádṛishṭā víṣvadṛishṭās tíshṭhateláyatā sú kam || 6 || yé áṅsyā yé áṅgyāḥ sūcíkā yé prakaṅkatáḥ | ádṛishṭāḥ kím canéhá vaḥ sárve sākám ní jasyata || 7 || út purástāt sűrya eti viṣvádṛishṭo adṛishṭahá | adṛíshṭān sárvāñ jambháyan sárvāṣ ca yātudhānyàḥ || 8 || úd apaptad asaú sűryaḥ purú víṣvāni jűrvan | ādityáḥ párvatebhyo viṣvádṛishṭo adṛishṭahá || 9 || sűrye visham á sajāmi dṛítim súrāvato gṛihé | só cin nú ná marāti nó vayám marāmāré asya yójanaṃ harishṭhá mádhu tvā madhulá cakāra || 10 || 15 ||

iyattiká ṣakuntiká saká jaghāsa te vishám | só cin nú —|| 11 || tríḥ saptá vishpuliṅgaká vishásya púshyam akshan | tás cin nú ná maranti nó vayám ma° || 12 || navānáṃ navatīnáṃ vishásya rópushīṇām | sárvāsām agrabhaṃ námāré asya yó° || 13 || tríḥ saptá mayūryàḥ saptá svásāro agrúvaḥ | tás te vishám ví jabhrira udakám kumbhínīr iva || 14 || iyattakáḥ kushumbhakás takám bhinadmy áṣmanā | táto vishám prá vāvṛite párācīr ánu saṃvátaḥ || 15 || kushumbhakás tád abravīd giréḥ pravartamānakáḥ | vṛíṣcikasyārasám vishám arasám vṛiṣcika te vishám || 16 || 16 ||

Caturviṅśo 'nuvākaḥ.

PRATHAMAM MAṆḌALAM.

191, 3 adṛíshṭāḥ. ní a°. 4 go-sthé. ní a°. 5 eté. pra-doshám. ádṛishṭāḥ víṣva-dṛishṭāḥ práti-buddhāḥ. 6 bhrátā á°. ádṛishṭāḥ víṣva-dṛishṭāḥ tíshṭhata iláyata. 7 áṅsyāḥ. sūcíkāḥ. pra-kaṅkatāḥ. caná ihá. 8 viṣvá-dṛishṭaḥ adṛishṭa-hā. yātu-dhānyàḥ. 9 viṣvá-dṛishṭaḥ adṛishṭa-hā. 10 sáḥ cit. nó *iti*. marāma āré. hari-sthāḥ. 11 só *iti*. 12 vishpuliṅgakáḥ. 13 náma āré. 14 jabhrire. 15 vavṛite. sam-vátaḥ. 16 pra-vartamānakáḥ vṛíṣcikasya a°.

Digitized by Google

1.

Tvám agne dyúbhis tvám āśuśukshánis tvám adbhyás tvám áśmanas pári | tvám vánebhyas tvám óshadhībhyas tvám nṛiṇám nṛipate jāyase śúciḥ || 1 || távāgne hotrám táva potrám ṛitvíyam táva neshṭrám tvám agníd ṛitāyátaḥ | táva praśāstrám tvám adhvarīyasi brahmā́ cási gṛihápatiś ca no dáme || 2 || tvám agna índro vṛishabháḥ satám asi tvám víshṇur urugāyó namasyàḥ | tvám brahmā́ rayivíd brahmaṇas pate tvám vidhartaḥ sacase púraṃdhyā || 3 || tvám agne rā́jā váruṇo dhṛitávratas tvám mitró bhavasi dasmá íḍyaḥ | tvám aryamā́ sátpatir yásya sambhújam tvám áṃśo vidáthe deva bhājayúḥ || 4 || tvám agne tváshṭā vidhaté suvíryam táva gnávo mitramahaḥ sajātyàm | tvám āśuhémā rarishe svàśvyam tvám narā́m śárdho asi purūvásuḥ || 5 || 17 ||

tvám agne rudró ásuro mahó divás tvám śárdho mā́rutam pṛikshá īśishe | tvám vā́tair aruṇaír yāsi śaṃgayás tvám pūshā́ vidhatáḥ pāsi nú tmánā || 6 || tvám agne draviṇodā́ araṃkṛíte tvám devā́ḥ savitā́ ratnadhā́ asi | tvám bhágo nṛipate vásva īśishe tvám pāyúr dáme yás té 'vidhat || 7 || tvā́m agne dáma ā́ viśpátim víśas tvā́m rā́jānam

---

1, 1 nṛi-pate. 2 táva a°. ṛita-yatáḥ. pra-śāstrám. adhvari-yasi. ca ási gṛihá-patiḥ. 3 agne. uru-gāyáḥ. rayi-vít. vidhartar *iti* vi-dhartaḥ. púram-dhyā. 4 dhṛitá-vratas. sát-patiḥ sam-bhújam. 5 su-víryam. mitra-mahaḥ. sa-jātyàm. āśu-hémā. su-áśvyam. puru-vásuḥ. 6 sam-gayáḥ. 7 draviṇaḥ-dā́ḥ aram-kṛíte. ratna-dhā́ḥ. nṛi-pate. te á°. 8 dáme.

Digitized by Google

suvidátram ṛiñjate | tvám víṣvāni svanīka patyase tvám sahásrāṇi ṣatá dáṣa práti || 8 | tvám agne pitáram ishṭíbhir náras tvám bhrātráya ṣámyā tanūrúcam | tvám putró bhavasi yás té 'vidhat tvám sákhā suṣévaḥ pāsy ādhríshaḥ || 9 || tvám agna ṛibhúr āké namasyàs tvám vájasya kshumáto rāyá īṣishe | tvám ví bhāsy ánu dakshi dāváne tvám viṣíkshur asi yajñám ātániḥ || 10 || 18 ||

tvám agne áditir deva dāṣúshe tvám hótrā bháratī vardhase girá | tvám íḷā ṣatáhimāsi dákshase tvám vṛitrahá vasupate sárasvatī || 11 || tvám agne súbhṛita uttamám váyas táva spārhé várṇa á samdṛíṣi ṣríyaḥ | tvám vájaḥ pratáraṇo bṛihánn asi tvám rayír bahuló viṣvátas pṛithúḥ || 12 || tvám agna ādityásа āsyàm tvám jihvám ṣúcayas cakrire kave | tvám rātisháco adhvaréshu sascire tvé devá havír adanty áhutam || 13 || tvé agne víṣve amṛítāso adrúha āsá devá havír adanty áhutam | tváyā mártāsaḥ svadanta āsutím tvám gárbho vīrúdhām jajñishe ṣúciḥ || 14 || tvám tán sám ca práti cāsi majmánágne sujāta prá ca deva ricyase | pṛikshó yád átra mahiná ví te bhúvad ánu dyávāpṛithiví ródasī ubhé || 15 || yé stotṛíbhyo góagrām áṣvapeṣasam ágne rātím upasṛijánti sūráyaḥ | asmáñ ca táṅṣ ca prá hí néshi vásya á bṛihád vadema vidáthe suvírāḥ || 16 || 19 ||

2.

Yajñéna vardhata jātávedasam agním yajadhvam haviṣhā tánā girá | samidhānám suprayásam svàrṇaram dyu-

1, 8 su-vidátram. su-anīka. 9 tanū-rúcam. te á°. su-ṣévaḥ. ā-dhríshaḥ. 10 agne. dhakshi. vi-ṣíkshuḥ. ā-tániḥ. 11 ṣatá -himā asi. vṛitra-hā vasu-pate. 12 sú-bhṛitaḥ. várṇe. sam-dṛíṣi. pra-táraṇaḥ. 13 agne. rāti-sācaḥ. tvé *iti* devā́ḥ. á-hutam. 14 tvé *iti*. devā́ḥ. ā́-hutam. svadante ā-sutím. 15 ca asi majmánā á° su-jāta. dyā́vāpṛithiví *iti* ródasī *iti* ubhé *iti*. 16 gó-agrām áṣva -peṣasam upa-sṛijánti. su-vírāḥ. — 2, 1 jātá-vedasam. sam-idhānám su-práyasam svàḥ-naram.

Digitized by Google

kshám hótāraṃ vṛijáneshu dhūrshádam || 1 || abhí tvā náktīr usháso vavāśiré 'gne vatsáṃ ná svásareshu dhenávaḥ | divá iréd aratír mánushā yugā́ kshápo bhāsi puruvāra samyátaḥ || 2 || táṃ devā́ budhné rájasaḥ sudáṅsasaṃ divásprithivyór aratíṃ ny èrire | rátham iva védyaṃ śukráśocisham agníṃ mitráṃ ná kshitíshu praśáṅsyam || 3 || tám ukshámāṇaṃ rájasi svá ā́ dáme candrám iva surúcaṃ hvārá ā́ dadhuḥ | príśnyāḥ patarā́ṃ citáyantam aksháhbhiḥ pāthó ná pāyúṃ jánasī ubhé ánu || 4 || sá hótā víśvam pári bhūtv adhvarā́ṃ tám u havyaír mánusha ṛiñjate girā́ | hiriśipró vṛidhasānā́su járbhurad dyaúr ná stṛíbhiś citayad ródasī ánu || 5 || 20 ||

sá no revát samidhānáḥ svastáye saṃdadasvā́n rayím asmā́su dīdihi | á naḥ kṛiṇushva suvitā́ya ródasī ágne havyā́ mánusho deva vītáye || 6 || dā́ no agne bṛiható dā́ḥ sahasríṇo duró ná vā́jaṃ śrútyā ápā vṛidhi | prā́cī dyā́vāprithiví bráhmaṇā kṛidhi svàr ṇá śukrám usháso ví didyutaḥ || 7 || sá idhāná usháso rā́myā ánu svàr ṇá dīded arushéṇa bhānúnā | hótrābhir agnír mánushaḥ svadhvaró rā́jā viśā́m átithiś cā́rur āyáve || 8 || evā́ no agne amṛíteshu pūrvya dhíśh pīpāya bṛihā́ddiveshu mā́nushā | dúhānā dhenúr vṛijáneshu kāráve tmánā śatínam pururū́pam isháṇi || 9 || vayám agne árvatā vā́ suvíryam bráhmaṇā vā́ citayemā jánāñ áti | asmā́kaṃ dyumnám ádhi páñca kṛishṭíshūccā́ svàr ṇá śuśucīta dushṭáram || 10 || sá no bodhi sahasya praśáṅsyo yásmin sujātā́ isháyanta sūráyaḥ | yám agne yajñám upayánti vājíno nítye toké dīdivā́ṅsam své dáme || 11 || ubhá-

---

2, 1 dhūḥ-sádam. 2 vavāśire á°. diváḥ-iva ít. yugā́ ā́. puru -vāra sam-yátaḥ. 3 devā́ḥ. su-dáṅsasam diváḥ-pṛithivyóḥ. ní e°. śukrá-socisham. pra-śáṅsyam. 4 své. su-rúcam hvāré. jánasī *iti* ubhé *iti*. 5 hiri-śipráḥ. ródasī *iti*. 6 sam-idhānáḥ. sam-dadasvā́n. ródasī *iti*. 7 dā́ḥ. śrútyai ápa. prā́cī *iti* dyā́vāpṛithiví *iti*. ná. 8 ná. su-adhvaráḥ. 9 evá. dhíḥ. bṛihát-diveshu. puru-rū́pam. 10 su-víryam. citayema. kṛishṭíshu u°. ná. dustáram. 11 pra -śáṅsyaḥ. su-jātā́ḥ. upa-yánti.

Digitized by Google

yāso jātavedaḥ syāma te stotāro agne sūráyaṣ ca ṣármaṇi | vásvo rāyáḥ puruṣcandrásya bhūyasaḥ prajávataḥ svapatyásya ṣagdhi naḥ || 12 || yé stotríbhyo — || 13 || 21 ||

3.

Sámiddho agnír níhitaḥ pṛithivyām pratyáñ víṣvāni bhúvanāny asthāt | hótā pāvakáḥ pradívaḥ sumedhā devó devān yajatv agnír árhan || 1 || nárāṣáṅsaḥ práti dhámāny añ-ján tisró dívaḥ práti mahnā svarcíḥ | ghṛitaprúshā mánasā havyám undán mūrdhán yajñásya sám anaktu devān || 2 || ilitó agne mánasā no árhan devān yakshi mānushāt pūrvo adyá | sá ā́ vaha marútāṃ ṣárdho ácyutam índraṃ naro barhishádaṃ yajadhvam || 3 || déva barhir várdhamānaṃ su-víraṃ stīrṇáṃ rāyé subháraṃ védy asyām | ghṛiténāktáṃ vasavaḥ sīdatedáṃ víṣve devā ādityā yajñíyāsaḥ || 4 || ví ṣrayantām urviyā́ hūyámānā dvāro devíḥ suprāyaṇā́ námobhiḥ | vyácasvatīr ví prathantām ajuryā́ várṇam punānā́ yaṣásaṃ suvíram || 5 || 22 ||

sādhv ápāṅsi sanátā na ukshité ushásānáktā vayyèva raṇvité | tántuṃ tatáṃ saṃváyantī samīcī́ yajñásya péṣaḥ sudúghe páyasvatī || 6 || daívyā hótārā prathamā́ vidúshṭara ṛijú yakshataḥ sám ṛicā́ vapúshṭarā | devān yájantāv ṛituthā́ sám añjato nábhā pṛithivyā́ ádhi sánushu trishú || 7 || sárasvatī sādháyantī dhíyaṃ na íḷā devī́ bhāratī viṣvátūrtiḥ ⌈ tisró devíḥ svadháyā barhír édám áchidram pāntu ṣaraṇáṃ nishádya || 8 || piṣáṅgarūpaḥ subháro vayodhā́ḥ ṣrushṭī́ vīró jāyate devákāmaḥ | prajā́ṃ tváshṭā ví shyatu nā́-

2, 12 jāta-vedaḥ. puru-candrásya. su-apatyásya. — 3, 1 sám -iddhaḥ. ní-hitaḥ. pra-dívaḥ su-medhā́ḥ. 2 su-arcíḥ ghṛita-prúshā. 3 barhi-sádam. 4 su-víram. su-bháram védi *iti*. ghṛiténa a°. sīdata i°. ādityāḥ. 5 hūyámānāḥ. supra-ayanā́ḥ. ajuryā́ḥ. punā-nā́ḥ. su-víram. 6 sādhú. ukshité *iti* ushásānáktā vayyā́-iva raṇvité *iti*. saṃváyantī *iti* sam-váyantī samīcī́ *iti* sam-īcī́. sudúghe *iti* su-dúghe páyasvatī *iti*. 7 vidúḥ-tarā. 8 visvá-tūrtiḥ. á i°. ni-sádya. 9 piṣáṅga-rūpaḥ su-bháraḥ vayaḥ-dhā́ḥ. devá-kāmaḥ pra-jā́m. syatu.

Digitized by Google

bhim asmé áthā devánām ápy etu páthaḥ || 9 || vánaspátir avasṛijánn úpa sthād agnír haviḥ sūdayāti prá dhībhíḥ | tridhā sámaktaṃ nayatu prajānán devébhyo daívyaḥ samitópa havyám || 10 || ghṛitám mimikshe ghṛitám asya yónir ghṛité ṣritó ghṛitám v asya dhāma | anushvadhám á vaha mādáyasva svāhākṛitaṃ vṛishabha vakshi havyám || 11 || [28] ||

4.

Huvé vaḥ sudyótmānaṃ suvṛiktím viṣám agním átithim suprayásam | mitrá iva yó didhishāyyo bhūd devá ádeve jáne jātávedāḥ || 1 || imáṃ vidhánto apāṃ sadhásthe dvitā-dadhur bhṛígavo vikshv āyóḥ | eshá víṣvāny abhy àstu bhūmā devánām agnír aratír jīráṣvaḥ || 2 || agníṃ devāso mānushīshu vikshú priyáṃ dhuḥ ksheshyánto ná mitrám | sá dīdayad uṣatír ūrmyā á dakshāyyo yó dāsvate dáma á || 3 || asyá ranvā svásyeva pushṭíḥ sámdṛishṭir asya hiyā-násya dákshoḥ | ví yó bháribhrad óshadhīshu jihvām átyo ná ráthyo dodhavīti vārān || 4 || á yán me ábhvaṃ vanádaḥ pánantoṣgíbhyo nāmimīta várṇam | sá citréṇa cikite rāṃsu bhāsā jujurvāṅ yó múhur á yúvā bhūt || 5 || [24] ||

á yó vánā tātṛishāṇó ná bhāti vār ṇá pathā ráthyeva svānīt | kṛishṇādhvā tápū ranvāṣ ciketa dyaúr iva smáya-māno nábhobhiḥ || 6 || sá yó vy ásthād abhí dákshad urvīm paṣúr naíti svayúr ágopāḥ | agníḥ ṣocíshmāṅ atasāny ushṇán kṛishṇávyathir asvadayan ná bhūma || 7 || nú te pūr-vasyāvaso ádhītau tṛitíye vidáthe mánma ṣaṅsi | asmé agne saṃyádvīram bṛihántaṃ kshumántaṃ vājam svapatyáṃ ra-

---

3, 9 asmé *iti* átha. 10 ava-sṛijān. sám-aktam. pra-jānán. ṣamitā úpa. 11 anu-svadhām. svāhā-kṛitam. — 4, 1 su-dyótmānam su-vṛiktím. su-prayásam. ā-deve. jātá-vedāḥ. 2 sadhá-sthe dvitā a°. vikshú ā°. abhí a° bhūma. jīrá-aṣvaḥ. 3 dáme. 4 svásya -iva. sám-dṛishṭiḥ. dhákshoḥ. 5 yát. pánanta u° ná a°. rám-su. 6 tatṛishāṇáḥ. ná. ráthyā-iva. kṛishṇá-adhvā tápuḥ. 7 ví. dhákshat. ná eti. kṛishṇá-vyathiḥ asvadayat. 8 nú. pūrvasya á° ádhi-itau. asmé *iti*. saṃyát-vīram. su-apatyám.

Digitized by Google

yíṃ dāḥ || 8 || tváyā yáthā gṛitsamadáso agne gúhā vanvánta úparāñ abhí shyúḥ | suvírāso abhimātishāháḥ smát sūríbhyo gṛiṇaté tád váyo dhāḥ || 9 || 25 ||

5.

Hótājanishṭa cétanaḥ pitā́ pitṛíbhya ūtáye | prayákshañ jényaṃ vásu ṣakéma vājíno yámam || 1 || ā́ yásmin saptá raṣmáyas tatā́ yajñásya netári | manushvád daívyam ashṭamám pótā víṣvaṃ tád invati || 2 || dadhanvé vā yád īm ánu vócad bráhmāṇi vér u tát | pári víṣvāni kā́vyā nemíṣ cakrám ivābhavat || 3 || sākáṃ hí ṣúcinā ṣúciḥ praṣāstā́ krátunājani | vidvā́ñ asya vratā́ dhruvā́ vayā́ ivánu rohate || 4 || tā́ asya várṇam āyúvo néshṭuḥ sacanta dhenávaḥ | kuvít tisṛíbhya ā́ váraṃ svásāro yā́ idáṃ yayúḥ || 5 || yádī mātúr úpa svásā ghṛitám bháranty ásthita | tā́sām adhvaryúr ā́gatau yávo vṛishṭíva modate || 6 || sváḥ svā́ya dhā́yase kṛiṇutā́m ṛitvíg ṛitvíjam | stómaṃ yajñáṃ cā́d áraṃ vanémā rarimā́ vayám || 7 || yáthā vidvā́ñ áraṃ kárad víṣvebhyo yajatébhyaḥ | ayám agne tvé ápi yáṃ yajñáṃ cakṛimā́ vayám || 8 || 26 ||

6.

Imā́m me agne samídham imā́m upasádaṃ vaneḥ | imā́ u shú ṣrudhī gíraḥ || 1 || ayā́ te agne vidhemórjo napād áṣvamishṭe | enā́ sūkténa sujāta || 2 || tā́ṃ tvā gīrbhír gírvaṇasaṃ draviṇasyúṃ draviṇodaḥ | saparyéma saparyávaḥ || 3 || sá bodhi sūrír maghávā vásupate vásudāvan | yuyodhy àsmád dvéshāṅsi || 4 || sá no vṛishṭíṃ divás pári sá no vā́jam anarvā́ṇam | sá naḥ sahasríṇīr íshaḥ || 5 || Ṛlānāyāvā-

4, 9 gṛitsa-madā́saḥ. syúr *iti* syúḥ su-ví́rāsaḥ abhimāti-sā́haḥ. — 5, 1 hótā a°. pra-yákshan. 2 tatā́ḥ. 3 cakrám-iva a°. 4 pra -ṣāstā́ krátunā á°. vayā́ḥ-iva ánu. 6 yádi. bhárantī. ā́-gatau. vṛishṭí-iva. 7 ca ā́t. vanéma rarimā́. 8 tvé *iti*. cakrimā́. — 6, 1 sam-ídham. upa-sádam vaner *iti* vaneḥ. imā́ — gíraḥ 26, 5. 2 vidhema ū°. ásvam-ishṭe. su-ukténa su-jā́ta. 3 draviṇaḥ-daḥ. 4 vásu-pate vásu-dāvan yuyodhí a°. 6 Ṛlānāya a°.

Digitized by Google

syáve yávishṭha dūta no girā́ | yájishṭha hotar á gahi ‖ 6 ‖ antár hy àgna íyase vidvā́ñ jánmobháyā kave | dūtó jányeva mítryaḥ ‖ 7 ‖ sá vidvā́ñ á ca piprayo yákshi cikitva ānushák | á cāsmín satsi barhíshi ‖ 8 ‖ 27 ‖

7.

Śréshṭhaṃ yavishṭha bhāratā́gne dyumántam á bhara | váso puruspṛíhaṃ rayím ‖ 1 ‖ mā́ no árātir īśata devásya mártyasya ca | párshi tásyā utá dvisháḥ ‖ 2 ‖ víśvā utá tváyā vayáṃ dhárā udanyà iva | áti gāhemahi dvíshaḥ ‖ 3 ‖ śúciḥ pāvaka vándyó 'gne bṛihád ví rocase | tvám ghṛitébhir āhutaḥ ‖ 4 ‖ tvám no asi bhāratā́gne vaśábhir ukshábhiḥ | ashṭā́padībhir āhutaḥ ‖ 5 ‖ drvànnaḥ sarpírāsutiḥ pratnó hótā váreṇyaḥ | sáhasas putró ádbhutaḥ ‖ 6 ‖ 28 ‖

8.

Vājayánn iva nū́ ráthān yógāñ agnér úpa stuhi | yaśástamasya mīḷhúshaḥ ‖ 1 ‖ yáḥ sunīthó dadāśúshe 'juryó jaráyann arím | cárupratīka āhutaḥ ‖ 2 ‖ yá u śriyā́ dámeshv á doshóshási praśasyáte | yásya vratáṃ ná míyate ‖ 3 ‖ á yáḥ svàr ṇá bhānúnā citró vibhā́ty arcíshā | añjānó ajárair abhí ‖ 4 ‖ átrim ánu svarā́jyam agním ukthā́ni vāvṛidhuḥ | víśvā ádhi śríyo dadhe ‖ 5 ‖ agnér índrasya sómasya devā́nām ūtíbhir vayám | árishyantaḥ sacemahy abhí shyāma pṛitanyatáḥ ‖ 6 ‖ 29 ‖

Pañcamo 'dhyāyaḥ.

9.

Ní hótā hotṛishádane vídānas tveshó dīdivā́ñ asadat su-

6, 7 hí agne. jánma u°. jányā-iva. 8 ca a°. — 7, 1 bhārata á°. váso *iti* puru-spṛíham. 4 vándyaḥ á°. ā́-hutaḥ. 5 bhārata á°. ashṭā́-padībhiḥ ā́-hutaḥ. 6 drú-annaḥ sarpíḥ-āsutiḥ. — 8, 1 nú. 2 su-nīthā́ḥ. cā́ru-pratīkaḥ ā́-hutaḥ. 3 doshā́ u° pra-śasyáte. 4 ná. vi-bhā́ti. 5 sva-rā́jyam. vavṛidhuḥ. 6 syāma. — 9, 1 hotṛi-sádane. su-dákshaḥ.

Digitized by Google

dákshaḥ | ádabdhavratapramatir vásishṭhaḥ sahasrambharáḥ súcijihvo agníḥ || 1 || tvám dūtás tvám u naḥ paraspás tvám vásya á vṛishabha praṇetá | ágne tokásya nas táne tanūnām áprayuchan dídyad bodhi gopáḥ || 2 || vidhéma te paramé jánmann agne vidhéma stómair ávare sadhásthe | yásmād yóner udárithā yáje tám prá tvé havíṁshi juhure sámiddhe || 3 || ágne yájasva havíshā yájīyāñ chrushṭí deshṇám abhí gṛiṇīhi rádhaḥ | tvám hy ási rayipátī rayīṇám tvám sukrásya vácaso manótā || 4 || ubháyam te ná kshīyate vasavyàm divé-dive jáyamānasya dasma | kṛidhí kshumántam jaritáram agne kṛidhí pátim svapatyásya rāyáḥ || 5 || saínānīkena suvidátro asmé yáshṭā devấñ áyajishṭhaḥ svastí | ádabdho gopá utá naḥ paraspá ágne dyumád utá revád didīhi || 6 || 1 ||

10.

Johūtro agníḥ prathamáḥ pitéveḷás padé mánushā yát sámiddhaḥ | śríyam vásāno amṛíto vícetā marmṛijényaḥ śravasyàḥ sá vājí || 1 || śrūyá agníṣ citrábhānur hávam me víśvābhir gīrbhír amṛíto vícetāḥ | śyāvá ráthaṃ vahato róhitā votárushāha cakre víbhṛitraḥ || 2 || uttānáyām ajanayan súshūtam bhúvad agníḥ purupéśāsu gárbhaḥ | śiriṇāyām cid aktúnā máhobhir áparīvṛito vasati prácetāḥ || 3 || jígharmy agníṃ havíshā ghṛiténa pratikshiyántam bhúvanāni víśvā | pṛithúṃ tiraścā́ váyasā bṛihántam vyácishṭham ánnai rabhasáṃ dṛíśānam || 4 || á viśvátaḥ pratyáñcam jígharmy arakshásā mánasā táj jusheta | máryaśrī spṛiha-

---

9, 1 ádabdhavrata-pramatiḥ. sahasram-bharáḥ súci-jihvaḥ. 2 paraḥ-pấḥ. pra-netā́. ápra-yuchan. 3 sadhá-sthe. ut-árithā. tvé *iti*. sám-iddhe. 4 śrushṭí. hí. rayi-pátiḥ. 5 su-apatyásya. 6 sáḥ enā́ á° su-vidátraḥ asmé *iti*. ā́-yajishṭhaḥ. paraḥ-pấḥ. — 10, 1 pitā́-iva i°. sám-iddhaḥ. ví-cetāḥ. 2 śruyấḥ. citrá-bhānuḥ. ví-cetāḥ. vā utá arushā́ áha. ví-bhṛitraḥ. 3 sú-sūtam. puru-péśāsu. ápari-vṛitaḥ. prá-cetāḥ. 4 prati-kshiyántam. ánnaiḥ. 5 tát. márya-śrīḥ spṛihayát-varṇaḥ.

Digitized by Google

yádvarṇo agnír nábhimṛíṣe tanvà járbhurāṇaḥ || 5 || jñeyá bhāgám sahasānó váreṇa tvádūtāso manuvád vadema | ánūnam agním juhvà vacasyá madhuprícam dhanasá johavīmi || 6 || 2 ||

11.

Śrudhí hávam indra má rishaṇyaḥ syáma te dāváne vásūnām | imá hí tvám úrjo vardháyanti vasūyávaḥ síndhavo ná kshárantaḥ || 1 || sṛijó mahír indra yá ápinvaḥ párishṭhitā áhinā śūra pūrvíḥ | ámartyam cid dāsám mányamānam ávābhinad ukthaír vāvṛidhānáḥ || 2 || ukthéshv ín nú śūra yéshu cākán stómeshv indra rudríyeshu ca | túbhyéd etá yásu mandasānáḥ prá vāyáve sisrate ná śubhráḥ || 3 || śubhrám nú te śúshmam vardháyantaḥ śubhrám vájram bāhvór dádhānāḥ | śubhrás tvám indra vāvṛidhānó asmé dásīr víśaḥ súryeṇa sahyāḥ || 4 || gúhā hitám gúhyam gūḷhám apsv ápīvritam māyínam kshiyántam | utó apó dyám tastabhvā́ṅsam áhann áhim śūra vīryèṇa || 5 || 3 ||

stávā nú ta indra pūrvyá mahā́ny utá stavāma nū́tanā kṛitáni | stávā vájram bāhvór uśántam stávā hárī śúryasya ketú || 6 || hárī nú ta indra vājáyantā ghṛitaścútam svárám asvārshṭām | ví samaná bhúmir aprathishṭáraṅsta párvatas cit sarishyán || 7 || ní párvataḥ sādy áprayuchan sám mātṛíbhir vāvaśānó akrān | dūré pāré vā́ṇīm vardháyanta índreshitām dhamánim paprathan ní || 8 || índro mahā́m síndhum āśáyānam māyāvínam vṛitrám asphuran níḥ | árejetām ródasī bhiyāné kánikradato vṛíshṇo asya vájrāt || 9 ||

10, 5 ná abhi-mṛíṣe. 6 jñeyā́ḥ. tvā́-dūtāsaḥ. madhu-prícam dhana-sā́ḥ. — 11, 1 śrudhí. imā́ḥ. vasu-yávaḥ. 2 pári-sthitāḥ. áva a°. vavṛidhānáḥ. 3 ít. túbhya ít etā́ḥ. 4 vavṛidhānáḥ asmé *iti*. 5 ap-sú ápi-vṛitam. utó *iti*. 6 stáva (3). te. hárī *iti*. ketú *iti*. 7 hárī *iti*. te. ghṛita-scútam. aprathishṭa á°. 8 ápra-yuchan. índra-ishitām. 9 ā-śáyānam. asphurat. ródasī *iti* bhiyāné *iti*.

Digitized by Google

ároravīd vṛíshṇo asya vájró 'mānusham yán mánusho nijúrvāt | ní māyíno dānavásya māyā́ ápādayat papivā́n sutásya || 10 || 4 ||

píbā-pibéd indra ṣūra sómam mándantu tvā mandínaḥ sutā́saḥ | pṛiṇántas te kukshí vardhayantv itthā́ sutā́ḥ paurá índram āva || 11 || tvé indrā́py abhūma víprā dhíyam vanema ṛitayā́ sápantaḥ | avasyávo dhīmahi práṣastim sadyás te rāyó dāváne syāma || 12 || syáma té ta indra yé ta ūtí́ avasyáva úrjam vardháyantaḥ | ṣushmíntamam yám cākánāma devāsmé rayím rāsi vīrávantam || 13 || rā́si ksháyam rā́si mitrám asmé rā́si ṣárdha indra márutam naḥ | sajóshaso yé ca mandasānā́ḥ prá vāyávaḥ pānty ágranītim || 14 || vyántv ín nú yéshu mandasānás tripát sómam pāhi drahyád indra | asmā́n sú pṛitsv ā́ tarutrā́vardhayo dyā́m bṛihádbhir arkaíḥ || 15 || 5 ||

bṛihánta ín nú yé te tarutrokthébhir vā sumnám āvívāsān | stṛiṇānáso barhíḥ pastyā̀vat tvótā íd indra vā́jam agman || 16 || ugréshv ín nú ṣūra mandasānás tríkadrukeshu pāhi sómam indra | pradódhuvac chmáṣrushu prīṇānó yāhí háribhyām sutásya pītím || 17 || dhishvā́ ṣávaḥ ṣūra yéna vṛitrám avábhinad dánum aurṇavābhám | ápāvṛiṇor jyótir áryāya ní savyatáḥ sādi dásyur indra || 18 || sánema yé ta ūtíbhis táranto víṣvā spṛídha áryeṇa dásyūn | asmábhyam tát tvāshṭrā́m viṣvárūpam árandhayaḥ sākhyásya tritā́ya || 19 || asyá suvānásya mandínas tritásya ny árbudam vāvṛidhānó astaḥ | ávartayat sū́ryo ná cakrám bhi-

---

11, 10 vájraḥ á° yát. ni-jū́rvāt. 11 píba-piba ít. kukshí *iti*. 12 tvé *iti* indra ápi. víprāḥ. vanema. prá-ṣastim. 13 te. te ūtí́. deva asmé *iti*. 14 asmé *iti*. sa-jóshasaḥ. ágra-nītim. 15 ít. pṛit-sú. tarutra á°. 16 ít. tarutra u°. ā-vívāsān. pastyà-vat tvā́-ūtāḥ. 17 ít. trí-kadrukeshu. pra-dódhuvat ṣ°. 18 dhishvá. ava-ábhinat. ápa a°. 19 te. víṣvāḥ. viṣvá-rūpam. 20 ní. vavṛidhānáḥ astar *ity* astaḥ.

Digitized by Google

nád valám índro áṅgirasvān || 20 || nūnáṃ sá te práti váraṃ jaritré duhīyád indra dákshiṇā maghónī | śíkshā stotríbhyo máti dhag bhágo no bṛihád vadema v. s. || 21 || 6 ||

Prathamo 'nuvākaḥ.

12.

Yó jātá evá prathamó mánasvān devó devắn krátunā paryábhūshat | yásya śúshmād ródasī ábhyasetāṃ nṛimṇásya mahnā sá janāsa índraḥ || 1 || yáḥ pṛithivíṃ vyáthamānām ádṛiṅhad yáḥ párvatān prákupitāñ áramṇāt | yó antárikshaṃ vimamé várīyo yó dyắm ástabhnāt sá janāsa índraḥ || 2 || yó hatvắhim áriṇāt saptá síndhūn yó gā́ udájad apadhā́ valásya | yó áśmanor antár agníṃ jajắna saṃvṛík samátsu s. j. í. || 3 || yénemā́ víśvā cyávanā kṛitắni yó dắsaṃ várṇam ádharaṃ gúhākaḥ | śvaghnívа yó jigīvắñ lakshám ắdad aryáḥ pushṭáni s. j. í. || 4 || yáṃ smā prichánti kúha séti ghorám utém āhur naíshó astíty enam | só aryáḥ pushṭír víja ivā́ mināti śrád asmai dhatta s. j. í. || 5 || 7 ||

yó radhrásya coditā́ yáḥ kṛiśásya yó brahmáṇo nádhamānasya kīréḥ | yuktágrāvṇo yó 'vitā́ susipráḥ sutásomasya s. j. í. || 6 || yásyāśvāsaḥ pradíśi yásya gávo yásya grā́mā yásya víśve ráthāsaḥ | yáḥ sū́ryaṃ yá ushásaṃ jajắna yó apā́ṃ netā́ s. j. í. || 7 || yáṃ krándasī saṃyatí vihváyete páre 'vara ubháyā amítrāḥ | samānáṃ cid rátham ātasthivắṅsā nánā havete s. j. í. || 8 || yásmān ná ṛité vijáyante jánāso yáṃ yúdhyamānā ávase hávante | yó víśvasya pratimā́nam babhū́va yó acyutacyút s. j. í. || 9 || yáḥ śá-

11, 21 śíksha. mā́ áti. — 12, 1 pari-ábhūshat. ródasī *iti*. 2 prá -kupitān. vi-mamé. 3 hatvā́ á°. ut-ājat apa-dhā́. sam-vṛík samát -su. 4 yéna imā́. gúhā ákar *ity* ákaḥ śvaghnī́-iva. 5 sma. sáḥ íti. utá īm. ná eshắḥ asti íti. víjaḥ-iva ā́. 6 yuktá-grāvṇaḥ. su-śipráḥ sutá-somasya. 7 yásya á° pra-díśi. grā́māḥ. 8 krándasī *iti* saṃyatī́ *iti* sam-yatī́ vihváyete *iti* vi-hváyete páre ávare. ātasthi -vā́ṅsā. havete *iti*. 9 yásmāt ná. vi-jáyante. prati-mā́nam. acyuta -cyút.

Digitized by Google

ṣvato máhy éno dádhānān ámanyamānāñ chárvā jaghāna | yáḥ ṣárdhate nánudádāti ṣridhyáṃ yó dásyor hantā́ s. j. í. || 10 || 8 ||

yáḥ ṣámbaram párvateshu kshiyántaṃ catvāriṅsyáṃ ṣarády anvávindat | ojāyámānaṃ yó áhiṃ jaghāna dā́nuṃ ṣáyānaṃ s. j. í. || 11 || yáḥ saptáraṣmir vṛishabhás túvishmān avāsṛijat sártave saptá síndhūn | yó rauhiṇám ásphurad vájrabāhur dyáṃ āróhantaṃ s. j. í. || 12 || dyávā cid asmai pṛithiví namete ṣúshmāc cid asya párvatā bhayante | yáḥ somapá nicitó vájrabāhur yó vájrahastaḥ s. j. í. || 13 || yáḥ sunvántam ávati yáḥ pácantaṃ yáḥ ṣáṅsantaṃ yáḥ ṣaṣamānám ūtí | yásya bráhma várdhanaṃ yásya sómo yásyedáṃ rā́dhaḥ s. j. í. || 14 || yáḥ sunvaté pácate dudhrá ā́ cid vájaṃ dárdarshi sá kílāsi satyáḥ | vayáṃ ta indra viṣváha priyásaḥ suvírāso vidátham ā́ vadema || 15 || 9 ||

13.

Ṛitúr jánitrī tásyā apás pári makshú jātá áviṣad yásu várdhate | tád āhanā́ abhavat pipyúshī páyo 'ṅṣóḥ pīyūṣham prathamáṃ tád ukthyàm || 1 || sadhrím ā́ yanti pári bíbhratīḥ páyo viṣvápsnyāya prá bharanta bhójanam | samānó ádhvā pravátām anushyáde yás tákṛiṇoḥ prathamáṃ sásy ukthyàḥ || 2 || ánv éko vadati yád dádāti tád rūpā́ minán tádapā éka īyate | víṣvā ékasya vinúdas titikshate yás tákṛi° || 3 || prajā́bhyaḥ pushṭíṃ vibhájanta āsate rayím iva pṛishṭhám prabhávantam āyaté | ásinvan dáṅshṭraiḥ pitúr atti bhójanaṃ yás tákṛi° || 4 || ádhākṛiṇoḥ pṛithivíṃ

12, 10 ṣárvā. ná anu-dádāti. 11 anu-ávindat. 12 saptá-raṣmiḥ. ava-ásṛijat. vájra-bāhuḥ. ā-róhantam. 13 pṛithiví iti namete *iti* ṣúshmāt. párvatāḥ. soma-pā́ḥ ni-citáḥ vájra-bāhuḥ. vájra-hastaḥ. 14 yásya i°. 15 kíla asi. te. su-vírāsaḥ. — 13, 1 makshú. ā́ a°. 2 sadhrí Im. viṣvá-psnyāya. anu-syáde. tā́ á°. sáḥ asi. 3 tát-apāḥ. vi -núdaḥ. 4 pra-jā́bhyaḥ. vi-bhájantaḥ. pra-bhávantam ā-yaté. 5 ádha a°.

Digitized by Google

saṃdṛíṣe divé yó dhautīnām ahihann áriṇak patháḥ | tám tvā stómebhir udábhir ná vājínaṃ devám devā ajanan sásy ukthyàḥ || 5 || 10 ||

yó bhójanaṃ ca dáyase ca várdhanam ārdrād á ṣúshkam mádhumad dudóhitha | sá ṣevadhím ní dadhishe vivásvati víṣvasyaíka īṣishe sásy u. || 6 || yáḥ pushpíṇīṣ ca prasvàṣ ca dhármaṇādhi dáne vy àvánīr ádhārayaḥ | yás cā́samā ájano didyúto divá urúr ūrvā́ṅ abhítaḥ s. u. || 7 || yó nārmaráṃ sahávasuṃ níhantave prikshāya ca dāsáveṣāya cā́vahaḥ | ūrjáyantyā́parivishṭam āsyàm utaívā́dyá purukṛit s. u. || 8 || ṣatám vā yásya dáṣa sākám ā́dya ékasya ṣrushṭaú yád dha codám ávitha | arajjaú dásyūn sám unab dabhítaye suprāvyò abhavaḥ s. u. || 9 || víṣvéd ánu rodhanā́ asya paúṅsyaṃ dadúr asmai dadhiré kṛitnáve dhánam | shā́ḷ astabhnā vishṭíraḥ páñca saṃdṛíṣaḥ pári paró abhavaḥ s. u. || 10 || 11 ||

supravācanáṃ táva vīra vīryàṃ yád ékena krátunā vindáse vásu | jātū́shṭhirasya prá váyaḥ sáhasvato yā́ cakártha séndra víṣvāsy ukthyàḥ || 11 || áramayaḥ sárapasas tárāya kā́ṃ turvítaye ca vayyàya ca srutím | nīcā́ sántam úd anayaḥ parāvṛíjam prā́ndhāṃ ṣroṇā́m ṣraváyan s. u. || 12 || asmábhyaṃ tád vaso dānáya rā́dhaḥ sám arthayasva bahú te vasavyàm | índra yác citrā́m ṣravasyā́ ánu dyū́n bṛihád vadema v. s. || 13 || 12 ||

14.

Ádhvaryavo bhāraténdrāya sómam ámatrebhiḥ siñcatā

13, 5 sam-dṛíṣe. ahi-han á°. 6 ṣeva-dhím. víṣvasya é°. 7 pra -svàḥ. dhármaṇā á°. ví a°. ca á°. 8 sahá-vasum ní-hantave. dāsá-veṣāya ca á°. ápari-vishṭam. utá evá a° puru-kṛit. 9 ā́ adyaḥ. ha. supra-avyàḥ. 10 víṣvā ít. astabhnāḥ vi-stíraḥ. sam-dṛíṣaḥ. 11 su-pravācanám. jātū́-sthirasya. sáḥ i° víṣvā asi. 12 sára-apasaḥ. parā-vṛíjam prá a°. 13 vaso *itt*. yát. — 14, 1 bhārata í°. ā́ á° siñcata.

Digitized by Google

mádyam ándhaḥ | kāmí hí vīráḥ sádam asya pītíṃ juhóta vríshṇe tád íd eshá vashṭi || 1 || ádhvaryavo yó apó vavrivā́ṅsaṃ vṛitráṃ jaghā́nāśányeva vṛikshám | tásmā etám bharata tadvaśā́yaṅ eshá índro arhati pītím asya || 2 || ádhvaryavo yó dríbhīkaṃ jaghā́na yó gā́ udájad ápa hí valáṃ váḥ | tásmā etám antárikshe ná vā́tam índraṃ sómair órṇuta jū́r ná vástraiḥ || 3 || ádhvaryavo yá úraṇaṃ jaghā́na náva cakhvā́ṅsaṃ navatíṃ ca bāhū́n | yó árbudam áva nīcā́ babādhé tám índraṃ sómasya bhṛithé hinota || 4 || ádhvaryavo yáḥ sv áśnaṃ jaghā́na yáḥ śúshṇam aśúshaṃ yó vyàṅsam | yáḥ píprum námuciṃ yó rudhikrā́ṃ tásmā índrāyā́ndhaso juhota || 5 || ádhvaryavo yáḥ śatáṃ śámbarasya púro bibhédā́śmaneva pūrvíḥ | yó varcínaḥ śatám índraḥ sahásram apā́vapad bháratā sómam asmai || 6 || 13 ||

ádhvaryavo yáḥ śatám ā́ sahásram bhū́myā upásthé 'vapaj jaghanvā́n | kútsasyāyór atithigvásya vīrā́n ny āvṛiṇag bháratā sómam asmai || 7 || ádhvaryavo yán naraḥ kāmáyādhve śrushṭí váhanto naśathā tád índre | gábhastipūtam bharata śrutáyéndrāya sómaṃ yajyavo juhota || 8 || ádhvaryavaḥ kártanā śrushṭím asmai váne nípūtaṃ vána ún nayadhvam | jushāṇó hástyam abhí vāvaśe va índrāya sómam madirā́ṃ juhota || 9 || ádhvaryavaḥ páyasódhar yáthā góḥ sómebhir īm pṛiṇatā bhojám índram | védāhám asya nír bhṛitam ma etád dítsantam bhū́yo yajatā́ś ciketa || 10 || ádhvaryavo yó divyásya vásvo yáḥ pā́rthivasya kshámyasya rā́jā | tám ū́rdaraṃ ná pṛiṇatā yávenéndraṃ sómebhis tád ápo vo astu || 11 || asmábhyaṃ tád — || 12 || 14 ||

14, 2 jaghā́na aśányā-iva. tásmai. tat-vaśā́ya. 3 ut-ā́jat. vā́r *iti* váḥ tásmai. ā́ ū°. 5 sú. ví-aṅsam. rudhi-krā́m. tásmai índrāya á°. 6 bibhéda áśmanā-iva. apa-ávapat bhárata. 7 upá -sthe ávapat. kútsasya ā° atithi-gvásya. ní á° bhárata. 8 yát. naśatha. gábhasti-pūtam. śrutā́ya í°. 9 kártana. ní-pūtam váne út. 10 páyasā ū́dhaḥ. pṛiṇata. véda a°. ní-bhṛitam me. 11 pṛiṇata yávena í°.

Digitized by Google

15.

Prá ghā nv àsya maható mahắni satyấ satyásya kárañāni vocam | tríkadrukeshv apibat sutásyāsyá máde áhim índro jaghāna || 1 || avaṅśé dyắm astabhāyad bṛihántam ấ ródasī apṛiṇad antáriksham | sá dhārayad pṛithivím papráthac ca sómasya tấ máda índraṣ cakāra || 2 || sádmeva práco ví mimāya mắnair vájreṇa khắny atṛiṇan nadînām | vṛíthāsṛijat pathíbhir dīrghayāthaíḥ sómasya tấ — || 3 || sá pravoḷhṛín parigátyā dabhîter víṣvam adhāg ấyudham iddhé agnaú | sám góbhir ásvair asṛijad ráthebhiḥ só⁰ || 4 || sá īm mahím dhúnim étor aramṇāt só asnātṛín apārayat svastí | tá utsnáya rayím abhí prá tasthuḥ só⁰ || 5 || 15 ||

sódañcam síndhum ariṇān mahitvấ vájreṇána ushásaḥ sám pipesha | ajaváso javínībhir vivṛiṣcán só⁰ || 6 || sá vidvắñ apagoham kanînām āvír bhávann úd atishṭhat parāvṛík | práti ṣroṇá sthād vy ànag acashṭa só⁰ || 7 || bhinád valám áṅgirobhir gṛiṇānó ví párvatasya driṅhitắny airat | riṇág ródhāṅsi kṛitrímāṇy eshām só⁰ || 8 || svápnenābhyúpyā cúmurim dhúnim ca jaghántha dásyum prá dabhîtim āvaḥ | rambhí cid átra vivide híraṇyam só⁰ || 9 || nūnám sấ te práti — || 10 || 16 ||

16.

Prá vaḥ satắm jyéshṭhatamāya sushṭutím agnắv iva samidhāné havír bhare | índram ajuryám jaráyantam ukshitám sanād yúvānam ávase havāmahe || 1 || yásmād índrād bṛihatáḥ kím caném ṛité víṣvāny asmin sámbhṛitādhi vīr-

15, 1 gha nú a⁰. trí-kadrukeshu. sutásya a⁰. 2 ródasī *iti.* sa-ca 103, 2. máde. 3 sádma-iva. atṛiṇat. vṛíthā a⁰. dīrgha -yāthaíḥ. 4 pra-voḷhṛín pari-gátya. 5 té ut-snắya. 6 sáḥ údañcam. ariṇāt. vájreṇa á⁰. vi-vṛiṣcán. 7 apa-gohám. parā -vṛík. ṣroṇáḥ. ví a⁰. 9 svápnena abhi-úpya. — 16, 1 su-stutím. sam-idhāné. 2 caná īm. sám-bhṛitā á⁰.

Digitized by Google

yà | jaṭháre sómaṃ tanvì sáho máho háste vájram bhárati śīrshàṇi krátum || 2 || ná kshoṇíbhyām paribhvè ta indriyáṃ ná samudraíḥ párvatair indra te ráthaḥ | ná te vájram ánv aśnoti káś caná yád āśúbhiḥ pátasi yójanā purú || 3 || víśve hy àsmai yajatáya dhṛishṇáve krátum bháranti vṛishabháya sáścate | vṛíshā yajasva havíshā vidúshṭaraḥ píbendra sómaṃ vṛishabhéṇa bhānúnā || 4 || vṛíshṇaḥ kóśaḥ pavate mádhva ūrmír vṛishabhánnāya vṛishabháya pátave | vṛíshaṇādhvaryū vṛishabháso ádrayo vṛíshaṇaṃ sómaṃ vṛishabháya sushvati || 5 || 17 ||

vṛíshā te vájra utá te vṛíshā rátho vṛíshaṇā hárī vṛishabhā́ṇy áyudhā | vṛíshṇo mádasya vṛishabha tvám īśisha índra sómasya vṛishabhásya tṛipṇuhi || 6 || prá te nā́vaṃ ná sámane vacasyúvam bráhmaṇā yāmi sávaneshu dā́dhṛishiḥ | kuvín no asyá vácaso nibódhishad índram útsaṃ ná vásunaḥ sicāmahe || 7 || purā́ sambā́dhād abhy ā́ vavṛitsva no dhenúr ná vatsáṃ yávasasya pipyúshī | sakṛít sú te sumatíbhiḥ śatakrato sám pátnībhir ná vṛíshaṇo nasīmahi || 8 || nūnáṃ sā́ — || 9 || 18 ||

17.

Tád asmai návyam āṅgirasvád arcata śúshmā yád asya pratnáthodírate | víśvā yád gotrā́ sáhasā párīvṛitā máde sómasya dṛiṅhitā́ny aírayat || 1 || sá bhūtu yó ha pratha-mā́ya dhā́yasa ójo mímāno mahimā́nam átirat | śū́ro yó yutsú tanvàm parivyáta śīrshàṇi dyā́ṃ mahinā́ práty amuñcata || 2 || ádhākṛiṇoḥ prathamáṃ vīryàm mahád yád asyā́gre

---

16, 2 tanvì. 3 pari-bhvè te. 4 hí a°. píba i°. 5 vṛishabhá-annāya. vṛishaṇā adhvaryū *iti*. susvati. 6 hárī *iti*. īśishe. 7 dádhṛishiḥ kuvít. ni-bódhishat. 8 sam-bā́dhāt abhí. sumatí-bhiḥ śatakrato *iti* śata-krato. — 17, 1 śúshmāḥ. pratná-thā ut-írate. pári-vṛitā. 2 dhā́yase. ā́ á°. pari-vyáta. 3 ádha a°. asya á°.

Digitized by Google

bráhmaṇā śúshmam airayaḥ | ratheshṭhéna háryaśvena ví-cyutāḥ prá jīráyaḥ sisrate sadhryàk pṛithak || 3 || ádhā yó víśvā bhúvanābhí majmáneṣānakṛít právayā abhy ávardhata | ád ródasī jyótishā váhnir átanot sívyan támāṅsi dúdhitā sám avyayat || 4 || sá prācínān párvatān driṅhad ójasādharācínam akṛinod apám ápaḥ | ádhārayat pṛithivím viśvádhāyasam ástabhnān māyáyā dyám avasrásaḥ || 5 || 19 ||

sásmā áram bāhúbhyām yám pitákṛinod víśvasmād á janúsho védasas pári | yénā pṛithivyám ní krívim śayádhyai vájreṇa hatvy ávṛiṇak tuvishváṇiḥ || 6 || amājúr iva pitróḥ sácā satí samānád á sádasas tvám iye bhágam | kṛidhí praketám úpa māsy á bhara daddhí bhāgám tanvò yéna māmáhaḥ || 7 || bhojám tvám indra vayám huvema dadísh ṭvám indrápāṅsi vájān | aviddhíndra citráyā na útí kṛidhí vṛishann indra vásyaso naḥ || 8 || nūnám sá — || 9 || 20 ||

18.

Prātá rátho návo yoji sásniṣ cáturyugas trikaśáḥ saptáraśmiḥ | dáśāritro manushyàḥ svarshấḥ sá ishṭíbhir matíbhī ráṅhyo bhūt || 1 || sásmā áram prathamám sá dvitíyam utó ṭritíyam mánushaḥ sá hótā | anyásyā gárbham anyá ū jananta só anyébhiḥ sacate jényo vṛíshā || 2 || hárī nú kam rátha índrasya yojam āyaí sūkténa vácasā návena | mó shú tvám átra bahávo hí víprā ní rīraman yájamānāso anyé || 3 || á dvábhyām háribhyām indra yāhy á catúrbhir á shad-

---

17, 3 rathe-sthéna hári-aśvena ví-cyutāḥ. 4 ádha. bhúvanā a° majmánā Iśāna-kṛít prá-vayāḥ abhí. ródasī *iti*. á a°. 5 ójasā a°. viśvá-dhāyasam ástabhnāt. ava-srásaḥ. 6 sáḥ asmai. pitá á°. yéna. hatví. tuvi-svániḥ. 7 amājúḥ-iva. pra-ketám. mamáhaḥ. 8 daddíḥ tvám indra á°. aviddhí i°. — 18, 1 prātár *iti*. cátuḥ-yugaḥ tri-kaśáḥ saptá-raśmiḥ dáśa-aritraḥ. svaḥ-śāḥ. matí-bhiḥ. 2 sásmā á°. II, 17, 6. utó *iti*. anyásyāḥ. anyé úm *iti*. 3 hárī *iti*. ráthe. ā-yaí su-ukténa. mó *iti* sú. víprāḥ.

Digitized by Google

bhír hūyámānaḥ | áshṭābhír daśábhiḥ somapéyam ayáṃ sutáḥ sumakha má mṛídhas kaḥ || 4 || á viṅśatyá triṅśátā yāhy arvāñ á catvāriṅśátā háribhir yujānáḥ | á pañcāśátā suráthebhir indrá shashṭyá saptatyá somapéyam || 5 || 21 ||

áśītyá navatyá yāhy arvāñ á śaténa háribhir uhyámānaḥ | ayáṃ hí te śunáhotreshu sóma índra tvāyá pári shikto mádāya || 6 || máma bráhmendra yāhy áchā víśvā hárī dhurí dhishvā ráthasya | purutrá hí vihávyo babhūthāsmíñ chūra sávane mādayasva || 7 || ná ma índreṇa sakhyáṃ ví yoshad asmábhyam asya dákshiṇā duhīta | úpa jyéshṭhe várūthe gábhastau prāyé-prāye jigīvāṅsaḥ syāma || 8 || nūnáṃ sá — || 9 || 22 ||

19.

Ápāyy asyándhaso mádāya mánīshiṇaḥ suvānásya práyasaḥ | yásminn índraḥ pradívi vāvṛidhāná óko dadhé brahmaṇyántaś ca náraḥ || 1 || asyá mandānó mádhvo vájrahastó 'him índro arṇovṛítaṃ ví vṛiścat | prá yád váyo ná svásarāṇy áchā práyāṅsi ca nadínāṃ cákramanta || 2 || sá máhina índro árṇo apám praírayad ahihácha samudrám | ájanayat súryaṃ vidád gấ aktúnáhnāṃ vayúnāni sādhat || 3 || só apratíni mánave purūṇíndro dāśad dāśúshe hánti vṛitrám | sadyó yó nṛíbhyo atasấyyo bhūt paspṛidhānébhyaḥ súryasya sātaú || 4 || sá sunvatá índraḥ súryaṃ á devó riṇān mártyāya stavấn | á yád rayíṃ guhádavadyam asmai bhárad áṅśaṃ naítaśo daśasyán || 5 || 23 ||

sá randhayat sadívaḥ sárathaye śúshṇam aśúshaṃ kú-

18, 4 á ashṭābhíḥ. soma-péyam. su-makha. kar *iti* kaḥ. 5 su-ráthebhiḥ indra á. soma-péyam. 6 á a°. śunáhotreshu. pári-siktaḥ. 7 bráhma i°. ácha. hárī *iti*. dhishva. vi-hávyaḥ babhūtha a° ś°. 8 me. — 19, 1 asyá á°. pra-dívi va°. 2 vájra-hastaḥ á°. arṇaḥ-vṛítam. ácha. 3 prá ai° ahi-há ácha. aktúnā á°. 4 purūṇi í°. 5 sunvaté. ṛiṇak. guhát-avadyam. ná é°. 6 sa-dívaḥ.

Digitized by Google

yavaṃ kútsāya | dívodāsāya navatíṃ ca návéndraḥ púro vy aìrac chámbarasya || 6 || evā́ ta indrocátham ahema ṣravasyā́ ná tmánā vājáyantaḥ | aṣyáma tát sáptam āṣushāṇā́ nanámo vádhar ádevasya pīyóḥ || 7 || evā́ te gṛitsamadā́ḥ ṣūra mánmāvasyávo ná vayúnāni takshuḥ | brahmaṇyánta indra te návīya ísham ū́rjaṃ sukshitíṃ ṣumnám aṣyuḥ || 8 || nūnáṃ sā́ — || 9 || [24] ||

20.

Vayáṃ te váya indra viddhí shú ṇaḥ prá bharāmahe vājayúr ná rátham | vipanyávo dídhyato manīshā́ sumnáṃ íyakshantas tvā́vato nṛ́n || 1 || tváṃ na indra tvábhir ūtí tvāyató abhishṭipā́si jánān | tvám inó dāṣúsho varūtétthā́dhīr abhí yó nákshati tvā || 2 || sá no yúvéndro johū́traḥ sákhā ṣivó narā́m astu pātā́ | yáḥ ṣáṅsantaṃ yáḥ ṣaṣamānám ūtí pácantaṃ ca stuvántaṃ ca praṇéshat || 3 || tám u stusha índraṃ táṃ gṛiṇīshe yásmiṅ purā́ vāvṛidhúḥ ṣāṣadúṣ ca | sá vásvaḥ kā́mam pīparad iyānó brahmaṇyató nū́tanasyāyóḥ || 4 || só āṅgirasām ucáthā jujushvā́n bráhmā tūtod índro gātúm ishṇán | mushṇánn ushásaḥ sū́ryeṇa stavā́n áṣnasya cic chiṣnathat pūrvyā́ṇi || 5 || [25] ||

sá ha ṣrutá índro nā́ma devá ūrdhvó bhuvan mánushe dasmátamaḥ | áva priyám arṣasānásya sāhvā́ñ chíro bharad dāsásya svadhā́vān || 6 || sá vṛitrahéndraḥ kṛishṇáyonīḥ puraṃdaró dā́sīr airayad ví | ájanayan mánave kshā́m apáṣ ca satrā́ ṣáṅsaṃ yájamānasya tūtot || 7 || tásmai tavasyàm ánu dāyi satréndrāya devébhir árṇasātau | práti yád asya

---

19, 6 dívah-dāsāya. náva íº. ví airat ṣº. 7 evá te indra uº. āṣushāṇā́ḥ. vádhaḥ. 8 evá. gṛitsa-madā́ḥ. mánma áº. su-kshitím. — 20, 1 sú naḥ. 2 abhishṭi-pā́ asi. varūtā́ itthā́-dhīḥ. 3 yúvā íº. pra-néshat. 4 stushe. vavṛidhúḥ. nū́tanasya āº. 5 bráhma. cit ṣº. 6 bhuvat. sahvā́n ṣº. 7 vṛitra-hā́ íº kṛishṇá-yonīḥ puram-daráḥ. ájanayat. 8 satrā́ íº. árṇa-sātau.

Digitized by Google

vájram bāhvór dhúr hatví dásyūn púra ấyasīr ní tārīt ‖ 8 ‖ nūnáṃ sấ — ‖ 9 ‖ [20] ‖

21.

Viṣvajíte dhanajíte svarjíte satrājíte nṛijíta urvarājíte | aṣvajíte gojíte abjíte bharéndrāya sómaṃ yajatấya haryatám ‖ 1 ‖ abhibhúve 'bhibhaṅgấya vanvaté 'shāḷhāya sáhamānāya vedháse | tuvigráye váhnaye dushṭárītave satrāsấhe náma índrāya vocata ‖ 2 ‖ satrāsāhó janabhakshó janaṃsahấṣ cyávano yudhmó ánu jósham ukshitấḥ | vṛitaṃcayáḥ sáhurir vikshv àritá índrasya vocam prá kṛitáni vīryà ‖ 3 ‖ anānudó vrishabhó dódhato vadhó gambhīrá ṛishvó ásamashṭakāvyaḥ | radhracodáḥ ṣnáthano vīḷitás pṛithúr índraḥ suyajñấ ushásaḥ svàr janat ‖ 4 ‖ yajñéna gātúm aptúro vividrire dhíyo hinvānấ uṣíjo manīshíṇaḥ | abhisvárā nishádā gấ avasyáva índre hinvānấ drávipāny āṣata ‖ 5 ‖ índra ṣréshṭhāni drávipāni dhehi cíttiṃ dákshasya subhagatvám asmé | pósham rayīṇấm árishṭiṃ tanūnāṃ svādmấnaṃ vācáḥ sudinatvám áhnām ‖ 6 ‖ [27] ‖

22.

Tríkadrukeshu mahishó yávāṣiraṃ tuviṣúshmas tṛipát sómam apibad víshṇunā sutáṃ yáthấvaṣat | sá īm mamāda máhi kárma kártave mahấm urúṃ saínaṃ saṣcad devó devấṃ satyám índraṃ satyá índuḥ ‖ 1 ‖ ádha tvíshīmāñ abhy ójasā krívim yudhấbhavad á ródasī apṛinad asya majmánā

21, 1 visva-jíte dhana-jíte svaḥ-jíte satrā-jíte nṛi-jíte urvarā-jíte aṣva-jíte go-jíte ap-jíte bhara í°. 2 abhi-bhúve abhi-bhaṅgấya. áshāḷhāya. tuvi-gráye. dustárītave satrā-sáhe. 3 satrā-saháḥ jana-bhakshấḥ janam-saháḥ. vṛitam-cayáḥ. vikshú ā°. 4 ananu-dáḥ. ásamashṭa-kāvyaḥ radhra-codáḥ. su-yajñáḥ. 5 ap-túraḥ. abhi-svárā ni-sádā. hinvānấḥ. 6 asmé *iti*. — 22, 1 trí-kadrukeshu. yáva-āṣiraṃ tuvi-súshmaḥ. yáthā á°. sáḥ enam. 2 tvíshi-mān abhí. yudhấ a°. ródasī *iti*.

Digitized by Google

prá vāvṛidhe | ádhattānyáṃ jaṭháre prém aricyata saínaṃ — || 2 || sākáṃ jātáḥ krátunā sākám ójasā vavakshitha sākáṃ vṛiddhó vīryaìḥ sāsahír mṛídho vícarshaṇiḥ | dātā rā́dha stuvaté kámyaṃ vásu saínaṃ — || 3 || táva tyán náryaṃ nṛitó 'pa indra prathamám pūrvyáṃ diví pravácyaṃ kṛitám | yád devásya ṣávasā práriṇā ásuṃ riṇánn apáḥ | bhúvad víṣvam abhy ā́devam ójasā vidā́d ūrjaṃ ṣatákratur vidā́d ísham || 4 || 28 ||

Dvitīyo 'nuvākaḥ.

23.

Gaṇā́nāṃ tvā gaṇápatiṃ havāmahe kavíṃ kavīnā́m upamáśravastamam | jyeshṭharājam bráhmaṇām brahmaṇas pata ā́ naḥ ṣṛiṇvánn ūtíbhiḥ sīda sádanam || 1 || devā́ṣ cit te asurya prácetaso bṛíhaspate yajñíyam bhāgám ānaṣuḥ | usrā́ iva sū́ryo jyótishā mahó víṣveshām íj janitā́ bráhmaṇām asi || 2 || ā́ vibā́dhyā parirápas támāṅsi ca jyótishmantaṃ rátham ṛitásya tishṭhasi | bṛíhaspate bhīmám amitradámbhanaṃ rakshohánaṃ gotrabhídaṃ svarvídam || 3 || sunītíbhir nayasi trā́yase jánaṃ yás túbhyaṃ dā́ṣān ná́ tám áṅho aṣnavat | brahmadvíshas tápano manyumír asi bṛíhaspate máhi tát te mahitvanám || 4 || ná́ tám áṅho ná́ duritáṃ kútaṣ caná nā́rātayas titirur ná́ dvayāvínaḥ | víṣvā íd asmād dhvaráso ví bādhase yáṃ sugopā́ rákshasi brahmaṇas pate || 5 || 29 ||

tváṃ no gopā́ḥ pathikṛíd vicakshaṇás táva vratā́ya matíbhir jarāmahe | bṛíhaspate yó no abhí hváro dadhé

22, 2 vavṛidhe ádhatta a°. prá ım. 3 sasahíḥ. ví-carshaṇiḥ. rā́dhaḥ. 4 tyát. nṛito *iti* á°. pra-vā́cyam. prá á°. abhí á°. ṣatá-kratuḥ. — 23, 1 gaṇá-patim. upamáśarvaḥ-tamam jyeshṭha-rā́jam. páte. sádanam. 2 prá-cetasaḥ. ít. 3 ví-bā́dhya pari-rápaḥ. amitra-dámbhanam rakshaḥ-hánam gotra-bhídam svaḥ-vídam. 4 sunītí-bhiḥ. dā́ṣāt. brahma-dvíshaḥ. manyu-míḥ. 5 duḥ-itám. ná́ á°. su-gopā́ḥ. 6 pathi-kṛít vi-cakshaṇáḥ.

Digitized by Google

svá tám marmartu duchúnā hárasvatī || 6 || utá vā yó no marcáyād ánāgaso 'rātīvā mártaḥ sānukó vṛíkaḥ | bṛíhaspate ápa tám vartayā patháḥ sugáṃ no asyaí devávītaye kṛidhi || 7 || trātáraṃ tvā tanúnāṃ havāmahé 'vaspartar adhivaktáram asmayúm | bṛíhaspate devanído ní barhaya má durévā úttaraṃ sumnám ún naśan || 8 || tváyā vayáṃ suvṛídhā brahmaṇas pate spārhá vásu manushyá dadīmahi | yá no dūré taḷíto yá árātayo 'bhí sánti jambháyā tá anapnásaḥ || 9 || tváyā vayám uttamáṃ dhīmahe váyo bṛíhaspate páprinā sásninā yujá | má no duḥśáṅso abhidipsúr īśata prá suśáṅsā matíbhis tārishīmahi || 10 || 30 ||

anānudó vṛishabhó jágmir āhavám níshṭaptā śátrum pṛítanāsu sāsahíḥ | ási satyá ṛiṇayá brahmaṇas pata ugrásya cid damitá vīḷuharshíṇaḥ || 11 || ádevena mánasā yó rishaṇyáti śāsám ugró mányamāno jíghāṅsati | bṛíhaspate má práṇak tásya no vadhó ní karma manyúṃ durévasya śárdhataḥ || 12 || bháreshu hávyo námasopasádyo gántā vājeshu sánitā dhánaṃ-dhanam | víśvā íd aryó abhidipsvò mṛídho bṛíhaspátir ví vavarhā ráthāṅ iva || 13 || téjishṭhayā tapaní rakshásas tapa yé tvā nidé dadhiré dṛishṭávīryam | āvís tát kṛishva yád ásat ta ukthyàm bṛíhaspate ví parirápo ardaya || 14 || bṛíhaspate áti yád aryó árhād dyumád vibhāti krátumaj jáneshu | yád dīdáyac chávasa ṛitaprajāta tád asmásu drāviṇaṃ dhehi citrám || 15 || 31 ||

má na stenébhyo yé abhí druhás padé nirāmíṇo ripávó 'nneshu jāgṛidhúḥ | á devánām óhate ví vráyo hṛidí bṛí-

---

23, 7 arāti-vā. vartaya. su-gám. devá-vītaye. 8 havāmahe áva-spartaḥ adhi-vaktáram. deva-nídaḥ. duḥ-évāḥ. út. 9 su -vṛídhā. manushyà á. yā́ḥ. jambháya. 10 duḥ-śáṅsaḥ abhi-dipsúḥ. su-śáṅsāḥ. 11 ananu-dáḥ. ā-havám níḥ-taptā. sasahíḥ. ṛiṇa-yā́ḥ. pate. vīḷu-harshíṇaḥ. 12 práṇak. duḥ-évasya. 13 námasā upa -sádyaḥ. abhi-dipsvàḥ. vavarha. 14 dṛishṭá-vīryam. te. pari -rápaḥ. 15 vi-bhā́ti krátu-mat. dīdáyat śávasā ṛita-prajāta. 16 naḥ. ripávaḥ á° jagṛidhúḥ.

Digitized by Google

haspate ná paráḥ sámno viduḥ ‖16‖ víṣvebhyo hí tvā bhúvanebhyas pári tváshṭājanat sámnaḥ-sāmnaḥ kavíḥ | sá ṛiṇacíd ṛiṇayā́ bráhmaṇas pátir druhó hantā́ mahá ṛitásya dhartári ‖17‖ táva ṣriyé vy àjihīta párvato gávāṃ gotrám udáṣṛijo yád aṅgiraḥ | índreṇa yujā́ támasā párīvṛitam bṛíhaspate nír apā́m aubjo arṇavám ‖18‖ bráhmaṇas pate tvám asyá yantā́ sūktásya bodhi tánayaṃ ca jinva | víṣvaṃ tád bhadrám yád ávanti devā́ bṛihád vadema — ‖19‖[32]‖

Shashṭho 'dhyāyaḥ.

24.

Sémā́m aviddhi prábhṛitiṃ yá íṣishe 'yā́ vidhema návayā mahā́ girā́ | yáthā no mīḍhvā́n stávate sákhā táva bṛíhaspate síshadhaḥ sótā no matím ‖1‖ yó nántvāny ánaman ny ójasotā́dardar manyúnā ṣámbarāṇi ví | prā́cyāvayad ácyutā bráhmaṇas pátir ā́ cāviṣad vásumantaṃ ví párvatam ‖2‖ tád devā́nām devátamāya kártvam áṣrathnan dṛiḷhā́vradanta vīḷitā́ | úd gā́ ājad ábhinad bráhmaṇā valám ágūhat támo vy àcakshayat svàḥ ‖3‖ áṣmāsyam avatám bráhmaṇas pátir mádhudhāram abhí yám ójasātṛiṇat | tám evá víṣve papire svardṛíṣo bahú sākám sisicur útsam udríṇam ‖4‖ sánā tā́ kā́ cid bhúvanā bhávītvā mādbhíḥ ṣarádbhir dúro varanta vaḥ | áyatantā carato anyád-anyad íd yā́ cakā́ra vayúnā bráhmaṇas pátiḥ ‖5‖1‖

abhinákshanto abhí yé tám ānaṣúr nidhím paṇīnā́m paramā́m gúhā hitám | té vidvā́ṅsaḥ praticákshyānṛitā púnar yáta u ā́yan tád úd īyur āvíṣam ‖6‖ ṛitā́vānaḥ praticá-

---

23, 17 tváshṭā á°. ṛiṇa-cít ṛiṇa-yā́ḥ. 18 ví a°. ut-ásṛijaḥ. pári-vṛitam. 19 su-uktásya. devā́ḥ. — 24, 1 sáḥ i°. prá-bhṛitim. síṣadhaḥ sáḥ utá. 2 ánamat ní ójasā utá a°. prá acyavayat. ca á°. 3 dṛiḷhā́ á°. ví a° svàr *iti* svàḥ. 4 áṣma-āsyam. mádhu-dhāram. ójasā á°. svaḥ-dṛíṣaḥ. 6 abhi-nákshantaḥ. ni-dhím. prati-cákshya á°. ā́-viṣam. 7 ṛitá-vānaḥ prati-cákshya á°.

Digitized by Google

kshyánṛitā púnar áta á tasthuḥ kaváyo mahás patháḥ | té bāhúbhyām dhamitám agním áśmani nákiḥ shó asty áraṇo jahúr hí tám || 7 || ṛitájyena kshipréṇa bráhmaṇas pátir yátra váshṭi prá tád aśnoti dhánvanā | tásya sādhvír íshavo yábhir ásyati nṛicákshaso dṛiśáye kárṇayonayaḥ || 8 || sá saṃnayáḥ sá vinayáḥ puróhitaḥ sá súshṭutaḥ sá yudhí bráhmaṇas pátiḥ | cākshmó yád vájam bhárate matí dhánād ít sűryas tapati tapyatúr vṛíthā || 9 || vibhú prabhú prathamám mehánāvato bṛíhaspáteḥ suvidátrāṇi rádhyā | imá sātáni venyásya vājíno yéna jánā ubháye bhuñjaté víśaḥ || 10 || 2 ||

yó 'vare vṛijáne viśváthā vibhúr mahám u raṇváḥ śávasā vavákshitha | sá devó deván práti paprathe pṛithú víśvéd u tá paribhúr bráhmaṇas pátiḥ || 11 || víśvaṃ satyám maghavānā yuvór íd ápaś caná prá minanti vratám vām | áchendrābrahmaṇaspatī havír nó 'nnaṃ yújeva vājínā jigātam || 12 || utáśishṭhā ánu śṛiṇvanti váhnayaḥ sabhéyo vípro bharate matíṃ dhánā | vīḷudvéshā ánu vásva ṛiṇám ādadíḥ sá ha vājí samithé bráhmaṇas pátiḥ || 13 || bráhmaṇas páter abhavad yathāvaśám satyó manyúr máhi kármā karishyatáḥ | yó gá udájat sá divé ví cābhajan mahíva rītíḥ śávasāsarat pṛíthak || 14 || bráhmaṇas pate suyámasya viśváhā rāyáḥ syāma rathyò váyasvataḥ | vīréshu vīrāň úpa pṛiñdhi nas tvám yád íśāno bráhmaṇā véshi me hávam || 15 || bráhmaṇas pate tvám asya — || 16 || 3 ||

25.

Índhāno agním vanavad vanushyatáḥ kṛitábrahmā śū-

24. 7 á átaḥ. sáḥ. 8 ṛitá-jyena. nṛi-cákshasaḥ. kárṇa-yonayaḥ. 9 sam-nayáḥ. vi-nayáḥ puráḥ-hitaḥ. sú-stutaḥ. dhánā át. 10 vi-bhú pra-bhú. su-vidátrāṇi. 11 ávare. vi-bhúḥ. víśvā ít. pari-bhúḥ. 12 ácha indrābrahmaṇaspatī *iti*. naḥ á° yújā-iva. 13 utá á. vīḷu-dvéshāḥ. vásā. ā-dadíḥ. sam-ithé. 14 yathā-vaśám. kárma. ut-ájat. ca abhajat mahí-iva. śávasā a°. 15 su-yámasya. — 25, 1 kṛitá-brahmā.

Digitized by Google

ṣuvad rātáhavya ít | jāténa jātám áti sá prá sarsṛite yáṃ -yaṃ yújaṃ kṛiṇuté bráhmaṇas pátiḥ || 1 || vīrébhir vīrán vanavad vanushyató góbhī rayím paprathad bódhati tmánā | tokáṃ ca tásya tánayaṃ ca vardhate yáṃ-yaṃ — || 2 || síndhur ná kshódaḥ ṣímīvāñ ṛighāyató vṛísheva vádhrīñr abhí vashṭy ójasā | agnér iva prásitir náha vártave yáṃ -yaṃ — || 3 || tásmā arshanti divyā́ asaṣcátaḥ sá sátvabhiḥ prathamó góshu gachati | ánibhṛishṭatavishir hanty ójasā yáṃ-yaṃ — || 4 || tásmā íd víṣve dhunayanta síndhavó 'chidrā ṣárma dadhire purūṇi | devā́nāṃ sumné subhágaḥ sá edhate yáṃ-yaṃ — || 5 || [4] ||

26.

Ṛijúr íc cháṅso vanavad vanushyató devayánn íd ádevayantam abhy àsat | suprāvír íd vanavat pṛitsú dushṭáraṃ yájvéd áyajyor ví bhajāti bhójanam || 1 || yájasva vīra prá vihi manāyató bhadrám mánaḥ kṛiṇushva vṛitratū́rye | havísh kṛiṇushva subhágo yáthā́sasi bráhmaṇas páter áva á́ vṛiṇīmahe || 2 || sá íj jánena sá viṣá́ sá jánmanā sá putraír vā́jam bharate dhánā nṛíbhiḥ | devā́nāṃ yáḥ pitáram āvívāsati ṣraddhā́manā havíshā bráhmaṇas pátim || 3 || yó asmai havyaír ghṛitávadbhir ávidhat prá tám prācā́ nayati bráhmaṇas pátiḥ | urushyátīm áṅhaso rákshatī rishò 'ṅhóṣ cid asmā urucákrir ádbhutaḥ || 4 || [5] ||

27.

Imā́ gíra ādityébhyo ghṛitásnūḥ sanā́d rā́jabhyo juhvà

25, 1 rātá-havyaḥ. 2 góbhiḥ. 3 vṛishā-iva. prá-sitiḥ ná áha. 4 tásmai. ánibhṛishṭa-tavishiḥ. 5 tásmai. síndhavaḥ á°. su-bhágaḥ. — 26, 1 ít ṣ°. abhí a° supra-avíḥ. dustáram yájvā ít. 2 vṛitra-tū́rye haviḥ. su-bhágaḥ yáthā á°. 3 ít. ā-vívāsati ṣraddhā́ -manāḥ. 4 urushyáti īm. rákshati rishā́ḥ a°. asmai uru-cákriḥ. — 27, 1 imā́ḥ. ghṛitá-snūḥ.

Digitized by Google

juhomi | śṛiṇótu mitró aryamá bhágo nas tuvijātó váruṇo dáksho áṅśaḥ || 1 || imáṃ stómaṃ sákratavo me adyá mitró aryamá váruṇo jushanta | ādityásaḥ śúcayo dhárapūtā ávṛijinā anavadyá árishṭāḥ || 2 || tá ādityása urávo gabhīrá ádabdhāso dípsanto bhūryakshāḥ | antáḥ paśyanti vṛijinótá sādhú sárvaṃ rájabhyaḥ paramá cid ánti || 3 || dhāráyanta ādityáso jágat sthá devá víśvasya bhúvanasya gopáḥ | dīrghádhiyo rákshamāṇā asuryàm ṛitávānaś cáyamānā ṛiṇáni || 4 || vidyám ādityā ávaso vo asyá yád aryaman bhayá á cin mayobhú | yushmákam mitrāvaruṇā práṇītau pári śvábhreva duritáni vṛijyām || 5 || 6 ||

sugó hí vo aryaman mitra pánthā anṛiksharó varuṇa sādhúr ásti | ténādityā ádhi vocatā no yáchatā no dushparihántu śárma || 6 || pípartu no áditī rájaputráti dvéshāṅsy aryamá sugébhiḥ | bṛihán mitrásya váruṇasya śármópa syāma puruvírā árishṭāḥ || 7 || tisró bhúmīr dhārayan tríṅr utá dyún tríṇi vratá vidáthe antár esām | ṛiténādityā máhi vo mahitvám tád aryaman varuṇa mitra cáru || 8 || trí rocaná divyá dhārayanta hiraṇyáyāḥ śúcayo dhárapūtāḥ | ásvapnajo animishá ádabdhā uruśáṅsā ṛijáve mártyāya || 9 || tvám víśveshāṃ varuṇāsi rájā yé ca devá asura yé ca mártāḥ | śatám no rāsva śarádo vicákshe 'cyámáyūṅshi súdhitāni pūrvā || 10 || 7 ||

ná dakshiṇá ví cikite ná savyá ná prācínam ādityā nótá paścá | pākyà cid vasavo dhīryà cìd yushmánīto ábhayaṃ jyótir aśyām || 11 || yó rájabhya ṛitaníbhyo dadáśa

---

27, 1 tuvi-jātáḥ. 2 sá-kratavaḥ. dhára-pūtāḥ. 3 té. bhūri-akshāḥ antár *iti*. vṛijiná utá. 4 sthāḥ devāḥ. dīrghá-dhiyaḥ. ṛitá-vānaḥ. 5 bhayé. cit mayaḥ-bhú. prá-nītau. śvábhrā-iva duḥ-itāni. 6 su-gáḥ. téna ā°. vocata. yáchata. duḥ-parihántu. 7 áditiḥ rája-putrā áti. su-gébhiḥ bṛihát. śárma úpa. puru-vírāḥ. 8 ṛiténa ādityāḥ. 9 dhára-pūtāḥ ásvapna-jaḥ ani-mishāḥ. uru-śáṅsāḥ. 10 varuṇa asi. vi-cákshe aśyáma ā° sú-dhitāni. 11 ādityāḥ ná utá. yushmá-nītaḥ. 12 ṛitaní-bhyaḥ.

Digitized by Google

yáṃ vardháyanti pushṭáyaṣ ca nítyāḥ | sá revắn yāti prathamó ráthena vasudávā vidátheshu praṣastáḥ || 12 || ṣúcir apáḥ sūyávasā ádabdha úpa ksheti vṛiddhávayāḥ suvíraḥ | nákish ṭáṃ ghnanty ántito ná dūrád yá ādityắnām bhávati práṇītau || 13 || ádite mítra váruṇotá mṛiḷa yád vo vayáṃ cakṛimắ kác cid ắgaḥ | urv àṣyām ábhayaṃ jyótir indra mắ no dīrghắ abhí naṣan támisrāḥ || 14 || ubhé asmai pīpayataḥ samīcí divó vṛishṭíṃ subhágo nắma púshyan | ubhắ ksháyāv ājáyan yāti pṛitsúbhāv árdhau bhavataḥ sādhú asmai || 15 || yắ vo māyắ abhidrúhe yajatrāḥ pắṣā ādityā ripáve vícṛittāḥ | aṣvíva tắñ áti yeshaṃ ráthenārishṭā urắv ắ ṣármaṇ syāma || 16 || mắhám maghóno varuṇa priyásya bhūridávna ắ vidaṃ ṣūnam āpéḥ | mắ rāyó rājan suyámād áva sthām bṛihád vadema — || 17 || 8 ||

28.

Idáṃ kavér ādityásya svarájo víṣvāni sánty abhy àstu mahnắ | áti yó mandró yajáthāya devắḥ sukīrtím bhikshe váruṇasya bhūreḥ || 1 || táva vraté subhágāsaḥ syāma svādhyò varuṇa tushṭuvắṅsaḥ | upáyana ushásāṃ gómatīnām agnáyo ná járamāṇā ánu dyūn || 2 || táva syāma puruvírasya ṣármann uruṣáṅsasya varuṇa praṇetaḥ | yūyáṃ naḥ putrā aditer adabdhā abhí kshamadhvaṃ yújyāya devắḥ || 3 || prá sīm ādityó asṛijad vidhartắñ ṛitáṃ síndhavo váruṇasya yanti | ná ṣrāmyanti ná ví mucanty eté váyo ná paptū raghuyắ párijman || 4 || ví mác chrathāya raṣanắm

---

27, 12 vasu-dắvā. pra-ṣastáḥ. 13 su-yávasāḥ. vṛiddhá-vayāḥ su-víraḥ nákiḥ tám. prá-nītau. 14 váruṇa utá. cakṛimá kát. urú a°. 15 ubhé *iti*. samīcí *iti* sam-īcí. su-bhágaḥ. ā-jáyan. pṛit-sú u°. sādhú *iti*. 16 yắḥ. abhi-drúhe. ví-cṛittāḥ aṣví-iva. ráthena á°. 17 mắ ahám. bhūri-dắvnaḥ. su-yámāt. — 28, 1 sva -rājaḥ. sánti abhí a°. su-kīrtím. 2 su-bhágāsaḥ. su-ādhyàḥ. tustu-vắṅsaḥ upa-áyane. 3 puru-vírasya. uru-ṣáṅsasya. pranetar *iti* pra-netaḥ. 4 vi-dhartắ. paptuḥ. pári-jman. 5 mát ṣrathaya raṣanắm-iva ắ°.

Digitized by Google

ivâga ṛidhyâma te varuṇa khâm ṛitâsya | mâ tântuṣ chedi váyato dhíyam me mâ mâtrâ ṣâry apâsaḥ purâ ṛitóḥ || 5 || 9 ||

ápo sú myaksha varuṇa bhiyâsam mât sámrâḷ ṛitâvó 'nu mâ gṛibhâya | dâmeva vatsâd ví mumugdhy áṅho nahí tvád ârê nimíshaṣ canéṣe || 6 || mâ no vadhaír varuṇa yé ta ishṭâv énaḥ kṛiṇvántam asura bhrîṇánti | mâ jyótishaḥ pravasathâni ganma ví shû mṛídhaḥ ṣiṣratho jîváse naḥ || 7 || námaḥ purâ te varuṇotâ nûnám utâparâm tuvijâta bravâma | tvé hí kam párvate ná ṣritâny ápracyutâni dûḷabha vratâni || 8 || pára ṛiṇâ sâvîr ádha mátkṛitâni mâhâm râjann anyákṛitena bhojam | ávyushṭâ ín nú bhûyasîr ushâsa â no jîvân varuṇa tâsu ṣâdhi || 9 || yó me râjan yújyo vâ sákhâ vâ svápne bhayám bhîráve máhyam âha | stenó vâ yó dípsati no vṛíko vâ tvám tásmâd varuṇa pâhy asmân || 10 || mâhâṁ maghóno — || 11 || 10 ||

29.

Dhṛítavratâ âdityâ íshirâ ârê mát karta rahasûr ivâgaḥ | ṣṛiṇvató vo váruṇa mítra dévâ bhadrásya vidvâṅ ávase huve vaḥ || 1 || yûyám devâḥ prámatir yûyám ójo yûyám dvéshâṅsi sanutár yuyota | abhikshattâro abhí ca kshámadhvam adyâ ca no mṛiḷáyatâparâm ca || 2 || kím û nú vaḥ kṛiṇavâmâpareṇa kím sánena vasava âpyena | yûyám no mitrâvaruṇâdite ca svastím indrâmaruto dadhâta || 3 || hayé devâ yûyám íd âpáya stha té mṛiḷata nâdhamânâya máhyam | mâ vo rátho madhyamavâḷ ṛité bhûn

28, 5 purâ. 6 ápo *iti*. sám-rât ṛita-vaḥ ánu. dâma-iva. ni -míshaḥ caná íṣe. 7 te. pra-vasathâni. sú. 8 varuṇa utá. utá a° tuvi-jâta. tvé *iti*. ápra-cyutâni duḥ-dabha. 9 párâ. mát-kṛitâni mâ a°. anyá-kṛitena. ávi-ushṭâḥ ít. ushâsaḥ — 29, 1 dhṛíta-vratâḥ. rahasûḥ-iva â°. dévâḥ. 2 prá-matiḥ. abhi-kshattâraḥ. adyâ. mṛiḷayata a°. 3 ûṁ *iti*. kṛiṇavâma á°. mitrâvaruṇâ a°. 4 devâḥ. âpáyaḥ. madhyama-vât. bhût.

Digitized by Google

mā́ yushmā́vatsv āpíshu śramishma || 4 || prá va éko mimaya bhū́ry ágo yán mā pitéva kitavám śaśāsá | āré pā́śā āré aghā́ni devā́ mā́ mā́dhi putré vím iva grabhīshṭa || 5 || arvā́ñco adyā́ bhavatā yajatrā á vo hárdi bháyamāno vyayeyam | trā́dhvam no devā nijúro vṛ́ikasya trā́dhvam kartā́d avapádo yajatrā́ḥ || 6 || mā́hám maghóno — || 7 || 11 ||

30.

Ṛitám devā́ya kṛiṇvaté savitrá índrāyāhighné ná ramanta ā́paḥ | áhar-ahar yāty aktúr apā́m kíyāty ā́ prathamā́ḥ sárga āsām || 1 || yó vṛitrā́ya sínam átrābharishyat prá tám jánitrī vidúsha uvāca | pathó rádantīr ánu jósham asmai divé-dive dhúnayo yanty ártham || 2 || ūrdhvó hy ásthād ádhy antárikshé 'dhā vṛitrā́ya prá vadhā́m jabhāra | míham vásāna úpa hím ádudrot tigmā́yudho ajayac chátrum índraḥ || 3 || bṛíhaspate tápushā́sneva vidhya vṛ́ikadvaraso ásurasya vīrā́n | yáthā jaghántha dhṛishatā́ purā́ cid evā́ jahi śátrum asmā́kam indra || 4 || áva kshipa divó á́smānam uccā́ yéna śátrum mandasā́no nijū́rvāḥ | tokásya sātaú tánayasya bhū́rer asmā́ṉ ardhā́m kṛiṇutād indra gónām || 5 || 12 ||

prá hí krátum vṛihátho yā́m vanuthó radhrásya stho yā́jamānasya codaú | índrāsomā yuvám asmā́ṉ avishṭam asmín bhayásthe kṛiṇutam u lokám || 6 || ná mā taman ná śraman nótá tandran ná vocāma mā́ sunotéti sómam | yó me pṛiṇā́d yó dádad yó nibódhād yó mā sunvántam úpa góbhir ā́yat || 7 || sárasvati tvám asmā́ṉ aviddhi marútvatī dhṛishatī́ jeshi śátrūn | tyā́m cic chárdhantam tavishīyámā-

29, 5 yát. pitā́-iva. devāḥ. mā ádhi. 6 adyá bhavata. devāḥ ni-júraḥ. ava-pádaḥ. — 30, 1 savitré índrāya abi-ghné. ramante. áhaḥ-ahaḥ. kíyati 2 átra á°. vidúshe. 3 hí. antárikshe á°. hí ım. tigmā́-āyudhaḥ ajayat ś°. 4 tápushā á́snā-iva. vṛíka-dvarasaḥ. evá. 5 ni-jū́rvāḥ. 6 bhayá-sthe. 7 tamat. śramat ná utá tandrat. sunota íti. ni-bódhāt. ā́ áyat. 8 cit ś°.

Digitized by Google

ṇam índro hanti vṛishabhám ṣáṇḍikānām || 8 || yó naḥ sánutya utá vā jighatnúr abhikhyáya táṃ tigiténa vidhya | bṛíhaspata áyudhair jeshi ṣátrūn druhé ríshantam pári dhehi rājan || 9 || asmákebhiḥ sátvabhiḥ ṣūra ṣúrair vīryà kṛidhi yáni te kártvāni | jyóg abhūvann ánudhūpitāso hatví téshām á bharā no vásūni || 10 || táṃ vaḥ ṣárdham márutaṃ sumnayúr girópa bruve námasā daívyaṃ jánam | yáthā rayíṃ sárvavīraṃ náṣāmahā apatyasácaṃ ṣrútyaṃ divé-dive || 11 || 13 ||

31.

Asmákam mitrāvaruṇāvataṃ rátham ādityaí rudraír vásubhiḥ sacābhúvā | prá yád váyo ná páptan vásmanas pári ṣravasyávo hríshīvanto vanarshádaḥ || 1 || ádha smā na úd avatā sajoshaso ráthaṃ devāso abhí vikshú vājayúm | yád āṣávaḥ pádyābhis títrato rájaḥ pṛithivyáḥ sánau jáṅghananta pāṇíbhiḥ || 2 || utá syá na índro viṣvácarshaṇir diváḥ ṣárdhena márutena sukrátuḥ | ánu nú sthāty avṛikábhir ūtíbhī rátham mahé sanáye vájasātaye || 3 || utá syá devó bhúvanasya saksháṇis tváshṭā gnábhiḥ sajóshā jūjuvad rátham | íḷā bhágo bṛihaddivótá ródasī pūshá púraṃdhir aṣvínāv ádhā pátī || 4 || utá tyé devī subháge mithūdríṣoshásānáktā jágatām apījúvā | stushé yád vām pṛithivi návyasā váca sthātúṣ ca váyas trívayā upastíre || 5 || utá vaḥ ṣáṅsam uṣíjām iva ṣmasy áhir budhnyò 'já ékapād utá | tritá ṛibhukshāḥ savitá cáno dadhe 'páṃ nápād āṣuhémā dhiyá ṣámi || 6 || etá vo vaṣmy údyatā yajatrā átakshann āyávo návyase

---

30, 9 abhi-khyáya. bṛíhaspate. ríshantam. 10 ánu-dhūpitāsaḥ. bhara. 11 girā úpa. sárva-vīram náṣāmahai apatya-sácam. — 31, 1 mitrāvaruṇā a°. ādityaíḥ. sacā-bhúvā. vana-sádaḥ. 2 sma. avata sa-joshasaḥ. 3 viṣvá-ṣarshaṇiḥ. su-krátuḥ. ūtí-bhiḥ. vája-sātaye. 4 sa-jóshāḥ. bṛihat-divā́ utá ródasī *iti*. púram-dhiḥ. ádha pátī *iti*. 5 tyé *iti* devī *iti* subháge *iti* su-bháge mithu-dṛiṣā ushásānáktā. api-júvā. vácaḥ. trí-vayāḥ upa-stíre. 6 éka-pāt. āṣu-hémā. 7 út-yatā.

Digitized by Google

sám | śravasyávo vájaṃ cakānáḥ sáptir ná ráthyo áha dhītím aśyāḥ || 7 || 14 ||

32.

Asyá me dyāvāpṛithivī ṛitāyató bhūtám avitrī́ vácasaḥ síshāsataḥ | yáyor áyuḥ pratarám té idám purá úpastute vasūyúr vām mahó dadhe || 1 || mā́ no gúhyā rípa āyór áhan dabhan mā́ na ābhyó rīradho duchúnābhyaḥ | mā́ no ví yauḥ sakhyā́ viddhí tásya naḥ sumnāyatā́ mánasā tát tvemahe || 2 || áheḷatā mánasā śrushṭím á́ vaha dúhānāṃ dhenúm pipyúshīm asaścátam | pádyābhir āśúṃ vácasā ca vājínaṃ tvā́ṃ hinomi puruhūta viśváhā || 3 || rākā́m ahā́ṃ suhávāṃ sushṭutī́ huve śṛiṇótu naḥ subhágā bódhatu tmánā | sīvyatv ápaḥ sūcyā́chidyamānayā dádātu vīrā́ṃ śatádāyam ukthyàm || 4 || yā́s te rāke sumatáyaḥ supéśaso yā́bhir dádāsi dāśúshe vásūni | tā́bhir no adyá sumánā upā́gahi sahasraposhā́ṃ subhage rárāṇā || 5 || sínīvāli pṛíthushṭuke yā́ devā́nām ási svásā | jushásva havyám ā́hutam prajā́ṃ devi dидiddhi naḥ || 6 || yā́ subāhúḥ svaṅgurír̥ḥ sushṭhū́mā bahusū́varī | tásyai viśpátnyai havír̥ḥ sinīvālyaí juhotana || 7 || yā́ guṅgū́r yā́ sinīvālí yā́ rākā́ yā́ sárasvatī | indrāṇím ahva ūtáye varuṇānīṃ svastáye || 8 || 15 ||

Tṛitīyo 'nuvākaḥ.

33.

Á́ te pitar marutāṃ sumnám etu mā́ naḥ sū́ryasya saṃdr̥íśo yuyothāḥ | abhí no vīró árvati kshameta prá jāyemahi rudra prajā́bhiḥ || 1 || tvā́dattebhī rudra śáṃtame-

32, 1 dyāvāpṛithivī *iti* ṛita-yatā́ḥ. avitrī́ *iti*. sísāsataḥ. té *iti*. úpastute *ity* úpa-stute vasu-yúḥ. 2 gúhyāḥ. sumna-yatā́. tvā 1°. 3 puru-hūta. 4 su-hávām su-stutī́. su-bhágā. sūcyā́ á°. śatá -dāyam. 5 su-matáyaḥ su-péśasaḥ. su-mánāḥ upa-ā́gahi sahasrá -posháṃ su-bhage. 6 pṛíthu-stuke. ā́-hutam pra-jām. 7 su -bāhúḥ su-aṅgurír̥ḥ su-sū́mā bahu-sū́varī. 8 ahve. — 33, 1 sam-dr̥íśaḥ. pra-jā́bhiḥ. 2 tvā́-dattebhiḥ.

Digitized by Google

bhiḥ ṣatám hímā aṣīya bheshajébhiḥ | vy ásmád dvésho vitarám vy áṅho vy ámīvāṣ cātayasvā víshūcīḥ || 2 || ṣréshṭho jātásya rudra ṣriyási tavástamas tavásām vajrabāho | párshi naḥ pārám áṅhasaḥ svastí víṣvā abhītī rápaso yuyodhi || 3 || má tvā rudra cukrudhāmā námobhir má dúshṭutī vṛishabha má sáhūtī | ún no vīrāṅ arpaya bheshajébhir bhisháktamam tvā bhishájām ṣriṇomi || 4 || hávīmabhir hávate yó havírbhir áva stómebhī rudrám dishīya | ṛidūdáraḥ suhávo má no asyaí babhrúḥ suṣípro rīradhan manáyai || 5 || 16 ||

ún mā mamanda vṛishabhó marútvān tvákshīyasā váyasā nádhamānam | ghṛíṇīva chāyám arapá aṣīyá vivāseyam rudrásya sumnám || 6 || kvà syá te rudra mṛiḷayákur hásto yó ásti bheshajó jálāshaḥ | apabhartá rápaso daívyasyābhí nú mā vṛishabha cakshamīthāḥ || 7 || prá babhráve vṛishabhāya ṣvitīcé mahó mahím sushṭutím īrayāmi | namasyá kalmalīkínam námobhir gṛiṇīmási tveshám rudrásya náma || 8 || sthirébhir áṅgaiḥ pururūpa ugró babhrúḥ ṣukrébhiḥ pipiṣe híraṇyaiḥ | íṣānād asyá bhúvanasya bhūrer ná vā u yoshad rudrād asuryàm || 9 || árhan bibharshi sāyakāni dhánvárhan nishkám yajatám viṣvárūpam | árhann idám dayase víṣvam ábhvam ná vā ójīyo rudra tvád asti || 10 || 17 ||

stuhí ṣrutám gratasádam yúvānam mṛigám ná bhīmám upahatnúm ugrám | mṛiḷā jaritré rudra stávāno 'nyám te asmán ní vapantu sénāḥ || 11 || kumāráṣ cit pitáram vándamānam práti nānāma rudropayántam | bhūrer dātāram

---

33, 2 ví aº. ví. ví. cātayasva. 3 ṣriyā asi. vajrabaho *iti* vajra-bāho. naḥ. abhí-itīḥ. 4 cukrudhāma. dúḥ-stutī. sá-hūtī út. 5 stómebhiḥ. su-hávaḥ. su-sípraḥ rīradhat. 6 út. ghṛíṇi -iva. asīya ā. 7 apa-bhartā. daívyasya abhí. 8 su-stutím. namasyá. 9 puru-rūpaḥ. vaí. 10 dhánva áº. viṣvá-rūpam. vaí. 11 garta-sádam. upa-hatnúm. mṛiḷá. asmát. 12 nanāma rudra upa-yántam.

Digitized by Google

sátpatiṃ gṛiṇīshe stutás tvám bheshajá rāsy asmé || 12 || yá vo bheshajá marutaḥ śúcīni yá śaṃtamā vṛishaṇo yá mayobhú | yáni mánur ávṛiṇītā pitá nas tá śáṃ ca yóś ca rudrásya vaśmi || 13 || pári ṇo hetí rudrásya vṛijyāḥ pári tveshásya durmatír mahí gāt | áva sthirá maghávadbhyas tanushva míḍhvas tokáya tánayāya mṛiḷa || 14 || evá babhro vṛishabha cekitāna yáthā deva ná hṛiṇīshé ná háṅsi | havanaśrún no rudrehá bodhi bṛihád v. v. s. || 15 || 18 ||

34.

Dhārāvará marúto dhṛishṇvójaso mṛigá ná bhīmás távishībhir arcínaḥ | agnáyo ná śuśucānáś ṛijīshíṇo bhṛímiṃ dhámanto ápa gá avṛiṇvata || 1 || dyávo ná stṛíbhiś citayanta khādíno vy àbhríyā ná dyutayanta vṛishṭáyaḥ | rudró yád vo maruto rukmavakshaso vṛishájani príśnyāḥ śukrá ūdhani || 2 || ukshánte áśvāñ átyāñ ivājíshu nadásya kárṇais turayanta āśúbhiḥ | hiraṇyaśiprā maruto dávidhvataḥ prikshám yātha príshatībhiḥ samanyavaḥ || 3 || prikshé tá víśvā bhúvanā vavakshire mitráya vā sádam á jīrádānavaḥ | príshadaśvāso anavabhrárādhasa ṛijipyáso ná vayúneshu dhūrshádaḥ || 4 || índhanvabhir dhenúbhī rapśádūdhabhir adhvasmábhiḥ pathíbhir bhrājadṛishṭayaḥ | á haṅsáso ná svásarāṇi gantana mádhor mádāya marutaḥ samanyavaḥ || 5 || 19 ||

á no bráhmāṇi marutaḥ samanyavo narám ná śáṅsaḥ sávanāni gantana | áśvām iva pipyata dhenúm ūdhani kártā dhíyaṃ jaritré vájapeśasam || 6 || tám no dāta maruto vā-

33, 12 sát-patim. asmé *iti*. 13 mayaḥ-bhú. ávṛiṇīta. 14 naḥ hetíḥ. duḥ-matíḥ. 15 evá babhro *iti*. havana-śrút. rudra ihá. — 34, 1 dhārāvaraḥ. dhṛishṇú-ojasaḥ mṛigáḥ. 2 ví abhríyāḥ. rukma-vakshasaḥ vṛishā á°. śukré. 3 átyān-iva ā°. turayante. hiraṇya-śiprāḥ. sa-manyavaḥ. 4 jīrá-dānavaḥ príshat-aśvāsaḥ anavabhrá-rādhasaḥ. dhūḥ-sádaḥ. 5 dhenú-bhiḥ rapśádūdha-bhiḥ. bhrājat-ṛishṭayaḥ. sa-manyavaḥ. 6 sa-manyavaḥ. kárta. vāja -peśasam.

Digitized by Google

jínaṃ rátha āpānám bráhma citáyad divé-dive | ísham stotṛíbhyo vṛijáneshu kāráve saním medhắm árishṭaṃ dushṭáraṃ sáhaḥ || 7 || yád yuñjáte marúto rukmávakshasó 'ṣvān rátheshu bhága á sudānavaḥ | dhenúr ná ṣíṣve svásareshu pinvate jánāya rātáhavishe mahím ísham || 8 || yó no maruto vṛikátāti mártyo ripúr dadhé vasavo rákshatā risháḥ | vartáyata tápushā cakríyābhí tám áva rudrā aṣáso hantanā vádhaḥ || 9 || citráṃ tád vo maruto yáma cekite pṛíṣnyā yád ūdhar ápy āpáyo duhúḥ | yád vā nidé návamānasya rudriyās tritáṃ járāya juratắm adābhyāḥ || 10 || 20 ||

tắn vo mahó marúta evayávno víshṇor eshásya prabhṛithé havāmahe | híraṇyavarṇān kakuhắn yatásruco brahmaṇyántaḥ ṣáṅsyaṃ rádha īmahe || 11 || té dáṣagvāḥ prathamá yajñám ūhire té no hinvantūsháso vyùshṭishu | ushá ná rāmír aruṇaír áporṇute mahó jyótishā ṣucatá góarṇasā || 12 || té kshoṇíbhir aruṇébhir nắñjíbhī rudrá ṛitásya sádaneshu vāvṛidhuḥ | nimégẖamānā átyena pājasā suṣcandrám várṇaṃ dadhire supéṣasam || 13 || tắñ iyānó máhi várūtham ūtáya úpa ghéd enā námasā gṛiṇīmasi | tritó ná yắn páñca hótṛīn abhíshṭaya āvavártad ávarāñ cakríyắvase || 14 || yáyā radhrám pāráyatháty áṅho yáyā nidó muñcátha vanditáram | arvācī sá maruto yá va ūtír ó shú vāṣréva sumatír jigātu || 15 || 21 ||

35.

Úpem aṣrikshi vājayúr vacasyắṃ cáno dadhīta nādyó

34, 7 ráthe. dustáram. 8 rukmá-vakshasaḥ á°. bhága. sụ -dānavaḥ. rātá-havishe. 9 rákshata. cakríyā a°. hantana vádhar *iti*. 10 pṛíṣnyāḥ. ūdhaḥ. 11 eva-yắvnaḥ. pra-bhṛithé. híraṇya -varnān. yatá-srucaḥ. 12 dáṣa-gvāḥ prathamắḥ. hinvantu u° ví-ushṭishu ushắḥ. ápa ū°. gó-arṇasā. 13 ná añjí-bhiḥ. vavṛidhuḥ ni-méghamānāḥ. su-candrám. su-péṣasam. 14 ūtáye. gha ít. abhíshṭaye ā-vavártat. cakríyā á°. 15 pāráyatha áti. ó *iti* sú vāṣrắ-iva su-matíḥ. — 35, 1 úpa ım.

Digitized by Google

gíro me | apấṃ nápād āśuhémā kuvít sá supéśasas karati jóshishad dhí || 1 || imáṃ sv àsmai hṛidá á sútashṭam mántraṃ vocema kuvíd asya védat | apấṃ nápād asuryàsya mahnấ víśvāny aryó bhúvanā jajāna || 2 || sám anyấ yánty úpa yanty anyấḥ samānám ūrvấṃ nadyàḥ pṛiṇanti | tám ū śúciṃ śúcayo dīdivấṅsam apấṃ nápātam pári tasthur ấpaḥ || 3 || tám ásmerā yuvatáyo yúvānam marmṛijyámānāḥ pári yanty ấpaḥ | sá śukrébhiḥ śíkvabhī revád asmé dīdấyānidhmó ghṛitánirṇig apsú || 4 || asmaí tisró avyathyấya nấrīr devấya devír didhishanty ánnam | kṛítā ivópa hí prasarsré apsú sá pīyūśhaṃ dhayati pūrvasūnām || 5 || 22 ||

áśvasyấtra jánimāsyá ca svàr druhó rishấḥ sampṛícaḥ pāhi sūrín | āmásu pūrshú paró apramṛishyáṃ nárātayo ví naśan nánṛitāni || 6 || svá á dáme sudúghā yásya dhenúḥ svadhấm pīpāya subhv ánnam atti | só apấṃ nápād ūrjáyann apsv àntár vasudéyāya vidhaté ví bhāti || 7 || yó apsv á śúcinā daívyena ṛitávājasra urviyấ vibhấti | vayấ íd anyấ bhúvanāny asya prá jāyante vīrúdhaś ca prajấbhiḥ || 8 || apấṃ nápād ấ hy ásthād upástham jihmánām ūrdhvó vidyútaṃ vásānaḥ | tásya jyéshṭham mahimánaṃ váhantīr híraṇyavarṇāḥ pári yanti yahvíḥ || 9 || híraṇyarūpaḥ sá híraṇyasaṃdṛig apấṃ nápāt séd u híraṇyavarṇaḥ | hiraṇyáyāt pári yóner nishádyā hiraṇyadấ dadaty ánnam asmai || 10 || 23 ||

tád asyānīkam utá cáru nấmāpīcyàṃ vardhate náptur

35, 1 āśu-hémā. su-péśasaḥ. hí. 2 sú a°. sú-tashṭam. 3 anyấḥ. ūṃ *iti*. 4 ásmerāḥ. śíkva-bhiḥ. asmé *iti* dīdấya a° ghṛitá-nirṇik. 5 kṛitấḥ-iva úpa. pra-sarsré. pūrva-sūnām. 6 áśvasya á° jánima a°. sam-pṛícaḥ. apra-mṛishyám ná á°. ná á°. 7 své. su-dúghā. su-bhú. ap-sú a° vasu-déyāya. 8 ap-sú. daívyena ṛitá-vā á°. vi -bhāti. pra-jābhiḥ. 9 hí. upá-stham. vi-dyútam. híraṇya-varṇāḥ. 10 híraṇya-rūpaḥ. híraṇya-saṃdṛik. sáḥ ít. híraṇya-varṇaḥ. ni -sádya hiraṇya-dấḥ. 11 asya á°. nấma a°.

Digitized by Google

apám | yám indháte yuvatáyaḥ sám itthấ híraṇyavarṇam ghṛitám ánnam asya || 11 || asmaí bahūnấm avamấya sákhye yajñaír vidhema námasā havírbhiḥ | sáṃ sānu márjmi dídhishāmi bílmair dádhāmy ánnaiḥ pári vanda ṛigbhíḥ || 12 || sá īṃ vríshājanayat tásu gárbham sá īṃ síśur dhayati tám rihanti | só apấṃ nápād ánabhimlātavarṇo 'nyásyevehá tanvà vivesha || 13 || asmín padé paramé tasthivấṅsam adhvasmábhir viśváhā dīdivấṅsām | ấpo náptre ghṛitám ánnam váhantīḥ svayám átkaiḥ pári dīyanti yahvíḥ || 14 || áyāṅsam agne sukshitím jánāyấyāṅsam u maghávadbhyaḥ suvṛiktím | víśvam tád — || 15 || 24 ||

36.

Túbhyam hinvānó vasishṭa gấ apó 'dhukshan sīm ávibhir ádribhir náraḥ | píbendra svấhā práhutam váshaṭkṛitam hotrấd ấ sómam prathamó yá íśishe || 1 || yajñaíḥ sámmiślāḥ príshatībhir ṛishṭíbhir yámañ chubhráso añjíshu priyấ utá | āsádyā barhír bharatasya sūnavaḥ potrấd ấ sómam pibatā divo naraḥ || 2 || améva naḥ suhavā ấ hí gántana ní barhíshi sadatanā ráṇishṭana | áthā mandasva jujushāṇó ándhasas tváshṭar devébhir jánibhiḥ sumádgaṇaḥ || 3 || ấ vakshi devấṅ ihá vipra yákshi cośán hotar ní shadā yónishu trishú | práti vīhi prásthitam somyám mádhu píbāgnīdhrāt táva bhāgásya tṛipṇuhi || 4 || eshá syá te tanvò nṛimṇavárdhanaḥ sáha ójaḥ pradívi bāhvór hitáḥ | túbhyam sutó maghavan túbhyam ábhṛitas tvám asya bráhmaṇād ấ tṛipát piba || 5 || jushéthām yajñám bódhatam hávasya me

---

35, 11 híraṇya-varṇam. 12 vande. 13 vríshā a°. s. a. n. 7. ánabhimlāta-varṇaḥ anyásya-iva ihá. 15 su-kshitím jánāya á°. su-vṛiktím. — 36, 1 ádhukshan. píba i°. prá-hutam váshaṭ-kṛitam. 2 sám-miślāḥ. śubhrásaḥ. ā-sádya. pibata. 3 amấ-iva. su-havāḥ. sadatana. átha. sumát-gaṇaḥ. 4 ca uśán. sada. prá-sthitam. píba ấ°. 5 nṛimṇá-vardhanaḥ. pra-dívi. ấ-bhṛitaḥ.

Digitized by Google

sattó hótā nivídaḥ pūrvyā́ ánu | áchā rā́jānā náma ety āvṛítam praṣāstrā́d ā́ pibataṃ somyám mádhu || 6 || 26 ||

Saptamo 'dhyāyaḥ.

37.

Mándasva hotrā́d ánu jósham ándhasó 'dhvaryavaḥ sá pūrṇā́ṃ vashṭy āsícam | tásmā etám bharata tadvaṣó dadír hotrā́d sómaṃ draviṇodaḥ píba ṛitúbhiḥ || 1 || yám u pū́rvam áhuve tám idáṃ huve séd u hávyo dadír yó nā́ma pátyate | adhvaryúbhiḥ prásthitaṃ somyám mádhu potrā́t sómaṃ d. p. ṛi. || 2 || médyantu te váhnayo yébhir íyasé 'rishaṇyan vīḷayasvā vanaspate | āyū́yā dhṛishṇo abhigū́ryā tvám neshṭrā́t sómaṃ — || 3 || ápād dhotrā́d utá potrā́d amattotá neshṭrā́d ajushata práyo hitám | turíyam pā́tram ámṛiktam ámartyaṃ draviṇodā́ḥ pibatu drāviṇodasáḥ || 4 || arvā́ñcam adyá yayyàṃ nṛivā́haṇaṃ rátham yuñjāthām ihá vāṃ vimócanam | priṅktā́ṃ havíṅshi mádhunā́ hí kaṃ gatám áthā sómam pibataṃ vājinīvasū || 5 || jóshy agne samídhaṃ jóshy áhutiṃ jóshi bráhma jányaṃ jóshi sushṭutím | víśvebhir víśvāñ ṛitúnā vaso mahá uṣán devā́ñ uṣatáḥ pāyayā haví́ḥ || 6 || 1 ||

38.

Úd u shyá deváḥ savitā́ savā́ya śaśvattamā́ṃ tádapā váhnir asthāt | nūnáṃ devébhyo ví hí dhā́ti rátnam áthābhajad vītíhotraṃ svastaú || 1 || víśvasya hí śrushṭáye devá ūrdhváḥ prá bāhávā pṛithúpāṇiḥ sísarti | ápaś cid asya

---

36, 6 ni-vídaḥ. ácha. ā-vṛítam pra-ṣāstrā́t. — 37, 1 ándhasaḥ á°. ā-sícam tásmai. tat-vaṣáḥ. draviṇaḥ-daḥ piba. 2 sáḥ ít. prá-sthitam. 3 íyase á° vīḷayasva. ā-yū́ya dhṛishṇo *iti* abhi-gū́rya. 4 hotrā́t. amatta utá. draviṇaḥ-dā́ḥ. 5 nṛi-vā́hanam. vi-mócanam. mádhunā ā́. átha vājinīvasū *iti* vājinī-vasū. 6 sam-ídham. ā́ -hutim. su-stutím. vaso *iti*. pāyaya. — 38, 1 syáḥ. tát-apāḥ. átha ā́ a° vītí-hotram. 2 pṛithú-pāṇiḥ.

Digitized by Google

vratá á nímṛigrā ayám cid váto ramate párijman || 2 || āśúbhiṣ cid yán ví mucāti nūnám árīramad átamānam cid étoḥ | ahyárshūṇām cin ny àyāñ avishyám ánu vratám savitúr móky ágāt || 3 || púnaḥ sám avyad vítatam váyantī madhyá kártor ny àdhāc chákma dhíraḥ | út samhāyāsthād vy ṛitúñr adardhar arámatiḥ savitá devá ágāt || 4 || nánaukāṅsi dúryo víśvam áyur ví tishṭhate prabhaváḥ śóko agnéḥ | jyéshṭham mātá sūnáve bhāgám ádhād ánv asya kétam ishitám savitrá || 5 || 2 ||

samávavarti víshṭhito jigīshúr víśveshām kámas cáratām amábhūt | śáśvāñ ápo víkṛitam hitvy ágād ánu vratám savitúr daívyasya || 6 || tváyā hitám ápyam apsú bhāgám dhánvánv á mṛigayáso ví tasthuḥ | vánāni víbhyo nákir asya táni vratá devásya savitúr minanti || 7 || yādrādhyàm váruṇo yónim ápyam ániśitam nimíshi járbhurāṇaḥ | víśvo mārtāṇḍó vrajám á paśúr gāt sthaśó jánmāni savitá vy ákaḥ || 8 || ná yásyéndro váruṇo ná mitró vratám aryamá ná mināti rudráḥ | nárātayas tám idám svastí huvé devám savitáram námobhiḥ || 9 || bhágam dhíyam vājáyantaḥ púramdhim nárāśáṅso gnáspátir no avyāḥ | āyé vāmásya samgathé rayīṇám priyá devásya savitúḥ syāma || 10 || asmábhyam tád divó adbhyáḥ pṛithivyás tváyā dattám kámyam rádha á gāt | śám yát stotríbhya āpáye bhávāty uruśáṅsāya savitar jaritré || 11 || 3 ||

39.

Grávāṇeva tád íd ártham jarethe gṛídhreva vṛikshám

38, 2 vraté. ní-mṛigrāḥ. pári-jman. 3 cit ní a°. mókī á a°. 4 púnar *iti*. ví-tatam. ní adhāt ṣ°. sam-háya a° ví ṛi°. á a°. 5 nā́nā ó°. pra-bhaváḥ. á a°. 6 sam-ávavarti ví-sthitaḥ. amá a°. ví-kṛitam hitví á a°. 7 dhánva ánu. 8 yāt-rādhyàm. áni-śitam ni-míshi. ví á akar *ity* akaḥ. 9 yásya í°. ná á°. 10 púram-dhim. gnáḥpátiḥ. ā-ayé. sam-gathé. priyáḥ. 11 uru-śáṅsāya. — 39, 1 grā́vāṇā-iva. jarethe *iti* gṛídhrā-iva.

Digitized by Google

nidhimántam ácha | brahmáṇeva vidátha ukthaśásā dūtéva hávyā jányā purutrā́ || 1 || prātaryávāṇā rathyèva vīrájéva yamā́ váram ā́ sacethe | méne iva tanvà ṣúmbhamāne dámpatīva kratuvídā jáneshu || 2 || śrí̱ṅgeva naḥ prathamā́ gantam arvā́k chaphā́v iva járbhurāṇā tárobhiḥ | cakravākéva práti vástor usrārvā́ñcā yātam rathyèva ṣakrā || 3 || nāvéva naḥ pārayatam yugéva nábhyeva na upadhī́va pradhī́va | ṣvā́neva no árishaṇyā tanū́nām khrígaleva visrásaḥ pātam asmā́n || 4 || vātevājuryā́ nadyèva rītír akshī́ iva cákshushā́ yātam arvā́k | hástāv iva tanvè ṣámbhavishṭhā pā́deva no nayatam vásyo ácha || 5 || [4] ||

óshṭhāv iva mádhv āsné vádantā stánāv iva pipyatam jīváse naḥ | náseva nas tanvò rakshitā́rā kárṇāv iva suśrútā bhūtam asmé || 6 || hásteva ṣaktím abhí saṃdadī́ naḥ kshā́meva naḥ sám ajatam rájāṅsi | imā́ gíro aṣvinā yushmayántīḥ kshṇótreṇeva svádhitim sám śiśītam || 7 || etā́ni vām aṣvinā várdhanāni bráhma stómam gṛitsamadā́so akran | tā́ni narā jujushāṇópa yātam bṛihád — || 8 || [5] ||

40.

Sómāpūshaṇā jánanā rayī́ṇā́m jánanā divó jánanā pṛithivyā́ḥ | jātaú víṣvasya bhúvanasya gopaú devā́ akṛiṇvann amṛítasya nā́bhim || 1 || imaú devaú jā́yamānau jushantemaú támāṅsi gūhatām ájushṭā | ābhyā́m índraḥ pakvā́m āmā́sv antáḥ somāpūsháb hyām janad usríyāsu || 2 || sómā-

---

39, 1 brahmā́ṇā-iva vidáthe uktha-śásā dūtā́-iva. 2 prātaḥ -yā́vāṇā rathyā́-iva vīrā́ ajā́-iva. sacethe *iti* méneiveti méne-iva. ṣúmbhamāne *iti* dámpatīveti dámpatī-iva kratu-vídā. 3 śrí̱ṅgā-iva. saphaú-iva. cakravākā́-iva. usrā a°. rathyā́-iva. 4 nāvā́-iva. yugā́ -iva nábhyā-iva. upadhī́vety upadhī́-iva pradhī́veti pradhī́-iva ṣvā́nā -iva. khrígalā-iva vi-srásaḥ. 5 vā́tā-iva a° nadyā́-iva. akshī́vety akshī́-iva cákshushā ā́. ṣám-bhavishṭhā pā́dā-iva. 6 nā́sā-iva. su -śrútā. asmé *iti*. 7 hástā-iva. saṃdadī́ *iti* sam-dadī́. kshā́ma-iva. imā́ḥ. kshṇótreṇa-iva svá-dhitim. 8 e. v. a. 117, 25. gṛitsa -madā́saḥ. jujushāṇā́ úpa. — 40, 2 jushanta i°. antár *iti*.

Digitized by Google

pūshaṇā rájaso vimánaṃ saptácakraṃ rátham áviṣvaminvam | vishūvṛítam mánasā yujyámānaṃ táṃ jinvatho vṛishaṇā páñcaraṣmim || 3 || divy ànyáḥ sádanaṃ cakrá uccá pṛithivyám ányó ádhy antárikshe | táv asmábhyam puruvāram purukshúṃ rāyás póshaṃ ví shyatāṃ nábhim asmé || 4 || víṣvāny anyó bhúvanā jajána víṣvam anyó abhicákshāṇa eti | sómāpūshaṇāv ávataṃ dhíyam me yuvábhyāṃ víṣvāḥ pṛítanā jayema || 5 || dhíyam pūshá jinvatu viṣvaminvó rayíṃ sómo rayipátir dadhātu | ávatu devy áditir anarvá bṛi° || 6 || 6 ||

41.

Váyo yé te sahasríṇo ráthāsas tébhir á gahi | niyútvān sómapītaye || 1 || niyútvān vāyav á gahy ayáṃ ṣukró ayāmi te | gántāsi sunvató gṛihám || 2 || ṣukrásyādyá gávāṣira índravāyū niyútvataḥ | á yātam píbatam narā || 3 || ayáṃ vām mitrāvaruṇā sutáḥ sóma ṛitāvṛidhā | mámed ihá ṣrutam hávam || 4 || rájānāv ánabhidruhā dhruvé sádasy uttamé | sahásrasthūṇa āsāte || 5 || 7 ||

tá samrájā ghṛitásutī ādityá dánunas pátī | sácete ánavahvaram || 6 || gómad ū shú nāsatyáṣvāvad yātam aṣvinā | vartí rudrā nṛipáyyam || 7 || ná yát páro nántara ādadhárshad vṛishaṇvasū | duḥsáṅso mártyo ripúḥ || 8 || tá na á volham aṣvinā rayím piṣáṅgasaṃdṛiśam | dhíshṇyā varivovídam || 9 || índro aṅgá mahád bhayám abhí shád ápa cucyavat | sá hí sthiró vícarshaṇiḥ || 10 || 8 ||

40, 3 vi-mánam saptá-cakram. ávisva-minvam vishu-vṛítam. páñca-rasmim. 4 divi a°. cakré. puru-váram puru-kshúm. syatām. asmé *iti*. 5 abhi-cákshāṇaḥ. pṛítanāḥ. 6 viṣvam-invāḥ. rayi-pátiḥ. devi. — 41, 1 váyo *iti*. sóma-pītaye. 2 vāyo *iti*. gántā asi. 3 ṣukrásya a° gó-āṣiraḥ índravāyū *iti*. 4 ṛita-vṛidhā máma it. 5 ánabhi-druhā. sahásra-sthūne āsāte *iti*. 6 t. s. gh. 136, 1. ā. d. p. 136, 3. sácete *iti* ánava-hvaram. 7 ūṃ *iti* sú nāsatyā áṣva-vat. vartíḥ. nṛi-páyyam. 8 ná á° ā-dadhárshat vṛishaṇvasū *iti* vṛishaṇ-vasū duḥ-sáṅsaḥ. 9 piṣáṅga-saṃdṛiṣam. varivaḥ-vídam. 10 abhí sát. ví-carshaṇiḥ.

Digitized by Google

índraṣ ca mṛiḷáyāti no ná naḥ paścād aghám naśat | bhadrám bhavāti naḥ puráḥ || 11 || índra áśābhyas pári sárvābhyo ábhayaṃ karat | jétā śátrūn vícarshaṇiḥ || 12 || víśve devāsa á gata śṛiṇutá ma imám hávam | édám barhír ní shīdata || 13 || tīvró vo mádhumāñ ayáṃ śunáhotreshu matsaráḥ | etám pibata kámyam || 14 || índrajyeshṭhā — || 15 || 9 ||

ámbitame nádītame dévitame sárasvati | apraśastá iva smasi práśastim amba nas kṛidhi || 16 || tvé víśvā sarasvati śritáyūñshi devyám | śunáhotreshu matsva prajáṃ devi dididdhi naḥ || 17 || imá bráhma sarasvati jushásva vājinīvati | yá te mánma gṛitsamadá ṛitāvari priyá devéshu júhvati || 18 || prétāṃ yajñásya śambhúvā yuvám íd á vṛiṇīmahe | agníṃ ca havyaváhanam || 19 || dyávā naḥ pṛithiví imám sidhrám adyá divispṛíśam | yajñáṃ devéshu yachatām || 20 || á vām upástham adruhā devāḥ sīdantu yajñíyāḥ | ihádyá sómapītaye || 21 || 10 ||

42.

Kánikradaj janúsham prabruvāṇá íyarti vácam aritéva návam | sumaṅgálaṣ ca śakune bhávāsi má tvā ká cid abhibhá víśvyā vidat || 1 || má tvā śyená úd vadhīn má suparṇó má tvā vidad íshumān vīró ástā | pítryām ánu pradíśam kánikradat sumaṅgálo bhadravādí vadehá || 2 || áva kranda dakshiṇató gṛihāṇāṃ sumaṅgálo bhadravādí śakunte | má na stená īśata mághāśaṅso bṛihád — || 3 || 11 ||

41, 12 ví-carshaṇiḥ. 13 śṛiṇutá me. á i°. sīdata. śuná -hotreshu. 15 = 23, 8. 16 prá-śastim. 17 tvé *iti*. śritá ā°. śuná-hotreshu. pra-jām. 18 gṛitsa-madāḥ ṛita-vari. 19 prá i°. śam-bhúvā. havya-váhanam. 20 pṛithiví *iti*. divi-spṛíśam. 21 upá -stham. ihá a° sóma-pītaye. — 42, 1 kánikradat. pra-bruvāṇáḥ. aritā-iva. su-maṅgálaḥ. abhi-bhá. 2 vadhīt. su-parṇáḥ. pra -díśam. su-maṅgálaḥ bhadra-vādí vada ihá. 3 su-maṅgálaḥ bhadra -vādí. naḥ. má aghá-śaṅsaḥ.

Digitized by Google

43.

Pradakshiṇíd abhí gṛiṇanti kārávo váyo vádanta ṛituthấ ṣakúntayaḥ | ubhé vấcau vadati ṣāmagấ iva gāyatrấṃ ca traíshṭubhaṃ cấnu rājati || 1 || udgātéva ṣakune sấma gāyasi brahmaputrá iva sávaneshu ṣaṅsasi | vṛísheva vājí ṣíṣumatīr apítyā sarváto naḥ ṣakune bhadrám ấ vada viṣváto naḥ ṣakune púṇyam ấ vada || 2 || āvádaṅs tvấṃ ṣakune bhadrám ấ vada tūshṇíṃ ásīnaḥ sumatíṃ cikiddhi naḥ | yád utpátan vádasi karkarír yathā bṛihád — || 3 || 12 ||

Caturtho 'nuvākaḥ.

DVITĪYAM MAṆḌALAM.

43, 1 pra-dakshiṇít. ubhé *iti*. sāmagấḥ-iva. traístubham ca ánu. 2 udgātấ-iva. brahmaputráḥ-iva. vṛíshā-iva. api-ítya. 3 ā-vádan. su-matím. ut-pátan.

Digitized by Google

1.

Sómasya mā tavásaṃ vákshy agne váhniṃ cakartha vidáthe yájadhyai | devấñ áchā dídyad yuñjé ádriṃ ṣa-māyé agne tanvàṃ jushasva || 1 || práñcaṃ yajñáṃ cakṛima várdhatāṃ gíḥ samídbhir agníṃ námasā duvasyan | diváḥ ṣaṣāsur vidáthā kavīnấṃ gṛítsāya cit taváse gātúm īshuḥ || 2 || máyo dadhe médhiraḥ pūtádaksho diváḥ subándhur janúshā pṛithivyấḥ | ávindann u darṣatám apsv àntár devấso agníṃ apási svásṛīṇām || 3 || ávardhayan subhágaṃ saptá yahvīḥ ṣvetáṃ jajñānám arushám mahitvấ | ṣíṣuṃ ná jātám abhy àrur áṣvā devấso agníṃ jániman vapushyan || 4 || ṣukrébhir áṅgai rája ātatanvấn krátum punānáḥ kavíbhiḥ pavítraiḥ | ṣocír vásānaḥ páry ấyur apấṃ ṣríyo mimīte bṛihatír ánūnāḥ || 5 || 13 ||

vavrājā sīm ánadatīr ádabdhā divó yahvír ávasānā ánagnāḥ | sánā átra yuvatáyaḥ sáyonīr ékaṃ gárbhaṃ dadhire saptá vấṇīḥ || 6 || stīrṇá asya saṃháto viṣvárūpā ghṛitásya yónau sraváthe mádhūnām | ásthur átra dhenávaḥ pínvamānā mahī́ dasmásya mātárā samīcí || 7 || babhrāṇáḥ sūno sahaso vy àdyaud dádhānaḥ ṣukrá rabhasá vápūṅshi | ṣcó-

---

1, 1 ácha. ṣam-āyé. 2 samít-bhiḥ. 3 pūtá-dakshaḥ. su-bándhuḥ. ap-sú a°. 4 su-bhágam. abhí ā° áṣvāḥ. 5 áṅgaiḥ. ā-tatanvấn. 6 vavrāja. ádabdhāḥ. sá-yonīḥ. 7 sam-hátaḥ víṣva-rūpāḥ. pínvamānāḥ mahī́ *iti*. samīcí *iti* sam-īcí. 8 sūno *iti*. ví a°.

Digitized by Google

tanti dhárā mádhuno ghṛitásya vṛíshā yátra vāvṛidhé kávyena || 8 || pitúṣ cid údhar janúshā viveda vy àsya dhárā asṛijad ví dhénāḥ | gúhā cárantaṃ sákhibhiḥ ṣivébhir dívó yahvíbhir ná gúhā babhūva || 9 || pitúṣ ca gárbhaṃ janitúṣ ca babhre pūrvír éko adhayat pípyānāḥ | vṛíshṇe sapátnī ṣúcaye sábandhū ubhé asmai manushyè ní pāhi || 10 || 14 ||

uraú mahấṅ anibādhé vavardhấpo agníṃ yaṣásaḥ sáṃ hí pūrvíḥ | ṛitásya yónāv aṣayad dámūnā jāmīnấṃ agnír apási svásṛīnām || 11 || akró ná babhríḥ samithé mahínāṃ didṛikshéyaḥ sūnáve bhárijīkaḥ | úd usríyā jánitā yó jajấnāpấṃ gárbho nṛítamo yahvó agníḥ || 12 || apấṃ gárbhaṃ darṣatám óshadhīnāṃ vánā jajāna subhágā vírūpam | devấsaṣ cin mánasā sáṃ hí jagmúḥ pánishṭhaṃ jātáṃ tavásaṃ duvasyan || 13 || bṛihánta íd bhānávo bhárijīkam agníṃ sacanta vidyúto ná ṣukráḥ | gúheva vṛiddhấṃ sádasi své antár apārá ūrvé amṛítaṃ dúhānāḥ || 14 || íḷe ca tvā yájamāno havírbhir íḷe sakhitvấṃ sumatím níkāmaḥ | devaír ávo mimīhi sáṃ jaritré rákshā ca no dámyebhir ánīkaiḥ || 15 || 15 ||

upakshetāras táva supraṇīté 'gne víṣvāni dhányā dádhānāḥ | surétasā ṣrávasā túñjamānā abhí shyāma pṛitanāyūñr ádevān || 16 || á devánām abhavaḥ ketúr agne mandró víṣvāni kávyāni vidván | práti mártāñ avāsayo dámūnā ánu devấn rathiró yāsi sádhan || 17 || ní duroṇé amṛíto mártyānāṃ rấjā sasāda vidáthāni sádhan | ghṛitápratīka urviyấ vy àdyaud agnír víṣvāni kávyāni vidván || 18 || á no gahi sakhyébhiḥ ṣivébhir mahấn mahíbhir ūtíbhiḥ saraṇyán | asmé

1, 8 dhārāḥ. vavṛidhé. 9 údhaḥ. ví a°. 10 sapátnī *iti* sa-pátnī. sábandhū *iti* sá-bandhū ubhé *iti*. manushyè *iti*. 11 ani -bādhé vavardha á°. dámūnāḥ. 12 sam-ithé. bhāḥ-ṛijīkaḥ. usríyāḥ. jajāna a°. 13 su-bhágā ví-rūpam. cit. 14 bhāḥ-ṛijīkam. vi-dyútaḥ. gúhā-iva. apāré. 15 su-matím ní-kāmaḥ. rákṣha. 16 upa-kṣhetāraḥ. su-praṇīte á°. su-rétasā. syāma. 18 ghṛitá -pratīkaḥ. ví a°. 19 asmé *iti*.

Digitized by Google

rayím bahuláṃ sámtarutraṃ suvácam bhāgáṃ yaśásaṃ kṛidhī naḥ || 19 || etá te agne jánimā sánāni prá pūrvyáya nūtanāni vocam | mahánti vríshṇe sávanā kṛitémā jánmañ-janman níhito jātávedāḥ || 20 || jánmañ-janman níhito jātávedā viśvámitrebhir idhyate ájasraḥ | tásya vayáṃ sumataú yajñíyasyápi bhadré saumanasé syāma || 21 || imáṃ yajñáṃ sahasāvan tváṃ no devatrá dhehi sukrato rárāṇaḥ | prá yaṅsi hotar bṛihatír ísho nó 'gne máhi drávinam á yajasva || 22 || íḷām agne purudáṅsaṃ saníṃ góḥ śaśvattamáṃ hávamānāya sādha | syán naḥ sūnús tánayo vijávágne sá te sumatír bhūtv asmé || 23 || 16 ||

2.

Vaiśvānaráya dhisháṇām ṛitāvṛídhe ghṛitáṃ ná pūtám agnáye janāmasi | dvitá hótāram mánushaś ca vāghāto dhiyá rátham ná kúliśaḥ sám ṛiṇvati || 1 || sá rocayaj janúshā ródasī ubhé sá mātrór abhavat putrá íḍyaḥ | havyaváḷ agnír ajáraś cánohito dūḷábho viśám átithir vibhávasuḥ || 2 || krátvā dákshasya tárusho vídharmaṇi devás agníṃ janayanta cíttibhiḥ | rurucānám bhānúnā jyótishā mahám átyaṃ ná vájaṃ sanishyánn úpa bruve || 3 || á mandrásya sanishyánto váreṇyaṃ vṛiṇīmáhe áhrayaṃ vájam ṛigmíyam | rātím bhṛígūṇām uśíjaṃ kavíkratum agníṃ rájantaṃ divyéna śocíshā || 4 || agníṃ sumnáya dadhire puró jánā vájaśravasam ihá vṛiktábarhishaḥ | yatásrucaḥ surúcaṃ viśvádevyaṃ rudráṃ yajñánām sádhadishṭim apásām || 5 || 17 ||

1, 19 sám-tarutram su-vácam. kṛidhi. 20 jánima. kṛitá imá. ní-hitaḥ jātá-vedāḥ. 21 j.—j. 20. su-mataú yajñíyasya ápi. 22 sukrato *iti* su-krato. naḥ á°. 23 puru-dáṅsam. syát. vijá-vā á°. su-matíḥ. asmé *iti*. — 2, 1 ṛita-vṛídhe. 2 rocayat. ródasī *iti* ubhé *iti*. havya-vát. cánaḥ-hitaḥ duḥ-dábhaḥ. vibhá-vasuḥ. 3 ví -dharmaṇi. 4 kaví-kratum. 5 jánāḥ vája-śravasam. vṛiktá -barhishaḥ yatá-srucaḥ su-rúcam viśvá-devyam. sádhat-ishṭim.

Digitized by Google

pā́vakaśoce táva hí kshā́yam pā́ri hótar yajñéshu vṛiktábarhisho náraḥ | ágne dúva ichámānāsa ā́pyam úpāsate dráviṇam dhehi tébhyaḥ || 6 || á ródasī apṛiṇad á svàr maháj jātám yád enam apáso ádhārayan | só adhvarā́ya pári ṇīyate kavír átyo ná vā́jasātaye cánohitaḥ || 7 || namasyáta havyádātiṃ svadhvarā́ṃ duvasyáta dámyaṃ jātávedasam | rathír ṛitásya bṛiható vícarshaṇir agnír devā́nām abhavat puróhitaḥ || 8 || tisró yahvásya samídhaḥ párijmano 'gnér apunann uṣíjo ámṛityavaḥ | tā́sām ékām ádadhur mártye bhújam u lokám u dvé úpa jāmím īyatuḥ || 9 || viśā́ṃ kavíṃ vispátim mā́nushīr íshaḥ sáṃ sīm akṛiṇvan svádhitiṃ ná téjase | sá udváto niváto yāti vévishat sá gárbham eshú bhúvaneshu dīdharat || 10 || [18] ||

sá jinvate jaṭháreshu prajajñivā́n vṛíshā citréshu nā́nadan ná siṁháḥ | vaiśvānaráḥ pṛithupájā ámartyo vásu rátnā dáyamāno ví dāśúshe || 11 || vaiśvānaráḥ pratnáthā nā́kam áruhad divás pṛishṭhám bhándamānaḥ sumánmabhiḥ | sá pūrvaváj janáyañ jantáve dhánaṃ samānám ájmam páry eti jā́gṛivir || 12 || ṛitávānaṃ yajñíyaṃ vípram ukthyàm á yáṃ dadhé mātaríśvā diví kshā́yam | tám citráyāmaṃ hárikeśam īmahe sudītím agníṃ suvitā́ya návyase || 13 || śúciṃ ná yā́mann ishirā́ṃ svardṛíśaṃ ketúṃ divó rocanasthā́m usharbúdhaṁ | agním mūrdhā́naṃ divó ápratishkutaṃ tám īmahe námasā vā́jínam bṛihát || 14 || mandrā́ṃ hótāraṃ śúcim ádvayāvinaṃ dámūnasam ukthyàṃ viśvácarshaṇim | rátha ṃ ná citrā́ṃ vápushāya darśatám mánurhitaṃ sádam íd rāyá īmahe || 15 || [19] ||

2, 6 pā́vaka-śoce. vṛiktá-barhishaḥ. úpa ā°. 7 ródasī *iti.* mahát. nīyate. vā́ja-sātaye cánaḥ-hitaḥ. 8 havyá-dātim su-adhvarā́m. jātá-vedasam. ví-carshaṇiḥ. puráḥ-hitaḥ. 9 sam-ídhaḥ pári-jmanaḥ. dvé *iti.* 10 svá-dhitim. 11 prajajñi-vā́n. nā́nadat. pṛithu-pā́jāḥ. 12 ā́ a°. sumánma-bhiḥ. pūrva-vát. 13 ṛitá-vānam. citrá-yāmam hári-keśam. su-dītím. 14 svaḥ-dṛíśam. rocana-sthā́m ushaḥ-búdham. áprati-skutam. 15 viśvá-carshaṇim. mánuḥ-hitam.

Digitized by Google

3.

Vaiṣvānaráya pṛithupájase vípo rátnā vidhanta dharúṇeshu gātave | agnír hí devắñ amṛíto duvasyáty áthā dhármāṇi sanátā ná dūdushat || 1 || antár dūtó ródasī dasmá īyate hótā níshatto mánushaḥ puróhitaḥ | kshắyam bṛihántam pári bhūshati dyúbhir devébhir agnír ishitó dhiyắvasuḥ || 2 || ketúṃ yajñắnāṃ vidáthasya sádhanaṃ víprāso agním mahayanta cíttibhiḥ | ápāṅsi yásminn ádhi saṃdadhúr gíras tásmin sumnắni yájamāna ắ cake || 3 || pitắ yajñắnām ásuro vipaścítāṃ vimánam agnír vayúnaṃ ca vāghátām | ắ viveśa ródasī bhúrivarpasā purupriyó bhandate dhắmabhiḥ kavíḥ || 4 || candrám agníṃ candráratham hárivrataṃ vaiṣvānarám apsushádaṃ svarvídam | vigāhắṃ tūrṇíṃ távishībhir ắvṛitam bhúrṇiṃ devắsa ihá suśríyaṃ dadhuḥ | 5 || 20 ||

agnír devébhir mánushaś ca jantúbhis tanvānó yajñám purupéśasaṃ dhiyắ | rathír antár īyate sắdhadishṭibhir jíro dámūnā abhiśasticátanaḥ || 6 || ágne járasva svapatyá áyuny ūrjắ pinvasva sám ísho didīhi naḥ | váyāṅsi jinva bṛihatáś ca jāgṛiva uśíg devánām ási sukrátur vipắm || 7 || viśpátiṃ yahvám átithiṃ náraḥ sádā yantáraṃ dhīnắm uśíjaṃ ca vāghátām | adhvaráṇāṃ cétanaṃ jātávedasam prá śaṅsanti námasā jūtíbhir vṛidhé || 8 || vibhávā devắḥ suráṇaḥ pári kshitír agnír babhūva śávasā sumádrathaḥ | tásya vratắni bhūriposhíṇo vayám úpa bhūshema dáma ắ suvṛiktíbhiḥ || 9 || vaiśvānara táva dhắmāny ắ cake yébhiḥ svarvíd

---

3, 1 pṛithu-pắjase. átha. 2 ródasī *iti*. ní-sattaḥ. puráḥ-hitaḥ. dhiyắ-vasuḥ. 3 sam-dadhúḥ. 4 vipaḥ-cítām vi-mắnam. ródasī *iti* bhūri-varpasā puru-priyáḥ. 5 candrá-ratham hári-vratam. apsu-sádam svaḥ-vídam vi-gāhám. ắ-vṛitam. su-śríyam. 6 puru-péśasam. sắdhadishṭi-bhiḥ. abhiśasti-cātanaḥ. 7 su-apatyé. jāgṛive. su-krátuḥ. 8 jātá-vedasam. 9 su-ráṇaḥ. sumát-rathaḥ. bhūri-poshíṇaḥ. dáme. suvṛiktí-bhiḥ. 10 svaḥ-vít.

Digitized by Google

ábhavo vicakshaṇa | jātá ā́pṛiṇo bhúvanāni ródasī ágne tā́ víṣvā paribhū́r asi tmánā || 10 || vaiṣvānarásya daṅsánābhyo bṛihád āriṇād ékaḥ svapasyáyā kavíḥ | ubhā́ pitárā mahā́yann ajāyatāgnír dyā́vāpṛithiví bhū́riretasā || 11 || 21 ||

4.

Samít-samit sumánā bodhy asmé ṣucā́-ṣucā sumatíṃ rāsi vásvaḥ | ā́ deva devā́n yajáthāya vakshi sákhā sákhīn sumánā yakshy agne || 1 || yáṃ devā́sas trír áhann āyájante divé-dive váruṇo mitró agníḥ | sémáṃ yajñám mádhumantaṃ kṛidhī nas tánūnapād ghṛitáyoniṃ vidhántam || 2 || prá dídhitir viṣvávārā jigāti hótāram iḷáḥ prathamáṃ yájadhyai | áchā námobhir vṛishabháṃ vandádhyai sá devā́n yakshad ishitó yájīyān || 3 || ūrdhvó vāṃ gātúr adhvaré akāry ūrdhvā́ ṣocíṅshi prásthitā rájāṅsi | divó vā nā́bhā ny àsādi hótā stṛiṇīmáhi devávyacā ví barhíḥ || 4 || saptá hotrā́ṇi mánasā vṛiṇānā́ ínvanto víṣvam práti yann ṛiténa | nṛipéṣaso vidátheshu prá jātā́ abhīmáṃ yajñáṃ ví caranta pū́rvīḥ || 5 || 22 ||

ā́ bhā́ndamāne ushásā úpāke utá smayete tanvà vírūpe | yáthā no mitró váruṇo jújoshad índro marútvāṅ utá vā máhobhiḥ || 6 || daívyā hótārā prathamā́ ny ṛiñje saptá pṛikshā́saḥ svadháyā madanti | ṛitáṃ ṣáṅsanta ṛitám ít tá āhur ánu vratáṃ vratapā́ dídhyānāḥ || 7 || ā́ bhāratī bhāratībhiḥ sajóshā íḷā devaír manushyèbhir agníḥ | sárasvatī sārasvatébhir arvā́k tisró devír barhír édáṃ sadantu || 8 || tán nas turípam ádha poshayitnú déva tvashṭar ví rarāṇáḥ

3, 10 vi-cakshaṇa. ā́ aº. ródasī *iti*. pari-bhúḥ. 11 su-apasyáyā. ajāyata aº dyā́vāpṛithiví *iti* bhū́ri-retasā. — 4, 1 samít-samit su-mánāḥ (2). asmé *iti*. su-matím. 2 ā-yájante. sā́ḥ iº. kṛidhi. tánū-napāt ghṛitá-yonim. 3 viṣvá-vārā. ácha. 4 prá-sthitā. ní aº. devá-vyacāḥ. 5 nṛi-péṣasaḥ. abhí iº. 6 bhándamāne *iti* ushásau úpāke *iti*. smayete *iti*. vírūpe *iti* ví-rūpe. 7 ní ṛiº. té. vrata-pā́ḥ. 8 sa-jóshāḥ. ā́ iº. 9 tát.

Digitized by Google

syasva | yáto vīráḥ karmaṇyàḥ sudáksho yuktágrāvā jáyate devákāmaḥ || 9 || vánaspaté 'va sṛijópa devắn agnír havíḥ ṣamitā́ sūdayāti | séd u hótā satyátaro yajāti yáthā devánaṃ jánimāni véda || 10 || á yāhy agne samidhānó arvắñ índreṇa devaíḥ sarátham turébhiḥ | barhír na āstām áditiḥ suputrá svắhā devā́ amṛítā mādayantām || 11 || [23] ||

5.

Práty agnír ushásaṣ cékitānó 'bodhi víprah padavíḥ kavīnắm | pṛithupā́jā devayádbhiḥ sámiddhó 'pa dvárā támaso váhnir āvaḥ || 1 || préd v agnír vāvṛidhe stómebhir gīrbhí stotṛīṇắṃ namasyà ukthaíḥ | pūrvír ṛitásya saṃdṛíṣaṣ cakānáḥ sáṃ dūtó adyaud usháso viroké || 2 || ádhāyy agnír mánushīshu vikshv àpắṃ gárbho mitrá ṛiténa sắdhan | á haryató yajataḥ sánv asthād ábhūd u vípro hávyo matīnắm || 3 || mitró agnír bhavati yát sámiddho mitró hótā váruṇo jātávedāḥ | mitró adhvaryúr ishiró dámūnā mitráḥ síndhūnām utá párvatānām || 4 || páti priyáṃ ripó ágram padáṃ véḥ páti yahváṣ cáraṇaṃ sū́ryasya | páti nábhā saptáṣīrshāṇam agníḥ páti devánām upamádam ṛishváḥ || 5 || [24] ||

ṛibhúṣ cakra íḍyaṃ cáru nắma víṣvāni devó vayúnāni vidvắn | sasásya cárma ghṛitávat padáṃ vés tád íd agní rakshaty áprayuchan || 6 || á yónim agnír ghṛitávantam asthāt pṛithúpragāṇam uṣántam uṣā́naḥ | dídyānaḥ ṣúcir ṛishváḥ pāvakáḥ púnaḥ-punar mātárā návyasī kaḥ || 7 || sadyó jātá óshadhībhir vavakshe yádī várdhanti prasvó ghṛi-

---

4, 9 syasveti syasva. su-dákshaḥ yuktá-grāvā. devá-kāmaḥ. 10 vánaspate áva sṛija úpa. sáḥ ít 11 sam-idhānáḥ. sa-rátham. su-putrā́. amṛítāḥ. — 5, 1 cékitānaḥ á°. pada-víḥ pṛithu-pā́jāḥ. sám-iddhaḥ ápa. āvar *ity* āvaḥ. 2 prá ít. vavṛidhe. gīḥ-bhíḥ. sam-dṛíṣaḥ. vi-roké. 3 vikshú a°. 4 sám-iddhaḥ. jātá-vedaḥ. dámūnāḥ. 5 saptá-ṣīrshāṇam. upa-mā́dam. 6 cakre. agníḥ. ápra-yuchan. 7 pṛithú-pragāṇam. návyasī *iti* kar *iti* kaḥ. 8 yádī. pra-svàḥ.

Digitized by Google

téna | ápa iva pravátā śúmbhamānā urushyád agníḥ pitrór upásthe || 8 || úd u shṭutáḥ samídhā yahvó adyaud várshman divó ádhi nábhā pṛithivyáḥ | mitró agnír ídyo mātaríśvā dūtó vakshad yajáthāya devấn || 9 || úd astambhīt samídhā nákam ṛishvò 'gnír bhávann uttamó rocanánām | yádī bhṛígubhyaḥ pári mātaríśvā gúhā sántaṃ havyavấhaṃ samīdhé || 10 || íḷām agne — || 11 || [25] ||

6.

Prá kāravo mananá vacyámānā devadrícīṃ nayata devayántaḥ | dakshiṇāvấḍ vājínī prấcy eti havír bhárantī agnáye ghṛitácī || 1 || á ródasī apṛiṇā jáyamāna utá prá rikthā ádha nú prayajyo | diváś cid agne mahiná pṛithivyá vacyántāṃ te váhnayaḥ saptájihvāḥ || 2 || dyaúś ca tvā pṛithiví yajñíyāso ní hótāraṃ sādayante dámāya | yádī víśo mánushīr devayántīḥ práyasvatīr íḷate śukrám arcíḥ || 3 || mahấn sadhásthe dhruvá á níshatto 'ntár dyávā mấhine háryamāṇaḥ | áskre sapátnī ajáre ámṛikte sabardúghe urugāyásya dhenú || 4 || vratá te agne maható mahấni táva krátvā ródasī á tatantha | tvấṃ dūtó abhavo jáyamānas tvấṃ netá vṛishabha carshaṇīnām || 5 || [26] ||

ṛitásya vā keśínā yogyábhir ghṛitasnúvā róhitā dhurí dhishva | áthấ vaha devấn deva víśvān svadhvará kṛiṇuhi jātavedaḥ || 6 || diváś cid á te rucayanta rokấ ushó vibhātír ánu bhāsi pūrvíḥ | apó yád agna uśádhag váneshu hótur mandrásya panáyanta devấḥ || 7 || uraú vā yé antárikshe mádanti divó vā yé rocané sánti devấḥ | úmā vā yé

5, 8 upá-sthe. 9 stutáḥ sam-ídhā. mātaríśvā á. 10 sam -ídhā. ṛishváḥ a°. yádi. havya-vấham sam-idhé. — 6, 1 vacyámānāḥ. dakshiṇā-vấṭ. prấcī. bhárantī. 2 ródasī *iti* apṛiṇāḥ. prayajyo *iti* pra-yajyo. pṛithivyấḥ. saptá-jihvāḥ. 3 yádi. 4 sadhá-sthe. ní-sattaḥ. mấhine *iti*. áskre *iti* sapátnī *iti* sa-pátnī ajáre *iti* ámṛikte *iti* sabardúghe *iti* sabaḥ-dúghe uru-gāyásya dhenú *iti*. 5 ródasī *iti*. 6 ghṛita-snúvā. átha á. su-adhvará. jāta-vedaḥ. 7 vi-bhātíḥ. agne. 8 úmāḥ.

Digitized by Google

suhávāso yájatrā āyemiré rathyò agne áṣvāḥ || 8 || aíbhir agne saráthaṃ yāhy arvāñ nānāráthaṃ vā vibhávo hy áṣvāḥ | pátnīvatas triṅṣátaṃ tríṅṣ ca devān anushvadhám á vaha mādáyasva || 9 || sá hótā yásya ródasī cid urví yajñáṃ-yajñam abhí vṛidhé gṛiṇītáḥ | prācī adhvaréva tasthatuḥ suméke ṛitávarī ṛitájātasya satyé || 10 || íḷām agne — || 11 || 27 ||

Ashṭamo 'dhyāyaḥ.

DVITĪYO 'SHṬAKAḤ.

7.

Prá yá ārúḥ ṣitipṛishṭhásya dhāsér á mātárā viviṣuḥ saptá vāṇīḥ | parikshítā pitárā sáṃ carete prá sarsrāte dīrghám āyuḥ prayákshe || 1 || divákshaso dhenávo vṛíshṇo áṣvā devír á tasthau mádhumad váhantīḥ | ṛitásya tvā sádasi kshemayántam páry ékā carati vartaníṃ gaúḥ || 2 || á sīm arohat suyámā bhávantīḥ pátiṣ cikitván rayivíd rayīṇām | prá nílapṛishṭho atasásya dhāsés tá avāsayat purudhápratīkaḥ || 3 || máhi tvāshṭrám ūrjáyantīr ajuryám stabhūyámānaṃ vaháto vahanti | vy áṅgebhir didyutānáḥ sadhástha ékām iva ródasī á viveṣa || 4 || jānánti vṛíshṇo arushásya ṣévam utá bradhnásya ṣásane raṇanti | divorúcaḥ surúco rócamānā íḷā yéshāṃ gáṇyā máhinā gīḥ || 5 || 1 ||

utó pitṛíbhyām pravídānu ghósham mahó mahádbhyām anayanta ṣūshám | ukshá ha yátra pári dhánam aktór ánu

6, 8 su-hávāsaḥ. ā-yemiré. 9 aí a°. 14, 1. sa-rátham. nānā-rathám. vi-bhávaḥ hí. anu-svadhám. 10 ródasī *iti*. urví *iti*. prācī *iti* adhvarā-iva. suméke *iti* su-méke ṛitávarī *ity* ṛitá-varī ṛitá-jātasya satyé *iti*. — 7, 1 yé. ṣiti-pṛishṭhásya. pari-kshítā. carete *iti*. sarsrāte *iti*. pra-yákshe. 2 áṣvāḥ. 3 su-yámāḥ. rayi-vít. níla-pṛishṭhaḥ. purudhá-pratīkaḥ. 4 stabhu-yámānam. ví. sadhá-sthe. ródasī *iti*. 5 divaḥ-rúcaḥ su-rúcaḥ. 6 utó *iti*. pra-vídā ánu.

Digitized by Google

svám dhāma jaritúr vaváksha || 6 || adhvaryúbhiḥ pañcábhiḥ saptá víprāḥ priyám rakshante níhitam padám véḥ | práñco madanty uksháṇo ajuryá devá devánām ánu hí vratá gúḥ || 7 || daívyā hótārā prathamá — || 8 || vṛishāyánte mahé átyāya pūrvír vṛíshṇe citráya raṣmáyaḥ suyāmáḥ | déva hotar mandrátaraṣ cikitván mahó deván ródasī éhá vakshi || 9 || prikshápṛayajo draviṇaḥ suvácaḥ suketáva usháso revád ūshuḥ | utó cid agne mahiná pṛithivyáḥ kṛitám cid énaḥ sám mahé daṣasya || 10 || íḷām agne — || 11 || 2 ||

8.

Añjánti tvám adhvaré devayánto vánaspate mádhunā daívyena | yád ūrdhvás tíshṭhā dráviṇehá dhattād yád vā ksháyo mātúr asyá upásthe || 1 || sámiddhasya ṣráyamāṇaḥ purástād bráhma vanvānó ajáram suvíram | āré asmád ámatim bádhamāna úc chrayasva mahaté saúbhagāya || 2 || úc chrayasva vanaspate várshman pṛithivyá ádhi | súmitī mīyámāno várco dhā yajñávāhase || 3 || yúvā suvásāḥ párivīta ágāt sá u ṣréyān bhavati jáyamānaḥ | tám dhírāsaḥ kaváya ún nayanti svādhyò mánasā devayántaḥ || 4 || jātó jāyate sudinatvé áhnām samaryá á vidáthe várdhamānaḥ | punánti dhírā apáso manīshá devayá vípra úd iyarti vácam || 5 || 3 ||

yán vo náro devayánto nimimyúr vánaspate svádhitir vā tatáksha | té devásaḥ sváravas tasthivánsaḥ prajávad asmé didhishantu rátnam || 6 || yé vṛikṇáso ádhi kshámi nímitāso yatásrucaḥ | té no vyantu váryam devatrá kshe-

---

7, 7 ní-hitam. vér *iti* véḥ. ajuryáḥ devāḥ. gúr *iti* gúḥ. 8 = II, 4, 7. 9 vṛisha-yánte. su-yāmáḥ. ródasī *iti* á ihá. 10 pṛikshá-prayajaḥ. su-vácaḥ su-ketávaḥ. utó *iti*. — 8, 1 tíshṭhāḥ dráviṇā ihá. upá-sthe. 2 sám-iddhasya. su-víram. út ṣ°. 3 út ṣ°. sú-mitī. dhāḥ yajñá-vāhase. 4 su-vásāḥ pári-vītaḥ á a°. út. su-ādhyàḥ. 5 sa-maryé. deva-yáḥ. 6 ni-mimyúḥ. svá-dhitiḥ. asmé *iti*. 7 ní-mitāsaḥ yatá-srucaḥ.

Digitized by Google

trasádhasaḥ || 7 || ādityá rudrá vásavaḥ sunīthá dyávākshámā pṛithiví antáriksham | sajóshaso yajñám avantu devá ūrdhvám kṛiṇvantv adhvarásya ketúm || 8 || haṁsá iva śreṇiśó yátānāḥ śukrá vásānāḥ sváravo na ágvaḥ | unnīyámānāḥ kavíbhiḥ purástād devá devánām ápi yanti páthaḥ || 9 || śṛíṅgāṇīvéc chṛiṅgíṇām sám dadṛiśre cashálavantaḥ sváravaḥ pṛithivyám | vāghádbhir vā vihavé śróshamāṇā asmáṅ avantu pṛitanájyeshu || 10 || vánaspate śatávalśo ví roha sahásravalśā ví vayám ruhema | yám tvám ayám svádhitis téjamānaḥ praṇināya mahaté saúbhagāya || 11 || 4 ||

9.

Sákhāyas tvā vavṛimahe devám mártāsa ūtáye | apám nápātam subhágam sudíditim suprátūrtim anehásam || 1 || káyamāno vaná tvám yán mātṛír ájagann apáḥ | ná tát te agne pramṛíshe nivártanam yád dūré sánn ihábhavaḥ || 2 || áti tṛishṭám vavakshithāthaivá sumánā asi | prá-prānyé yánti páry anyá āsate yéshām sakhyé ási śritáḥ || 3 || īyivāṅsam áti srídhaḥ śáśvatīr áti sascátaḥ | ánv īm avindan niciráso adrúho 'psú siṅhám iva śritám || 4 || sasṛivāṅsam iva tmánāgnim itthá tiróhitam | aínam nayan mātaríśvā parāváto devébhyo mathitám pári || 5 || 5 ||

tám tvā mártā agṛibhṇata devébhyo havyavāhana | víśvān yád yajñáṅ abhipási mānusha táva krátvā yavishṭhya || 6 || tád bhadrám táva dańsánā pákāya cic chadayati | tvám yád agne paśávaḥ samáśate sámiddham apiśarvaré || 7 || á juhotā svadhvarám śírám pāvakáśocisham |

8, 7 kshetra-sádhasaḥ. 8 ādityáḥ rudráḥ. su-nīthá. pṛithiví. sa-jóshasaḥ. 9 á a° ut-nīyámānāḥ. devá. 10 śṛiṅgáṇi-iva ít ś°. vi-havé. 11 śatá-valśaḥ. sahásra-valśāḥ. svá-dhitiḥ. pra-ninaya. — 9, 1 su-bhágam su-díditim su-prátūrtim. 2 yát. pra-mṛíshe ni-vártanam. ihá á°. 3 vavakshitha átha evá su-mánāḥ. prá-pra a°. anyé. 4 ni-cirásaḥ. 5 tmánā a°. tiráḥ-hitam á e° nayat. 6 havya-váhana. abhi-pási. 7 cit. sam-áśate sám-iddham api-śarvaré. 8 juhota su-adhvarám. pāvaká-śocisham.

Digitized by Google

āṣúṃ dūtám ajirám pratnám ídyaṃ ṣrushṭí devám saparyata || 8 || tríṇi ṣatá trí sahásrāṇy agníṃ triṁṣác ca devá náva cāsaparyan | aúkshan ghṛitaír ástṛiṇan barhír asmā ád íd dhótāraṃ ny àsādayanta || 9 || 6 ||

10.

Tvám agne manīshíṇaḥ samrájaṃ carshaṇīnám | devám mártāsa indhate sám adhvaré || 1 || tvám yajñéshv ṛitvíjam ágne hótāram īḷate | gopá ṛitásya dīdihi své dáme || 2 || sá ghā yás te dádāṣati samídhā jātávedase | só agne dhatte suvíryaṃ sá pushyati || 3 || sá ketúr adhvaráṇām agnír devébhir á gamat | añjānáḥ saptá hótṛibhir havíshmate || 4 || prá hótre pūrvyáṃ váco 'gnáye bharatā bṛihát | vipáṃ jyótīṁshi bíbhrate ná vedháse || 5 || 7 ||

agníṃ vardhantu no gíro yáto jáyata ukthyàḥ | mahé vájāya dráviṇāya darṣatáḥ || 6 || ágne yájishṭho adhvaré devắn devayaté yaja | hótā mandró ví rājasy áti sridhaḥ || 7 || sá naḥ pāvaka dīdihi dyumád asmé suvíryam | bhávā stotṛíbhyo ántamaḥ svastáye || 8 || táṃ tvā víprā vipanyávo jāgṛivắṁsaḥ sám indhate | havyavắham ámartyaṃ sahovṛídham || 9 || 8 ||

245

11.

Agnír hótā puróhito 'dhvarásya vícarshaṇiḥ | sá veda yajñám ānushák || 1 || sá havyavắḷ ámartya uṣíg dūtáṣ cánohitaḥ | agnír dhiyá sám ṛiṇvati || 2 || agnír dhiyá sá cetati ketúr yajñásya pūrvyáḥ | árthaṃ hy àsya taráṇi || 3 || agníṃ sūnúṃ sánaṣrutaṃ sáhaso jātávedasam | váhniṃ

9, 9 triṁṣát. devắḥ. ca a°. asmai. hótāram ní a°. — 10, 1 sam -rājam. 3 gha. sam-ídhā jātá-vedase. su-víryam. 5 bharata. 6 jáyate. 7 d. d. y. 15, 12. 8 asmé *iti* su-víryam bháva. 9 víprāḥ. havya-vắham. sahaḥ-vṛídham. — 11, 1 puráḥ-hitaḥ. ví -carshaṇiḥ. 2 havya-vắṭ. cánaḥ-hitaḥ. 3 hí a°. 4 sána-ṣrutam. jātá-vedasam.

Digitized by Google

devá akṛiṇvata || 4 || ádābhyaḥ puraetá viṣám agnír mánushīṇām | túrṇī ráthaḥ sádā návaḥ || 5 || 9 ||

sāhvắn víśvā abhiyújaḥ krátur devánām ámṛiktaḥ | agnís tuvíśravastamaḥ || 6 || abhí práyāṅsi váhasā dāṣvắṅ aṣnoti mártyaḥ | kshấyam pāvakáśocishaḥ || 7 || pári víśvāni súdhitāgnér aṣyāma mánmabhiḥ | víprāso jātávedasaḥ || 8 || ágne víśvāni váryā vájeshu sanishāmahe | tvé devása érire || 9 || 10 ||

12.

Índrāgnī á gataṃ sutáṃ gīrbhír nábho váreṇyam | asyá pātaṃ dhiyéshitā || 1 || índrāgnī jaritúḥ sácā yajñó jigāti cétanaḥ | ayấ pātam imáṃ sutám || 2 || índram agníṃ kavichádā yajñásya jūtyấ vṛiṇe | tấ sómasyehá tṛimpatām || 3 || toṣấ vṛitraháṇā huve sajítvānāparājitā | indrāgní vājasấtamā || 4 || prá vām arcanty ukthíno nīthāvído jaritấraḥ | índrāgnī ísha á vṛiṇe || 5 || 11 ||

índrāgnī navatím púro dāsápatnīr adhūnutam | sākám ékena kármaṇā || 6 || índrāgnī ápasas páry úpa prá yanti dhītáyaḥ | ṛitásya pathyā́ ánu || 7 || índrāgnī tavishấṇi vāṃ sadhásthāni práyāṅsi ca | yuvór aptū́ryaṃ hitám || 8 || índrāgnī rocaná diváḥ pári vájeshu bhūshathaḥ | tád vāṃ ceti prá vīryàm || 9 || 12 ||

Prathamo 'nuvākaḥ.

13.

Prá vo devấyāgnáye bárhishṭhaṃ arcāsmai | gámad devébhir á sá no yájishṭho barhír á sadat || 1 || ṛitávā yá-

11, 5 puraḥ-etā. tū́rṇiḥ. 6 sahvắn abhi-yújaḥ. tuvíśravaḥ -tamaḥ. 7 pāvaká-śocishaḥ. 8 sú-dhitā a°. jātá-vedasaḥ. 9 tvé *iti*. á ī°. — 12, 1 índrāgnī *iti* (2. 5—9). dhiyấ ishitā. 3 kavi -chádā. sómasya ihá. 4 vṛitra-hánā. sa-jítvānā áparā-jitā indrāgní *iti* vāja-sātamā. 5 nītha-vídaḥ. 6 dāsá-patnīḥ. 8 sadhá -sthāni. ap-tū́ryam. — 13, 1 devấya a°. arca a°. 2 ṛitá-vā.

Digitized by Google

sya ródasī dákshaṃ sácanta ūtáyaḥ | havíshmantas tám īḷate táṃ sanishyántó 'vase || 2 || sá yantá vípra eshāṃ sá yajñánām áthā hí sháḥ | agníṃ táṃ vo duvasyata dátā yó vánitā maghám || 3 || sá naḥ ṣármāṇi vītáye 'gnír yachatu ṣámtamā | yáto naḥ prushṇávad vásu diví kshitíbhyo apsv á || 4 || dīdivā́ṅsam ápūrvyaṃ vásvībhir asya dhītíbhiḥ | ṛíkvāṇo agníṃ indhate hótāraṃ viṣpátiṃ viṣā́m || 5 || utá no bráhmann avisha ukthéshu devahūtamaḥ | ṣám naḥ ṣocā marúdvṛidhó 'gne sahasrasātamaḥ || 6 || nú no rāsva sahásravat tokávat pushṭimád vásu | dyumád agne suvíryaṃ várshishṭham ánupakshitam || 7 || 13 ||

14.

Á hótā mandró vidáthāny asthāt satyó yájvā kavítamaḥ sá vedhā́ḥ | vidyúdrathaḥ sáhasas putró agníḥ ṣocíshkeṣaḥ pṛithivyā́m pā́jo aṣret || 1 || áyāmi te námaüktiṃ jushasva ṛítāvas túbhyaṃ cétate sahasvaḥ | vidvā́ṅ á vakshi vidúsho ní shatsi mádhya á barhír ūtáye yajatra || 2 || drávatāṃ ta ushásā vājáyantī ágne vā́tasya pathyā́bhir ácha | yát sīm añjánti pūrvyáṃ havírbhir á vandhúreva tasthatur duroṇé || 3 || mitráṣ ca túbhyaṃ váruṇaḥ sahasvó 'gne víṣve marútaḥ sumnám arcan | yác chocíshā sahasas putra tíshṭhā abhí kshitī́ḥ pratháyan sū́ryo nṛ́n || 4 || vayáṃ te adyá rarimā́ hí kā́mam uttānáhastā námasopasádya | yájishṭhena mánasā yakshi devā́n ásredhatā mánmanā vípro agne || 5 || tvád dhí putra sahaso ví pūrvī́r devásya yánty ūtáyo ví vā́jāḥ | tvā́m dehi sahasríṇaṃ rayíṃ no 'droghéṇa

---

13, 2 ródasī *iti*. sácante. sanishyántaḥ á°. 3 átha. sáḥ. 4 ap-sú. 6 deva-hūtamaḥ. ṣoca marút-vṛidhaḥ á° sahasra-sātamaḥ. 7 nú. su-vī́ryam. ánupa-kshitam. — 14, 1 vidyút-rathaḥ. ṣocíḥ -keṣaḥ. 2 námaḥ-uktim. ṛíta-vaḥ. satsi mádhya. 3 te. vājáyantī *iti*. vandhúrā-iva. 4 sahasvaḥ á°. yát ṣ°. 5 rarimá. uttāná -hastāḥ námasā upa-sádya. 6 hí.

Digitized by Google

vácasā satyám agne || 6 || túbhyaṃ daksha kavikrato yā́nīmā́ déva mártāso adhvaré ákarma | tvám víṣvasya surā́thasya bodhi sárvaṃ tád agne amṛita svadehá || 7 || 14 ||

15.

Ví pā́jasā pṛithúnā ṣóṣucāno bā́dhasva dvishó raksháso ámīvāḥ | suṣármaṇo bṛihatáḥ ṣármaṇi syām agnér ahám suhávasya práṇītau || 1 || tvám no asyā́ usháso vyùshṭau tvám sū́ra údite bodhi gopā́ḥ | jánmeva nítyaṃ tánayaṃ jushasva stómam me agne tanvā́ sujāta || 2 || tvám nṛicákshā vṛishabhā́nu pūrvíḥ kṛishṇā́sv agne arushó ví bhāhi | váso néshi ca párshi cā́ty áṅhaḥ kṛidhí no rāyá uṣíjo yavishṭha || 3 || áshāḷho agne vṛishabhó didīhi púro víṣvāḥ saúbhagā saṃjigīvā́n | yajñásya netā́ prathamásya pāyór jātavedo bṛihatáḥ supraṇīte || 4 || áchidrā ṣárma jaritaḥ purū́ṇi devā́ñ áchā dídyānaḥ sumedhā́ḥ | rátho ná sásnir abhí vakshi vā́jam ágne tvám ródasī naḥ suméke || 5 || prá pīpaya vṛishabha jínva vā́jān ágne tvám ródasī naḥ sudóghe | devébhir deva surúcā rucānó mā́ no mártasya durmatíḥ pári shṭhāt || 6 || ḷā́m agne — || 7 || 15 ||

16.

Ayám agníḥ suvíryasyéṣe mahā́ḥ saúbhagasya | rāyá īṣe svapatyásya gómata íṣe vṛitraháthānām || 1 || imā́m naro marutaḥ saścatā vṛídhaṃ yásmin rā́yaḥ ṣévṛidhāsaḥ | abhí yé sánti pṛítanāsu dūḍhyò viṣvā́hā ṣátrum ādabhúḥ

14, 7 kavikrato *iti* kavi-krato yā́ni imā́. su-ráthasya. svada ihá. — 15, 1 su-ṣármaṇaḥ. su-hávasya prá-nītau. 2 ví-ushṭau. sū́re út-ite. jánma-iva. su-jāta. 3 nṛi-cákshāḥ vṛishabha ánu. váso *iti*. ca áti. kṛidhí. rāyé. 4 sam-jigīvā́n. jā́ta-vedaḥ. su-praṇīte. 5 jaritar *iti*. ácha. su-medhā́ḥ. ródasī *iti*. suméke *iti* su-mé̄ke. 6 á. t. r. n. 5. sudóghe *iti* su-dóghe. su-rúcā. duḥ-matíḥ. sthāt. — 16, 1 su-vī́ryasya íṣe. su-apatyásya. vṛitra-háthānām. 2 saścata. ṣé-vṛidhāsaḥ. duḥ-dhyàḥ. ā-dabhúḥ.

Digitized by Google

|| 2 || sá tvám no rāyáḥ śiśīhi míḍhvo agne suvíryasya | túvidyumna várshishṭhasya prajávato 'namīvásya śushmíṇaḥ || 3 || cákrir yó víśvā bhúvanābhí sāsahíṣ cákrir devéshv á dúvaḥ | á devéshu yátata á suvírya á śáṁsa utá nṛiṇám || 4 || má no agné 'mataye mávíratāyai rīradhaḥ | mágótāyai sahasas putra má nidé 'pa dvéshāṁsy á kṛidhi || 5 || śagdhí vájasya subhaga prajávató 'gne bṛiható adhvaré | sám rāyá bhúyasā śṛija mayobhúnā túvidyumna yáśasvatā || 6 || 16 ||

17.

Samidhyámānaḥ prathamánu dhármā sám aktúbhir ajyate viśvávāraḥ | śocíshkeśo ghṛitánirṇik pāvakáḥ suyajñó agnír yajáthāya deván || 1 || yáthāyajo hotrám agne pṛithivyá yáthā divó jātavedas cikitván | evánéna havíshā yakshi deván manushvád yajñám prá tiremám adyá || 2 || tríṇy áyūṁshi táva jātavedas tisrá ājánīr ushásas te agne | tábhir devánām ávo yakshi vidván áthā bhava yájamānāya śám yóḥ || 3 || agníṁ sudītíṁ sudṛíśam gṛiṇánto namasyámas tvédyam jātavedaḥ | tvám dūtám aratíṁ havyaváham devá akṛiṇvann amṛítasya nábhim || 4 || yás tvád dhótā pūrvo agne yájīyān dvitá ca sáttā svadháyā ca śambhúḥ | tásyánu dhárma prá yajā cikitvó 'thā no dhā adhvarám devávītau || 5 || 17 ||

18.

Bhávā no agne sumánā úpetau sákheva sákhye pitáreva

16, 3 su-víryasya túvi-dyumna. 4 bhúvanā abhí sasahíḥ. yátate. su-vírye. śáṁse. 5 agne á° mā a°. mā a°. ápa. 6 su-bhaga prajā-vataḥ á°. mayaḥ-bhúnā túvi-dyumna. — 17, 1 sam-idhyámānaḥ prathamā ánu dhárma. viśvá-vāraḥ śocíḥ-keśaḥ ghṛitá-nirnik. su-yajñáḥ. 2 yátha á°. pṛithivyáḥ. jāta-vedaḥ. evá a°. tira i°. 3 jāta-vedaḥ. ā-jánīḥ. átha. 4 su-dītím su-dṛíśam. tvā í° jāta-vedaḥ. havya-váham. 5 hótā. śam-bhúḥ tásya ánu. yaja cikitvaḥ átha. devá-vītau. — 18, 1 bháva. su-mánāḥ úpa-itau sákhā-iva. pitárā-iva.

Digitized by Google

sādhúḥ | purudrúho hí kshitáyo jánānām práti pratīcír dahatād árātīḥ || 1 || tápo shv àgne ántarāṅ amítrān tápā ṣáṅsam árarushaḥ párasya | tápo vaso cikitānó acíttān ví te tishṭhantām ajárā ayásaḥ || 2 || idhménāgna ichámāno ghṛiténa juhómi havyám tárase bálāya | yávad íṣe bráhmaṇā vándamāna imám dhíyaṃ ṣataséyāya devím || 3 || úc chocíshā sahasas putra stutó bṛihád váyaḥ ṣaṣamānéshu dhehi | revád agne viṣvámitreshu ṣám yór marmṛijmá te tanvàm bhúri kṛítvaḥ || 4 || kṛidhí rátnaṃ susanitar dhánānām sá ghéd agne bhavasi yát sámiddhaḥ | stotúr duroṇé subhágasya revát sṛiprá karásnā dadhishe vápūṅshi || 5 || 18 ||

19.

Agníṃ hótāram prá vṛiṇe miyédhe gṛítsaṃ kavím viṣvavídam ámūram | sá no yakshad devátātā yájīyān rāyé vájāya vanate maghāni || 1 || prá te agne havíshmatīm iyarmy áchā sudyumnám rātínīṃ ghṛitácīm | pradakshiṇíd devátātim urāṇáḥ sáṃ rātíbhir vásubhir yajñám aṣret || 2 || sá téjīyasā mánasā tvóta utá ṣiksha svapatyásya ṣikshóḥ | ágne rāyó nṛítamasya prábhūtau bhūyáma te sushṭutáyaṣ ca vásvaḥ || 3 || bhúrīṇi hí tvé dadhiré ánīkágne devásya yájyavo jánāsaḥ | sá á vaha devátātiṃ yavishṭha ṣárdho yád adyá divyám yájāsi || 4 || yát tvā hótāram anájan miyédhe nishādáyanto yajáthāya devấḥ | sá tvám no agne 'vitéhá bodhy ádhi ṣrávāṅsi dhehi nas tanúshu || 5 || 19 ||

20.

Agním ushásam aṣvínā dadhikrấṃ vyùshṭishu havate

18, 1 puru-drúhaḥ. 2 tápo *iti* sú a°. tápa. tápo *iti* vaso *iti*. 3 idhména a°. ṣata-séyāya. 4 út ṣ°. marmṛijmá. 5 su-sanitaḥ. gha ít. sám-iddhaḥ. su-bhágasya. — 19, 1 viṣva-vídam. 2 ácha su-dyumnấm. pra-dakshiṇít. 3 tvấ-ūtaḥ. su-apatyásya. prá-bhūtau. su-stutáyaḥ. 4 tvé *iti*. ánīkā á°. 5 ni-sādáyantaḥ. avitấ ihá. — 20, 1 ádhi-krấm ví-ushṭishu.

Digitized by Google

váhnir ukthaíḥ | sujyótisho naḥ śriṇvantu devấḥ sajóshaso adhvarám vāvaśānấḥ || 1 || ágne trí te vájinā trí shadhásthā tisrás te jihvā́ ṛitajāta pūrvíḥ | tisrá u te tanvò devávātās tấbhir naḥ pāhi gíro áprayuchan || 2 || ágne bhū́rīṇi táva jātavedo déva svadhāvo 'mṛítasya nā́ma | yấś ca māyā́ māyínām viśvaminva tvé pūrvíḥ saṃdadhúḥ pṛishṭabandho || 3 || agnír netā́ bhága iva kshitīnā́m daívīnāṃ devá ṛitupā́ ṛitā́vā | sá vṛitrahā́ sanáyo viśvávedāḥ párshad víśvāti duritā́ gṛiṇántam || 4 || dadhikrā́m agním ushásaṃ ca devím bṛíhaspátiṃ savitā́raṃ ca devám | aśvínā mitrā́váruṇā bhágaṃ ca vásūn rudrā́ñ ādityā́ñ ihá huve || 5 || 20 ||

21.

Imā́m no yajñám amṛíteshu dhehīmā́ havyā́ jātavedo jushasva | stokā́nām agne médaso ghṛitásya hótaḥ prā́śāna prathamó nishádya || 1 || ghṛitávantaḥ pāvaka te stokā́ ścotanti médasaḥ | svádharman devávītaye śréshṭhaṃ no dhehi váryam || 2 || túbhyaṃ stokā́ ghṛitaścútó 'gne víprāya santya | ṛíshiḥ śréshṭhaḥ sám idhyase yajñásya prāvitā́ bhava || 3 || túbhyaṃ ścotanty adhrigo śacīva stokā́so agne médaso ghṛitásya | kaviśastó bṛihatā́ bhānúnā́gā havyā́ jushasva medhira || 4 || ójishṭhaṃ te madhyató méda údbhṛitam prá te vayā́m dadāmahe | ścótanti te vaso stokā́ ádhi tvací práti tā́n devaśó vihi || 5 || 21 ||

22.

Ayā́m só agnír yásmin sómam índraḥ sutā́m dadhé

20, 1 su-jyótishaḥ. sa-jóshasaḥ. 2 sadhá-sthā. ṛita-jāta. devá-vātāḥ. ápra-yuchan. 3 jāta-vedaḥ. māyā́ḥ. viśvam-inva tvé *iti*. sam-dadhúḥ pṛishṭabandho *iti* pṛishṭa-bandho. 4 ṛitu-pā́ḥ ṛitá-vā. vṛitra-hā́. viśvá-vedāḥ. víśvā áti duḥ-itā́. 5 dadhi-krā́m. — 21, 1 dhehi imā́. jāta-vedaḥ. hótar *iti* prá aśāna. ni-sádya. 2 stokā́ḥ. svá-dharman devá-vītaye. 3 stokā́ḥ ghṛita-ścútaḥ á°. pra-avitā́. 4 adhrigo *ity* adhri-go śacī-vaḥ. kavi-śastáḥ. bhānúnā́ ā agāḥ. 5 út-bhṛitam. vaso *iti*.

Digitized by Google

jaṭhāre vāvaśānāḥ | sahasríṇaṃ vājam átyaṃ ná sáptiṃ sasavā́n sán stūyase jātavedaḥ || 1 || ágne yát te diví várcaḥ pṛithivyā́ṃ yád óshadhīshv apsv á́ yajatra | yénāntárikṣaṃ urv ā̀tatántha tvesháḥ sá bhānúr arṇavó nṛicákshāḥ || 2 || ágne divó árṇam áchā jigāsy áchā devā́ñ ūcishe dhíshṇyā yé | yā́ rocané parástāt sū́ryasya yā́ś cāvástād upatíshṭhanta ápaḥ || 3 || purīshyā̀so agnáyaḥ prāvaṇébhiḥ sajóshasaḥ | jushántāṃ yajñám adrúho 'namīvā́ ísho mahíḥ || 4 || íḷām agne — || 5 || 22 ||

23.

Nírmathitaḥ súdhita á́ sadhásthe yúvā kavír adhvarásya praṇetā́ | jū́ryatsv agnír ajáro váneshv átrā dadhe amṛítaṃ jātávedāḥ || 1 || ámanthishṭām bháratā revád agníṃ devā́śravā devávātaḥ sudáksham | ágne ví paśya bṛihatā́bhí rāyéshā́ṃ no netā́ bhavatād ánu dyū́n || 2 || dáśa kshípaḥ pūrvyáṃ sīm ajījanan sújātam mātṛíshu priyám | agníṃ stuhi daivavātáṃ devaśravo yó jánānām ásad vaśí́ || 3 || ní tvā dadhe vára á́ pṛithivyā́ íḷāyās padé sudinatvé áhnām | dṛishádvatyām mánusha āpayā́yāṃ sárasvatyāṃ revád agne didīhi || 4 || íḷām agne — || 5 || 23 ||

24.

Ágne sáhasva pṛítanā abhímātīr ápāsya | dushṭáras tárann árātīr várco dhā yajñávāhase || 1 || ágna iḷā́ sám idhyase vītíhotro ámartyaḥ | jushásva sū́ no adhvarám || 2 || ágne dyumnéna jāgṛive sáhasaḥ sūnav āhuta | édám

---

22, 1 jāta-vedaḥ. 2 ap-sú. yéna a° urú ā-tatántha. nṛi-cákshāḥ. 3 ácha (2). dhishṇyāḥ. yā́ḥ. ca a° upa-tíshṭhante. 4 pravaṇébhiḥ sa-jóshasaḥ. — 23, 1 níḥ-mathitaḥ sú-dhitaḥ. sadhá-sthe. pra-netā́. átra. jātá-vedāḥ. 2 devá-śravāḥ devá-vātaḥ su-dáksham. bṛihatā́ abhí rāyā́ í°. 3 sú-jātam. deva-śravaḥ. 4 váre. mā́nushe. — 24, 1 abhí-mātīḥ ápa a° dustárāḥ. dhāḥ yajñá-vāhase. 2 ágne. vití-hotraḥ. sú. 3 sūno *íti* ā-huta ṝ í°.

Digitized by Google

barhíḥ sado máma || 3 || ágne víśvebhir agníbhir devébhir mahayā gíraḥ | yajñéshu yá u cāyávaḥ || 4 || ágne dā́ śúshe rayíṃ vīrávantam párīṇasam | śiśīhí naḥ sūnumátaḥ || 5 || 24 ||

25.

Ágne diváḥ sūnúr asi prácetās tánā pṛithivyā́ utá viśvávedāḥ | ṛídhag devā́ñ ihá yajā cikitvaḥ || 1 || agníḥ sanoti vīryā̀ṇi vidvā́n sanóti vā́jam amṛ́tāya bhū́shan | sá no devā́ñ éhá vahā puruksho || 2 || agnír dyā́vāpṛithiví viśvájanye ā́ bhāti devī́ amṛ́te ámūraḥ | kshayan vā́jaiḥ puruścandró námobhiḥ || 3 || ágna índraś ca dāśúsho duroṇé sutávato yajñám ihópa yātam | ámardhantā somapéyāya devā || 4 || ágne apā́ṃ sám idhyase duroṇé nítyaḥ sūno sahaso jātavedaḥ | sadhásthāni maháyamāna ūtí || 5 || 25 ||

26.

Vaiśvānarám mánasāgníṃ nicā́yyā havíshmanto anushatyáṃ svarvídam | sudā́nuṃ deváṃ rathirā́ṃ vasūyávo gīrbhí raṇvā́ṃ kuśikā́so havāmahe || 1 || tā́ṃ śubhrā́m agnī́m ávase havāmahe vaiśvānarám mātariśvānam ukthyàm | bṛíhaspátim mánusho devátātaye vípraṃ śrótāram átithiṃ raghushyádam || 2 || áśvo ná krándañ jánibhiḥ sám idhyate vaiśvānaraḥ kuśikébhir yugé-yuge | sá no agníḥ suvíryaṃ svā́śvyaṃ dádhātu rátnam amṛ́teshu jāgṛiviḥ || 3 || prá yantu vā́jās távishībhir agnáyaḥ śubhé sámmiślāḥ pṛíśhatīr ayukshata | bṛihadúksho marúto viśvávedasaḥ prá vepa-

---

24, 4 mahaya. yé. 5 dā́ḥ. — 25, 1 prá-cetāḥ. viśvá-vedāḥ. yaja. 2 ā́ ihá vaha puruksho *iti* puru-ksho. 3 dyā́vāpṛithiví *iti* viśvájanye *iti* viśvá-janye. devī́ *iti* amṛ́te *iti*. puru-candráḥ. 4 ágne. sutá-vataḥ. ihá úpa. soma-péyāya. 5 sūno *iti*. jāta -vedaḥ sadhá-sthāni. — 26, 1 mánasā a° ni-cā́yya. anu-satyám svaḥ -vídam su-dā́num. vasu-yávaḥ gīḥ-bhíḥ. 2 raghu-syádam. 3 su -víryam su-áśvyam. 4 sám-miślāḥ. bṛihat-úkshaḥ. viśvá-vedasaḥ.

Digitized by Google

yanti párvatāñ ádābhyāḥ || 4 || agniṣríyo marúto viṣvákṛishṭaya á́ tveshám ugrám áva īmahe vayám | té svāníno rudríyā varshánirṇijaḥ siṅhá́ ná heshákratavaḥ sudánavaḥ || 5 || 26 ||

vrā́tam-vrātam gaṇám-gaṇam susastíbhir agnér bhā́mam marútām ója īmahe | príshadaṣvāso anavabhrárādhaso gántāro yajñáṃ vidátheshu dhírāḥ || 6 || agnír asmi jánmanā jātávedā ghṛitám me cákshur amṛítam ma āsán | arkás tridhātū rájaso vimā́nó 'jasro gharmó havír asmi nā́ma || 7 || tribhíḥ pavítrair ápupod dhy àrkáṃ hṛidā́ matíṃ jyótir ánu prajānán | várshishṭham rátnam akṛita svadhā́bhir ā́d íd dyā́vāpṛithiví páry apaṣyat || 8 || ṣatádhāram útsam ákshīyamāṇam vipaṣcítam pitáraṃ vā́ktvānām | melím mádantam pitrór upásthe tā́m rodasī pipṛitam satyavā́cam || 9 || 27 ||

27.

Prá vo vā́jā abhídyavo havíṣhmanto ghṛitā́cyā | devā́ñ jigāti sumnayúḥ || 1 || íḷe agníṃ vipaṣcítaṃ girā́ yajñásya sádhanam | ṣrushṭīvánaṃ dhitā́vānam || 2 || ágne ṣakéma te vayáṃ yámaṃ devásya vājínaḥ | áti dvéshāṅsi tarema || 3 || samidhyámāno adhvarè 'gníḥ pāvaká íḍyaḥ | ṣocíshkeṣas tā́m īmahe || 4 || pṛithupā́jā ámartyo ghṛitánirṇik svàhutaḥ | agnír yajñásya havyavā́ṭ || 5 || 28 ||

tā́m sabā́dho yatásruca itthā́ dhiyā́ yajñávantaḥ | ā́ cakrur agníṃ ūtáye || 6 || hótā devó ámartyaḥ purástād eti māyáyā | vidáthāni pracodáyan || 7 || vājí vā́jeshu dhīyate

26, 5 agni-ṣriyaḥ. viṣvá-kṛishṭayaḥ. rudríyāḥ. varshá-nirnijaḥ siṅhā́ḥ. heshá-kratavaḥ su-dā́navaḥ. 6 susastí-bhiḥ. príshat-aṣvāsaḥ anavabhrá-rādhasaḥ. 7 jātá-vedāḥ. me. tri-dhā́tuḥ. vi-mā́naḥ á°. 8 hí a°. pra-jānán. dyā́vāpṛithiví *iti*. 9 ṣatá-dhāram. vipaḥ -cítam. upá-sthe. rodasī *iti*. satya-vā́cam. — 27, 1 abhí-dyavaḥ. 2 vipaḥ-cítam. dhitá-vānam. 4 sam-idhyámānaḥ adhvaré a°. ṣocíḥ -keṣaḥ. 5 pṛithu-pā́jāḥ. ghṛitá-nirnik sú-āhutaḥ. havya-vā́ṭ. 6 sa-bā́dhaḥ yatá-srucaḥ. 7 pra-codáyan.

Digitized by Google

'dhvaréshu prá ṇīyate | vípro yajñásya sádhanaḥ || 8 || dhiyá cakre váreṇyo bhūtānāṃ gárbham á dadhe | dákshasya pitáraṃ tánā || 9 || ní tvā dadhe váreṇyaṃ dákṣhasyeḷá sahaskṛita | ágne sudītím uṣíjam || 10 || 29 ||

agníṃ yantúram aptúram ṛitásya yóge vanúshaḥ | víprā vājaiḥ sám indhate || 11 || ūrjó nápātam adhvaré dīdivāṅsam úpa dyávi | agním īḷe kavíkratum || 12 || īḷényo namasyàs tirás támāṅsi darṣatáḥ | sám agnír idhyate vṛíshā || 13 || vṛísho agníḥ sám idhyaté 'ṣvo ná devaváhanaḥ | tám havíshmanta īḷate || 14 || vṛíshaṇaṃ tvā vayáṃ vṛishan vṛíshaṇaḥ sám idhīmahi | ágne dídyatam bṛihát || 15 || 30 ||

28.

Ágne jushásva no havíḥ puroḷāśaṃ jātavedaḥ | prātaḥsāvé dhiyāvaso || 1 || puroḷā́ agne pacatás túbhyaṃ vā ghā párishkṛitaḥ | tám jushasva yavishṭhya || 2 || ágne vīhí puroḷāśam áhutaṃ tiróahnyam | sáhasaḥ sūnúr asy adhvaré hitáḥ || 3 || mádhyaṃdine sávane jātavedaḥ puroḷāśam ihá kave jushasva | ágne yahvásya táva bhāgadhéyaṃ ná prá minanti vidátheshu dhīrāḥ || 4 || ágne tṛitīye sávane hí kánishaḥ puroḷāśaṃ sahasaḥ sūnav áhutam | áthā devéshv adhvaráṃ vipanyáyā dhā́ rátnavantam amṛíteshu jágṛivim || 5 || ágne vṛidhānā́ áhutim puroḷāśaṃ jātavedaḥ | jushásva tiróahnyam || 6 || 31 ||

29.

Ástīdám adhimánthanam ásti prajánanaṃ kṛitám | etā́ṃ vispátnīm ā́ bharāgním manthāma pūrváthā || 1 || aráṇyor

27. 8 nīyate. 10 dákshasya iḷā́ sahaḥ-kṛita. su-dītím. 11 ap -túram. víprāḥ. 12 kaví-kratum. 14 vṛísho *iti*. idhyate á°. deva-váhanaḥ. — 28, 1 jāta-vedàḥ prātaḥ-sāvé dhiyāvaso *iti* dhiyā -vaso. 2 gha pári-kṛitaḥ. 3 ā-hutam tiráḥ-ahnyam. 4 jāta -vedaḥ. bhāga-dhéyam. 5 sūno *iti* ā-hutam átha. dhā́ḥ. 6 á -hutim. jāta-vedaḥ. tiráḥ-ahnyam. — 29, 1 ásti í° adhi-mánthanam. pra-jánanam. bhára a°.

Digitized by Google

níhito jātávedā gárbha iva súdhito garbhíṇīshu | divé-diva íḍyo jāgṛivádbhir havíshmadbhir manushyèbhir agníḥ || 2 || uttānáyām áva bharā cikitván sadyáḥ právītā vṛíshaṇam jajāna | arushástūpo rúśad asya pā́ja íḷāyās putró vayúne 'janishṭa || 3 || íḷāyās tvā padé vayám nábhā pṛithivyā́ ádhi | jātavedo ní dhīmahy ágne havyáya vóḷhave || 4 || mánthatā naraḥ kavím ádvayantam prácetasam amṛítaṃ suprátīkam | yajñásya ketúm prathamám purástād agníṃ naro janayatā suśévam || 5 || 32 ||

yádī mánthanti bāhúbhir ví rocaté 'śvo ná vā́jy àrushó váneshv ā́ | citró ná yā́mann aśvínor ánivṛitaḥ pári vṛiṇakty áśmanas tríṇā dáhan || 6 || jātó agní rocate cékitāno vājī́ víprah kaviśastáḥ sudā́nuḥ | yám devā́sa íḍyaṃ viśvavídam havyavā́ham ádadhur adhvaréshu || 7 || sída hotaḥ svá u loké cikitván sādáyā yajñám sukṛitásya yónau | devāvír devā́n havíshā yajāsy ágne bṛihád yájamāne váyo dhāḥ || 8 || kṛiṇóta dhūmám vṛíshaṇaṃ sakhāyó 'sredhanta itana vā́jam ácha | ayám agníḥ pṛitanāshā́ṭ suvíro yéna devā́so ásahanta dā́syūn || 9 || ayám te yónir ṛitvíyo yáto jātó árocathāḥ | tám jānánn agna á sīdáthā no vardhayā gíraḥ || 10 || 33 ||

tánūnápād ucyate gárbha āsuró nárāśáṅso bhavati yád vijā́yate | mātariśvā́ yád ámimīta mātári vā́tasya sárgo abhavat sárīmaṇi || 11 || sunirmáthā nírmathitaḥ sunidhā́ ní-hitaḥ kavíḥ | ágne svadhvarā́ kṛiṇu devā́n devayaté yaja || 12 || ájījanann amṛítam mártyāso 'sremā́ṇaṃ taráṇiṃ vīḷú-

---

29, 2 ní-hitaḥ jātá-vedāḥ. sú-dhitaḥ. divé-dive. 3 bhara. prá-vītā. arushá-stūpaḥ. 4 jā́ta-vedaḥ. 5 mánthata. prá-cetasam. su-prátīkam. janayata su-śévam. 6 yádi. rocate á°. vājī́ a°. áni -vṛitaḥ. 7 agníḥ. kavi-śastáḥ su-dā́nuḥ. viśva-vídam havya-vā́ham. 8 hotar *iti* své. sādáya. su-kṛitásya. deva-avíḥ. 9 sákhāyaḥ á°. su-vī́raḥ. 10 agne. sída átha. vardhaya. 11 tánū-nápāt. vi -jā́yate. 12 sunih-máthā níḥ-mathitaḥ su-nidhā́ ní-hitaḥ. su -adhvarā́. d. d. y. 15, 12.

Digitized by Google

jambham | dáṣa svásāro agrúvaḥ samīcíḥ púmāṅsaṃ jātám abhí sáṃ rabhante || 13 || prá saptáhotā sanakād arocata mātúr upásthe yád áṣocad ūdhani | ná ní mishati suráṇo divé-dive yád ásurasya jaṭhárād ájāyata || 14 || amitrāyúdho marútām iva prayáḥ prathamajá bráhmaṇo víṣvam íd viduḥ | dyumnávad bráhma kuṣikáṣa érira éka-eko dáme agníṃ sám īdhire || 15 || yád adyá tvā prayatí yajñé asmín hótaṣ cikitvó 'vṛiṇīmahīhá | dhruvám ayā dhruvám utáṣamishṭhāḥ prajānán vidvāñ úpa yāhi sómam || 16 || [34] ||

Dvitīyo 'nuvākaḥ.

Prathamo 'dhyāyaḥ.

30.

Ichánti tvā somyáṣaḥ sákhāyaḥ sunvánti sómaṃ dádhati práyāṅsi | títikshante abhíṣastiṃ jánānām índra tvád á káṣ caná hí praketáḥ || 1 || ná te dūré paramá cid rájāṅsy á tú prá yāhi harivo háribhyām | sthiráya vríshṇe sávanā kṛitémā yuktá grávāṇaḥ samidhāné agnaú || 2 || índraḥ susípro maghávā tárutro mahávrāṭas tuvikūrmír ṛighāvān | yád ugró dhá bādhitó mártyeshu kvà tyá te vṛishabha vīryāṇi || 3 || tváṃ hí shmā cyāváyann ácyutāny éko vṛitrá cárasi jíghnamānaḥ | táva dyávāpṛithiví párvatāsó 'nu vratáya nímiteva tasthuḥ || 4 || utábhaye puruhūta śrávobhir éko dṛiḷhám avado vṛitrahá sán | imé cid indra ródasī apāré yát saṃgṛibhṇá maghavan kāṣír ít te || 5 || [1] ||

prá sú ta indra pravátā háribhyām prá te vájraḥ pramṛiṇánn etu ṣátrūn | jahí pratīcó anūcáḥ párāco víṣvaṃ

29, 13 vīḷú-jambham. sam-īcíḥ. 14 saptá-hotā. upá-sthe. su-ráṇaḥ. 15 amitra-yúdhaḥ. pra-yáḥ prathama-jáḥ. á irire. 16 pra-yatí. hótar *iti* cikitvaḥ ávṛiṇīmahi ihá. ayáḥ. utá a° pra-jānán. — 30, 1 abhí-ṣastim. pra-ketáḥ. 2 kṛitá imá yuktáḥ. sam-idhāné. 3 su-ṣíprah. mahá-vrātaḥ tuvi-kūrmíḥ. dhā́ḥ. 4 sma cyaváyan. dyávāpṛithiví *iti* párvatāsaḥ ánu. nímitā-iva. 5 utá á° puru-hūta. vṛitra-há. imé *iti*. ródasī *iti* apāré *iti*. sam-gṛibhṇáḥ. 6 sú te. pra-mṛiṇán.

Digitized by Google

satyáṃ kṛiṇuhi vishṭám astu || 6 || yásmai dhấyur ádadhā mártyāyấbhaktaṃ cid bhajate gehyàṃ sáḥ | bhadrấ ta indra sumatír ghṛitấcī sahásradānā puruhūta rātíḥ || 7 || sahádānum puruhūta kshiyántam ahastám indra sám piṇak kúṇārum | abhí vṛitráṃ várdhamānam píyārum apádam indra tavásā jaghantha || 8 || ní sāmanấm ishirám indra bhūmim mahím apārấṃ sádane sasattha | ástabhnād dyấṃ vṛishabhó antárikṣham árshantv ấpas tváyehá prásūtāḥ || 9 || alātṛiṇó valá indra vrajó góḥ purấ hántor bháyamāno vy àra | sugấn pathó akṛiṇon niráje gấḥ právan vấṇīḥ puruhūtáṃ dhámantīḥ || 10 || 2 ||

éko dvé vásumatī samīcí índra á paprau pṛithivím utá dyấm | utántárikshād abhí naḥ samīká ishó rathíḥ sayújaḥ ṣūra vấjān || 11 || díṣaḥ sűryo ná mināti prádishṭā divé-dive háryaṣvaprasūtāḥ | sáṃ yád ấnaḷ ádhvana ấd íd áṣvair vimócanaṃ kṛiṇute tát tv àsya || 12 || dídṛikshanta usháso yấmann aktór vivásvatyā máhi citrám ánīkam | víṣve jānanti mahiṇấ yád ágād índrasya kárma súkṛitā purūṇi || 13 || máhi jyótir níhitaṃ vakshánāsv āmấ pakvấṃ carati bíbhratī gaúḥ | víṣvaṃ svádma sámbhṛitam usríyāyāṃ yát sīm índro ádadhād bhójanāya || 14 || índra dṛíhya yāmakoṣấ abhūvan yajñấya ṣiksha gṛiṇaté sákhibhyaḥ | durmāyávo durévā mártyāso nishaṅgíṇo ripávo hántvāsaḥ || 15 || 3 ||

sáṃ ghóshaḥ ṣṛiṇve 'vamaír amítrair jahí ny èshv aṣánim tápishṭhām | vṛiṣcém adhástād ví rujā sáhasva jahí ráksho maghavan randháyasva || 16 || úd vṛiha rákshaḥ sa-

30, 7 ádadhāḥ mártyāya á°. te. su-matíḥ. sahásra-dānā puru-hūta. 8 sahá-dānum puru-hūta. 9 tváyā iḥá prá-sūtāḥ. 10 ví āra su-gấn. akṛiṇot niḥ-áje. prá ā°. puru-hūtám. 11 dvé *iti* vásumatī *iti* vásu-matī samīcí *iti* sam-īcí. utá a°. sam-íké. sa-yújaḥ. 12 prá-dishṭāḥ. háryaṣva-prasūtāḥ. vi-mócanam. tú a°. 13 dídṛikshante. vivásvatyāḥ. ấ á°. sú-kṛitā. 14 ní-hitam. sám-bhṛitam. 15 yāma-koṣấḥ. duḥ-māyávaḥ duḥ-évāḥ. 16 jahí ní e°. vṛiṣcá īm. ruja.

Digitized by Google

hámūlam indra vṛiṣcá mádhyam práty ágram ṣriṇīhi | á kívataḥ salalūkam cakartha brahmadvíshe tápushim hetím asya || 17 || svastáye vājíbhiṣ ca praṇetaḥ sám yán mahír ísha āsátsi pūrvíḥ | rāyó vantáro bṛihatáḥ syāmāsmé astu bhága indra prajávān || 18 || á no bhara bhágam indra dyumántam ní te deshṇásya dhīmahi prareké | ūrvá iva paprathe kámo asmé tám á priṇa vasupate vásūnām || 19 || imám kámam mandayā góbhir áṣvaiṣ candrávatā rádhasā papráthaṣ ca | svaryávo matíbhis túbhyam víprā índrāya váhaḥ kuṣikáso akran || 20 || á no gotrá dardṛihi gopate gáḥ sám asmábhyam sanáyo yantu vájāḥ | diváksḥā asi vṛishabha satyáṣushmo 'smábhyam sú maghavan bodhi godáḥ || 21 || ṣunám huvema maghávānam índram asmín bháre nṛítamam vájasātau | ṣriṇvántam ugrám ūtáye samátsu ghnántam vṛitráṇi samjítam dhánānām || 22 || 4 ||

31.

Ṣáṣad váhnir duhitúr naptyàm gād vidvā́ṅ ṛitásya dídhitim saparyán | pitá yátra duhitúḥ sékam ṛiñjáṅ sám ṣagmyèna mánasā dadhanvé || 1 || ná jāmáye tánvo riktháṁ āraik cakára gárbham sanitúr nidhánam | yádī mātáro janáyanta váhnim anyáḥ kartá sukṛítor anyá ṛindhán || 2 || agnír jajñe juhvà réjamāno mahás putrā́ṅ arushásya prayákshe | mahán gárbho máhy á jātám eshām mahí pravríd dháryaṣvasya yajñaíḥ || 3 || abhí jaítrīr asacanta spṛidhānám máhi jyótis támaso nír ajānan | táṁ jānatíḥ práty úd āyann ushásaḥ pátir gávām abhavad éka índraḥ || 4 || vīlaú satír abhí dhírā atṛindan prācáhinvan mánasā saptá víprāḥ |

30, 17 sahá-mūlam. vṛiṣcá. brahma-dvíshe. 18 pranetar *iti* pra-netaḥ. yát. ā-sátsi. syāma asmé *iti*. 19 pra-reké. asmé *iti*. vasu-pate. 20 mandaya. 21 go-pate. satyá-ṣushmaḥ. go-dáḥ. 22 vája-sātau. samát-su. sam-jítam. — 31, 2 araik. ni-dhānam yádi. su-kṛítoḥ. 3 pra-yákshe. pra-vṛít hári-aṣvasya. 4 ushásaḥ. 5 prācā́ a°.

Digitized by Google

víṣvām avindan pathyàm ṛitásya prajānánn ít tấ námasấ viveṣa || 5 || 5 ||

vidád yádī sarámā rugṇám ádrer máhi páthaḥ pūrvyáṃ sadhryàk kaḥ | ágraṃ nayat supády áksharāṇām áchā rávam prathamấ jānatī gāt || 6 || ágachad u vípratamaḥ sakhīyánn ásūdayat sukṛíte gárbham ádriḥ | sasána máryo yúvabhir makhasyánn áthābhavad áṅgirāḥ sadyó árcan || 7 || satáḥ-sataḥ pratimánam purobhúr víṣvā veda jánimā hánti ṣúshṇam | prá ṇo diváḥ padavír gavyúr árcan sákhā sákhīñr amuñcan nír avadyất || 8 || ní gavyatấ mánasā sedur aṛkaíḥ kṛiṇvānáso amṛitatvấya gātúm | idáṃ cin nú sádanam bhūry eshāṃ yéna mấsāñ ásishāsann ṛiténa || 9 || sampáṣyamānā amadann abhí svám páyaḥ pratnásya rétaso dúghānāḥ | ví ródasī atapad ghósha eshāṃ jāté nishṭhấm ádadhur góshu vīrấn || 10 || 6 ||

sá jātébhir vṛitrahấ séd u havyaír úd usríyā asṛijad índro arkaíḥ | urūcy àsmai ghṛitávad bhárantī mádhu svấdma duduhe jényā gaúḥ || 11 || pitré cic cakruḥ sádanaṃ sám asmai máhi tvíshīmat sukṛíto ví hí khyán | vishkabhnánta skámbhanenā jánitrī ấsīnā ūrdhvấṃ rabhasấṃ ví minvan || 12 || mahí yádi dhisháṇā ṣiṣnáthe dhất sadyovṛídhaṃ vibhvàṃ ródasyoḥ | gíro yásminn anavadyấḥ samīcír víṣvā índrāya távishīr ánuttāḥ || 13 || máhy ấ te sakhyáṃ vaṣmi ṣaktír ấ vṛitraghné niyúto yanti pūrvíḥ | máhi stotrám áva ấganma sūrér asmákaṃ sú maghavan bodhi gopấḥ || 14 || máhi kshétram purú ṣcandrấṃ vividvấn ấd ít

---

31, 5 pra-jānán. námasā ấ. 6 yádi. kar *iti* kaḥ. su-pádī. ácha. 7 sakhi-yán. su-kṛíte. átha a°. 8 prati-mấnam puraḥ -bhūḥ. jánima.. naḥ. pada-víḥ. amuñcat. 9 cit. ásisāsan. 10 sam -páṣyamānāḥ. ródasī *iti*. niḥ-sthấm. 11 vṛitra-hấ sáḥ ít. urūcí a°. 12 cit. tvíshi-mat su-kṛítaḥ. vi-skabhnántaḥ skámbhanena jánitrī *iti*. 13 sadyaḥ-vṛídham vi-bhvàm. sam-ícíḥ. 14 vṛitra -ghné ni-yútaḥ. ấ a°. 15 candrám.

Digitized by Google

sákhibhyaṣ caráthaṃ sám airat | índro nṛíbhir ajanad dídyānaḥ sākáṃ sūryam ushásaṃ gātúm agním || 15 || 7 ||

apáṣ cid eshá vibhvò dámūnāḥ prá sadhrícīr asṛijad viṣváścandrāḥ | mádhvaḥ punānáḥ kavíbhiḥ pavítrair dyúbhir hinvanty aktúbhir dhánutrīḥ || 16 || ánu kṛishṇé vásudhitī jihāte ubhé sūryasya maṅhánā yájatre | pári yát te mahimānaṃ vṛijádhyai sákhāya indra kámyā ṛijipyáḥ || 17 || pátir bhava vṛitrahan sūnṛítānāṃ girāṃ viṣváyur vṛishabhó vayodhāḥ | á no gahi sakhyébhiḥ ṣivébhir mahán mahíbhir ūtíbhiḥ saraṇyán || 18 || táṃ aṅgirasván námasā saparyán návyaṃ kṛiṇomi sányase purājām | drúho ví yāhi bahulá ádevīḥ svàṣ ca no maghavan sātáye dhāḥ || 19 || míhaḥ pāvakáḥ prátatā abhūvan svastí naḥ pipṛihi pārám āsām | índra tvám rathiráḥ pāhi nó riṣhó makshū́ -makshū kṛiṇuhi gojíto naḥ || 20 || ádedishṭa vṛitrahá gópatir gā́ antáḥ kṛishṇā́ṅ arushaír dhā́mabhir gāt | prá sūnṛítā diṣámāna ṛiténa dúraṣ ca víṣvā avṛiṇod ápa svāḥ || 21 || ṣunáṃ huvema — || 22 || 8 ||

32.

Índra sómaṃ somapate píbemám mā́dhyaṃdinaṃ sávanaṃ cāru yát te | praprúthyā ṣípre maghavann ṛijīshin vimúcyā hárī ihá mādayasva || 1 || gávāṣiram manthínam indra ṣukrám píbā sómaṃ rarimā́ te mádāya | brahmakṛítā mā́rutenā gaṇéna sajóshā rudraís tripád á vṛishasva || 2 || yé te ṣúshmaṃ yé távishīm ávardhann árcanta indra marútas ta ójaḥ | mā́dhyaṃdine sávane vajrahasta píbā rudré-

---

31, 16 vi-bhvàḥ. viṣvá-candrāḥ. 17 kṛishṇé *iti* vásudhitī *iti* vásu-dhitī jihāte *iti* ubhé *iti*. yájatre *iti*. 18 vṛitra-han. viṣvá -āyuḥ. vayaḥ-dhāḥ. 18b = III, 1, 19. 19 aṅgiraṣvát. purā-jā́m. svàr *iti* svàḥ. 20 prá-tatāḥ. makshú-makshu. go-jítaḥ. 21 vṛitra -hā́ gó-patiḥ. antár *iti*. sūnṛítāḥ. — 32, 1 soma-pate píba iº. pra -prúthya ṣípre *iti*. vi-múcya hárī *iti*. 2 gó-āṣiram. píba. rarimá. brahma-kṛítā mā́rutena. sa-jóshāḥ. 3 te. vajra-hasta píba.

Digitized by Google

bhiḥ ságanaḥ susipra || 3 || tá ín nv àsya mádhumad vivipra índrasya ṣárdho marúto yá ášan | yébhir vṛitrásyeshitó vivédāmarmáṇo mányamānasya márma ||4|| manushvád indra sávanaṃ jushāṇáḥ píbā sómaṃ ṣáṣvate vīryāya | sá á vavṛitsva haryaṣva yajñaíḥ saraṇyúbhir apó árṇā sisarshi || 5 || 9 ||

tvám apó yád dha vṛitráṃ jaghanvāṅ átyāṅ iva prá-ṣṛijaḥ sártavājaú | ṣáyānam indra cáratā vadhéna vavrivāṅsam pári devír ádevam || 6 || yájāma ín námasā vṛiddhám índram bṛihántam ṛishvám ajáraṃ yúvānam | yásya priyé mamátur yajñíyasya ná ródasī mahimānam mamāte || 7 || índrasya kárma súkṛitā purūṇi vratáni devá ná minanti víṣve | dādhára yáḥ pṛithivíṃ dyáṃ utémāṃ jajána sūryam ushásaṃ sudáṅsāḥ || 8 || ádrogha satyáṃ táva tán mahitvám sadyó yáj jātó ápibo ha sómam | ná dyáva indra tavásas ta ójo nāhā ná másāḥ ṣarádo varanta || 9 || tváṃ sadyó apibo jātá indra mádāya sómam paramé vyòman | yád dha dyávāpṛithiví áviveṣīr áthābhavaḥ pūrvyáḥ kārúdhāyāḥ || 10 || 10 ||

áhann áhim pariṣáyānam árṇa ojāyámānaṃ tuvijāta távyān | ná te mahitvám ánu bhūd ádha dyaúr yád anyáyā sphigyà kshấm ávasthāḥ || 11 || yajñó hí ta indra várdhano bhūd utá priyáḥ sutásomo miyédhaḥ | yajñéna yajñám ava yajñíyaḥ sán yajñás te vájram ahihátya āvat || 12 || yajñénéndram ávasā cakre arvāg aínaṃ sumnāya návyase vavṛityām | yá stómebhir vāvṛidhé pūrvyébhir yó madhyamébhir utá nūtanebhiḥ || 13 || vivésha yán mā dhisháṇā jajāna stávai purā páryād índram áhnaḥ | áṅhaso yátra pī-

32, 3 sá-ganaḥ su-ṣipra. 4 té ít nú a°. vivipre. yé. vṛitrásya i° vivéda a°. 5 píba. hari-aṣva. 6 ha. prá á° sártavaí ājaú. 7 ít. priyé *iti*. ródasī *iti*. mamāte *iti*. 8 sú-kṛitā. devāḥ. utá i°. su-dáṅsāḥ. 9 tát. yát. te. ná áhā. 10 ví-oman. ha dyāvāpṛithiví *iti* á á° átha a°. kārú-dhāyāḥ. 11 pari-ṣáyānam. tuvi-jāta. 12 te. sutá-somaḥ. ahi-hátye. 13 yajñéna í° ávasā ā. ā e°. yáḥ. vavṛidhé. 14 yát.

Digitized by Google

párad yáthā no nāvéva yántam ubháye havante || 14 || ápūrṇo asya kalásaḥ svâhā sékteva kóśam sisice píbadhyai | sám u priyâ ávavṛitran mádāya pradakshiṇíd abhí sómāsa índram || 15 || ná tvā gabhīráḥ puruhūta síndhur nádrayaḥ pári shánto varanta | itthâ sákhibhya ishitó yád indrá dṛiḷháṃ cid árujo gávyam ūrvám || 16 || ṣunáṃ huvema — || 17 || 11 ||

33.

Prá párvatānām uṣatí upásthād áśve iva víshite hásamāne | gáveva ṣubhré mā́tárā rihāṇé vípāṭ chutudrí páyasā javete || 1 || índreshite praṣavám bhíkshamāṇe áchā samudrám rathyèva yāthaḥ | samārāṇé ūrmíbhiḥ pínvamāne anyâ vām anyám ápy eti ṣubhre || 2 || áchā síndhum mātṛítamām ayāsaṃ vípāṣam urvíṃ subhágām aganma | vatsám iva mātárā saṃrihāṇé samānáṃ yónim ánu saṃcárantī || 3 || enâ vayám páyasā pínvamānā ánu yónim devákṛitaṃ cárantīḥ | ná vártave prasaváḥ sárgataktaḥ kiṃyúr vípro nadyò johavīti || 4 || rámadhvam me vácase somyāya ṛítāvarīr úpa muhūrtám évaiḥ | prá síndhum áchā bṛihatí manīshâvasyúr ahve kuṣikásya sūnúḥ || 5 || 12 ||

índro asmâṅ aradad vájrabāhur ápāhan vṛitrám paridhíṃ nadínām | devò 'nayat savitá supāṇís tásya vayám prasavé yāma urvíḥ || 6 || pravácyaṃ ṣaṣvadhâ vīryàṃ tád índrasya kárma yád áhiṃ vivṛiścát | ví vájreṇa parishádo jaghānâyann ápó 'yanam ichámānāḥ || 7 || etád váco jaritar

---

32, 14 nāvâ-iva. 15 ấ-pūrṇaḥ. séktā-iva. ấ a°. pra -dakshiṇít. 16 puru-hūta. ná á°. sántaḥ. indra ấ. — 33, 1 uṣatí *iti* upá-sthāt. áśveivety áśve-iva vísite *iti* ví-site hásamāne *iti* gávā -iva ṣubhré *iti*. rihāṇé *iti* ví-pāṭ ṣ°. javete *iti*. 2 índreshite itíndra-ishite pra-savám bhíkshamāṇe *iti* ácha. rathyâ-iva. samārāṇé *iti* sam-ārāṇé. pínvamāne *iti*. ṣubhre *iti*. 3 ácha. ví-pāṣam. su-bhágām. saṃrihāṇé *iti* sam-rihāṇé. saṃcárantī *iti* sam-cárantī. 4 devá-kṛitam. pra-savâḥ sárga-taktaḥ. 5 ṛíta-varīḥ. ácha. manīshâ a°. 6 vájra-bāhuḥ ápa a°. pari-dhím. devâḥ a°. su-pāṇíḥ. pra-savé. 7 pra-vā́cyam. vi-vṛiścát. pari-sádaḥ jaghāna ấ° ápaḥ á°.

Digitized by Google

mấpi mṛishṭhā á yát te ghóshāṅ úttarā yugấni | ukthéshu kāro práti no jushasva má no ní kaḥ purushatrấ námas te || 8 || ó shú svasāraḥ kāráve śṛiṇota yayaú vo dūrád ánasā ráthena | ní shú namadhvam bhávatā supārấ adhoakshấḥ sindhavaḥ srotyấbhiḥ || 9 || á te kāro śṛiṇavāmā vácāṅsi yayấtha dūrấd ánasā ráthena | ní te naṅsai pīpyānéva yóshā máryāyeva kanyà śaśvacaí te || 10 || [13] ||

yấd aṅgá tvā bharatấḥ saṃtáreyur gavyán gráma ishitá índrajūtaḥ | árshād áha prasaváḥ sárgatakta á vo vṛiṇe sumatíṃ yajñíyānām || 11 || átārishur bharatấ gavyávaḥ sám ábhakta víprāḥ suṃatíṃ nadînām | prá pinvadhvam ishấyantīḥ surádhā á vakshấṇāḥ pṛiṇádhvaṃ yātấ śíbhaṃ || 12 || úd va ūrmíḥ śámyā hantv ấpo yóktrāṇi muñcata | mấdushkṛitau vyènasāghnyaú śūnam áratām || 13 || [14] ||

34.

Índraḥ pūrbhíd átirad dásam arkaír vidádvasur dáyamāno ví śátrūn | bráhmajūtas tanvà vāvṛidhānó bhūridātra ấpṛiṇad ródasī ubhé || 1 || makhásya te tavishásya prá jūtím íyarmi vấcam amṛítāya bhūshan | índra kshitīnấm asi mấnushīṇāṃ viśấṃ daívīnām utá pūrvayấvā || 2 || índro vṛitrám avṛiṇoc chárdhanītiḥ prá māyínām aminād várpaṇītiḥ | áhan vyàṅsam uśádhag váneshv āvír dhénā akṛiṇod rāmyấṇām || 3 || índraḥ svarshấ janáyann áhāni jigấyośígbhiḥ pṛítanā abhishṭíḥ | prárocayan mánave ketúm áhnām ávindaj jyótir bṛihaté ráṇāya || 4 || índras túje barháṇā á viveśa

33, 8 mấ ápi. kāro *iti*. kar *iti* kaḥ. 9 ó *iti* sú. sú. bhávata su-pārấḥ adhaḥ-akshấḥ. 10 kāro *iti* śṛiṇavāma. pīpyānấ-iva. máryāya-iva. ta *iti* te. 11 sam-táreyuḥ. índra-jūtaḥ. pra-savấḥ sárga-taktaḥ. su-matím. 12 bharatấḥ. su-matím. su-rấdhāḥ. 13 śámyāḥ. mấ áduḥ-kṛitau ví-enasā a°. á a°. — 34, 1 pūḥ-bhít á a°. vidát-vasuḥ. bráhma-jūtaḥ. vavṛidhānáḥ bhūri-dātraḥ á a° ródasī *iti* ubhé *iti*. 2 pūrva-yấvā. 3 avṛiṇot śárdha-nītiḥ. várpa-nītiḥ. ví-aṅsam. 4 svaḥ-sấḥ. jigấya u°. prá arocayat. ávindat.

Digitized by Google

nṛivád dádhāno náryā purūṇi | ácetayad dhíya imā́ jaritré prémāṃ várṇam atirac chukrám āsām || 5 || 15 ||

mahó mahā́ni panayanty asyéndrasya kárma súkṛitā purūṇi | vṛijánena vṛijinā́n sám pipesha māyā́bhir dásyūñr abhíbhūtyojāḥ || 6 || yudhéndro mahnā́ várivaś cakāra devébhyaḥ sátpatiś carshaṇiprā́ḥ | vivásvataḥ sádane asya tā́ni víprā ukthébhiḥ kaváyo gṛiṇanti || 7 || satrāsā́haṃ váreṇyaṃ sahodā́ṃ sasavā́ṅsaṃ svàr apáś ca devíḥ | sasā́na yáḥ pṛithivíṃ dyā́m utémā́m índram madanty ánu dhíraṇāsaḥ || 8 || sasā́nā́tyāñ utá sū́ryaṃ sasānéndraḥ sasā́na purubhójasaṃ gā́m | hiraṇyáyam utá bhógaṃ sasāna hatví dásyūn práryaṃ várṇam āvat || 9 || índra óshadhīr asanod áhāni vánaspátīñr asanod antárikṣam | bibhéda valáṃ nunudé ví vācó 'thābhavad damitā́bhíkratūnām || 10 || ṣunáṃ huvema — || 11 || 16 ||

35.

Tíshṭhā hárī rátha ā́ yujyámānā yāhí vāyúr ná niyúto no ácha | píbāsy ándho abhíṣṛishṭo asmé índra svāhā́ rarimā́ te mā́dāya || 1 || úpājirā́ puruhūtā́ya sáptī hárī rátha-sya dhūrshv ā́ yunajmi | dravád yáthā sámbhṛitaṃ viṣvátaṣ cid úpemā́ṃ yajñā́m ā́ vahāta índram || 2 || úpo nayasva vṛíshaṇā tapushpótém ava tvā́ṃ vṛishabha svadhāvaḥ | grā́setām áṣvā ví mucehá ṣóṇā divé-dive sadṛíṣīr addhi dhānā́ḥ || 3 || bráhmaṇā te brahmayújā yunajmi hárī sákhāyā sadhamā́da āṣū́ | sthirā́ṃ rátham sukhám indrādhitíshṭhan prajānán vidvā́ñ úpa yāhi sómam || 4 || mā́ te hárī vṛíshaṇā

34, 5 imā́ḥ. prá i°. atirat s°. 6 asya í°. sú-kṛitā. abhíbhūti -ojāḥ. 7 yudhā́ í°. sát-patiḥ carshaṇi-prā́ḥ. 8 satrā-sáham. sahaḥ-dā́m. utá i°. dhí-raṇāsaḥ. 9 sasā́na á°. sasāna í°. puru -bhójasam. prá ā́°. 10 ví-vācaḥ átha a° damitā́ abhí-kratūnām. — 35, 1 tíshṭha hárī *iti* ráthe. ni-yútaḥ. abhí-ṣrishṭaḥ asmé *iti*. rarimā́. 2 úpa a° puru-hūtā́ya sáptī *iti* hárī *iti*. dhūḥ-sú. sám -bhṛitam. úpa i°. 3 úpo *iti*. tapuḥ-pā́ utá īm. muca ihá. sa -dṛíṣīḥ. 4 brahma-yújā. hárī *iti*. sadha-mā́de āṣū́ *iti*. su-khám indra adhi-tíshṭhan. pra-sómam III, 29, 16. 5 hárī *iti*.

Digitized by Google

vītápṛishṭhā ní rīraman yájamānāso anyé | atyáyāhi śáśvato vayáṃ té 'raṃ sutébhiḥ kṛiṇavāma sómaiḥ || 5 || 17 ||

távāyáṃ sómas tvám éhy arvāñ chaśvattamáṃ sumánā asyá pāhi | asmín yajñé barhíshy á nishádyā dadhishvémáṃ jaṭhára índum indra || 6 || stīrṇáṃ te barhíḥ sutá indra sómaḥ kṛitá dhānā áttave te háribhyām | tádokase puruśákāya vṛíshṇe marútvate túbhyaṃ rātá havíṃshi || 7 || imáṃ náraḥ párvatās túbhyam ápaḥ sám indra góbhir mádhumantam akran | tásyāgátyā sumánā ṛishva pāhi prajānán vidván pathyà ánu svāḥ || 8 || yāñ ábhajo marúta indra sóme yé tvám ávardhann ábhavan gaṇás te | tébhir etáṃ sajóshā vāvaśānò 'gnéḥ piba jihváyā sómam indra || 9 || índra píba svadháyā cit sutásyāgnér vā pāhi jihváyā yajatra | adhvaryór vā práyataṃ śakra hástād dhótur vā yajñáṃ havísho jushasva || 10 || śunáṃ huvema — || 11 || 18 ||

36.

Imáṃ ū shú prábhṛitiṃ sātáye dhāḥ śáśvac-chaśvad ūtíbhir yádamānaḥ | suté-sute vāvṛidhe várdhanebhir yáḥ kármabhir mahádbhiḥ súśruto bhūt || 1 || índrāya sómāḥ pradívo vídānā ṛibhúr yébhir vṛíshaparvā víhāyāḥ | prayamyámānān práti shū gṛibhāyéndra píba vṛíshadhūtasya vṛíshṇaḥ || 2 || píbā várdhasva táva ghā sutása índra sómāsaḥ prathamā utémé | yáthāpibaḥ pūrvyāñ indra sómāñ evā pāhi pányo adyā návīyān || 3 || mahāñ ámatro vṛijáne virapśy ùgráṃ śávaḥ patyate dhṛishnv ójaḥ | náha vivyāca pṛithivī́ canaínaṃ yát sómāso háryaśvam ámandan || 4 ||

35, 5 vītá-pṛishṭhā. ní-anyé II, 18, 3. ati-āyāhi. te á°. 6 táva a°. ā́ ihi arvāñ ś° su-mánāḥ. ni-sádya dadhishvá i° jaṭháre. 7 kṛitāḥ. tát-okase puru-śākāya. 8 tásya ā-gátya su-mánāḥ. pra-jānán. 9 ā́ á°. sa-jóshāḥ vāvaśānáḥ a°. 10 sutásya a°. prá-yatam. hótuḥ. — 36, 1 ūṃ *iti* sú prá-bhṛitim. śaśvat-śaśvat. vavṛidhe. sú-śrutaḥ. 2 pra-dívaḥ. vṛísha-parvā ví-hāyāḥ pra-yamyámānān. sú gṛibhāya í°. vṛísha-dhūtasya. 3 píba. gha. utá imé yáthā á°. evá. adyá. 4 vi-rapśī́ u°. dhṛishṇú. ná áha. caná e°. hári-aśvam.

Digitized by Google

mahắñ ugró vāvṛidhe vīryàya samắcakre vṛishabhắḥ kắvyena | índro bhágo vājadắ asya gắvaḥ prá jāyante dákshiṇā asya pūrvíḥ || 5 || 19 ||

prá yát síndhavaḥ prasavắṃ yáthắyann ắpaḥ samudrắṃ rathyèva jagmuḥ | átas cid índraḥ sádaso várīyān yád īṃ sómaḥ pṛiṇắti dugdhó aṁśúḥ || 6 || samudréṇa síndhavo yắdamānā índrāya sómaṃ súshutam bhárantaḥ | aṁśúṃ duhanti hastíno bharítrair mádhvaḥ punanti dhắrayā pavítraiḥ || 7 || hradắ iva kuksháyaḥ somadhắnāḥ sám ī vivyāca sávanā purūṇi | ánnā yád índraḥ prathamắ vy ắśa vṛitrắṃ jaghanvắñ avṛiṇīta sómam || 8 || á tū bhara mákir etát pári shṭhād vidmá hí tvā vásupatiṃ vásūnām | índra yát te máhinaṃ dátram ásty asmábhyaṃ tád dharyaśva prá yandhi || 9 || asmé prá yandhi maghavann ṛijīshinn índra rāyó viśvávārasya bhū́reḥ | asmé śatắṃ śarádo jīváse dhā asmé vīrắñ chaśvata indra śiprin || 10 || śunáṃ huvema — || 11 || 20 ||

37.

Vártraghatyāya śávase pṛitanāshắhyāya ca | índra tvắ vartayāmasi || 1 || arvācínaṃ sú te mána utá cákshuḥ śatakrato | índra kṛiṇvántu vāghátaḥ || 2 || nắmāni te śatakrato víśvābhir gīrbhír īmahe | índrābhimātishắhye || 3 || purushṭutásya dhámabhiḥ śaténa mahayāmasi | índrasya carshaṇīdhṛítaḥ || 4 || índraṃ vṛitrắya hántave puruhūtám úpa bruve | bháreshu vắjasātaye || 5 || 21 ||

vắjeshu sāsahír bhava tvắm īmahe śatakrato | índra vṛitrắya hántave || 6 || dyumnéshu pṛitanắjye pṛitsutū́rshu

---

36, 5 vavṛidhe. sam-ắcakre. vāja-dắḥ. 6 pra-savắm yáthā ắ°. rathyắ-iva. 7 sú-sutam. 8 soma-dhắnāḥ. īm *iti*. ví. 9 tú. sthāt vidmá. vásu-patim. hari-aśva. 10 asmé *iti* (3). viśvá-vārasya. śáśvataḥ. — 37, 1 pṛitanā-sáhyāya. tvā ắ. 2. 3. 6. 8. 9 śatakrato *iti* śata-krato. 3 índra abhimāti-sáhye. 4 puru-stutásya. carshaṇi-dhṛítaḥ. 5 puru-hūtám. vắja-sātaye. 6 sasahíḥ.

Digitized by Google

śrávassu ca | índra sákshvābhímātishu || 7 || śushmíntamaṃ na ūtáye dyumnínam pāhi jágṛivim | índra sómaṃ śatakrato || 8 || indriyáṇi śatakrato yá́ te jáneshu pañcásu | índra táni ta á́ vṛiṇe || 9 || ágann indra śrávo bṛihád dyumnáṃ dadhishva dushṭáram | út te śúshmaṃ tirāmasi || 10 || arvāváto na á́ gahy átho śakra parāvátaḥ | u lokó yás te adriva índrehá táta á́ gahi || 11 || [22] ||

38.

Abhí táshṭeva dīdhayā manīshám átyo ná vājí sudhúro jíhānaḥ | abhí priyáṇi mármṛiśat párāṇi kavíṅr ichāmi saṃdríśe sumedhā́ḥ || 1 || inótá pricha jánimā kavīnā́m manodhṛítaḥ sukṛítas takshata dyā́m | imá́ u te praṇyò várdhamānā mánovātā ádha nú dhármaṇi gman || 2 || ní shīm íd átra gúhyā dádhānā utá kshatráya ródasī sám añjan | sám mā́trābhir mamiré yemúr urví antár mahí sámṛite dhā́yase dhuḥ || 3 || ātíshṭhantam pári víśve abhūshañ chríyo vásānaś carati svárociḥ | mahát tád vṛíshṇo ásurasya nā́má víśvárūpo amṛítāni tasthau || 4 || ásūta pū́rvo vṛishabhó jyā́yān imá́ asya śurúdhaḥ santi pūrvíḥ | dívo napātā vidáthasya dhībhíḥ kshatráṃ rājānā pradívo dadhāthe || 5 || [23] ||

tríṇi rājānā vidáthe purūṇi pári víśvāni bhūshathaḥ sádāṅsi | ápaśyam átra mánasā jaganvā́ṅ vraté gandharvā́ṅ ápi vāyúkeśān || 6 || tád ín nv àsya vṛishabhásya dhenór á́ nā́mabhir mamire sákmyaṃ góḥ | anyád-anyad asuryàṃ vásānā ní māyíno mamire rūpám asmin || 7 || tád' ín nv àsya savitúr nákir me hiraṇyáyīm amátiṃ yā́m áśiśret | á́

37, 7 sákshva abhí-mātishu. 9 te. 10 dustáram. 11 átho *iti*. índra ihá. — 38, 1 táshṭā-iva dīdhaya. su-dhúraḥ. sam-dṛíśe su-medhā́ḥ. 2 iná utá. jánima. manaḥ-dhṛítaḥ su-kṛítaḥ. pra-nyàḥ várdhamānāḥ mánaḥ-vātāḥ. 3 sīm. ródasī *iti*. urví *iti*. mahí *iti* sámṛite *iti* sám-ṛite. dhur *iti* dhuḥ. 4 ā-tíshṭhantam. śríyaḥ. svá-rociḥ. nā́ma á́ viśvá-rūpaḥ. 5 pra-dívaḥ dadhāthe *iti*. 6 vāyú-keśān. 7 ít nú a°. vásānāḥ.

Digitized by Google

sushṭutí ródasī viṣvaminvé ápīva yóshā jánimāni vavre || 8 || yuvám pratnásya sādhatho mahó yád daívī svastíḥ pári naḥ syātam | gopájihvasya tasthúsho vírūpā víṣve paṣyanti māyínaḥ kṛitáni || 9 || ṣunám huvema — || 10 || [24] ||

Tṛitīyo 'nuvākaḥ.

39.

Índram matír hṛidá á vacyámānāchā pátim stómatashṭā jigāti | yá jágṛivir vidáthe ṣasyámānéndra yát te jáyate viddhí tásya || 1 || diváṣ cid á pūrvyá jáyamānā ví jágṛivir vidáthe ṣasyámānā | bhadrá vástrāṇy árjunā vásānā séyám asmé sanajá pítryā dhíḥ || 2 || yamá cid átra yamasúr asūta jihváyā ágram pátad á hy ásthāt | vápūṅshi jātá mithuná sacete tamohánā tápusho budhná étā || 3 || nákir eshām ninditá mártyeshu yé asmákam pitáro góshu yodháḥ | índra eshām dṛiṅhitá máhināvān úd gotráṇi sasṛije daṅsánāvān || 4 || sákhā ha yátra sákhibhir návagvair abhijñv á sátvabhir gá anugmán | satyám tád índro daṣábhir dáṣagvaiḥ sūryam viveda támasi kshiyántam || 5 || [25] ||

índro mádhu sámbhṛitam usríyāyām padvád viveda ṣaphávan náme góḥ | gúhā hitám gúhyaṃ gūḷhám apsú háste dadhe dákshiṇe dákshiṇāvān || 6 || jyótir vṛiṇīta támaso vijānánn āré syāma duritád abhíke | imá gíraḥ somapāḥ somavṛiddha jushásvendra purutámasya kāróḥ || 7 || jyótir yajñáya ródasī ánu shyād āré syāma duritásya bhūreḥ | bhūri cid dhí tujató mártyasya supāráso vasavo barháṇāvat || 8 || ṣunám huvema — || 9 || [26] ||

Dvitīyo 'dhyāyaḥ.

38, 8 su-stutí ródasī *iti* viṣvaminvé *iti* viṣvam-invé ápi-iva. 9 naḥ. ví-rūpā. — 39, 1 vacyámānā ácha. stóma-tashṭā. ṣasyámānā í°. 2 sá i° asmé *iti* sana-já: 3 yama-sūḥ. hí. sacete *iti* tamaḥ -hánā. budhné á-itā. 4 máhina-vān. 5 náva-gvaiḥ abhi-jñú. anu-gmán. dáṣa-gvaiḥ. 6 sám-bhṛitam. ṣaphá-vat. gúhā-apsú II, 11, 5. dákshiṇa-vān. 7 vi-jānán. duḥ-itát. imáḥ. soma-pāḥ soma-vṛiddha jushásva i°. 8 ródasī *iti*. syāt. duḥ-itásya. hí. su-pārásaḥ.

Digitized by Google

40.

Índra tvā vṛishabhám vayám suté sóme havāmahe | sá pāhi mádhvo ándhasaḥ || 1 || índra kratuvídam sutám sómam harya purushṭuta | píbā vṛishasva tátṛipim || 2 || índra prá ṇo dhitávānam yajñám víśvebhir devébhiḥ | tirá stavāna vispate || 3 || índra sómāḥ sutá imé táva prá yanti satpate | kshayam candrása índavaḥ || 4 || dadhishvā jaṭháre sutám sómam indra váreṇyam | táva dyukshása índavaḥ || 5 || 1 ||

gírvaṇaḥ pāhí naḥ sutám mádhor dhárābhir ajyase | índra tvádātam íd yáśaḥ || 6 || abhí dyumnáni vanína índram sacante ákshitā | pītví sómasya vāvṛidhe || 7 || arvāváto na á gahi parāvátaś ca vṛitrahan | imá jushasva no gíraḥ || 8 || yád antará parāvátam arvāvátam ca hūyáse | índrehá táta á gahi || 9 || 2 ||

41.

Á tú na indra madryàg ghuvānáḥ sómapītaye | háribhyām yāhy adrivaḥ || 1 || sattó hótā na ṛitvíyas tistiré barhír ānushák | áyujran prātár ádrayaḥ || 2 || imá bráhma brahmavāhaḥ kriyánta á barhíḥ sīda | vīhí śūra puroḷáśam || 3 || rārandhí sávaneshu ṇa eshú stómeshu vṛitrahan | ukthéshv indra girvaṇaḥ || 4 || matáyaḥ somapám urúm rihánti śávasas pátim | índram vatsám ná mātáraḥ || 5 || 3 ||

sá mandasvā hy ándhaso rádhase tanvà mahé | ná stotāram nidé karaḥ || 6 || vayám indra tvāyávo havíshmanto jarāmahe | utá tvám asmayúr vaso || 7 || máre asmád ví mu-

---

40, 2 kratu-vídam. puru-stuta píba á. tátṛipim. 3 naḥ dhitá -vānam. 4 sat-pate. 5 dadhishvá. 6 tvá-dātam. 7 vavṛidhe. 8 a-gahi III. 37, 11. vṛitra-han imáḥ. 9b. III, 37, 11. — 41, 1 á -indra 10, 11. huvānáḥ sóma-pītaye. 3 brahma-vāhaḥ kriyánte. 4 rarandhí. naḥ. vṛitra-han. 5 soma-pám. 6 mandasva hí. 7 vaso *iti*. 8 má āré.

Digitized by Google

muco háripriyārvāñ yāhi | índra svadhāvo mátsvehá || 8 || arvāñcaṃ tvā sukhé ráthe váhatām indra keśínā | ghṛitásnū barhír āsáde || 9 || 4 ||

42.

Úpa naḥ sutám á gahi sómam indra gávāśiram | háribhyāṃ yás te asmayúḥ || 1 || tám indra mádam á gahi barhishṭhám grávabhiḥ sutám | kuvín nv àsya tṛipṇávaḥ || 2 || índram itthá gíro mámáchāgur ishitá itáḥ | āvṛíte sómapītaye || 3 || índraṃ sómasya pītáye stómair ihá havāmahe | ukthébhiḥ kuvíd āgámat || 4 || índra sómāḥ sutá imé tán dadhishva śatakrato | jaṭháre vājinīvaso || 5 || 5 ||

vidmá hí tvā dhanaṃjayáṃ vájeshu dadhṛishám kave | ádhā te sumnám īmahe || 6 || imám indra gávāśiraṃ yávāśiraṃ ca naḥ piba | āgátyā vṛíshabhiḥ sutám || 7 || túbhyéd indra svá okyè sómaṃ codāmi pītáye | eshá rārantu te hṛidí || 8 || tváṃ sutásya pītáye pratnám indra havāmahe | kuśikáso avasyávaḥ || 9 || 6 ||

43.

Á yāhy arvāñ úpa vandhureshṭhás távéd ánu pradívaḥ somapéyam | priyá sákhāyā ví mucópa barhís tvám imé havyaváho havante || 1 || á yāhi pūrvír áti carshaṇír áṅ aryá āśísha úpa no háribhyām | imá hí tvā matáya stómatashṭā índra hávante sakhyáṃ jushāṇáḥ || 2 || á no yajñáṃ namovṛídhaṃ sajóshā índra deva háribhir yāhi tū́yam | ahám hí tvā matíbhir jóhavīmi ghṛitáprayāḥ sadha-

---

41, 8 hári-priya arvāñ. mátsva ihá. 9 su-khé. ghṛitásnū *iti* ghṛitá-snū. ā-sáde. — 42, 1 úpa-gahi 16, 4. gó-āśiram. 2 barhiḥ -sthām. kuvít nú aº. 3 máma ácha aº. ā-vṛíte sóma-pītaye. 4 ā-gámat. 5 índra-imé III, 40, 4. śatakrato *iti* śata-krato. vājinīvaso *iti* vājinī-vaso. 6 vidmá. dhanam-jayám. ádha. 7 gó -āśiram yáva-āśiram. ā-gátya. 8 túbhya ít. své. rarantu. — 43, 1 vandhure-sthāḥ táva ít. pra-dívaḥ soma-péyam. muca úpa. havya -váhaḥ. 2 á. ā-śíshaḥ. imāḥ. matáyaḥ stóma-tashṭāḥ. 3 namaḥ -vṛídham sa-jóshāḥ. ghṛitá-prayāḥ sadha-māde.

Digitized by Google

mâde mádhūnām || 3 || á ca tvám etá vṛíshaṇā váhāto hárī sákhāyā sudhúrā sváṅgā | dhānávad índraḥ sávanaṃ jushāṇáḥ sákhā sákhyuḥ ṣriṇavad vándanāni || 4 || kuvín mā gopâṃ kárase jánasya kuvíd rājānam maghavann ṛijīshin | kuvín ma ṛíshim papivâṅsaṃ sutásya kuvín me vásvo amṛítasya ṣíkshāḥ || 5 || á-tvā bṛihánto hárayo yujāná arvâg indra sadhamâdo vahantu | prá yé dvitá divá ṛiñjánty átāḥ súsammṛishṭāso vṛishabhásya mūráḥ || 6 || índra píba vṛíshadhūtasya vṛíshṇa á yáṃ te ṣyená uṣaté jabhára | yásya máde cyāváyasi prá kṛishṭír yásya máde ápa gotrá vavártha || 7 || ṣunáṃ huvema — || 8 || 7 ||

44.

Ayáṃ te astu haryatáḥ sóma á háribhiḥ sutáḥ | jushāṇá indra háribhir na á gahy á tishṭha háritaṃ rátham || 1 || haryánn ushásam arcayaḥ sûryaṃ haryánn arocayaḥ | vidvâṅṣ cikitvân haryaṣva vardhasa índra víṣvā abhí ṣríyaḥ || 2 || dyâm índro háridhāyasam pṛithivíṃ hárivarpasam | ádhārayad dharítor bhûri bhójanaṃ yáyor antár háriṣ cárat || 3 || jajñānó hárito vṛíshā víṣvam á bhāti rocanám | háryaṣvo háritaṃ dhatta áyudham á vájram bāhvór hárim || 4 || índro haryántam árjunaṃ vájraṃ ṣukraír abhívṛitam | ápāvṛiṇod dháribhir ádribhiḥ sutám úd gá háribhir ājata || 5 || 8 ||

45.

Á mandraír indra háribhir yāhí mayûraromabhiḥ | má tvā ké cin ní yaman víṃ ná pāṣínó 'ti dhánveva tâṅ ihi

---

43, 4 hárī *iti.* su-dhúrā su-áṅgā. 5 kuvít. kuvít mā. kuvít. 6 sadha-mâdaḥ. sú-sammṛishṭāsaḥ. 7 vṛísha-dhūtasya. cyaváyasi. — 44, 2 hari-aṣva vardhase. 3 hári-dhāyasam. hári-varpasam. harítoḥ. 4 hári-aṣvaḥ. dhatte. 5 abhí-vṛitam ápa a° hári -bhiḥ. gâḥ. — 45, 1 mayûraroma-bhiḥ. cit. pāṣínaḥ áti dhánva-iva.

Digitized by Google

|| 1 || vṛitrakhādó valaṃrujáḥ purâṃ darmó apâṃ ajáḥ | sthátā ráthasya háryor abhisvará índro dṛiḷhá cid ārujáḥ || 2 || gambhīráñ udadhíñr iva krátum pushyasi gá iva | prá sugopá yávasaṃ dhenávo yathā hradáṃ kulyā́ ivāśata || 3 || á nas túja rayím bharâṅśaṃ ná pratijānaté | vṛikshám pakvám phálam aṅkíva dhūnuhíndra sampáraṇaṃ vásu || 4 || svayúr indra svarā́ḷ asi smáddishṭiḥ sváyaśastaraḥ | sá vāvṛidhāná ójasā purushṭuta bhávā naḥ suśrávastamaḥ || 5 || 9 ||

46.

Yudhmásya te vṛishabhásya svarája ugrásya yúna sthávirasya ghṛíshveḥ | ájūryato vajríṇo vīryàṇíndra śrutásya maható mahâni || 1 || mahâñ asi mahisha vṛíshṇyebhir dhanaspṛíd ugra sáhamāno anyán | éko víśvasya bhúvanasya rájā sá yodháyā ca kshayáyā ca jánān || 2 || prá mātṝābhī ririce rócamānaḥ prá devébhir viśváto ápratītaḥ | prá majmánā divá índraḥ pṛithivyā́ḥ prórór mahó antárikshād ṛijīshí || 3 || urúṃ gabhīráṃ janúshābhy ùgráṃ viśvávyacasam avatám matīnām | índraṃ sómāsaḥ pradívi sutā́saḥ samudráṃ ná sravāta á viśanti || 4 || yáṃ sómam indra pṛithivídyávā gárbhaṃ ná mātā́ bibhṛitás tvāyā́ | táṃ te hinvanti tám u te mṛijanty adhvaryávo vṛishabha pátavā́ u || 5 || 10 ||

47.

Marútvāñ índra vṛishabhó rāṇāya píbā sómam anushva-

45, 2 vṛitra-khādáḥ valam-rujáḥ. abhi-svaré. ā-rujáḥ. 3 su-gopáḥ. kulyáḥ-iva ā°. 4 bhára á°. prati-jānaté. aṅkí-iva dhūnuhi í° sam-páraṇam. 5 sva-rā́ṭ. smád-dishṭiḥ sváyaśaḥ-taraḥ. vavṛidhānáḥ. puru-stuta bháva. suśrávaḥ-tamaḥ. — 46, 1 sva-rā́jaḥ. yúnaḥ. vīryàṇi í°. 2 dhana-spṛít. yodháya. kshayáya. 3 mātrābhiḥ. áprati-itaḥ. prá uróḥ. 4 janúshā abhí u° viśvá-vyacasam. pra-dívi. 5 pátavaí. — 47, 1 píba. anu-svadhám.

Digitized by Google

dhám mádāya | á siñcasva jaṭháre mádhva ūrmíṃ tvám rā́jāsi pradívaḥ sutā́nām || 1 || sajóshā indra ságaṇo marúdbhiḥ sómam piba vṛitrahā́ ṣūra vidvā́n | jahí ṣátrūñr ápa mṛídho nudasváthābhayaṃ kṛiṇuhi viṣváto naḥ || 2 || utá ṛitúbhir ṛitupāḥ pāhi sómam índra devébhiḥ sákhibhiḥ sutám naḥ | yā́ñ ábhajo marúto yé tvā́nv áhan vṛitrám ádadhus túbhyam ójaḥ || 3 || yé tvāhihátye maghavann ávardhan yé ṣāmbaré harivo yé gávishṭau | yé tvā nūnám anumádanti víprāḥ píbendra sómaṃ ságaṇo marúdbhiḥ || 4 || marútvantaṃ vṛishabháṃ vāvṛidhānám ákavārim divyáṃ ṣāsám índram | viṣvāsā́ham ávase nū́tanāyográm sahodā́m ihá tám huvema || 5 || 11 ||

48.

Sadyó ha jātó vṛishabháḥ kanínaḥ prábhartum āvad ándhasaḥ sutásya | sādhóḥ piba pratikāmā́m yáthā te rāsāṣíraḥ prathamā́m somyásya || 1 || yáj jáyathās tád áhar asya kā́me 'ṇśóḥ pīyū́sham apibo girishṭhā́m | tám te mātā́ pári yóshā jánitrī maháḥ pitúr dáma ā́siñcad ágre || 2 || upasthā́ya mātáram ánnam aiṭṭa tigmám apaṣyad abhí sómam ū́dhaḥ | prayāváyann acarad gṛítso anyā́n mahā́ni cakre purudhápratīkaḥ || 3 || ugrás turāshā́ḷ abhíbhūtyojā yathāvaṣā́m tanvàṃ cakra eshā́ḥ | tváshṭāram índro janúshābhibhū́yāmúshyā sómam apibac camū́shu || 4 || ṣunā́m huvema — || 5 || 12 ||

49.

Ṣáṅsā mahā́m índraṃ yásmin víṣvā á kṛishṭáyaḥ so-

47, 1 rā́jā asi pra-dívaḥ. 2 sa-jóshāḥ. sá-gaṇaḥ. vṛitra-hā́. nudasva átha á°. 3 utá. ṛitu-pāḥ. ā́ á°. tvā ánu. 4 tvā ahi-hátye. gó-ishṭau. anu-mádanti. píba i°. sá-gaṇaḥ. 5 vavṛidhānám ákava-arim. viṣva-sáham. nū́tanāya u° sahaḥ-dā́m. — 48, 1 prá-bhartum. prati-kāmā́m. rása-āṣiraḥ. 2 yát. áhaḥ. giri-sthā́m. dáme ā́ a°. 3 upa-sthā́ya. pra-yaváyan. purudhá-pratīkaḥ. 4 abhíbhūti-ojāḥ yathā-vaṣā́m cakre. janúshā abhi-bhū́ya ā-múshya. apibat. — 49, 1 ṣáṅsa.

Digitized by Google

mapáḥ kámam ávyan | yáṃ sukrátuṃ dhisháṇe vibhvataṣṭáṃ ghanáṃ vṛitráṇāṃ janáyanta devấḥ || 1 || yáṃ nú nákiḥ pṛítanāsu svarájaṃ dvitấ tárati nṛítamaṃ harishṭhấm | inátamaḥ sátvabhir yó ha ṣūshaíḥ pṛithujráyā aminād áyur dásyoḥ || 2 || sahávā pṛitsú taráṇir nárvā vyānaṣí ródasī mehánāvān | bhágo ná kāré hávyo matīnấm pitéva cấruḥ suhávo vayodhấḥ || 3 || dhartấ divó rájasas pṛishṭá ūrdhvó rátho ná vāyúr vásubhir niyútvān | kshapấṃ vastấ janitấ sūryasya víbhaktā bhāgáṃ dhisháṇeva vấjam || 4 || ṣunáṃ huvema — || 5 || 13 ||

50.

Índraḥ svấhā pibatu yásya sóma āgátyā túmro vṛishabhó marútvān | óruvyácāḥ pṛiṇatām ebhír ánnair ấsya havís tanvàḥ kámam ṛidhyāḥ || 1 || á te saparyú javáse yunajmi yáyor ánu pradívaḥ ṣrushtím ávaḥ | ihá tvā dheyur hárayaḥ susipra píbā tv àsyá súshutasya cấroḥ || 2 || góbhir mimikshúṃ dadhire supārám índraṃ jyaíshṭhyāya dhấyase gṛiṇānấḥ | mandānáḥ sómam papivấñ ṛijīshin sám asmábhyam purudhấ gá ishaṇya || 3 || imáṃ kámam — || 4 || ṣunám huvema — || 5 || 14 ||

51.

Carshaṇīdhṛítam maghávānam ukthyàm índraṃ gíro bṛihatír abhy ànūshata | vāvṛidhānám puruhūtáṃ suvṛiktíbhir ámartyaṃ járamāṇaṃ divé-dive || 1 || ṣatákratum arṇavám ṣākínaṃ náraṃ gíro ma índram úpa yanti viṣvátaḥ |

49, 1 soma-pấḥ. su-krátum dhisháṇe *iti* vibhva-tashṭấm. 2 sva -rājam. hari-sthấm. pṛithu-jráyāḥ. 3 sahá-vā. ná árvā vi-ānasíḥ ródasī *iti*. pitấ-iva. su-hávaḥ vayaḥ-dhấḥ. 4 ví-bhaktā. dhisháṇā -iva. — 50, 1 ā-gátya. á uru-vyácāḥ. á a°. 2 saparyú *iti*. pra -dívaḥ. su-ṣipra píba tú a° sú-sutasya. 3 su-pārám. 4 = III, 30, 20. — 51, 1 carshaṇi-dhṛítam. abhí a° vavṛidhānám puru-hūtám suvṛiktí-bhiḥ. 2 ṣatá-kratum. me.

Digitized by Google

vājasánim pūrbhídaṃ tū́rṇim aptúraṃ dhāmasácam abhishácaṃ svarvídam || 2 || ākaré vásor jaritā́ panasyate 'nehása stúbha índro duvasyati | vivásvataḥ sádana ā́ hí pipriyé satrāsā́haṃ abhimātihánaṃ stuhi || 3 || nṛiṇā́m u tvā nṛítamaṃ gīrbhír ukthaír abhí prá vīrám arcatā sabā́dhaḥ | sáṃ sáhase purumāyó jihīte námo asya pradíva éka īṣe || 4 || pūrvír asya nishshídho mártyeshu purū́ vásūni prithivī́ bibharti | índrāya dyáva óshadhīr utā́po rayíṃ rakshanti jīráyo vánāni || 5 || 15 ||

túbhyam bráhmāṇi gíra indra túbhyaṃ satrā́ dadhire harivo jushásva | bodhy ā̀pír ávaso nū́tanasya sákhe vaso jaritṛíbhyo váyo dhāḥ || 6 || índra marutva ihá pāhi sómaṃ yáthā ṣāryāté ápibaḥ sutásya | táva práṇītī táva ṣūra ṣármann ā́ vivāsanti kaváyaḥ suyajñā́ḥ || 7 || sá vāvaṣāná ihá pāhi sómam marúdbhir indra sákhibhiḥ sutáṃ naḥ | jātáṃ yát tvā pári devā́ ábhūshan mahé bhárāya puruhūta víṣve || 8 || aptū́rye maruta āpír eshó 'mandann índram ánu dā́tivārāḥ | tébhiḥ sākám pibatu vṛitrakhādáḥ sutáṃ sómaṃ dāṣúshaḥ své sadhásthe || 9 || idáṃ hy ánv ójasā sutáṃ rādhānām pate | píbā tv àsyá girvaṇaḥ || 10 || yás te ánu svadhā́m ásat suté ní yacha tanvàṃ | sá tvā mamattu somyám || 11 || prá te aṣnotu kukshyóḥ préndra bráhmaṇā ṣíraḥ | prá bāhū́ ṣūra rā́dhase || 12 || 16 ||

52.

Dhānā́vantaṃ karambhíṇam apūpávantam ukthínam | índra prātár jushasva naḥ || 1 || puroḷā́ṣam pacatyàṃ jushá-

---

51, 2 vāja-sánim pūḥ-bhídam. ap-túram dhāma-sā́cam abhi-sā́cam svaḥ-vídam. 3 ā-karé. anehásaḥ. sádane. satrā-sáham abhimāti-hánam. 4 arcata sa-bā́dhaḥ. puru-māyáḥ pra-dívaḥ. 5 nih-sídhaḥ. purú. utá ā́°. 6 bodhí ā°. vaso *iti*. 7 prá-nītī. su-yajñā́ḥ. 8 puru-hūta. 9 ap-tū́rye. ámandan. dā́ti-vārāḥ. vṛitra-khādáḥ. sadhá-sthe. 10 hí. píba tú a°. 12 prá i°. bāhū́ *iti*. — 52, 2 jushásva indra ā́.

Digitized by Google

svendrá gurasva ca | túbhyaṃ havyáni sisrate ‖ 2 ‖ puroḷáṣaṃ ca no ghásо josháyāse gíraṣ ca naḥ | vadhūyúr iva yóshaṇām ‖ 3 ‖ puroḷáṣaṃ sanaṣruta prātaḥsāvé jushasva naḥ | índra krátur hí te bṛihán ‖ 4 ‖ mádhyaṃdinasya sávanasya dhānáḥ puroḷáṣam indra kṛishvehá cárum | prá yát stotá jaritá tū́rṇyartho vṛishāyámāṇa úpa gīrbhír ī́ṭṭe ‖ 5 ‖ 17 ‖

tṛitíye dhānáḥ sávane purushṭuta puroḷáṣaṃ áhutam māmahasva naḥ | ṛibhumántaṃ vā́javantaṃ tvā kave práyasvanta úpa ṣikshema dhītíbhiḥ ‖ 6 ‖ pūshaṇváte te cakṛimā karambháṃ hárivate háryaṣvāya dhānáḥ | apūpám addhi ságanо marúdbhiḥ sómam piba vṛitrahā́ ṣūra vidvā́n ‖ 7 ‖ práti dhānā́ bharata tū́yam asmai puroḷáṣaṃ vīrátamāya nṛiṇā́m | divé-dive sadṛíṣīr indra túbhyaṃ várdhantu tvā somapéyāya dhṛishṇo ‖ 8 ‖ 18 ‖

53.

Índrāparvatā bṛihatā́ ráthena vāmī́r ísha á vahataṃ suvī́rāḥ | vītáṃ havyány adhvaréshu devā́ várdhethāṃ gīrbhír íḷayā mádantā ‖ 1 ‖ tíshṭhā sú kam maghavan mā́ párā gāḥ sómasya nú tvā súshutasya yakshi | pitúr ná putráḥ sícam ā́ rabhe ta índra svádishṭhayā girā́ ṣacīvaḥ ‖ 2 ‖ ṣáṅsāvādhvaryo práti me gṛiṇīhíndrāya váhaḥ kṛiṇavāva júshṭam | édám barhír yájamānasya sīdáthā ca bhūd ukthám índrāya ṣastám ‖ 3 ‖ jāyéd ástam maghavan séd u yónis tád ít tvā yuktā́ hárayo vahantu | yadā́ kadā́ ca sunávāma sómam agníṣh ṭvā dūtó dhanvāty ácha ‖ 4 ‖ párā yāhi ma-

---

52, 4 sana-ṣruta prātaḥ-sāvé. 5 kṛishva ihá. tū́rṇi-arthaḥ vṛisha-yámāṇaḥ. 6 puru-stuta. ā́-hutam mamahasva. 7 cakṛima. hári-aṣvāya. sá-gaṇaḥ. vṛitra-hā́. 8 dhānā́ḥ. sa-dṛíṣīḥ. soma-péyāya dhṛishṇo *iti*. — 53, 1 su-vī́rāḥ. 2 tíshṭha. sú-sutasya. te. 3 ṣáṅsāva adhvaryo *iti*. gṛiṇīhi í°. ā́ i°. sīda átha. 4 jāyā́ ít. sā́ ít. yuktā́ḥ. agníḥ tvā.

Digitized by Google

ghavann á ca yāhíndra bhrātar ubhayátrā te ártham | yátrā ráthasya bṛiható nidhánaṃ vimócanaṃ vājíno rásabhasya || 5 || [19] ||

ápāḥ sómam ástam indra prá yāhi kalyāṇír jāyá suráṇaṃ gṛihé te | yátrā ráthasya bṛiható nidháṇaṃ vimócanaṃ vājíno dákshiṇāvat || 6 || imé bhojá áṅgiraso vírūpā divás putráso ásurasya vīráḥ | viśvámitrāya dádato maghánī sahasrasāvé prá tiranta áyuḥ || 7 || rūpáṃ-rūpam maghávā bobhavīti māyáḥ kṛiṇvānás tanvàm pári svám | trír yád diváḥ pári muhūrtám ágāt svaír mántrair ánṛitupā ṛitávā || 8 || mahán ṛíshir devajá devájūtó 'stabhnāt síndhum arṇavám nṛicákshāḥ | viśvámitro yád ávahat sudásam ápriyāyata kuśikébhir índraḥ || 9 || haṅsá iva kṛiṇutha ślókam ádribhir mádanto gīrbhír adhvaré suté sácā | devébhir viprā ṛishayo nṛicakshaso ví pibadhvaṃ kuśikāḥ somyám mádhu || 10 || [20] ||

úpa préta kuśikās cetáyadhvam áśvaṃ rāyé prá muñcatā sudásaḥ | rájā vṛitrám jaṅghanat prág ápāg údag áthā yajāte vára á prithivyáḥ || 11 || yá imé ródasī ubhé ahám índram átushṭavam | viśvámitrasya rakshati bráhmedám bháratam jánam || 12 || viśvámitrā arāsata bráhméndrāya vajríṇe | kárad ín naḥ surádhasaḥ || 13 || kím te kṛiṇvanti kíkaṭeshu gávo náśiraṃ duhré ná tapanti gharmám | á no bhara prámagandasya védo naicāśākhám maghavan randhayā naḥ || 14 || sasarparīr ámatim bádhamānā bṛihán mimāya jamádagnidattā | á súryasya duhitá tatāna śrávo devéshv amṛítam ajuryám || 15 || [21] ||

53, 5 yāhi íº. ubhayátra. yátra. ni-dhánam vi-mócanam. 6 su -ráṇam. yátrā-vājínaḥ 5. 7 ví-rūpāḥ. sahasra-sāvé. tirante. 8 á á º. ánṛitu-pāḥ ṛitá-vā. 9 deva-jáḥ devá-jūtaḥ áº. nṛi-cákshāḥ. su -dásam. 10 nṛi-cakshasaḥ. 11 prá ita. muñcata su-dásaḥ. átha. váre. 12 imé *iti* ródasī *iti* ubhé *iti*. átustavam. bráhma iº. 13 bráhma íº. ít. su-rádhasaḥ. 14 ná ā-śíram. prá-magandasya. randhaya. 15 bṛihát. jamádagni-dattā.

Digitized by Google

sasarparír abharat tűyam ebhyó 'dhi śrávaḥ pấñcajanyāsu kṛishṭíshu | sá pakshyà návyam áyur dádhānā yấm me palastijamadagnáyo dadúḥ || 16 || sthiraú gávau bhavatāṃ vīḷúr áksho méshā ví varhi mấ yugáṃ ví śāri | índraḥ pātalyè dadatāṃ śárītor árishṭaneme abhí naḥ sacasva || 17 || bálaṃ dhehi tanűshu no bálam indrānaḷútsu naḥ | bálaṃ tokáya tánayāya jīváse tvám hí baladấ ási || 18 || abhí vyayasva khadirásya sáram ójo dhehi spandané śiṅśápāyām | áksha vīḷo vīḷita vīḷáyasva mấ yấmād asmấd áva jīhipo naḥ || 19 || ayám asmấn vánaspátir mấ ca hấ mấ ca rīrishat | svasty á gṛihébhya ávasā á vimócanāt || 20 || [22] ||

índrotíbhir bahulấbhir no adyá yācchreshṭhấbhir maghavañ chūra jinva | yó no dvéshṭy ádharaḥ sás padīshṭa yám u dvishmás tám u prāṇó jahātu || 21 || parasúṃ cid ví tapati śimbalám cid ví vṛiścati | ukhấ cid indra yéshantī práyastā phénam asyati || 22 || ná sấyakasya cikite janāso lodhám nayanti pásu mányamānāḥ | nấvājinaṃ vājínā hāsayanti ná gardabhám puró áśvān nayanti || 23 || imá indra bharatásya putrấ apapitvám cikitur ná prapitvám | hinvánty áśvam áraṇam ná nítyaṃ jyấvājam pári ṇayanty ājaú || 24 || [23] ||

Caturtho 'nuvākaḥ.

54.

Imám mahé vidathyàya śūshám śáśvat kṛítva ídyāya prá jabhruḥ | śṛiṇótu no dámyebhir ánīkaiḥ śṛiṇótv agnír divyaír ájasraḥ || 1 || máhi mahé divé arcā pṛithivyaí kấmo

---

53, 16 ebhyaḥ á°. palasti-jamadagnáyaḥ. 17 mấ ishấ. pātalyè *iti*. árishṭa-neme. 18 indra a°. bala-dấḥ. 19 vīḷo *iti*. 20 hấḥ. ririshat svastí. á ava-saí. vi-mócanat. 21 índra ú°. yāt -śreshṭhấbhiḥ. śūra. 22 prá-yastā. 23 ná á°. áśvāt. 24 imé. apa-pitvám. pra-pitvám. jyấ-vājam. nayanti. — 54, 1 n. d. á. III, 1, 15. 2 arca.

Digitized by Google

ma icháñ carati prajānán | yáyor ha stóme vidátheshu devấḥ saparyávo mādáyante sácāyóḥ || 2 || yuvór ṛitáṃ rodasī satyám astu mahé shú ṇaḥ suvitáya prá bhūtam | idáṃ divé námo agne pṛithivyaí saparyấmi práyasā yấmi rátnam || 3 || utó hí vām pūrvyá āvividrá ṛítāvarī rodasī satyavácaḥ | náraṣ cid vāṃ samithé ṣūrasātau vavandiré pṛithivi vévidānāḥ || 4 || kó addhấ veda ká ihá prá vocad devấñ áchā pathyà ká sám eti | dádṛiṣra eshām avamấ sádāṅsi páreshu yấ gúhyeshu vratéshu || 5 || [24] ||

kavír nṛicákshā abhí shīm acashṭa ṛitásya yónā víghṛite mádantī | nánā cakrāte sádanaṃ yáthā véḥ samānéna krátunā saṃvidāné || 6 || samānyấ víyute dūréante dhruvé padé tasthatur jāgarūke | utá svásārā yuvatí bhávantī ấd u bruvāte mithunáni nấma || 7 || víṣvéd eté jánimā sáṃ vivikto mahó devấn bíbhratī ná vyathete | éjad dhruvám patyate víṣvam ékaṃ cárat patatrí víshuṇaṃ ví jātám || 8 || sánā purāṇám ádhy emy ārấn mahấḥ pitúr janitúr jāmí tán naḥ | devấso yátra panitára évair uraú pathí vyùte tasthúr antáḥ || 9 || imáṃ stómaṃ rodasī prá bravīmy ṛidūdárāḥ sṛiṇavann agnijihvấḥ | mitráḥ samrấjo váruṇo yúvāna ādityấsaḥ kaváyaḥ paprathānấḥ || 10 || [25] ||

hiraṇyapāṇiḥ savitá sujihvás trír á divó vidáthe pátyamānaḥ | devéshu ca savitaḥ ślókam áśrer ấd asmábhyam á suva sarvátātim || 11 || sukṛít supāṇíḥ svávāṅ ṛitávā devás tváshṭávase táni no dhāt | pūshaṇvánta ṛibhavo mādaya-

---

54, 2 me. pra-jānán. sáca ā°. 3 ródasī *iti* sú naḥ. 4 utó *iti*. ā-vividré ṛítavarī *ity* ṛíta-varī rodasī *iti* satya-vácaḥ. sam-ithé ṣūra-sātau. 5 ácha dádṛiṣre. 6 nṛi-cákshāḥ. sīm acashṭa. víghṛite *iti* ví-ghṛite mádantī *iti*. cakrāte *iti*. saṃvidāne *iti* sam-vidāné 7 víyute *iti* ví-yute dūréante *iti* dūré-ante. jāgarūke *iti*. yuvatí *iti* bhávantī *iti*. bruvāte *iti*. 8 víṣvā ít eté *iti* jánima. bíbhratī *iti*. vyathete *iti*. 9 ārāt. tát. ví-ute. antár *iti*. 10 rodasī *iti*. agni-jihvāḥ. sam-rấjaḥ. 11 hiraṇya-pāṇiḥ. su-jihváḥ. savitar *iti*. 12 su-kṛít su-pāṇíḥ svá-vān ṛitá-vā. tváshṭā á°.

Digitized by Google

dhvam ūrdhvágrāvāṇo adhvarám atashṭa || 12 || vidyúdrathā marúta ṛishṭimánto divó máryā ṛitájātā ayásaḥ | sárasvatī sṛiṇavan yajñíyāso dhátā rayíṃ sahávīraṃ turāsaḥ || 13 || víshṇuṃ stómāsaḥ purudasmám arká bhágasyeva kāríṇo yámani gman | urukramáḥ kakuhó yásya pūrvír ná mardhanti yuvatáyo jánitrīḥ || 14 || índro víṣvair vīryaìḥ pátyamāna ubhé á paprau ródasī mahitvá | puraṃdaró vṛitrahá dhṛishṇúsheṇaḥ saṃgṛíbhyā na á bharā bhúri paṣváḥ || 15 || [26] ||

nā́satyā me pitárā bandhupríchā sajātyàm aṣvínoṣ cáru náma | yuvā́ṃ hí sthó rayidaú no rayīṇā́ṃ dātrā́ṃ rakshethe ákavair ádabdhā || 16 || mahát tád vaḥ kavayaṣ cáru náma yád dha devā bhávatha víṣva índre | sákha ṛibhúbhiḥ puruhūta priyébhir imā́ṃ dhíyaṃ sātáye takshatā naḥ || 17 || aryamā́ ṇo áditir yajñíyāsó 'dabdhāni váruṇasya vratā́ni | yuyóta no anapatyā́ni gántoḥ prajā́vān naḥ paṣumā́ṅ astu gātúḥ || 18 || devā́nāṃ dūtáḥ purudhá prásūtó 'nāgān no vocatu sarvátātā | ṣṛiṇótu naḥ pṛithiví dyaúr utā́paḥ sū́ryo nákshatrair urv àntáriksham || 19 || ṣṛiṇvántu no vṛíshaṇaḥ párvatāso dhruvákshemāsa ílayā mádantaḥ | ādityaír no áditiḥ ṣṛiṇotu yáchantu no marútaḥ ṣárma bhadrám || 20 || sádā sugáḥ pitumā́ṅ astu pánthā mádhvā devā óshadhīḥ sám pipṛikta | bhágo me agne sakhyé ná mṛidhyā úd rāyó aṣyāṃ sádanam purukshóḥ || 21 || svádaṣva havyā́ sám ísho didīhy asmadryàk sám mimīhi ṣrávāṅsi | víṣvāṅ agne pṛitsú tā́ñ jeshi ṣátrūn áhā víṣvā sumánā dīdihī naḥ || 22 || [27] ||

54, 12 ūrdhvá-grāvāṇaḥ. 13 vidyút-rathāḥ. ṛitá-jātāḥ. dhā́ta. sahá-vīram. 14 puru-dasmám arkā́ḥ bhágasya-iva. uru-kramáḥ. 15 ubhé *iti*. ródasī *iti*. puram-daráḥ vṛitra-hā́ dhṛishṇú-senaḥ sam-gṛíbhya. bhara. 16 bandhu-pṛíchā sa-jātyàm. rayi-daú. rakshethe *iti*. 17 ha devāḥ. víṣve. sákhā. puru-hūta. takshata. 18 naḥ. yajñíyāsaḥ. á°—vratā́ni 24, 10. 19 prá-sūtaḥ á°. uṣá á°. urú a°. 20 dhruvá-kshemāsaḥ. 21 su-gáḥ. pánthāḥ. puru-kshóḥ. 22 su-mánāḥ dīdihi.

Digitized by Google

55.

Ushásaḥ pū́rvā ádha yád vyūshúr mahád ví jajñe akshára-m padé góḥ | vratā́ devā́nām úpa nú prabhū́shan mahád devā́nām asuratvám ékam || 1 || mó shú ṇo átra juhuranta devā́ mā́ pū́rve agne pitáraḥ padajñā́ḥ | purāṇyóḥ sádmanoḥ ketúr antár ma° || 2 || ví me purutrā́ patayanti kā́māḥ ṣámy áchā dīdye pūrvyā́ṇi | sámiddhe agnā́v ṛitám íd vadema ma° || 3 || samānó rā́jā víbhṛitaḥ purutrā́ ṣáye ṣayā́su práyuto vánā́nu | anyā́ vatsám bhárati kshéti mātā́ ma° || 4 || ākshít pū́rvāsv áparā anūrút sadyó jātā́su táruṇīshv antáḥ | antárvatīḥ suvate ápravītā ma° || 5 || 28 ||

ṣayúḥ parástād ádha nú dvimātā́bandhanáṣ carati vatsá ékaḥ | mitrásya tā́ váruṇasya vratā́ni ma° || 6 || dvimātā́ hótā vidátheshu samrā́ḷ ánv ágraṃ cárati kshéti budhnáḥ | prá ráṇyāni raṇyavā́co bharante ma° || 7 || ṣū́rasyeva yúdhyato antamásya pratīcínaṃ dadṛiṣe víṣvam āyát | antár matíṣ carati nishshídhaṃ gór ma° || 8 || ní veveti palitó dūtá āsv antár mahā́ṇṣ carati rocanéna | vápūṅshi bíbḷrad abhí no ví cashṭe ma° || 9 || víshṇur gopā́ḥ paramā́ṁ pāti pā́thaḥ priyā́ dhā́māny amṛítā dádhānaḥ | agníṣh ṭā́ víṣvā bhúvanāni veda ma° || 10 || 29 ||

nā́nā cakrāte yamyà vápūṅshi táyor anyád rócate kṛishṇám anyát | ṣyā́vī ca yád árushī ca svásārau ma° || 11 || mātā́ ca yátra duhitā́ ca dhenū́ sabardúghe dhāpáyete samīcí | ṛitásya té sádasīḷe antár ma° || 12 || anyásyā vatsáṃ rihatī́ mimāya káyā bhuvā́ ní dadhe dhenúr ū́dhaḥ | ṛitásya sā́ páyasāpinvatéḷā ma° || 13 || pádyā vaste pururū́pā vápūṅshy ūr-

55, 1 vi-ūshúḥ. pra-bhū́shan. 2 mó *iti* sú naḥ. devā́ḥ. pada-jñā́ḥ. 3 ácha. sám-iddhe. 4 ví-bhṛitaḥ. prá-yutaḥ vánā ánu. 5 ā-kshít. antár *iti*. ápra-vītāḥ. 6 dvi-mātā́ a°. 7 dvi-mātā́. sam-rā́ṭ. raṇya-vā́caḥ. 8 ṣū́rasya-iva. ā-yát. nih-sídham. 10 agníḥ tā́. 11 cakrāte *iti*. 12 dhenū́ *iti* sabardúghe *iti* sabaḥ-dúghe dhāpáyete *iti* samīcí *iti* sam-ící. té *iti* sádasi ḷe. 13 anyásyāḥ. páyasā apinvata íḷā. 14 puru-rū́pā.

Digitized by Google

dhvá tasthau tryávim rérihāṇā | ṛitásya sádma ví carāmi vidvấn ma° || 14 || padé iva níhite dasmé antás táyor anyád gúhyam āvír anyát | sadhrīcīná pathyà sá víshūcī ma° || 15 || 30 ||

á dhenávo dhunayantām áśiśvīḥ sabardúghāḥ śaśayá ápradugdhāḥ | návyā-navyā yuvatáyo bhávantīr ma° || 16 || yád anyásu vṛishabhó róravīti só anyásmin yūthé ní dadhāti rétaḥ | sá hí kshápāvān sá bhágaḥ sá rấjā ma° || 17 || vīrásya nú svásvyam janāsaḥ prá nú vocāma vidúr asya devấḥ | sholhá yuktấḥ páñca-pañcá vahantī ma° || 18 || devás tváshṭā savitá viśvárūpaḥ pupósha prajấḥ purudhá jajāna | imá ca víśvā bhúvanāny asya ma° || 19 || mahí sám airac camvà samīcí ubhé té asya vásunā nyṛishṭe | śriṇvé vīró vindámāno vásūni ma° || 20 || imấṃ ca naḥ pṛithivíṃ viśvádhāyā úpa ksheti hitámitro ná rấjā | puraḥsádaḥ śarmasádo ná vīrá ma° || 21 || nishshídhvarīs ta óshadhīr utápo rayíṃ ta indra pṛithiví bibharti | sákhāyas te vāmabhājaḥ syāma ma° || 22 || 31 ||

Tṛitīyo 'dhyāyaḥ.

56.

Ná tá minanti māyíno ná dhírā vratá devánām prathamá dhruvấṇi | ná ródasī adrúhā vedyábhir ná párvatā ninámе tasthivấṅsaḥ || 1 || shấḍ bhārấṅ éko ácaran bibharty ṛitáṃ várshishṭham úpa gáva ấguḥ | tisró mahír úparās tasthur átyā gúhā dvé níhite dárśy ékā || 2 || tripājasyó vṛishabhó viśvárūpa utá tryudhá purudhá prajávān | tryanīkáḥ patyate mấhināvān sá retodhá vṛishabháḥ śấśvatīnām

55, 14 tri-ávim. 15 padé iveti padé-iva níhite *iti* ní-hite. antár *iti*. 16 sabaḥ-dúghāḥ. ápra-dugdhāḥ návyāḥ-navyāḥ. 18 su-ásvyam. páñca-pañca á. 19 viśvá-rūpāḥ. pra-jāḥ. 20 mahí *iti*. airat. samīcí *iti* sam-ící ubhé *iti* té *iti*. nyṛishṭe *iti* ní-ṛishṭe. 21 viśvá-dhāyāḥ. hita°—vīrấḥ 73, 3. 22 niḥ-sídhvarīḥ te. óshadhīr-rayím III, 51, 5. te. vāma-bhājaḥ. — 56, 1 dhírāḥ. ródasī *iti*. párvatāḥ ni-náme. 2 á a°. átyāḥ. dvé *iti* níhite *iti* ní-hite. 3 tri-pājasyáḥ. viśvá-rūpaḥ. tri-udhá. tri-anīkáḥ. mấhina-vān. retaḥ-dhấḥ.

Digitized by Google

|| 3 || abhíka āsām padavír abodhy ādityánām ahve cáru náma | ápaṣ cid asmā aramanta devíḥ pṛithag vrájantīḥ pári shīm avṛiñjan || 4 || trí shadhásthā sindhavas tríḥ kavīnám utá trimātá vidátheshu samrāṭ | ṛitávarīr yóshaṇās tisró ápyās trír á divó vidáthe pátyamānāḥ || 5 || trír á divāḥ savitar váryāṇi divé-diva á suva trír no áhnaḥ | tridhátu rāyá á suvā vásūni bhága trātar dhishaṇe sātáye dhāḥ || 6 || trír á divāḥ savitá soshavīti rājānā mitrávaruṇā supāṇí | ápaṣ cid asya ródasī cid urví rátnam bhikshanta savitúḥ savāya || 7 || trír uttamá dūṇáśā rocanáni tráyo rājanty ásurasya vīráḥ | ṛitávāna ishirá dūḷábhāsas trír á divó vidáthe santu devāḥ || 8 || 1 ||

57.

Prá me vivikvāṅ avidan manīshām dhenúm cárantīm prá-yutām ágopām | sadyáṣ cid yá duduhé bhúri dhāsér índras tád agníḥ panitáro asyāḥ || 1 || índraḥ sú pūshá vríshaṇā suhástā divó ná prītáḥ ṣaṣayám duduhre | vísve yád asyām raṇáyanta devāḥ prá vó 'tra vasavaḥ sumnám aṣyām || 2 || yá jāmáyo vríshṇa ichánti ṣaktím namasyántīr jānate gárbham asmin | áchā putrám dhenávo vāvaṣānā́ maháṣ caranti bíbhratam vápūṅshi || 3 || áchā vivakmi ródasī sumé ke grávṇo yujānó adhvaré manīshá | imá u te mánave bhúrivārā ūrdhvá bhavanti darṣatá yájatrāḥ || 4 || yá te jihvá mádhumatī sumedhā́ ágne devéshūcyáta urūcí | táyehá víṣvāṅ ávase yájatrān á sādaya pāyáyā cā mádhūni || 5 || yá te agne párvatasyeva dhárāsaṣcantī pīpáyad deva

56, 4 abhí'ke. pada-víḥ. asmai. sīm. 5 sadhá-sthā. tri-mātá. sam-rā́ṭ ṛitá-varīḥ. 6 divé-dive. tri-dhātu. suva. 7 sosavīti r. m. s. 71, 9. ródasi *iti*. urví *iti*. 8 duḥ-náṣā. ṛitá-vānaḥ ishirā́ḥ duḥ-dábhāsaḥ. — 57, 1 avidat. prá-yutām. 2 su-hástā. vaḥ á°. 3 yā́ḥ vríshṇe. ácha. vāvaṣānā́ḥ. 4 ácha. ródasī *iti* sumé ke *iti* su-méke. bhúri-vārāḥ ūrdhvā́ḥ. darṣatā́ḥ. 5 su-medhā́ḥ. devéshu ucyáte. táyā ihá. pāyáya ca. 6 párvatasya-iva dhárā á°.

Digitized by Google

citrá | tám asmábhyam prámatiṃ jātavedo váso rásva sumatíṃ viṣvájanyām || 6 || 2 ||

58.

Dhenúḥ pratnásya kámyaṃ dúhānāntáḥ putráṣ carati dákshiṇāyāḥ | á dyotaníṃ vahati ṣubhráyāmoshása stómo aṣvínāv ajīgaḥ || 1 || suyúg vahanti práti vām ṛténordhvá bhavanti pitáreva médhāḥ | járethām asmád ví paṇér manīshấṃ yuvór ávaṣ cakṛimá yātam arvák || 2 || suyúgbhir áṣvaiḥ suvṛítā ráthena dásrāv imáṃ ṣṛiṇutaṃ ṣlókam ádreḥ | kím aṅgá vām práty ávartiṃ gámishṭhāhúr víprāso aṣvinā purājáḥ || 3 || á manyethām á gataṃ kác cid évair víṣve jánāso aṣvínā havante | imá hí vāṃ góṛijīkā mádhūni prá mitráso ná dadúr usró ágre || 4 || tiráḥ purú cid aṣvinā rájāṅsy āṅgūshó vām maghavānā jáneshu | éhá yātam pathíbhir devayánair dásrāv imé vāṃ nidháyo mádhūnām || 5 || 3 ||

purāṇám ókaḥ sakhyáṃ ṣivám vāṃ yuvór narā drávinaṃ jahnávyām | púnaḥ kṛiṇvāṇáḥ sakhyá ṣiváni mádhvā madema sahá nú samānáḥ || 6 || áṣvinā vāyúnā yuvám sudakshā niyúdbhiṣ ca sajóshasā yuvānā | nấsatyā tiróahnyaṃ jushāṇá sómam pibatam asrídhā sudānū || 7 || áṣvinā pári vām íshaḥ purūcír īyúr gīrbhír yátamānā ámṛidhrāḥ | rátho ha vām ṛitajấ ádrijūtaḥ pári dyấvāpṛithiví yāti sadyáḥ || 8 || áṣvinā madhushúttamo yuvákuḥ sómas tám pātam á gataṃ duroṇé | rátho ha vām bhúri várpaḥ kárikrat sutávato nishkṛitám ấgamishṭhaḥ || 9 || 4 ||

57, 6 prá-matim jāta-vedaḥ váso *iti*. su-matím viṣvá-janyām. — 58, 1 dúhānā antár *iti*. ṣubhrá-yāmā ushásaḥ. a-jīgar *iti*. 2 su-yúk. ṛiténa ūrdhváḥ. pitárā-iva. cakṛima ấ. 3 suyúk-bhiḥ. suvṛítā — purājáḥ 118, 3. 4 kát. gó-ṛijīkā. 5 purú. éhá — °yấnair 183, 6. imé — mádhūnām 183, 4. 6 púnar *iti*. nú. 7 su-dakshā niyút-bhiḥ. sa-jóshasā. tiráḥ-ahnyam. sudānū *iti* su-dānū. 8 ṛita-jấḥ ádri-jūtaḥ. dyấvāpṛithiví *iti*. 9 madhusút-tamaḥ. sutá-vataḥ niḥ-kṛitám ấ-gamishṭhaḥ.

Digitized by Google

59.

Mitró jánān yātayati bruvāṇó mitró dādhāra pṛithivím utá dyắm | mitráḥ kṛishṭír ánimishābhí cashṭe mitráya havyáṃ ghṛitávaj juhota || 1 || prá sá mitra márto astu práyasvān yás ta āditya śíkshati vraténa | ná hanyate ná jīyate tvóto naínam áṅho aśnoty ántito ná dūrắt || 2 || anamīvấsa íḷayā mádanto mitájñavo várimann á pṛithivyắḥ | ādityásya vratám upakshiyánto vayám mitrásya sumataú syāma || 3 || ayám mitró namasyàḥ suśévo rấjā sukshatró ajanishṭa vedhấḥ | tásya vayáṃ — || 4 || mahắṅ ādityó námasopasádyo yātayájjano gṛiṇaté suśévaḥ | tásmā etát pányatamāya júshtam agnaú mitráya havír á juhota || 5 ||[5]

mitrásya carshaṇīdhṛítṓ 'vo devásya sānasí | dyumnáṃ citráśravastamam || 6 || abhí yó mahiná dívam mitró babhūva sapráthāḥ | abhí śrávobhiḥ pṛithivím || 7 || mitráya páñca yemire jánā abhíshṭiśavase | sá devắn víśvān bibharti || 8 || mitró devéshv āyúshu jánāya vṛiktábarhishe | ísha ishṭávratā akaḥ || 9 ||[6] ||

60.

Ihéha vo mánasā bandhútā nara uśíjo jagmur abhí táni védasā | yắbhir māyắbhiḥ prátijūtivarpasaḥ saúdhanvanā yajñíyam bhāgám ānaśá || 1 || yắbhiḥ śácībhiś camasắṅ ápiṅśata yáyā dhiyắ gắm áriṇīta cármaṇaḥ | yéna hárī mánasā nirátakshata téna devatvám ṛibhavaḥ sám ānaśa || 2 || índrasya sakhyám ṛibhávaḥ sám ānaśur mánor nápāto apáso dadhanvire | saudhanvanắso amṛitatvám érire vishṭví

59, 1 áni-mishā a°. ghṛitá-vat. 2 tvā́-ūtaḥ ná e°. 3 mitá-jūavaḥ. upa-kshiyántaḥ. su-mataú. 4 su-śévaḥ. su-kshatráḥ. 4[b] III, 1, 21. 5 námasā upa-sádyaḥ yātayát-janaḥ. su-śévaḥ tásmai. 6 carshaṇi-dhṛítaḥ á°. citráśravaḥ-tamam. 7 sa-práthāḥ. 8 abhíshṭi-savase. 9 vṛiktá-barhishe. ishṭá-vratāḥ akar *ity* akaḥ. — 60, 1 ihá-iha. prátijūti-varpasaḥ saúdhanvanāḥ. 2 hárī *iti*. niḥ-átakshata. 3 á 1°.

Digitized by Google

sámībhiḥ sukṛítaḥ sukṛityáyā || 3 || índreṇa yātha sarátham suté sácāṅ átho vāsānām bhavathā sahá ṣriyā́ | ná vaḥ pratimaí sukṛitáni vāghataḥ saúdhanvanā ṛibhavo vīryāṇi ca || 4 || índra ṛibhúbhir vājavadbhiḥ sámukshitam sutám sómam ā́ vṛishasvā gábhastyoḥ | dhiyéshitó maghavan dāśúsho gṛihé saudhanvanébhiḥ sahá matsvā nṛíbhiḥ || 5 || índra ṛibhumā́n vā́javān matsvehá no 'smín sávane ṣácyā purushṭuta | imā́ni túbhyam svásarāṇi yemire vratā́ devā́nām mánushaṣ ca dhármabhiḥ || 6 || índra ṛibhúbhir vājíbhir vājáyann ihá stómam jaritúr úpa yāhi yajñíyam | ṣatám kétebhir ishirébhir āyáve sahásraṇītho adhvarásya hómani || 7 || 7 ||

61.

Úsho vā́jena vājini prácetā stómam jushasva gṛiṇató maghoni | purāṇī́ devi yuvatíḥ púramdhir ánu vratám carasi viṣvavāre || 1 || úsho devy ámartyā ví bhāhi candrárathā sūnṛítā īráyantī | ā́ tvā vahantu suyámāso áṣvā hiraṇyavarṇām pṛithupā́jaso yé || 2 || úshaḥ pratīcí bhúvanāni víṣvordhvā́ tishṭhasy amṛítasya ketúḥ | samānám ártham caraṇīyámānā cakrám iva navyasy ā́ vavṛitsva || 3 || áva syū́meva cinvatī́ maghóny ushā́ yāti svásarasya pátnī | svàr jánantī subhágā sudáṅsā ántād diváḥ papratha ā́ pṛithivyā́ḥ || 4 || áchā vo .devím ushásam vibhātím prá vo bharadhvam námasā suvṛiktím | ūrdhvám madhudhā́ diví pā́jo aṣret prá rocaná ruruce raṇvásamdṛik || 5 || ṛitávarī divó arkaír abodhy ā́ revátī ródasī citrám asthāt | āyatím agna

60, 3 su-kṛítaḥ su-kṛityáyā. 4 sa-rátham. sácā átho *iti*. bhavatha. prati-maí su-kṛitā́ni. 5 índra. sám-ukshitam. vṛishasva. dhiyā́ i°. matsva. 6 índra. matsva ihá. puru-stuta. 7 índra. sahásra-nīthaḥ. — 61, 1 prá-cetāḥ. púram-dhiḥ. viṣva-vāre. 2 cándrá-rathā. su-yámāsaḥ áṣvāḥ híraṇya-varṇām pṛithu-pā́jasaḥ. 3 víṣvā ūrdhvā́. 4 syū́ma-iva. maghónī ushā́ḥ. su-bhágā su-dáṅsāḥ ā́ á°. paprathe. 5 ácha. vi-bhātím. su-vṛiktím. raṇvá-samdṛik. 6 ṛitá-varī. ródasī *iti*. ā́-yatīm agne.

Digitized by Google

ushásaṃ vibhātíṃ vāmám eshi dráviṇam bhíkshamāṇaḥ || 6 || ṛitásya budhná ushásām ishaṇyán vṛíshā mahí ródasī á viveśa | mahí mitrásya váruṇasya māyā́ candréva bhānúṃ ví dadhe purutrā́ || 7 || 8 ||

62.

Imá u vām bhṛimáyo mányamānā yuvávate ná túj̀yā abhūvan | kvà tyád indrāvaruṇā yáśo vāṃ yéna smā sínam bháratha sákhibhyaḥ || 1 || ayám u vām purutámo rayīyáñ chaśvattamám ávase johavīti | sajóshāv indrāvaruṇā marúdbhir divā́ pṛithivyā́ śṛiṇutaṃ hávam me || 2 || asmé tád indrāvaruṇā vásu shyād asmé rayír marutaḥ sárvavīraḥ | asmā́n várūtrīḥ śaraṇaír avantv asmā́n hótrā bháratī dákshiṇābhiḥ || 3 || bṛíhaspate jushásva no havyáni viśvadevya | rā́sva rátnāni dāśúshe || 4 || śúcim arkaír bṛíhaspátim adhvaréshu namasyata | ánāmy ójа á cake || 5 || 9 ||

vṛishabhā́ṃ carshaṇīnā́ṃ viśvárūpam ádābhyam | bṛíhaspátiṃ váreṇyam || 6 || iyáṃ te pūshann āghṛiṇe sushṭutír deva návyasī | asmā́bhis túbhyaṃ śasyate || 7 || tā́ṃ jushasva gíram máma vājayántīm avā́ dhíyam | vadhūyúr iva yóshaṇām || 8 || yó víśvābhí vipáśyati bhúvanā sáṃ ca páśyati | sá naḥ pūshā́vitā́ bhuvat || 9 || tát savitúr váreṇyam bhárgo devásya dhīmahi | dhíyo yó naḥ pracodáyāt || 10 || 10 ||

devásya savitúr vayáṃ vājayántaḥ púraṃdhyā | bhágasya rātím īmahe || 11 || devā́ṃ náraḥ savitā́raṃ víprā yajñaíḥ suvṛiktíbhiḥ | namasyánti dhiyéshitā́ḥ || 12 || sómo jigāti gātuvíd devā́nām eti nishkṛitám | ṛitásya yónim āśá-

---

61, 6 vi-bhātím. 7 budhné. mahí *iti* ródasī *iti*. candrā́-iva. — 62, 1 mányamānāḥ. sma. 2 rayi-yán s°. śa-jóshau. 3 asmé *iti*. syāt asmé *iti*. sárva-vīraḥ. 4 viśva-devya. 6 viśvá-rūpam. 7 su-stutíḥ. 8 ava. 9 víśvā a° vi-páśyati. pūshā́ a°. 10 pra -codáyāt. 11 púram-dhyā. 12 víprāḥ. suvṛiktí-bhiḥ. dhiyā́ i°. 13 gātu-vít. niḥ-kṛitám.

Digitized by Google

dam || 13 || sómo asmábhyaṃ dvipáde cátushpade ca paṣáve | anamīvá íshas karat || 14 || asmákam áyur vardháyann abhímātīḥ sáhamānaḥ | sómaḥ sadhástham ásadat || 15 || á no mitrāvaruṇā ghṛitaír gávyūtim ukshatam | mádhvā rájāṅsi sukratū || 16 || uruṣáṅsā namovṛídhā mahná dákshasya rājathaḥ | drágbishṭhābhiḥ ṣucivratā || 17 || gṛiṇáná jamádagninā yónāv ṛitásya sīdatam | pātáṃ sómam ṛitāvṛidhā || 18 ||11||

Pañcamo 'nuvākaḥ.

TṚITĪYAM MAṆḌALAM.

62, 13 ā-sádam. 14 dvi-páde cátuḥ-pade. 15 abhí-mātīḥ. sadhá-stham á a°. 16 sukratū *iti* su-kratū. 17 uru-ṣáṅsā namaḥ -vṛídhā. ṣuci-vratā. 18 jamát-agninā. ṛita-vṛidhā.

Digitized by Google

1.

Tvám hy àgne sádam ít samanyávo devấso devám aratíṃ nyerirá íti krátvā nyeriré | ámartyaṃ yajata mártyeshv ấ devám ấdevaṃ janata prácetasaṃ víṣvam ấdevaṃ janata prácetasam || 1 || sá bhrấtaraṃ váruṇam agna ấ vavṛitsva devấñ áchā sumatí yajñávanasaṃ jyéshṭhaṃ yajñávanasam | ṛitávānam ādityáṃ carshaṇīdhṛítaṃ rấjānaṃ carshaṇīdhṛítam || 2 || sákhe sákhāyam abhy ấ vavṛitsvāṣúṃ ná cakráṃ ráthyeva ráṅhyāsmábhyaṃ dasma ráṅhyā | ágne mṛilīkáṃ váruṇe sácā vido marútsu viṣvábhānushu | tokấya tujé ṣuṣucāna ṣấṃ kṛidhy asmábhyaṃ dasma ṣấṃ kṛidhi || 3 || tvám no agne váruṇasya vidvấn devásya héḷó 'va yāsiṣīshṭhāḥ | yájishṭho váhnitamaḥ ṣóṣucāno víṣvā dvéshāṅsi prá mumugdhy asmát || 4 || sá tvám no agne 'vamó bhavotí nédishṭho asyấ usháso vyùshṭau | áva yakshva no váruṇaṃ rárāṇo vīhí mṛilīkáṃ suhávo na edhi || 5 || 12 ||

asyá ṣréshṭhā subhágasya saṃdṛíg devásya citrátamā mártyeshu | ṣúci ghṛitáṃ ná taptám ághnyāyā spārhấ devásya maṅháneva dhenóḥ || 6 || trír asya tấ paramấ santi satyấ spārhấ devásya jánimāny agnéḥ | ananté antáḥ pári-

1, 1 hí a°. sa-manyávaḥ. ni-eriré (2). ấ-devam (2). prá-cetasam (2). 2 agne. ácha su-matí yajñá-vanasam (2). ṛitá-vānam. carshaṇi-dhṛítam (2). 3 abhí. vavṛitsva ā°., ráthyā-iva ráṅhyā a°. viṣvá-bhānushu. 4 hélaḥ áva. 5 bhava ūtí. ví-ushṭau. su-hávaḥ. 6 su-bhágasya sam-dṛík. ághnyāyāḥ. maṅhánā-iva. 7 antár *iti*.

Digitized by Google

vīta ā́gāc chúciḥ ṣukró aryó rórucānaḥ || 7 || sá dūtó víṣvéd abhí vashṭi sádmā hótā híraṇyaratho rāṃsujihvaḥ | rohídaṣvo vapushyò vibhā́vā sádā raṇváḥ pitumátīva saṃsát || 8 || sá cetayan mánusho yajñábandhuḥ prá tám mahyā́ raṣanáyā nayanti | sá kshety asya dúryāsu sā́dhan devó mártasya sadhanitvám āpa || 9 || sá tū́ no agnír nayatu prajānánn áchā rátnaṃ devábhaktaṃ yád asya | dhiyā́ yád víṣve amṛítā ákṛiṇvan dyaúsh pitā́ janitā́ satyám ukshan || 10 || 13 ||

sá jāyata prathamáḥ pastyàsu mahó budhné rájaso asyā́ yónau | apā́d aṣīrshā́ guhámāno ántāyóyuvāno vṛishabhásya nīḷé || 11 || prá ṣárdha ārta prathamā́ṃ vipanyā́ṅ ṛitásya yónā vṛishabhásya nīḷé | spārhó yúvā vapushyò vibhā́vā saptá priyā́so 'janayanta vṛíshṇe || 12 || asmā́kam átra pitáro manushyà abhí prá sedur ṛitám āṣushāṇā́ḥ | áṣmavrajāḥ sudúghā vavré antár úd usrā́ ājann usháso huvānā́ḥ || 13 || té marmṛijata dadrivā́ṅso ádrim tád eshā́m anyé abhíto ví vocan | paṣváyantrāso abhí kā́rām arcan vidánta jyótiṣ cakripánta dhībhíḥ || 14 || té gavyatā́ mánasā dṛidhrám ubdhā́ṃ gā́ yemānám pári shántā́m ádrim | dṛiḷhā́ṃ náro vácasā daívyena vrajā́ṃ gómantam uṣíjo ví vavruḥ || 15 || 14 ||

té manvata prathamā́ṃ nā́ma dhenós tríḥ saptá mātúḥ paramā́ṇi vindan | táj jānatír abhy ànūshata vrā́ āvír bhuvad aruṇír yaṣásā góḥ || 16 || néṣat támo dúdhitaṃ rócata dyaúr úd devyā́ usháso bhānúr arta | ā́ sū́ryo bṛihatás tishṭhad ájrāṅ ṛijú márteshu vṛijinā́ ca pā́ṣyan || 17 || ā́d ít paścā́ bubudhānā́ vy àkhyann ā́d íd rátnaṃ dhārayanta

---

1, 7 pári-vītaḥ ā́ agāt ṣ°. 8 víṣvā ít. sádma. híraṇya-rathaḥ rā́m-sujihvaḥ rohít-aṣvaḥ. pitumátī-iva sam-sát. 9 cetayat. yajñā́ -bandhuḥ. 10 tú pra-jānán ácha. devá-bhaktam. dyaúḥ. 11 ántā ā-yóyuvānaḥ. 12 vipanyā́. 13 áṣma-vrajāḥ su-dúghāḥ. 14 paṣvá -yantrāsaḥ. 15 gā́ḥ. sántam. vavrur *iti* vavruḥ. 16 tát. abhí a°. 18 bubudhānā́ḥ ví a°.

Digitized by Google

dyúbhaktam | víśve víśvāsu dúryāsu devā́ mítra dhiyé varuṇa satyám astu || 18 || áchā voceya śuśucānám agníṃ hótāraṃ viśvábharasaṃ yájishṭham | śúcy ūdho atṛiṇan ná gávām ándho ná pūtám párishiktam aṅśóḥ || 19 || víśveshām áditir yājñíyānāṃ víśveshām átithir mā́nushāṇām | agnír devā́nām áva āvṛiṇānáḥ sumṛiḷīkó bhavatu jātávedāḥ || 20 || 15 ||

2.

Yó mártyeshv amṛíta ṛitávā devó devéshv aratír nidhā́yi | hótā yájishṭho mahnā́ śucádhyai havyaír agnír mánusha īrayádhyai || 1 || ihá tvā́m sūno sahaso no adyá jātó jātā́ṅ ubháyāṅ antár agne | dūtá īyase yuyujāná ṛishva ṛijumushkā́n vríshaṇaḥ śukrā́ṅś ca || 2 || átyā vṛidhasnū́ róhitā ghṛitásnū ṛitásya manye mánasā jávishṭhā | antár īyase arushā́ yujānó yushmā́ṅś ca devā́n víśa ā́ ca mártān || 3 || aryamáṇaṃ váruṇam mitrám eshām índrāvíshṇū marúto aśvínotá | svàśvo agne suráthaḥ surā́dhā éd u vaha suhavíshe jánāya || 4 || gómāṅ agné 'vimāṅ aśví yajñó nṛivátsakhā sádam íd apramṛishyáḥ | íḷāvāṅ eshó asura prajávān dīrghó rayíḥ pṛithubudhnáḥ sabhā́vān || 5 || 16 ||

yás ta idhmáṃ jabhárat sishvidānó mūrdhā́naṃ vā tatápate tvāyā́ | bhúvas tásya svátavāṅḥ pāyúr agne víśvasmāt sīm aghāyatá urushya || 6 || yás te bhárād ánniyate cid ánnaṃ niśíshan mandrám átithim udírat | ā́ devayúr inádhate duroṇé tásmin rayír dhruvó astu dā́svān || 7 || yás tvā doshā́ yá ushási praśáṅsāt priyáṃ vā tvā kṛiṇávate

---

1, 18 dyú-bhaktam. devā́ḥ. 19 ácha. viśvá-bharasam. atṛinat. pári-siktam. 20 ā-vṛiṇānáḥ su-mṛiḷīkáḥ. jātá-vedāḥ. — 2, 1 ṛitá-vā. 2 sūno *iti*. ni-dhā́yi. ṛishva ṛiju-mushkā́n. 3 vṛidhasnū́ *iti* vṛidha-snū. ghṛitásnū *iti* ghṛitá-snū. 4 índrāvíshṇū *iti*. aśvínā utá su-áśvaḥ. su-ráthaḥ su-rā́dhāḥ ā́ ít. su-havíshe. 5 agne á°. nṛivát-sakhā. apra-mṛishyáḥ. pṛithu-budhnáḥ. 6 te. śisvidānáḥ. svá-tavān. agha-yatáḥ. 7 ni-śíshat. ut-írat. 8 pra-śáṅsāt.

Digitized by Google

havíshmāṇ | áṣvo ná své dáma ā́ hemyávān tám áṅhasaḥ pīparo dāṣvā́ṅsam || 8 || yás túbhyam agne amṛítāya dā́ṣad dúvas tvé kṛiṇávate yatásruk | ná sá rāyā́ ṣaṣamānó vi yoshan naínam áṅhaḥ pári varad aghāyóḥ || 9 || yásya tvám agne adhvarám jújosho devó mártasya súdhitaṃ rárāṇaḥ | prītéd asad dhótrā sā́ yavishṭhā́sāma yásya vidhaté vṛidhā́saḥ || 10 || [17] ||

cíttim ácittiṃ cinavad ví vidvā́n prishṭhéva vītā́ vṛijinā́ ca mártān | rāyé ca naḥ svapatyā́ya deva dítiṃ ca rā́svāditim urushya || 11 || kavíṃ ṣaṣāsuḥ kaváyó 'dabdhā nidhāráyanto dúryāsv āyóḥ | átas tvā́m dṛíṣyāṅ agna etā́n paḍbhíḥ paṣyer ádbhutāṅ aryá évaiḥ || 12 || tvám agne vāgháte suprā́ṇītiḥ sutásomāya vidhaté yavishṭha | rátnam bhara ṣaṣamānā́ya ghṛishve pṛithú ṣcandrám ávase carshaṇiprā́ḥ || 13 || ádhā ha yád vayám agne tvāyā́ paḍbhír há-stebhiṣ cakṛimā́ tanū́bhiḥ | ráthaṃ ná kránto ápasā bhurí-jor ṛitáṃ yemuḥ sudhyà āṣushāṇā́ḥ || 14 || ádhā mātúr ushá-saḥ saptá víprā jáyemahi prathamā́ vedháso nṛ́ín | divás putrā́ áṅgiraso bhavemā́driṃ rujema dhanínaṃ ṣucántaḥ || 15 || [18] ||

ádhā yáthā naḥ pitáraḥ párāsaḥ pratnáso agna ṛitám āṣushāṇā́ḥ | ṣúcíd ayan dídhitim ukthaṣā́saḥ kshā́mā bhin-dánto aruṇír ápa vran || 16 || sukármāṇaḥ surúco devayántó 'yo ná devā́ jánimā dhámantaḥ | ṣucánto agníṃ vavṛi-dhánta índram ūrvā́m gávyam parishádanto agman || 17 || ā́ yūthéva kshumáti paṣvó akhyad devā́nāṃ yáj jánimā́nty

---

2, 8 dáme. 9 tvé *iti*. yatá-sruk. yoshat ná e°. agha-yóḥ. 10 sú-dhitam. prītā́ ít. hótrā. yavishṭha á°. 11 prishṭhā́-iva. su-apatyā́ya. rā́sva á°. 12 kaváyaḥ ádabdhāḥ ni-dhāráyantaḥ. agne. 13 su-prā́ṇītiḥ sutá-somāya. candrám. carshaṇi-prā́ḥ. 14 ádha. cakṛimā́. su-dhyàḥ. 15 ádha. víprāḥ. prathamā́ḥ. bhavema á°. 16 ádha. agne. súci ít. uktha-sā́saḥ kshā́ma. 17 su-kármāṇaḥ su-rúcaḥ deva-yántaḥ á°. devā́ḥ jánima. pari-sádantaḥ. 18 yuthā́-iva. yát jánima á°.

Digitized by Google

ugra | mártānāṃ cid urváśīr akṛipran vṛidhé cid aryá úparasyāyóḥ || 18 || ákarma te svápaso abhūma ṛitám avasrann usháso vibhātíḥ | ánūnam agním purudhā́ suścandrā́ṃ devásya mármṛijataś cáru cákshuḥ || 19 || etā́ te agna ucáthāni vedhó 'vocāma kaváye tā́ jushasva | úc chocasva kṛiṇuhí vásyaso no mahó rāyáḥ puruvāra prá yandhi || 20 || [19] ||

3.

Ā́ vo rā́jānam adhvarásya rudrā́ṃ hótāraṃ satyayájaṃ ródasyoḥ | agním purā́ tanayitnór acíttād dhíranyarūpam ávase kṛiṇudhvam || 1 || ayáṃ yónis cakṛimā́ yā́ṃ vayáṃ te jāyéva pátya uśatí suvā́sāḥ | arvācīnáḥ párivīto ní shīdemā́ u te svapāka pratīcíḥ || 2 || āśṛiṇvaté ádṛipitāya mánma nṛicákshase sumṛilīkā́ya vedhaḥ | devā́ya śastím amṛítāya śaṁsa grā́veva sótā madhushúd yám ī́ḷé || 3 || tvā́ṃ cin naḥ śámyā agne asyā́ ṛitásya bodhy ṛitacit svādhīḥ | kadā́ ta ukthā́ sadhamā́dyāni kadā́ bhavanti sakhyā́ gṛihé te || 4 || kathā́ ha tád váruṇāya tvám agne kathā́ divé garhase kán na ā́gaḥ | kathā́ mitrā́ya mī́ḷhúshe pṛithivyaí brávaḥ kád aryamṇé kád bhágāya || 5 || [20] ||

kád dhíshṇyāsu vṛidhasānó agne kád vā́tāya prátavase śubhaṃyé | párijmane nā́satyāya kshé brávaḥ kád agne rudrā́ya nṛighné || 6 || kathā́ mahé pushṭimbharā́ya pūshṇé kád rudrā́ya súmakhāya havirdé | kád víshṇava urugāyā́ya réto brávaḥ kád agne śárave bṛihatyaí || 7 || kathā́ śárdhāya marútām ṛitā́ya kathā́ sū́ré bṛihaté pṛichyámānaḥ | práti bravó 'ditaye turā́ya sā́dhā divó jātavedas cikitvā́n || 8 || ṛi-

2, 18 úparasya ā°. 19 su-ápasaḥ abhūma. vi-bhātíḥ. su-candrám. 20 etā́ — vedhaḥ 73, 10. ávocāma. út ś°. puru-vāra. — 3, 1 satya-yájam. híraṇya-rūpam. 2 cakṛimá. j. p. u. s. 124, 7. pári-vītaḥ. sīda i°. su-apāka. 3 ā-śṛiṇvaté. nṛi-cákshase su-mṛilīkā́ya. grā́vā-iva. madhu-sút. 4 cit. śámyai. ṛita-cit su-ādhīḥ. te. sadha-mā́dyāni. 5 kát. 6 prá-tavase śubham-yé pári-jmane. nṛi-ghné. 7 pushṭim-bharā́ya. sú-makhāya haviḥ-dé. víshṇave uru-gāyā́ya. 8 bravaḥ á°. sā́dha. jāta-vedaḥ.

Digitized by Google

téna ṛitáṃ níyatam īḷa á gór āmá sácā mádhumat pakvám agne | kṛishṇá satí rúśatā dhāsínaishá jámaryeṇa páyasā pīpāya || 9 || ṛiténa hí shmā vṛishabháś cid aktáḥ púmāṅ agníḥ páyasā pṛishṭhyèna | áspandamāno acarad vayodhā́ vṛíshā śukráṃ duduhe pṛíśnir ūdhaḥ || 10 || 21 ||

ṛiténā́drim vy àsan bhidántaḥ sám áṅgiraso navanta góbhiḥ | śunáṃ náraḥ pári shadann ushā́sam āvíḥ svàr abhavaj jāté agnaú || 11 || ṛiténa devír amṛítā ámṛiktā árṇobhir ā́po mádhumadbhir agne | vājí ná sárgeshu prastubhānáḥ prá sádam ít srávitave dadhanyuḥ || 12 || mā́ kásya yakshám sádam íd dhuró gā mā́ veśásya praminató mā́péḥ | mā́ bhrā́tur agne ánṛijor ṛiṇáṃ ver mā́ sákhyur dákshaṃ ripór bhujema || 13 || rákshā ṇo agne táva rákshaṇebhī rārakshāṇáḥ sumakha prīṇānáḥ | práti shphura ví ruja vīḍv áṅho jahí ráksho máhi cid vāvṛidhānám || 14 || ebhír bhava sumánā agne arkaír imā́n spṛiśa mánmabhiḥ śūra vā́jān | utá bráhmāṇy aṅgiro jushasva sám te śastír devávātā jareta || 15 || etā́ víśvā vidúshe túbhyaṃ vedho nīthā́ny agne niṇyā́ vácāṅsi | nivácanā kaváye kā́vyāny áśaṅsisham matíbhir vípra ukthaíḥ || 16 || 22 ||

4.

Kṛiṇushvá pā́jaḥ prásitiṃ ná pṛithvíṃ yāhí rā́jevā́mavāṅ íbhena | tṛishvíṃ ánu prásitiṃ drūṇānó 'stāsi vídhya rakshásas tápishṭhaiḥ || 1 || táva bhramā́sa āśuyā́ patanty ánu spṛiśa dhṛishatā́ śóśucānaḥ | tápūṅshy agne juhvā́ patamgā́n ásamdito ví sṛija víshvag ulkā́ḥ || 2 || práti spáśo

---

3, 9 ṛiténa. ní-yatam ıḷe. dhāsínā e°. 10 sma. vayaḥ-dhā́ḥ. 11 ṛiténa á° ví a°. sadan ushásam. abharat. 12 pra-stubhānáḥ. 13 huráḥ gāḥ. pra-minatáḥ mā́ ā°. 14 rákśa naḥ. rákshaṇebhiḥ rarakshāṇáḥ su-makha. sphura. vīḷú. vavṛidhānám. 15 su-mánāḥ. devá-vātā. 16 ni-vácanā. — 4, 1 prá-sitim (2). rā́jā-iva á°. ástā asi. 2 ásam-ditaḥ.

Digitized by Google

ví sṛija tūrṇitamo bhávā pāyúr viśó asyā́ ádabdhaḥ | yó no dūré aghā́śaṅso yó ánty ágne mā́kish ṭe vyáthir ā́ dadharshīt || 3 || úd agne tishṭha práty ā́ tanushva ny àmítrāñ oshatāt tigmahete | yó no árātiṃ samidhāna cakré nīcā́ táṃ dhakshy atasáṃ ná śúshkam || 4 || ūrdhvó bhava práti vidhyā́dhy asmád āvísh kṛiṇushva daívyāny agne | áva sthirā́ tanuhi yātujūnāṃ jāmím ájāmim prá mṛiṇīhi śátrūn || 5 || [23] ||

sá te jānāti sumatíṃ yavishṭha yá ívate bráhmaṇe gātúm aírat | víśvāny asmai sudínāni rāyó dyumnā́ny aryó ví dúro abhí dyaut || 6 || séd agne astu subhágaḥ sudánur yás tvā nítyena havíshā yā́ ukthaíḥ | píprīshati svá āyushi duroṇé víśvéd asmai sudínā śā́sad ishṭíḥ || 7 || árcāmi te sumatíṃ ghóshy arvā́k sáṃ te vāvātā jaratām iyáṃ gī́ḥ | svàśvās tvā surā́thā marjayemāsmé kshatrā́ṇi dhārayer ánu dyūn || 8 || ihá tvā bhū́ry ā́ cared úpa tmán dóshāvastar dīdivā́ṅsam ánu dyūn | krī́ḷantas tvā sumánasaḥ sapemābhí dyumnā́ tasthivā́ṅso jánānām || 9 || yás tvā svā́śvaḥ suhiraṇyó agna upayā́ti vásumatā ráthena | tásya trātā́ bhavasi tásya sákhā yás ta ātithyám ānushā́g jújoshat || 10 || [24] ||

mahó rujāmi bandhútā vácobhis tán mā pitúr gótamād ánv iyāya | tvā́ṃ no asyá vácasaś cikiddhi hótar yavishṭha sukrato dámūnāḥ || 11 || ásvapnajas taráṇayaḥ suśévā átandrāso 'vṛikā́ áśramishṭhāḥ | té pāyávaḥ sadhryàñco nishádyāgne táva naḥ pāntv amūra || 12 || yé pāyávo māmateyā́ṃ te agne pā́śyanto andhā́ṃ duritā́d árakshan | raráksha tā́n sukṛíto viśvávedā dípsanta íd ripávo nā́ha debhuḥ || 13 || tváyā vayáṃ sadhanyàs tvótās táva prā́ṇity asyāma

4, 3 bháva. agha-śaṅsaḥ. mā́kiḥ ṭe. 4 ní a°. tigma-hete. sam-idhāna. 5 vidhya á°. āvíḥ. yātu-jūnām. 6 su-matím. su-dínāni. 7 sā́ḥ ít. su-bhágaḥ su-dā́nuḥ. své. víśvā ít. su-dínā sā́ a°. 8 su-matím. vavātā. su-áśvāḥ. su-ráthāḥ marjayema asmé *iti*. 9 dóshā-vastaḥ. su-mánasaḥ sapema a°. su-áśvaḥ su-hiraṇyáḥ agne upa-yā́ti. ṭe. 11 tát. sukrato *iti* su-krato. 12 ásvapna-jaḥ. su-śévāḥ. ni-sádya á°. 13 = 147, 3. 14 sa-dhanyàḥ tvā́ -ūtāḥ. prá-nīti.

Digitized by Google

vájān | ubhá ṣáṅsā sūdaya satyatāte 'nushṭhuyá kṛiṇuhy ahrayāṇa || 14 || ayá te agne samídhā vidhema práti stómaṃ ṣasyámānaṃ gṛibhāya | dáhāṣáso rakshásaḥ pāhy àsmán druhó nidó mitramaho avadyát || 15 || 25 ||

Caturtho 'dhyāyaḥ.

5.

Vaiṣvānaráya mīḷhúshe sajóshāḥ kathá dāṣemāgnáye bṛihád bháḥ | ánūnena bṛihatá vaksháthenópa stabhāyad upamín ná ródhaḥ || 1 || má nindata yá imáṃ máhyaṃ rātíṃ devó dadaú mártyāya svadhávān | pákāya gṛítso amṛíto vícetā vaiṣvānaró nṛítamo yahvó agníḥ || 2 || sáma dvibárhā máhi tigmábhṛishṭiḥ sahásraretā vṛishabhás túvishmān | padáṃ ná gór ápagūḷhaṃ vividván agnír máhyam préd u vocan manīshám || 3 || prá táṅ agnír babhasat tigmájambhas tápishṭhena ṣocíshā yáḥ surádhāḥ | prá yé mināntí váruṇasya dháma priyá mitrásya cétato dhruvāṇi || 4 || abhrātáro ná yóshaṇo vyántaḥ patirípo ná jánayo durévāḥ | pāpásaḥ sánto anṛitá asatyá idám padám ajanatā gabhīrám || 5 || 1 ||

idám me agne kíyate pāvakáminate gurúm bhārám ná mánma | bṛihád dadhātha dhṛishatá gabhīrám yahvám pṛishṭhám práyasā saptádhātu || 6 || tám ín nv èvá samaná samānám abhí krátvā punatí dhītír aṣyāḥ | sasásya cármann ádhi cáru pṛíṣner ágre rupá árupitaṃ jábāru || 7 || pravácyaṃ vácasaḥ kím me asyá gúhā hitám úpa niníg vadanti | yád usríyāṇām ápa vár iva vrán páti priyáṃ rupó ágram padáṃ véḥ

4, 15 sam-ídhā. dáha a°. pāhí a°. mitra-mahaḥ. — 5, 1 sa-jóshāḥ. dāṣema a°. vaksháthena úpa. upa-mít. 2 ví-cetāḥ. 3 dvi-bárhāḥ. tigmá-bhṛishṭiḥ sahásra-retāḥ. ápa-gūḷham. prá ít. vocat. 4 tigmá-jambhaḥ. su-rádhāḥ. 5 pati-ripaḥ. duḥ-évāḥ. ajanata. 6 pāvaka á°. saptá-dhātu. 7 ít nú evá. árupitam. 8 pra-vácyam. vér *iti* véḥ.

Digitized by Google

|| 8 || idám u tyán máhi mahám ánīkam yád usríyā sácata pūrvyám gaúḥ | ṛitásya padé ádhi dídyānam gúhā raghushyád raghuyád viveda || 9 || ádha dyutānáḥ pitróḥ sácāsāmanuta gúhyam cáru príṣneḥ | mātúsh padé paramé ánti shád gór vríshṇaḥ ṣocíshaḥ práyatasya jihvá || 10 || 2 ||

ṛitám voce námasā prichyámānas távāṣásā jātavedo yádīdám | tvám asyá kshayasi yád dha víṣvam diví yád u dráviṇam yát prithivyám || 11 || kím no asyá dráviṇam kád dha rátnam ví no voco jātavedas cikitván | gúhádhvanaḥ paramám yán no asyá réku padám ná nidāná áganma || 12 || ká maryádā vayúnā kád dha vāmám áchā gamema raghávo ná vájam | kadá no devír amṛítasya pátnīḥ sūro várṇena tatanann ushásaḥ || 13 || aniréṇa vácasā phalgvèna pratítyena kṛidhúnātṛipāsaḥ | ádhā té agne kím ihá vadanty anāyudhása ásatā sacantām || 14 || asyá ṣriyé samidhānásya vríshṇo vásor ánīkam dáma á ruroca | rúṣad vásānaḥ sudríṣīkarūpaḥ kshitír ná rāyá puruváro adyaut || 15 || 3 ||

6.

Ūrdhvá ū shú ṇo adhvarasya hotar ágne tíshṭha devátātā yájīyān | tvám hí víṣvam abhy ási mánma prá vedhásas cit tirasi manīshám || 1 || ámūro hótā ny àsādi vikshv àgnír mandró vidátheshu prácetāḥ | ūrdhvám bhānúm savitévāṣren méteva dhūmám stabháyad úpa dyám || 2 || yatá sujūrṇí rātínī ghṛitácī pradakshiníd devátātim urāṇáḥ | úd u svárur navajá nákraḥ paṣvó anakti súdhitaḥ sumékaḥ || 3 ||

5, 9 tyát. raghu-syát raghu-yát. 10 sácā āsā́ á°. mātúḥ. sát. prá-yatasya. 11 táva ā-ṣásā jāta-vedaḥ yádi i°. ha. 12 ha. jāta-vedaḥ. gúhā á°. yát. 13 ha. ácha. ushásaḥ. 14 kṛidhúnā a° ádha. ihá. ásatā. 15 sam-idhānásya. dáme. sudríṣika-rūpaḥ. puru-vāraḥ. — 6, 1 ū° — ṇo 36, 13. abhí. 2 ní a° vikshú a°. prá-cetāḥ. savitā-iva aṣret métā-iva. 3 su-jūrṇíḥ. pra-dakshiṇít. nava-jāḥ ná a°. sú-dhitaḥ su-mékaḥ.

Digitized by Google

stīrṇé barhíshi samidhāné agnā́ ūrdhvó adhvaryúr jujushāṇó asthāt | páry agníḥ paśupā́ ná hótā trivishṭy èti pradíva urāṇáḥ || 4 || pári tmánā mitádrur eti hótāgnír mandró mádhuvacā ṛitávā | drávanty asya vājíno ná ṣókā bháyante víṣvā bhúvanā yád ábhrāṭ || 5 || 4 ||

bhadrá te agne svanīka samdṛíg ghorásya sató víshuṇasya cáruḥ | ná yát te ṣocís támasā váranta ná dhvasmā́nas tanvì répa ā́ dhuḥ || 6 || ná yásya sátur jánitor ávāri ná mātárāpitárā nū́ cid ishṭaú | ádhā mitró ná súdhitaḥ pāvakò 'gnír dīdāya mā́nushīshu vikshu || 7 || dvír yám páñca jíjanan samvásānāḥ svásāro agním mā́nushīshu vikshú | usharbúdham atharyò ná dántam ṣukrā́m svā́sam paraṣúm ná tigmám || 8 || táva tyé agne haríto ghṛitasnā́ rohitāsa ṛijváñcaḥ sváñcaḥ | arushā́so vṛíshaṇa ṛijumushkā́ ā́ devátātim ahvanta dasmā́ḥ || 9 || yé ha tyé te sáhamānā ayā́sas tveshā́so agne arcáyaṣ cáranti | ṣyenā́so ná duvasanā́so ártham tuvishvaṇáso mā́rutam ná ṣárdhaḥ || 10 || ákāri bráhma samidhāna túbhyam ṣáṁsāty ukthám yájate vy ū̃ dhāḥ | hótāram agním mánusho ní shedur namasyánta uṣíjaḥ ṣáṁsam āyóḥ || 11 || 5 ||

7.

Ayám ihá prathamó dhāyi dhātṛíbhir hótā yájishṭho adhvaréshv ī́ḍyaḥ | yám ápnavāno bhṛígavo virurucúr vā́neshu citrā́m vibhvàm viṣé-viṣe || 1 || ágne kadā́ ta ānuṣhā́g bhúvad devásya cétanam | ádhā hí tvā jagṛibhriré mártāso vikshv ī́ḍyam || 2 || ṛitávānam vícetasam pā́ṣyanto dyā́m iva

6, 4 sam-idhāné agnaú. paṣu-pā́ḥ. tri-vishṭí eti pra-dívaḥ. 5 mitá-druḥ. hótā a°. mádhu-vacāḥ ṛitá-vā. ṣókāḥ. 6 su-anīka sam-dṛík. tanvì. dhur *iti* dhuḥ. 7 nú. ádha. sú-dhitaḥ pāvakáḥ a°. 8 sam-vásānāḥ. ushaḥ-búdham. su-ā́sam. 9 ghṛita-snāḥ. ṛiju-áñcaḥ su-áñcaḥ ṛiju-mushkā́ḥ. 10 tuvi-svanásaḥ. 11 sam-idhāna. ví ū̃m *iti*. seduḥ. — 7, 1 vi-rurucúḥ. vi-bhvàm. 2 te. ádha. vikshú. 3 ṛitá-vānam ví-cetasam.

Digitized by Google

stṛíbhiḥ | víṣveshām adhvaráṇāṃ haskartáraṃ dáme-dame || 3 || āṣúṃ dūtáṃ vivásvato víśvā yáṣ carshaṇír abhí | á jabhruḥ ketúm āyávo bhṛígavāṇaṃ viṣé-viṣe || 4 || tám īṃ hótāram ānushák cikitvāńsaṃ ní shedire | raṇvám pāvaká-ṣocishaṃ yájishṭhaṃ saptá ´dhāmabhiḥ || 5 || 6 ||

tám ṣáṣvatīshu mātríshu vána á vītám áṣritam | citráṃ sántaṃ gúhā hitáṃ suvédaṃ kūcidarthínam || 6 || sasásya yád víyutā sásminn ūdhann ṛitásya dhāman raṇáyanta devāḥ | mahāń agnír ṅámasā rātáhavyo vér adhvāráya sádam íd ṛitávā || 7 || vér adhvarásya dūtyàni vidvān ubhé antā ródasī saṃcikitvān | dūtá īyase pradíva urāṇó vidúshṭaro divá āródhanāni || 8 || kṛishṇáṃ ta éma rúṣataḥ puró bhāṣ carishṇv àrcír vápushām íd ékam | yád ápravītā dádhate ha gárbhaṃ sadyáṣ cij jātó bhávasíd u dūtáḥ || 9 || sadyó jātásya dádṛiṣānam ójo yád asya váto anuvāti ṣocíḥ | vṛiṇákti tigmā́m ataséshu jihvā́m sthirā́ cid ánnā dayate ví jámbhaiḥ || 10 || tṛishú yád ánnā tṛishúṇā vaváksha tṛishúṃ dūtáṃ kṛiṇute yahvó agníḥ | vátasya melíṃ sacate nijū́r-vann āṣúṃ ná vājayate hinvé árvā || 11 || 7 ||

8.

Dūtáṃ vo viśvávedasaṃ havyavāham ámartyam | yájishṭham ṛiñjase girā́ || 1 || sá hí védā vásudhitim mahāń āródhanaṃ diváḥ | sá devāń éhā vakshati || 2 || sá veda devá ānámaṃ devāń ṛitāyaté dáme | dāti priyāṇi cid vásu || 3 || sá hótā séd u dūtyàṃ cikitvāń antár īyate | vidvāń āródhanaṃ diváḥ || 4 || té syāma yé agnáye dadāṣúr havyádā-

---

7, 4 víṣvāḥ. 5 sedire. pāvaká-ṣocisham. 6 váne. su-védam kūcit-arthínam. 7 ví-yutā. rātá-havyaḥ. ṛitá-vā. 8 ubhé *iti* antár *iti* ródasī *iti* sam-cikitvā́n. pra-dívaḥ. ā-ródhanāni. 9 te. carishṇú a°. ápra-vītā. cit. bhávasi ít. 10 anu-vāti. 11 ni -jūrvan. — 8, 1 viṣvá-vedasam havya-vāham. 2 véda vásu-dhitim. ā-ródhanam. 2b = 1, 2. 3 ā-námam. ṛita-yaté. 4 sáḥ ít. ā -ródhanam. 5 havyádāti-bhiḥ.

Digitized by Google

tibhiḥ | yá īm púshyanta indhaté || 5 || té rāyá té suvíryaiḥ sasavā́ṅso ví ṣṛiṇvire | yé agnā́ dadhiré dúvaḥ || 6 || asmé ráyo divé-dive sā́m carantu puruspṛíhaḥ | asmé vā́jāsa īratām || 7 || sá vípraṣ carshaṇīnā́m ṣávasā mā́nushāṇām | áti kshipréva vidhyati || 8 || 8 ||

9.

Ágne mṛiḷá mahā́ṅ asi yá īm ā́ devayúm jánam | iyétha barhír āsádam || 1 | sá mā́nushīshu dūḷábho vikshú prā́-vīr ámartyaḥ | dūtó víṣveshām bhuvat || 2 || sá sádma pári ṇīyate hótā mandró dívishṭishu | utá pótā ní shīdati || 3 || utá gnā́ agnír adhvará utó gṛihápatir dáme | utá brahmā́ ní shīdati || 4 || véshi hy àdhvarīyatām upavaktā́ jánānām | havyā́ ca mā́nushāṇām || 5 || véshíd v asya dūtyàm yásya jújosho adhvarám | havyám mártasya vóḷhave || 6 || asmā́-kam joshy adhvarám asmā́kam yajñám aṅgiraḥ | asmā́kam ṣṛiṇudhī hávam || 7 || pári te dūḷábho rátho 'smā́ṅ aṣnotu viṣvátaḥ | yéna rákshasi dāṣúshaḥ || 8 || 9 ||

10.

Ágne tám adyā́ṣvam nā́ stómaiḥ krátum nā́ bhadrā́m hṛidispṛíṣam | ṛidhyā́mā ta óhaiḥ || 1 || ádhā hy àgne krátor bhadrásya dákshasya sādhóḥ | rathír ṛitásya bṛiható babhū́tha || 2 || ebhír no arkaír bhávā no arvā́ṅ svàr ṇá jyótiḥ | ágne víṣvebhiḥ sumánā ánīkaiḥ || 3 || ābhíṣh ṭe adyá gīrbhír gṛiṇántó 'gne dā́ṣema | prá te divó ná stanayanti ṣúshmāḥ || 4 || táva svādishṭhā́gne sā́mdṛishṭir idā́ cid áhna idā́ cid

8, 5 yé. 6 su-víryaiḥ. 7 asmé *iti* (2). puru-spṛíhaḥ. 8 kshiprā́-iva. — 9, 1 ā-sádam. 2 duḥ-dábhaḥ. pra-avíḥ. 3 nī-yate. sīdati. 4 adhvaré utó *iti* gṛihá-patiḥ. sīdati. 5 hí adhvari-yatā́m upa-vaktā́. 6 véshi ít. 7 ṣṛiṇudhi. 8 duḥ-dábhaḥ. — 10, 1 adyá á°. hṛidi-spṛíṣam ṛidhyā́ma te. 2 ádha hí a°. 3 bháva. ná. su-mánāḥ. 4 ābhíḥ te. gṛiṇántaḥ á°. 5 svā́dishṭhā á° sā́m-dṛishṭiḥ.

Digitized by Google

aktóḥ | śriyé rukmó ná rocata upāké ‖ 5 ‖ ghṛitáṃ ná pūtáṃ tanūr arepáḥ śúci híraṇyam | tát te rukmó ná rocata svadhāvaḥ ‖ 6 ‖ kṛitáṃ cid dhí shmā sánemi dvéshó 'gna inóshi mártāt | itthā́ yájamānād ṛitāvaḥ ‖ 7 ‖ śivā́ naḥ sakhyā́ sántu bhrātrágne devéshu yushmé | sā́ no nábhiḥ sádane sásminn ū́dhan ‖ 8 ‖ 10 ‖

Prathamo 'nuvākaḥ.

11.

Bhadráṃ te agne sahasinn ánīkam upāká á rocate sū́ryasya | rúśad dṛiśé dadṛiśe naktayā́ cid árūkshitaṃ dṛiśá á rūpé ánnam ‖ 1 ‖ ví shāhy agne gṛiṇaté manīshā́ṃ khám vépasā tuvijāta stávānaḥ | víśvebhir yád vāvánaḥ śukra devaís tán no rāsva sumaho bhū́ri mánma ‖ 2 ‖ tvád agne kā́vyā tván manīshā́s tvád ukthā́ jāyante rā́dhyāni | tvád eti drāviṇaṃ vīrápeśā itthā́dhiye dāśúshe mártyāya ‖ 3 ‖ tvád vājī́ vājambharó víhāyā abhishṭikṛ́ij jāyate satyáśushmaḥ | tvád rayír devájūto mayobhú́s tvád āśúr jūjuvā́ṅ agne árvā ‖ 4 ‖ tvā́m agne prathamā́ṃ devayánto devā́m mártā amṛita mandrájihvam | dveshoyútam á vivāsanti dhībhír dámūnasaṃ gṛihápatim ámūram ‖ 5 ‖ āré asmád ámatim āré aṅha āré víśvāṃ durmatíṃ yán nipā́si | doshā́ śiváḥ sahasaḥ sūno agne yā́ṃ devá á cit sácase svastí ‖ 6 ‖ 11 ‖

12.

Yás tvā́m agna inádhate yatáśruk trís te ánnaṃ kṛiṇávat sásminn áhan | sá sú dyumnaír abhy àstu prasákshat

---

10, 5 rocate. 7 hí sma. dvéshaḥ ágne. ṛita-vaḥ. 8 bhrātrā́ á°. yushmé *iti*. — 11, 1 upāké. dṛiśé. 2 sāhi. tuvi-jāta. vavánaḥ. tát. su-mahaḥ. 3 tvát. vīrá-peśāḥ itthā́-dhiye. 4 vājam -bharáḥ ví-hāyāḥ abhishṭi-kṛít. satyá-śushmaḥ. devá-jūtaḥ mayaḥ-bhúḥ. 5 mandrá-jihvam dveshaḥ-yútam. gṛihá-patim. 6 duḥ-matím yát ni-pā́si. sūno *iti*. — 12, 1 agne. yatá-sruk. abhí. pra-sákshat.

Digitized by Google

táva krátvā jātavedaṣ cikitván || 1 || idhmáṃ yás te jabhárac chaṣṛamāṇó mahó agne ánīkam á saparyán | sá idhānáḥ práti doshám ushásam púshyan rayíṃ sacate ghnánn amítrān || 2 || agnír īṣe bṛihatáḥ kshatríyasāgnír vájasya paramásya rāyáḥ | dádhāti rátnaṃ vidhaté yávishṭho vy ànusháñ mártyāya svadhávān || 3 || yác cid dhí te purushatrá yavishṭhácittibhiṣ cakṛimá kác cid ágaḥ | kṛidhí shv àsmáṅ áditer ánāgān vy énāṅsi ṣiṣratho víshvag agne || 4 || maháṣ cid agna énaso abhíka ūrvád devánām utá mártyānām | má te sákhāyaḥ sádam íd rishāma yáchā tokáya tánayāya ṣáṃ yóḥ || 5 || yáthā ha tyád vasavo gauryàṃ cit padí shitám ámuñcatā yajatrāḥ | evó shv àsmán muñcatā vy áṅhaḥ prá tāry agne pratarám na áyuḥ || 6 || 12 ||

13.

Práty agnír ushásām ágram akhyad vibhātīnáṃ sumánā ratnadhéyam | yātám aṣvinā sukṛíto duroṇám út sūryo jyótishā devá eti || 1 || ūrdhvám bhānúṃ savitá devó aṣred drapsáṃ dávidhvad gavishó ná sátvā | ánu vratáṃ váruṇo yanti mitró yát sūryaṃ divy àroháyanti || 2 || yáṃ sīm ákṛiṇvan támase vipṛíce dhruvákshemā ánavasyanto ártham | táṃ sūryaṃ harítaḥ saptá yahví spáṣaṃ víṣvasya jágato vahanti || 3 || váhishṭhebhir viháran yāsi tántum avavyáyann ásitaṃ deva vásma | dávidhvato raṣmáyaḥ sūryasya cármevāvādhus támo apsv àntáḥ || 4 || ánāyato ánibaddhaḥ kathā-

---

12, 1 jāta-vedaḥ. 2 jabhárat s°. ushásam. 3 kshatríyasya a°. ví ānushák. 4 yát. hí. yavishṭha á° cakṛimá kát. kṛidhí sú a°. ví. 5 agne. abhíke. yácha. 6 sitám ámuñcata. evó *iti* sú a° muñcata ví. — 13, 1 vi-bhātīnām su-mánāḥ ratna-dhéyam. su -kṛítaḥ. 2 go-isháḥ. diví ā-roháyanti. 3 vi-pṛíce dhruvá -kshemāḥ ánava-syantaḥ. yahvíḥ. 4 vi-háran. ava-vyáyan. cárma -iva áva a°. ap-sú antár *iti*. 5 áni-baddhaḥ kathā a°.

Digitized by Google

yáṃ nyàññ uttānó 'va padyate ná | káyā yāti svadháyā kó dadarṣa divá skambháḥ sámṛitaḥ pāti nákam || 5 || 13 ||

14.

Práty agnír usháso jātávedā ákhyad devó rócamānā máhobhiḥ | á nāsatyorugāyá ráthenemáṃ yajñám úpa no yātam ácha || 1 || ūrdhvám ketúṃ savitá devó aśrej jyótir víśvasmai bhúvanāya kṛiṇván | áprā dyávāpṛithiví antárikshaṃ ví sűryo raśmíbhiś cékitānaḥ || 2 || āváhanty aruṇír jyótishágān mahí citrá raśmíbhiś cékitānā | prabodháyantī suvitáya devy ùshá īyate suyújā ráthena || 3 || á vāṃ váhishṭhā ihá té vahantu ráthā áśvāśa usháso vyùshṭau | imé hí vām madhupéyāya sómā asmín yajñé vṛishaṇā mādayethām || 4 || ánāyato — || 5 || 14 ||

15.

Agnír hótā no adhvaré vājí sán pári ṇīyate | devó devéshu yajñíyaḥ || 1 || pári trivishṭy àdhvarám yáty agní rathír iva | á devéshu práyo dádhat || 2 || pári vájapatiḥ kavír agnír havyány akramīt | dádhad rátnāni dāśúshe || 3 || ayáṃ yáḥ sṛíñjaye puró daivavāté samidhyáte | dyumáñ amitradámbhanaḥ || 4 || ásya ghā vīrá ívato 'gnér īśīta mártyaḥ | tigmájambhasya mīḷhúshaḥ || 5 || 15 ||

tám árvantaṃ ná sānasím arushám ná diváḥ śíśum | marmṛijyánte divé-dive || 6 || bódhad yán mā háribhyāṃ kumāráḥ sāhadevyáḥ | áchā ná hūtá úd aram || 7 || utá tyá yajatá hárī kumārát sāhadevyāt | práyatā sadyá á dade

---

13, 5 áva. diváḥ. sám-ṛitaḥ. — 14, 1 p. a. u. III, 5, 1. jātá-vedāḥ. nāsatyā uru-gāyá ráthena i°. 2 s. d. a. IV, 13, 5. j. v. bh. 92, 4. á. d. a. 115, 1. 3 ā-váhantī. jyótishā á agāt. pra-bodháyantī. devī u°. su-yújā. 4 ví-ushṭau. madhu-péyāya. — 15, 1 nīyate. 2 tri-vishṭí a°. agníḥ. 3 vája-patiḥ. 4 sam-idhyáte. amitra-dámbhanaḥ. 5 gha. tigmá-jambhasya. 7 yát. ácha. 8 hárī *iti*. prá-yatā.

Digitized by Google

|| 8 || eshá vāṃ devāv aṣvinā kumāráḥ sāhadevyáḥ | dīrghā-yur astu sómakaḥ || 9 || táṃ yuvám devāv aṣvinā kumārám sāhadevyám | dīrghāyushaṃ kṛiṇotana || 10 || 16 ||

16.

Á satyó yātu maghávāñ ṛijīshī drávantv asya háraya úpa naḥ | tásmā íd ándhaḥ sushumā sudáksham ihābhipitvám karate gṛiṇānáḥ || 1 || áva sya ṣūrādhvano nānte 'smín no adyá sávane mandádhyai | ṣáṅsāty ukthám uṣáneva vedhāṣ cikitúshe asuryàya mánma || 2 || kavír ná niṇyám vidáthāni sádhan vṛíshā yát sékaṃ vivipānó árcāt | divá itthā jījanat saptá kārūn áhnā cic cakrur vayúnā gṛiṇántaḥ || 3 || svàr yád védi sudṛíṣīkam arkaír máhi jyótī rurucur yád dha vástoḥ | andhā támāṅsi dúdhitā vicákshe nṛíbhyaṣ cakāra nṛítamo abhíshṭau || 4 || vavakshá índro ámitam ṛijīshy ùbhé ā paprau ródasī mahitvā | átaṣ cid asya mahimā ví recy abhí yó víṣvā bhúvanā babhūva || 5 || 17 ||

víṣvāni ṣakró náryāṇi vidvān apó rireca sákhibhir níkāmaiḥ | áṣmānaṃ cid yé bibhidúr vácobhir vrajáṃ gómantam uṣíjo ví vavruḥ || 6 || apó vṛitráṃ vavriváṅsam párāhan právat te vájram pṛithiví sácetāḥ | prárṇāṅsi samudríyāṇy ainoḥ pátir bhávañ chávasā ṣūra dhṛishṇo || 7 || apó yád ádrim puruhūta dárdar āvír bhuvat sarámā pūrvyáṃ te | sá no netā vājam ā darshi bhūriṃ gotrā rujánn áṅgirobhir gṛiṇānáḥ || 8 || áchā kavíṃ nṛimaṇo gā abhíshṭau svàrshātā maghavan nádhamānam | ūtíbhis tám ishaṇo dyumnáhūtau ní māyávān ábrahmā dásyur arta || 9 || á dasyu-

---

13, 9 dīrghá-āyuḥ. 10 dīrghá-āyusham. — 16, 1 tásmai. susuma su-dáksham ihá abhi-pitvám. 2 ṣūra á° ná á°. uṣánā-iva. 3 vi-pipānáḥ. cit. 4 su-dṛíṣīkam. jyótiḥ. ha. vi-cákshe. 5 vavakshé. ṛijīshí ubhé *iti*. ródasī *iti*. 6 ní-kāmaiḥ. vavrur *iti* vavruḥ. 7 párā a° prá ā°. sa-cétāḥ prá á°. sávasā. dhṛishṇo *iti*. 8 puru-hūta. 9 ácha. nṛi-manaḥ. svàḥ-sātā. dyumná -hūtau.

Digitized by Google

ghnā́ mánasā yāhy ástam bhúvat te kútsaḥ sakhyé níkāmaḥ | své yónau ní shadatam sárūpā ví vāṃ cikitsad ṛitacíd dha nárī || 10 || 18 ||

yā́si kútsena saráthaṃ avasyús todó vā́tasya háryor íṣ́ānaḥ | ṛijrā́ vā́jam ná gádhyam yúyūshan kavír yád áhan páryāya bhūshā́t || 11 || kútsāya ṣ́ushṇam aṣ́úshaṃ ní barhīḥ prapitvé áhnaḥ kúyavam sahásrā | sadyó dásyūn prá mṛiṇa kutsyéna prá sū́raṣ cakráṃ vṛihatā́d abhī́ke || 12 || tvám píprum mṛígayam ṣ́ūṣ́uvā́ṅsam ṛijíṣ́vane vaidathinā́ya randhīḥ | pañcā́ṣ́át kṛishṇā́ ní yapaḥ sahásrā́tkam ná púro jarimā́ ví dardaḥ || 13 || sū́ra upāké tanvàṃ dádhāno ví yát te céty amṛítasya várpaḥ | mṛigó ná hastí távishīm ushā́ṇáḥ siṅhó ná bhīmá áyudhāni bíbhrat || 14 || índram kā́mā vasūyánto agman svàrmīḷhe ná sávane cakānā́ḥ | ṣ́ravasyávaḥ ṣ́aṣ́amānā́sa ukthaír óko ná raṇvā́ sudṛíṣ́īva pushṭíḥ || 15 || 19 ||

tám íd va índram suhávam huvema yás tā́ cakā́ra náryā purū́ṇi | yó mā́vate jaritré gádhyaṃ cin makshū́ vā́jam bhárati spārhárādhāḥ || 16 || tigmā́ yád antár aṣ́ánih pátāti kásmiñ cic chū́ra muhuké jánānām | ghorā́ yád arya sámṛitir bhávāty ádha smā nas tanvò bodhi gopā́ḥ || 17 || bhúvo 'vitā́ vāmádevasya dhīnā́m bhúvaḥ sákhāvṛikó vā́jasātau | tvā́m ánu prámatim ā́ jaganmoruṣ́ā́nso jaritré viṣvádha syāḥ || 18 || ebhír nṛíbhir indra tvāyúbhish ṭvā maghávadbhir maghavan víṣva ājaú | dyā́vo ná dyumnaír abhí sánto aryáḥ kshapó madema ṣ́arádaṣ ca pū́rvīḥ || 19 || evéd índrāya vṛishabhā́ya vṛíṣhṇe bráhmākarma bhṛígavo ná ráthaṃ | nú

16, 10 dasyu-ghnā́. ní-kāmaḥ. sadatam sá-rūpā. ṛita-cít ha. 11 sa-rátham. 12 pra-pitvé. 13 sahásrā á°. dardar *iti* dardaḥ. 15 kā́māḥ vasu-yántaḥ. svàḥ-mīḷhe. sudṛíṣ́ī-iva. 16 su-hávam. cit makshú. spārhá-rādhāḥ. 17 cit ṣ́°. sám-ṛitiḥ. sma. 18 vāmá -devasya. sákhā a° vā́ja-sātau. prá-matim. jaganma uru-ṣ́ánsaḥ. 19 tvāyú-bhiḥ tvā. víṣve. 20 evá ít. bráhma a°. nú.

Digitized by Google

cid yáthā naḥ sakhyā́ viyóshad ásan na ugrò 'vitā́ tanū-pā́ḥ || 20 || nú shṭutá indra nú gṛiṇāná íshaṃ jaritré nadyò
ná pīpeḥ | ákāri te harivo bráhma návyaṃ dhiyā́ syāma
rathyàḥ sadāsā́ḥ || 21 || [20] ||

17.

Tvám mahā́ṅ indra túbhyaṃ ha kshā́ ánu kshatrám
maṅhánā manyata dyaúḥ | tvám vṛitráṃ ṣávasā jaghanvā́n
sṛijáḥ síndhūṅr áhinā jagrasānā́n || 1 || táva tvishó jániman
rejata dyaú réjad bhū́mir bhiyásā svásya manyóḥ | ṛighā-
yánta subhvàḥ párvatāsa ā́rdan dhánvāni saráyanta ā́paḥ
|| 2 || bhinád girím ṣávasā vájram ishṇánn āvishkṛiṇvānáḥ
sahasāná ójaḥ | vádhīd vṛitráṃ vájreṇa mandasānáḥ sárann
ā́po jávasā hatávṛishṇīḥ || 3 || suvíras te janitā́ manyata
dyaúr índrasya kartā́ svápastamo bhūt | yá īṃ jajā́na svar-
yàṃ suvájram ánapacyutaṃ sádaso ná bhū́ma || 4 || yá éka
ic cyāváyati prá bhū́mā rā́jā kṛishṭīnā́m puruhūtá índraḥ |
satyám enam ánu víṣve madanti rātím devásya gṛiṇató ma-
ghónaḥ || 5 || [21] ||

satrā́ sómā abhavann asya víṣve satrā́ mádāso bṛihaté
mádishṭhāḥ | satrā́bhavo vásupatir vásūnāṃ dátre víṣvā
adhithā indra kṛishṭíḥ || 6 || tvám ádha prathamā́ṃ jā́ya-
mānó 'me víṣvā adhithā indra kṛishṭíḥ | tvám práti pra-
váta āṣáyānam áhiṃ vájreṇa maghavan ví vṛiścaḥ || 7 || sa-
trāháṇaṃ dā́dhṛishiṃ túmram índram mahā́m apārā́ṃ vṛi-
shabhā́ṃ suvájram | hántā yó vṛitráṃ sánitotā́ vā́jaṃ dā́tā
maghā́ni maghávā surā́dhāḥ || 8 || ayā́ṃ vṛítaṣ cātayate sa-

16, 20 vi-yóshat ásat. ugráḥ a° tanū-pā́ḥ. 21 nú stutáḥ. nú. pīper *iti* pīpeḥ. sadā-sā́ḥ. — 17, 1 tv. m. i. 63, 1. 2 dyaúḥ. su -bhvàḥ. saráyante. 3 āviḥ-kṛiṇvānáḥ. hatá-vṛishṇiḥ. 4 su -vīraḥ. svápaḥ-tamaḥ. su-vájram ánapa-cyutam. 5 ít cyaváyati. bhū́ma. puru-hūtáḥ. 6 sátrā a° vásu-patiḥ. 7 jā́yamānaḥ áme. ā-ṣáyānam. 8 satrā-hánam dádhṛishim. su-vájram. sánitā utá. su-rā́dhāḥ.

Digitized by Google

mīcír yá ājíshu maghávā ṣṛiṇvá ékaḥ | ayáṃ vājam bharati yáṃ sanóty asyá priyāsaḥ sakhyé syāma || 9 || ayáṃ ṣṛiṇve ádha jáyann utá ghnánn ayám utá prá kṛiṇute yudhā́ gáḥ | yadā́ satyáṃ kṛiṇuté manyúm índro víṣvaṃ dṛiḷhám bhayata éjad asmāt || 10 || 22 ||

sám índro gā́ ajayat sáṃ hiraṇyā sám aṣviyā́ maghávā yó ha pūrvíḥ | ebhír nṛíbhir nṛítamo asya ṣākaí rāyó vibhaktā́ sambharáṣ ca vásvaḥ || 11 || kíyat svid índro ádhy eti mātúḥ kíyat pitúr janitúr yó jajána | yó asya ṣúshmam muhukaír íyarti váto ná jūtá stanáyadbhir abhraíḥ || 12 || kshiyántaṃ tvam ákshiyantaṃ kṛiṇotíyarti reṇúm maghávā samóham | vibhañjanúr aṣánimāñ iva dyaúr utá stotáram maghávā vásau dhāt || 13 || ayáṃ cakrám ishanat sū́ryasya ny étaṣaṃ rīramat sasṛimāṇám | á kṛishṇá īṃ juhurāṇó jigharti tvacó budhné rájaso asyá yónau || 14 || ásiknyāṃ yájamāno ná hótā || 15 || 23 ||

gavyánta índraṃ sakhyā́ya víprā aṣvāyánto vṛíshaṇaṃ vājáyantaḥ | janīyánto janidā́m ákshitotim á cyāvayāmo 'vaté ná kóṣam || 16 || trātā́ no bodhi dádṛiṣāna āpír abhikhyātā́ mardhitā́ somyā́nām | sákhā pitā́ pitṛítamaḥ pitṛīṇā́ṃ kártem u lokám uṣaté vayodhā́ḥ || 17 || sakhīyatā́m avitā́ bodhi sákhā gṛiṇāná indra stuvaté váyo dhāḥ | vayáṃ hy á te cakṛimā́ sabā́dha ābhíḥ ṣámībhir maháyanta indra || 18 || stutá índro maghávā yád dha vṛitrā́ bhū́rīny éko apratīni hanti | asyá priyó jaritā́ yásya ṣárman nákir devā́ vāráyante ná mártāḥ || 19 || evā́ na índro maghávā virapṣī́ kárat satyā́ carshaṇīdhṛíd anarvā́ | tvā́m rā́jā janúshām

---

17, 9 sam-ícīḥ. ṣṛiṇvé. 10 bhayate. 11 ṣākaíḥ. vi-bhaktā́ sam-bharáḥ. 12 jūtáḥ. 13 kṛiṇoti íº. sam-óham vi-bhañjanúḥ. 14 ní. 16 aṣva-yántaḥ. jani-yántaḥ jani-dā́m ákshita-ūtim. cyavayāmaḥ. 17 abhi-khyātā. kártā īm. vayaḥ-dhā́ḥ. 18 sakhi-yatā́m. hí. cakṛimá sa-bā́dhaḥ. 19 ha. devā́ḥ. 20 evá. vi-rapsí. carshaṇi-dhṛít.

Digitized by Google

dhehy asmé ádhi śrávo máhinaṃ yáj jaritré || 20 || nú shṭutá indra — || 21 || 24 ||

18.

Ayám pánthā ánuvittaḥ purāṇó yáto devā́ udájāyanta víśve | átaś cid á janishīshṭa právṛiddho má mātáram amuyā́ páttave kaḥ || 1 || náhám áto nír ayā durgáhaitát tiraścátā pārśvā́n nír gamāṇi | bahúni me ákṛitā kártvāni yúdhyai tvena sáṃ tvena pṛichai || 2 || parāyatím mātáram ánv acashṭa ná nánu gāny ánu nú gamāni | tváshṭur gṛihé apibat sómam índraḥ śatadhanyàṃ camvòḥ sutásya || 3 || kím śá ṛídhak kṛiṇavad yáṃ sahásram māsó jabhára śarádaś ca pūrvíḥ | nahí nv àsya pratimánam ásty antár jātéshūtá yé jánitvāḥ || 4 || avadyám iva mányamānā gúhākar índram mātā́ vīryèṇā nyṛishṭam | áthód asthāt svayám átkaṃ vásāna ā́ ródasī apṛiṇāj jáyamānaḥ || 5 || 25 ||

etā́ arshanty alalābhávantīr ṛitávarīr iva saṃkróśamānāḥ | etā́ ví pṛicha kím idám bhananti kám ā́po ádrim paridhím rujanti || 6 || kím u shvid asmai nivído bhananténdrasyāvadyáṃ didhishanta ā́paḥ | mámaitā́n putró mahatā́ vadhéna vṛitráṃ jaghanvā́ñ asṛijad ví síndhūn || 7 || mámac caná tvā yuvatíḥ parāśa mámac caná tvā kushávā jagára | mámac cid ā́paḥ śíśave mamṛidyur mámac cid índraḥ sáhasód atishṭhat || 8 || mámac caná te maghavan vyàṅśo nivividhvā́ñ ápa hánū jaghā́na | ádhā níviddha úttaro babhūvā́ñ chíro dāsásya sám piṇak vadhéna || 9 || gṛishṭíḥ sasūva

---

17, 20 asmé *iti*. yát. — 18, 1 ánu-vittaḥ. ut-ájāyanta. prá-vṛiddhaḥ. kar *iti* kaḥ. 2 ná a°. aya duḥ-gáhā e°. pārśvā́t. gamāni. 3 parā-yatím. ná ánu. nú. śata-dhanyàm. 4 nahí nú a° prati-mā́nam. jātéshu utá. 5 gúhā a°. vīryèṇa ní-ṛishṭam átha út. ródasī *iti* apṛiṇāt. 6 alalā-bhávantīḥ ṛitávarīḥ-iva sam-króśamānāḥ etā́ḥ. pari-dhím. 7 svit. ni-vídaḥ bhananta índrasya a° didhishante. máma e°. 8 mámat (4). parā-śa. sáhasā út. 9 mámat. ví-aṅśaḥ ni-vividhvā́n. hánū *iti*. ádha ní-viddhaḥ. śíraḥ.

Digitized by Google

sthávirạm tavāgám anādhṛishyám vṛishabhám túmram índram | árīḷham vatsám caráthāya mātá svayám gātúm tanvà ichámānam || 10 || utá mātá mahishám ánv avenad amí tvā jahati putra devấḥ | áthābravīd vṛitrám índro hanishyán sákhe vishṇo vitarám ví kramasva || 11 || kás te mātáram vidhávām acakrac chayúm kás tvám ajighāṅsac cárantam | kás te devó ádhi mārḍīká āsīd yát prấkshiṇāḥ pitáram pādagṛíhya || 12 || ávartyā ṣúna āntrấṇi pece ná devéshu vivide marḍitấram | ápaṣyaṃ jāyấm ámahīyamānām ádhā me ṣyenó mádhv á jabhāra || 13 || 26 ||

Pañcamo 'dhyāyaḥ.

19.

Evấ tvám indra vajrinn átra víṣve devásaḥ suhávāsa ūmāḥ | mahấm ubhé ródasī vṛiḍdhám ṛishvám nír ékam íd vṛiṇate vṛitrahátye || 1 || ávāsṛijanta jívrayo ná devấ bhúvaḥ samrấḷ indra satyáyoniḥ | áhann áhim pariṣáyānam árṇaḥ prá vartanír arado viṣvádhenāḥ || 2 || átṛipṇuvantaṃ víyatam abudhyám ábudhyamānaṃ sushupāṇám indra | saptá prấti praváta āṣáyānam áhiṃ vájreṇa ví riṇā aparván || 3 || ákshodayac chávasā kshấma budhnám vấr ṇá vấtas távishībhir índraḥ | dṛiḷhấny aubhnād uṣámāna ójó 'vābhinat kakúbhaḥ párvatānām || 4 || abhí prá dadrur jánayo ná gárbhaṃ ráthā iva prá yayuḥ sākám ádrayaḥ | átarpayo visṛíta ubjá ūrmín tvám vṛitấñ ariṇā indra síndhūn || 5 || 1 ||

tvám mahím avánim viṣvádhenām turvítaye vayyàya kshárantīm | áramayo námasaíjad árṇaḥ sutaraṇấñ akṛiṇor

---

18, 10 tanvè. 11 amí *iti*. átha a°. vishṇo *iti*. acakrat ṣ°. ajighāṅsat. mārḍīké. prá á°. pāda-gṛíhya. 13 ádha. — 19, 1 evá. su-hávāsaḥ. ubhé *iti* ródasī *iti*. vṛitra-hátye. 2 áva a°. devấḥ. sam-rấṭ. satyá-yoniḥ. a. a. p. a. III, 32, 11. viṣvá-dhenāḥ. 3 ví -yatam. susupānám. ā-ṣáyānam. 4 ákshodayat ṣ°. ná. ójaḥ áva a°. 5 vi-ṣṛítaḥ. 6 viṣvá-dhenām. námasā é°. su-taraṇấñ.

Digitized by Google

indra síndhūn || 6 || prágrúvo nabhanvò ná vákvā dhvasrá apinvad yuvatír ṛitajñáḥ | dhánvāny ájrāñ apriṇak tṛishāṇáñ ádhog índra staryò dáṃsupatnīḥ || 7 || pūrvír ushásaḥ sarádas ca gūrtá vṛitráṃ jaghanvāñ asṛijad ví síndhūn | párishṭhitā atṛiṇad badbadhānáḥ sīrá índraḥ srávitave pṛithivyā́ || 8 || vamríbhiḥ putrám agrúvo adānáṃ nivéṣanād dhariva á jabhartha | vy àndhó akhyad áhim ādadānó nír bhūd ukhachít sám aranta párva || 9 || prá te pūrvāṇi káraṇāni viprāvidvāñ āha vidúshe kárāṇsi | yáthā-yathā vṛíshṇyāni svágūrtāpāṇsi rājan náryāviveshīḥ || 10 || nú shṭutá — || 11 || 2 ||

20.

Á na índro dūrád á na āsád abhishṭikṛíd ávase yāsad ugráḥ | ójishṭhebhir nṛipátir vájrabāhuḥ saṃgé samátsu turváṇiḥ pṛitanyūn || 1 || á na índro háribhir yātv áchārvācīnó 'vase rádhase ca | tíshṭhāti vajrí maghávā virapśímaṃ yajñám ánu no vājasātau || 2 || imáṃ yajñáṃ tvám asmákam indra puró dádhat sanishyasi krátuṃ naḥ | svaghníva vajrin sanáye dhánānāṃ tváyā vayám aryá ājíṃ jayema || 3 || uśánn u shú ṇaḥ sumánā upāké sómasya nú súshutasya svadhāvaḥ | pā́ indra prátibhṛitasya mádhvaḥ sám ándhasā mamadaḥ pṛishṭhyèna || 4 || ví yó rarapśá ṛíshibhir návebhir vṛikshó ná pakváḥ sṛíṇyo ná jétā | máryo ná yóshām abhí mányamānó 'chā vivakmi puruhūtám índram || 5 || 3 ||

girír ná yáḥ svátavāñ ṛishvá índraḥ sanád evá sáhase jātá ugráḥ | ádartā vájraṃ sthāviraṃ ná bhīmá udnéva

---

19, 7 prá a°. vákvāḥ. ṛita-jñāḥ. índraḥ. dám-supatnīḥ. 8 gūrtā́ḥ. pári-sthitāḥ. 9 ni-véṣanāt hari-vaḥ. ví a°. ā-dadānáḥ. ukha -chít. 10 vipra ā-vidvā́n. svá-gūrtā á°. náryā á°. — 20, 1 abhishṭi -kṛít. nṛi-pátiḥ vájra-bāhuḥ sam-gé samát-su. 2 ácha a° ávase. vi-rapśí i°. vā́ja-sātau. 3 svaghní-iva. 4 sú naḥ su-mánāḥ. sú -sutasya. práti-bhṛitasya. 5 rarapśé. mányamānaḥ ácha. puru -hūtám. 6 svá-tavān. ā́-dartā. udnā́-iva.

Digitized by Google

kóṣaṃ vásunā nyṛ̀ishṭam || 6 || ná yásya vartā́ janúshā nv ásti ná rā́dhasa āmarītā́ maghásya | udvāvṛishāṇás tavishīva ugrāsmábhyaṃ daddhi puruhūta rāyáḥ || 7 || íkshe rāyáḥ ksháyasya carshaṇīnā́m utá vrajám apavartási gónām | ṣikshānaráḥ samithéshu prahā́vān vásvo rāṣ́ím abhinetási bhū́rim || 8 || káyā tác chriṇve ṣ́acyā ṣ́acishṭho yáyā kṛiṇóti múhu ká cid ṛishváḥ | pū́rú dāṣúshe vícayishṭho áṅhó 'thā dadhāti dráviṇaṃ jaritré || 9 || mā́ no mardhīr ā́ bharā daddhí tán naḥ prá dāṣúshe dā́tave bhū́ri yát te | návye deshṇé ṣasté asmín ta ukthé prá bravāma vayám indra stuvántaḥ || 10 || nū́ shṭutá — || 11 || 4 ||

21. 317

Ā́ yātv índró 'vasa úpa na ihá stutáḥ sadhamā́d astu ṣū́raḥ | vāvṛidhānás távishīr yásya pūrvī́r dyaúr ná kshatrám abhíbhūti púshyāt || 1 || tásyéd ihá stavatha vṛíshṇyāni tuvidyumnásya tuvirā́dhaso nṛ́n | yásya krátur vidathyò ná samrā́ṭ sāhvā́n tárutro abhy ásti kṛishṭī́ḥ || 2 || ā́ yātv índro divá ā́ pṛithivyā́ makshū́ samudrā́d utá vā púrīshāt | svàr-ṇarād ávase no marútvān parāváto vā sádanād ṛitásya || 3 || sthūrásya rāyó bṛiható yá ī́ṣe tám u shṭavāma vidátheshv índram | yó vāyúnā jáyati gómatīshu prá dhṛishṇuyā́ náyati vásyo ácha || 4 || úpa yó námo námasi stabhāyánn íyarti vā́cam janáyan yájadhyai | ṛiñjasānáḥ puruvā́ra ukthaír éndram kṛiṇvīta sádaneshu hótā || 5 || 5 ||

dhishā́ yádi dhishaṇyántaḥ saraṇyā́n sádanto ádrim auṣijásya góhe | ā́ duróshāḥ pāstyásya hótā yó no mahā́n

---

20, 6 ní-ṛishṭam. 7 nú. ā-marītā́. ut-vavṛishāṇáḥ. ugra a°. puru-hūta. 8 apa-vartā́ asi. ṣikshā-naráḥ sam-ithéshu. abhi-netā́ asi. 9 tát s°. ví-cayishṭhaḥ áṅhaḥ átha. 10 bhara. tát. te. — 21, 1 índraḥ ávase. sadha-mā́t. vavṛidhānáḥ. abhí-bhūti. 2 tásya ít. tuvi-dyumnásya tuvi-rā́dhasaḥ. sam-rā́ṭ sahvā́n. abhí. 3 pṛithivyā́ḥ makshú. svàḥ-narāt. 4 stavāma. 5 puru-vā́raḥ. ā́ ī°.

Digitized by Google

saṃváraṇeshu váhniḥ || 6 || satrā́ yád īm bhārvarásya vṛíshṇaḥ síshakti ṣúshma stuvaté bhárāya | gúhā yád īm auṣijásya góhe prá yád dhiyé práyase mádāya || 7 || ví yád várāṅsi párvatasya vṛiṇvé páyobhir jinvé apā́m jávāṅsi | vidád gaurásya gavayásya góhe yádī vā́jāya sudhyò váhanti || 8 || bhadrā́ te hástā súkṛitotá pāṇí prayantárā stuvaté rā́dha indra | kā́ te níshattiḥ kím u nó mamatsi kím nód-ud u harshase dā́tavā́ u || 9 || evā́ vásva índraḥ satyáḥ samrā́ḍ ḍhántā vṛitrám várivaḥ pūráve kaḥ | púrushṭuta krátvā naḥ ṣagdhi rāyó bhakshīyá té 'vaso daívyasya || 10 || nú shṭutá — || 11 || 6 ||

Dvitīyo 'nuvākaḥ.

22.

Yán na índro jujushé yác ca váshṭi tán no mahā́n karati ṣushmy á cit | bráhma stómam maghávā sómam ukthā́ yó áṣmānam ṣávasā bíbhrad éti || 1 || vṛíshā vṛíshandhim cáturaṣrim ásyann ugró bāhúbhyām nṛítamaḥ ṣácīvān | ṣriyé párushṇīm ushámāṇa úrṇām yásyāḥ párvāṇi sakhyā́ya vivyé || 2 || yó devó devátamo jā́yamāno mahó vā́jebhir mahádbhiṣ ca ṣúshmaiḥ | dádhāno vájram bāhvór uṣántam ḍyā́m ámena rejayat prá bhū́ma || 3 || víṣvā ródhāṅsi pravátaṣ ca pūrvír dyaúr ṛishvā́j jániman rejata kshā́ḥ | á mātárā bhárati ṣushmy á gór nṛivát párijman nonuvanta vā́tāḥ || 4 || tā́ tú ta indra maható mahā́ni víṣveshv ít sávaneshu pravā́cyā | yác chūra dhṛishṇo dhṛishatā́ dadhṛishvā́n áhim vájreṇa ṣávasāviveshīḥ || 5 || 7 ||

21, 6 sam-váraṇeshu. 7 sísakti ṣúshmaḥ. prá áyase. 8 yádi. su-dhyàḥ. 9 sú-kṛitā utá pāṇí *iti* pra-yantárā. ní-sattiḥ. nó *iti*. ná út-ut. dā́tavaí. 10 evá. sam-rā́ṭ hántā. kar *iti* kaḥ púru -stuta. te á°. — 22, 1 yát. yát. tát. ṣushmí. 2 cátuḥ-aṣrim. 4 ṛishvā́t. ṣushmí. pári-jman. 5 tú te. pra-vā́cyā yát ṣ° dhṛishṇo *iti*. ṣávasā á°.

Digitized by Google

tấ tũ te satyấ tuvinṛimṇa víṣvā prá dhenávaḥ sisrate vṛíshṇa ũdhnaḥ | ádhā ha tvád vṛishamaṇo bhiyānấḥ prá síndhavo jávasā cakramanta || 6 || átrấha te harivas tấ u devír ávobhir indra stavanta svásāraḥ | yát sīm ánu prá mucó badbadhānấ dīrghấm ánu prásitiṃ syandayádhyai || 7 || pipīḷé aṅsúr mádyo ná síndhur ấ tvā ṣámī ṣaṣamānásya ṣaktíḥ | asmadryàk chuṣucānásya yamyā āṣúr ná raṣmíṃ tuvyójasaṃ góḥ || 8 || asmé várshishṭhā kṛiṇuhi jyéshṭhā nṛimṇấni satrấ sahure sáhāṅsi | asmábhyaṃ vṛitrấ suhánāni randhi jahí vádhar vanúsho mártyasya || 9 || asmákam ít sú ṣṛiṇuhi tvám indrāsmábhyaṃ citráñ úpa māhi vấjān | asmábhyaṃ víṣvā ishaṇaḥ púraṃdhīr asmákaṃ sú maghavan bodhi godấḥ || 10 || nú shṭutá — || 11 || 8 ||

23.

Kathấ mahấm avṛidhat kásya hótur yajñáṃ jushāṇó abhí sómam ũdhaḥ | píbann uṣấnó jushámāṇo ándho vavakshá ṛishváḥ ṣucaté dhánāya || 1 || kó asya vīráḥ sadhamấdam āpa sám ānaṅṣa sumatíbhiḥ kó asya | kád asya citráṃ cikite kád ūtí vṛidhé bhuvac chaṣamānásya yájyoḥ || 2 || kathấ ṣṛiṇoti hūyámānam índraḥ kathấ ṣṛiṇvánn ávasām asya veda | kấ asya pūrvír úpamātayo ha kathaínam āhuḥ pápurim jaritré || 3 || kathấ sabấdhaḥ ṣaṣamānó asya náṣad abhí dráviṇaṃ dídhyānaḥ | devó bhuvan návedā ma ṛitánām námo jagṛibhvấṅ abhí yáj jújoshat || 4 || kathấ kád asyấ usháso vyùshṭau devó mártasya sakhyáṃ jujòsha | kathấ kád asya sakhyáṃ sákhibhyo yé asmin kấmaṃ suyújaṃ tatasré || 5 || 9 ||

22, 6 t. t. t. 5. ṭuvi-nṛimṇa. ádha. vṛisha-manaḥ. 7 átra áha. badbadhānấḥ. prá-sitim. 8 ṣuṣucānásya. tuvi-ójasam. 9 asmé *iti*. su-hánāni. vádhaḥ. 10 índra a°. púram-dhīḥ. go -dấḥ. — 23, 1 vavakshé. 2 sadha-mấdam. sumatí-bhiḥ. bhuvat ṣ°. 3 úpa-mātayaḥ. kathấ e°. 4 sa-bấdhaḥ. bhuvat návedāḥ me. yát. 5 ví-ushṭau. su-yújam.

Digitized by Google

kím ád ámatram sakhyám sákhibhyaḥ kadá nú te bhrātrám prá bravāma | śriyé sudríśo vápur asya sárgāḥ svàr ná citrátamam isha á góḥ || 6 || drúham jíghāṅsan dhvarásam anindrám tétikte tigmá tujáse ánīkā | ṛiṇá cid yátra ṛiṇayá na ugró dūré ájñātā usháso babādhé || 7 || ṛitásya hí śurúdhaḥ sánti pūrvír ṛitásya dhītír vṛijināni hanti | ṛitásya ślóko badhirá tatarda kárṇā budhānáḥ śucámāna āyóḥ || 8 || ṛitásya dṛiḷhá dharúṇāni santi purūṇi candrá vápushe vápūṅshi | ṛiténa dīrghám ishaṇanta príksha ṛiténa gáva ṛitám á viveśuḥ || 9 || ṛitám yemāná ṛitám íd vanoty ṛitásya śúshmas turayá u gavyúḥ | ṛitáya prithví bahulé gabhīré ṛitáya dhenú paramé duhāte || 10 || nú shṭutá — || 11 || [10] ||

24.

Ká sushṭutíḥ śávasaḥ sūnúm índram arvācīnáṃ rádhasa á vavartat | dadír hí vīró gṛiṇaté vásūni sá gópatir nishshídhāṃ no janāsaḥ || 1 || sá vṛitrahátye hávyaḥ sá íḍyaḥ sá súshṭuta índraḥ satyárādhāḥ | sá yámann á maghávā mártyāya brahmaṇyaté súshvaye várivo dhāt || 2 || tám ín náro ví hvayante samīké ririkvāṅsas tanvàḥ kṛiṇvata trám | mithó yát tyāgám ubháyāso ágman náras tokásya tánayasya sātaú || 3 || kratūyánti kshitáyo yóga ugrāśushāṇáso mithó árṇasātau | sáṃ yád víśo 'vavṛitranta yudhmá ád ín néma indrayante abhíke || 4 || ád íd dha néma indriyáṃ yajanta ád ít paktíḥ puroḷáśaṃ riricyāt | ád ít sómo ví papṛicyād ásushvīn ád íj jujosha vṛishabháṃ yájadhyai || 5 || [11] ||

kṛiṇóty asmai várivo yá itthéndrāya sómam uśaté su-

23, 6 su-dṛiśaḥ. ná. ishe. 7 yátra ṛiṇa-yā́ḥ. 10 tura-yā́ḥ. pṛithví *iti* bahulé *iti* gabhīré *iti*. dhenú *iti* paramé *iti* duhāte *iti*. — 24, 1 su-stutíḥ. rā́dhase. gó-patiḥ niḥ-sídhām. 2 vṛitra-hátye. sú-stutaḥ. satyá-rādhāḥ. súsvaye. 3 ít. sam-íke. 4 kratu-yánti. yóge ugra ā°. árṇa-sātau. víśaḥ á°. ít néme. 5 ha néme. yajante. ásusvīn. ít. 6 itthā́ í°.

Digitized by Google

nóti | sadhrīcínena mánasāvivenan tám ít sákhāyaṃ kṛiṇute samátsu || 6 || yá índrāya sunávat sómam adyá pácāt paktír utá bhṛijjáti dhānáḥ | práti manāyór ucáthāni háryan tásmin dadhad vṛíshaṇaṃ śúshmam índraḥ || 7 || yadā́ samaryáṃ vy áced ṛíghāvā dīrghám yád ājím abhy ákhyad aryáḥ | ácikradad vṛíshaṇam pátny áchā duroṇá ā́ níṣitaṃ somasúdbhiḥ || 8 || bhū́yasā vasnám acarat kánīyo 'vikrīto akānisham púnar yán | sá bhū́yasā kánīyo nā́rirecīd dīnā́ dákshā ví duhanti prá vāṇám || 9 || ká imáṃ daśábhir máméndraṃ krīṇāti dhenúbhiḥ | yadā́ vṛitrā́ṇi jáṅghanad áthainam me púnar dadat || 10 || nū́ shṭutá — || 11 ||[12] ||

25.

Kó adyá náryo devákāma uśánn índrasya sakhyáṃ jujosha | kó vā mahé 'vase pā́ryāya sámiddhe agnaú sutásoma īṭṭe || 1 || kó nānāma vácasā somyā́ya manāyúr vā bhavati vásta usrā́ḥ | ká índrasya yújyaṃ káḥ sakhitváṃ kó bhrātrā́ṃ vashṭi kaváye ká ūtí || 2 || kó devā́nām ávo adyā́ vṛiṇīte ká ādityā́ń áditiṃ jyótir īṭṭe | kásyāśvínāv índro agníḥ sutásyāṅśóḥ pibanti mánasāvivenam || 3 || tásmā agnír bhárataḥ śárma yaṅsaj jyók paśyāt sū́ryam uccárantam | yá índrāya sunávāméty áha náre náryāya nṛítamāya nṛiṇā́m || 4 || ná tám jinanti bahávo ná dabhrā́ urv àsmā́ áditiḥ śárma yaṅsat | priyáḥ sukṛít priyá índre manāyúḥ priyáḥ suprāvī́ḥ priyó asya somí || 5 ||[13] ||

suprāvyàḥ prāśushā́ḷ eshá vīráḥ súshveḥ paktíṃ kṛiṇute

24, 6 mánasā ávi-venan. samát-su. 8 sa-maryám ví. abhí. pátnī ácha duroṇé. ní-ṣitam somasút-bhiḥ. 9 kánīyaḥ ávi-kṛitaḥ. ná a° dīnā́ḥ dákshāḥ. 10 máma í°. átha e°. — 25. 1 devá-kāmaḥ. ávase. sám-iddhe. sutá-somaḥ. 2 nanāma. váste. 3 adyā́. kásya á°. sutásya a°. mánasā ávi-venam. 4 tásmai. yaṅsat. ut -cárantam. sunávāma íti. 5 urú asmai. su-kṛít. supra-avī́ḥ. 6 supra-avyàḥ. súsveḥ.

Digitized by Google

kévaléndraḥ | násushver āpír ná sákhā ná jāmír dushprāvyò 'vahantéd ávācaḥ || 6 || ná revátā paṇínā sakhyám índró 'sunvatā sutapāḥ sáṃ gṛiṇīte | ásya védaḥ khidáti hánti nagnáṃ ví súshvaye paktáye kévalo bhūt || 7 || índram páre 'vare madhyamāsa índraṃ yántó 'vasitāsa índram | índraṃ kshiyánta utá yúdhyamānā índraṃ náro vājayánto havante || 8 || 14 ||

26.

Ahám mánur abhavaṃ sūryaś cāháṃ kakshívāṅ ṛíshir asmi víprah | aháṃ kútsam ārjuneyáṃ ny ṛiñje 'háṃ kavír uśánā páśyatā mā || 1 || ahám bhúmim adadām áryāyāháṃ vṛishtíṃ dāśúshe mártyāya | ahám apó anayaṃ vāvaśānā máma devāso ánu kétam āyan || 2 || ahám púro mandasānó vy airaṃ náva sākáṃ navatíḥ śámbarasya | śatatamáṃ veśyàṃ sarvátātā dívodāsam atithigvám yád ávam || 3 || prá sú shá víbhyo maruto vír astu prá śyenáḥ śyenébhya āśupátvā | acakráyā yát svadháyā suparṇó havyám bháran mánave devájushṭam || 4 || bhárad yádi vír áto vévijānaḥ pathórúṇā mánojavā asarji | tūyaṃ yayau mádhunā somyénotá śrávo vivide śyenó átra || 5 || ṛijīpí śyenó dádamāno aṃśúm parāvátaḥ śakunó mandrám mádam | sómam bharad dādṛihāṇó devávān divó amúshmād úttarād ādáya || 6 || ādáya śyenó abharat sómaṃ sahásraṃ savāṅ ayútaṃ ca sākám | átrā púraṃdhir ajahād árātīr máde sómasya mūrā ámūrah || 7 || 15 ||

25, 6 kévalā íº ná ásusveḥ. duḥpra-avyàḥ ava-hantā́ ít. 7 índrah áº suta-pā́ḥ. ā́ aº. súsvaye. 8 páre áº. yā́ntaḥ áva-sitāsaḥ. — 26, 1 ca aº. ní ṛiº. páśyata. 2 āryāya aº. vāvaśānā́ḥ. 3 ví aiº. dívaḥ-dāsam atithi-gvám. 4 sáḥ. āsu-pátvā. su-parṇáḥ. bhárat. devá-jushṭam. 5 pathā́ uº mánaḥ-javāḥ. somyéna utá. 6 dadṛihāṇáḥ devá-vān. ā-dā́ya. 7 ā-dā́ya. átra púram-dhiḥ.

Digitized by Google

27.

Gárbhe nú sánn ánv eshām avedam ahám devánāṃ jánimāni víṣvā | ṣatám mā púra áyasīr arakshann ádha ṣyenó javásā nír adīyam || 1 || ná ghā sá mắm ápa jóshaṃ jabhārābhím āsa tvákshasā vīryèṇa | īrmá púraṃdhir ajahād árātīr utá vātắñ atarac chúṣuvānaḥ || 2 || áva yác chyenó ásvanīd ádha dyór ví yád yádi váta ūhúḥ púraṃdhim | ṣrijád yád asmā áva ha kshipáj jyắṃ kṛiṣánur ástā mánasā bhuraṇyán || 3 || ṛijipyá īm índrāvato ná bhujyúṃ ṣyenó jabhāra bṛihaté ádhi shṇóḥ | antáḥ patat patatry àsya parṇám ádha yámani prásitasya tád véḥ || 4 || ádha ṣvetáṃ kaláṣaṃ góbhir aktám āpipyānám maghávā ṣukrám ándhaḥ | adhvaryúbhiḥ práyatam mádhvo ágram índro mádāya práti dhat píbadhyai ṣúro mádāya práti dhat píbadhyai || 5 || 16 ||

28.

Tvá yujá táva tát soma sakhyá índro apó mánave sasrútas kaḥ | áhann áhim áriṇāt saptá síndhūn ápāvṛiṇod ápihiteva khắni || 1 || tvá yujá ní khidat sūryasyéndraṣ cakráṃ sáhasā sadyá indo | ádhi shṇúnā bṛihatá vártamānam mahó druhó ápa viṣváyu dhāyi || 2 || áhann índro ádahad agnír indo purá dásyūn madhyáṃdinād abhíke | durgé duroṇé krátvā ná yātắm purū́ sahásrā ṣárvā ní barhīt || 3 || víṣvasmāt sīm adhamắñ indra dásyūn víṣo dắsīr akṛiṇor apraṣastắḥ | ábādhethām ámṛiṇataṃ ní ṣátrūn ávindethām ápacitiṃ vádhatraiḥ || 4 || evá satyám maghavānā yuvám tád índraṣ ca somorvám ásvyaṃ góḥ | ádardṛitam ápihitāny ásnā riricáthuḥ kshắṣ cit tatṛidānắ || 5 || 17 ||

27, 2 gha. jabhāra abhí im. púram-dhiḥ. atarat ṣ°. 3 yát ṣ°. vā átaḥ. púram-dhim. asmai. kshipát. 4 índra-vataḥ. shṇóḥ antár *iti*. patatrí a°. prá-sitasya. vér *iti* véḥ. 5 ā-pipyānám. prá-yatam. — 28, 1 sakhyé. sa-srútaḥ kar *iti* kaḥ. ápa a° ápi-hitā -iva. 2 sūryasya í°. indo *iti*. snúnā. viṣvá-āyu. 3 indo *iti*. duḥ-gé. purú. 4 apra-ṣastắḥ. ápa-citim. 5 evá. soma ū°. á a° ápi-hitāni.

Digitized by Google

29.

Á na stutá úpa vájebhir ūtí índra yāhí háribhir mandasānáḥ | tiráś cid aryáḥ sávanā purūṇy āṅgūshébhir gṛiṇānáḥ satyárādhāḥ || 1 || á hí shmā yáti náryas cikitván hūyámānaḥ sotṛíbhir úpa yajñám | svàśvo yó ábhīrur mányamānaḥ sushvāṇébhir mádati sám ha vīraíḥ || 2 || śrāváyéd asya kárṇā vājayádhyai júshṭām ánu prá díśam mandayádhyai | udvāvṛishāṇó rádhase túvishmān káran ná índraḥ sutīrthábhayaṃ ca || 3 || áchā yó gántā nádhamānam ūtí itthá vípraṃ hávamānaṃ gṛiṇántam | úpa tmáni dádhāno dhury áśūn sahásrāṇi śatáni vájrabāhuḥ || 4 || tvótāso maghavann indra víprā vayáṃ te syāma sūráyo gṛiṇántaḥ | bhejānáso bṛihádditasya rāyá ākāyyàsya dāváne purukshóḥ || 5 || 18 ||

30.

Nákir indra tvád úttaro ná jyáyāṅ asti vṛitrahan | nákir evá yáthā tvám || 1 || satrá te ánu kṛishṭáyo víśvā cakréva vāvṛituḥ | satrá mahấṅ asi śrutáḥ || 2 || víśve canéd aná tvā devása indra yuyudhuḥ | yád áhā náktam átiraḥ || 3 || yátrotá bādhitébhyas cakráṃ kútsāya yúdhyate | mushāyá indra sūryam || 4 || yátra devấṅ ṛighāyató víśvāṅ áyudhya éka ít | tvám indra vanúṅ áhan || 5 || 19 ||

yátrotá mártyāya kám áriṇā indra sūryam | právaḥ sácībhir étaśam || 6 || kím ấd utási vṛitrahan mághavan manyumáttamaḥ | átrāha dánum átiraḥ || 7 || etád ghéd utá vīryàm índra cakártha paúṃsyam | stríyaṃ yád durhaṇāyú-

---

29. 1 naḥ. ūtí. satyá-rādhāḥ. 2 sma. su-áśvaḥ. susvānébhiḥ. 3 śravāya ít. ut-vavṛishāṇáḥ. kárat. su-tīrthấ á°. 4 ácha. ūtí. dhurí a°. vájra-bāhuḥ. 5 tvā-ūtāsaḥ. víprāḥ. bṛihát-divasya. ā-kāyyàsya. puru-kshóḥ. — 30, 1 vṛitra-han. evá. 2 cakrā-iva vavṛituḥ. 3 caná ít. ấ á°. 4 yátra utá. 6 yátra utá. prá ā°. 7 utá asi vṛitra-han. átra áha. ấ a°. 8 gha ít. duḥ-hanāyúvam.

Digitized by Google

vaṃ vádhīr duhitáraṃ diváḥ ‖ 8 ‖ diváṣ cid ghā duhitáram mahán mahīyámānām | ushásam indra sám piṇak ‖ 9 ‖ áposhá ánasaḥ sarat sámpishṭād áha bibhyúshī | ní yát sīṃ ṣiṣnáthad vṛíshā ‖ 10 ‖ 20 ‖

etád asyā ánaḥ ṣaye súsampishṭaṃ vípāṣy á | sasára sīm parāvátaḥ ‖ 11 ‖ utá síndhuṃ vibālyàṃ vitasthānām ádhi kshámi | pári shṭhā indra māyáyā ‖ 12 ‖ utá ṣúshṇasya dhṛishṇuyá prá mṛiksho abhí védanam | púro yád asya sampiṇák ‖ 13 ‖ utá dāsáṃ kaulitarám bṛihatáḥ párvatād ádhi | ávāhann indra ṣámbaram ‖ 14 ‖ utá dāsásya varcínaḥ sahásrāṇi ṣatávadhīḥ | ádhi páñca pradhíñr iva ‖ 15 ‖ 21 ‖

utá tyám putrám agrúvaḥ párāvṛiktaṃ ṣatákratuḥ | ukthéshv índra ábhajat ‖ 16 ‖ utá tyá turváṣāyádū asnātárā ṣácīpátiḥ | índro vidváñ apārayat ‖ 17 ‖ utá tyá sadyá áryā saráyor indra pārátaḥ | árṇācitrárathāvadhīḥ ‖ 18 ‖ ánu dyá jahitá nayo 'ndháṃ ṣroṇáṃ ca vṛitrahan | ná tát te sumnám áshṭave ‖ 19 ‖ ṣatám aṣmanmáyīnām purám índro vy àṣyat | dívodāsāya dāṣúshe ‖ 20 ‖ 22 ‖

ásvāpayad dabhítaye sahásrā triṅṣátaṃ háthaiḥ | dāsánām índro māyáyā ‖ 21 ‖ sá ghéd utási vṛitrahan samāná indra gópatiḥ | yás tá víṣvāni cicyushé ‖ 22 ‖ utá nūnáṃ yád indriyáṃ karishyá indra paúṅsyam | adyá nákish ṭád á minat ‖ 23 ‖ vāmáṃ-vāmaṃ ta ādure devó dadātv aryamá | vāmám pūshá vāmám bhágo vāmáṃ devāḥ kárūḷatī ‖ 24 ‖ 23 ‖

31.

Káyā naṣ citrá á bhuvad ūtí sadávṛidhaḥ sákhā | káyā

30, 9 gha. ushásam. 10 ápa u°. sám-pishṭāt. 11 sú -sampishṭam ví-pāṣi. 12 vi-bālyàm vi-tasthānām. sthāḥ. 13 sam -piṇák. 14 áva a°. 15 ṣatā a°. pradhín-iva. 16 párā-vṛiktam ṣatá-kratuḥ. á a°. 17 turváṣāyádū *iti*. ṣácī-pátiḥ. 18 árṇā-citrárathā a°. 19 vṛitra-han. 20 ví ā° dívaḥ-dāsāya. 22 gha ít utá asi vṛitra-han. gó-patiḥ. 23 adyá nákiḥ tát. 24 ā-dure. — 31, 1 sadā-vṛidhaḥ.

Digitized by Google

ṣácishṭhayā vṛitá || 1 || kás tvā satyó mádānām máṅhishṭho matsad ándhasaḥ | dṛiḷhá cid ārúje vásu || 2 || abhí shú ṇaḥ sákhīnām avitá jaritṛīṇám | ṣatám bhavāsy ūtíbhiḥ || 3 || abhí na á vavṛitsva cakráṃ ná vṛittám árvataḥ | niyúdbhiṣ carshaṇīnám || 4 || pravátā hí krátūnām á hā padéva gáchasi | ábhakshi sū́rye sácā || 5 || 24 ||

sáṃ yát ta indra manyávaḥ sáṃ cakrā́ṇi dadhanviré | ádha tvé ádha sū́rye || 6 || utá smā hí tvā́m āhúr in maghávānaṃ ṣacīpate | dā́tāram ávidīdhayum || 7 || utá smā sadyá ít pári ṣaṣamānā́ya sunvaté | purū́ cin maṅhase vásu || 8 || nahí shmā te ṣatáṃ caná rā́dho váranta āmúraḥ | ná cyautnáni karishyatáḥ || 9 || asmā́ṅ avantu te ṣatám asmā́n sahásram ūtáyaḥ | asmā́n víṣvā abhíshṭayaḥ || 10 || 25 ||

asmā́ṅ ihā́ vṛiṇīshva sakhyā́ya svastáye | mahó rāyé divítmate || 11 || asmā́ṅ aviddhi viṣváhéndra rāyā́ párīṇasā | asmā́n víṣvābhir ūtíbhiḥ || 12 || asmábhyaṃ tā́ṅ ápā vṛidhi vrajā́ṅ ásteva gómataḥ | návābhir indrotíbhiḥ || 13 || asmā́kaṃ dhṛishṇuyā́ rátho dyumā́ṅ índrānapacyutaḥ | gavyúr aṣvayúr īyate || 14 || asmā́kam uttamā́ṃ kṛidhi ṣrávo devéshu sūrya | várshishṭhaṃ dyā́m ivopári || 15 || 26 ||

32.

Ā́ tū́ na indra vṛitrahann asmā́kam ardhám á gahi | mahā́n mahíbhir ūtíbhiḥ || 1 || bhrímiṣ cid ghāsi tū́tujir á citra citríṇīshv á | citráṃ kṛiṇoshy ūtáye || 2 || dabhrébhiṣ cic chāṣīyāṅsam háṅsi vrā́dhantam ójasā | sákhibhir yé tvé sácā || 3 || vayám indra tvé sácā vayáṃ tvābhí nonumaḥ |

31, 2 ā-rúje. 3 abhí sú naḥ. 4 abhí. niyút-bhiḥ. 5 ha padā́ -iva. 6 te. tvé *iti*. 7 sma. ít. ṣacī-pate. ávi-dīdhayum. 8 sma. purú cit. 9 sma. várante ā-múraḥ. 11 ihá. viṣváhā í°. 13 ápa. ástā-iva. indra ū°. 14 indra ánapa-cyutaḥ. 15 dyā́m-iva u°. — 32, 1 ā́. t. n. i. 10, 11. vṛitra-han. 2 gha asi. 3 cit ṣ°. tvé *iti*. 4 tvé *iti*. tvā a°.

Digitized by Google

asmắn-asmắn íd úd ava || 4 || sá naḥ citrábhir adrivo 'navadyábhir ūtíbhiḥ | ánādhṛishṭābhir á gahi || 5 || 27 ||

bhūyámo shú tvávataḥ sákhāya indra gómataḥ | yújo vájāya ghṛíshvaye || 6 || tvám hy éka íṣisha índra vájasya gómataḥ | sá no yandhi mahím ísham || 7 || ná tvā varante anyáthā yád dítsasi stutó magháṁ | stotríbhya indra girvaṇaḥ || 8 || abhí tvā gótamā giránushata prá dāváne | índra vájāya ghṛíshvaye || 9 || prá te vocāma vīryà yắ mandasānā árujaḥ | púro dásīr abhítya || 10 || 28 ||

tắ te gṛiṇanti vedháso yắni cakártha paúṁsyā | sutéshv indra girvaṇaḥ || 11 || ávīvṛidhanta gótamā índra tvé stómavāhasaḥ | aíshu dhā vīrávad yáśaḥ || 12 || yác cid dhí śáśvatām ásíndra sádhāraṇas tvám | táṃ tvā vayáṃ havāmahe || 13 || arvācīnó vaso bhavāsmé sú matsvándhasaḥ | sómānām indra somapāḥ || 14 || asmákaṃ tvā matīnắm á stóma indra yachatu | arvắg á vartayā hárī || 15 || puroḷắśaṃ ca no ghváso josháyāse gíraś ca naḥ | vadhūyúr iva yóshaṇām || 16 || 29 ||

sahásraṃ vyátīnāṃ yuktánām índram īmahe | śatáṃ sómasya khāryàḥ || 17 || sahásrā te śatá vayáṃ gávām á cyāvayāmasi | asmatrá rắdha etu te || 18 || dáśa te kaláśānāṃ hiraṇyānām adhīmahi | bhūridá asi vṛitrahan || 19 || bhúridā bhúri dehi no má dabhrám bhúry á bhara | bhúri ghéd indra ditsasi || 20 || bhūridá hy ási śrutáḥ purutrá śūra vṛitrahan | á no bhajasva rắdhasi || 21 || prá te babhrú vicakshaṇa śáṁsāmi goshaṇo napāt | mábhyāṃ gá ánu śiśra-

---

32, 6 bhūyámo *iti* sú. 7 hí. íṣishe. 9 a. t. g. g. 78, 1. ánūshata. 10 yāḥ. á á°. abhi-ítya. 12 tvé *iti* stóma-vāhasaḥ ā e° dhāḥ. 13 y. c. dhí 25, 1. ási í°. 14 vaso *iti* bhava asmé *iti*. matsva á°. soma-pāḥ. 15 vartaya hárī *iti*. 16 = III, 52. 3. 18 cyavayāmasi. 19 bhūri-dắḥ. vṛitra-han. 20 bhúri-dāḥ. gha ít. 21 bhúri-dắḥ hí. vṛitra-han. 22 babhrú *iti* vi-cakshaṇa. go-sanaḥ. má ā°.

Digitized by Google

thaḥ || 22 || kanīnakéva vidradhé náve drupadé arbhaké | babhrū́ yā́meshu ṣobhete || 23 || áram ma usráyāmṇé 'ram ánusrayāmṇe | babhrū́ yā́meshv asrídhā || 24 || 30 ||

Shashṭho 'dhyāyaḥ.

Tṛitīyo 'nuvākaḥ.

33.

Prá ṛibhúbhyo dūtám iva vácam ishya upastíre ṣvaítarīṃ dhenúm īḷe | yé vā́tajūtās taráṇibhir évaiḥ pári dyā́ṃ sadyó apáso babhūvúḥ || 1 || yadáram ákrann ṛibhávaḥ pitṛ́bhyām páriviṣṭī vesháṇā daṅsánābhiḥ | ā́d íd devā́nām úpa sakhyám āyan dhī́rāsaḥ pushṭím avahan manā́yai || 2 || púnar yé cakrúḥ pitárā yúvānā sánā yū́peva jaraṇā́ ṣā́yānā | té vā́jo víbhvāṅ ṛibhúr índravanto mádhupsaraso no 'vantu yajñā́m || 3 || yát saṃvátsam ṛibhávo gā́m árakshan yā́t saṃvátsam ṛibhávo mā́ ápiṅṣan | yát saṃvátsam ábharan bhā́so asyās tábhiḥ ṣámībhir amṛitatvám āṣuḥ || 4 || jyeshṭhá āha camasā́ dvā́ karéti kánīyān trín kṛiṇavāméty āha | kanishṭhá āha catúras karéti tváshṭa ṛibhavas tát panayad váco vaḥ || 5 || 1 ||

satyám ūcur nára evā́ hí cakrúr ánu svadhā́m ṛibhávo jagmur etā́m | vibhrā́jamānāṅṣ camasā́ṅ áhevávenat tváshṭā catúro dadṛiṣvā́n || 6 || dvádaṣa dyūn yád ágohyasyātithyé ráṇann ṛibhávaḥ sasántaḥ | sukshétrākṛiṇvann ánayanta síndhūn dhánvātishṭhann óshadhīr nimnám ā́paḥ || 7 || rátham yé cakrúḥ suvṛítam nareshṭhā́m yé dhenúm viṣvajúvam viṣvárūpām | tá ā́ takshantv ṛibhávo rayím naḥ svávasaḥ

32, 23 kanīnakā́-iva. dru-padé. babhrū́ *iti*. ṣobhete *iti*. 24 me usrá-yāmne á° ánusra-yāmne babhrū́ *iti*. — 33, 1 pra: ishye upa -stíre. vā́ta-jūtāḥ. 2 yadā́ á°. pári-vishṭī. 3 yū́pā-iva. ví-bhvā. mádhu-psarasaḥ. 4 sam-vátsam (3). 5 kara íti (2). kṛiṇavāma íti. tváshṭā. 6 evá. vi-bhrājamānān. áhā-iva á°. 7 ágohyasya ā°. su-kshétrā a°. dhánva ā́ a°. 8 su-vṛítam nare-sthā́m. viṣva -júvam viṣvá-rūpām té. su-ávasaḥ.

Digitized by Google

svápasaḥ suhástāḥ ‖ 8 ‖ ápo hy èshām ájushanta devā́ abhí krátvā mánasā dídhyānāḥ | vā́jo devā́nām abhavat sukárméndrasya ṛibhukshā́ váruṇasya víbhvā ‖ 9 ‖ yé hárī medháyokthā́ mádanta índrāya cakrúḥ suyújā yé áśvā | té rāyás pósham drávi ṇāny asmé dhattā́ ṛibhavaḥ kshemayánto ná mitrám ‖ 10 ‖ idáhnaḥ pītím utá vo mádam dhur ná ṛité śrāntásya sakhyā́ya devā́ḥ | té nūnám asmé ṛibhavo vásūni tṛitíye asmín sávane dadhāta ‖ 11 ‖ 2 ‖

34.

Ṛibhúr víbhvā vā́ja índro no áchemám yajñám ratnadhéyópa yāta | idā́ hí vo dhiśháṇā devy áhnām ádhāt pītím sám mádā agmatā vaḥ ‖ 1 ‖ vidānáso jánmano vājaratnā utá ṛitúbhir ṛibhavo mādayadhvam | sám vo mádā ágmata sám púramdhiḥ suvírām asmé rayím érayadhvam ‖ 2 ‖ ayám vo yajñá ṛibhavo 'kāri yám ā́ manushvát pradívo dadhidhvé | prá vó 'chā jujushāṇáso asthur ábhūta víśve agriyótā vājāḥ ‖ 3 ‖ ábhūd u vo vidhaté ratnadhéyam idā́ naro dāśúshe mártyāya | píbata vājā ṛibhavo dadé vo máhi tṛitíyam sávanam mádāya ‖ 4 ‖ ā́ vājā yātópa na ṛibhukshā mahó naro drávi ṇaso gṛiṇānáḥ | ā́ vaḥ pītáyo 'bhipitvé áhnām imā́ ástam navasvà iva gman ‖ 5 ‖ 3 ‖

ā́ napātaḥ śavaso yātanópemám yajñám námasā hūyámānāḥ | sajóshasaḥ sūrayo yásya ca sthá mádhvaḥ pāta ratnadhā́ índravantaḥ ‖ 6 ‖ sajóshā indra váruṇena sómam sajóshāḥ pāhi girvaṇo marúdbhiḥ | agrepā́bhir ṛitupā́bhiḥ sa-

---

33, 8 su-ápasah su-hástāḥ. 9 hí e°. su-kármā índrasya ṛibhukshā́ḥ. ví-bhvā. 10 hárī *iti* medháyā u°. su-yújā. asmé *iti* dhattá. 11 idā́ á°. ná. asmé *iti*. — 34, 1 ví-bhvā. ácha i°. ratna-dhéyā úpa. devī́. agmata. 2 vāja-ratnāḥ utá. púram-dhiḥ su-vírām asmé *iti*. ā́ ī°. 3 pra-dívaḥ. vaḥ ácha. agriyā́ utá. 4 ratna-dhéyam. 5 vājāḥ yāta úpa. ṛibhukshāḥ. abhi-pitvé. navasvàḥ -iva. 6 yātana úpa i°. sa-jóshasaḥ. ratna-dhā́ḥ. 7 sa-jóshāḥ (4). agre-pā́bhiḥ ṛitu-pā́bhiḥ.

Digitized by Google

jóshā gnáspátnībhī ratnadhábhiḥ sajóshāḥ || 7 || sajóshasa ādityaír mādayadhvaṃ sajóshasa ṛibhavaḥ párvatebhiḥ | sajóshaso daívyenā savitrā́ sajóshasaḥ síndhubhī ratnadhébhiḥ || 8 || yé aṣvínā yé pitárā yá ūtí dhenúṃ tatakshúr ṛibhávo yé áṣvā | yé áṅsatrā yá ṛídhag ródasī yé víbhvo náraḥ svapatyā́ni cakrúḥ || 9 || yé gómantaṃ vā́javantaṃ suvíraṃ rayíṃ dhatthá vásumantam purukshúm | té agrepā́ ṛibhavo mandasānā́ asmé dhatta yé ca rātíṃ gṛiṇánti || 10 || nā́pābhūta ná vo 'tītṛishāmāniḥṣastā́ ṛibhavo yajñé asmín | sám índreṇa mádatha sám marúdbhiḥ sáṃ rā́jabhī ratnadhéyāya devā́ḥ || 11 || 4 ||

35.

Ihópa yāta ṣavaso napātaḥ saúdhanvanā ṛibhavo mā́pa bhūta | asmín hí vaḥ sávane ratnadhéyaṃ gámantv índram ánu vo mádāsaḥ || 1 || ā́gann ṛibhūṇā́m ihá ratnadhéyam ábhūt sómasya súshutasya pītíḥ | sukṛityáyā yát svapasyáyā caṅ ékaṃ vicakrá camasáṃ caturdhā́ || 2 || vy àkṛiṇota camasáṃ caturdhā́ sákhe ví ṣikshéty abravīta | áthaita vājā amṛítasya pánthāṃ gaṇáṃ devā́nām ṛibhavaḥ suhastāḥ || 3 || kimmáyaḥ svic camasá eshá āsa yáṃ kā́vyena catúro vicakrá | áthā sunudhvaṃ sávanam mádāya pātá ṛibhavo mádhunaḥ somyásya || 4 || ṣácyākarta pitárā yúvānā ṣácyākarta camasáṃ devapā́nam | ṣácyā hárī dhánutarāv atashṭendravā́hāv ṛibhavo vājaratnāḥ || 5 || 5 ||

yó vaḥ sunóty abhipitvé áhnāṃ tīvráṃ vājāsaḥ sávanam mádāya | tásmai rayíṃ ṛibhavaḥ sárvavīram ā́ takshata

34, 7 gnā́bpátnībhiḥ ratna-dhā́bhiḥ. 8 sa-jóshasaḥ (4). daívyena. síndhu-bhiḥ ratna-dhébhiḥ. 9 yé. yé. ródasī *iti*. ví -bhvaḥ. su-apatyā́ni. 10 su-víram. puru-kshúm. agre-pā́ḥ. asmé *iti*. 11 ná ápa a°. atītṛishāma ániḥ-sastāḥ. rā́ja-bhiḥ ratna-dhéyāya. — 35, 1 ihá úpa. mā́ ápa. ratna-dhéyam. 2 ā́ a°. ratna-dhéyam. sú-sutasya. su-kṛityáyā. su-apasyáyā ca. vi-cakrá. 3 ví a°. ṣiksha íti. átha aita. su-hastāḥ. 4 svit. vi-cakrá átha. pātá. 5 ṣácyā a° (2). deva-pā́nam. hárī *iti*. atashṭa indra-vā́hau. vāja-ratnāḥ. 6 abhi-pitvé. sárva-vīram.

Digitized by Google

vṛishaṇo mandasānāḥ || 6 || prātáḥ sutám apibo haryaśva mádhyamdinaṃ sávanaṃ kévalaṃ te | sám ṛibhúbhiḥ pibasva ratnadhébhiḥ sákhīṅr yáṅ indra cakṛishé sukṛityá || 7 || yé devāso ábhavatā sukṛityá śyenā́ iváid ádhi diví nishedá | té rátnaṃ dhāta śavaso napātaḥ saúdhanvanā ábhavatāmṛítāsaḥ || 8 || yát tṛitíyaṃ sávanaṃ ratnadhéyam ákṛiṇudhvaṃ svapasyá suhastāḥ | tád ṛibhavaḥ párishiktaṃ va etát sám mádebhir indriyébhiḥ pibadhvam || 9 || 6 ||

36.

Anaśvó jātó anabhīśúr ukthyò ráthas tricakráḥ pári vartate rájaḥ | mahát tád vo devyàsya pravā́canaṃ dyā́m ṛibhavaḥ pṛithivíṃ yác ca púshyatha || 1 || rátham yé cakrúḥ suvṛítaṃ sucétasó 'vihvarantam mánasas pári dhyáyā | tā́ṅ ū nv àsyá sávanasya pītáya ā́ vo vājā ṛibhavo vedayāmasi || 2 || tád vo vājā ṛibhavaḥ supravācanā́m devéshu vibhvo abhavan mahitvanám | jívrī yát sántā pitárā sanājúrā púnar yúvānā caráthāya ṭákshatha || 3 || ékaṃ ví cakra camasā́m cáturvayaṃ níṣ cármaṇo gā́m ariṇīta dhītíbhiḥ | áthā devéshv amṛitatvám ānaśa śrushṭí vājā ṛibhavas tád va ukthyàm || 4 || ṛibhutó rayíḥ prathamáśravastamo vā́jaśrutāso yám ájījanan náraḥ | vibhvatashṭó vidátheshu pravā́cyo yáṃ devā́só 'vathā sá vícarshaṇiḥ || 5 || 7 ||

sá vājy árvā sá ríshir vacasyáyā sá śū́ro ástā pṛítanāsu dushṭáraḥ | sá rāyás pósham sá suvíryaṃ dadhe yám vā́jo víbhvāṅ ṛibhávo yám ā́vishuḥ || 6 || śréshṭhaṃ vaḥ péso ádhi dhāyi darśatám stómo vājā ṛibhavas tám jujushṭana |

35, 7 prātár *iti*. hari-aśva. ratna-dhébhiḥ. su-kṛityā́. 8 ábhavata su-kṛityā́. śyenā́ḥ-iva ít. ni-sedá. ábhavata a°. 9 ratna-dhéyam. su-apasyā́ su-hastāḥ. pári-siktam. — 36, 1 a. j. a. 152, 5. tri-cakráḥ. pra-vā́canam. yát. 2 rátham — suvṛítam IV, 33, 8. su-cétasaḥ ávi-hvarantam. ūṃ *iti* nú a°. pītáye. 3 su-pravācanám. vi-bhvaḥ abhavat. jívrī *iti*. sanā-júrā. 4 cátuḥ-vayam. átha. 5 prathamáśravaḥ-tamaḥ vā́ja-śrutāsaḥ. vibhva-tashṭáḥ. pra-vā́cyaḥ. devā́saḥ ávatha. ví-carshaṇiḥ. 6 vā́jī. dustáraḥ. su-vī́ryam. ví-bhvā.

Digitized by Google

dhírāso hí shṭhá kaváyo vipaścítas tán va enā bráhmaṇā vedayāmasi || 7 || yūyám asmábhyaṃ dhishánābhyas pári vidvánso víśvā náryāṇi bhójanā | dyumántaṃ vájaṃ vṛíshaśushmam uttamám ā́ no rayím ṛibhavas takshatā́ váyaḥ || 8 || ihá prajā́m ihá rayíṃ rárāṇā ihá śrávo vīrávat takshatā naḥ | yéna vayáṃ citáyemā́ty anyā́n tā́ṃ vájaṃ citrám ṛibhavo dadā naḥ || 9 || 8 ||

37.

Úpa no vājā adhvarám ṛibhukshā dévā yātá pathíbhir devayā́naiḥ | yáthā yajñám mánusho vikshv ā̀sú dadhidhvé raṇvā́ḥ sudíneshv áhnām || 1 || té vo hṛidé mánase santu yajñā́ júshṭāso adyá ghṛitánirṇijo guḥ | prá vaḥ sutā́so harayanta pūrṇā́ḥ krátve dákshāya harshayanta pītā́ḥ || 2 || tryudāyáṃ deváhitaṃ yáthā va stómo vājā ṛibhukshaṇo dadé vaḥ | juhvé manushvád úparāsu vikshú yushmé sácā bṛihádditeshu sómam || 3 || pívoaśvāḥ śucádrathā hí bhūtā́yaḥśiprā vājinaḥ sunishkā́ḥ | índrasya sūno śavaso napātó 'nu vaś cety agriyám mádāya || 4 || ṛibhúm ṛibhukshaṇo rayíṃ vā́je vājíntamaṃ yújam | índrasvantaṃ havāmahe śadāśátamam aśvínam || 5 || 9 ||

séd ṛibhavo yám ávatha yūyám índraś ca mártyam | sá dhībhír astu sánitā medhásātā só árvatā || 6 || ví no vājā ṛibhukshaṇaḥ pathás citana yáshṭave | asmábhyaṃ sūraya stutā́ víśvā ā́śās tarīshā́ṇi || 7 || tā́ṃ no vājā ṛibhukshaṇa índra nā́satyā rayím | sám áśvaṃ carshaṇíbhya ā́ purú śasta magháttaye || 8 || 10 ||

36, 7 sthá. vipaḥ-cítaḥ. bráhmaṇā ā́. 8 vṛísha-śushmam. takshata ā́. 9 pra-jā́m. takshata. citáyema áti. dada. — 37, 1 ṛibhukshāḥ dévāḥ. deva-yā́naiḥ. vikshú āsú. su-díneshu. 2 yajñā́ḥ. ghṛitá-nirnijaḥ. 3 tri-udāyám devá-hitam. vaḥ. yushmé *iti*. bṛihát-diveshu. 4 pívaḥ-aśvāḥ śucát-rathāḥ. bhūtá áyaḥ-śiprāḥ. su-nishkā́ḥ. sūno *iti*. napātaḥ ánu. 5 sadā-sā́tamam. 6 sā́ḥ ít. medhá-sātā. 7 surayaḥ stutā́ḥ.

Digitized by Google

38.

Utó hí vāṃ dātrā́ sánti pū́rvā yā́ pūrúbhyas trasádasyur nitoṣé | kṣhetrāsā́ṃ dadathur urvarāsā́ṃ ghanáṃ dā́syubhyo abhíbhūtim ugrám || 1 || utá vājínam purunishshídhvānaṃ dadhikrā́m u dadathur viṣvákṛishṭim | ṛijipyáṃ ṣyenám prushitápsum āṣúṃ carkṛ́ityam aryó nṛipátiṃ ná ṣū́ram || 2 || yáṃ sīm ánu praváteva drávantaṃ víṣvaḥ pū́rúr mádati hárshamāṇaḥ | paḍbhír gṛídhyantam medhayúṃ ná ṣū́raṃ rathatúraṃ vā́tam iva dhrájantam || 3 || yáḥ smārundhānó gádhyā samátsu sánutaraṣ cárati góshu gáchan | āvírṛijīko vidáthā nicíkyat tiró aratím páry ā́pa āyóḥ || 4 || utá smainā́ṃ vastramáthiṃ ná tāyúm ánu kroṣanti kshitáyo bháreshu | nīcā́yamānaṃ jásurim ná ṣyenáṃ ṣrávaṣ cā́chā paṣumác ca yū́thám || 5 || 11 ||

utá smāsu prathamáḥ sarishyán ní veveti ṣréṇibhī rā́thānām | srájaṃ kṛiṇvānó jányo ná ṣúbhvā reṇúṃ rérihat kiráṇaṃ dadaṣvā́n || 6 || utá syá vājí sáhurir ṛitā́vā ṣúṣrūshamāṇas tanvà samaryé | túraṃ yatíshu turáyann ṛijipyó 'dhi bhruvóḥ kirate reṇúm ṛiñján || 7 | utá smāsya tanyatór iva dyór ṛighāyató abhiyújo bhayante | yadā́ sahásram abhí shīm áyodhīd durvártuḥ smā bhavati bhīmá ṛñján || 8 || utá smāsya panayanti jánā jū́tiṃ kṛishṭipró abhíbhūtim āṣóḥ | utaínam āhuḥ samithé viyántaḥ párā dadhikrā́ asarat sahásraiḥ || 9 || ā́ dadhikrā́ḥ ṣávasā páñca kṛishṭī́ḥ sū́rya iva jyótishāpás tatāna | sahasrasā́ḥ ṣatasā́ vājy árvā pṛiṇáktu mádhvā sám imā́ vácāṅsi || 10 || 12 ||

38, 1 utó *iti*. ni-toṣé kṣhetra-sā́m. urvarā-sā́m. abhí-bhūtim. 2 puruniḥ-sídhvānam dadhi-krā́m. viṣvá-kṛishṭim. prushitá-psum. nṛi-pátim. 3 pravátā-iva. ratha-túram. 4 sma ā-rundhānáḥ. samát-su. āvíḥ-ṛijīkaḥ. ni-cíkyat. 5 sma e° vastra-máthim. nīcā́ á°. ca ácha paṣu-mát. 6 sma āsu. ṣréṇi-bhiḥ. 7 ṛitá-vā. sa -maryé. ádhi. 8 sma asya. abhi-yújaḥ. sīm duḥ-vártuḥ sma. 9 jánāḥ. kṛishṭi-práḥ abhí-bhūtim. utá e°. sam-ithé vi-yántaḥ. dadhi -krā́ḥ. 10 dadhi-krā́ḥ. jyótishā a°. sahasra-sā́ḥ ṣata-sā́ḥ vājí.

Digitized by Google

39.

Āṣúṃ dadhikrấṃ tám u nú shṭavāma divás pṛithivyấ utá carkirāma | uchántīr mấm ushásaḥ sūdayantv áti víṣvāni duritấni parshan || 1 || maháṣ carkarmy árvataḥ kratuprấ dadhikrávṇaḥ puruvárasya vṛíshṇaḥ | yáṃ pūrúbhyo dīdivấṅsaṃ nấgnim dadáthur mitrāvaruṇā táturim || 2 || yó áṣvasya dadhikrávṇo ákārīt sámiddhe agnấ usháso vyùshṭau | ánāgasaṃ tám áditiḥ kṛiṇotu sá mitréṇa váruṇenā sajóshāḥ || 3 || dadhikrávṇa ishá ūrjó mahó yád ámanmahi marútāṃ nấma bhadrám | svastáye váruṇam mitrám agnim hávāmaha índraṃ vájrabāhum || 4 || índram ivéd ubháye vi hvayanta udīrāṇā yajñám upaprayántaḥ | dadhikrấm u sūdanam mártyāya dadáthur mitrāvaruṇā no áṣvam || 5 || dadhikrávṇo akārishaṃ jishṇór áṣvasya vājínaḥ | surabhí no múkhā karat prá ṇa áyūṅshi tārishat || 6 || 13 ||

40.

Dadhikrávṇa íd u nú carkirāma víṣvā ín mấm ushásaḥ sūdayantu | apấm agnér ushásaḥ sūryasya bṛíhaspáter āṅgirasásya jishṇóḥ || 1 || sátvā bharishó gavishó duvanyasác chravasyấd ishá ushásas turaṇyasát | satyó dravó dravaráḥ pataṃgaró dadhikrávésham ūrjaṃ svàr janat || 2 || utá smāsya drávatas turaṇyatáḥ parṇáṃ ná vér ánu vāti pragardhínaḥ | ṣyenásyeva dhrájato aṅkasám pári dadhikrávṇaḥ sahórjấ táritrataḥ || 3 || utá syá vājí kshipaṇím turaṇyati grīvấyām baddhó apikakshá āsáni | krátuṃ dadhikrấ ánu saṃtávītvat pathấm áṅkāṅsy ánv āpánīphaṇat || 4 || haṅsáḥ ṣu-

39, 1 dadhi-krấm. stavāma. duḥ-itấni. 2 kratu-prấḥ dadhi-krávṇaḥ puru-várasya. ná aº. 3 dadhi-krávṇaḥ. sám-iddhe agnaú. ví-ushṭau. váruṇena sa-jóshāḥ. 4 dadhi-krávṇaḥ. hávāmahe. vájra-bāhum. 5 índram-iva ít. hvayante ut-írāṇāḥ. upa-prayántaḥ dadhi-krấm. 6 dadhi-krávṇaḥ. naḥ. — 40, 1 dadhi-krávṇaḥ. ít. 2 go-ishấḥ duvanya-sát ṣº. turaṇya-sát. dadhi-krávā íº. 3 sma aº. pra-gardhínaḥ ṣyenásya-iva. dadhi-krávṇaḥ sahá ūº. 4 api-kakshé. dadhi-krấḥ. sam-távītvat. ā-pánīphaṇat.

Digitized by Google

cishád vásur antarikshasád dhótā vedishád átithir duroṇasát | nṛishád varasád ṛitasád vyomasád abjá gojá ṛitajá adrijá ṛitám || 5 || 14 ||

41.

Índrā kó vāṃ varuṇā sumnám āpa stómo havíshmāñ amṛíto ná hótā | yó vāṃ hṛidí krátumāñ asmád uktáḥ paspárṣad indrāvaruṇā námasvān || 1 || índrā ha yó váruṇā cakrá āpí devaú mártaḥ sakhyáya práyasyān | sá hanti vṛitrā́ samithéshu ṣátrūn ávobhir vā mahádbhiḥ sá prá ṣriṇve || 2 || índrā ha rátnaṃ váruṇā dhéshṭhetthā́ nṛíbhyaḥ ṣaṣamānébhyas tā́ | yádī sákhāyā sakhyáya sómaiḥ sutébhiḥ suprayásā mādáyaite || 3 || índrā yuvā́ṃ varuṇā didyúm asminn ójishṭham ugrā ní vadhishṭaṃ vájram | yó no durévo vṛikátir dabhítis tásmin mimāthām abhíbhūty ójaḥ || 4 || índrā yuvā́ṃ varuṇā bhūtám asyā́ dhiyáḥ pretā́rā vṛishabhéva dhenóḥ | sā́ no duhīyad yávaseva gatví sahásradhārā páyasā mahí gaúḥ || 5 || 15 ||

toké hité tā́naya urvárāsu sū́ro dṛiṣīke vṛíshaṇaṣ ca paúṃsye | índrā no átra váruṇā syātām ávobhir dasmā́ páritakmyāyām || 6 || yuvā́m íd dhy ávase pūrvyáya pári prábhūtī gavíshaḥ svāpī | vṛiṇīmáhe sakhyáya priyáya ṣū́rā máṃhishṭhā pitáreva ṣambhū́ || 7 || tā́ vāṃ dhíyó 'vase vājayántīr ājím ná jagmur yuvayúḥ sudānū | ṣriyé ná gā́va úpa sómam asthur índraṃ gíro váruṇam me manīshā́ḥ || 8 || imā́ índraṃ váruṇam me manīshā́ ágmann úpa drāviṇam ichámānāḥ | úpem asthur joshṭā́ra iva vásvo raghvír iva ṣrávaso bhíkshamāṇāḥ || 9 || áṣvyasya tmánā ráthyasya pu-

40, 5 ṣuci-sát. antariksha-sát hótā vedi-sát. duroṇa-sát nṛi-sát vara-sát ṛita-sát vyoma-sát ap-jā́ḥ go-jā́ḥ ṛita-jā́ḥ adri-jā́ḥ. — 41, 2 cakré āpí *iti*. sam-ithéshu. 3 dhéshṭhā i°. yádi. su-prayásā mādáyaite *iti*. 4 duḥ-évaḥ. abhí-bhūti. 5 asyā́ḥ. vṛishabhā́-iva. yávasā-iva. sahásra-dhārā. 6 tánaye. pári-takmyāyām. 7 hí. prábhūtī *iti* prá-bhūtī go-íshaḥ svāpī *iti* su-āpī. pitárā-iva ṣambhū́ *iti* ṣam-bhū́. 8 tā́ḥ. dhíyaḥ á°. sudānū *iti* su-dānū. 9 úpa ım.

Digitized by Google

shṭér nítyasya rāyáḥ pátayaḥ syāma | tā́ cakrāṇā́ ūtíbhir návyasībhir asmatrā́ rā́yo niyútaḥ sacantām || 10 || ā́ no bṛihantā bṛihatíbhir ūtí índra yātáṃ varuṇa vā́jasātau | yád didyávaḥ pṛítanāsu prakrī́ḷān tásya vāṃ syāma sanitā́ra ājéḥ || 11 || [16] ||

42.

Máma dvitā́ rāshṭráṃ kshatríyasya viṣvā́yor víṣve amṛítā yáthā naḥ | krátuṃ sacante váruṇasya devā́ rā́jāmi kṛishṭér upamásya vavréḥ || 1 || ahám rā́jā váruṇo máhyaṃ tā́ny asuryā̀ṇi prathamā́ dhārayanta | krátuṃ sacante — || 2 || ahám índro váruṇas té mahitvórví gabhīré rájasī suméke | tváshṭeva víṣvā bhúvanāni vidvā́n sám airayaṃ ródasī dhāráyaṃ ca || 3 || ahám apó apinvam ukshámāṇā dhāráyaṃ dívaṃ sádana ṛitásya | ṛiténa putró áditer ṛitā́voṭā́ tridhā́tu prathayad ví bhūma || 4 || mā́ṃ náraḥ svàṣvā vājáyanto mā́ṃ vṛitā́ḥ samáraṇe havante | kṛiṇómy ājím maghávāham índra íyarmi reṇúm abhíbhūtyojāḥ || 5 || [17] ||

ahám tā́ víṣvā cakaraṃ nákir mā daívyaṃ sáho varate ápratītam | yán mā sómāso mamádan yád ukthóbhé bhayete rájasī apāré || 6 || vidúṣ ṭe víṣvā bhúvanāni tásya tā́ prá bravīshi váruṇāya vedhaḥ | tváṃ vṛitráṇi ṣṛiṇvishe jaghanvā́n tváṃ vṛitā́ñ ariṇā indra síndhūn || 7 || asmā́kam átra pitáras tá āsan saptá ríshayo daurgahé badhyámāne | tá ā́yajanta trasádasyum asyā́ índraṃ ṇá vṛitratúram ardhadevám || 8 || purukútsānī hí vām ádāṣad dhavyébhir in-

---

41, 10 cakrāṇaú. ni-yútaḥ. 11 ūtí. vā́ja-sātau. pra-krī́ḷān. — 42, 1 viṣvá-āyoḥ. amṛítāḥ. devā́ḥ. upa-másya. 3 té *iti* mahi -tvā urví *iti* gabhīré *iti* rájasī *iti* suméke *iti* su-méke tváshṭā-iva. ródasī *iti*. 4 ukshámāṇāḥ. sádane. ṛitá-vā utá tri-dhātu. 5 su -áṣvāḥ. sam-áraṇe. maghá-vā a°. abhíbhūti-ojāḥ. 6 áprati-itam yát. ukthā́ ubhé *iti* bhayete *iti* rájasī *iti* apāré *iti*. 7 vidúḥ te. 8 a. a. p. IV, 1, 13. té. saptá. té ā́ a°. vṛitra-túram ardha-devám. 9 puru-kútsānī. havyébhiḥ.

Digitized by Google

drāvaruṇā námobhiḥ | áthā rā́jānaṃ trasádasyum asyā vṛitraháṇaṃ dadathur ardhadevám || 9 || rāyá́ vayáṃ sasavā́ṅso mademá havyéna devá́ yávasena gávaḥ | tā́ṃ dhenúm indrāvaruṇā yuvám no viṣvā́hā dhattam ánapasphurantīm || 10 || 18 ||

43.

Ká u śravat katamó yajñíyānāṃ vandáru deváḥ katamó jushāte | kásyemā́ṃ devím amṛíteshu préshṭhāṃ hṛidí śreshāma sushṭutím suhavyā́m || 1 || kó mṛíḷāti katamá ā́gamishṭho devā́nām u katamáḥ śámbhavishṭhaḥ | ráthaṃ kám āhur dravádaśvam āśúṃ yáṃ śúryasya duhitā́vṛiṇīta || 2 || makshú hí shmā gáchatha ívato dyū́n índro ná śaktím páritakmyāyām | divá ā́jātā divyá́ suparṇá́ káyā śácīnām bhavathaḥ śácishṭhā || 3 || ká́ vām bhūd úpamātiḥ káyā na ā́śvinā gamatho hūyámānā | kó vām mahá́ś cit tyájaso abhī́ka urushyátam mādhvī dasrā na ūtí́ || 4 || urú vāṃ ráthaḥ pári nakshati dyā́m á́ yát samudrád abhí vártate vām | mádhvā mādhvī mádhu vām prushāyan yát sīṃ vām príksho bhurájanta pakvā́ḥ || 5 || síndhur ha vāṃ rasáyā siñcad áśvān ghṛiṇá́ váyo 'rushásaḥ pári gman | tád ū shú vām ajirā́ṃ ceti yā́naṃ yéna pátī bhávathaḥ sūryā́yāḥ || 6 || ihéha yád vāṃ samaná́ papṛikshé séyām asmé sumatír vājaratnā | urushyátam jaritā́raṃ yuvā́m ha śritáḥ kā́mo nāsatyā yuvadrík || 7 || 19 ||

44.

Tā́ṃ vāṃ ráthaṃ vayám adyá́ huvema pṛithujráyam

42, 9 átha. asyāḥ vṛitra-hánam. ardha-devám. 10 devā́ḥ. ánapa-sphurantīm. — 43, 1 kásya i°. su-stutím su-havyā́m. 2 ā́ -gamishṭhaḥ. sám-bhavishṭhaḥ. dravát-aśvam. duhitā́ á°. 3 makshú. sma. pári-takmyāyām. ā́-jātā. su-parṇā́. 4 úpa-mātiḥ. ā́ a°. abhī́ke. mādhvī *iti*. 5 mādhvī *iti*. 6 ūṁ *iti* sú. pátī *iti*. 7 ihá-iha. sā́ i° asmé *iti* su-matíḥ vāja-ratnā. — 44, 1 tám-huvema 180, 10. pṛithu-jráyam.

Digitized by Google

aṣviná sáṃgatiṃ góḥ | yáḥ sūryáṃ váhati vandhurāyúr gírvāhasam purutámaṃ vasūyúm || 1 || yuvám ṣríyam aṣvinā devátā táṃ dívo napātā vanathaḥ ṣácībhiḥ | yuvór vápur abhí príkshaḥ sacante váhanti yát kakuháso ráthe vām || 2 || kó vām adyá karate rātáhavya ūtáye vā sutapéyāya vārkaíḥ | ṛitásya vā vanúshe pūrvyáya námo yemānó aṣviná vavartat || 3 || hiraṇyáyena purubhū ráthenemáṃ yajñáṃ nāsatyópa yātam | píbātha ín mádhunaḥ somyásya dádhatho rátnaṃ vidhaté jánāya || 4 || á no yātaṃ divó áchā pṛithivyá hiraṇyáyena suvṛítā ráthena | má vām anyé ní yaman devayántaḥ sáṃ yád dadé nábhiḥ pūrvyá vām || 5 || nú no rayím puruvíram bṛihántaṃ dásrā mímāthām ubháyeshv asmé | náro yád vām aṣvinā stómam ávan sadhástutim ājamīḷháso agman || 6 || ihéha yád vāṃ — || 7 || 20 ||

45.

Eshá syá bhānúr úd iyarti yujyáte ráthaḥ párijmā divó asyá sánavi | príkshāso asmin mithuná ádhi tráyo dṛítis turíyo mádhuno ví rapṣate || 1 || úd vām príkshāso mádhumanta īrate ráthā áṣvāsa usháso vyùshṭishu | aporṇuvántas táma á párīvṛitaṃ svàr ṇá ṣukráṃ tanvánta á rájaḥ || 2 || mádhvaḥ pibatam madhupébhir āsábhir utá priyám mádhune yuñjāthāṃ rátham | á vartaním mádhunā jinvathas pathó dṛítiṃ vahethe mádhumantam aṣvinā || 3 || haṅsáso yé vām mádhumanto asrídho híraṇyaparṇā uhúva usharbúdhaḥ | udaprúto mandíno mandinispríṣo mádhvo ná mákshaḥ sávanāni gachathaḥ || 4 || svadhvaráso mádhumanto

---

44, 1 sám-gatim. vandhura-yúḥ. vasu-yúm. 3 adyá. rātá -havyaḥ. sutá-peyāya vā a°. aṣvinā ā. 4 purubhū *iti* puru-bhū ráthena i°. nāsatyā úpa. ít. 5 ácha pṛithivyáḥ. su-vṛítā. 6 nú. puru-víram. asmé *iti*. sadhá-stutim. — 45, 1 pári-jmā. 2 ví -ushṭishu apa-ūrṇuvántaḥ. pári-vṛitam. ná. 3 madhu-pébhiḥ. vahethe *iti*. 4 híraṇya-parṇāḥ. ushaḥ-búdhaḥ uda-prútaḥ. mandi -nispríṣaḥ. 5 su-adhvaráṣaḥ.

Digitized by Google

agnáya usrā́ jarante práti vástor aṣvínā | yán niktáhastas taráṇir vicakshaṇáḥ sómaṃ sushā́va mádhumantam ádribhiḥ || 5 || ākenipáso áhabhir dávidhvataḥ svàr ṇá ṣukráṃ tanvánta ā́ rájaḥ | sū́raṣ cid ā́ṣvān yuyujānā́ īyate víṣvāñ ánu svadhā́yā cetathā́s pathā́ḥ || 6 || prá vām avocam aṣvinā dhiyaṃdhā́ ráthaḥ svā́ṣvo ajáro yó ā́sti | yéna sadyáḥ pári rájāṅsi yāthó havíshmantaṃ taráṇim bhojám ácha || 7 || 21 ||

Caturtho 'nuvākaḥ.

46.

Ágram pibā mádhūnāṃ sutáṃ vāyo dívishṭishu | tvā́ṃ hí pūrvapā́ ási || 1 || ṣaténā no abhíshṭibhir niyútvāñ índrasārathiḥ | vā́yo sutásya ṭṛimpatam || 2 || ā́ vāṃ sahásraṃ hāraya índravāyū abhí práyaḥ | váhantu sómapītaye || 3 || rátham hiraṇyavandhuram índravāyū svadhvarám | ā́ hí sthā́tho divispṛíṣam || 4 || ráthena pṛithupā́jasā dāṣvā́ṅsam úpa gachatam | índravāyū ihā́ gatam || 5 || índravāyū ayā́ṃ sutás tā́ṃ devébhiḥ sajóshasā | píbatam dāṣúsho gṛihé || 6 || ihá prayā́ṇam astu vām índravāyū vimócanam | ihá vāṃ sómapītaye || 7 || 22 ||

47.

Vā́yo ṣukró ayāmi te mádhvo ágraṃ dívishṭishu | ā́ yāhi sómapītaye spārhó deva niyútvatā || 1 || índraṣ ca vāyav eshā́ṃ sómānām pītím arhathaḥ | yuvā́ṃ hí yántīndavo nimnám ā́po ná sadhryàk || 2 || vā́yav índraṣ ca ṣushmíṇā sarátham ṣavasas patī | niyútvantā na ūtáya ā́ yātam sóma-

---

45, 5 *yát* niktá-hastaḥ. vi-cakshaṇáḥ. susā́va. 6 āke-nipā́saḥ. svàr-rájaḥ 2. 7 dhiyam-dhā́ḥ. su-á́ṣvaḥ. — 46, 1 piba. vāyo *iti*. pūrva-pā́ḥ. 2 saténa. índra-sārathiḥ vā́yo *iti*. 3 índravāyū *iti* (4—7). sóma-pītaye. 4 hiraṇya-vandhuram. su-adhvarám. divi-spṛíṣam. 5 pṛithu-pā́jasā. ihá ā́. 6 sa-jóshasā. 7 pra -yā́nam. vi-mócanam. sóma-pītaye. — 47, 1 vā́yo *iti*. sóma-pītaye. 2 vāyo *iti*. yánti í°. 3 vā́yo *iti*. sa-rátham. patī *iti*. ūtáye.

Digitized by Google

pītaye || 3 || yā́ vām sánti puruspṛ́ho niyúto dāśúshe narā | asmé tā́ yajñavāhaséndravāyū ní yachatam || 4 || 23 ||

48.

Vihí hótrā ávītā vípo ná rā́yo aryáḥ | vā́yav ā́ candréṇa ráthena yāhí sutásya pītáye || 1 || niryuvā́ṇó áśastīr niyútvāṅ índrasārathiḥ | vā́yav — || 2 || ánu kṛishṇé vásudhitī yemā́te viśvápeśasā | vā́yav — || 3 || váhantu tvā manoyújo yuktā́so navatír náva | vā́yav — || 4 || vā́yo śatā́m hárīṇām yuvásva póshyāṇām | utá vā te sahasríṇo rátha ā́ yātu pā́jasā || 5 || 24 ||

49.

Idā́m vām āsyè havíḥ priyám indrābṛihaspatī | ukthám mádaś ca śasyate || 1 || ayā́m vām pári shicyate sóma indrābṛihaspatī | cā́rur mádāya pītáye || 2 || ā́ na indrābṛihaspatī gṛihám índraś ca gachatam | somapā́ sómapītaye || 3 || asmé indrābṛihaspatī rayím dhattaṃ śatagvínam | áśvāvantaṃ sahasríṇam || 4 || índrābṛíhaspátī vayā́m suté gīrbhír havāmahe | asyá sómasya pītáye || 5 || sómam indrābṛihaspatī píbataṃ dāśúsho gṛihé | mādáyethāṃ tádokasā || 6 || 25 ||

50.

Yás tastámbha sáhasā ví jmó ántān bṛíhaspátis trishadhasthó ráveṇa | tám pratnā́sa ṛíshayo dīdhyānāḥ puró ví-prā dadhire mandrájihvam || 1 || dhunétayaḥ supraketám mádanto bṛíhaspate abhí yé nas tatasré | pṛíshantaṃ śriprám ádabdham ūrvám bṛíhaspate rákshatād asya yónim

47, 3 sóma-pītaye. 4 yā́ḥ. puru-spṛíhaḥ. ni-yútaḥ. asmé *iti* tā́ḥ yajña-vāhasā índravāyū *iti*. — 48, 1 ávītāḥ. vā́yo *iti*. 2 nih -yuvā́ṇāḥ. índra-sārathiḥ. 3 kṛishṇé *iti* vásudhitī *iti* vásu-dhitī yemā́te *iti* viśvá-peśasā. 4 manaḥ-yújaḥ. 5 vā́yo *iti*. — 49, 1 indrābṛihaspatī iti (2 — 4. 6). 2 sicyate. soma-pā́ sóma-pītaye. 4 asmé *iti*. śata-gvínam áśva-vantam. 5 índrābṛíhaspátī *iti*. a. s. p. 22, 1. 6 tát-okasā. — 50, 1 tri-sadhasthā́ḥ. víprāḥ. mandrá -jihvam. 2 dhuná-itayaḥ su-praketám.

Digitized by Google

|| 2 || bṛíhaspate yá paramá parāvád áta á ta ṛitaspríso ní sheduḥ | túbhyam khātá avatá ádridugdhā mádhva scotanty abhíto virapsám || 3 || bṛíhaspátiḥ prathamám jáyamāno mahó jyótishaḥ paramé vyòman | saptásyas tuvijātó ráveṇa ví saptáraśmir adhamat támāṅsi || 4 || sá sushṭúbhā sá ṛíkvatā gaṇéna valám ruroja phaligám ráveṇa | bṛíhaspátir usríyā havyasūdaḥ kánikradad vávaśatīr úd ājat || 5 || 26 ||

evá pitré viśvádevāya vṛíshṇe yajñaír vidhema námasā havírbhiḥ | bṛíhaspate suprajá vīrávanto vayám syāma pátayo rayīṇām || 6 || sá íd rājā prátijanyāni víśvā śúshmeṇa tasthāv abhí vīryèṇa | bṛíhaspátim yáḥ súbhṛitam bibhárti valgūyáti vándate pūrvabhājam || 7 || sá ít ksheti súdhita ókasi své tásmā íḷā pinvate viśvadānīm | tásmai víśaḥ svayám evá namante yásmin brahmá rājani pūrva éti || 8 || ápratīto jayati sám dhánāni prátijanyāny utá yá sájanyā | avasyáve yó várivaḥ kṛiṇóti brahmáṇe rājā tám avanti devāḥ || 9 || índraś ca sómam pibatam bṛihaspate 'smín yajñé mandasānā́ vṛishaṇvasū | á vām viśantv índavaḥ svābhúvo 'smé rayím sárvavīram ní yachatam || 10 || bṛíhaspata indra várdhatam naḥ sácā śá vām sumatír bhūtv asmé | avishṭám dhíyo jigṛitám púraṃdhīr jajastám aryó vanúshām árātīḥ || 11 || 27 ||

Saptamo 'dhyāyaḥ.

51.

Idám u tyát purutámam purástāj jyótis támaso vayú-

50, 3 te ṛita-spṛíśaḥ. seduḥ. ádri-dugdhāḥ mádhvaḥ. vi-rapsám. 4 ví-oman saptá-āsyaḥ tuvi-jātáḥ. saptá-raśmiḥ. 5 s. s. s. 62, 4. phali-gám. usríyāḥ havya-sūdaḥ. 6 evá. viśvá-devāya. su-prajāḥ. 7 práti-janyāni. sú-bhṛitam. valgu-yáti. pūrva-bhājam. 8 sú-dhitaḥ. tásmai. evá. 9 áprati-itaḥ. práti-janyāni. sá-janyā. 10 vṛishaṇvasū *iti* vṛishaṇ-vasū. su-ābhúvaḥ asmé *iti*. sárva-vīram. 11 bṛíhaspate. su-matíḥ. asmé *iti*. púram-dhīḥ. — 51, 1 purástāt.

Digitized by Google

nāvad asthāt | nūnáṃ divó duhitáro vibhātír gātúṃ kṛiṇavann usháso jánāya || 1 || ásthur u citrá ushásaḥ purástān mitá iva sváravo 'dhvaréshu | vy ū vrajásya támaso dvárochántīr avrañ chúcayaḥ pāvakáḥ || 2 || uchántīr adyá citayanta bhojān rādhodéyāyosháso maghónīḥ | acitré antáḥ paṇáyaḥ sasantv ábudhyamānās támaso vímadhye || 3 || kuvít sá devīḥ sanáyo návo vā yámo babhūyád ushaso vo adyá | yénā návagve áṅgire dáśagve saptásye revatī revád ūshá || 4 || yūyáṃ hí devīr ṛitayúgbhir áśvaiḥ pariprayāthá bhúvanāni sadyáḥ | prabodháyantīr ushasaḥ sasántaṃ dvipác cátusphāc caráthāya jīvám || 5 || 1 ||

kvà svid āsāṃ katamá purāṇí yáyā vidhánā vidadhúr ṛibhūṇám | śúbhaṃ yác chubhrá ushásaś cáranti ná ví jñāyante sadṛíśīr ajuryáḥ || 6 || tá ghā tá bhadrá ushásaḥ purásur abhishṭídyumnā ṛitájātasatyāḥ | yásv ījānáḥ śaśamāná ukthaí stuváñ cháṁsan dráviṇaṃ sadyá ápa || 7 || tá á caranti samaná purástāt samānátaḥ samaná paprathānáḥ | ṛitásya devīḥ sádaso budhāná gávāṃ ná sárgā usháso jarante || 8 || tá ín nv èvá samaná samānír ámītavarṇā ushásaś caranti | gúhantīr ábhvam ásitaṃ rúśadbhiḥ śukrás tanúbhiḥ śúcayo rucānáḥ || 9 || rayíṃ divo duhitaro vibhātíḥ prajávantaṃ yachatāsmásu devīḥ | syonád á vaḥ pratibúdhyamānāḥ suvíryasya pátayaḥ syāma || 10 || tád vo divo duhitaro vibhātír úpa bruva ushaso yajñáketuḥ | vayáṃ syāma yaśáso jáneshu tád dyaúś ca dhattáṃ pṛithiví ca deví || 11 || 2 ||

51, 1 vayúna-vat. vi-bhātíḥ. 2 purástāt. ví ūṃ *iti*. dvárā uchántīḥ. śúcayaḥ. 3 rādhaḥ-déyāya u°. antár *iti*. ví-madhye. 4 yéna náva-gve. dáśa-gve saptá-āsye revatīḥ. 5 ṛitayúk-bhiḥ pari-prayāthá. pra-bodháyantīḥ. dvi-pāt cátuḥ-pāt. 6 vi-dhānā vi-dadhúḥ. yát s°. sa-dṛíśīḥ. 7 tāḥ gha tāḥ. purā ā° abhishṭí -dyumnāḥ ṛitájāta-satyāḥ. ukthaíḥ. śáṁsan. 8 budhānāḥ. 9 ít nú evá. ámīta-varṇāḥ. 10 vi-bhātíḥ. yachata a°. prati-búdhyamānāḥ su-víryasya. 11 vi-bhātíḥ. bruve. yajñá-ketuḥ.

Digitized by Google

52.

Práti shyā́ sūnárī jánī vyuchántī pári svásuḥ | divó adarṣi duhitā́ || 1 || áṣveva citrárushī mātā́ gávām ṛitávarī | sákhābhūd aṣvínor ushā́ḥ || 2 || utá sákhāsy aṣvínor utá mātā́ gávām asi | utósho vásva īṣishe || 3 || yāvayáddveshasaṃ tvā cikitvít sūnṛitāvari | práti stómair abhutsmahi || 4 || práti bhadrā́ adṛikshata gávāṃ sárgā ná raṣmáyaḥ | óshā́ aprā́ urú jráyaḥ || 5 || āpaprúshī vibhāvari vy ȧ̀var jyótishā támaḥ | úsho ánu svadhā́m ava || 6 || ā́ dyā́ṃ tanoshi raṣmíbhir ā́ntárikṣham urú priyám | úshaḥ ṣukréṇa ṣocíshā || 7 || 3 ||

53.

Tád devásya savitúr vā́ryam mahád-vṛiṇīmáhe ásurasya prácetasaḥ | chardír yéna dāṣúshe yáchati tmánā tán no mahā́ṅ úd ayān devó aktúbhiḥ || 1 || divó dhartā́ bhúvanasya prajā́patiḥ piṣáṅgaṃ drāpím práti muñcate kavíḥ | vicakshaṇáḥ pratháyann āpṛiṇánn urv ájījanat savitā́ sumnám ukthyàm || 2 || áprā rájāṅsi divyā́ni párthivā ṣlókaṃ devā́ḥ kṛiṇute svā́ya dhármaṇe | prá bāhū́ asrāk savitā́ sávīmani niveṣáyan prasuvánn aktúbhir jágat || 3 || ádābhyo bhúvanāni pracā́kaṣad vratā́ni devā́ḥ savitā́bhí rakshate | prásrāg bāhū́ bhúvanasya prajā́bhyo dhṛitávrato mahó ájmasya rājati || 4 || trír antárikṣhaṃ savitā́ mahitvanā́ trí rájāṅsi paribhū́s tríṇi rocaná | tisró dívaḥ pṛithivís tisrá invati tribhír vrataír abhí no rakshati tmánā || 5 || bṛihátsumnaḥ prasavītā́ nivéṣano jágata sthātúr ubháyasya yó vaṣí | sá no

---

52, 1 syā́. vi-uchántī. 2 áṣvā-iva citrā́ á°. ṛitá-varī sákhā a°. 3 sákhā asi. utá u°. 4 yavayát-dveshasam. 5 sárgāḥ. ā́ u°. 6 ā-paprúshī. ví āvaḥ. 7 ā́ a°. — 53, 1 prá-cetasaḥ. tát. 2 prajā́-patiḥ. vi-cakshaṇáḥ. ā-pṛiṇán urú. 3 ā́ aprāḥ. bāhū́ *iti*. ni-veṣáyan pra-suván. 4 pra-cā́kaṣat. savitā́ a°. prá a° bāhū́ *iti*. pra-jā́bhyaḥ dhṛitá-vrataḥ. 5 pari-bhū́ḥ. 6 bṛihát-sumnaḥ pra-savitā́ ni-véṣanaḥ jágataḥ.

Digitized by Google

devấḥ savitấ ṣárma yachatv asmé kshấyāya trivárūtham áṅhasaḥ || 6 || ấgan devá ṛitúbhir várdhatu kshấyaṃ dádhātu naḥ savitấ suprajấm ísham | sá naḥ kshapấbhir áhabhiṣ ca jinvatu prajấvantaṃ rayím asmé sám invatu || 7 || 4 ||

54.

Ábhūd devấḥ savitấ vándyo nú na idấnīm áhna upavấcyo nṛíbhiḥ | ví yó rátnā bhájati mānavébhyaḥ ṣréshṭhaṃ no átra drávinaṃ yáthā dádhat || 1 || devébhyo hí prathamấṃ yajñíyebhyo 'mṛitatvấṃ suvási bhāgám uttamám | ấd íd dāmấnaṃ savitar vy ṳ̀rṇushe 'nūcīná jīvitấ mấnushebhyaḥ || 2 || ácittī yác cakṛimấ daívye jáne dīnaír dákshaiḥ prábhūtī pūrushatvátā | devéshu ca savitar mấnusheshu ca tvấṃ no átra suvatād ánāgasaḥ || 3 || ná pramíye savitúr daívyasya tád yáthā víṣvam bhúvanaṃ dhārayishyáti | yát pṛithivyấ várimann ấ svaṅgurír várshman diváḥ suváti satyám asya tát || 4 || índrajyeshṭhān bṛihádbhyaḥ párvatebhyaḥ kshấyāṅ ebhyaḥ ṣuvasi pastyàvataḥ | yáthā-yathā patáyanto viyemirá evaívá tasthuḥ savitaḥ savấya te || 5 || yé te trír áhan savitaḥ savấso divé-dive saúbhagam āsuvánti | índro dyấvāpṛithiví síndhur adbhír ādityaír no áditiḥ ṣárma yaṅsat || 6 || 5 ||

55.

Kó vas trātấ vasavaḥ kó varūtấ dyấvābhūmī adite trấsīthāṃ naḥ | sáhīyaso varuṇa mitra' mártāt kó vo 'dhvaré várivo dhāti devāḥ || 1 || prá yé dhấmāni pūrvyấṇy árcān ví

53, 6 asmé *iti*. tri-várūtham. 7 ấ a°. su-prajấm. asmé *iti*. — 54, 1 upa-vấcyaḥ. 2 ví ū°. 3 yát cakṛimá. prá-bhūtī purushatvátā. 4 pra-míye. pṛithivyấḥ. su-aṅguríḥ. 5 índra-jyeshṭhān. pastyà-vataḥ. vi-yemiré evá evá. savitar *iti*. 6 savitar *iti*. ấ -suvánti. dyấvāpṛithiví *iti*. — 55, 1 dyấvābhūmī *iti*.

Digitized by Google

yád uchán viyotáro ámūrāḥ | vidhātáro ví té dadhur ájasrā ṛitádhītayo rurucanta dasmáḥ || 2 || prá pastyàm áditim sindhum arkaíḥ svastím īḷe sakhyáya devím | ubhé yáthā no áhanī nipáta ushásānáktā karatām ádabdhe || 3 || vy àryamá váruṇas ceti pánthām ishás pátiḥ suvitáṃ gātúm agníḥ | índrāvishṇū nṛivád u shú stávānā śárma no yantam ámavad várūtham || 4 || á párvatasya marútām ávāṅsi devásya trātúr avri bhágasya | pát pátir jányād áṅhaso no mitró mitríyād utá na urushyet || 5 || 6 ||

nú rodasī áhinā budhnyèna stuvītá devī ápyebhir ishṭaíḥ | samudráṃ ná saṃcáraṇe sanishyávo gharmásvaraso nadyò ápa vran || 6 || devaír no devy áditir ní pātu devás trātá trāyatām áprayuchan | nahí mitrásya váruṇasya dhāsím árhāmasi pramíyaṃ sánv agnéḥ || 7 || agnír īṣe vasavyàsyāgnír maháḥ saúbhagasya | tány asmábhyaṃ rāsate || 8 || úsho maghony á vaha sūnṛite váryā purú | asmábhyaṃ vājinīvati || 9 || tát sú naḥ savitá bhágo váruṇo mitró aryamá | índro no rādhasá gamat || 10 || 7 ||

56.

Mahí dyávāpṛithiví ihá jyéshṭhe rucá bhavatāṃ śucáyadbhir arkaíḥ | yát sīṃ várishṭhe bṛihatí viminván ruvád dhokshá paprathānébhir évaiḥ || 1 || devī devébhir yajaté yájatrair áminatī tasthatur ukshámāṇe | ṛitávarī adrúhā deváputre yajñásya netrī śucáyadbhir arkaíḥ || 2 || sá ít svápā bhúvaneshv āsa yá imé dyávāpṛithiví jajāna | urví gabhīré

55, 2 vi-yotāraḥ. vi-dhātāraḥ. ṛitá-dhītayaḥ. 3 ubhé *iti*. áhanī *iti* ni-pātaḥ ushásānáktā. ádabdhe *iti*. 4 ví a°. índrāvishṇū *iti*. sú. 6 nú rodasī *iti*. devī *iti*. sam-cáraṇe. gharmá-svarasaḥ. 7ª = 106, 7. pra-míyam. 8 vasavyàsya a°. 10 v. m. a. 26, 4. rādhasā ā. — 56, 1 mahí *iti* dyávāpṛithiví *iti*. jyéshṭhe *iti*. várishṭhe *iti* bṛihatí *iti* vi-minván. ha ukshā. 2 devī *iti*. yajaté *iti*. áminatī *iti*. ukshámāṇe *iti* ṛitávarī *ity* ṛitá-varī. deváputre *iti* devá-putre. netrī *iti*. 3 su-ápāḥ. imé *iti* dyávāpṛithiví *iti*. urví *iti* gabhīré *iti*.

Digitized by Google

rájasī suméke avaṇṣé dhíraḥ ṣácyā sám airat || 3 || nú rodasī bṛihádbhir no várūthaiḥ pátnīvadbhir isháyantī sajóshāḥ | urūcí víṣve yajaté ní pātam dhiyá syāma rathyàḥ sadāsáḥ || 4 || prá vām máhi dyávī abhy úpastutim bharāmahe | ṣúcī úpa práṣastaye || 5 || punāné tanvà mithāḥ svéna dákṣheṇa rājathaḥ | ūhyáthe sanád ṛitám || 6 || mahí mitrásya sādhathas tárantī píprati ṛitám | pári yajñám ní shedathuḥ || 7 || 8 ||

57.

Kshétrasya pátinā vayám hiténeva jayāmasi | gám áṣvam poshayitnv á sá no mṛiḷātīdṛíṣe || 1 || kshétrasya pate mádhumantam ūrmím dhenúr iva páyo asmāsu dhukṣhva | madhuṣcútam ghṛitám iva súpūtam ṛitásya naḥ pátayo mṛiḷayantu || 2 || mádhumatīr óshadhīr dyáva ápo mádhuman no bhavatv antárikṣham | kshétrasya pátir mádhumān no astv árishyanto ánv enam carema || 3 || ṣunám vāháḥ ṣunám náraḥ ṣunám kṛishatu lāṅgalam | ṣunám varatrá badhyantām ṣunám áṣhṭrām úd iṅgaya || 4 || ṣúnāsīrāv imám vácam jushethām yád diví cakráthuḥ páyaḥ | ténemám úpa siñcatam || 5 || arvācī subhage bhava síte vándāmahe tvā | yáthā naḥ subhágāsasi yáthā naḥ suphálāsasi || 6 || índraḥ sítām ní gṛihṇātu tám pūshánu yachatu | sá naḥ páyasvatī duhām úttarām-uttarām sámām || 7 || ṣunám naḥ phálā ví kṛishantu bhúmim ṣunám kīnáṣā abhí yantu vāhaíḥ | ṣunám parjányo mádhunā páyobhiḥ ṣúnāsīrā ṣunám asmāsu dhattam || 8 || 9 ||

56, 3 rájasī *iti* suméke *iti* su-méke. 4 nú rodasī *iti*. isháyantī *iti* sa-jóshāḥ. urūcí *iti* víṣve *iti* yajaté *iti*. dhiyá *etc.* IV, 16, 21. dyávī *iti* abhí úpa-stutim. súcī *iti*. prá-sastaye. 6 punāné *iti*. ūhyáthe *iti*. 7 mahí *iti*. tárantī *iti* píprati *iti*. sedathuḥ. — 57, 1 hiténa-iva. poshayitnú. mṛiḷāti i°. 2 madhu-scútam. sú-pūtam. 3 mádhu-mat. 4 varatrāḥ. 5 téna i°. 6 su-bhage. su-bhágā á°. su-phálā á°. 7 pūshā ánu. 8 phálāḥ.

Digitized by Google

58.

Samudrấd ūrmír mádhumāṅ úd ārad úpāṅśúnā sám amṛitatvám ānaṭ | ghṛitásya nā́ma gúhyaṃ yád ásti jihvā́ devā́nām amṛítasya nā́bhiḥ || 1 || vayáṃ nā́ma prá bravāmā ghṛitásyāsmín yajñé dhārayāmā námobhiḥ | úpa brahmā́ śṛiṇavac chasyámānaṃ cátuḥśriṅgo 'vamīd gaurá etát || 2 || catvā́ri śṛ́ṅgā tráyo asya pā́dā dvé śīrshé saptá hástāso asya | trídhā baddhó vṛishabhó roravīti mahó devó mártyāṅ ā́ viveśa || 3 || trídhā hitám paṇíbhir guhyámānaṃ gávi devā́so ghṛitám ánv avindan | índra ékaṃ sū́rya ékaṃ jajāna venā́d ékaṃ svadháyā níśh ṭatakshuḥ || 4 || etā́ arshanti hṛídyāt samudrā́c chatávrajā ripúṇā nā́vacákshe | ghṛitásya dhā́rā abhí cākaśīmi hiraṇyáyo vetasó mádhya āsām || 5 || 10 ||

samyák sravanti saríto ná dhénā antár hṛidā́ mánasā pūyámānāḥ | eté arshanty ūrmáyo ghṛitásya mṛigā́ iva kshipaṇór íshamāṇāḥ || 6 || síndhor iva prādhvané śūghanā́so vā́tapramiyaḥ patayanti yahvā́ḥ | ghṛitásya dhā́rā arushó ná vājī́ kā́shṭhā bhindánn ūrmíbhiḥ pínvamānaḥ || 7 || abhí pravanta sámaneva yóshāḥ kalyāṇyàḥ smáyamānāso agním | ghṛitásya dhā́rāḥ samídho nasanta tā́ jushāṇó haryati jātávedāḥ || 8 || kanyā́ iva vahatúm étavā́ u añjy àñjānā́ abhí cākaśīmi | yátra sómaḥ sūyáte yátra yajñó ghṛitásya dhā́rā abhí tát pavante || 9 || abhy àrshata sushṭutím gávyam ājím asmā́su bhadrā́ dráviṇāni dhatta | imā́ṃ yajñā́ṃ nayata devátā no ghṛitásya dhā́rā mádhumat pavante || 10 || dhā́man

---

58, 1 úpa a°. 2 bravāma ghṛitásya a°. dhārayāma śṛiṇavat s° cátuḥ-śṛiṅgaḥ. 3 pā́dāḥ dvé *iti* śīrshé *iti*. 4 níḥ t°. 5 samudrā́t śatá-vrajāḥ. ná ava-cákshe. mádhye. 7 pra-adhvané. vā́ta-pramiyaḥ. kā́shṭhāḥ. 8 sámanā-iva. sam-ídhaḥ. tā́ḥ. jātá-vedāḥ. 9 étavaí ūṃ *iti* añjí a°. 10 abhí a° su-stutím. dhā́rāḥ.

Digitized by Google

te víṣvam bhúvanam ádhi ṣritám antáḥ samudré hṛidy àntár áyushi | apám ánīke samithé yá ábhṛitas tám asyāma mádhumantaṃ ta ūrmím || 11 || 11 ||

Pañcamo 'nuvākaḥ.

CATURTHAM MAṆḌALAM.

58, 11 antár *iti*. hṛidí a°. sam-ithé. ā́-bhṛitaḥ. te.

Digitized by Google

1.

Ábodhy agníḥ samídhā jánānām práti dhenúm ivāyatím ushásam | yahvā́ iva prá vayā́m ujjíhānāḥ prá bhānávaḥ sisrate nā́kam ácha || 1 || ábodhi hótā yajáthāya devā́n ūrdhvó agníḥ sumánāḥ prātár asthāt | sámiddhasya rúśad adarśi pā́jo mahā́n devás támaso nír amoci || 2 || yád īṃ gaṇásya raśanā́m ájīgaḥ śúcir ā́nkte śúcibhir góbhir agníḥ | ā́d dákshiṇā yujyate vājayánty uttānā́m ūrdhvó adhayaj juhū́bhiḥ || 3 || agním áchā devayatā́m mánāṅsi cákshūṅshīva sū́rye sáṃ caranti | yád īṃ súvāte ushásā vírūpe śvetó vājí jāyate ágre áhnām || 4 || jánishṭa hí jényo ágre áhnāṃ hitó hitéshv arushó váneshu | dáme-dame saptá rátnā dádhāno 'gnír hótā ní shasādā yájīyān || 5 || agnír hótā ny àsīdad yájīyān upásthe mātúḥ surabhā́ u loké | yúvā kavíḥ purunishṭhá ṛitā́vā dhartā́ kṛishṭīnā́m utá mádhya iddháḥ || 6 || 12 ||

prá ṇú tyā́m vípram adhvaréshu sādhúm agníṃ hótāram īḷate námobhiḥ | ā́ yás tatā́na ródasī ṛiténa nítyam mṛijanti vājínaṃ ghṛiténa || 7 || mārjālyò mṛijyate své dámūnāḥ kaviprashástó átithiḥ śivó naḥ | sahásraśṛiṅgo vṛi-

---

1, 1 sam-ídhā. dhenúm-iva ā-yatī́m ushásam. ut-jíhānāḥ. 2 su-mánāḥ. sám-iddhasya. 3 ájīgar *iti*. vāja-yántī. adhayat. 4 ácha. cákshuṅshi-iva. súvāte *iti*. vírūpe *iti* ví-rūpe. 5 sasā́da. 6 ní a°. upá-sthe. surabhaú. puruniḥ-sthāḥ ṛitá-vā. mádhye. 7 nú. ródasī *iti*. 8 kavi-praśastáḥ. sahásra-śṛiṅgaḥ.

Digitized by Google

shabhás tádojā víṣvāṅ agne sáhasā prásy anyán || 8 || prá sadyó agne áty eshy anyán āvír yásmai cárutamo babhū́tha | ī́ḷényo vapushyò vibhā́vā priyó viṣā́m átithir mā́nushīṇām || 9 || túbhyam bharanti kshitáyo yavishṭha balím agne ántita ótá dūrā́t | ā́ bhándishṭhasya sumatím cikiddhi bṛihát te agne máhi ṣárma bhadrám || 10 || ā́dyá rátham bhānumo bhānumántam ágne tíshṭha yajatébhiḥ sámantam | vidvā́n pathīnā́m urv àntárikṣham éhá devā́n havirádyāya vakshi || 11 || ávocāma kaváye médhyāya váco vandā́ru vṛishabhā́ya vṛíshṇe | gávishṭhiro námasā stómam agnaú divī́va rukmám uruvyáñcam aṣret || 12 || 13 ||

2.

Kumārám mātā́ yuvatíḥ sámubdham gúhā bibharti ná dadāti pitré | ánīkam asya ná mināj jánāsaḥ puráḥ paṣyanti níhitam aratáu || 1 || kám etám tvā́m yuvate kumārám péshī bibharshi máhishī jajāna | pūrvír hí gárbhaḥ ṣarádo vavárdhāpaṣyam jātā́m yád ásūta mātā́ || 2 || híraṇyadantam ṣúcivarṇam ārā́t kshétrād apaṣyam ā́yudhā mímānam | dadā́nó asmā amṛítam vipṛíkvat kím mā́m anindráḥ kṛiṇavann anukthā́ḥ || 3 || kshétrād apaṣyam sanutā́ṣ cárantam sumád yūthám ná purú ṣóbhamānam | ná tā́ agṛibhrann ájanishṭa hí sháḥ páliknīr íd yuvatáyo bhavanti || 4 || ké me maryakā́m ví yavanta góbhir ná yéshāṃ gopā́ áraṇaṣ cid ā́sa | yá īṃ jagṛibhúr áva té sṛijantv ā́jāti paṣvá úpa naṣ cikitvā́n || 5 || vasā́m rā́jānam vasatím jánānām árātayo ní dadhur mártyeshu | bráhmāṇy átrer áva tā́m sṛijantu ninditā́ro níndyāso bhavantu || 6 || 14 ||

1, 8 tát-ojāḥ. prá asi. 10 ā́ utá. su-matím. 11 ā́ a°. sám-antam. urú a° ā́ ihá. havih-ádyāya. 12 divi-iva. uru-vyáñcam. — 2, 1 sám-ubdham. minát. ní-hitam. 2 vavárdha á°. 3 híraṇya -dantam ṣúci-varṇam. asmai. 4 sanutár *iti*. sáḥ. 5 yé. ā́ a°.

Digitized by Google

ṣúnaṣ cic chépaṃ níditaṃ sahásrād.yūpād amuñco ásamishṭa hí sháḥ | evásmád agne ví mumugdhi pā́ṣān hótaṣ cikitva ihá tú nishádya || 7 || hriṇīyámāno ápa hí mád aíyeḥ prá me devā́nāṃ vratapā́ uvāca | índro vidvā́ṅ ánu hí tvā cacáksha ténāhám agne ánuṣishṭa ā́gām || 8 || ví jyótishā bṛihatā́ bhāty agnír āvír víṣvāni kṛiṇute mahitvā́ | prádevīr māyā́ḥ sahate durévāḥ ṣíṣīte ṣríṅge rákshase viníkshe || 9 || utá svānáso diví shantv agnés tigmā́yudhā rákshase hántavā́ u | máde cid asya prá rujanti bhā́mā ná varante paribā́dho ádevīḥ || 10 || etā́m te stómaṃ tuvijāta vípro rátham ná dhíraḥ svápā ataksham | yádíd agne práti tvā́m deva háryāḥ svàrvatīr apá enā jayema || 11 || tuvigrívo vṛishabhó vāvṛidhānò 'ṣatrv àryáḥ sám ajāti védaḥ | ítīmám agním amṛítā avocan barhíshmate mánave ṣárma yaṅsad dhavíshmate mánave ṣárma yaṅsat || 12 || [15] ||

3.

Tvám agne váruṇo jā́yase yát tvám mitró bhavasi yát sámiddhaḥ | tvé víṣve sahasas putra devā́s tvám índro dāṣúshe mártyāya || 1 || tvám aryamā́ bhavasi yát kanínāṃ nā́ma svadhāvan gúhyam bibharshi | añjánti mitrám súdhitaṃ ná góbhir yád dámpatī sámanasā kṛiṇóshi || 2 || táva ṣriyé marúto marjayanta rúdra yát te jánima cā́ru citrám | padáṃ yád víshṇor upamā́ṃ nidhā́yi téna pāsi gúhyaṃ nā́ma gónām || 3 || táva ṣriyā́ sudríṣo deva devā́ḥ purū́ dádhānā amṛítaṃ sapanta | hótāram agním mánusho ní shedur daṣasyánta uṣíjaḥ ṣáṅsam āyóḥ || 4 || ná tvád dhótā pū́rvo agne yájī-

2, 7 ṣúnaḥṣépam cit ní-ditam. sáḥ evá a°. hótar *iti*. tú ni-sádya. 8 vrata-pā́ḥ. téna a°. ánu-ṣishṭaḥ ā́ a°. 9 prá á°. duḥ-évāḥ. ṣríṅge *iti*. vi-níkshe. 10 santu. tigmá-āyudhāḥ. hántavaí. bhā́māḥ. pari-bā́dhaḥ. 11 tuvi-jāta. su-ápāḥ. yádi ít. ena. 12 tuvi-grívaḥ. vavṛidhānáḥ aṣatrú a°. íti i°. havíshmate. — 3, 1 sám-iddhaḥ tvé *iti*. 2 sú-dhitam. dámpatī *iti* dám-patī sá-manasā. 3 upa-mám ni-dhā́yi. 4 su-dríṣaḥ. purú. hótāram — shedúḥ. u. ṣ. ā. IV, 6, 11. 5 tvád — yájīyān III, 17, 5.

Digitized by Google

yān ná kávyaiḥ paró asti svadhāvaḥ | viśáś ca yásyā átithir bhávāsi sá yajñéna vanavad deva mártān || 5 || vayám agne vanuyāma tvótā vasūyávo havíshā búdhyamānāḥ | vayáṃ samaryé vidátheshv áhnāṃ vayáṃ rāyā́ sahasas putra mártān || 6 || 16 ||

yó na ā́go abhy éno bhárāty ádhíd aghám aghā́saṅse dadhāta | jahí cikitvo abhíśastim etā́m ágne yó no marcáyati dvayéna || 7 || tvā́m asyā́ vyúshi deva pū́rve dūtáṃ kṛiṇvānā́ ayajanta havyaíḥ | saṃsthé yád agna íyase rayīṇā́ṃ devó mártair vásubhir idhyámānaḥ || 8 || áva spṛidhi pitáraṃ yódhi vidvā́n putró yás te sahasaḥ sūna ūhé | kadā́ cikitvo abhí cakshase nó 'gne kadā́ṅ ṛitacíd yātayāse || 9 || bhū́ri náma vándamāno dadhāti pitā́ vaso yádi táj joshāyāse | kuvíd devásya sáhasā cakānáḥ sumnám agnír vanate vāvṛidhānáḥ || 10 || tvám aṅgá jaritā́raṃ yavishṭha víśvāny agne duritā́ti parshi | stenā́ adriśran ripávo jánāsó 'jñātaketā vṛijiná abhūvan || 11 || imé yā́māsas tvadríg abhūvan vásave vā tád íd ā́go avāci | náhāyám agnír abhíśastaye no ná ríshate vāvṛidhānáḥ párā dāt || 12 || 17 ||

4.

Tvā́m agne vásupatiṃ vásūnām abhí prá mande adhvaréshu rājan | tváyā vā́jaṃ vājayánto jayemābhí shyāma pṛitsutī́r mártyānām || 1 || havyavā́ḷ agnír ajáraḥ pitā́ no vibhúr vibhā́vā sudríśīko asmé | sugārhapatyā́ḥ sám ísho didīhy asmadryàk sám mimīhi śrávāṅsi || 2 || viśā́m kavíṃ vispátim mā́nushīnāṃ śúcim pāvakā́ṃ ghṛitápṛishṭham agním |

3, 5 yásyāḥ. 6 tvā́-utāḥ vasu-yávaḥ. sa-maryé. 7 abhí. ádhi ít. aghá-saṅse. jahí. abhí-śastim. 8 asyā́ḥ vi-úshi. sam -sthé. agne. 9 sūno *iti*. naḥ á° kadā́ ṛita-cit. 10 vaso *iti*. tát. vavṛidhānáḥ. 11 duḥ-itā́ áti. jánāsaḥ ájñāta-ketāḥ. 12 ná áha a°. abhí-śastaye. ríshate va°. — 4, 1 vásu-patim. jayema a° syāma. 2 havya-vā́ṭ. vi-bhúḥ. su-dṛíśīkaḥ asmé *iti* su-gārhapatyā́ḥ. 3 ghṛitá-pṛishṭham.

Digitized by Google

ní hótāraṃ viṣvavídaṃ dadhidhve sá devéshu vanate váryāṇi || 3 || jushásvāgna íḷayā sajóshā yátamāno raṣmíbhiḥ sűryasya | jushásva naḥ samídhaṃ jātaveda á ca devắn havirádyāya vakshi || 4 || júshṭo dámūnā átithir duroṇá imáṃ no yajñám úpa yāhi vidvắn | víṣvā agne abhiyújo vihátyā ṣatrūyatắm á bharā bhójanāni || 5 || 18 ||

vadhéna dásyum prá hí cātáyasva váyaḥ kṛiṇvānás tanvè svấyai | píparshi yát sahasas putra devắn só agne pāhi nṛitama vấje asmắn || 6 || vayáṃ te agna ukthaír vidhema vayáṃ havyaíḥ pāvaka bhadraṣoce | asmé rayíṃ viṣvávāraṃ sám invāsmé víṣvāni drávināni dhehi || 7 || asmắkam agne adhvaráṃ jushasva sáhasaḥ sūno trishadhastha havyám | vayáṃ devéshu sukṛítaḥ syāma ṣármaṇā nas trivárūthena pāhi || 8 || víṣvāni no durgáhā jātavedaḥ síndhuṃ ná nāvấ duritắti parshi | ágne atriván námasā gṛiṇānò 'smákam bodhy avitấ tanűnām || 9 || yás tvā hṛidấ kīríṇā mányamānó 'martyam mártyo jóhavīmi | jắtavedo yáṣo asmắsu dhehi prajábhir agne amṛitatvám aṣyām || 10 || yásmai tvắm sukṛíte jātaveda u lokám agne kṛiṇávaḥ syonám | aṣvínaṃ sá putríṇaṃ vīrávantaṃ gómantaṃ rayíṃ naṣate svastí || 11 || 19 ||

5.

Súsamiddhāya ṣocíshe ghṛitắm tīvrắm juhotana | agnáye jātávedase || 1 || nárāṣáṅsaḥ sushūdatīmắm yajñám ádābhyaḥ | kavír hí mádhuhastyaḥ || 2 || īḷitó agna á vahéndraṃ citrám ihá priyám | sukhaí ráthebhir ūtáye || 3 || űr-

---

4, 3 viṣva-vídam. 4 jushásva agne. sa-jóshāḥ. sam-ídham jāta-vedaḥ. haviḥ-ádyāya. 5 duroṇé. abhi-yújaḥ vi-hátya ṣatru-yatắm. bhara. 7 agne. bhadra-ṣoce asmé *iti*. viṣvá-vāram. inva asmé *iti*. 8 sūno *iti* tri-sadhastha. su-kṛítaḥ. tri-várūthena. 9 duḥ-gáhā jāta-vedaḥ. duḥ-itắ áti. atri-vát. gṛiṇānáḥ a°. 10 mányamānaḥ á°. jāta-vedaḥ. pra-jābhiḥ. 11 su-kṛíte jāta-vedaḥ. — 5, 1 sú-samiddhāya. jātá-vedase. 2 susūdati i°. mádhu-hastyaḥ. 3ª = 142, 4. su-khaíḥ.

Digitized by Google

ṇamradā ví prathasvābhy àrkā́ anūshata | bhávā naḥ ṣubhra sātáye || 4 || dévīr dvāro ví ṣrayadhvaṃ suprāyaṇā́ na ūtáye | prá-pra yajñám pṛiṇītana || 5 || 20 ||

suprátīke vayovṛ́idhā yahví ṛitásya mātárā | doshā́m ushā́sam īmahe || 6 || vā́tasya pátmann īḷitá daívyā hótārā mánushaḥ | imā́m no yajñám ā́ gatam || 7 || íḷā sárasvatī — || 8 || ṣivás tvashṭar ihā́ gahi vibhúḥ pósha utá tmánā | yajñé-yajñe na úd ava || 9 || yátra véttha vanaspate devā́nāṃ gúhyā nā́māni | tátra havyáni gāmaya || 10 || svā́hāgnáye váruṇāya svā́héndrāya marúdbhyaḥ | svā́hā devébhyo havíḥ || 11 || 21 ||

6.

Agníṃ tám manye yó vásur ástaṃ yáṃ yánti dhenávaḥ | ástam árvanta āṣ́ávó 'staṃ nítyāso vājína íshaṃ stotṛ́ibhya ā́ bhara || 1 || só agnír yó vásur gṛiṇé sā́ṃ yám āyánti dhenávaḥ | sám árvanto raghudrúvaḥ sā́ṃ sujātā́saḥ sūráya íshaṃ — || 2 || agnír hí vājínaṃ viṣé dádāti viṣvácarshaṇiḥ | agní rāyé svābhúvaṃ sá prītó yāti váryam íshaṃ — || 3 || á te agna idhīmahi dyumántaṃ devājáram | yád dha syā́ te pánīyasī samíd dīdáyati dyávíshaṃ — || 4 || ā́ te agna ṛicā́ havíḥ ṣúkrasya ṣocishas pate | súṣcandra dā́sma víṣpate hávyavāṭ túbhyaṃ hūyata íshaṃ — || 5 || 22 ||

pró tyé agnáyo 'gníshu víṣvam pushyanti váryam | té hinvire tá invire tá ishaṇyanty ānushā́g íshaṃ — || 6 || táva

---

5, 4 ūrṇa-mradāḥ. prathasva abhí a°. bháva. 5 supra-ayanāḥ. 6 suprátīke *iti* su-prátīke vayaḥ-vṛ́idhā yahví *iti*. ushā́sam. 8 = 13, 9. 9 ihá ā́. vi-bhúḥ póshe. 10 gamaya. 11 svā́hā a°. svā́hā í°. — 6, 1 āṣ́ávaḥ á°. 2 ā-yánti. raghu-drúvaḥ. su-jātā́saḥ. 3 viṣvá-carshaṇiḥ agníḥ. su-ābhúvam. 4 agne. deva a°. ha. sam-ít. dyávi í°. 5 ā́. t. a. 4. sú-candra. hávya-vāṭ. hūyate. 6 pró *iti*. té. té.

Digitized by Google

tyé agne arcáyo máhi vrādhanta vājínaḥ | yé pátvabhiḥ saphā́nāṃ vrajá bhuránta gónām íshaṃ — || 7 || návā no agna ā́ bhara stotṛ́bhyaḥ sukshitī́r íshaḥ | té syáma yá ānṛicús tvádūtāso dáme-dama íshaṃ — || 8 || ubhé suṣcandra sarpísho dárvī śrīṇīsha āsáni | utó na út pupūryā ukthéshu ṣavasas pata íshaṃ — || 9 || evā́ṅ agním ajuryamur gīrbhír yajñébhir ānushák | dádhad asmé suvíryam utá tyád āṣvā́ṣvyam íshaṃ — || 10 || [23] ||

7. 361

Sákhāyaḥ sáṃ vaḥ samyáñcam íshaṃ stómaṃ cāgnáye | várshishṭhāya kshitīnā́m ūrjó náptre sáhasvate || 1 || kútrā cid yásya sámṛitau raṇvā́ náro nṛishádane | árhantaṣ cid yám indhaté samjanáyanti jantávaḥ || 2 || sáṃ yád ishó vánāmahe sáṃ havyā́ mā́nushāṇām | utá dyumnásya ṣávasa ṛitásya raṣmím ā́ dade || 3 || sá smā kṛiṇoti ketúm ā́ náktaṃ cid dūrá ā́ saté | pāvakó yád vánaspátīn prá smā minā́ty ajáraḥ || 4 || áva sma yásya véshane svédam pathíshu júhvati | abhī́m áha svájenyam bhūmā́ pṛishṭhéva ruruhuḥ || 5 || [24] ||

yám mártyaḥ puruspṛíhaṃ vidád víṣvasya dhā́yase | prá svā́danam pitūnā́m ástatātiṃ cid āyáve || 6 || sá hí shmā dhánvākshitaṃ dā́tā ná dā́ty ā́ paṣúḥ | hírishmaṣruḥ ṣúcidann ṛibhúr ánibhṛishṭatavishiḥ || 7 || ṣúciḥ shma yásmā atrivát prá svádhitīva ríyate | sushū́r asūta mātā́ krāṇā́ yád ānaṣé bhágam || 8 || ā́ yás te sarpirāsuté 'gne ṣám ásti dhā́yase | aíshu dyumnám utá ṣráva ā́ cittám mártyeshu dhāḥ

6, 8 návāḥ. agne. su-kshitíḥ. yé. tvā́-dūtāsaḥ dáme-dame. 9 ubhé *iti* su-candra. dárvī *iti* śrīṇīshe. utó *iti*. pate. 10 evá. asmé *iti* su-vī́ryam. āṣu-áṣvyam. — 7, 1 ca a°. 2 kútra. sám-ṛitau raṇvā́ḥ. nṛi-sádane. sam-janáyanti. 3 ṣávasā. 4 sma. dūré. sma. 5 abhí īm. svá-jenyam bhūma pṛishṭhā́-iva. 6 puru -spṛíham. 7 sma dhánva ā́-kshitam. híri-smaṣruḥ súci-dan. ánibhṛishṭa-tavishiḥ. 8 sma yásmai. svádhitiḥ-iva. su-sū́ḥ. 9 sarpiḥ-āsute á°. ā́ e°.

Digitized by Google

|| 9 || íti cin manyúm adhríjas tvádātam á paśúm dade | ád agne ápriṇató 'triḥ sāsahyād dásyūn isháḥ sāsahyān nṛ́n || 10 || 25 ||

8.

Tvám agna ṛitāyávaḥ sám īdhire pratnám pratnása ūtáye sahaskṛita | puruścandrám yajatám viśvádhāyasaṃ dámūnasaṃ gṛihápatiṃ váreṇyam || 1 || tvám agne átithim pūrvyám víśaḥ śocíshkeśaṃ gṛihápatiṃ ní shedire | bṛihátketum pururūpaṃ dhanasprítaṃ suśármāṇaṃ svávasaṃ jaradvísham || 2 || tvám agne mánushīr ilate víśo hotrāvídaṃ vívicim ratnadhátamam | gúhā sántaṃ subhaga viśvádarśatam tuvishvaṇásaṃ suyájam ghṛitaśríyam || 3 || tvám agne dharṇasíṃ viśvádhā vayáṃ gīrbhír gṛiṇánto námasópa sedima | sá no jushasva samidhānó aṅgiro devó mártasya yaśásā sudītíbhiḥ || 4 || tvám agne pururúpo viśé-viśe váyo dadhāsi pratnáthā purushṭuta | puruṇy ánnā sáhasā ví rājasi tvíshiḥ sá te titvishāṇásya nádhríshe || 5 || tvám agne samidhānáṃ yavishṭhya devá dūtáṃ cakrire havyaváhanam | urujráyasaṃ ghṛitáyonim áhutaṃ teshám cákshur dadhire codayánmati || 6 || tvám agne pradíva áhutaṃ ghṛitaíḥ sumnāyávaḥ sushamídhā sám īdhire | sá vāvṛidhāná óshadhībhir ukshitò 'bhí jráyāṅsi párthivā ví tishṭhase || 7 || 26 ||

Ashṭamo 'dhyāyaḥ.

TṚITĪYO 'SHṬAKAḤ.

7, 10 cit. tvā-dātam. ápriṇataḥ á° sa°. sasahyāt. — 8, 1 agne ṛitá-yavaḥ. sahaḥ-kṛita puru-candrám. viśvá-dhāyasam. gṛihá-patim. 2 śocíḥ-keśam gṛihá-patim. sedire bṛihát-ketum puru-rūpam dhana-sprítam su-śármāṇam su-ávasam jarat-vísham. 3 hotrā-vídam. ratna-dhātamam. su-bhaga viśvá-darśatam tuvi-svanásam su-yájam ghṛita-śríyam. 4 námasā úpa. sam-idhānáḥ. sudītí-bhiḥ. 5 puru-rūpaḥ. puru-stuta. ná ā-dhríshe. 6 sam-idhānám. devā́ḥ. havya-vāhanam uru-jráyasam ghṛitá-yonim ā́-hutam. codayát-mati. 7 pra-dívaḥ ā́-hutam. sumna-yávaḥ su-samídhā. vavṛidhānáḥ. ukshitáḥ a°.

Digitized by Google

9.

Tvắm agne havíshmanto devám mártāsa īḷate | mánye tvā jātávedasaṃ sá havyā́ vakshy ānushák ‖ 1 ‖ agnír hótā dā́svataḥ kshā́yasya vṛiktábarhishaḥ | sā́ṃ yajñā́sas cáranti yā́ṃ sā́ṃ vā́jāsaḥ śravasyávaḥ ‖ 2 ‖ utá sma yā́ṃ śíśuṃ yathā návaṃ jánishṭāráṇī | dhartā́ram mā́nushīṇāṃ viśā́m agníṃ svadhvarám ‖ 3 ‖ utá sma durgṛibhīyase putró ná hvāryā́ṇām | purū́ yó dágdhāsi vánāgne paśúr ná yávase ‖ 4 ‖ ádha sma yásyārcáyaḥ samyák saṃyánti dhūmínaḥ | yád īm áha tritó divy úpa dhmā́teva dhámati śíśīte dhmātárī yathā ‖ 5 ‖ távāham agna ūtíbhir mitrásya ca práśastibhiḥ | dveshoyúto ná duritā́ turyā́ma mártyānām ‖ 6 ‖ tā́ṃ no agne abhí náro rayíṃ sahasva ā́ bhara | sá kshepayat sá poshayad bhúvad vā́jasya sātáya utaídhi pṛitsú no vṛidhé ‖ 7 ‖ 1 ‖

10.

Ágna ójishṭham ā́ bhara dyumnám asmábhyam adhrigo | prá no rāyā́ párīṇasā rátsi vā́jāya pánthām ‖ 1 ‖ tvā́ṃ no agne adbhuta krátvā dákshasya mahánā | tvé asuryàm áruhat krāṇā́ mitró ná yajñíyaḥ ‖ 2 ‖ tvā́ṃ no agna eshāṃ gáyam pushṭíṃ ca vardhaya | yé stómebhiḥ prá sūráyo náro maghā́ny ānaśúḥ ‖ 3 ‖ yé agne candra te gíraḥ śumbhánty áśvarādhasaḥ | śúshmebhiḥ śushmíṇo náro diváś cid yéshām bṛihát sukīrtír bódhati tmánā ‖ 4 ‖ táva tyé agne arcáyo bhrā́janto yanti dhṛishṇuyā́ | párijmāno ná vidyútaḥ svānó rátho ná vājayúḥ ‖ 5 ‖ nú́ no agna ūtáye sabā́dha-

---

9, 1 jātá-vedasam. 2 vṛiktá-barhishaḥ. 3 jánishṭa aráṇī *iti*. su-adhvarám. 4 duḥ-gṛibhīyase. purú. dágdhā ási vánā á°. 5 yásya a°. sam-yánti. divi. dhmātā-iva. dhmātári. 6 táva a° agne. práśasti-bhiḥ dveshaḥ-yútaḥ. duḥ-itā́. 7 abhí. sātáye utá e°. — 10, 1 ágne. adhrigo *ity* adhri-go. 2 tvé *iti*. ā́ a°. 3 t. n. a. 2. 4 áśva-rādhasaḥ. su-kīrtíḥ. 5 t. t. a. a. V, 6, 7. pári-jmānaḥ. vi-dyútaḥ. 6 nú. agne. sa-bā́dhasaḥ.

Digitized by Google

saṣ ca rātáye | asmákāsaṣ ca sūráyo víṣvā áṣās tarīsháṇi || 6 || tvám no agne aṅgira stutá stávāna á bhara | hótar vibhvāsáham rayím stotríbhya stávase ca na utaídhi pṛitsú no vṛidhé || 7 || 2 ||

11.

Jánasya gopá ajanishṭa jágṛivir agníḥ sudákshaḥ suvitáya návyase | ghṛitápratīko bṛihatá divispṛíṣā dyumád ví bhāti bharatébhyaḥ ṣúciḥ || 1 || yajñásya ketúm prathamám puróhitam agním náras trishadhasthé sám īdhire | índreṇa devaíḥ saráthaṃ sá barhíshi sídan ní hótā yajáthāya sukrátuḥ || 2 || ásammṛishṭo jāyase mātróḥ ṣúcir mandráḥ kavír úd atishṭho vivásvataḥ | ghṛiténa tvāvardhayann agna āhuta dhūmás te ketúr ábhavad diví ṣritáḥ || 3 || agnír no yajñám úpa vetu sādhuyágním náro ví bharante gṛihé-gṛihe | agnír dūtó abhavad dhavyaváhano 'gním vṛiṇāná vṛiṇate kavíkratum || 4 || túbhyedám agne mádhumattamaṃ vácas túbhyam manīshā iyám astu ṣáṃ hṛidé | tvám gíraḥ síndhum ivāvánīr mahír á pṛiṇanti ṣávasā vardháyanti ca || 5 || tvám agne áṅgiraso gúhā hitám ánv avindañ chiṣriyāṇám váne -vane | sá jāyase mathyámānaḥ sáho mahát tvám āhuḥ sáhasas putrám aṅgiraḥ || 6 || 3 ||

12.

Prāgnáye bṛihaté yajñíyāya ṛitásya vṛíshṇe ásurāya mánma | ghṛitám ná yajñá āsyè súpūtaṃ gíram bhare vṛishabháya pratīcím || 1 || ṛitám cikitva ṛitám íc cikiddhy

---

10, 7 aṅgiraḥ stutáḥ. vibhva-sáham. stotṛí-bhyaḥ. utaídhi *etc.* V, 9, 7. — 11, 1 su-dákshaḥ. ghṛitá-pratīkaḥ. divi-spṛiṣā. 2 puráḥ -hitam. tri-sadhasthé. sa-rátham. sídat. su-krátuḥ. 3 ásam -mṛishṭaḥ. tvā a°. agne ā-huta. 4 sādhu-yā a°. havya-vāhanaḥ. vṛiṇānāḥ. kaví-kratum. 5 túbhya i°. manīshā. síndhum-iva a°. 6 ṣiṣriyāṇám. — 12, 1 prá a°. yajñíyāya. yajñé. sú-pūtam. 2 ít.

Digitized by Google

ṛitásya dhárā ánu tṛindhi pūrvíḥ | náhám yātúm sáhasā
ná dvayéna ṛitám sapāmy arushásya vṛíshṇaḥ || 2 || káyā no
agna ṛitáyann ṛiténa bhúvo návedā ucáthasya návyaḥ |
védā me devá ṛitupá ṛitūnáṁ náhám pátim sanitúr asyá
rāyáḥ || 3 || ké te agne ripáve bándhanāsaḥ ké pāyávaḥ sa-
nishanta dyumántaḥ | ké dhāsím agne ánṛitasya pānti ká
ásato vácasaḥ santi gopáḥ || 4 || sákhāyas te víshuṇā agna
eté śivásaḥ sánto ásivā abhūvan | ádhūrshata svayám eté
vácobhir ṛijūyaté vṛijināni bruvántaḥ || 5 || yás te agne ná-
masā yajñám íṭṭa ṛitám sá pāty arushásya vṛíshṇaḥ | tásya
ksháyaḥ prithúr á sādhúr etu prasárṣrāṇasya náhushasya
śéshaḥ || 6 || 4 ||

13.

Árcantas tvā havāmahé 'rcantaḥ sám idhīmahi | ágne
árcanta ūtáye || 1 || agné stómam manāmahe sidhrám adyá
divispṛíśaḥ | devásya draviṇasyávaḥ || 2 || agnír jushata no
gíro hótā yó mánusheshv á | sá yakshad daívyaṃ jánam
|| 3 || tvám agne sapráthā asi júshṭo hótā váreṇyaḥ | tváyā
yajñám ví tanvate || 4 || tvám agne vājasātamaṃ víprā var-
dhanti súshṭutam | sá no rāsva suvíryam || 5 || ágne nemír
arắñ iva devắṅs tvám paribhúr asi | á rắdhaṣ citrám ṛiñ-
jase || 6 || 5 ||

14.

Agníṃ stómena bodhaya samidhānó ámartyam | havyá
devéshu no dadhat || 1 || tám adhvaréshv īḷate devám mártā
ámartyam | yájishṭham mánushe jáne || 2 || tám hí śáśvanta

12, 2 ná a°. dvayéna. 3 agne. véda. ṛitu-pắḥ. ná a°.
4 ké ásataḥ. 5 agne. ṛiju-yaté. 6 íṭṭe. pra-sárṣrāṇasya. —
13, 1 havāmahe á°. 2 agnéḥ. divi-spṛíśaḥ. 4 sa-práthāḥ.
5 vāja-sắtamam víprāḥ. sú-stutam. su-víryam. 6 pari-bhúḥ.
— 14, 1 sam-idhānáḥ.

Digitized by Google

îḷate srucá devám ghṛitascútā | agním havyáya vóḷhave || 3 || agnír jātó arocata ghnán dásyūñ jyótishā támaḥ | ávindad gá apáḥ svàḥ || 4 || agním īḷényam kavím ghṛitá-prishṭham saparyata | vétu me śṛiṇávad dhávam || 5 || agním ghṛiténa vāvṛidhu stómebhir viśvácarshaṇim | svādhîbhir vacasyúbhiḥ || 6 || 6 ||

Prathamo 'nuvākaḥ.

15.

Prá vedháse kaváye védyāya gíram bhare yaśáse pūrvyáya | ghṛitáprasatto ásuraḥ suśévo rāyó dhartá dharúṇo vásvo agníḥ || 1 || ṛiténa ṛitám dharúṇam dhārayanta yajñásya śāké paramé yyòman | divó dhárman dharúṇe sedúsho nṛîñ jātaír ájātāñ abhí yé nanakshúḥ || 2 || aṅhoyúvas tanvàs tanvate ví váyo mahád dushṭáram pūrvyáya | sá saṃváto návajātas tuturyāt siṅhám ná kruddhám abhítaḥ pári shṭhuḥ || 3 || mātéva yád bhárase paprathānó jánaṃ-janaṃ dháyase cákshase ca | váyo-vayo jarase yád dádhānaḥ pári tmánā víshurūpo jigāsi || 4 || vájo nú te śávasas pātv ántam urúṃ dógham dharúṇam deva rāyáḥ | padáṃ ná tāyúr gúhā dádhāno mahó rāyé citáyann átrim aspaḥ || 5 || 7 ||

16.

Bṛihád váyo hí bhānávé 'rcā devāyāgnáye | yám mitráṃ ná práśastibhir mártāso dadhiré puráḥ || 1 || sá hí dyúbhir jánānāṃ hótā dákshasya bāhvóḥ | ví havyám agnír ānushág bhágo ná váram ṛinvati || 2 || asyá stóme maghónaḥ sakhyé vṛiddháśocishaḥ | víśvā yásmin tuvishváni sám

14, 3 ghṛita-scútā. 4 svàr *iti* svàḥ. 5 ghṛitá-prishṭham. hávam. 6 vavṛidhuḥ. viśvá-carshaṇim su-ādhîbhiḥ. — 15, 1 ghṛitá -prasattaḥ. su-śévaḥ. 2 ṛiténa. ví-oman. 3 dustáram. náva -jātaḥ. sthuḥ. 4 mātā-iva. víshu-rūpaḥ. 5 aspar *ity* aspaḥ. — 16, 1 bhānáve árca devāya a°. práśasti-bhiḥ. 3 vṛiddhá -śocishaḥ. tuvi-sváni.

Digitized by Google

aryé ṣúshmam ādadhúḥ || 3 || ádhā hy àgna eshāṃ suvíryasya maṅhánā | tám íd yahváṃ ná ródasī pári ṣrávo babhūvatuḥ || 4 || nú na éhi váryam ágne gṛiṇáná á bhara | yé vayáṃ yé ca sūráyaḥ svastí dhámahe sácotaídhi pṛitsú no vṛidhé || 5 || 8 ||

17.

Á yajñaír deva mártya itthá távyāṅsam ūtáye | agníṃ kṛité svadhvaré pūrúr īḷītávase || 1 || ásya hí sváyaṣastara āṣá vidharman mányase | táṃ nákaṃ citráṣocisham mandrám paró manīsháyā || 2 || asyá vāṣá u arcíshā yá áyukta tujá girá | divó ná yásya rétasā bṛihác chócanty arcáyaḥ || 3 || asyá krátvā vícetaso dasmásya vásu rátha á | ádhā víṣvāsu hávyo 'gnír vikshú prá ṣasyate || 4 || nú na íd dhí váryam āṣá sacanta sūráyaḥ | úrjo napād abhíshṭaye pāhí ṣagdhí svastáya utaídhi — || 5 || 9 ||

18.

Prātár agníḥ purupriyó viṣá stavetátithiḥ | víṣvāni yó ámartyo havyá márteshu ráṇyati || 1 || dvitáya mṛiktávāhase svásya dákshasya maṅhánā | índuṃ sá dhatta ānushák stotá cit te amartya || 2 || táṃ vo dīrghấyuṣocisham girá huve maghónām | árishṭo yéshāṃ rátho vy àṣvadāvann íyate || 3 || citrá vā yéshu dídhitir āsánn ukthá pánti yé | stīrṇám barhíḥ svàrṇare ṣrávāṅsi dadhire pári || 4 || yé me pañcāṣátaṃ dadúr áṣvānāṃ sadhástuti | dyumád agne máhi ṣrávo bṛihát kṛidhi maghónāṃ nṛivád amṛita nṛiṇám || 5 || 10 ||

16, 3 ā-dadhúḥ. 4 ádha hí agne. su-víryasya. ródasī *iti*. 5 nú. ā́ ihi. sácā utaídhi *etc.* V, 9, 7. — 17, 1 su-adhvaré. ilíta á°. 2 sváyasaḥ taraḥ. vi-dharman. citrá-ṣocisham. 3 vaí asaú. áyukta. bṛihát ṣ°. 4 ví-cetasaḥ. ráthe. ádha. 5 nú. hí. svastáye. — 18, 1 puru-priyáḥ. viṣáḥ staveta á°. 2 mṛiktá-vāhase. dhatte. 3 dīrghấyu-ṣocisham. ví aṣva-dāvan. 4 svàḥ-nare. 5 sadhá-stuti.

Digitized by Google

19.

Abhy àvasthāḥ prá jāyante prá vavrér vavríṣ ciketa | upásthe mātúr ví cashṭe || 1 || juhuré ví citáyantó 'nimisham nṛimṇám pānti | á dṛiḷhám púram vivisuḥ || 2 || á ṣvaitreyásya jantávo dyumád vardhanta kṛishṭáyaḥ | nishkágrīvo bṛihádukṭha enā́ mádhvā ná vājayúḥ || 3 || priyáṃ dugdhám ná kā́myam ájāmi jāmyóḥ sácā | gharmó ná vā́jajaṭharó 'dabdhaḥ ṣā́ṣvato dábhaḥ || 4 || kríḷan no raṣma á bhuvaḥ sám bhā́smanā vāyúnā vévidānaḥ | tá asya san dhṛishájo ná tigmā́ḥ súsaṃṣitā vakshyò vakshaṇesthāḥ || 5 || 11 ||

20.

Yám agne vājasātama tvā́m cin mányase rayím | tā́m no gīrbhíḥ ṣravāyyam devatrā́ panayā yújam || 1 || yé agne nérāyanti te vṛiddhā́ ugrásya ṣávasaḥ | ápa dvésho ápa hváro 'nyávratasya sascire || 2 || hótāram tvā vṛiṇīmahé 'gne dákshasya sā́dhanam | yajñéshu pūrvyā́m girā́ práyasvanto havāmahe || 3 || itthā́ yáthā ta ūtáye sáhasāvan divé-dive | rāyá ṛitā́ya sukrato góbhiḥ shyāma sadhamā́do vīraíḥ syāma sadhamā́daḥ || 4 || 12 ||

21.

Manushvát tvā ní dhīmahi manushvát sám idhīmahi | ágne manushvád aṅgiro devā́n devayaté yaja || 1 || tvā́m hí mā́nushe jáné 'gne súprīta idhyáse | srúcas tvā yanty ānushák sújāta sárpirāsute || 2 || tvā́m víṣve sajóshaso devā́so dūtā́m akrata | saparyántas tvā kave yajñéshu devā́m īḷate

---

19, 1 abhí ava-sthā́ḥ. upá-sthe. 2 citáyantaḥ áni-misham. 3 nishká-grīvaḥ bṛihát-ukthaḥ. 4 vā́ja-jaṭharaḥ á°. 5 raṣme. sú-saṃṣitāḥ. vakshaṇe-sthā́ḥ. — 20, 1 vāja-sātama. cit. panaya. 2 ná r°. anyá-vratasya. 3 vṛiṇīmahe á°. 4 te. rāyé. sukrato *iti* su-krato. syāma. sadha-mā́daḥ (2). — 21, 1 d. d. y. 15, 12. 2 jáne á°. sú-prīṭaḥ. sú-jāta sárpiḥ-āsute. 3 sa-jóshasaḥ.

Digitized by Google

|| 3 || devám vo devayajyáyāgním ílīta mártyaḥ | sámiddhaḥ ṣukra dīdihy ṛitásya yónim ásadaḥ sasásya yónim ásadaḥ || 4 || 13 ||

22.

Prá viṣvasāmann atrivád árcā pāvakáśocishe | yó adhvaréshv ídyo hótā mandrátamo viśí || 1 || ny àgním jātávedasam dádhātā devám ṛitvíjam | prá yajñá etv ānushág adyá devávyacastamaḥ || 2 || cikitvínmanasam tvā devám mártāsa ūtáye | várenyasya té 'vasa iyānáso amanmahi || 3 || ágne cikiddhy àsyá na idám vácaḥ sahasya | tám tvā suṣipra dampate stómair vardhanty átrayo gīrbhíḥ ṣumbhanty átrayaḥ || 4 || 14 ||

23. 377

Ágne sáhantam á bhara dyumnásya prāsáhā rayím | víṣvā yáṣ carshaṇír abhy àśá vájeshu sāsáhat || 1 || tám agne pṛitanāsháham rayím sahasva á bhara | tvám hí satyó ádbhuto dātá vájasya gómataḥ || 2 || víṣve hí tvā sajóshaso jánāso vṛiktábarhishaḥ | hótāram sádmasu priyám vyánti váryā purú || 3 || sá hí shmā viṣvácarshaṇir abhímāti sáho dadhé | ágna eshú kshayeshv á reván naḥ ṣukra dīdihi dyumát pāvaka dīdihi || 4 || 15 ||

24.

Ágne tvám no ántama utá trātá ṣivó bhavā varūthyàḥ | vásur agnír vásuṣravā áchā nakshi dyumáttamam rayím

---

21, 4 deva-yajyáyā a°. sám-iddhaḥ. á asadaḥ (2). — 22, 1 viṣva -sāman. árca pāvaká-ṣocishe. 2 ní a° jātá-vedasam dádhāta. adyá devávyacaḥ-tamaḥ. 3 cikitvít-manasam. te á°. 4 cikiddhí a°. su -ṣipra dam-pate. — 23, 1 pra-sáhā. víṣvāḥ. abhí āśá. sasáhat. 2 pṛitanā-sáham. 3 sa-jóshasaḥ. vṛiktá-barhishaḥ. 4 sma viṣvá -carshaṇiḥ abhí-māti. ágne. revát. — 24, 1 bhava. 2 vásu -ṣravāḥ ácha.

Digitized by Google

dāḥ || 2 || sá no bodhi ṣrudhí hávam urushyá ṇo aghāyatáḥ samasmāt | tám tvā ṣocishṭha dīdivaḥ sumnáya nūnám īmahe sákhibhyaḥ || 4 || 16 ||

379

25.

Áchā vo agním ávase devám gāsi sá no vásuḥ | rāsat putrá ṛishūṇám ṛitávā parshati dvisháḥ || 1 || sá hí satyó yám púrve cid devásaṣ cid yám īdhiré | hótāram mandrájihvam ít sudītíbhir vibhávasum || 2 || sá no dhītí várishṭhayā ṣréshṭhayā ca sumatyá | ágne rāyó didīhi naḥ suvṛiktíbhir vareṇya || 3 || agnír devéshu rājaty agnír márteshv āviṣán | agnír no havyavāhano 'gním dhībhíḥ saparyata || 4 || agnís tuvíṣravastamam tuvíbrahmāṇam uttamám | atūrtam ṣrāvayátpatim putrám dadāti dāṣúshe || 5 || 17 ||

agnír dadāti sátpatim sāsāha yó yudhá nṛíbhiḥ | agnír átyam raghushyádam jétāram áparājitam || 6 || yád váhishṭham tád agnáye bṛihád arca vibhāvaso | máhishīva tvád rayís tvád vájā úd īrate || 7 || táva dyumánto arcáyo grávevocyate bṛihát | utó te tanyatúr yathā svánó arta tmánā diváḥ || 8 || evấn agním vasūyávaḥ sahasānám vavandima | sá no víṣvā áti dvíshaḥ párshan nāvéva sukrátuḥ || 9 || 18 ||

26.

Ágne pāvaka rocíshā mandráyā deva jihváyā | á devấn vakshi yákshi ca || 1 || tám tvā ghṛitasnav īmahe citrabhāno svardṛíṣam | devấn á vītáye vaha || 2 || vītíhotram tvā kave dyumántam sám idhīmahi | ágne bṛihántam adhvaré || 3 ||

24, 3 ṣrudhí. urushyá naḥ agha-yataḥ. — 25, 1 ácha. ṛitá-vā. 2 mandrá-jihvam. sudītí-bhiḥ vibhấ-vasum. 3 su-matyấ. suvṛiktí -bhiḥ. 4 ā-viṣán. havya-vấhanaḥ. 5 tuvíṣravaḥ-tamam tuví -brahmāṇam. ṣravayát-patim. 6 sát-patim. sasấha. raghu-syádam. áparā-jitam 7 vibhāvaso *iti* vibhā-vaso máhishī-iva. 8 grấvā -iva u°. utó *iti*. 9 evá. vasu-yávaḥ. párshat nāvấ-iva su-krátuḥ. — 26, 2 ghṛitasno *iti* ghṛita-sno. citra-bhāno *iti* citra-bhāno svaḥ -dṛíṣam. 3 vītí-hotram.

Digitized by Google

ágne víśvebhir á gahi devébhir havyádātaye | hótāraṃ tvā vṛiṇīmahe || 4 || yájamānāya sunvatá ágne suvíryaṃ vaha | devaír á satsi barhíshi || 5 || 19 ||

samidhānáḥ sahasrajid ágne dhármāṇi pushyasi | devá nāṃ dūtá ukthyàḥ || 6 || ny àgníṃ jātávedasaṃ hotraváhaṃ yávishṭhyam | dádhātā devám ṛitvíjam || 7 || prá yajñá etv ānushág adyá devávyacastamaḥ | stṛiṇītá barhír āsáde || 8 || édám marúto aśvínā mitráḥ sīdantu váruṇaḥ | devāśaḥ sárvayā viśá || 9 || 20 ||

27.

Ánasvantā sátpatir māmahe me gávā cétishṭho ásuro maghónaḥ | traivṛishṇó agne daśábhiḥ sahásrair vaíśvānara tryàruṇas ciketa || 1 || yó me śatá ca viṃśatíṃ ca gónāṃ hárī ca yuktá sudhúrā dádāti | vaíśvānara súshṭuto vāvṛidhānó 'gne yácha tryàruṇāya śárma || 2 || evá te agne sumatíṃ cakānó návishṭhāya navamáṃ trasádasyuḥ | yó me gíras tuvijātásya pūrvír yukténābhí tryàruṇo gṛiṇáti || 3 || yó ma íti pravócaty áśvamedhāya sūráye | dádad ṛicá saníṃ yaté dádan medhám ṛitāyaté || 4 || yásya mā parushấḥ śatám uddharsháyanty ukshánaḥ | áśvamedhasya dấnāḥ sómā iva tryàśiraḥ || 5 || índrāgnī śatadávny áśvamedhe suvíryam | kshatráṃ dhārayatam bṛihád diví sūryam ivājáram || 6 || 21 ||

28.

Sámiddho agnír diví śocír aśret pratyáñ ushásam urviyá ví bhāti | éti prácī viśvávārā námobhir devấñ îḷānā

26, 4 havyá-dātaye. 5 sunvaté ấ a° su-víryam. d. ấ. s. b. 12, 4. 6 sam-idhānáḥ sahasra-jit. 7 n. a. j. V, 22. 2. hotra-váham. d. d. ṛi. V, 22, 2. 8a = V, 22, 2. ā-sáde. 9 ấ i°. — 27, 1 sát-patiḥ mamahe. trí-aruṇaḥ. 2 hárī *iti*. su-dhúrā. sú-stutaḥ va°. ágne. trí-aruṇāya. 3 evá. su-matím. tuvi-jātásya. yukténa a° trí-aruṇaḥ. 4 me. pra-vócati áśva-medhāya. dádat. ṛita-yaté. 5 ut-harsháyanti. áśva-medhasya. trí-āśiraḥ. 6 índrāgnī *iti* śata-dávni áśva-medhe su-víryam. sūryam-iva a°. — 28, 1 sám-iddhaḥ. viśvá-vārā.

Digitized by Google

havíshā ghṛitácī || 1 || samidhyámāno amṛítasya rājasi havísh kṛiṇvántaṃ sacase svastáye | víśvaṃ sá dhatte drávi-ṇaṃ yám ínvasy ātithyám agne ní ca dhatta ít puráḥ || 2 || ágne śárdha mahaté saúbhagāya táva dyumnány uttamáni santu | sáṃ jāspatyáṃ suyámam á kṛiṇushva śatrūyatām abhí tishṭhā máhāṅsi || 3 || sámiddhasya prámahasó 'gne vánde táva śríyam | vṛishabhó dyumnávāṅ asi sám adhvaréshv idhyase || 4 || sámiddho agna āhuta devắn yakshi svadhvara | tvám hí havyavāḷ ási || 5 || á juhotā duvasyátāgním prayaty àdhvaré | vṛiṇīdhváṃ havyavắhanam || 6 || 22 ||

29.

Try àryamá mánusho devátātā trí rocaná divyá dhārayanta | árcanti tvā marútaḥ pūtádakshās tvám eshām ṛíshir indrāsi dhíraḥ || 1 || ánu yád īm marúto mandasānám árcann índram papivắṅsaṃ sutásya | ádatta vájram abhí yád áhiṃ hánn apó yahvír asrijat sártavá u || 2 || utá brahmāṇo maruto me asyéndraḥ sómasya súshutasya peyāḥ | tád dhí havyám mánushe gá ávindad áhann áhim papivắṅ índro asya || 3 || ád ródasī vitaráṃ ví shkabhāyat saṃvivyānáś cid bhiyáse mṛigáṃ kaḥ | jígartim índro apajárgurāṇaḥ práti śvasántam áva dānavám han || 4 || ádha krátvā maghavan túbhyaṃ devá ánu víśve adaduḥ somapéyam | yát sūryasya harítaḥ pátantīḥ puráḥ satír úparā étaśe káḥ || 5 || 23 ||

náva yád asya navatíṃ ca bhogắn sākáṃ vájreṇa maghávā vivṛiścát | árcantíndram marútaḥ sadhásthe traíshṭu-

28, 2 sam-idhyámānaḥ. havíḥ. dhatte. 3 jāḥpatyám su-yámam. śatru-yatām. tishṭha. 4 sám-iddhasya prá-mahasaḥ á°. 5 sám-iddhaḥ agne ā-huta. su-adhvara. havya-vāt. 6 juhota duvásyata a° pra-yatí a°. havya-vắhanam. — 29, 1 trí a°. pūtá-dakshāḥ. indra asi. 2 á adatta. sártavaí. 3 asya í°. sú-sutasya. hí. 4 ródasī *iti*. skabhāyat sam-vivyānáḥ. kar *iti* kaḥ. apa-járgurāṇaḥ. hann *iti* han. 5 soma-péyam. kár *iti* káḥ. 6 vi-vṛiścát árcanti í°. sadhá-sthe traístubhena.

Digitized by Google

bhena vácasā bādhata dyām || 6 || sákhā sákhye apacat tūyam agnír asyá krátvā mahishá trí ṣatáni | trí sākám índro mánushaḥ sárāṅsi sutám pibad vṛitrahátyāya sómam || 7 || trí yác chatá mahishāṇām ágho más trí sárāṅsi maghávā somyápāḥ | kārám ná víṣve ahvanta devá bháram índrāya yád áhim jaghāna || 8 || uṣánā yát sahasyaìr áyātam gṛihám indra jūjuvānébhir áṣvaiḥ | vanvánó átra sárátham yayātha kútsena devaír ávanor ha ṣúshṇam || 9 || prányác cakrám avṛihaḥ sūryasya kútsāyānyád várivo yátave 'kaḥ | anáso dásyūṅr amṛiṇo vadhéna ní duryoṇá āvṛiṇān mṛidhrávācaḥ || 10 || 24 ||

stómāsas tvā gaúrivīter avardhann árandhayo vaidathināya píprum | á tvām ṛijíṣvā sakhyáya cakre pácan paktír ápibaḥ sómam asya || 11 || návagvāsaḥ sutásomāsa índram dáṣagvāso abhy àrcanty arkaíḥ | gávyam cid ūrvám apidhānavantam tám cin náraḥ ṣaṣamānā ápa vran || 12 || kathó nú te pári carāṇi vidván vīryà maghavann yā cakártha | yā co nú návyā kṛiṇávaḥ ṣavishṭha préd u tā te vidátheshu bravāma || 13 || etā víṣvā cakṛivāṅ indra bhūry áparīto janúshā vīryèṇa | yā cin nú vajrin kṛiṇávo dadhṛishvān ná te vartā távishyā asti tásyāḥ || 14 || índra bráhma kriyámāṇā jushasva yā te ṣavishṭha návyā ákarma | vástreva bhadrā súkṛitā vasūyū rátham ná dhíraḥ svápā atakṣam || 15 || 25 ||

30.

Kvà syá vīráḥ kó apaṣyad índram sukhárátham íya-

29, 7 vṛitra-hátyāya. 8 yát ṣ°. somyā á°. devāḥ. 9 sa -rátham. 10 prá anyát. kútsāya a°. akar *ity* akaḥ. duryoṇé avṛiṇak mṛidhrá-vācah. 11 gaúri-vīteḥ. 12 náva-gvāsaḥ sutá -somāsaḥ. dáṣa-gvāsaḥ abhí a°. apidhāna-vantam. cit. 13 kathó *iti*. co *iti*. prá ít. 14 ápari-itaḥ. cit. 15 vástrā-iva. sú -kṛitā vasu-yúḥ. su-ápāḥ. — 30, 1 sukhá-ratham.

Digitized by Google

mānaṃ háribhyām | yó rāyá vajrí sutásomam ichán tád óko gántā puruhūtá ūtí || 1 || ávācacaksham padám asya sasvár ugráṃ nidhātúr ánv āyam ichán | ápricham anyáñ utá té ma āhur índraṃ náro bubudhānā́ aṣema || 2 || prá nú vayáṃ suté yá te kṛitánindra brávāma yáni no jújoshaḥ | védad ávidvāñ chriṇávac ca vidván váhate 'yám maghávā sárvasenaḥ || 3 || sthirám mánaṣ cakṛishe jātá indra véshíd éko yudháye bhū́yasaṣ cit | áṣmānaṃ cic chávasā didyuto ví vidó gávām ūrvám usríyāṇām || 4 || paró yát tvám paramá ājánishṭhāḥ parāváti ṣṛútyaṃ náma bíbhrat | átaṣ cid índrād abhayanta devā́ víṣvā apó ajayad dāsápatnīḥ || 5 || 26 ||

túbhyéd eté marútaḥ suṣévā árcanty arkáṃ sunvánty ándhaḥ | áhim ohānám apá āṣáyānam prá māyábhir māyínaṃ sakshad índraḥ || 6 || ví shū́ mṛídho janúshā dā́nam ínvann áhan gávā maghavan saṃcakānáḥ | átrā dāsásya námuceḥ ṣíro yád ávartayo mánave gātúm ichán || 7 || yújaṃ hí mā́m ákṛithā ā́d íd indra ṣíro dāsásya námucer mathāyán | áṣmānaṃ cit svaryàṃ vártamānam prá cakríyeva ródasī marúdbhyaḥ || 8 || stríyo hí dāsá áyudhāni cakré kím mā karann abalā́ asya sénāḥ | antár hy ákhyad ubhé asya dhéne áthópa praíd yudháye dásyum índraḥ || 9 || sám átra gā́vo 'bhíto 'navantehéha vatsaír víyutā yád ásan | sáṃ tā́ índro asṛijad asya ṣākaír yád īṃ sómāsaḥ súshutā ámandan || 10 || 27 ||

yád īṃ sómā babhrúdhūtā ámandann ároravīd vṛishabháḥ sádaneshu | puraṃdaráḥ papivā́ñ índro asya púnar

---

30, 1 sutá-somam. puru-hūtáḥ. 2 áva aº. ni-dhātúḥ. me. 3 kṛitáni íº. ṣriṇávat. sárva-senaḥ. 4 véshi ít. cit ṣº. 5 ā́-jánishṭhāḥ. devā́ḥ. dāsá-patnīḥ. 6 túbhya ít. su-ṣévāḥ. ā́-ṣáyānam. 7 sú. sam-cakānáḥ átra. 8 cakríyā-iva ródasī *iti*. 9 hí. ubhé *iti*. dhéne *iti* átha úpa prá ait. 10 anavanta ibá-iha. ví-yutāḥ. sú-sutāḥ. 11 sómāḥ babhrú-dhūtāḥ. sádaneshu puram-daráḥ.

Digitized by Google

gávām adadād usríyāṇām || 11 || bhadrám idáṃ ruṣámā agne akran gávāṃ catvári dádataḥ sahásrā | ṛiṇaṃcayásya práyatā maghấni práty agrabhīshma nṛítamasya nṛiṇấm || 12 || supéṣasam máva sṛijanty ástaṃ gávāṃ sahásrai ruṣámāso agne | tīvrấ índram amamanduḥ sutáso 'któr vyùshṭau páritakmyāyāḥ || 13 || aúchat sấ rấtrī páritakmyā yấṅ ṛiṇaṃcayé rájani ruṣámānām | átyo ná vājí raghúr ajyámāno babhrúṣ catvấry asanat sahásrā || 14 || cátuḥsahasraṃ gávyasya paṣváḥ práty agrabhīshma ruṣámeshv agne | gharmáṣ cit taptáḥ pravṛíje yá ấsīd ayasmáyas tám v ádāma víprāḥ || 15 || [28] ||

91.

Índro ráthāya pravátaṃ kṛiṇoti yám adhyásthān maghávā vājayántam | yūthéva paṣvó vy ùnoti gopấ árishṭo yāti prathamáḥ síshāsan || 1 || ấ prá drava harivo mấ ví venaḥ píṣaṅgarāte abhí naḥ sacasva | nahí tvád indra vásyo anyád ásty amenấṇṣ cij jánivataṣ cakartha || 2 || úd yát sáhaḥ sáhasa ájanishṭa dédishṭa índra indriyấṇi víṣvā | prấcodayat sudúghā vavré antár ví jyótishā saṃvavṛitvát támo 'vaḥ || 3 || ánavas te rátham áṣvāya takshan tváshṭā vájram puruhūta dyumántam | brahmấṇa índram maháyanto arkaír ávardhayann áhaye hántavấ u || 4 || vríshṇe yát te vríshaṇo arkám árcān índra grấvāṇo áditiḥ sajóshāḥ | anaṣvấso yé paváyo 'rathấ índreshitā abhy ávartanta dásyūn || 5 || [29] ||

prá te pūrvāṇi káraṇāni vocam prá nūtanā maghavan yấ cakártha | ṣáktīvo yád vibhárā ródasī ubhé jáyann apó

30, 12 ṛiṇam-cayásya prá-yatā. 13 su-péṣasam mā áva. sahásraiḥ. ví-ushṭau pári-takmyāyāḥ. 14 pári-takmyā yấ ṛiṇam -cayé. 15 cátuḥ-sahasram. pra-vṛíje. — 31, 1 adhi-ásthāt. yūthấ -iva. ví u°. síṣāsan. 2 píṣaṅga-rāte. cit. 3 ấ á° dédishṭe. prá a° su-dúghāḥ. sam-vavṛitvát. avar *ity* avaḥ. 4 puru-hūta. hántavaí. 5 sa-jóshāḥ. índra-ishitāḥ abhí. 6 ṣákti-vaḥ. vi-bhárāḥ ródasī *iti* ubhé *iti*.

Digitized by Google

mánave dā́nucitrāḥ || 6 || tád ín nú te káraṇam dasma vipráhiṃ yád ghnánn ójo átrámimīthāḥ | śúshṇasya cit pári māyā́ agribhṇāḥ prapitvám yánn ápa dásyūñr asedhaḥ || 7 || tvám apó yádave turvā́śāyā́ramayaḥ sudúghāḥ párā indra | ugrám ayātam ávaho ha kútsaṃ sáṃ ha yád vām uśánā́ranta devā́ḥ || 8 || índrākutsā váhamānā ráthenā́ vām átyā ápi kárṇe vahantu | níḥ shīm adbhyó dhámatho níḥ shadhásthān maghóno hṛidó varathas támāṅsi || 9 || vā́tasya yuktā́n suyújaś cid áśvān kavíś cid eshó ajagann avasyúḥ | víśve te átra marútaḥ sákhāya índra bráhmāṇi távishīm avardhan || 10 || 30 ||

śū́raś cid ráthaṃ páritakmyāyām pū́rvaṃ karad úparaṃ jūjuvā́ṅsam | bhárac cakrám étaśaḥ sáṃ riṇāti puró dádhat sanishyati krátuṃ naḥ || 11 || áyāṃ janā abhicákshe jagāméndraḥ sákhāyaṃ sutásomam ichán | vádan grā́vā́va védim bhriyāte yásya jīrám adhvaryávaś cáranti || 12 || yé cākánanta cākánanta nū́ té mártā amṛita mó té áṅha áran | vāvandhí yájyūñr utá téshu dhehy ójo jáneshu yéshu te syā́ma || 13 || 31 ||

32.

Ádardar útsam ásṛijo ví khā́ni tvám arṇavā́n badbadhānā́ñ aramṇāḥ | mahántam indra párvataṃ ví yád vā́ḥ sṛijó ví dhárā áva dānavám han || 1 || tvám útsā́ñ ṛitúbhir badbadhānā́ñ áraṅha ūdhaḥ párvatasya vajrin | áhiṃ cid ugra práyutaṃ śáyānaṃ jaghanvā́ñ indra távishīm adhatthāḥ || 2 || tyásya cin maható nír mṛigásya vádhar jaghāna

---

31, 6 dā́nu-citrāḥ. 7 ít. vipra á°. átra á°. pra-pitvám. turváśāya á° su-dúghāḥ. uśánā á°. 9 ráthena ā́. sīm. sadhá-sthāt. 10 su-yújaḥ. 11 pári-takmyāyām. bhárat. 12 ā́ ayám. abhi-cákshe jagāma í°. sutá-somam. grā́vā áva. 13 nú. mó *iti*. ā́ a° vavandhí. — 32, 1 vár *iti* váḥ. hann *iti* han. 2 prá-yutam. 3 cit. vádhaḥ.

Digitized by Google

távishībhir índraḥ | yá éka íd apratír mányamāna ád asmād anyó ajanishṭa távyān || 3 || tyám cid eshām svadháyā mádantam mihó nápātam suvṛídham tamogám | vríshaprabharmā dānavásya bhámam vájreṇa vajrí ní jaghāna śúshṇam || 4 || tyám cid asya krátubhir níshattam amarmáṇo vidád íd asya márma | yád īm sukshatra prábhṛitā mádasya yúyutsantam támasi harmyé dháḥ || 5 || tyám cid itthá katpayám śáyānam asūryé támasi vāvṛidhānám | tám cin mandānó vṛishabháḥ sutásyoccaír índro apagūryā jaghāna || 6 || 32 ||

úd yád índro mahaté dānavāya vádhar yámishṭa sáho ápratītam | yád īm vájrasya prábhṛitau dadábha víśvasya jantór adhamám cakāra || 7 || tyám cid árṇam madhupám śáyānam asinvám vavrám máhy ádad ugráḥ | apádam atrám mahatá vadhéna ní duryoṇá āvṛiṇañ mṛidhrávācam || 8 || kó asya śúshmam távishīm varāta éko dhánā bharate ápratītaḥ | imé cid asya jráyaso nú devī índrasyaújaso bhiyásā jihāte || 9 || ny àsmai devī svádhitir jihīta índrāya gātúr uśatíva yeme | sám yád ójo yuváte víśvam ābhir ánu svadhávne kshitáyo namanta || 10 || ékam nú tvā sátpatim páñcajanyam jātám śṛiṇomi yaśásam jáneshu | tám me jagṛibhra āśáso návishṭham doshá vástor hávamānāsa índram || 11 || evá hí tvám ṛituthá yātáyantam maghá víprebhyo dádatam śṛiṇómi | kím te brahmáṇo gṛihate sákhāyo yé tvāyá nidadhúḥ kámam indra || 12 || 33 ||

Prathamo 'dhyāyaḥ.
Dvitīyo 'nuvākaḥ.

32, 4 su-vṛídham tamaḥ-gám vrísha-prabharmā. 5 ní-sattam. su-kshatra prá-bhṛitā. 6 vavṛidhānám. cit. sutásya u°. apa-gūrya. 7 vádhaḥ. áprati-itam. prá-bhṛitau. 8 madhu-pám. duryoné avṛiṇak mṛidhrá-vācam. 9 varāte. áprati-itaḥ imé *iti*. devī *iti* índrasya ó°. jihāte *iti*. 10 ní a°. svá-dhitiḥ jihīte. uśatí-iva. 11 sát-patim. jagṛibhre ā-śásaḥ. 12 evá. ni-dadhúḥ.

Digitized by Google

33.

Máhi mahé taváse dīdhye nṛín índrāyetthā́ taváse átavyān | yó asmai sumatíṃ vā́jasātau stutó jáne samaryàs cikéta || 1 || sá tvám na indra dhiyasānó arkaír hárīṇāṃ vṛishan yóktram aṣreḥ | yá itthā́ maghavann ánu jóshaṃ vāksho abhí prā́ryāḥ sakshi jánān || 2 || ná té ta indrābhy àsmád ṛishvā́yuktāso abrahmátā yád ásan | tíshṭhā rátham ádhi táṃ vajrahastā́ raṣmíṃ deva yamase svā́ṣvaḥ || 3 || purú yát ta indra sánty ukthā́ gáve cakárthorvárāsu yúdhyan | tatakshé sū́ryāya cid ókasi své vṛíshā samátsu dāsásya nā́ma cit || 4 || vayáṃ té ta indra yé ca náraḥ ṣárdho jajñānā́ yātā́s ca ráthāḥ | ásmā́ñ jagamyād ahiṣushma sátvā bhágo ná hávyaḥ prabhṛithéshu cā́ruḥ || 5 || 1 ||

paprikshéṇyam iṇdra tvé hy ójo nṛimṇáni ca nṛitámāno ámartaḥ | sá na énīṃ vasavāno rayíṃ dāḥ prā́ryā́ stushe tuvimaghásya dā́nam || 6 || evā́ na indrotíbhir ava pāhí gṛiṇatáḥ ṣūra kārū́n | utá tvácam dā́dato vā́jasātau piprīhí mádhvaḥ súshutasya cā́roḥ || 7 || utá tyé mā paurukutsyásya sūrés trasádasyor hiraṇíno rárāṇāḥ | váhantu mā dā́ṣa ṣyétāso asya gairikshitásya krátubhir nú saṣce || 8 || utá tyé mā mārutā́ṣvasya ṣóṇāḥ krátvāmaghāso vidáthasya rātaú | sahásrā me cyávatāro dádāna ānūkám aryó vápushe nā́rcat || 9 || utá tyé mā dhvanyàsya júshṭā lakshmaṇyàsya surúco yátānāḥ | mahnā́ rāyáḥ saṃváraṇasya ṛísher vrajáṃ ná gávaḥ práyatā ápi gman || 10 || 2 ||

33, 1 índrāya i°. su-matím vā́ja-sātau. sa-maryàḥ. 2 prá a°. 3 te indra abhí a" ṛishva á°. tíshṭha. vajrā-hasta ā́. su-áṣvaḥ. 4 purú. te. cakártha u°. samát-su. 5 te. jajñānā́ḥ. ā́ a°. ahi-ṣushma. pra-bhṛithéshu. 6 tvé *iti* hí. prá aryáḥ tuvi-maghásya. 7 evā́. indra ū°. vā́ja-sātau. sú-sutasya. 9 mārutā́-aṣvasya. krátvā-maghāsaḥ. ná ā°. 10 júshṭāḥ. su-rúcaḥ. sam-váraṇasya. prá-yatāḥ.

Digitized by Google

34.

Ájātaṣatrum ajárā svàrvaty ánu svadhámitā dasmám īyate | sunótana pácata bráhmavāhase purushṭutáya prataráṃ dadhātana || 1 || á yáḥ sómena jaṭháram ápipratámandata maghávā mádhvo ándhasaḥ | yád īm mṛigáya hántave mahávadhaḥ sahásrabhṛishṭim uṣánā vadháṃ yámat || 2 || yó asmai ghraṅsá utá vā yá údhani sómaṃ sunóti bhávati dyumáň áha | ápāpa ṣakrás tatanúshṭim ūhati tanúṣubhram maghávā yáḥ kavāsakháḥ || 3 || yásyávadhīt pitáraṃ yásya mātáraṃ yásya ṣakró bhrátaraṃ náta īshate | vétíd v asya práyatā yataṃkaró ná kílbishād īshate vásva ākaráḥ || 4 || ná pañcábhir daṣábhir vashṭy árábhaṃ násunvatā sacate púshyatā caná | jináti véd amuyá`hánti vā dhúnir á devayúm bhajati gómati vrajé || 5 || 3 ||

vitvákshaṇaḥ sámṛitau cakramāsajó 'sunvato víshuṇaḥ sunvató vṛidháḥ | índro víṣvasya damitá vibhíshaṇo yathāvaṣáṃ nayati dásam áryaḥ || 6 || sám īm paṇér ajati bhójanam mushé ví dāṣúshe bhajati sūnáraṃ vásu | durgé caṇá dhriyate víṣva á purú jáno yó asya távishīm ácukrudhat || 7 || sáṃ yáj jánau sudhánau viṣváṣardhasāv áved índro maghávā góshu ṣubhríshu | yújaṃ hy ànyám ákṛita pravepany úd īṃ gávyaṃ ṣrijate sátvabhir dhúniḥ || 8 || sahasrasáṃ ágniveṣiṃ gṛiṇīshe ṣátrim agna upamáṃ ketúm aryáḥ | tásmā ápaḥ saṃyátaḥ pīpayanta tásmin kshatrám ámavat teshám astu || 9 || 4 ||

34, 1 ájāta-ṣatrum. svàḥ-vatī. svadhā á°. bráhma-vāhase puru-stutáya. 2 ápiprata á°. mahā-vadhaḥ sahásra-bhṛishṭim. 3 ghraṅsé. ápa-apa. tanū-ṣubhram. kava-sakháḥ. 4 yásya á°. ná á°. véti ít. prá-yatā yatam-karáḥ. ā-karáḥ. 5 ā-rábham ná á° vā ít. 6 ví-tvákshaṇaḥ sám-ṛitau cakram-āsajáḥ á°. vi-bhíshaṇaḥ yathā-vaṣám. 7 duḥ-gé. 8 yát. su-dhánau viṣvá-ṣardhasau. hí a°. pra-vepaní. 9 sahasra-sām. agne upa-mām. tásmai. sam-yátaḥ.

Digitized by Google

35.

Yás te sádhishṭhó 'vasa índra krátush ṭám á bhara | asmábhyaṃ carshaṇīsáhaṃ sásniṃ vájeshu dushṭáram || 1 || yád indra te cátasro yác chūra sánti tisráḥ | yád vā páñca kshitīnám ávas tát sú na á bhara || 2 || á té 'vo várenyaṃ vṛíshantamasya hūmahe | vṛíshajūtir hí jajñishá ābhúbhir indra turváṇiḥ || 3 || vṛíshā hy ási rádhase jajñishé vṛíshṇi te ṣávaḥ | svákshatraṃ te dhṛishán mánaḥ satrāhám indra paúṅsyam || 4 || tváṃ tám indra mártyam amitrayántam adrivaḥ | sarvarathá ṣatakrato ní yāhi ṣavasas pate || 5 || 5 ||

tvám íd vṛitrahantama jánāso vṛiktábarhishaḥ | ugrám pūrvíshu pūrvyáṃ hávante vájasātaye || 6 || asmákam indra dushṭáram puroyávānam ājíshu | sayávānaṃ dháne-dhane vājayántam avā ratham || 7 || asmákam indréhi no ratham avā púraṃdhyā | vayáṃ ṣavishṭha váryaṃ diví ṣrávo dadhīmahi diví stómam manāmahe || 8 || 6 ||

36.

Sá á gamad índro yó vásūnāṃ cíketad dátuṃ dámano ṛayīṇám | dhanvacaró ná váṅsagas tṛishāṇáṣ cakamānáḥ pibatu dugdhám aṅsúm || 1 || á te hánū harivaḥ ṣūra ṣípre rúhat sómo ná párvatasya pṛishṭhé | ánu tvā rājann árvato ná hinván gīrbhír madema puruhūta víṣve || 2 || cakráṃ ná vṛittám puruhūta vepate máno bhiyá me ámater íd adrivaḥ | ráthād ádhi tvā jaritá sadāvṛidha kuvín nú stoshan maghavan purūvásuḥ || 3 || eshá gráveva jaritá ta indréyarti vácam bṛihád āṣushāṇáḥ | prá savyéna maghavan

35, 1 sádhishṭhaḥ ávase. krátuḥ tám. carshaṇi-sáham. dustáram. 2 yát ṣ°. 3 te á°. vṛísha-jūtiḥ. jajñishé ā-bhúbhiḥ. 4 hí. svá-kshatram. dhṛishát. satrā-hám. 5 sarva-rathā ṣatakrato *iti* ṣata-krato. 6 vṛitrahan-tama. vṛiktá-barhishaḥ. vája-sātaye. 7 dustáram puraḥ-yávānam. sa-yávānam. ava. 8 indra á ihi. ava púram-dhyā. — 36, 1 dhanva-caráḥ. 2 hánū *iti*. ṣípre *iti*. puru-hūta. 3 puru-hūta. sadā-vṛidha kuvít. stoshat. puru-vásuḥ. 4 grávā-iva. te indra í°.

Digitized by Google

yáṅsi rāyáḥ prá dakshiṇíd dharivo mấ ví venaḥ || 4 || vṛíshā tvā vṛíshaṇaṃ vardhatu dyaúr vṛíshā vṛíshabhyāṃ vahase háribhyām | sá no vṛíshā vṛísharathaḥ susipra vṛíshakrato vṛíshā vajrin bháre dhāḥ || 5 || yó róhitau vājínau vājínīvān tribhíḥ ṣataíḥ sácamānāv ádishṭa | yűne sám asmai kshitáyo namantāṃ ṣrutárathāya maruto duvoyấ || 6 || 7 ||

37.

Sám bhānúnā yatate sűryasyājúhvāno ghṛitápṛishṭhaḥ sváñcāḥ | tásmā ámṛidhrā usháso vy ùchān yá índrāya sunávāméty ấha || 1 || sámiddhāgnir vanavat stīrṇábarhir yuktágrāvā sutásomo jarāte | grávāṇo yásyeshiráṃ vádanty áyad adhvaryúr havíshāva síndhum || 2 || vadhűr iyám pátim ichánty eti yá īṃ váhāte máhishīm ishirám | ásya ṣravasyād rátha á ca ghoshāt purű sahásrā pári vartayāte || 3 || ná sá rấjā vyathate yásminn índras tīvráṃ sómam píbati gósakhāyam | á satvanaír ájati hánti vṛitráṃ kshéti kshitíḥ subhágo nấma púshyan || 4 || púshyāt kshéme abhí yóge bhavāty ubhé vṛítau saṃyatí sáṃ jayāti | priyáḥ sűrye priyó agnấ bhavāti yá índrāya sutásomo dádāṣat || 5 || 8 ||

38.

Urósh ṭa indra rấdhaso vibhví rātíḥ ṣatakrato | ádhā no viṣvacarshaṇe dyumná sukshatra maṅhaya || 1 || yád īm indra ṣravấyyam íshaṃ ṣavishṭha dadhishé | paprathé dīrghaṣrúttamaṃ hiraṇyavarṇa dushṭáram || 2 || ṣúshmāso yé

36, 4 hari-vaḥ. 5 vṛísha-rathaḥ su-ṣipra vṛíshakrato *iti* vṛísha-krato. 6 ṣrutá-rathāya. duvaḥ-yấ. — 37, 1 sűryasya ā-júhvānaḥ ghṛitá-pṛishṭhaḥ su-áñcāḥ tásmai. ví u°. sunávāma íti. 2 sámiddha-agniḥ. stīrṇá-barhiḥ yuktá-grāvā sutá-somaḥ. yásya i°. haviśhā áva. 3 ichántī. á a°. purú. 4 gó-sakhāyam. su-bhágaḥ. 5 ubhé *iti*. saṃyatí *iti* sam-yatí. sutá-somaḥ. — 38, 1 uróḥ te. vi-bhví. ṣatakrato *iti* ṣata-krato ádha. viṣva-carshaṇe. su-kshatra. 2 dīrghaṣrút-tamam hiraṇya-varṇa dustáram.

Digitized by Google

te adrivo mehánā ketasápaḥ | ubhā́ devā́v abhíshṭaye diváś ca gmáś ca rājathaḥ || 3 || utó no asyá kásya cid dákshasya táva vṛitrahan | asmábhyaṃ nṛimṇám á bharāsmábhyaṃ nṛimaṇasyase || 4 || nú ta ābhír abhíshṭibhis táva śármañ chatakrato | índra syáma sugopā́ḥ śū́ra syáma sugopā́ḥ || 5 || 9 ||

39.

Yád indra citra mehánásti tvádātam adrivaḥ | rádhas tán no vidadvasa ubhayāhasty á bhara || 1 || yán mányase váreṇyam índra dyukshám tád á bhara | vidyáma tásya te vayám ákūpārasya dāváne || 2 || yát te ditsú prarádhyam máno ásti śrutám bṛihát | téna dṛiḷhā́ cid adriva á vā́jaṃ darshi sātáye || 3 || máṅhishṭhaṃ vo maghónāṃ rā́jānaṃ carshaṇīnā́m | índram úpa práśastaye pūrvíbhir jujushe gíraḥ || 4 || ásmā ít kā́vyaṃ váca ukthám índrāya śáṃsyam | tásmā u bráhmavāhase gíro vardhanty átrayo gíraḥ śumbhanty átrayaḥ || 5 || 10 ||

394

40.

Á yāhy ádribhiḥ sutám sómaṃ somapate piba | vṛíshann indra vṛíshabhir vṛitrahantama || 1 || vṛíshā grā́vā vṛíshā mádo vṛíshā sómo ayáṃ sutáḥ | vṛíshann indra — || 2 || vṛíshā tvā vṛíshaṇaṃ huve vájriñ citrā́bhir ūtíbhiḥ | vṛíshann indra — || 3 || ṛijīshí vajrí vṛishabhás turāshā́ṭ chushmí rā́jā vṛitrahā́ somapā́vā | yuktvā́ hā́ribhyām úpa yāsad arvā́ñ mā́dhyaṃdine sávane matsad índraḥ || 4 || yát tvā sūrya svàrbhānus

38, 3 keta-sápaḥ. 4 utó *iti*. vṛitra-han. bhara a° nṛi-manasyase. 5 nú te. śatakrato *iti* śata-krato. su-gopáḥ (2). — 39, 1 mehánā ásti tvā-dātam. tát. vidadvaso *iti* vidat-vaso ubhaya-hastí. 2 yát. 3 pra-rádhyam. 4 prá-śastaye. 5 ásmai. tásmai. bráhma-vāhase. — 40, 1 soma-pate. vṛitrahan-tama. 4 śushmí. vṛitra-hā́ soma-pā́vā. 5 svàḥ-bhānuḥ.

Digitized by Google

támasávidhyad āsuráḥ | ákshetravid yáthā mugdhó bhúvanāny adīdhayuḥ || 5 || 11 ||

svàrbhānor ádha yád indra māyá avó divó vártamānā aváhan | gūḷhám sūryam támasápavratena turíyeṇa bráhmaṇāvindad átriḥ || 6 || má mám imám táva sántam atra irasyá drugdhó bhiyásā ní gārīt | tvám mitró asi satyárādhās taú mehávatam váruṇas ca rájā || 7 || grávṇo brahmá yuyujānáḥ saparyán kīríṇā deván námosopasíkshan | átriḥ sūryasya diví cákshur ádhāt svàrbhānor ápa māyá aghukshat || 8 || yám vaí sūryam svàrbhānus támasávidhyad āsuráḥ | átrayas tám ánv avindan nahy ànyé áśaknuvan || 9 || 12 ||

41.

Kó nú vām mitrāvaruṇāv ṛitāyán divó vā maháḥ pārthivasya vā dé | ṛitásya vā sádasi trāsīthām no yajñāyaté vā paśushó ná vājān || 1 || té no mitró váruṇo aryamāyúr índra ṛibhukshā marúto jushanta | námobhir vā yé dádhate suvṛiktím stómam rudrāya mīḷhúshe sajóshāḥ || 2 || á vām yéshṭhāśvinā huvádhyai vātasya pátman ráthyasya pushṭaú | utá vā divó ásurāya mánma prándhāṅsīva yájyave bharadhvam || 3 || prá sakshánto divyáḥ káṇvahotā tritó diváḥ sajóshā váto agníḥ | pūshā bhágaḥ prabhṛithé viśvábhojā ājím ná jagmur āśvàśvatamāḥ || 4 || prá vo rayím yuktáśvam bharadhvam rāyá éshé 'vase dadhīta dhíḥ | suśéva évair auśijásya hótā yé va évā marutas turāṇām || 5 || 13 ||

40, 5 támasā á°. ákshetra-vit. 6 svàḥ-bhānoḥ. ava-áhan. támasā ápa-vratena. bráhmaṇā a°. 7 atre. satyá-rādhāḥ. mā ihá a°. 8 námasā upa-śíkshan. á a° svàḥ-bhānoḥ. 9 s. t. ā. 5. nahí a°. — 41, 1 ṛita-yán. yajña-yaté. paśu-sáḥ. 2 no — marúto 162, 1. su-vṛiktím. sa-jóshāḥ. 3 yéshṭhā a°. prá ándhāṅsi -iva. 4 káṇva-hotā. sa-jóshāḥ. pra-bhṛithé viśvá-bhojāḥ. āśvàśva -tamāḥ. 5 yuktá-aśvam. éshe á°. su-śévaḥ. évāḥ.

Digitized by Google

prá vo vāyúṃ rathayújaṃ kṛiṇudhvam prá devám vípram panitáram arkaíḥ | ishudhyáva ṛitasápaḥ púraṃdhīr vásvīr no átra pátnīr á dhiyé dhuḥ || 6 || úpa va éshe vándyebhiḥ ṣūshaíḥ prá yahví diváṣ citáyadbhir arkaíḥ | ushásānáktā vidúshīva víṣvam á hā vahato mártyāya yajñám || 7 || ábhí vo arce poshyávato nṝín vástosh pátiṃ tváshṭāraṃ rárāṇaḥ | dhányā sajóshā dhisháṇā námobhir vánaspátīñr óshadhī rāyá éshe || 8 || tujé nas táne párvatāḥ santu svaítavo yé vásavo ná vīráḥ | panitá āptyó yajatáḥ sádā no várdhān naḥ ṣáṁsaṃ náryo abhíshṭau || 9 || vríshṇo astoshi bhūmyásya gárbhaṃ tritó nápātam apáṃ suvríktí | gríṇīté agnír etárī ná ṣūshaíḥ ṣocíshkeṣo ní riṇāti vánā || 10 || 14 ||

kathā́ mahé rudríyāya bravāma kád rāyé cikitúshe bhágāya | ā́pa óshadhīr utá no 'vantu dyaúr vánā giráyo vríkshákeṣāḥ || 11 || ṣṛiṇótu na ūrjā́m pátir gíraḥ sá nábhas tárīyāñ ishiráḥ párijmā | ṣṛiṇvántv ápaḥ púro ná ṣubhrā́ḥ pári srúco babṛihāṇásyādreḥ || 12 || vidā́ cin nú mahānto yé va évā brávāma dasmā́ váryaṃ dádhānāḥ | váyaṣ caná subhvà á́va yanti kshubhā́ mártam ánuyatam vadhasnaíḥ || 13 || ā́ daívyāni párthivāni jánmāpáṣ cáchā súmakhāya vocam | várdhantām dyā́vo gíraṣ candrā́grā udā́ vardhantām abhíshātā árṇāḥ || 14 || padé-pade me jarimā́ ní dhāyi várūtrī vā ṣakrā́ yā́ pāyúbhiṣ ca | síshaktu mātā́ mahī́ rasā́ naḥ smát sūríbhir ṛijuhásta ṛijuvániḥ || 15 || 15 ||

kathā́ dāṣema námasā sudánūn evayā́ marúto áchoktau

41, 6 ratha-yújam. ṛita-sắpaḥ púram-dhīḥ. dhur *iti* dhuḥ. 7 ú. v. é. 186, 4. yahví *iti*. ushásānáktā vidúshīveti vidúshī-iva. ha. 8 vắstoḥ. sa-jóshāḥ. óshadhīḥ. 9 svá-etavaḥ. várdhāt. 10 su-vríktí. etári. ṣocíḥ-keṣaḥ. 11 vríkshá-keṣāḥ. 12 pári-jmā. babṛihāṇásya á°. 13 vidá cit. évāḥ. dasmāḥ. su-bhvàḥ ā́ áva. ánu-yatam. 14 jánma a° ca ácha sú-makhāya. candrá-agrāḥ. abhí-sātāḥ. 15 sisaktu. ṛiju-hástā ṛiju-vániḥ. 16 su-dắnūn. ácha-uktau (2).

Digitized by Google

práśravaso marúto áchoktau | mấ nó 'hir budhnyò rishé dhād asmákam bhūd upamātivániḥ || 16 || íti cin nú prajấyai paśumátyai dévāso vánate mártyo va á devāso vanate mártyo vaḥ | átrā śivấṃ tanvò dhāsím asyấ jarấṃ cin me nírṛitir jagrasīta || 17 || tấṃ vo devāḥ sumatím ūrjáyantīm ísham aśyāma vasavaḥ śásā góḥ | sá naḥ sudánur mṛiḷáyantī devī́ práti drávantī suvitáya gamyāḥ || 18 || abhí na íḷā yūthásya mātấ smấn nadíbhir urvấśī vā gṛiṇātu | urvấśī vā bṛihaddivấ gṛiṇānábhyūrṇvānấ prabhṛithásyāyóḥ || 19 || śíshaktu na ūrjavyàsya pushṭéḥ || 20 || [16] ||

42.

Prá śáṃtamā váruṇaṃ dídhitī gír mitrám bhágam áditiṃ nūnám aśyāḥ | príshadyoniḥ páñcahotā śṛiṇotv átūrtapanthā ásuro mayobhúḥ || 1 || práti me stómam áditir jagṛibhyāt sūnúṃ ná mātấ hṛídyaṃ suśévam | bráhma priyáṃ deváhitaṃ yád ásty ahám mitré váruṇe yán mayobhú || 2 || úd īraya kavítamaṃ kavīnấm unáttainam abhí mádhvā ghṛiténa | śá no vásūni práyatā hitáni candrấṇi devấḥ savitấ suvāti || 3 || sám indra ṇo mánasā neshi góbhiḥ sáṃ sūríbhir harivaḥ sám svastí | sám bráhmaṇā deváhitaṃ yád ásti sáṃ devấnāṃ sumatyấ yajñíyānām || 4 || devó bhágaḥ savitấ rāyó áṅśa índro vṛitrásya saṃjíto dhánānām | ṛibhukshấ vấja utá vā púraṃdhir ávantu no amṛítāsas turásaḥ || 5 || [17] ||

marútvato ápratītasya jishṇór ájūryataḥ prá bravāmā kṛitáni | ná te pūrve maghavan náparāso ná vīryàṃ nūta-

---

41, 16 prá-śravasaḥ. naḥ á°. upamāti-vániḥ. 17 cit. pra-jấyai. átra. asyấḥ. cit. níḥ-ṛitiḥ. 18 su-matím. su-dānuḥ. 19 smát. bṛihat-divấ gṛiṇānấ abhi-ūrṇvānấ pra-bhṛithásya ā°. 20 śi-śaktu. — 42, 1 príshat-yoniḥ páñca-hotā. átūrta-panthāḥ. mayaḥ-bhúḥ. 2 su-śévam. devá-hitam. yát mayaḥ-bhú. 3 unátta e°. prá-yatā. 4 naḥ. devá-hitam. su-matyấ. 5 sam-jítaḥ. ṛibhu-kshấḥ. púram-dhiḥ. 6 áprati-itasya. bravāma. ná á°.

Digitized by Google

naḥ kás canápa || 6 || úpa stuhi prathamáṃ ratnadhéyam bṛíhaspátiṃ sanitáraṃ dhánānām | yáḥ ṣáṅsate stuvaté ṣámbhavishṭhaḥ purūvásur āgámaj jóhuvānam || 7 || távotíbhiḥ sácamānā árishṭā bṛíhaspate maghávānaḥ suvírāḥ | yé aṣvadā́ utá vā sánti godā́ yé vastradā́ḥ subhágās téshu rā́yaḥ || 8 || visarmáṇaṃ kṛiṇuhi vittám eshāṃ yé bhuñjáte ápṛiṇanto na ukthaíḥ | ápavratān prasavé vāvṛidhānán brahmadvíshaḥ sū́ryād yāvayasva || 9 || yá óhate raksháso devávītāv acakrébhis tám maruto ní yāta | yó vaḥ ṣámīṃ ṣaṣamānásya níndāt tuchyán kā́mān karate sishvidānáḥ || 10 || 18 ||

tám u shṭuhi yáḥ svishúḥ sudhánvā yó víṣvasya kshā́yati bheshajásya | yákshvā mahé saumanasā́ya rudráṃ námobhir devám ásuraṃ duvasya || 11 || dámūnaso apáso yé suhástā vṛíshṇaḥ pátnīr nadyò vibhvatashṭā́ḥ | sárasvatī bṛihaddivótā rākā́ daṣasyántīr varivasyantu ṣubhrā́ḥ || 12 || prá sū́ mahé ṣuṣaraṇā́ya medhā́ṃ gíram bhare návyasīṃ jā́yamānām | yá āhanā́ duhitúr vakshā́ṇāsu rūpā́ minānó ákṛiṇod idáṃ naḥ || 13 || prá sushṭutí stanáyantaṃ ruvántam ilás pátiṃ jaritar nūnám aṣyāḥ | yó abdimā́ñ udanimā́ñ íyarti prá vidyútā ródasī ukshámāṇaḥ || 14 || eshá stómo mā́rutaṃ ṣárdho áchā rudrásya sūnū́ñr yuvanyū́ñr úd aṣyāḥ | kā́mo rāyé havate mā svasty úpa stuhi pṛíshadaṣvāñ́ ayā́saḥ || 15 || praíshá stómaḥ pṛithivíṃ antárikshaṃ vánaspátīñr óshadhī rāyé aṣyāḥ | devó-devaḥ suhávo bhūtu máhyam mā́ no mātā́ pṛithiví durmataú dhāt || 16 || uraú

42, 6 caná āpa. 7 ratna-dhéyam. ṣám-bhavishṭhaḥ puru -vásuḥ ā-gámat. 8 táva ū°. árishṭāḥ. su-vírāḥ. aṣva-dā́ḥ. go -dā́ḥ. vastra-dā́ḥ su-bhágāḥ. 9 vi-sarmā́ṇam. ápa-vratān pra -savé va° brahma-dvíshaḥ. yavayasva. 10 devá-vītau. sisvidānáḥ. 11 stuhi. su-ishúḥ su-dhánvā. yákshva. 12 su-hástāḥ. vibhva -tashṭā́ḥ. bṛihat-divā́ utá. 13 sú. su-ṣaraṇā́ya. āhanā́ḥ. 14 su -stutíḥ. vi-dyútā ródasī *iti*. 15 ácha. sūnū́n. svastí. pṛíshat -aṣvān. 16 prá eshā́ḥ. óshadhīḥ. su-hávaḥ. duḥ-mataú.

Digitized by Google

devā anibādhé syāma || 17 || sám aśvínor ávasā nūtanena mayobhúvā suprāṇītī gamema | á no rayíṃ vahatam ótá vīrán á víśvāny amṛitā saúbhagāni || 18 || 19 ||

43.

Á dhenávaḥ páyasā tūrṇyarthā ámardhantīr úpa no yantu mádhvā | mahó rāyé bṛihatíḥ saptá vípro mayobhúvo jaritá johavīti || 1 || á śushṭutí námasā vartayádhyai dyávā vájāya pṛithiví ámṛidhre | pitá mātá mádhuvacāḥ suhástā bháre-bhare no yaśásāv avishṭām || 2 || ádhvaryavaś cakṛivā́ṅso mádhūni prá vāyáve bharata cáru śukrám | hóteva naḥ prathamáḥ pāhy asyá déva mádhvo rarimā́ te mádāya || 3 || dáśa kshípo yuñjate bāhū́ ádriṃ sómasya yā́ śamitā́rā suhástā | mádhvo rásaṃ sugábhastir girishṭhā́ṃ cániścadad duduhe śukrám aṅśúḥ || 4 || ásāvi te jujushāṇā́ya sómaḥ krátve dákshāya bṛihaté mádāya | hárī ráthe sudhúrā yóge arvā́g índra priyā́ kṛiṇuhi hūyámānaḥ || 5 || 20 ||

á no mahím arámatiṃ sajóshā gnā́ṃ devíṃ námasā rātáhavyām | mádhor mádāya bṛihatím ṛitajñā́m ágne vaha pathíbhir devayā́naiḥ || 6 || añjánti yám pratháyanto ná víprā vapávantaṃ nā́gnínā tápantaḥ | pitúr ná putrá upási préshṭha á gharmó agním ṛitáyann asādi || 7 || áchā mahí bṛihatí śā́ṃtamā gír dūtó ná gantv aśvínā huvádhyai | mayobhúvā saráthā́ yātam arvā́g gantā́ṃ nidhíṃ dhúram āṇír ná nā́bhim || 8 || prá távyaso námaūktim turásyāhám pūshṇá utá vāyór adikshi | yā́ rádhasā coditárā matīnā́ṃ yā́ vā́ja-

---

42, 17 ani-bādhé. 18 mayaḥ-bhúvā su-prāṇītī. á utá. — 43, 1 tūrṇi-arthāḥ. mayaḥ-bhúvaḥ. 2 su-stutī. pṛithiví *iti* ámṛidhre *iti*. mádhu-vacāḥ su-hástā. hótā-iva. rarimá. 4 bāhū́ *iti*. su-hástā. su-gábhastiḥ giri-sthā́m. 5 hárī *iti*. su-dhúrā. 6 sa-jóshāḥ. rātá-havyām. ṛita-jñā́m á a°. deva-yā́naiḥ. 7 víprāḥ. ná a°. 8 ácha. mayaḥ-bhúvā sa-ráthā á. ni-dhím. 9 námaḥ-uktim turásya a°.

Digitized by Google

sya draviṇodā́ utá tmán || 9 || á námabhir marúto vakshi víṣvān á rūpébhir jātavedo huvānáḥ | yajñáṃ gíro jaritúḥ sushṭutím ca víṣve ganta maruto víṣva ūtí || 10 || 21 ||

á no divó bṛihatáḥ párvatād á sárasvatī yajatá gantu yajñám | hávaṃ devī́ jujushāṇá ghṛitácī ṣagmā́ṃ no vā́cam uṣatī́ ṣṛiṇotu || 11 || á vedhásaṃ nílapṛishṭham bṛihántam bṛíhaspátiṃ sádane sādayadhvam | sādádyoniṃ dáma á dīdivā́ṅsaṃ hiraṇyavarṇam arushā́ṃ sapema || 12 || á dharṇasír bṛihāddivo rárāṇo víṣvebhir gantv ómabhir huvānáḥ | gnā́ vásāna óshadhīr ámṛidhras tridhā́tuṣṛiṅgo vṛishabhó vayodhā́ḥ || 13 || mātúsh padé paramé ṣukrá āyór vipanyávo rāspiráso agman | suṣévyaṃ námasā rātáhavyāḥ ṣíṣum mṛijanty āyávo ná vāsé || 14 || bṛihád váyo bṛihaté túbhyam agne dhiyājúro mithunásaḥ sacanta | devó-devaḥ suhávo bhūtu máhyam mā́ no mātā́ pṛithiví durmataú dhāt || 15 || uraú devā — || 16 || sám aṣvínor ávasā — || 17 || 22 ||

44.

Tā́m pratnáthā pūrváthā viṣváthemáthā jyeshṭhátātim barhishádaṃ svarvídam | pratīcīnā́m vṛijánaṃ dohase girā́ṣúṃ jáyantam ánu yā́su várdhase || 1 || ṣriyé sudṛíṣīr úparasya yā́ḥ svàr virócamānaḥ kakúbhām acodáte | sugopā́ asi ná dábhāya sukrato paró māyā́bhir ṛitá āsa náma te || 2 || átyaṃ havíḥ sacate sác ca dhā́tu cárishṭagātuḥ sá hótā sahobhárih | prasárṣrāṇo ánu barhír vṛishā ṣíṣur mádhye yúvājáro visrúhā hitáḥ || 3 || prá va eté suyújo yā́mann ishṭáye nícīr amúshmai yamyà ṛitāvṛídhaḥ | suyántubhiḥ

43, 9 draviṇaḥ-daú. 10 jāta-vedaḥ. su-stutím. víṣve. 12 nīla-pṛishṭham. sādát-yonim ḍáme. hiraṇya-varṇam. 13 bṛihát-divaḥ. gnā́ḥ. sudhā́tu-ṣṛiṅgaḥ. vayaḥ-dhā́ḥ. 14 m. p. p. IV, 5, 10. ṣukré. su-ṣévyam. rātá-havyāḥ. 15 dhiyā-júraḥ. devó-devaḥ *etc.* V, 42, 16. — 44, 1 viṣvá-thā i°. barhi-sádam svaḥ-vídam. girā́ ā°. 2 su-dṛíṣiḥ. vi-rócamānaḥ. su-gopā́ḥ. sukrato *iti* su-krato. ṛité. 3 sát. ca árishṭa-gātuḥ. sahaḥ-bhárih pra-sárṣrāṇaḥ. yúvā a° vi-srúhā. 4 su-yújaḥ. ṛita-vṛídhaḥ suyántu-bhiḥ.

Digitized by Google

sarvaṣāsaír abhíṣubhiḥ krívir námāni pravaṇé mushāyati || 4 || saṃjárbhurāṇas tárubhiḥ sutegṛíbhaṃ vayākínaṃ cittágarbhāsu susváruḥ | dhāravākéshv ṛijugātha ṣobhase várdhasva pátnīr abhí jīvó adhvaré || 5 || 23 ||

yādṛíg evá dádṛiṣe tādṛíg ucyate sáṃ chāyáyā dadhire sidhráyāpsv á́ | mahím asmábhyam urushā́m urú jráyo bṛihát suvíram ánapacyutaṃ sáhaḥ || 6 || véty ágrur jánivān vā́ áti spṛídhaḥ samaryatá mánasā sū́ryaḥ kavíḥ | ghraṅsáṃ rákshantam pári viṣváto gáyam asmā́kaṃ ṣárma vanavat svávasuḥ || 7 || jyā́yāṅsam asyá yatúnasya ketúna ṛishisvarā́ṃ carati yā́su nā́ma te | yādṛíṣmin dhā́yi tám apasyáyā vidad yá u svayáṃ váhate só áraṃ karat || 8 || samudrám āsām áva tasthe agrimā́ ná rishyati sávanaṃ yásminn áyatā | átrā ná hárdi kravaṇásya rejate yátrā matír vidyáte pūtabándhanī || 9 || sá hí kshatrásya manasásya cíttibhir evāvadásya yajatásya sádhreḥ | avatsārásya spṛiṇavāma rā́ṇvabhiḥ ṣávishṭhaṃ vā́jaṃ vidúshā cid árdhyam || 10 || 24 ||

ṣyená āsām áditiḥ kakshyò mádo viṣvávārasya yajatásya māyínaḥ | sám anyám-anyam arthayanty étave vidúr vishā́ṇam paripā́nam ánti té || 11 || sadāpṛiṇó yajató ví dvísho vadhīd bāhuvṛiktáḥ ṣrutavít táryo vaḥ sácā | ubhā́ sá várā práty eti bhā́ti ca yád īṃ gaṇám bhájate suprayávabhiḥ || 12 || sutambharó yájamānasya sátpatir víṣvāsām ū́dhaḥ sá dhiyā́m udā́ñcanaḥ | bhárad dhenū́ rásavac chiṣriye páyo 'nubruvā́ṇó ádhy eti ná́ svapán || 13 || yó jāgā́ra tám ṛícaḥ kāmayante yó jāgā́ra tám u sā́māni yanti | yó jāgā́ra tám ayáṃ sóma āha távāhám asmi sakhyé nyòkāḥ || 14 ||

44, 4 sarva-ṣāsaíḥ. 5 sam-járbhurāṇaḥ. sute-gṛíbham. cittá-garbhāsu su-sváruḥ dhāra-vākéshu ṛiju-gātha. 6 sidhráyā ap-sú. uru-sā́m. su-víram ánapa-cyutam. 7 vaí. sa-maryatā́. svá-vasuḥ. 8 ketúnā ṛishi-svarám. 9 ā́-yatā átra. yátra. pūta-bándhanī. 10 eva-vadásya. ava-tsārásya. 11 viṣvá-vārasya. vi-sā́nam pari-pā́nam. 12 sadā-pṛiṇáḥ. bāhu-vṛiktáḥ ṣruta-vít. suprayáva-bhiḥ. 13 sutam-bharáḥ. sát-patiḥ. ut-áñcanaḥ. dhenúḥ rása-vat ṣ°. anu-bruvāṇáḥ. 14 táva a°. ní-okāḥ.

Digitized by Google

agnír jāgāra tám ṛícaḥ kāmayante 'gnír jāgāra tám u sámāni yanti | agnír jāgāra tám ayám. sóma āha távāhám asmi sakhyé nyòkāḥ || 15 || 25 ||

Tṛitīyo 'nuvākaḥ.

45.

Vidá divó vishyánn ádrim ukthaír āyatyá usháso arcíno guḥ | ápāvṛita vrajínīr út svàr gād ví dúro mánushīr devá āvaḥ || 1 || ví súryo amátim ná ṣríyam sād órvád gávām mātá jānatí gāt | dhánvarṇaso nadyàḥ khádoarṇā sthūṇeva súmitā dṛiṅhata dyaúḥ || 2 || asmá ukthāya párvatasya gárbho mahínām janúshe pūrvyāya | ví párvato jíhīta sádhata dyaúr āvívāsanto dasayanta bhúma || 3 || sūktébhir vo vácobhir devájushṭair índrā nv àgní ávase huvádhyai | ukthébhir hí shmā kaváyaḥ suyajñā āvívāsanto marúto yájanti || 4 || éto nv àdyá sudhyò bhávāma prá duchúnā minavāmā várīyaḥ | āré dvéshāṅsi sanutár dadhāmāyāma práñco yájamānam ácha || 5 || 26 ||

étā dhíyam kṛinávāmā sakhāyó 'pa yā mātāṅ ṛiṇutá vrajám góḥ | yáyā mánur viṣiṣipráṃ jigāya yáyā vaníg vaṅkúr ápā púrīsham || 6 || ánūnod átra hástayato ádrir árcan yéna dáṣa māsó návagvāḥ | ṛitám yatí sarámā gā avindad víṣvāni satyáṅgirāṣ cakāra || 7 || víṣve asyā vyúshi máhināyāḥ sám yád góbhir āṅgiraso návanta | útsa āsām paramé sadhástha ṛitásya pathā sarámā vidad gāḥ || 8 || á súryo yātu saptáṣvaḥ kshétram yád asyorviyā dīrghayāthé | raghúḥ ṣyenáḥ patayad ándho áchā yúvā kavír dīdayad

45, 1 vidāḥ. vi-syán. ā-yatyāḥ. ápa a°. āvar *ity* āvaḥ. 2 á u°. dhánva-arṇasaḥ. khādaḥ-arṇāḥ sthūṇā-iva sú-mitā. 3 asmai. ā-vívāsantaḥ. 4 su-uktébhiḥ. devá-jushṭaiḥ. nú agní *iti*. sma. su-yajñāḥ ā-vívāsantaḥ. 5 éto *iti* nú a° su-dhyàḥ. duchúnāḥ minavāma. dadhāma á°. 6 ā ita. kriṇávāmā sakhāyaḥ ápa. mātā. viṣi-ṣiprám. ápa. 7 hásta-yataḥ. náva-gvāḥ. satyā á°. 8 asyāḥ vi-úshi. sadhá-sthe. 9 saptá-aṣvaḥ. asya u° dīrgha-yāthé. ácha.

Digitized by Google

góshu gáchan || 9 || á sűryo aruhac chukrám árṇó 'yukta yád dharíto vītáprishṭhāḥ | udná ná návam anayanta dhírā āsṛiṇvatír ápo arvấg atishṭhan || 10 || dhíyaṃ vo apsú dadhishe svarshấṃ yáyātaran dáśa māsó návagvāḥ | ayấ dhiyấ syāma devágopā ayấ dhiyấ tuturyāmáty áṅhaḥ || 11 || 27 ||

46.

Háyo ná vidvấñ ayuji svayáṃ dhurí tấṃ vahāmi pratáraṇīm avasyúvam | náśyā vaśmi vimúcaṃ nấvṛítam púnar vidvấn pathấḥ puraetá ṛijú neshati || 1 || ágna índra váruṇa mítra dévāḥ śárdhaḥ prá yanta mấrutotá vishṇo | ubhấ náśatyā rudró ádha gnấḥ pūshấ bhágaḥ sárasvatī jushanta || 2 || indrāgní mitrấváruṇấditiṃ svàḥ pṛithivíṃ dyấṃ marútaḥ párvatāñ apáḥ | huvé víshṇuṃ pūshấṇam bráhmaṇas pátim bhágaṃ nú śáṅsaṃ savitáram ūtáye || 3 || utá no víshṇur utá vấto asrídho draviṇodấ utá sómo máyas karat | utá ṛibháva utá rāyé no aśvínotá tváshṭotá víbhvấnu manśate || 4 || utá tyán no mấrutaṃ śárdha á gamad divikshayáṃ yajatám barhír āśade | bṛíhaspátiḥ śárma pūshótá no yamad varūthyàṃ váruṇo mitró aryamấ || 5 || utá tyé naḥ párvatāsaḥ susastáyaḥ sudītáyo nadyàs trấmaṇe bhuvan | bhágo vibhaktấ śávasấvasấ gamad uruvyácā áditiḥ śrotu me hávam || 6 || devấnām pátnīr uśatír avantu naḥ právantu nas tujáye vájasātaye | yấḥ párthivāso yấ apấm ápi vraté tấ no devīḥ suhavāḥ śárma yachata || 7 || utá gnấ

45, 10 aruhat s° árṇaḥ á°. harítaḥ vītá-prishṭhāḥ. ā-sṛiṇvatíḥ. 11 svaḥ-śấm yáyā á°. náva-gvāḥ. devá-gopāḥ. tuturyāma áti. — 46, 1 pra-táraṇīm. ná asyāḥ. vi-múcam ná ā-vṛítam. puraḥ-etā. 2 ágne. mấruta utá vishṇo *iti*. 3 indrāgní *iti* mitrấváruṇā á° svàr *iti* svàḥ. 4 draviṇaḥ-dāḥ. utá ṛi°. aśvínā utá tváshṭā utá ví-bhvā ánu. 5 tyát. divi-kshayám. ā-śáde. pūshấ utá. 6 su-śastáyaḥ su-dītáyaḥ. vi-bhaktấ śávasā ávasā á. uru-vyácāḥ. 7 prá a°. vấja-sātaye. tấḥ. su-havāḥ. 8 gnấḥ.

Digitized by Google

vyantu devápatnīr indrāṇy àgnāyy aṣvínī rāṭ | á ródasī varuṇānī ṣṛiṇotu vyántu devír yá ṛitúr jánīnām || 8 || 28 ||

Dvitīyo 'dhyāyaḥ.

47.

Prayuñjatī divá eti bruvāṇá mahī mātā́ duhitúr bodhāyantī | āvívāsantī yuvatír manīshā́ pitṛíbhya á sádane jóhuvānā || 1 || ajirásas tádapa íyamānā ātasthivā́ṅso amṛítasya nā́bhim | anantā́sa urávo viṣvátaḥ sīm pári dyā́vāpṛithiví yanti pánthāḥ || 2 || ukshā́ samudró arushā́ḥ suparṇáḥ pū́rvasya yónim pitúr á viveṣa | mádhye divó níhitaḥ pṛíṣnir áṣmā ví cakrame rájasas pāty ántau || 3 || catvā́ra īm bibhrati kshemayánto dáṣa gárbham caráse dhāpayante | tridhātavaḥ paramā́ asya gā́vo diváṣ caranti pári sadyó ántān || 4 || idā́m vápur nivácanam janāsaṣ cáranti yán nadyàs tasthúr ā́paḥ | dvé yád īm bibhṛitó mātúr anyé ihéha jāté yamyà sábandhū || 5 || ví tanvate dhíyo asmā ápāṅsi vástrā putrā́ya mātáro vayanti | upaprakshé vṛíshaṇo módamānā divás pathā́ vadhvò yanty ácha || 6 || tád astu mitrāvaruṇā tád agne ṣáṃ yór asmábhyam idám astu ṣastám | aṣīmáhi gādhám utá pratishṭhā́m námo divé bṛihaté sā́danāya || 7 || 1 ||

48.

Kád u priyā́ya dhā́mne manāmahe svákshatrāya svá́yaṣase mahé vayám | āmenyásya rájaso yád abhrá ā́ṅ apó vṛiṇānā́ vitanóti māyínī || 1 || tā́ atnata vayúnam vīrávakshaṇam samānyā́ vṛitáyā víṣvam ā́ rájaḥ | ápo ápācīr áparā ápejate pṛá pū́rvābhis tirate devayúr jánaḥ || 2 || ā́ gṛáva-

---

46, 8 devá-patnīḥ indrāṇī agnā́yī. ródasī *iti*. — 47, 1 pra -yuñjatī. ā-vívāsantī. 2 tát-apaḥ. ātasthi-vā́ṅsaḥ. dyā́vāpṛithiví *iti*. 3 su-parṇáḥ. ní-hitaḥ. 4 tri-dhā́tavaḥ. 5 ni-vácanam. yát. dvé *iti*. anyé *iti* ihá-iha jāté *iti*. sábandhū *iti* sá-bandhū. 6 asmai. upa-prakshé. módamānāḥ. 7 prati-sthā́m. sádanāya. — 48, 1 svá -kshatrāya svá-yaṣase. ā-menyásya. abhré ā́. vi-tanóti. 2 vīrá -vakshaṇam. ápo *iti*. ápa 1°.

Digitized by Google

bhir ahanyèbhir aktúbhir várishṭhaṃ vájram á jigharti māyíni | ṣatáṃ vā yásya pracáran své dáme saṃvartáyanto ví ca vartayann áhā || 3 || tám asya rītím paraṣór iva práty ánīkam akhyam bhujé asya várpasaḥ | sácā yádi pitumántam iva ksháyaṃ rátnaṃ dádhāti bhárahūtaye viṣé || 4 || sá jihváyā cáturanīka ṛiñjate cáru vásāno váruṇo yátann arím | ná tásya vidma purushatvátā vayáṃ yáto bhágaḥ savitá dáti váryam || 5 || 2 ||

49.

Devám vo adyá savitáram éshe bhágaṃ ca rátnaṃ vibhájantam āyóḥ | á vāṃ narā purubhujā vavṛityāṃ divédive cid aṣvinā sakhīyán || 1 || práti prayáṇam ásurasya vidván sūktaír devám savitáraṃ duvasya | úpa bruvīta námasā vijānáñ jyéshṭhaṃ ca rátnaṃ vibhájantam āyóḥ || 2 || adatrayá dayate váryāṇi pūshá bhágo áditir vásta usráḥ | índro víshṇur váruṇo mitró agnír áhāni bhadrá janayanta dasmáḥ || 3 || tán no anarvá savitá várūthaṃ tát síndhava isháyanto ánu gman | úpa yád vóce adhvarásya hótā rāyáḥ syāma pátayo vájaratnāḥ || 4 || prá yé vásubhya ívad á námo dúr yé mitré váruṇe sūktávācaḥ | ávaitv ábhvaṃ kṛiṇutá várīyo diváspṛithivyór ávasā madema || 5 || 3 ||

50.

Víṣvo devásya netúr márto vurīta sakhyám | víṣvo rāyá ishudhyati dyumnáṃ vṛiṇīta pushyáse || 1 || té te deva netar yé cemáñ anuṣáse | té rāyá té hy ádhṛíce sácemahi sacathyaiḥ || 2 || áto na á nṛín átithīn átaḥ pátnīr daṣasyata | āré víṣvam patheshṭhāṃ dvishó yuyotu yúyuviḥ

48, 3 pra-cáran. sam-vartáyantaḥ. 4 bhára-hūtaye. 5 cátuḥ-anīkaḥ. — 49, 1 á īshe. vi-bhájantam. puru-bhujā. sakhi-yán. 2 pra-yáṇam. su-uktaíḥ. vi-jānán. vi-bhájantam. 3 váste. 4 tát. vája-ratnāḥ. 5 sūktá-vācaḥ áva etu. kṛiṇutá. diváḥpṛithivyóḥ. — 50, 1 rāyé. 2 ca iº anu-ṣáse. hí ā-pṛíce. 3 pathe-sthāṃ. yúyuviḥ.

Digitized by Google

|| 3 || yátra váhnir abhíhito dudrávad dróṇyaḥ paśúḥ | nṛimáṇā vīrápastyó 'ṛṇā dhíreva sánitā || 4 || eshá te deva netā ráthaspátiḥ ṣáṃ rayíḥ | ṣáṃ rāyé ṣáṃ svastáya ishastúto manāmahe devastúto manāmahe || 5 || [4] ||

51.

Ágne sutásya pītáye víṣvair ūmebhir á gahi | devébhir havyádātaye || 1 || ṛítadhītaya á gata sátyadharmāṇo adhvarám | agnéḥ pibata jihváyā || 2 || víprebhir vipra santya prātaryāvabhir á gahi | devébhiḥ sómapītaye || 3 || ayáṃ sómas camū́ sutó 'matre pári shicyate | priyá índrāya vāyáve || 4 || váyav á yāhi vītáye jushāṇó havyádātaye | píbā sutásyāndhaso abhí práyaḥ || 5 || [5] ||

índras ca vāyav eshāṃ sutánām pītím arhathaḥ | tā́ñ jushethāṃ arepásāv abhí práyaḥ || 6 || sutā́ índrāya vāyáve sómāso dádhyāṣiraḥ | nimnáṃ ná yanti síndhavo 'bhí práyaḥ || 7 || sajū́r víṣvebhir devébhir aṣvíbhyām ushásā sajū́ḥ | á yāhy agne atrivát suté raṇa || 8 || sajū́r mitrā́váruṇābhyāṃ sajū́ḥ sómena víshṇunā | á yāhy — || 9 || sajū́r ādityaír vásubhiḥ sajū́r índreṇa vāyúnā | á yāhy — || 10 || [6] ||

svastí no mimītām aṣvínā bhágaḥ svastí devy áditir anarvā́ṇaḥ | svastí pūshā́ ásuro dadhātu naḥ svastí dyā́vāpṛithiví sucetúnā || 11 || svastáye vāyúm úpa bravāmahai sómaṃ svastí bhúvanasya yás pátiḥ | bṛíhaspátiṃ sárvagaṇaṃ svastáye svastáya ādityā́so bhavantu naḥ || 12 || víṣve devā́ no adyā́ svastáye vaiṣvānaró vásur agníḥ svastáye | devā́ avantv ṛibhávaḥ svastáye svastí no rudráḥ pātv áṅ-

---

50, 4 abhí-hitaḥ. nṛi-mánāḥ vīrá-pastyaḥ á° dhīrā-iva. 5 netar *iti* ráthaḥpátiḥ. svastáye ishaḥ-stútaḥ. deva-stútaḥ. — 51, 1 havyá -dātaye. 2 ṛíta-dhītayaḥ. sátya-dharmāṇaḥ. 3 prātaryā́va-bhiḥ. sóma-pītaye. 4 camū́ *iti*. ámatre. sicyate. 5 vā́yo *iti*. havyá -dātaye píba sutásya á°. 6 i. c. v. e. IV, 47, 2. 7 dádhi -āṣiraḥ. 8 sa-jū́ḥ (9. 10). 11 devī́. pūshā́. dyā́vāpṛithiví *iti* su-cetúnā. 12 sárva-gaṇam. svastáye. 13 devā́ḥ. adyā́.

Digitized by Google

hasaḥ || 13 || svastí mitrāvaruṇā svastí pathye revati | svastí na índraś cāgníś ca svastí no adite kṛidhi || 14 || svastí pánthām ánu carema sūryācandramásāv iva | púnar dádatāghnatā jānatā sám gamemahi || 15 || 7 ||

52.

Prá syāvāśva dhṛishṇuyārcā marúdbhir ṛíkvabhiḥ | yé adroghám anushvadhám śrávo mádanti yajñíyāḥ || 1 || té hí sthirásya śávasaḥ sákhāyaḥ sánti dhṛishṇuyā́ | té yámann á dhṛishadvínas tmánā pānti śáśvataḥ || 2 || té syandráso nókshánó 'ti shkandanti śárvarīḥ | marútām ádhā máho diví kshamā́ ca manmahe || 3 || marútsu vo dadhīmahi stómam yajñám ca dhṛishṇuyā́ | víśve yé mā́nushā yugā́ pánti mártyam risháḥ || 4 || árhanto yé sudā́navo náro ásāmiśavasaḥ | prá yajñám yajñíyebhyo divó arcā marúdbhyaḥ || 5 || 8 ||

á rukmaír á yudhā́ nára ṛishvā́ ṛishṭír asṛikshata | ánv enāñ́ áha vidyúto marúto jájhjhatīr iva bhānúr arta tmánā diváḥ || 6 || yé vāvṛidhánta pārthivā́ yá urā́v antáriksha á | vṛijáne vā nadínām sadhásthe vā mahó diváḥ || 7 || śárdho mā́rutam úc chaṁsa satyáśavasam ṛíbhvasam | utá sma té śubhé náraḥ prá syandrā́ yujata tmánā || 8 || utá sma té párushṇyām úrṇā vasata śundhyávaḥ | utá pavyā́ ráthānām ádrim bhindanty ójasā || 9 || ápathayo vípathayó 'ntaspathā ánupathāḥ | etébhir máhyam nā́mabhir yajñám vishṭárā ohate || 10 || 9 ||

ádhā náro ny òhaté 'dhā niyúta ohate | ádhā pā́rāvatā íti citrā́ rūpā́ṇi dárśyā || 11 || chandastúbhaḥ kubhanyáva

---

51, 14 ca a°. 15 dádatā á°. — 52, 1 syāva-aśva dhṛishṇu-yā́ árca. anu-svadhám. 3 ná ukshánaḥ áti sk°. ádha. 5 su -dā́navaḥ. ásāmi-śavasaḥ. arca. 6 vi-dyútaḥ. 7 vavṛidhánta pā́rthivāḥ yé. antárikshe. sadhá-sthe. 8 út ś°. satyá-śavasam. syandrā́ḥ. 9 úrṇāḥ. 10 á-pathayaḥ ví-pathayaḥ ántaḥ-pathāḥ ánu-pathāḥ. vi-stāráḥ. 11 ádha (3). ní o°. ni-yútaḥ. 12 chandaḥ -stúbhaḥ.

Digitized by Google

útsam á kīríṇo nṛituḥ | té me ké cin ná tāyáva ūmā āsan dṛiṣí tvishé || 12 || yá ṛishvá ṛishṭívidyutaḥ kaváyaḥ sánti vedhásaḥ | tám ṛishe mā́rutaṃ gaṇáṃ namasyá ramáyā girá || 13 || ácha ṛishe mā́rutaṃ gaṇáṃ dāná mitráṃ ná yosháṇā | dívó vā dhṛishṇava ójasā stutá dhībhír ishaṇyata || 14 || nú manyāná eshāṃ devā́ṅ áchā ná vakshaṇā | dāná saceta sūríbhir yámasṛutebhir añjíbhiḥ || 15 || prá yé me bandhveshé gā́ṃ vócanta sūráyaḥ príṣniṃ vocanta mātáram | ádhā pitáram ishmíṇaṃ rudráṃ vocanta ṣíkvasaḥ || 16 || saptá me saptá ṣākína ékam-ekā ṣatá daduḥ | yamúnāyām ádhi ṣrutám úd rā́dho gávyam mṛije ní rā́dho áṣvyam mṛije || 17 || 10 ||

53.

Kó veda jánam eshāṃ kó vā purá sumnéshv āsa marútām | yád yuyujré kilāsyàḥ || 1 || aítā́n rátheshu tasthúshaḥ káḥ ṣuṣrāva kathā́ yayuḥ | kásmai sasruḥ sudáse ánv āpáya íḷābhir vṛishṭáyaḥ sahá || 2 || té ma āhur yá āyayúr úpa dyúbhir víbhir máde | náro máryā arepása imā́n páṣyann íti shṭuhi || 3 || yé añjíshu yé vā́ṣīshu svábhānavaḥ srakshú rukméshu khādíshu | ṣrāyá rátheshu dhánvasu || 4 || yushmā́kaṃ smā ráthāṅ ánu mudé dadhe maruto jīradānavaḥ | vṛishṭí dyávo yatír iva || 5 || 11 ||

ā́ yáṃ náraḥ sudā́navo dadāṣúshe diváḥ kóṣam ácucyavuḥ | ví parjányaṃ ṣrijanti ródasī ánu dhánvanā yanti vṛishṭáyaḥ || 6 || tatṛidānā́ḥ síndhavaḥ kshódasā rájaḥ prá sasrur dhenávo yathā | syanná áṣvā ivā́dhvano vimócane

---

52, 12 cit. 13 yé. ṛishtí-vidyutaḥ. namasyá ramáya. 14 ácha. stutā́ḥ. 15 nú. ácha. yā́ma-ṣrutebhiḥ. 16 bandhu-eshé. ádha. — 53, 2 ā́ e. su-dā́se. 3 me. yé ā-yayúḥ. stuhi. 4 svá -bhānavaḥ. ṣrāyā́ḥ. 5 sma. jīra-dānavaḥ. 6 su-dā́navaḥ. ródasī *iti*. 7 áṣvāḥ-iva á° vi-mócane.

Digitized by Google

ví yád vártanta enyàḥ || 7 || á yāta maruto divá ántárikshād amād utá | mā́va sthāta parāvátaḥ || 8 || mā́ vo rasā́nitabhā kúbhā krúmur mā́ vaḥ síndhur ní rīramat | mā́ vaḥ pári shṭhāt saráyuḥ purīṣhíṇy asmé ít sumnám astu vaḥ || 9 || tā́ṃ vaḥ ṣárdhaṃ ráthānāṃ tveshā́ṃ gaṇám mā́rutaṃ návyasīnām | ánu prá yanti vṛishṭáyaḥ || 10 || 12 ||

ṣárdhaṃ-ṣardhaṃ va eshāṃ vrā́taṃ-vrātaṃ gaṇáṃ-gaṇaṃ suṣastíbhiḥ | ánu krāmema dhītíbhiḥ || 11 || kásmā adyá sújātāya rātáhavyāya prá yayuḥ | enā́ yā́mena marútaḥ || 12 || yéna tokā́ya tánayāya dhānyàm bī́jaṃ váhadhve ákshitam | asmábhyaṃ tád dhattana yád va ímahe rā́dho viṣvā́yu saúbhagam || 13 || átīyāma nidás tiráḥ svastíbhir hitvā́vadyám árātīḥ | vṛishṭví ṣā́ṃ yór ā́pa usrí bheshajā́ṃ syā́ma marutaḥ sahá || 14 || sudevā́ḥ samahāsati suvī́ro naro marutaḥ sá mártyaḥ | yā́ṃ trā́yadhve syā́ma té || 15 || stuhí bhojā́n stuvató asya yā́mani | ráṇan gávo ná yávase | yatā́ḥ pū́rvāṅ̃ iva sákhīṅ̃r ánu hvaya girā́ gṛiṇīhi kāmínaḥ || 16 || 13 ||

54.

Prá ṣárdhāya mārutāya svábhānava imā́ṃ vácam anajā parvatacyúte | gharmastúbhe divá á pṛishṭhayājvane dyumnáṣravase máhi nṛimnám arcata || 1 || prá vo marutas taviṣhā́ udanyávo vayovṛ́dho aṣvayújaḥ párijrayaḥ | sáṃ vidyútā dádhati vā́ṣati tritā́ḥ sváranty ā́po 'vánā párijrayaḥ || 2 || vidyúnmahaso náro áṣmadidyavo vā́tatvisho marútaḥ parvatacyútaḥ | abdayā́ cin múhur á hrādunīvṛ́ta staná-

---

53, 7 vártante. 8 ā́ a°. mā́ áva. 9 rasā́ á°. sthāt. purīshíṇī asmé *iti*. 11 suṣastí-bhiḥ. 12 kásmai. sú-jātāya rātá-havyāya. 13 visvá-āyu. 14 áti i°. hitvā́ a°. 15 su-devā́ḥ samaha a° su-vī́raḥ. — 54, 1 svá-bhānave. anaja parvata-cyúte gharma-stúbhe. pṛishṭha-yājvane dyumná-ṣravase. 2 vayaḥ-vṛ́dhaḥ aṣva-yújaḥ pári-jrayaḥ (2). vi-dyútā. 3 vidyút-mahasaḥ. áṣma-didyavaḥ vā́ta-tvishaḥ. parvata-cyútaḥ. cit. hrāduni-vṛ́taḥ.

Digitized by Google

yadamā rabhasā́ údojasaḥ || 3 || vy àktún rudrā vy áhāni ṣikvaso vy àntárikṣhaṃ ví rájāṅsi dhūtayaḥ | ví yád ájrāñ ájatha nā́va īṃ yathā́ ví durgā́ṇi maruto nā́ha rishyatha || 4 || tád vīryàṃ vo maruto mahitvanā́ṃ dīrghā́ṃ tatāna sū́ryo ná yójanaṃ | étā ná yā́me ágṛibhītaṣocishó 'naṣvadāṃ yán ny áyātanā girím || 5 || 14 ||

ábhrāji ṣárdho maruto yád arṇasā́m móshathā vṛikshā́ṃ kapanéva vedhasaḥ | ádha smā́ no arámatiṃ sajoshasaṣ cákshur iva yántam ánu neshathā sugám || 6 || ná sá jīyate maruto ná hanyate ná sredhati ná vyathate ná rishyati | nā́sya rā́ya úpa dasyanti nótáya ṛíshiṃ vā yā́ṃ rā́jānaṃ vā súshūdatha || 7 || niyútvanto grāmajíto yáthā náro 'ryamáṇo ná marútaḥ kabandhínaḥ | pínvanty útsaṃ yád inā́so ásvaran vy ùndanti pṛithivím mádhvo ándhasā || 8 || pravátvatīyám pṛithiví marúdbhyaḥ pravátvatī dyaúr bhavati prayádbhyaḥ | pravátvatīḥ pathyà antárikshyāḥ pravátvantaḥ párvatā jīrádānavaḥ || 9 || yán marutaḥ sabharasaḥ svarṇaraḥ sū́rya údite mádathā divo naraḥ | ná vó 'ṣvāḥ ṣrathayantā́ha sísrataḥ sadyó asyā́dhvanaḥ pārám aṣnutha || 10 || 15 ||

áṅseshu va ṛishṭáyaḥ patsú khādáyo vákshassu rukmā́ maruto ráthe ṣúbhaḥ | agníbhrājaso vidyúto gábhastyoḥ ṣípraḥ ṣīrshásu vítatā hiraṇyáyīḥ || 11 || tā́m nā́kam aryó ágṛibhītaṣocisham rúṣat píppalam maruto ví dhūnutha | sám acyanta vṛijánātitvishanta yát sváranti ghóshaṃ vítatam ṛitāyávaḥ || 12 || yushmā́dattasya maruto vicetaso rā-

---

54, 3 stanáyat-amāḥ. út-ojasaḥ. 4 ví a° rudrāḥ ví. ví a°. duḥ-gā́ni. ná áha. 5 étāḥ. ágṛibhīta-ṣocishaḥ ánaṣva-dām yát ní áyātana. 6 móshatha. kapanā́-iva. sma. sa-joshasaḥ. neshatha su-gám. 7 ná a°. ná ū°. súshūdatha. 8 grāma-jítaḥ. ví u°. 9 pravátvatī i°. prayát-bhyaḥ. párvatāḥ jīrá-dānavaḥ. 10 yát. sa-bharasaḥ svaḥ-naraḥ sū́rye út-ite mádatha. vaḥ á° srathayanta áha. asya á°. 11 rukmā́ḥ. agní-bhrājasaḥ vi-dyútaḥ. ví-tatāḥ. 12 ágṛibhīta-ṣocisham. vṛijánā á°. ví-tatam ṛita-yávaḥ. 13 yushmā́-dattasya. vi-cetasaḥ.

Digitized by Google

yáḥ syāma rathyò váyasvataḥ | ná yó yúchati tishyò yáthā divò 'smé rāranta marutaḥ sahasríṇam || 13 || yūyáṃ rayím maruta spārhávīraṃ yūyám ṛíshim avatha sámavipram | yūyám árvantam bharatáya vā́jaṃ yūyáṃ dhattha rā́jānaṃ ṣrushṭimántam || 14 || tád vo yāmi dráviṇaṃ sadyaūtayo yénā svàr ṇá tatánāma nṛ́ṁr abhí | idáṃ sú me maruto haryatā váco yásya tárema tárasā ṣatáṃ hímāḥ || 15 || [16] ||

55.

Práyajyavo marúto bhrājadṛishṭayo bṛihád váyo dadhire rukmávakshasaḥ | íyante áṣvaiḥ suyámebhir āṣúbhiḥ ṣúbhaṃ yātā́m ánu ráthā avṛitsata || 1 || svayáṃ dadhidhve távishīṃ yáthā vidá bṛihán mahānta urviyā́ ví rājatha | utā́ntáriksham mamire vy ójasā ṣúbhaṃ yātā́m — || 2 || sākáṃ jātā́ḥ subhvàḥ sākám ukshitā́ḥ ṣriyé cid á pratarā́m vāvṛidhur náraḥ | virokíṇaḥ sū́ryasyeva raṣmáyaḥ ṣúbhaṃ yātā́m — || 3 || ābhūshéṇyaṃ vo maruto mahitvanā́m didṛikshéṇyaṃ sū́ryasyeva cákshaṇam | utó asmā́ṅ amṛitatvé dadhātana ṣúbhaṃ yātā́m — || 4 || úd īrayathā marutaḥ samudrató yūyáṃ vṛishṭíṃ varshayathā purīshiṇaḥ | ná vo dasrā úpa dasyanti dhenávaḥ ṣúbhaṃ yātā́m — || 5 || [17] ||

yád áṣvān dhūrshú pṛíshatīr áyugdhvaṃ hiraṇyáyān práty átkāṅ ámugdhvam | víṣvā ít spṛídho maruto vy àsyatha ṣúbhaṃ yātā́m — || 6 || ná párvatā ná nadyò varanta vo yátrā́cidhvam maruto gáchathéd u tát | utá dyā́vāpṛithiví yāthanā pári ṣúbhaṃ yātā́m — || 7 || yát pūrvyám

---

54, 13 diváḥ asmé *iti* raranta. 14 marutaḥ spārhá-vīram. sā́ma-vipram. 15 sadyaḥ-ūtayaḥ yéna. ná. haryata. — 55, 1 prá -yajyavaḥ. bhrā́jat-ṛishṭayaḥ. rukmá-vakshasaḥ. su-yámebhiḥ. 2 bṛihát. utá a°. ví. 3 su-bhvàḥ. vavṛidhuḥ. vi-rokíṇaḥ sū́ryasya-iva. 4 ā-bhūshéṇyam. sū́ryasya-iva. utó *iti*. 5 īrayatha. varshayatha. 6 ví a°. 7 párvatāḥ. yátra á°. gáchatha ít. dyā́vāpṛithiví *iti* yāthana.

Digitized by Google

maruto yác ca nūtanaṃ yád udyáte vasavo yác ca ṣasyáte | víṣvasya tásya bhavathā návedasaḥ ṣúbhaṃ yātām — || 8 || mṛiláta no maruto mā́ vadhishṭanāsmábhyaṃ ṣárma bahulā́ṃ ví yantana | ádhi stotrásya sakhyásya gātana ṣúbhaṃ yātām — || 9 || yūyám asmā́n nayata vásyo áchā nír aṅhatíbhyo maruto gṛiṇānáḥ | jushádhvaṃ no havyádātiṃ yajatrā vayáṃ syāma pátayo rayīṇā́m || 10 || 18 ||

56.

Ágne ṣárdhantam ā́ gaṇám pishṭáṃ rukmébhir añjíbhiḥ | víṣo adyá marútām áva hvaye diváṣ cid rocanā́d ádhi || 1 || yáthā cin mányase hṛidā́ tád ín me jagmur āṣā́saḥ | yé te nédishṭhaṃ hávanāny āgámman tā́n vardha bhīmásaṃdṛiṣaḥ || 2 || mīḷhúshmatīva pṛithiví párāhatā mádanty ety asmád ā́ | ṛíksho ná vo marutaḥ ṣímīvāṉ ámo dudhró gaúr iva bhīmayúḥ || 3 || ní yé riṇánty ójasā vṛithā́ gā́vo ná durdhúraḥ | áṣmānaṃ cit svaryàm párvataṃ girím prá cyāvayanti yā́mabhiḥ || 4 || út tishṭha nūnám eshāṃ stómaiḥ sámukshitānām | marútām purutámam ápūrvyaṃ gávāṃ sárgam iva hvaye || 5 || 19 ||

yuṅgdhváṃ hy árushī ráthe yuṅgdhváṃ rátheshu rohítaḥ | yuṅgdhváṃ hárī ajirā́ dhurí vóḷhave váhishṭhā dhurí vóḷhave || 6 || utá syá vājy àrushás tuvishváṇir ihá sma dhāyi darṣatáḥ | mā́ vo yā́meshu marutaṣ ciráṃ karat prá tám rátheshu codata || 7 || ráthaṃ nú mā́rutaṃ vayáṃ ṣravasyúm ā́ huvāmahe | ā́ yásmin tasthaú suráṇāni bíbhratī sácā marútsu rodasī́ || 8 || táṃ vaḥ ṣárdhaṃ ratheṣúbhaṃ

55, 8 yát (2). bhavatha. 9 vadhishṭana a°. 10 ácha. havyá-dātim yajatrāḥ. — 56, 1 d. c. r. á. 6, 9. 2 cit. ít. ā-ṣásaḥ. ā-gáman. bhīmá-saṃdṛiṣaḥ. 3 mīḷhúshmatī-iva. párā-hatā mádantī. 4 duḥ-dhúraḥ. á. c. s. V, 30, 8. p. c. y. 37, 11. 5 sám-ukshitānām. 6 h. á. r. 14, 12. hárī *iti*. 7 vājī́ a° tuvi-svániḥ. 8 su-ráṇāni. 9 rathe-ṣúbham.

Digitized by Google

tveshám panasyúm á huve | yásmin sújātā subhágā mahīyáte sácā marútsu mīḷhushí || 9 || 20 ||

Caturtho 'nuvākaḥ.

57.

Á rudrāsa índravantaḥ sajóshaso híraṇyarathāḥ suvitáya gantana | iyáṃ vo asmát práti haryate matís tṛishṇáje ná divá útsā udanyáve || 1 || vā́ṣīmanta ṛishṭimánto manīshíṇaḥ sudhánvāna íshumanto nishaṅgíṇaḥ | svā́ṣvā stha suráthāḥ pṛiṣnimātaraḥ svāyudhá maruto yāthanā śúbham || 2 || dhūnuthá dyáṃ párvatān dāśúshe vásu ní vo vánā jihate yámano bhiyá | kopáyatha pṛithivím pṛiṣnimātaraḥ śubhé yád ugrāḥ pṛíshatīr áyugdhvam || 3 || vā́tatvisho marúto varshánirṇijo yamá iva súsadṛiṣaḥ supéśasaḥ | piśáṅgāśvā aruṇáśvā arepásaḥ prátvakshaso mahiná dyaúr ivorávaḥ || 4 || purudrapsá añjimántaḥ sudā́navas tveshásaṃdṛiśo anavabhrárādhasaḥ | sujātáso janúshā rukmávakshaso divó arká amṛítaṃ nā́ma bhejire || 5 || 21 ||

ṛishṭáyo vo maruto áṁsayor ádhi sáha ójo bāhvór vo bálaṃ hitám | nṛimṇá śīrshásv áyudhā rátheshu vo víśvā vaḥ śrír ádhi tanūshu pipiśe || 6 || gómad áśvāvad ráthavat suvíraṃ candrávad rádho maruto dadā naḥ | práśastiṃ naḥ kṛiṇuta rudriyāso bhakshīyá vó 'vaso daívyasya || 7 || hayé náro máruto mṛiḷátā nas túvīmaghāso ámṛitā ṛítajñāḥ | sátyaśrutaḥ kávayo yúvāno bṛíhadgirayo bṛihád ukshámāṇāḥ || 8 || 22 ||

56, 9 sú-jātā su-bhágā. — 57, 1 sa-jóshasaḥ híraṇya-rathāḥ. tṛishṇá-je. 2 su-dhánvānaḥ. su-áśvāḥ. su-ráthāḥ pṛiṣni-mātaraḥ su-āyudhāḥ. yāthana. 3 pṛiṣni-mātaraḥ. 4 váta-tvishaḥ. varshá-nirnijaḥ. sú-sadṛiṣaḥ su-péśasaḥ piśáṅga-aśvāḥ aruṇá-aśvāḥ. prá-tvakshasaḥ. dyaúr-iva u°. 5 puru-drapsāḥ. su-dā́navaḥ tveshá-saṃdṛiṣaḥ anavabhrá-rādhasaḥ su-jātā́saḥ. rukmá-vakshasaḥ. 7 áśva-vat. su-víram. dada. prá-śastim. vaḥ á°. 8 mṛiḷáta. túvi-maghāsaḥ. ṛíta-jñāḥ sátya-śrutaḥ. bṛíhat-girayaḥ.

Digitized by Google

58.

Tám u nūnáṃ távishīmantam eshāṃ stushé gaṇám mā́rutaṃ návyasīnām | yá āṣvàṣvā ámavad váhanta utéṣire amṛítasya svarā́jaḥ || 1 || tveshā́ṃ gaṇáṃ tavásaṃ khā́dihastaṃ dhúnivratam māyínaṃ dā́tivāram | mayobhúvo yé ámitā mahitvā́ vándasva vipra tuvirā́dhaso nṛ́n || 2 || ā́ vo yantūdavāháso adyá vṛishṭíṃ yé víṣve marúto junánti | ayáṃ yó agnír marutaḥ sámiddha etáṃ jushadhvaṃ kavayo yuvānaḥ || 3 || yūyáṃ rā́jānam íryaṃ jánāya vibhvatashṭā́ṃ janayathā yajatrāḥ | yushmád eti mushṭihā́ bāhújūto yushmád sádaṣvo marutaḥ suvíraḥ || 4 || arā́ ivéd ácaramā áheva prá-pra jāyante ákavā máhobhiḥ | pṛíṣneḥ putrā́ upamáso rábhishṭhāḥ sváyā matyā́ mā́rútaḥ sám mimikshuḥ || 5 || yát prā́yāsishṭa pṛíshatībhir áṣvair vīḷupavíbhir maruto ráthebhiḥ | kshódanta ā́po riṇaté vánāny ávosríyo vṛishabháḥ krandatu dyaúḥ || 6 || práthishṭa yā́man pṛithiví cid eshām bhárteva gárbhaṃ svám íc chávo dhuḥ | vā́tān hy áṣvān dhury àyuyujré varshā́ṃ svédaṃ cakrire rudríyāsaḥ || 7 || hayé náro mā́ruto — || 8 || 23 ||

59.

Prá va spáḷ akran suvitā́ya dāváné 'rcā divé prá pṛithivyā́ ṛitám bhare | ukshánte áṣvān tárushanta ā́ rájo 'nu svám bhānúṃ ṣrathayante arṇavaíḥ || 1 || ámād eshām bhiyásā bhū́mir ejati naúr ná pūrṇā́ ksharati vyáthir yatí | dūredṛíṣo yé citáyanta émabhir antár mahé vidáthe yetire

---

58, 1 yé āṣú-aṣvāḥ. váhante utá ɪº. sva-rā́jaḥ. 2 khā́di-hastam dhúni-vratam. dā́ti-vāram mayaḥ-bhúvaḥ. ámitāḥ. tuvi-rā́dhasaḥ. 3 yantu uda-vāhā́saḥ. sám-iddhaḥ. 4 vibhva-tashṭā́m janayatha. mushṭi-hā́ bāhú-jūtaḥ. sát-aṣvaḥ. su-víraḥ. 5 arā́ḥ-iva ít. áhā -iva. ákavāḥ. upa-mā́saḥ. 6 prá áº. vīḷupaví-bhiḥ. kshódante. áva uº. 7 bhártā-iva. ít ṣº. hí. dhurí ā-yuyujré. — 59, 1 vaḥ. dāváne árca. pṛithivyaí. tárushante. rájaḥ ánu. 2 dūré-dṛiṣaḥ. citáyante.

Digitized by Google

náraḥ || 2 || gávām iva śriyáse śṛ́ṅgam uttamáṃ śúryo ná cákshū rájaso visárjane | átyā iva subhvàś cárava sthana máryā iva śriyáse cetathā naraḥ || 3 || kó vo mahánti mahatám úd aṣnavat kás kávyā marutaḥ kó ha paúṃsyā | yūyáṃ ha bhúmiṃ kiráṇaṃ ná rejatha prá yád bháradhve suvitáya dāváne || 4 || áṣvā iv́éd arushā́saḥ sábandhavaḥ śúrā iva prayúdhaḥ prótá yuyudhuḥ | máryā iva suvṛ́dho vāvṛidhur náraḥ śúryasya cákshuḥ prá minanti vṛishṭíbhiḥ || 5 || té ajyeshṭhā́ ákanishṭhāsa udbhídó 'madhyamāso máhasā ví vāvṛidhuḥ | sujātáso janúshā pṛíṣnimātaro divó máryā ā́ no áchā jigātana || 6 || váyo ná yé śréṇīḥ paptúr ójasāntān divó bṛihatáḥ sánunas pári | áṣvāsa eshām ubháye yáthā vidúḥ prá párvatasya nabhanū́ṅr acucyavuḥ || 7 || mímātu dyaúr áditir vītáye naḥ sáṃ dā́nucitrā usháso yatantām | ácucyavur divyáṃ kóṣam etá ṛíshe rudrásya marúto gṛiṇānáḥ || 8 || 24 ||

60.

Īḷe agníṃ svávasaṃ námobhir ihá prasattó ví cayat kṛitáṃ naḥ | ráthair iva prá bhare vājayádbhiḥ pradakshiṇín marútāṃ stómam ṛidhyām || 1 || ā́ yé tasthúḥ pṛíshatīshu śrutā́su sukhéshu rudrā́ marúto rátheshu | vánā cid ugrā jihate ní vo bhiyā́ pṛithiví cid rejate párvataś cit || 2 || párvataś cin máhi vṛiddhó bibhāya diváś cit sánu rejata svané vaḥ | yát kṛ́ḷatha maruta ṛishṭimánta ā́pa iva sadhryàñco dhavadhve || 3 || varā́ ivéd raivatā́so hiraṇyair abhí svadhā́bhis tanvàḥ pipiśre | śriyé śréyāṅsas taváso

---

59, 3 cákshuḥ. vi-sárjane. su-bhvàḥ cáravaḥ. cetatha. 5 áṣvāḥ -iva ít. sá-bandhavaḥ. pra-yúdhaḥ prá utá. su-vṛ́dhaḥ va°. 6 ut -bhídaḥ á°. vavṛidhuḥ su-jātā́saḥ. pṛíṣni-mātaraḥ. ácha. 7 ójasā á°. 8 dā́nu-citrāḥ. ā́ a°. eté. — 60, 1 su-ávasam. pra-sattáḥ. pra-dakshiṇít. 2 su-khéshu rudrā́ḥ. ugrāḥ. 3 cit. 4 varā́ḥ -iva ít.

Digitized by Google

rátheshu satrā́ máhāṅsi cakrire tanūshu || 4 || ajyeshṭhā́so ákanishṭhāsa eté sám bhrā́taro vāvṛidhuḥ saúbhagāya | yúvā pitā́ svápā rudrá eshā́m sudúghā pṛíśniḥ sudínā marúdbhyaḥ || 5 || yád uttamé maruto madhyamé vā yád vāvamé subhagāso diví shṭhá | áto no rudrā utá vā nv àsyágne vittā́d dhavísho yád yájāma || 6 || agníś ca yán maruto viśvavedaso divó váhadhva úttarād ádhi shṇúbhiḥ | té mandasānā́ dhúnayo riśādaso vāmám dhatta yájamānāya sunvaté || 7 || ágne marúdbhiḥ śubháyadbhir ṛíkvabhiḥ sómam piba mandasānó gaṇaśríbhiḥ | pāvakébhir viśvaminvébhir āyúbhir vaíśvānara pradívā ketúnā sajū́ḥ || 8 || 25 ||

61.

Ké shṭhā naraḥ śréshṭhatamā yá éka-eka āyayá | paramásyāḥ parāvátaḥ || 1 || kvà vó 'śvāḥ kvàbhíśavaḥ kathám śeka kathā́ yaya | pṛishṭhé sádo nasór yámaḥ || 2 || jagháne códa eshā́m ví sakthā́ni náro yamuḥ | putrakṛithé ná jánayaḥ || 3 || párā vīrāsa etana máryāso bhádrajānayaḥ | agnitápo yáthā́satha || 4 || sánat sā́śvyam paśúm utá gávyam śatā́vayam | śyāvā́śvastutāya yā́ dór vīráyopabárbṛihat || 5 || 26 ||

utá tvā strī́ śā́śīyasī puṅsó bhavati vā́syasī | ádevatrād arādhásaḥ || 6 || ví yā́ jānā́ti jásurim ví tríshyantam ví kāmínam | devatrā́ kṛiṇuté mánaḥ || 7 || utá ghā némo ástutaḥ púmāṅ íti bruve paṇíḥ | sá vaíradeya ít samā́ḥ || 8 || utá me 'rapad yuvatír mamandúshī práti śyāvā́ya vartaním |

60, 5 vavṛidhuḥ. su-ápāḥ. su-dúghā. su-dínā. 6 vā a° su -bhagāsaḥ. sthá. nú asya á°. havíshaḥ. 7 yát. viśva-vedasaḥ. váhadhve. snú-bhiḥ. mandasānā́ḥ. 8 gaṇasrí-bhiḥ. viśvam -invébhiḥ. pra-dívā. sa-jū́ḥ. — 61, 1 stha. śréshṭha-tamāḥ yé. ā -yayá. 2 vaḥ á° kvà a°. 3 putra-kṛithé. 4 itana. bhádra -jānayaḥ agni-tápaḥ yáthā á°. 5 sā́ á°. śatá-avayam śyāvā́śva -stutāya. vīráya upa-bárbṛihat. 6 ádeva-trāt. 8 gha. vaíra-deye.

Digitized by Google

ví róhitā purumīḷhāya yematur víprāya dīrgháyaṣase || 9 || yó me dhenūnāṁ ṣatáṁ vaídadaṣvir yáthā dádat | tarantá iva maṁhánā || 10 || [27] ||

yá īṁ váhanta āṣúbhiḥ píbanto madirám mádhu | átra ṣrávāṁsi dadhire || 11 || yéshāṁ ṣriyádhi ródasī vibhrājante rátheshv á | diví rukmá ivopári || 12 || yúvā sá máruto ganás tvesháratho ánedyaḥ | ṣubhaṁyávápratishkutaḥ || 13 || kó veda nūnám eshāṁ yátrā mádanti dhūtayaḥ | ṛitájātā arepásaḥ || 14 || yūyám mártaṁ vipanyavaḥ praṇetára itthā dhiyá | ṣrótāro yámahūtishu || 15 || [28] ||

té no vásūni kámyā puruṣcandrā riṣādasaḥ | á yajñiyāso vavṛittana || 16 || etám me stómam ūrmye dārbhyáya párā vaha | gíro devi rathír iva || 17 || utá me vocatād íti sutásome ráthavītau | ná kámo ápa veti me || 18 || eshá ksheti ráthavītir maghávā gómatīr ánu | párvateshv ápaṣritaḥ || 19 || [29] ||

62.

Ṛiténa ṛitám ápihitaṁ dhruvám vāṁ sūryasya yátra vimucánty áṣvān | dáṣa ṣatá sahá tasthus tád ékaṁ devánāṁ ṣréshṭhaṁ vápushām apaṣyam || 1 || tát sú vām mitrāvaruṇā mahitvám īrmá tasthúshīr áhabhir duduhre | víṣvāḥ pinvathaḥ svásarasya dhénā ánu vām ékaḥ pavír á vavarta || 2 || ádhārayatam pṛithivím utá dyáṁ mítrarājānā varuṇā máhobhiḥ | vardháyatam óshadhīḥ pínvataṁ gá áva vṛishṭím ṣrijataṁ jīradānū || 3 || á vām áṣvāsaḥ suyújo vahantu yatáraṣmaya úpa yantv arvák | ghṛitásya nirṇíg ánu

---

61, 9 puru-mīḷhāya dīrghá-yaṣase. 11 yé. váhante. 12 ṣriyá á° ródasī *iti* vi-bhrājante. rukmáḥ-iva u°. 13 tveshá-rathaḥ. ṣubham-yávā áprati-skutaḥ. 14 yátra. ṛitá-jātāḥ. 15 pra-netāraḥ. yáma-hūtishu. 16 puru-candrāḥ. 18 sutá-some rátha-vītau. 19 rátha-vītiḥ. ápa-ṣritaḥ. — 62, 1 ṛiténa. ápi-hitam. vi-mucánti. 3 mítra-rājānā. jīradānū *iti* jīra-dānū. 4 á v. á. 181, 2. su-yújaḥ. yatá-raṣmayaḥ. niḥ-níg.

Digitized by Google

vartate vām úpa síndhavaḥ pradívi kṣharanti || 4 || ánu ṣrutám amátiṃ várdhad urvím barhír iva yájushā rákṣhamāṇā | námasvantā dhṛitadakṣhádhi gárte mítrásāthe varuṇélāsv antáḥ || 5 || 30 ||

ákravihastā sukṛíte paraspá yáṃ trásāthe varuṇélāsv antáḥ | rájānā kṣhatrám áhṛiṇīyamānā sahásrasthūṇam bibhṛithaḥ sahá dvaú || 6 || híraṇyanirṇig áyo asya sthūṇā ví bhrājate divy àṣvájanīva | bhadré kṣhétre nímitā tílvile vā sanéma mádhvo ádhigartyasya || 7 || híraṇyarūpam uṣháso vyùṣhṭāv áyasthūṇam úditā sūryasya | á rohatho varuṇa mitra gártam átaṣ cakṣhāthe áditiṃ dítiṃ ca || 8 || yád báṅhishṭham nátivídhe sudānū áchidraṃ ṣárma bhuvanasya gopā | téna no mitrāvaruṇāv avishṭaṃ síṣhāsanto jigīvā́ṅsaḥ syāma || 9 || 31 ||

Tṛitīyo 'dhyāyaḥ.

63.

Ṛítasya gopāv ádhi tiṣhṭhatho ráthaṃ sátyadharmāṇā paramé vyòmani | yám átra mitrāvaruṇávatho yuvám tásmai vṛiṣhṭír mádhumat pinvate diváḥ || 1 || samrájāv asyá bhúvanasya rājatho mítrāvaruṇā vidáthe svardṛíṣā | vṛiṣhṭíṃ vāṃ rádho amṛitatvám īmahe dyā́vāpṛithiví ví caranti tanyávaḥ || 2 || samrájā ugrā́ vṛishabhā́ divás pátī pṛithivyā́ mitrā́váruṇā vícarṣhaṇī | citrébhir abhraír úpa tiṣhṭhatho rávaṃ dyā́ṃ varṣhayatho ásurasya māyáyā || 3 || māyā́ vām mitrāvaruṇā diví ṣritā́ sū́ryo jyótiṣ carati citrám áyudham |

62, 4 pra-dívi. 5 dhṛita-dakṣhā á°. mítra āsāthe *iti* varuṇā í° antár *iti*. 6 ákravi-hastā su-kṛíte paraḥ-pā́. trā́sāthe *iti*. varuṇā í° antár *iti*. sahásra-sthūṇam. 7 híraṇya-nirnik. diví aṣvájanī-iva. ní-mitā. ádhi-gartyasya. 8 híraṇya-rūpam. ví-uṣhṭau áyaḥ-sthūṇam út-itā. cakṣhāthe *iti*. 9 ná ati-vídhe sudānū *iti* su-dānū. síṣhāsantaḥ. — 63, 1 sátya-dharmāṇā. ví-omani. mitrāvaruṇā á°. 2 sam-rā́jau. svaḥ-dṛíṣā. dyā́vāpṛithiví *iti*. 3 sam-rā́jau. pátī *iti* pṛithivyā́ḥ. vícarṣhaṇī *iti* ví-carṣhaṇī.

Digitized by Google

tám abhréṇa vṛishṭyā́ gūhatho diví párjanya drapsā́ mádhumanta īrate || 4 || ráthaṃ yuñjate marútaḥ ṣubhé sukhám ṣū́ro ná mitrāvaruṇā́ gávishṭishu | rájāṅsi citrā́ ví caranti tanyávo diváḥ samrājā́ páyasā na ukshatam || 5 || vā́caṃ sú mitrāvaruṇāv írāvatīm parjányaṣ citrā́ṃ vadati tvíshīmatīm | abhrā́ vasata marútaḥ sú māyáyā dyā́ṃ varshayatam aruṇā́m arepásam || 6 || dhármaṇā mitrāvaruṇā vipaṣcitā vratā́ rakshethe ásurasya māyáyā | ṛiténa víṣvam bhúvanaṃ ví rājathaḥ sū́ryam á dhattho diví cítryaṃ rátham || 7 || 1 ||

64.

Váruṇaṃ vo riṣā́dasam ṛicā́ mitrā́ṃ havāmahe | pári vrajéva bāhvór jaganvā́ṅsā svàrṇaram || 1 || tā́ bāhávā sucetúnā prá yantam asmā árcate | ṣévaṃ hí jāryàṃ vāṃ víṣvāsu kshā́su jóguve || 2 || yán nūnám asyā́ṃ gátim mitrásya yāyām pathā́ | ásya priyásya ṣármaṇy áhiṁsānasya saṣcire || 3 || yuvā́bhyām mitrāvaruṇopamā́ṃ dheyām ṛicā́ | yád dha kshā́ye maghónāṃ stotṛīṇā́ṃ ca spūrdháse || 4 || á no mitra sudītíbhir váruṇaṣ ca sadhástha ā́ | své kshā́ye maghónāṃ sákhīnāṃ ca vṛidháse || 5 || yuvā́ṃ no yéshu varuṇa kshatrám bṛihác ca bibhṛithāḥ | urú ṇo vā́jasātaye kṛitā́m rāyé svastáye || 6 || uchántyām me yajatā́ devákshatre rúṣadgavi | sutā́ṃ sómaṃ ná hastíbhir ā́ padbhír dhāvaṭaṃ narā bíbhratāv arcanā́nasam || 7 || 2 ||

65.

Yáṣ cikéta sá sukrátur devatrā́ sá bravītu naḥ | váruṇo

63, 4 drapsā́ḥ. 5 su-khám. gó-ishṭishu. sam-rājā. 6 tvíshi -matīm. 7 vipaḥ-citā. rakshethe *iti*. — 64, 1 vrajā́-iva. svàḥ-naram. 2 su-cetúnā. asmai. 3 yát. 4 mitrāvaruṇā upa-mām. ha. 5 sudītí -bhiḥ. sadhá-sthe. 6 varuṇā. bṛihát. naḥ vā́ja-sātaye. 7 devá -kshatre rúṣat-gavi. — 65, 1 su-krátuḥ.

Digitized by Google

yásya darṣató mitró vā vánate gíraḥ || 1 || tấ hí śréshṭhavarcasā rấjānā dīrghaśrúttamā | tấ sátpatī ṛitāvṛídha ṛitávānā jáne-jane || 2 || tấ vām iyānó 'vase pūrvā úpa bruve sácā | svāśvāsaḥ sú cetúnā vấjāṅ abhí prá dāváne || 3 || mitró aṅhóś cid ấd urú kshāyāya gātúṃ vanate | mitrásya hí pratūrvataḥ sumatír ásti vidhatáḥ || 4 || vayám mitrásyāvasi syāma sapráthastame | anehásas tvótayaḥ satrā́ váruṇaseshasaḥ || 5 || yuvám mitremáṃ jánaṃ yátathaḥ sáṃ ca nayathaḥ | mā́ maghónaḥ pári khyatam mó asmā́kam ṛíshīṇāṃ gopīthé na urushyatam || 6 || 3 ||

66.

Á cikitāna sukrátū devaú marta riśādasā | váruṇāya ṛitápeśase dadhītā práyase mahé || 1 || tấ hí kshatrám ávihrutaṃ samyág asuryàm āśāte | ádha vratéva mānushaṃ svàr ṇá dhāyi darśatám || 2 || tấ vām éshe ráthānām urvíṃ gávyūtim eshām | rātáhavyasya sushṭutíṃ dadhṛík stómair manāmahe || 3 || ádhā hí kā́vyā yuvā́ṃ dákshasya pūrbhír adbhutā | ní ketúnā jánānāṃ cikéthe pūtadakshasā || 4 || tád ṛitám pṛithivi bṛihác chravaēshá ṛíshīṇām | jrayasānā́v áram pṛithv áti ksharanti yā́mabhiḥ || 5 || á yád vām īyacakshasā mítra vayáṃ ca sūráyaḥ | vyácishṭhe bahupā́yye yátemahi svarā́jye || 6 || 4 ||

67.

Bā́ḷ itthā́ deva nishkṛitám ādityā yajatám bṛihát | váruṇa mítrāryaman várshishṭhaṃ kshatrám āśāthe || 1 || á

65, 2 śréshṭha-varcasā. dīrghaśrút-tamā. sátpatī *iti* sát-patī ṛitá-vṛidhā ṛitá-vānā. 3 ávase pūrvau. su-áśvāsaḥ. 4 pra-tūrvataḥ su-matíḥ. 5 mitrásya á°. sapráthaḥ-tame. tvā́-ūtayaḥ. váruṇa-seshasaḥ. 6 mitrā́ i°. mó *iti*. go-pīthé. — 66, 1 sukrátū *iti* su-krátū. váruṇāya ṛitá-peśase. 2 ávi-hrutam. āśāte *iti*. vratā́-iva. ná. 3 rātá-havyasya su-stutím. 4 ádha. cikéthe *iti* pūta-dakshasā. 5 bṛihát śravaḥ-eshé. pṛithú. 6 īya-cakshasā mítrā. bahu-pā́yye. sva-rā́jye. — 67, 1 devā niḥ-kṛitám. mítra á°. āśāthe *iti*.

Digitized by Google

yád yónim hiraṇyáyaṃ váruṇa mítra sádathaḥ | dhartárā carshaṇīnāṃ yantáṃ sumnáṃ riṣādasā || 2 || víṣve hí viśvávedaso váruṇo mitró aryamá | vratá padéva sascire pánti mártyaṃ risháḥ || 3 || té hí satyá ṛitaspṛíśa ṛitávāno jáne -jane | sunīthásaḥ sudánavo 'ṅhóś cid urucákrayaḥ || 4 || kó nú vām mitrástuto váruṇo vā tanūnām | tát sú vām éshate matír átribhya éshate matíḥ || 5 || 5 ||

68.

Prá vo mitráya gāyata váruṇāya vipá girá | máhikshatrāv ṛitám bṛihát || 1 || samrájā yá ghṛitáyonī mitráś cobhá váruṇaś ca | devá devéshu praśastá || 2 || tá naḥ śaktam párthivasya mahó rāyó divyásya | máhi vāṃ kshatráṃ devéshu || 3 || ṛitám ṛiténa sápanteshirám dáksham āśāte | adrúhā devaú vardhete || 4 || vṛishṭídyāvā rītyàpeshás pátī dānumatyāḥ | bṛihántaṃ gártam āśāte || 5 || 6 ||

69.

Trí rocaná varuṇa tríṅr utá dyūn tríṇi mitra dhārayatho rájāṅsi | vāvṛidhānāv amátiṃ kshatríyasyānu vratáṃ rákshamāṇāv ajuryám || 1 || írāvatīr varuṇa dhenávo vām mádhumad vāṃ síndhavo mitra duhre | tráyas tasthur vṛishabhásas tisṛiṇāṃ dhisháṇānāṃ retodhá ví dyumántaḥ || 2 || prātár devím áditiṃ johavīmi madhyáṃdina úditā súryasya | rāyé mitrāvaruṇā sarvátātéle tokáya tánayāya śáṃ yóḥ || 3 || yá dhartárā rájaso rocanásyotádityá divyá

67, 3 viśvá-vedasaḥ. v. m. a. 26, 4. padā́-iva. 4 ṛitá-spṛiśaḥ ṛitá -vānaḥ. sú-nīthāsaḥ su-dānavaḥ. uru-cákrayaḥ. 5 mitra á°. ā́ íshate (2). — 68, 1 máhi-kshatrau. 2 sam-rā́jā. ghṛitáyonī *iti* ghṛitá -yonī. ca u°. pra-śastā́. 4 sápantā i°. āśāte *iti*. vardhete *iti*. 5 vṛishṭí-dyāvā rīti-āpā i° pátī *iti*. āśāte *iti*. — 69, 1 vavṛidhānaú. kshatríyasya ánu. 2 retaḥ-dhā́ḥ. 3 madhyáṃdine út-itā. sarvá -tātā íḷe. 4 rocanásya utá ā°.

Digitized by Google

pārthivasya | ná vāṃ devā́ amṛ́tā á minanti vratā́ni mitrā-varuṇā dhruvā́ṇi || 4 || 7 ||

70.

Purūrúṇā cid dhy ásty ávo nūnáṃ vāṃ varuṇa | mítra vā́ṇsi vāṃ sumatím || 1 || tā́ vāṃ samyág adruhvāṇésham aṣyāma dhā́yase | vayáṃ té rudrā syāma || 2 || pātáṃ no rudrā pāyúbhir utá trāyethāṃ sutrātrā́ | turyáma dásyūn tanū́bhiḥ || 3 || mā́ kásyādbhutakratū yakshám bhujemā tanū́bhiḥ | mā́ ṣéshasā mā́ tánasā || 4 || 8 ||

71.

Á no gantaṃ riṣādasā váruṇa mítra barhā́ṇā | úpemáṃ cā́rum adhvaráṃ || 1 || víṣvasya hí pracetasā váruṇa mítra rā́jathaḥ | īṣāṇā́ pipyataṃ dhíyaḥ || 2 || upá naḥ sutám ā́ gataṃ váruṇa mítra dāṣúshaḥ | asyá sómasya pītáye || 3 || 9 ||

72.

Á mitré váruṇe vayáṃ gīrbhír juhumo atrivát | ní barhíshi sadataṃ sómapītaye || 1 || vraténa stho dhruvákshemā dhármaṇā yātayájjanā | ní barhíshi — || 2 || mitrā́ṣ ca no váruṇaṣ ca jushétāṃ yajñám ishṭáye | ní barhíshi sadatāṃ sómapītaye || 3 || 10 ||

Pañcamo 'nuvākaḥ.

73.

Yád adyá sthāḥ parāváti yád arvāváty aṣvinā | yád vā

70, 1 puru-urúṇā. hí. su-matím. 2 adruhvāṇā i°. 3 su-trātrā́. 4 kásya adbhutakratū *ity* adbhuta-kratū. bhujema. — 71, 1 úpa i°. 2 pra-cetasā. 3 a. s. p. 22, 1. — 72, 1 sóma-pītaye. 2 dhruvá-kshemā. yātayát-janā. 3 sóma-pītaye.

Digitized by Google

purú purubhujā yád antáriksha á gatam || 1 || ihá tyá purubhútamā purú dáṅsāṅsi bíbhratā | varasyá yāmy ádhrigū huvé tuvíshṭamā bhujé || 2 || īrmányád vápushe vápuṣ cakráṃ ráthasya yemathuḥ | páry anyá náhushā yugá mahná rájāṅsi dīyathaḥ || 3 || tád ū shú vāṁ aná kṛitáṃ víṣvā yád vām ánu shṭáve | nánā jātáv arepásā sám asmé bándhum éyathuḥ || 4 || á yád vāṃ sūryá ráthaṃ tíshṭhad raghushyádaṃ sádā | pári vām arushá váyo ghṛiṇá varanta ātápaḥ || 5 || 11 ||

yuvór átriṣ ciketati nárā sumnéna cétasā | gharmáṃ yád vām arepásaṃ násatyāsnā bhuraṇyáti || 6 || ugró vāṃ kakuhó yayíḥ ṣṛiṇvé yámeshu saṃtaníḥ | yád vāṃ dáṅsobhir aṣvinátrir narāvavártati || 7 || mádhva ū shú madhūyuvā rúdrā síshakti pipyúshī | yát samudráti párshathaḥ pakvấḥ príksho bharanta vām || 8 || satyám íd vá u aṣvinā yuvám āhur mayobhúvā | tá yáman yāmahútamā yámann á mṛilayáttamā || 9 || imá bráhmāṇi várdhanāṣvíbhyāṃ santu ṣáṃtamā | yá tákshāma ráthāṅ ivávocāma bṛihán námaḥ || 10 || 12 ||

74.

Kúshṭho devāv aṣvinādyá divó manāvasū | tác chravatho vṛishaṇvasū átrir vām á vivāsati || 1 || kúha tyá kúha nú ṣrutá diví devá násatyā | kásminn á yatatho jáne kó vāṃ nadínāṃ sácā || 2 || káṃ yāthaḥ káṃ ha gachathaḥ kám áchā yuñjāthe rátham | kásya bráhmāṇi raṇyatho va-

---

73, 1 purú puru-bhujā. antárikshe. 2 puru-bhútamā purú. ádhrigū *ity* ádhri-gū. 3 īrmá a°. 4 úṁ *iti* sú. stáve. asmé *iti*. á ī°. 5 raghu-syádam. arushấḥ. varante ā-tápaḥ. 6 nấsatyā ā°. 7 sam-taníḥ. aṣvinā á° narā ā-vavártati. 8 úṁ *iti* sú madhu-yuvā. sísakti. samudrá áti. 9 vaí úṁ *iti*. mayaḥ -bhúvā. yāma-hútamā. 10 várdhanā a°. ráthān-iva á° bṛihát. — 74, 1 kú-sthaḥ. aṣvinā adyá. manāvasū *iti* tát ṣ° vṛishaṇvasū *iti* vṛishaṇ-vasū. 3 ácha yuñjāthe *iti*.

Digitized by Google

yáṃ vām uṣmasīshṭáye || 3 || paurám cid dhy ùdaprútam paúra paurấya jínvathaḥ | yád īṃ gṛibhītátātaye siṅhám iva druhás padé || 4 || prá cyávānāj jujurúsho vavrím átkaṃ ná muñcathaḥ | yúvā yádī kṛitháḥ púnar á kámam ṛiṇve vadhvàḥ || 5 || 13 ||

ásti hí vām ihá stotấ smási vāṃ saṃdṛíṣi ṣriyé | nú ṣrutám ma á gatam ávobhir vājinīvasū || 6 || kó vām adyá purūṇấm á vavne mártyānām | kó vípro vipravāhasā kó yajñaír vājinīvasū || 7 || á vāṃ rátho ráthānāṃ yéshṭho yātv aṣvinā | purú cid asmayús tirá āṅgūshó mártyeshv á || 8 || ṣám ū shú vām madhūyuvāsmákam astu carkṛitíḥ | arvācīnấ vicetasā víbhiḥ ṣyenéva dīyatam || 9 || áṣvinā yád dha kárhi cic chuṣrūyấtam imám hávam | vásvīr ū shú vām bhújaḥ priñcánti sú vām prícaḥ || 10 || 14 ||

75.

Práti priyátamaṃ ráthaṃ vṛíshaṇaṃ vasuvấhanam | stotấ vām aṣvināv ṛíshi stómena práti bhūshati mấdhvī máma ṣrutaṃ hávam || 1 || atyấyātam aṣvinā tiró víṣvā ahấṃ sánā | dásrā híraṇyavartanī súshumnā síndhuvāhasā mấdhvī máma — || 2 || á no rátnāni bíbhratāv áṣvinā gáchataṃ yuvám | rúdrā híraṇyavartanī jushāṇấ vājinīvasū mấdhvī máma — || 3 || sushṭúbho vāṃ vṛishaṇvasū ráthe vấṇīcy áhitā | utá vāṃ kakuhó mṛigáḥ príkshaḥ kṛiṇoti vāpushó mấdhvī máma — || 4 || bodhínmanasā rathyèshirá havanaṣrútā | víbhiṣ cyávānam aṣvinā ní yātho ádvayāvinam mấdhvī máma — || 5 || 15 ||

74, 3 uṣmasi i°. 4 hí uda-prútam. 5 cyávānāt. yádi. 6 sam-dṛíṣi. nú. me. vājinīvasū *iti* vājinī-vasū (7). 7 vipra -vāhasā. 8 purú. 9 ūṃ *iti* sú (10) madhu-yuvā a°. vi-cetasā. ṣyenấ-iva. 10 ha. cit ṣuṣruyấtam. — 75, 1 vasu-vấhanam. ṛíshiḥ. mấdhvī *iti*. 2 ati-áyātam. híraṇyavartanī *iti* híraṇya-vartanī (4) sú-sumnā síndhu-vāhasā. 3 vājinīvasū *iti* vājinī-vasū. 4 su -stúbhaḥ. vṛishaṇvasū *iti* vṛishaṇ-vasū. vấṇīcī á-hitā. 5 bodhít -manasā rathyà i° havana-ṣrútā.

Digitized by Google

á vāṃ narā manoyújó 'ṣvāsaḥ prushitápsavaḥ | váyo vahantu pītáye sahá sumnébhir aṣvinā mádhvī máma — || 6 || áṣvināv éhá gachataṃ násatyā má ví venatam | tiráṣ cid aryayá pári vartír yātam adābhyā mádhvī máma — || 7 || asmín yajñé adābhyā jaritāraṃ ṣubhas patī | avasyúm aṣvinā yuváṃ gṛiṇántam úpa bhūshatho mádhvī máma — || 8 || ábhūd ushá rúṣatpaṣur ágnír adhāyy ṛitvíyaḥ | áyoji vāṃ vṛishaṇvasū rátho dasrāv ámartyo mádhvī máma — || 9 || 16 ||

76.

Á bhāty agnír ushásām ánīkam úd víprāṇāṃ devayá váco asthuḥ | arváñcā nūnáṃ rathyehá yātam pīpivāṅsam aṣvinā gharmám ácha || 1 || ná saṃskṛitám prá mimīto gámishṭhānti nūnám aṣvínópastutehá | dívābhipitvé 'vasāgamishṭhā práty ávartiṃ dāṣúshe ṣámbhavishṭhā || 2 || utá yātaṃ saṃgavé prātár áhno madhyáṃdina úditā sūryasya | dívā náktam ávasā ṣáṃtamena nédānīm pītír aṣvínā tatāna || 3 || idáṃ hí vām pradívi sthānam óka imé gṛihá aṣvinedáṃ duroṇám | á no divó bṛihatáḥ párvatād ádbhyó yātam ísham úrjaṃ váhantā || 4 || sám aṣvínor — || 5 || 17 ||

77.

Prātaryāvāṇā prathamā yajadhvam purā gṛídhrād ára-rushaḥ pibātaḥ | prātár hí yajñám aṣvínā dadháte prá ṣaṅ-santi kaváyaḥ pūrvabhājaḥ || 1 || prātár yajadhvam aṣvínā

75, 6 manaḥ-yújaḥ á° prushitá-psavaḥ. 7 á ihá. 8 patī *iti*. 9 ushāḥ rúṣat-paṣuḥ á a°. vṛishaṇvasū *iti* vṛishaṇ-vasū. — 76, 1 deva-yā́ḥ. rathyā ihá. 2 gámishṭhā á°. aṣvínā úpa-stutā ihá dívā abhi-pitvé ávasā á-gamishṭhā. ṣám-bhavishṭhā. 3 utá á. sam-gavé. madhyámdine út-itā. ná i°. aṣvínā á. 4 pra-dívi. aṣvinā i°. á — á V, 30, 11. at-bhyáḥ. 5 = V, 42, 18. — 77, 1 prātaḥ-yā́vānā. dadhā́te *iti*. pūrva-bhā́jaḥ.

Digitized by Google

hinota ná sāyám asti devayá ájushṭam | utányó asmád yajate ví cávaḥ pūrvaḥ-pūrvo yájamāno vánīyān || 2 || hiraṇyatvañ mádhuvarṇo ghṛitásnuḥ príksho váhann á rátho vartate vām | mánojavā aṣvinā vátaraṅhā yénātiyāthó duritáni víṣvā || 3 || yó bhūyishṭhaṃ násatyābhyāṃ vivésha cánishṭham pitvó rárate vibhāgé | sá tokám asya pīparac chámībhir ánūrdhvabhāsaḥ sádam ít tuturyāt || 4 || sám aṣvínor — || 5 || 18 ||

78.

Áṣvināv éhá gachataṃ násatyā má ví venatam | haṅsáv iva patatam á sutáṅ úpa || 1 || áṣvinā hariṇáv iva gauráv ivánu yávasam | haṅsáv iva — || 2 || áṣvinā vājinīvasū jushéthāṃ yajñám ishṭáye | haṅsáv iva — || 3 || átrir yád vām avaróhann ṛibísam ájohavīn nádhamāneva yóshā | ṣyenásya cij jávasā nūtanenágachatam aṣvinā ṣáṃtamena || 4 || 19 ||

ví jihīshva vanaspate yónih sūṣhyantyā iva | ṣrutám me aṣvinā hávaṃ saptávadhriṃ ca muñcatam || 5 || bhītáya nádhamānāya ṛíshaye saptávadhraye | māyábhir aṣvinā yuváṃ vṛikshám sáṃ ca ví cācathaḥ || 6 || yáthā vátaḥ pushkaríṇīṃ samiṅgáyati sarvátaḥ | evá te gárbha ejatu niraítu dáṣamāsyaḥ || 7 || yáthā váto yáthā vánaṃ yáthā samudrá éjati | evá tváṃ daṣamāsya sahávehi jaráyuṇā || 8 || dáṣa máṣāñ chaṣayānáḥ kumāró ádhi mātári | niraítu jīvó ákshato jīvó jívantyā ádhi || 9 || 20 ||

77, 2 deva-yáḥ. utá a°. ca á°. 3 híraṇya-tvak mádhu-varṇaḥ ghṛitá-snuḥ. mánaḥ-javaḥ. vāta-raṅhāḥ yéna ati-yāthāḥ duḥ-itāni. 4 vi-bhāgé. pīparat ṣ° ánūrdhva-bhāsaḥ. — 78, 1 áṣvināv-venatam V, 75, 7. 2 gauraú-iva ánu. 3 vājinīvasū *iti* vājinī-vasū. 4 ava-róhan. ájohavīt nádhamānā-iva. cit. nūtanena á a°. 5 saptá-vadhrim. 6 nádhamānāya. saptá-vadhraye. ca a°. 7 sam-iṅgáyati. evá. niḥ-aítu dáṣa-māsyaḥ. 8 evá. daṣa-māsya sahá áva ihi. 9 ṣaṣayānáḥ. niḥ-aítu.

Digitized by Google

79.

Mahé no adyá bodhayósho rāyé divítmatī | yáthā cin no ábodhayaḥ satyáśravasi vāyyé sújāte áśvasūnṛite || 1 || yá sunīthé śaucadrathé vy aúcho duhitar divaḥ | sá vy ùcha sáhīyasi satyáśravasi v. s. á. || 2 || sá no adyábharádvasur vy ùchā duhitar divaḥ | yó vy aúchaḥ sáhīyasi satyáśravasi — || 3 || abhí yé tvā vibhāvari stómair gṛiṇánti váhnayaḥ | maghaír maghoni suśríyo dámanvantaḥ surātáyaḥ sújāte áśvasūnṛite || 4 || yác cid dhí te gaṇá imé chadáyanti maghāttaye | pári cid váshṭayo dadhur dádato rā́dho áhrayaṃ sújāte áśvasūnṛite || 5 || [21] ||

aíshu dhā vīrávad yáśa úsho maghoni sūríshu | yé no rā́dhāṅsy áhrayā maghávāno árāsata sújāte áśvasūnṛite || 6 || tébhyo dyumnám bṛihád yáśa úsho maghony ā́ vaha | yé no rā́dhāṅsy áśvyā gavyā́ bhájanta sūráyaḥ sújāte áśvasūnṛite || 7 || utá no gómatīr ísha ā́ vahā duhitar divaḥ | sākáṃ sū́ryasya raśmíbhiḥ śukraíḥ śócadbhir arcíbhiḥ sújāte áśvasūnṛite || 8 || vy ùchā duhitar divo má́ ciráṃ tanuthā ápaḥ | nét tvā stenáṃ yáthā ripúṃ tápāti sū́ro arcíshā sújāte áśvasūnṛite || 9 || etávad véd ushas tvám bhū́yo vā dā́tum arhasi | yá́ stotṛíbhyo vibhāvary uchántī ná pramíyase sújāte áśvasūnṛite || 10 || [22] ||

80.

Dyutádyāmānam bṛihatī́m ṛiténa ṛitávarīm aruṇápsuṃ vibhātī́m | devī́m ushásaṃ svàr āváhantīm práti víprāso mátibhir jarante || 1 || eshá jánaṃ darśatá́ bodháyantī sugán

---

79, 1 bodhaya ú°. cit. satyá-śravasi. sú-jāte áśva-sūnṛite. 2 su -nīthé. ví. ví u°. 3 adyá ābharát-vasuḥ ví ucha. yó *iti* ví. 4 su-śríyaḥ. su-rātáyaḥ. 5 yác — te 25, 1. 6 ā́ e° dhāḥ. 8 vaha. 9 ví ucha. ná ít. 10 vā́ ít. pra-míyase. — 80, 1 dyutát -yāmānam. ṛiténa ṛitá-varīm aruṇá-psum vi-bhātī́m. ā-váhantīm. 2 su-gán.

Digitized by Google

pathâḥ kṛiṇvatí yāty ágre | bṛihadrathâ bṛihatí viśvaminvóshâ jyótir yachaty ágre áhnām || 2 || eshâ góbhir aruṇébhir yujānásredhantī rayím áprāyu cakre | pathó rádantī suvitáya devî purushṭutâ viśvávārā ví bhāti || 3 || eshâ vyènī bhavati dvibárhā āvishkṛiṇvānâ tanvàm purástāt | ṛitásya pánthām ánv eti sādhú prajānatîva ná díśo mināti || 4 || eshâ śubhrâ ná tanvò vidānórdhvéva snātí dṛiśáye no asthāt | ápa dvésho bádhamānā támāṅsy ushấ divó duhitấ jyótishâgāt || 5 || eshâ pratīcî́ duhitấ divó nṛín yósheva bhadrâ ní riṇīte ápsaḥ | vyūrṇvatî́ dāśúshe váryāṇi púnar jyótir yuvatíḥ pūrváthākaḥ || 6 || [23] ||

81.

Yuñjáte mána utá yuñjate dhíyo víprā víprasya bṛiható vipaścítaḥ | ví hótrā dadhe vayunāvíd éka ín mahî́ devásya savitúḥ párishṭutiḥ || 1 || víśvā rūpâṇi práti muñcate kavíḥ prásāvīd bhadrám dvipáde cátushpade | ví nâkam akhyat savitâ váreṇyó 'nu prayâṇam usháso ví rājati || 2 || yásya prayâṇam ánv anyá íd yayúr devấ devásya mahimânam ójasā | yáḥ párthivāni vimamé sá étaśo rájāṅsi devấḥ savitấ mahitvaná || 3 || utá yāsi savitas tríṇi rocanótá sū́ryasya raśmíbhiḥ sám ucyàsi | utá rā́trīm ubhayátaḥ párīyasa utá mitró bhavasi deva dhármabhiḥ || 4 || utéśishe prasavásya tvám éka íd utá pūshấ bhavasi deva yấmabhiḥ | utédám víśvam bhúvanam ví rājasi śyāvâśvas te savita stómam ānaśe || 5 || [24] ||

80, 2 bṛihat-rathấ. viśvam-invấ ushấḥ. 3 yujānấ á°. ápra -āyu. puru-stutấ viśvá-vārā. 4 ví-enī. dvi-bárhāḥ āviḥ-kṛiṇvānấ. ṛitásya-mināti 124, 3. 5 vidānấ ūrdhvấ-iva. ushấḥ. jyótishā â a°. 6 yóshā-iva. vi-ūrṇvatî́. pūrvá-thā akar *ity* akaḥ. — 81, 1 víprāḥ. vipaḥ-cítaḥ. hótrāḥ. vayuna-vít. ít. pári-stutiḥ. 2 prâ a°. dvi-páde cátuḥ-pade. váreṇyaḥ ánu pra-yấnam. 3 pra-yấnam. anyé. devấḥ. vi-mamé. 4 savitar *iti*. rocanấ utá. pári ıyase. 5 utá ı° pra-savásya. utá ı°. śyāvá-aśvaḥ. savitar *iti*.

Digitized by Google

82.

Tát savitúr vṛiṇīmahe vayáṃ devásya bhójanam | śréshṭhaṃ sarvadhātamaṃ túram bhágasya dhīmahi || 1 || ásya hí sváyaśastaraṃ savitúḥ kác caná priyám | ná mināti svarájyam || 2 || sá hí rátnāni dāśúshe suváti savitá bhágaḥ | tám bhāgáṃ citrám īmahe || 3 || adyá no deva savitaḥ prajávat sāvīḥ saúbhagam | párā dushvápnyaṃ suva || 4 || víśvāni deva savitar duritáni párā suva | yád bhadráṃ tán na á suva || 5 || 25 ||

ánāgaso áditaye devásya savitúḥ savé | víśvā vāmáni dhīmahi || 6 || á viśvádevaṃ sátpatiṃ sūktaír adyá vṛiṇīmahe | satyásavaṃ savitáram || 7 || yá imé ubhé áhanī purá éty áprayuchan | svādhír deváḥ savitá || 8 || yá imá víśvā jātány āśrāváyati ślókena | prá ca suváti savitá || 9 || 26 ||

83.

Áchā vada tavásaṃ gīrbhír ābhí stuhí parjányaṃ námasā vivāsa | kánikradad vṛishabhó jīrádānū réto dadhāty óshadhīshu gárbham || 1 || ví vṛikshán hanty utá hanti rakshásо víśvam bibhāya bhúvanam mahávadhāt | utánāgā īshate vṛíshṇyāvato yát parjánya stanáyan hánti dushkṛítaḥ || 2 || rathíva kaśayáśvāṅ abhikshipánn āvír dūtán kṛiṇute varshyàṅ áha | dūrát sihásya stanáthā úd īrate yát parjányaḥ kṛiṇuté varshyàṃ nábhaḥ || 3 || prá vātā vánti patáyanti vidyúta úd óshadhīr jíhate pínvate svàḥ | írā víśvasmai bhúvanāya jāyate yát parjányaḥ pṛithivíṃ rétasāvati || 4 || yásya vraté pṛithiví nánnamīti yásya vraté

82, 1 sarva-dhātamam. 2 sváyaśaḥ-taram. kát. sva-rājyam. 4 adyá. savitar *iti*. duḥ-śvápnyam. 5 duḥ-itāni. tát. 7 viśvá -devam sát-patim su-uktaíḥ adyá. satyá-savam. 8 imé *iti* ubhé *iti* áhanī *iti*. ápra-yuchan su-ādhíḥ. 9 ā-śraváyati. — 83, 1 ácha. ābhíḥ. námasā ā. jīrá-dānuḥ. 2 mahā-vadhāt utá a°. vṛíshṇya -vataḥ. parjányaḥ. duḥ-kṛítaḥ. 3 rathí-iva kásayā á° abhi-kshipán. 4 vātāḥ. vi-dyútaḥ. svàr *iti* svàḥ. rétasā á°.

Digitized by Google

ṣaphávaj járbhurīti | yásya vratá óshadhīr viṣvárūpāḥ sá naḥ parjanya máhi ṣárma yacha || 5 || 27 ||

divó no vṛishṭím maruto rarīdhvam prá pinvata vṛíshṇo áṣvasya dhárāḥ | arvāñ eténa stanayitnúnéhy apó nishiñcánn ásuraḥ pitá naḥ || 6 || abhí kranda stanáya gárbham á dhā udanvátā pári dīyā ráthena | dṛítiṃ sú karsha víshitaṃ nyàñcaṃ samá bhavantūdváto nipādáḥ || 7 || mahántaṃ kóṣam úd acā ní shiñca syándantāṃ kulyā víshitāḥ purástāt | ghṛiténa dyávāpṛithiví vy ùndhi suprapāṇám bhavatv aghnyábhyaḥ || 8 || yát parjanya kánikradat stanáyan háṅsi dushkṛítaḥ | prátīdáṃ víṣvam modate yát kíṃ ca pṛithivyām ádhi || 9 || ávarshīr varshám úd u shū gṛibhāyákar dhánvāny átyetavá u | ájījana óshadhīr bhójanāya kám utá prajábhyo 'vido manīshām || 10 || 28 ||

84.

Bál itthá párvatānāṃ khidrám bibharshi pṛithivi | prá yá bhūmim pravatvati mahná jinóshi mahini || 1 || stómāsas tvā vicāriṇi práti shṭobhanty aktúbhiḥ | prá yā vājaṃ ná héshantam perúm ásyasy arjuni || 2 || dṛiḷhá cid yá vánaspátīn kshmayá dárdharshy ójasā | yát te abhrásya vidyúto divó várshanti vṛishṭáyaḥ || 3 || 29 ||

85.

Prá samráje bṛihád arcā gabhīrám bráhma priyáṃ váruṇāya ṣrutáya | ví yó jaghána ṣamitéva cármopastíre pṛi-

---

83, 5 ṣaphá-vat. vraté. viṣvá-rūpāḥ. 6 stanayitnúnā á ihi. ni-siñcán. 7 dīya. ví-sitam. samáḥ bhavantu u° ni-pādáḥ. 8 aca. siñca. kulyáḥ ví-sitaḥ. dyávāpṛithiví *iti* ví u° su-prapānám. 9 duḥ-kṛítaḥ práti i°. 10 sú gṛibhāya á°. áti-etavaí. pra-jábhyaḥ. — 84, 2 vi-cāriṇi. stobhanti. 3 vi-dyútaḥ. — 85, 1 sam-ráje. arca. ṣamitā-iva cárma upa-stíre.

Digitized by Google

thivím sűryāya || 1 || váneshu vy àntárikshaṃ tatāna vájam árvatsu páya usríyāsu | hṛitsú krátuṃ váruṇo apsv àgníṃ diví sűryam adadhāt sómam ádrau || 2 || nīcínabāraṃ váruṇaḥ kávandham prá sasarja ródasī antárikshaṃ | téna víśvasya bhúvanasya rājā yávaṃ ná vṛishṭír vy ùnatti bhűma || 3 || unátti bhűmim pṛithivím utá dyáṃ yadá dugdháṃ váruṇo váshṭy ád ít | sám abhréṇa vasata párvatāsas tavishīyántaḥ śrathayanta vīráḥ || 4 || imám ū shv àsurásya śrutásya mahím māyáṃ váruṇasya prá vocam | máneneva tasthivấň antárikshe ví yó mamé pṛithivím sűryeṇa || 5 || 30 ||

imám ū nú kavítamasya māyám mahím devásya nákir á dadharsha | ékaṃ yád udná ná pṛiṇánty énīr āsiñcántīr avánayaḥ samudrám || 6 || aryamyàṃ varuṇa mitryàṃ vā sákhāyaṃ vā sádam íd bhrátaraṃ vā | veśáṃ vā nítyaṃ varuṇáraṇaṃ vā yát sīm ágaś cakṛimá śiśráthas tát || 7 || kitavấso yád riripúr ná dīví yád vā ghā́ satyám utá yán ná vidmá | sárvā tấ ví shya śithiréva devádhā te syāma varuṇa priyásaḥ || 8 || 31 ||

86.

Índrāgnī yám ávatha ubhá vájeshu mártyam | dṛiḷhá cit sá prá bhedati dyumná vấṇīr iva tritáḥ || 1 || yá pṛítanāsu dushṭárā yá vájeshu śravấyyā | yá páñca carshaṇír abhīndrāgnī tá havāmahe || 2 || táyor íd ámavac chávas tigmá didyún maghónoḥ | práti drúṇā gábhastyor gávāṃ vṛitraghná éshate || 3 || tá vām éshe ráthānām indrāgní havā-

---

85, 2 ví a°. ap-sú a°. 3 nīcína-bāram. ródasī *iti*. ví u°. 5 ūṃ *iti* sú ā°. mā́nena-iva. 6 ūṃ *iti*. ā-siñcántīḥ. 7 varuṇa á°. cakṛimá. 8 gha. yát. sya śithirā́-iva deva ádha. — 86, 1 índrāgnī *iti*. 2 dustárā. abhí indrāgnī *iti*. 3 áma-vat ṣ°. didyút. vṛitra-ghné ā́ ī°. 4 t. v. e. r. V, 66, 3. indrāgní *iti*.

Digitized by Google

mahe | pátī turásya rádhaso vidvấṅsā gírvaṇastamā ||4|| tấ vṛidhántāv ánu dyúṅ mártāya devấv adábhā | árhantā cit puró dadhé 'ṅseva devấv árvate || 5 || evéndrāgníbhyām áhāvi havyáṃ ṣūshyàṃ ghṛitáṃ ná pūtám ádribhiḥ | tấ sūríshu ṣrávo bṛihád rayíṃ gṛiṇátsu didhṛitam | ísham gṛiṇátsu didhṛitam || 6 || 32 ||

87.

Prá vo mahé matáyo yantu víshṇave marútvate girijá evayấmarut | prá ṣárdhāya práyajyave sukhādáye taváse bhandádishṭaye dhúnivratāya ṣávase || 1 || prá yé jātá mahiná yé ca nú svayám prá vidmánā bruváta evayấmarut | krátvā tád vo maruto nádhṛíshe ṣávo dānấ mahná tád eshām ádhṛishṭāso nádrayaḥ || 2 || prá yé divó bṛihatáḥ ṣṛiṇviré girấ suṣúkvānaḥ subhvà evayấmarut | ná yéshām írī sadhástha íshṭa áṅ | agnáyo ná svávidyutaḥ prá syandrấso dhúnīnām || 3 || sá cakrame maható nír urukramáḥ samānásmāt sádasa evayấmarut | yadáyukta tmánā svấd ádhi shṇúbhir víshpardhaso vímahaso jígāti ṣévṛidho nṛíbhiḥ || 4 || svanó ná vó 'mavān rejayad vṛíshā tveshó yayís tavishá evayấmarut | yénā sáhanta ṛiñjáta svárocisha sthấraṣmāno hiraṇyáyāḥ svāyudhấsa ishmínaḥ || 5 || 33 ||

apāró vo mahimấ vṛiddhaṣavasas tveshấṃ ṣávo 'vatv evayấmarut | sthātāro hí prásitau samdṛíṣi sthána té na urushyatā nidáḥ ṣuṣukvấṅso nấgnáyaḥ || 6 || té rudrásaḥ súmakhā agnáyo yathā tuvidyumnấ avantv evayấmarut | dīr-

---

86, 4 pátī *iti*. 5 dadhe áṅṣā-iva. 6 evá i°. — 87, 1 giri-jāḥ. prá-yajyave su-khādáye. bhandát-ishṭaye dhúni-vratāya. 2 jātấḥ. bruváte. ná ā-dhríshe. ná á°. 3 su-ṣúkvānaḥ su-bhvàḥ. sadhá-sthe íshṭe ấ. svá-vidyutaḥ. 4 uru-kramáḥ. yadấ á°. snú-bhiḥ ví-spardhasaḥ ví-mahasaḥ. ṣé-vṛidhaḥ. 5 vaḥ á°. yéna. svá-rocishaḥ sthấḥ-raṣmānaḥ. su-āyudhấsaḥ. 6 vṛiddha-ṣavasaḥ. prá-sitau sam-dṛíṣi. urushyata. ná a°. 7 sú-makhāḥ. tuvi-dyumnấḥ.

Digitized by Google

ghám pṛithú paprathe sádma párthivaṃ yéshām ájmeshv
á maháḥ ṣárdhāṅsy ádbhutainasām || 7 || adveshó no maruto
gātúm étana ṣrótā hávaṃ jaritúr evayámarut | víshṇor ma-
háḥ samanyavo yuyotana smád rathyò ná daṅsánāpa dvé-
shāṅsi sanutáḥ || 8 || gántā no yajñáṃ yajñiyāḥ suṣámi ṣrótā
hávam arakshá evayámarut | jyéshṭhāso ná párvatāso vyò-
mani yūyáṃ tásya pracetasaḥ syáta durdhártavo nidáḥ
|| 9 || 34 ||

Shashṭho 'nuvākaḥ.

PAÑCAMAM MAṆḌALAM.

87, 7 ádbhuta-enasām. 8 á i° ṣróta. sa-manyavaḥ. daṅsánā ápa. sanutár *iti*. 9 gánta. su-ṣámi ṣróta. ví-omani. pra-cetasaḥ. duḥ-dhártavaḥ.

Digitized by Google

1.

Tvám hy àgne prathamó manótāsyá dhiyó ábhavo dasma hótā | tvám sīm vṛishann akṛiṇor dushṭárītu sáho víṣvasmai sáhase sáhadhyai || 1 || ádhā hótā ny àsīdo yájīyān iḷás padá isháyann íḍyaḥ sán | tám tvā náraḥ prathamáṃ devayánto mahó rāyé citáyanto ánu gman || 2 || vṛitéva yántam bahúbhir vasavyaìs tvé rayíṃ jāgṛivāṅso ánu gman | rúṣantam agníṃ darṣatám bṛihántaṃ vapávantaṃ viṣváhā dīdivāṅsam || 3 || padáṃ devásya námasā vyántaḥ ṣravasyávaḥ ṣráva āpann ámṛiktam | nāmāni cid dadhire yajñíyāni bhadráyāṃ te raṇayanta sáṃdṛishṭau || 4 || tvāṃ vardhanti kshitáyaḥ pṛithivyáṃ tvám ráya ubháyāso jánānām | tvám trātā taraṇe cétyo bhūḥ pitā mātā sádam ín mānushāṇām || 5 || 35 ||

saparyéṇyaḥ sá priyó vikshv, àgnír hótā mandró ní shasādā yájīyān | tám tvā vayáṃ dáma á dīdivāṅsam úpa jñubādho námasā sadema || 6 || tám tvā vayáṃ sudhyò návyam agne sumnāyáva īmahe devayántaḥ | tvám víṣo anayo dīdyāno divó agne bṛihatā rocanéna || 7 || viṣáṃ kavíṃ vispátiṃ ṣāṣvatīnāṃ nitóṣanaṃ vṛishabháṃ carshaṇīnām | prétī-

---

1, 1 hí a°. manótā asyāḥ. dustárītu. 2 ádha. ní a°. padé. 3 vṛitā-iva. tvé *iti*. 4 n. c. d. y. 72, 3. sám-dṛishṭau. 5 ít. 6 vikshú a°. sasāda. dáme. jñu-bādhaḥ. 7 su-dhyàḥ. sumna -yávaḥ. 8 v. k. v. III, 2, 10. ni-tóṣanam.

Digitized by Google

shaṇim ishāyantam pāvakām̐ rājantam agnim̐ yajatām̐ rayīṇām̐ || 8 || só agna īje ṣaṣamé ca márto yás ta ānaṭ samídhā havyádātim | yá āhutim pári védā námobhir víṣvét sá vāmā́ dadhate tvótaḥ || 9 || asmā́ u te máhi mahé vidhema námobhir agne samídhotá havyaíḥ | védī sūno sahaso gīrbhír ukthaír ā́ te bhadrāyām̐ sumataú yatema || 10 || ā́ yás tatántha ródasī ví bhāsā́ ṣrávobhiṣ ca ṣravasyàs tárutraḥ | bṛihádbhir vā́jai sthávirebhir asmé revádbhir agne vitarām̐ ví bhāhi || 11 || nṛivád vaso sádam íd dhehy asmé bhū́ri tokā́ya tánayāya paṣváḥ | pūrvír ísho bṛihatír āré-aghā asmé bhadrā́ sauṣravasā́ni santu || 12 || purū́ṇy agne purudhā́ tvāyā́ vásūni rājan vasútā te aṣyām | purū́ṇi hí tvé puruvāra sánty ágne vásu vidhaté rā́jani tvé || 13 || 36 ||

Caturtho 'dhyāyaḥ.

2.

Tvā́m̐ hí kshaítavad yáṣó 'gne mitró ná pátyase | tvā́m̐ vicarshaṇe ṣrávo váso pushṭím̐ ná pushyasi || 1 || tvā́m̐ hí shmā carshaṇáyo yajñébhir gīrbhír ílate | tvā́m̐ vā́jī yāty avṛikó rajastū́r viṣvácarshaṇiḥ || 2 || saṣóshas tvā divó náro yajñásya ketúm indhate | yád dha syá mā́nusho jánaḥ sumnāyúr juhvé adhvaré || 3 || ṛídhad yás te sudā́nave dhiyā́ mártaḥ ṣaṣámate | ūtí shá bṛiható divó dvishó áṅho ná tarati || 4 || samídhā yás ta āhutim̐ níṣitim mártyo nāṣat | vayā́vantam̐ sá pushyati kshā́yam agne ṣatā́yusham || 5 || 1 ||

tveshás te dhūmā́ ṛinvati diví sháñ chukrá ātataḥ | sū́ro ná hí dyutā́ tvā́m̐ kṛipā́ pāvaka rócase || 6 || ádhā hí vikshv

---

1, 8 préti-ishaṇim. 9 agne. te. sam-ídhā havyá-dātim. y. ā́. p. v. 31, 5. víṣvā ít. tvā́-ūtaḥ. 10 asmaí. sam-ídhā utá. sūno *iti*. su-mataú. 11 ródasī *iti*. vā́jaiḥ. asmé *iti*. 12 vaso *iti*. asmé *iti* (2). āré-aghāḥ. 13 tvé *iti* (2) puru-vāra. — 2, 1 yáṣaḥ á°. vi-carshaṇe. váso *iti*. 2 sma. rajaḥ-tū́ḥ viṣvá-carshaṇiḥ. 3 sa -jóshaḥ. ha. sumna-yúḥ. 4 su-dā́nave. sáḥ. 5 sam-ídhā. te ā́-hutim ní-ṣitim. ṣatá-āyusham. 6 sán ṣ° ā́-tataḥ. 7 ádha. vikshú.

Digitized by Google

ídyó 'si priyó no átithiḥ | raṇváḥ purîva júryaḥ sūnúr ná trayayáyyaḥ || 7 || krátvā hí dróṇe ajyásé 'gne vājí ná kṛítvyaḥ | párijmeva svadhā́ gáyó 'tyo ná hvāryáḥ śíśuḥ || 8 || tvám tyá cid ácyutāgne paśúr ná yávase | dhā́mā ha yát te ajara vánā vṛiścánti śíkvasaḥ || 9 || véshi hy àdhvarīyatā́m ágne hótā dáme viśā́m | samṛídho viśpate kṛiṇu jushásva havyám aṅgiraḥ || 10 || áchā no mitramaho deva devā́n ágne vócaḥ sumatím ródasyoḥ | vīhí svastím sukshitím divó nṛín dvishó áṁhāṁsi duritā́ tarema tā́ tarema távā́vasā tarema || 11 || 2 ||

3.

Ágne sá ksheshad ṛitapā́ ṛitejā́ urú jyótir naśate devayúsh ṭe | yám tvám mitréṇa váruṇaḥ sajóshā déva pā́si tyájasā mártam áṁhaḥ || 1 || ījé yajñébhiḥ śaśamé śámībhir ṛidhádvārāyāgnáye dadāśa | evā́ caná tám yaśásām ájushṭir nā́ṁho mártam naśate ná prádṛiptiḥ || 2 || śúro ná yásya dṛiśatír arepā́ bhīmā́ yád éti śucatás ta ā́ dhīḷ | héshasvataḥ śurúdho nā́yám aktóḥ kútrā cid raṇvó vasatír vanejā́ḥ || 3 || tigmā́m cid éma máhi várpo asya bhā́sad áśvo ná yamasāná āśā́ | vijéhamānaḥ paraśúr ná jihvā́m dravír ná drāvayati dā́ru dhákshat || 4 || sá íd ásteva práti dhād asishyáñ chíśīta téjó 'yaso ná dhā́rām | citrádhrajatir aratír yó aktór vér ná drushádvā raghupátmajaṁhāḥ || 5 || 3 ||

sá īm rebhó ná práti vasta usrā́ḥ śocíshā rārapīti mitrámahāḥ | náktam yá īm arushó yó dívā nṛín ámartyo

---

2, 7 ídyaḥ ási. purí-iva. 8 ajyáse á°. párijmā-iva. gáyaḥ á°. 9 ácyutā á°. dhā́ma. 10 v. h. à. IV, 9, 5. sam-ṛídhaḥ. 11 ácha. mitra-mahaḥ. su-matím. su-kshitím. duḥ-itā́. táva á°. — 3, 1 ṛita-pā́ḥ ṛite-jā́ḥ. deva-yúḥ te. sa-jóshāḥ. 2 ṛidhát-vārāya a°. evá. ná á°. prá-dṛiptiḥ. 3 arepā́ḥ. ná a°. kútra. vane-jā́ḥ. 4 vi-jéhamānaḥ. dravayati. 5 ástā-iva. śíśīta téjaḥ á°. citrá-dhrajatiḥ. dru-sádvā raghupátma-jaṁhāḥ. 6 vaste. rarapīti mitrá-mahāḥ.

Digitized by Google

arushó yó dívā nṛín || 6 || divó ná yásya vidható návīnod vṛíshā rukshá óshadhīshu nūnot | ghṛíṇā ná yó dhrájasā pátmanā yánn á ródasī vásunā dáṃ supátnī || 7 || dhā́yobhir vā yó yújyebhir arkaír vidyún ná davidyot svébhiḥ ṣúshmaiḥ | ṣárdho vā yó marútāṃ tatáksha ṛibhúr ná tveshó rabhasānó adyaut || 8 || 4 ||

4.

Yáthā hotar mánusho devátātā yajñébhiḥ sūno sahaso yájāsi | evā́ no ádyā samaná samānā́n uṣánn agna uṣató yakshi devā́n || 1 || sá no vibhā́vā cakshā́ṇir ná vástor agnír vandáru védyaṣ cáno dhāt | viṣvā́yur yó amṛíto mártyeshūsharbhúd bhū́d átithir jātávedāḥ || 2 || dyā́vo ná yásya panáyanty ábhvam bhā́sāṅsi vaste sū́ryo ná ṣukráḥ | ví yá inóty ajáraḥ pāvakó 'ṣnasya cic chiṣnathat pūrvyā́ṇi || 3 || vadmā́ hí sūno ásy admasádvā cakré agnír janúshā́jmānnam | sá tvā́ṃ na ūrjasana ū́rjaṃ dhā rā́jeva jer avṛiké ksheshy antáḥ || 4 || nítikti yó vāraṇám ánnam átti vāyúr ná rā́shṭry áty ety aktū́n | turyā́ma yás ta ādíṣām árātīr átyo ná hrútaḥ pátataḥ parihrút || 5 || 5 ||

ā́ sū́ryo ná bhānumádbhir arkaír ágne tatántha ródasī ví bhāsā́ | citró nayat pári támāṅsy aktáḥ ṣocíshā pátmann auṣijó ná dī́yan || 6 || tvā́ṃ hí mandrátamam arkaṣokaír vavṛimáhe máhi naḥ ṣróshy agne | índraṃ ná tvā ṣávasā devátā vāyúm priṇanti rā́dhasā nṛítamāḥ || 7 || nū́ no agne 'vṛikébhiḥ svastí véshi rāyáḥ pathíbhiḥ párshy áṅhaḥ | tā́ sūríbhyo gṛiṇaté rāsi sumnám mádema ṣatáhimāḥ suvī́rāḥ || 8 || 6 ||

3, 7 ródasī *iti*. supátnī *iti* su-pátnī. 8 vi-dyút. tatáksha. — 4, 1 sūno *iti*. evá. agne. 2 viṣvá-āyuḥ. mártyeshu ushaḥ -bhút. jātá-vedāḥ. 3 áṣnasya cit ṣ°. 4 sūno *iti*. adma-sádvā. janúshā ájma á°. ūrja-sane. dhāḥ rā́jā-iva. antár *iti*. 5 ní-tikti. rā́shṭrī. te ā-díṣām. pari-hrút. 6 ródasī *iti*. 7 arka-ṣokaíḥ. 8 nú. ṣatá-himāḥ su-vī́rāḥ.

Digitized by Google

5.

Huvé vaḥ sūnúṃ sáhaso yúvānam ádroghavācam matíbhir yávishṭham | yá ínvati dráviṇāni prácetā viṣvávārāṇi puruváro adhrúk || 1 || tvé vásūni purvaṇīka hotar doshá vástor érire yajñíyāsaḥ | kshámeva víṣvā bhúvanāni yásmin sáṃ saúbhagāni dadhiré pāvaké || 2 || tváṃ vikshú pradívaḥ sīda āsú krátvā rathír abhavo váryāṇām | áta inoshi vidhaté cikitvo vy ànushág jātavedo vásūni || 3 || yó naḥ sánutyo abhidásad agne yó ántaro mitramaho vanushyát | tám ajárebhir vríshabhis táva svaís tápā tapishṭha tápasā tápasvān || 4 || yás te yajñéna samídhā yá ukthaír arkébhiḥ sūno sahaso dádāṣat | sá mártyeshv amṛita prácetā rāyá dyumnéna śrávasā ví bhāti || 5 || sá tát kṛidhīshitás tūyam agne spṛídho bādhasva sáhasā sáhasvān | yác chasyáse dyúbhir aktó vácobhis táj jushasva jaritúr ghóshi mánma || 6 || aṣyáma táṃ kámam agne távotí aṣyáma rayíṃ rayivaḥ suvíram | aṣyáma vájam abhí vājáyanto 'ṣyáma dyumnám ajarājáraṃ te || 7 || 7 ||

6.

Prá návyasā sáhasaḥ sūnúm áchā yajñéna gātúm áva ichámānaḥ | vṛiṣcádvanaṃ kṛishṇáyāmaṃ rúṣantaṃ vītí hótāraṃ divyám jigāti || 1 || sá ṣvitānás tanyatū rocanasthā ajárebhir nánadadbhir yávishṭhaḥ | yáḥ pāvakáḥ purutámaḥ purūṇi pṛithūny agnír anuyáti bhárvan || 2 || ví te víshvag vátajūtāso agne bhámāsaḥ ṣuce ṣúcayaṣ caranti | tuvimrakshāso divyā návagvā vánā vananti dhṛishatā rujántaḥ || 3 ||

5, 1 ádrogha-vācam. prá-cetāḥ viṣvá-vārāṇi puru-várah. 2 tvé *iti*. puru-anīka. ā ī°. kshā́ma-iva. 3 pra-dívah. ví ā° jāta-vedah. 4 abhi-dā́sat. mitra-mahah. tápa. 5 sam-ídhā. sūno *iti*. prá-cetāḥ. 6 kṛidhi i°. yát ṣ°. tát. 7 táva ūtí. su-víram. ajara a°. — 6, 1 ácha. vṛiṣcát-vanam kṛishṇá-yāmam. 2 tanyatúḥ rocana-sthā́ḥ. anu-yáti. 3 váta-jūtāsaḥ. tuvi-mrakshā́saḥ divyā́ḥ náva-gvāḥ.

Digitized by Google

yé te ṣukrásaḥ ṣúcayaḥ ṣucishmaḥ kshấṃ vápanti víshitāso áṣvāḥ | ádha bhramás ta urviyấ ví bhāti yātáyamāno ádhi sánu pṛíṣneḥ || 4 || ádha jihvấ pāpatīti prá vṛíshṇo goshuyúdho nấṣánin ṣrijānấ | ṣúrasyeva prásitiḥ kshātír agnér durvártur bhīmó dayate vánāni || 5 || á bhānúnā párthivāni jráyāṅsi mahás todásya dhṛishatấ tatantha | sá bādhasvấpa bhayấ sáhobhi spṛídho vanushyán vanúsho ní jūrva || 6 || sá citra citráṃ citáyantam asmé cítrakshatra citrátamaṃ vayodhấm | candráṃ rayím puruvíram bṛihántaṃ cándra candrấbhir gṛiṇaté yuvasva || 7 || 8 ||

7.

Mūrdhánaṃ divó aratím pṛithivyấ vaiṣvānarám ṛitá á jātám agním | kavíṃ samrấjam átithiṃ jánānām āsánn á pấtraṃ janayanta devấḥ || 1 || nábhiṃ yajñấnāṃ sádanaṃ rayīṇấm mahấm āhāvám abhí sáṃ navanta | vaiṣvānarám rathyàm adhvaráṇāṃ yajñásya ketúṃ janayanta devấḥ || 2 || tvád vípro jāyate vājy àgne tvád vīráso abhimātishấhaḥ | vaiṣvānara tvám asmásu dhehi vásūni rājan spṛihayáyyāṇi || 3 || tvấṃ víṣve amṛita jáyamānaṃ ṣíṣuṃ ná devấ abhí sáṃ navante | táva krátubhir amṛitatvám āyan vaiṣvānara yát pitrór ádīdeḥ || 4 || vaiṣvānara táva tấni vratấni mahấny agne nákir á dadharsha | yáj jáyamānaḥ pitrór upásthé 'vindaḥ ketúṃ vayúneshv áhnām || 5 || vaiṣvānarásya vímitāni cákshasā, sánūni divó amṛítasya ketúnā | tásyéd u víṣvā bhúvanādhi mūrdháni vayấ iva ruruhuḥ saptá visrúhaḥ || 6 || ví yó rájāṅsy ámimīta sukrátur vaiṣvānaró ví divó

6, 4 ví-sitāsaḥ. te. 5 goshu-yúdhaḥ ná aº. ṣúrasya-iva prá-sitiḥ. duḥ-vártuḥ. 6 bādhasvā ápa. sáhaḥ-bhiḥ. 7 asmé *iti* cítra -kshatra. vayaḥ-dhām. puru-víram. — 7, 1 pṛithivyấḥ. ṛité. sam -rājam. 2 ā-hāvám. 3 vājī aº. abhimāti-sáhaḥ. 5 yát. upá-sthe áº. 6 ví-mitāni. tásya ít. bhúvanā áº. vi-srúhaḥ. 7 su-krátuḥ.

Digitized by Google

rocaná kavíḥ | pári yó víśvā bhúvanāni paprathé 'dabdho gopá amṛítasya rakshitá || 7 || 9 ||

8.

Prikshásya vṛíshṇo arushásya nú sáhaḥ prá nú vocaṃ vidáthā jātávedasaḥ | vaiśvānaráya matír návyasī śúciḥ sóma iva pavate cárur agnáye || 1 || sá jáyamānaḥ paramé vyòmani vratấny agnír vratapấ arakshata | vy àntárikshaṃ amimīta sukrátur vaiśvānaró mahiná nákam aspṛiśat || 2 || vy àstabhnād ródasī mitró ádbhuto 'ntarvávad akṛiṇoj jyótishā támaḥ | ví cármanīva dhisháṇe avartayad vaiśvānaró víśvam adhatta vṛíshṇyam || 3 || apấm upásthe mahishấ agṛibhṇata víśo rấjānam úpa tasthur ṛigmíyam | ấ dūtó agníṃ abharad vivásvato vaiśvānarám mātaríśvā parāvátaḥ || 4 || yugé-yuge vidathyàṃ gṛiṇádbhyó 'gne rayíṃ yaśásaṃ dhehi návyasīm | pavyéva rājann aghấśaṅsam ajara nīcấ ní vṛiśca vanínaṃ ná téjasā || 5 || asmákam agne maghávatsu dhārayấnāmi kshatrám ajáraṃ suvíryam | vayáṃ jayema śatínaṃ sahasríṇaṃ vaiśvānara vấjam agne távotíbhiḥ || 6 || ádabdhebhis táva gopấbhir ishṭe 'smákam pāhi trishadhastha sūrín | rákshā ca no dadúshāṃ śárdho agne vaiśvānara prá ca tārī stávānaḥ || 7 || 10 ||

9.

Áhaś ca kṛishṇám áhar árjunaṃ ca ví vartete rájasī vedyábhiḥ | vaiśvānaró jáyamāno ná rấjāvātiraj jyótishāgnís támāṅsi || 1 || náhám tántuṃ ná ví jānāmy ótuṃ ná yáṃ

7, 7 ádabdhaḥ. — 8, 1 nú. jātá-vedasaḥ. 2 sá — vyòmani 143, 2. vrata-pấḥ. ví a°. su-krátuḥ. 3 ví a° ródasī *iti*. antaḥ -vāvat akṛiṇot. cármaṇīveti cármaṇī-iva dhisháṇe *iti*. 4 upá-sthe. 5 gṛiṇát-bhyaḥ á°. pavyấ-iva. aghá-śaṅsam. 6 a. a. m. 140, 10. dhāraya á°. su-vīryam. táva ū°. 7 tri-sadhastha. rákshа. tārīḥ. — 9, 1 áhar *iti* ca. vartete *iti* rájasī *iti*. rấjā áva atirat jyótishā a°. 2 ná a°.

Digitized by Google

váyanti samaré 'tamānāḥ | kásya svit putrá ihá váktvāni paró vadāty ávareṇa pitrā́ || 2 || sá ít tántuṃ sá ví jānāty ótuṃ sá váktvāny ṛituthā́ vadāti | yá īṃ cíketad amṛítasya gopā́ avás cáran paró anyéna pásyan || 3 || ayáṃ hótā prathamáḥ pásyatemám idáṃ jyótir amṛítam mártyeshu | ayáṃ sá jajñe dhruvá ā́ níshattó 'martyas tanvà várdhamānaḥ || 4 || dhruváṃ jyótir níhitaṃ dṛiśáye kám máno jáviṣṭham patáyatsv antáḥ | víśve devā́ḥ sámanasaḥ sáketā ékaṃ krátum abhí ví yanti sādhú || 5 || ví me kárṇā patayato ví cákshur vìdáṃ jyótir hṛídaya áhitaṃ yát | ví me mánas carati dūrāā́dhīḥ kím svid vakshyā́mi kím u nú manishye || 6 || víśve devā́ anamasyan bhiyānás tvā́m agne támasi tasthivā́ṅsam | vaiśvānarò 'vatūtáye nó 'martyo 'vatūtáye naḥ || 7 || 11 ||

10.

Puró vo mandráṃ divyáṃ suvṛiktím prayatí yajñé agním adhvaré dadhidhvam | purá ukthébhiḥ sá hí no vibhā́vā svadhvarā́ karati jātávedāḥ || 1 || tám u dyumaḥ purvaṇīka hotar ágne agníbhir mánusha idhānáḥ | stómaṃ yám asmai mamáteva śūśáṃ ghṛitáṃ ná śúci matáyaḥ pavante || 2 || pīpā́ya sá śrávasā mártyeshu yó agnáye dadā́śa vípra ukthaíḥ | citrā́bhis tám ūtíbhiṣ citrā́śocir vrajásya sātā́ gómato dadhāti || 3 || á yáḥ papraú jā́yamāna urví dūredṛíśā bhāsā́ kṛishṇā́dhvā | ádha bahú cit táma ūrmyāyās tiráḥ śocíshā dadṛiśe pāvakáḥ || 4 || nú nas citrám puruvā́jābhir ūtí ágne rayím maghávadbhyas ca dhehi | yé rā́dhasā śrá-

---

9, 2 sam-aré á°. 4 paśyata i°. ní-sattaḥ á°. 5 ní-hitam. antár *iti*. sá-manasaḥ sá-ketāḥ. 6 ví i°. hṛídaye ā́-hitam. dūré -ādhīḥ. nú. 7 vaiśvānaráḥ. avatu ū° (2) naḥ á°. — 10, 1 su -vṛiktím pra-yatí. su-adhvarā́. jātá-vedāḥ. 2 puru-anīka. mamátā -iva. 3 citrá-śociḥ. 4 urví *iti* dūre-dṛíśā. kṛishṇá-adhvā. 5 nú. puru-vā́jābhiḥ utí.

Digitized by Google

vasā cáty anyán suvíryebhiṣ cābhí sánti jánān || 5 || imáṃ yajñáṃ cáno dhā agna uṣán yáṃ ta āsānó juhuté havíshmān | bharádvājeshu dadhishe suvṛiktím ávīr vájasya gádhyasya sātaú || 6 || ví dvéshāṅsīnuhí vardháyéḷām mádema śatáhimāḥ suvírāḥ || 7 || 12 ||

11.

Yájasva hotar ishitó yájīyān ágne bádho marútāṃ ná práyukti | á no mitrávaruṇā násatyā dyávā hotráya pṛithiví vavṛityāḥ || 1 || tváṃ hótā mandrátamo no adhrúg antár devó vidáthā mártyeshu | pāvakáyā juhvà váhnir āságne yájasva tanvàṃ táva svám || 2 || dhányā cid dhí tvé dhisháṇā váshṭi. prá devấñ jánma gṛiṇaté yájadhyai | vépishṭho áṅgirasāṃ yád dha vípro mádhu chandó bhánati rebhá ishṭaú || 3 || ádidyutat sv ápāko vibhávágne yájasva ródasī urūcí | āyúṃ ná yáṃ námasā rātáhavyā añjánti suprayásam páñca jánāḥ || 4 || vṛiñjé ha yán námasā barhír agnấv áyāmi srúg ghṛitávatī suvṛiktíḥ | ámyakshi sádma sádane pṛithivyá áśrāyi yajñáḥ sūrye ná cákshuḥ || 5 || daṣasyá naḥ purvaṇīka hotar devébhir agne agníbhir idhānáḥ | rāyáḥ sūno sahaso vāvasānấ áti srasema vṛijánaṃ nấṅhaḥ || 6 || 13 ||

12.

Mádhye hótā duroṇé barhísho rấḷ agnís todásya ródasī yájadhyai | ayáṃ sá sūnúḥ sáhasa ṛitávā dūrát sūryo ná śocíshā tatāna || 1 || á yásmin tvé sv ápāke yajatra yá-

---

10, 5 ca áti. su-víryebhiḥ ca a°. 6 agne. te. bharát-vājeshu. su-vṛiktím. 7 dvéshāṅsi i°. mádema ṣ. s. VI, 4, 8. — 11, 1 prá -yukti. pṛithiví *iti*. 2 āsấ á°. 3 hí tvé *iti*. ha. 4 sú. vibhấ-vā á°. ródasī *iti* urūcí *iti*. rātá-havyāḥ. su-prayásam. 5 yát. su-vṛiktíḥ. 6 daṣasyá. puru-anīka. sūno *iti*. vavasānấḥ. ná á°. — 12, 1 ródasī *iti*. ṛitá-vā. 2 tvé *iti* sú.

Digitized by Google

kshad rājan sarvátāteva nú dyaúḥ | trishadhásthas tatarúsho ná jáṅho havyā maghāni mánushā yájadhyai || 2 || téjishṭhā yásyāratír vanerāṭ todó ádhvan ná vṛidhasānó adyaut | adroghó ná dravitā cetati tmánn ámartyo 'vartrá óshadhīshu || 3 || sāsmākebhir etárī ná ṣūshaír agní shṭave dáma ā jātávedāḥ | drvànno vanván krátvā nārvosráḥ pitéva jārayāyi yajñaíḥ || 4 || ádha smāsya panayanti bhāso vṛithā yát tákshad anuyāti pṛithvīm | sadyó yáḥ syandró víshito dhávīyān ṛiṇó ná tāyúr áti dhánvā rāṭ || 5 || sá tvāṃ no arvan nídāyā víṣvebhir agne agníbhir idhānáḥ | véshi rāyó ví yāsi duchúnā mádema ṣatáhimāḥ suvírāḥ || 6 || 14 ||

13.

Tvád víṣvā subhaga saúbhagāny ágne ví yanti vaníno ná vayáḥ | ṣrushṭí rayír vājo vṛitratūrye divó vṛishṭír ídyo rītír apām || 1 || tvám bhágo na ā hí rátnam ishé párijmeva kshayasi dasmávarcāḥ | ágne mitró ná bṛihatā ṛitásyāsi kshattā vāmásya deva bhūreḥ || 2 || sá sátpatiḥ ṣávasā hanti vṛitrám ágne vípro ví paṇér bharti vājam | yáṃ tvám praceta ṛitajāta rāyā sajóshā náptrāpām hinóshi || 3 || yás te sūno sahaso gīrbhír ukthaír yajñaír márto níṣitim vedyānaṭ | víṣvaṃ sá deva práti vāram agne dhatté dhānyàm pátyate vasavyaìḥ || 4 || tā nṛíbhya ā sausravasā suvírāgne sūno sahasaḥ pushyáse dhāḥ | kṛiṇóshi yác chávasā bhūri paṣvó váyo vṛikāyāráye jásuraye || 5 || vadmā sūno sahaso no víhāyā ágne tokáṃ tánayaṃ vājí no dāḥ | víṣvābhir gīr-

---

12, 2 sarvátātā-iva. tri-sadhásthaḥ. 3 yásya a° vane-rāṭ. 4 sáḥ a° etári. agníḥ stave dáme. jātá-vedāḥ drú-annaḥ. ná árvā u° pitā-iva. 5 sma a°. anu-yāti. ví-sitaḥ. dhánva. 6 nídāyāḥ. duchúnāḥ. — 13, 1 su-bhaga. vṛitra-tūrye. 2 párijmā-iva. dasmá-varcāḥ. ṛitásya ási. 3 sát-patiḥ. pra-cetaḥ ṛita-jāta. sa-jóshāḥ náptrā a°. 4 sūno *iti*. ní-ṣitim vedyā ā°. vā áram. 5 su-vírā á° sūno *iti*. yát ṣ°. vṛikāya a°. 6 sūno *iti*. ví-hāyāḥ.

Digitized by Google

bhír abhí pūrtím asyām mádema ṣatáhimāḥ suvírāḥ || 6 || 15 ||

14.

Agnā́ yó mártyo dúvo dhíyaṃ jujósha dhītíbhiḥ | bhásan nú shá prá pūrvyá íshaṃ vurītávase || 1 || agnír íd dhí prácetā agnír vedhástama ṛíshiḥ | agníṃ hótāram īḷate yajñéshu mánusho víṣaḥ || 2 || nánā hy àgné 'vase spárdhante ráyo aryáḥ | tū́rvanto dásyum āyávo vrataíḥ síkshanto avratám || 3 || agnír apsā́m ṛitīsháhaṃ vīráṃ dadāti sátpatim | yásya trásanti ṣávasaḥ saṃcákshi ṣátravo bhiyā́ || 4 || agnír hí vidmánā nidó devó mártam urushyáti | sahā́vā yā́syāvṛito rayír vā́jeshv ávṛitaḥ || 5 || áchā no mitramaho — || 6 || 16 ||

15.

Imám ū shú vo átithim usharbúdhaṃ víṣvāsāṃ viṣā́m pátim ṛiñjase girā́ | vétíd divó janúshā kác cid ā́ ṣúcir jyók cid atti gárbho yád ácyutam || 1 || mitráṃ ná yáṃ sú-dhitam bhṛígavo dadhúr vánaspátāv íḍyam ūrdhvā́ṣocisham | sá tvám súprīto vītáhavye adbhuta práṣastibhir mahayase divé-dive || 2 || sá tvám dákshasyāvṛikó vṛidhó bhūr aryáḥ párasyāntarasya tárushaḥ | rāyáḥ sūno sahaso mártyeshv ā́ chardír yacha vītáhavyāya saprátho bharádvājāya sapráthaḥ || 3 || dyutānáṃ vo átithiṃ svàrṇaram agníṃ hótāram mánushaḥ svadhvarám | vípraṃ ná dyukshávacasaṃ suvṛiktíbhir havyavā́ham aratíṃ devám ṛiñjase || 4 || pāva-

---

14, 1 bhásat. sáḥ. vurīta á°. 2 hí prá-cetāḥ. 3 hí agne á°. 4 ṛiti-sáham. sát-patim. sam-cákshi. 5 sahá-vā yásya á°. 6 = V, 2, 11. — 15, 1 ūṁ *iti* sú. ushaḥ-búdham. véti ít. kát. 2 sú-dhitam. ūrdhvá-ṣocisham. sú-prītaḥ vītá-havye. práṣasti-bhiḥ. 3 dákshasya a°. párasya á°. sūno *iti*. vītá-havyāya sa-práthaḥ (2) bharát-vājāya. 4 svàḥ-naram. su-adhvarám. dyukshá-vacasam suvṛiktí-bhiḥ havya-vā́ham.

Digitized by Google

káyā yáṣ citáyantyā kṛipá kshámman rurucá usháso ná bhānúnā | túrvan ná yámann étaṣasya nú ráṇa á yó ghṛiṇé ná tatṛishāṇó ajáraḥ || 5 || 17 ||

agním-agniṃ vaḥ samídhā duvasyata priyám-priyaṃ vo átithiṃ gṛiṇīsháṇi | úpa vo gīrbhír amṛítaṃ vivāsata devó devéshu vánate hí váryaṃ devó devéshu vánate hí no dúvaḥ || 6 || sámiddham agníṃ samídhā girá gṛiṇe ṣúcim pāvakám puró adhvaré dhruvám | vípraṃ hótāram puruvāram adrúhaṃ kavíṃ sumnaír īmahe jātávedasam || 7 || tvāṃ dūtám agne amṛítaṃ yugé-yuge havyaváhaṃ dadhire pāyúm íḍyam | devāsaṣ ca mártāsaṣ ca jāgṛiviṃ vibhúṃ viṣpátiṃ námasā ní shedire || 8 || vibhúshann agna ubháyāñ ánu vratá dūtó devánāṃ rájasī sám īyase | yát te dhītíṃ sumatím āvṛiṇīmáhé 'dha smā nas trivárūthaḥ ṣivó bhava || 9 || táṃ suprátīkaṃ sudṛíṣaṃ sváñcam ávidvāṅso vidúshṭaraṃ sapema | sá yakshad víṣvā vayúnāni vidván prá havyám agnír amṛíteshu vocat || 10 || 18 ||

tám agne pāsy utá tám piparshi yás ta ánaṭ kaváye ṣūra dhītím | yajñásya vā níṣitiṃ vóditiṃ vā tám ít pṛiṇakshi ṣávasotá rāyā́ || 11 || tvám agne vanushyató ní pāhi tvám u naḥ sahasāvann avadyāt | sáṃ tvā dhvasmanvád abhy ètu páthaḥ sáṃ rayí sprihayáyyaḥ sahaṣrí || 12 || agnír hótā gṛihápatiḥ sá rā́jā víṣvā veda jánimā jātávedāḥ | devánām utá yó mártyānāṃ yájishṭhaḥ sá prá yajatām ṛitávā || 13 || ágne yád adyá viṣó adhvarasya hotaḥ pāvakaṣoce vésh ṭvám hí yájvā | ṛitā́ yajāsi mahiná ví yád bhúr havyā́ vaha yavishṭha yā́ te adyá || 14 || abhí práyāṅsi

---

15, 5 rurucé. nú ráṇe. 6 sam-ídhā. 7 sám-iddham. sam-ídhā. puru-vā́ram. jātá-vedasam. 8 havya-váham. vi-bhúm. sedire. 9 vi-bhúshan agne. rájasī *iti*. su-matím ā-vṛiṇīmáhe ádha sma. tri-vārūthaḥ. 10 su-prátīkam su-dṛíṣam su-áñcam. 11 te. ní-ṣitim vā út-itim. ṣávasā utá. 12 abhí etu. rayíḥ. 13 gṛihá-patiḥ. jánima jātá-vedāḥ. ṛitá-vā. 14 hotar *iti* pāvaka-ṣoce véḥ tvám.

Digitized by Google

súdhitāni hí khyó ní tvā dadhīta ródasī yájadhyai | ávā no maghavan vájasātāv ágne víṣvāni duritā́ tarema tā́ tarema távávasā tarema || 15 || 19 ||

ágne víṣvebhiḥ svanīka devaír ūrṇāvantam prathamáḥ sīda yónim | kulāyínaṃ ghṛitávantaṃ savitré yajñáṃ naya yájamānāya sādhú || 16 || imám u tyám atharvavád agním manthanti vedhásaḥ | yám aṅkūyántam ánayann ámūraṃ ṣyāvyā̀bhyaḥ || 17 || jánishvā devávītaye sarvátātā svastáye | á devā́n vakshy amṛítāṅ ṛitāvṛídho yajñáṃ devéshu pispṛiṣaḥ || 18 || vayám u tvā gṛihapate janānām ágne ákarma samídhā bṛihántam | asthūrí no gárhapatyāni santu tigména nas téjasā sáṃ ṣiṣādhi || 19 || 20 ||

Prathamo 'nuvākaḥ.

16.

Tvám agne yajñā́nāṃ hótā víṣveshāṃ hitáḥ | devébhir mánushe jáne || 1 || sá no mandrā́bhir adhvaré jihvā́bhir yajā mahā́ḥ | á devā́n vakshi yákshi ca || 2 || véttha hí vedho ádhvanaḥ pathā́ṣ ca devā́ñjasā | ágne yajñéshu sukrato || 3 || tvā́m īḷe ádha dvitā́ bharató vā́jibhiḥ ṣunám | ījé yajñéshu yajñíyam || 4 || tvám imā́ váryā purú dívodāsāya sunvaté | bharádvājāya dāṣúshe || 5 || 21 ||

tvā́m dūtó ámartya ā́ vahā daívyaṃ jánam | ṣṛiṇván víprasya sushṭutím || 6 || tvā́m agne svādhyò mártāso devá vītaye | yajñéshu devám īḷate || 7 || táva prá yakshi samdṛíṣam utá krátum sudā́navaḥ | víṣve jushanta kāmínaḥ || 8 || tvā́m hótā mánurhito váhnir āsā́ vidúshṭaraḥ || ágne yákshi

---

15, 15 sú-dhitāni. ródasī *iti*. áva. vā́ja-sātau. duritā́-tarema VI, 2, 11. 16 su-anīka. 17 aṅku-yántam ā́ á°. 18 jánishva devá-vītaye. ṛita-vṛídhaḥ. 19 gṛiha-pate. sam-ídhā. — 16, 2 yaja. ā́ — ca V, 26, 1. 3 véttha. deva á°. sukrato *iti* su-krato. 5 dívaḥ-dāsāya. bharát-vājāya. 6 vaha. su-stutím. 7 su-ādhyàḥ. devá-vītaye. 8 sam-dṛíṣam. su-dā́navaḥ. 9 mánuḥ-hitaḥ.

Digitized by Google

divó víṣaḥ || 9 || ágna á yāhi vītáye gṛiṇānó havyádātaye | ní hótā satsi barhíshi || 10 || 22 ||

tám tvā samídbhir aṅgiro ghṛiténa vardhayāmasi | bṛihác chocā yavishṭhya || 11 || sá naḥ pṛithú śravāyyam áchā deva vivāsasi | bṛihád agne suvíryam || 12 || tvám agne púshkarād ádhy átharvā nír amanthata | mūrdhnó víśvasya vāghátaḥ || 13 || tám u tvā dadhyáṅṅ ṛíshiḥ putrá īdhe átharvaṇaḥ | vṛitrahánam puraṃdarám || 14 || tám u tvā pāthyó vṛíshā sám īdhe dasyuhántamam | dhanaṃjayáṃ ráṇe -raṇe || 15 || 23 ||

éhy ū shú brávāṇi té 'gna itthétarā gíraḥ | ebhír vardhāsa índubhiḥ || 16 || yátra kvà ca te máno dákshaṃ dadhasa úttaram | tátrā sádaḥ kṛiṇavase || 17 || nahí te pūrtám akshipád bhúvan nemānāṃ vaso | áthā dúvo vanavase || 18 || ágnír agāmi bhárato vṛitrahá purucétanaḥ | dívodāsasya sátpatiḥ || 19 || sá hí víśvāti párthivā rayíṃ dáśan mahitvaná | vanvánn ávāto ástṛitaḥ || 20 || 24 ||

sá pratnaván návīyasāgne dyumnéna saṃyátā | bṛihát tatantha bhānúnā || 21 || prá vaḥ sakhāyo agnáye stómaṃ yajñáṃ ca dhṛishṇuyá | árca gáya ca vedháse || 22 || sá hí yó mánushā yugá sídad dhótā kavíkratuḥ | dūtáś ca havyaváhanaḥ || 23 || tá rájānā śúcivratādityán márutaṃ gaṇám | váso yákshīhá ródasī || 24 || vásvī te agne sáṃdṛishṭir ishayaté mártyāya | ūrjo napād amṛítasya || 25 || 25 ||

krátvā dá astu śréshṭho 'dyá tvā vanván surékṇāḥ |

16, 10 agne. havyá-dātaye. 11 samít-bhiḥ. bṛihát śoca. 12 ácha. su-víryam. 14 vṛitra-hánam puram-darám. 15 dasyuhán -tamam dhanam-jayám. 16 á ihi ūṃ *iti* sú. te ágne itthá ítarāḥ. vardhāse. 17 dadhase. tátra. 18 akshi-pát bhúvat. vaso *iti* átha. 19 á a°. vṛitra-há puru-cétanaḥ dívaḥ-dāsasya sát-patiḥ. 20 víśvā áti. dáśat. 21 pratna-vát návīyasā á°. sam-yátā. 23 hótā kaví-kratuḥ. havya-váhanaḥ. 24 śúci-vratā. ā. m. g. 14, 3. váso *iti* yákshi ihá ródasī *iti*. 25 sám-dṛishṭiḥ isha-yaté. 26 su -rékṇāḥ.

Digitized by Google

márta ānāṣa suvṛiktím || 26 || té te agne tvótā isháyanto víṣvam áyuḥ | táranto aryó árātīr vanvánto aryó árātīḥ || 27 || agnís tigména ṣocíshā yásad víṣvaṃ ny àtríṇam | agnír no vanate rayím || 28 || suvíraṃ rayím á bhara játavedo vícarshaṇe | jahí rákshāṅsi sukrato || 29 || tváṃ naḥ pāhy áṅhaso játavedo aghāyatáḥ | rákshā ṇo brahmaṇas kave || 30 || [26] ||

yó no agne duréva á márto vadháya dāṣati | tásmān naḥ pāhy áṅhasaḥ || 31 || tváṃ táṃ deva jihváyā pári bādhasva dushkṛítam | márto yó no jíghāṅsati || 32 || bharádvājāya sapráthaḥ ṣárma yacha sahantya | ágne váreṇyaṃ vásu || 33 || agnír vṛitráṇi jaṅghanad draviṇasyúr vipanyáyā | sámiddhaḥ ṣukrá áhutaḥ || 34 || gárbhe mātúḥ pitúsh pitā́ vididyutānó aksháre | sídann ṛitásya yónim á || 35 || [27] ||

bráhma prajā́vad á bhara játavedo vícarshaṇe | ágne yád dīdáyat diví || 36 || úpa tvā raṇvásaṃdṛiṣam práyasvantaḥ sahaskṛita | ágne sasṛijmáhe gíraḥ || 37 || úpa chāyā́m iva ghṛíṇer áganma ṣárma te vayám | ágne hiraṇyasaṃdṛiṣaḥ || 38 || yá ugrá iva ṣaryahā́ tigmáṣṛiṅgo ná vā́ṅsagaḥ | ágne púro rurójitha || 39 || á yáṃ háste ná khādínaṃ ṣíṣuṃ jātáṃ ná bíbhrati | viṣā́m agníṃ svadhvarám || 40 || [28] ||

prá devā́ṃ devávītaye bháratā vasuvíttamam | á své yónau ní shīdatu || 41 || á jātáṃ jātávedasi priyáṃ ṣiṣītātithim | syoná á gṛihápatim || 42 || ágne yukshvā́ hí yé távā-

---

16, 26 su-vṛiktím. 27 tvā́-ūtāḥ. 28 ní a°. 29 su-víram. jā́ta-vedaḥ ví-carshaṇe (36). sukrato *iti* su-krato. 30 jā́ta-vedaḥ agha-yatáḥ ráksha naḥ. 31 duḥ-évaḥ. tásmāt. 32 duḥ-kṛítam. 33 bharát-vājāya sa-práthaḥ. 34 sám-iddhaḥ. ā́-hutaḥ. 35 pitúḥ. vi-didyutānáḥ. 37 raṇvá-saṃdṛiṣam. sahaḥ-kṛita. 38 hiraṇya-saṃdṛiṣaḥ. 39 ṣarya-hā́ tigmá-ṣṛiṅgaḥ. 40 su-adhvarám. 41 devá-vītaye bhárata vasuvít-tamam. sīdatu. 42 jātá-vedasi. ṣiṣīta á°. syoné. gṛihá-patim. 43 yukshvá. táva á°.

Digitized by Google

ṣvāso deva sādhávaḥ | áraṃ váhanti manyáve || 43 || áchā no yāhy á vahābhí práyāṅsi vītáye | á devấn sómapītaye || 44 || úd agne bhārata dyumád ájasreṇa dávidyutat | ṣócā ví bhāhy ajara || 45 || 29 ||

vītí yó devám márto duvasyéd agním īḷītādhvaré haví-shmān | hótāraṃ satyayájaṃ ródasyor uttānáhasto námasā́ vivāset || 46 || á te agna ṛicā́ havír hṛidā́ tashṭám bharā-masi | té te bhavantūkshấṇa ṛishabhấso vaṣā́ utá || 47 || agníṃ devấso agriyám indháte vṛitrahántamam | yénā vá-sūny ấbhṛitā tṛiḷhā́ rákshāṅsi vājínā || 48 || 30 ||

Pañcamo 'dhyāyaḥ.

17.

Píbā sómam abhí yám ugra tárda ūrvấṃ gávyam máhi gṛiṇāná indra | ví yó dhṛishṇo vádhisho vajrahasta víṣvā vṛitrám amitríyā ṣávobhiḥ || 1 || sá īm pāhi yá ṛijīshí tárutro yáḥ ṣípravān vṛishabhó yó matīnấm | yó gotrabhíd vajrabhṛíd yó harishṭhấḥ sá indra citráṅ abhí tṛindhi vấjān || 2 || evấ pāhi pratnáthā mándatu tvā ṣrudhí bráhma vāvṛi-dhásvotá gīrbhíḥ | āvíḥ sū́ryaṃ kṛiṇuhí pīpihísho jahí ṣátrūṅr abhí gā́ indra tṛindhi || 3 || té tvā mádā bṛihád indra svadhāva imé pītā́ ukshayanta dyumántam | mahấm ánū-naṃ tavásaṃ víbhūtim matsaráso jarhṛishanta prasấham || 4 || yébhiḥ sū́ryam ushásam mandasānó 'vāsayó 'pa dṛi-ḷhấni dárdrat | mahấm ádrim pári gā́ indra sántaṃ nutthā́ ácyutaṃ sádasas pári svát || 5 || 1 ||

táva krátvā táva tád daṅsánābhir āmā́su pakvấṃ ṣácyā ní dīdhaḥ | aúrṇor dúra usríyābhyo ví dṛiḷhód ūrvā́d gā́

16, 44 ácha. vaha a°. ā́. d. s. 14, 6. 45 ṣóca. 46 ḷīta a°. satya-yájam. uttāná-hastaḥ námasā ā́. 47 ā́ — havír V, 6, 5. bhavantu u°. 48 vṛitrahán-tamam yéna. ā́-bhṛitā. — 17, 1 píba. dhṛishṇo *iti*. vajra-hasta. 2 gotra-bhít vajra-bhṛít. hari-sthāḥ. 3 evá. vavṛidhásva utá. pīpihí í°. 4 mádāḥ. ví-bhūtim. pra -sáham. 5 ávāsayaḥ ápa. 6 dīdhar *iti* dīdhaḥ. dṛiḷhā́ út.

Digitized by Google

asṛijo áṅgirasvān || 6 || paprátha kshấm máhi dáṃso vy ùrvím úpa dyấm ṛishvó bṛihád indra stabhāyaḥ | ádhārayo ródasī devápatre pratné mātárā yahví ṛitásya || 7 || ádha tvā víśve purá indra devá ékaṃ tavásaṃ dadhire bhárāya | ádevo yád abhy aúhishṭa devấn svàrshātā vṛiṇata índram átra || 8 || ádha dyaúṣ cit te ápa sá nú vájrād dvitấnamad bhiyásā svásya manyóḥ | áhiṃ yád índro abhy óhasānaṃ ní cid viśvấyuḥ śayáthe jaghấna || 9 || ádha tváshṭā te mahá ugrá vájraṃ sahásrabhṛishṭiṃ vavṛitac chatấśrim | níkāmam arámaṇasaṃ yéna návantam áhiṃ sám piṇag ṛijīshin || 10 || [2] ||

várdhān yáṃ víśve marútaḥ sajóshāḥ pácac chatám mahishấṅ indra túbhyam | pūshấ víshṇus tríṇi śárāṅsi dhāvan vṛitraháṇam madirám aṅśúm asmai || 11 || á kshódo máhi vṛitáṃ nadīnām párishṭhitam asṛija ūrmím apấm | tấsām ánu praváta indra pánthām prấrdayo nícīr apásaḥ samudrám || 12 || evấ tấ víśvā cakṛivấṅsam índram mahấm ugrám ajuryáṃ sahodấm | suvíraṃ tvā svāyudháṃ suvájram á bráhma návyam ávase vavṛityāt || 13 || sá no vấjāya śrávasa ishé ca rāyé dhehi dyumáta indra víprān | bharádvāje nṛiváta indra sūríṃ diví ca smaidhi párye na indra || 14 || ayấ vấjaṃ devấhitaṃ sanema mádema śatáhimāḥ suvírāḥ || 15 || [3] ||

18.

Tám u shṭuhi yó abhíbhūtyojā vanvánn ávātaḥ puruhūtá índraḥ | áshāḷham ugráṃ sáhamānam ābhír gīrbhír

---

17, 7 ví u°. ródasī *iti* devápatre *iti* devá-putre pratné *iti*. yahví *iti*. 8 abhí. svàḥ-sātā vṛiṇate. 9 dvitấ a°. abhí. viśvá-āyuḥ. 10 sahásra-bhṛishṭim vavritat śatá-aśrim ní-kāmam arā-manasam. 11 sa-jóshāḥ pácat ś°. vṛitra-hánam. 12 pári-sthitam. prá a°. 13 evá. sahaḥ-dấm su-víram. su-āyudhám su-vájram. 14 śrávase. bharát-vāje. sma e°. 15 devá-hitam. — 18, 1 tám — yó V, 42, 11. abhíbhūti-ojāḥ. puru-hūtáḥ.

Digitized by Google

vardha vṛishabhám carshaṇīnām || 1 || sá yudhmáḥ sátvā khajakṛít samádvā tuvimrakshó nadanumáṅ ṛijīshí | bṛihádreṇuṣ cyávano mánushīnām ékaḥ kṛishṭīnām abhavat sahávā || 2 || tvám ha nú tyád adamāyo dásyūñr ékaḥ kṛishṭír avanor áryāya | ásti svin nú vīryàm tát ta indra ná svid asti tád ṛituthá ví vocaḥ || 3 || sád íd dhí te tuvijātásya mánye sáhaḥ sahishṭha turatás turásya | ugrám ugrásya tavásas távīyó 'radhrasya radhratúro babhūva || 4 || tán naḥ pratnám sakhyám astu yushmé itthá vádadbhir valám áṅgirobhiḥ | hánn acyutacyud dasmesháyantam ṛiṇóḥ púro ví dúro asya víṣvāḥ || 5 || 4 ||

sá hí dhībhír hávyo ásti ugrá īṣānakṛín mahatí vṛitratúrye | sá tokásātā tánaye sá vajrí vitantasáyyo abhavat samátsu || 6 || sá majmánā jánima mánushāṇām ámartyena námnāti prá sarsre | sá dyumnéna sá ṣávasotá rāyá sá vīryèṇa nṛítamaḥ sámokāḥ || 7 || sá yó ná muhé ná míthū jáno bhút sumántunāmā cúmurim dhúnim ca | vṛiṇák píprum ṣámbaram ṣúshṇam índraḥ purám cyautnáya ṣayáthāya nú cit || 8 || udávatā tvákshasā pányasā ca vṛitrahátyāya rátham indra tishṭha | dhishvá vájram hásta á dakshiṇatrábhí prá manda purudatra māyáḥ || 9 || agnír ná ṣúshkam vánam indra hetí ráksho ní dhakshy aṣánir ná bhīmá | gambhīráya ṛishváyā yó rurójādhvānayad duritá dambháyac ca || 10 || 5 ||

á ṣahásram pathíbhir indra rāyá túvidyumna tuvivájebhir arvák | yāhí sūno sahaso yásya nú cid ádeva íṣe pu-

---

18, 2 khaja-kṛit. tuvi-mrakshāḥ. bṛihát-reṇuḥ. sahá-vā. 3 adamayaḥ. svit. te. 4 hí. tuvi-jātásya. távīyaḥ á° radhra-túraḥ. 5 tát. yushmé *iti*. acyuta-cyut dasma i°. 6 Iṣāna-kṛít. vṛitra-tūrye. toká-sātā. samát-su. 7 nāmnā áti. ṣávasā utá. sám-okāḥ. 8 míthu. sumántu-nāmā. nú. 9 ut-ávatā. vṛitra-hátyāya. háste. dakshiṇa-trā a°. puru-datra. 10 hetíḥ. gambhīráyā. rurója ádhvanayat duḥ-itā dambháyat. 11 túvi-dyumna tuvi-vājebhiḥ. sūno *iti*. nú. puru-hūta.

Digitized by Google

ruhūta yótoḥ || 11 || prá tuvidyumnásya sthávirasya ghṛíshver divó rarapse mahimā́ pṛithivyā́ḥ | násya ṣátrur ná pratimānam asti ná pratishṭhíḥ purumāyásya sáhyoḥ || 12 || prá tát te adyā́ kā́raṇam kṛitám bhūt kútsam yád āyúm atithigvám asmai | purū́ sahásrā ní ṣiṣā abhí kshā́m út tū́rvayāṇam dhṛishatā́ ninetha || 13 || ánu tvā́highne ádha deva devā́ mádan víṣve kavítamam kavīnā́m | kā́ro yátra várivo bādhitā́ya divé jánāya tanvè gṛiṇānáḥ || 14 || ánu dyā́vāpṛithiví tát ta ójo 'martyā jihata indra devā́ḥ | kṛishvā́ kṛitno ákṛitam yát te ásty ukthám návīyo janayasva yajñaíḥ || 15 || 6 ||

19.

Mahā́ñ índro nṛivád á carshaṇiprā́ utá dvibárhā aminā́ḥ sáhobhiḥ | asmadryàg vāvṛidhe vīryàyorúḥ pṛithúḥ sú-kṛitaḥ kartṛíbhir bhūt || 1 || índram evá dhisháṇā sātáye dhād bṛihántam ṛishvám ajáram yúvānam | áshāḷhena ṣávasā ṣūṣuvā́ṅsam sadyā́ṣ cid yó vāvṛidhé ásāmi || 2 || pṛithū́ karásnā bahulā́ gábhastī asmadryàk sám mimīhi ṣrávāṅsi | yūthéva paṣváḥ paṣupā́ dámūnā asmā́ñ indrābhy á vavṛitsvājaú || 3 || tā́m va índram catínam asya ṣākaír ihá nūnā́m vājayánto huvema | yáthā cit pū́rve jaritā́ra ā́sur ánedyā anavadyā́ árishṭāḥ || 4 || dhṛitávrato dhanadā́ḥ sómavṛiddhaḥ sá hí vāmásya vásunaḥ purukshúḥ | sā́m jagmire pathyà rā́yo asmin samudré ná síndhavo yā́damānāḥ || 5 || 7 ||

ṣávishṭham na ā́ bhara ṣūra ṣáva ójishṭham ójo abhi-

18, 12 tuvi-dyumnásya. ná a°. prati-mā́nam. prati-sthíḥ puru-māyásya. 13 adyá. atithi-gvám. purú. 14 tvā áhi-ghne. devā́ḥ. 15 dyā́vāpṛithiví *iti*. te ójaḥ ámartyāḥ jihate. kṛishvá kṛitno *iti*. — 19, 1 carshaṇi-prā́ḥ. dvi-bárhāḥ. vavṛidhe vīryā́ya u°. sú-kṛitaḥ. 2 vavṛidhé. 3 pṛithū́ *iti*. gábhastī *iti*. yūthā́-iva. paṣu-pā́ḥ. indra abhí. vavṛitsva ā°. 5 dhṛitá-vrataḥ dhana-dā́ḥ sóma-vṛiddhaḥ. puru-kshúḥ. pathyā́ḥ.

Digitized by Google

bhūta ugrám | víṣvā dyumná vríshnyā mánushāṇām asmábhyaṃ dā harivo mādayádhyai || 6 || yás te mádaḥ pṛitaṇāshāḷ ámṛidhra índra táṃ na á bhara ṣūṣuvāṅsam | yéna tokásya tánayasya sātaú maṅsīmáhi jigīvāṅsas tvótāḥ || 7 || á no bhara vṛishaṇaṃ ṣúshmam indra dhanasprítaṃ ṣūṣuvāṅsaṃ sudáksham | yéna váṅsāma pṛítanāsu ṣátrūn távotíbhir utá jāmíṅr ájāmīn || 8 || á te ṣúshmo vṛishabhá etu paṣcād óttarād adharād á purástāt | á viṣváto abhí sám etv arvāṅ índra dyumnáṃ svàrvad dhehy asmé || 9 || nṛivát ta indra nṛítamābhir ūtí vaṅsīmáhi vāmáṃ ṣrómatebhiḥ | íkshe hí vásva ubháyasya rājan dhā rátnam máhi sthūrám bṛihántam || 10 || marutvántaṃ vṛishabháṃ — || 11 || jánaṃ vajrin máhi cin mányamānam ebhyó nṛíbhyo randhayā yéshv ásmi | ádhā hí tvā pṛithivyáṃ ṣūrasātau hávāmahe tánaye góshv apsú || 12 || vayáṃ ta ebhíḥ puruhūta sakhyaíḥ ṣátroḥ-ṣatror úttara ít syāma | ghnánto vṛitráṇy ubháyāni ṣūra rāyá madema bṛihatá tvótāḥ || 13 || 8 ||

20.

Dyaúr ná yá indrābhí bhūmāryás tasthaú rayíḥ ṣávasā pṛitsú jánān | táṃ naḥ sahásrabharam urvarāsāṃ daddhí sūno sahaso vṛitratúram || 1 || divó ná túbhyam ánv indra satrāsuryàṃ devébhir dhāyi víṣvam | áhiṃ yád vṛitrám apó vavrivāṅsaṃ hánn ṛijīshin víshṇunā sacānáḥ || 2 || tūrvann ójīyān tavásas távīyān kṛitábrahmendro vṛiddhámahāḥ | rājābhavan mádhunaḥ somyásya víṣvāsāṃ yát puráṃ dartnúm ávat || 3 || ṣataír apadran paṇáya indrātra dáṣo-

---

19, 6 abhi-bhūte. dāḥ. 7 tvā-ūtāḥ. 8 dhana-sprítam. su -dáksham. táva ū°. 9 ā u. asmé *iti*. 10 te. dhāḥ. 11 = III, 47, 5. 12 cit. randhaya. ádha. ṣūra-sātau. 13 te. puru -hūta. út-tare. tvā-ūtāḥ. — 20, 1 indra a° bhūma a°. sahásra-bharam urvarā-sām. sūno *iti*. vṛitra-túram. 2 satrā a°. 3 kṛitá-brahmā i° vṛiddhá-mahāḥ rājā abhavat. 4 indra á°.

Digitized by Google

ṇaye kaváye 'rkásātau | vadhaíḥ ṣúshṇasyāṣúshasya māyáḥ pitvó nárirecīt kím caná prá || 4 || mahó druhó ápa viṣváyu dhāyi vájrasya yát pátane pádi ṣúshṇaḥ | urú shá sarátham sárathaye kar índraḥ kútsāya sūryasya sātaú || 5 || 9 ||

prá ṣyenó ná madirám aṇsúm asmai ṣíro dāsásya námucer mathāyán | práyan námīm sāpyám sasántam priṇág rāyá sám ishá sám svastí || 6 || ví pípror áhimāyasya dṛilhāḥ púro vajriñ chávasä ná dardaḥ | súdāman tád rékṇo apramṛishyám ṛijíṣvane dātrám dāṣúshe dāḥ || 7 || sá vetasúm dáṣamāyam dáṣoṇim tútujim índraḥ svabhishṭísumnaḥ | á túgram ṣáṣvad íbham dyótanāya mātúr ná sīm úpa sṛijā iyádhyai || 8 || sá īm spṛídho vanate ápratīto bíbhrad vájram vṛiṭrahánam gábhastau | tíshṭhad dhárī ádhy ásteva gárte vacoyújā vahata índram ṛishvám || 9 || sanéma té 'vasā návya indra prá pūráva stavanta enā yajñaíḥ | saptá yát púraḥ ṣárma ṣáradīr dárd dhán dásīḥ purukútsāya ṣíkshan || 10 || tvám vṛidhá indra pūrvyó bhūr varivasyánn uṣáne kāvyáya | párā návavāstvam anudéyam mahé pitré dadātha svám nápātam || 11 || tvám dhúnir indra — || 12 || táva ha tyád indra víṣvam ājaú sastó dhúnīcúmurī yá ha síshvap | dīdáyad ít túbhyam sómebhiḥ sunván dabhítir idhmábhṛitiḥ pakthy àrkaíḥ || 13 || 10 ||

21.

Imá u tvā. purutámasya kārór hávyam vīra hávyā havante | dhíyo ratheshṭhám ajáram návīyo rayír víbhūtir

---

20, 4 dáṣa-oṇaye. arká-sātau. súshṇasya a°. ná a°. 5 viṣvá-āyu. sáḥ sa-rátham. 6 prá āvat. 7 áhi-māyasya. ṣávasā. dardar *iti* dardaḥ sú-dāman. apra-mṛishyám. 8 dáṣa-māyam dáṣa-oṇim. svabhishṭí-sumnaḥ. sṛija. 9 áprati-itaḥ. vṛitra-hánam. hárī *iti*. ástā-iva. vacaḥ-yújā. 10 te á°. pūrávaḥ stavante. hán. puru-kútsāya. 11 náva-vāstvam anu-déyam. 12 = 174, 9. 13 dhúnīcúmurī *iti*. síṣvap. idhmá-bhṛitiḥ pakthí a°. — 21, 1 hávyāḥ. rathe-sthám. ví-bhūtiḥ.

Digitized by Google

īyate vacasyā́ || 1 || tám u stusha índraṃ yó vídāno gírvāhasaṃ gīrbhír yajñávṛiddhaṃ | yásya dívam áti mahnā́ pṛithivyā́ḥ purumāyásya riricé mahitvám || 2 || sá ít támo 'vayunáṃ tatanvát sū́ryeṇa vayúnavac cakāra | kadā́ te mártā amṛítasya dhā́méyakshanto nā́ minanti svadhāvaḥ || 3 || yás tā́ cakā́ra sá kúha svid índraḥ kám ā́ jánaṃ carati kā́su vikshú | kás te yajñó mánase śáṃ várāya kó arká indra katamáḥ sá hótā || 4 || idā́ hí te vévishataḥ purājā́ḥ pratnā́sa āsúḥ purukṛit sákhāyaḥ | yé madhyamā́sa utá nū́tanāsa utā́vamāsya puruhūta bodhi || 5 || 11 ||

tám pṛichántó 'varāsaḥ párāṇi pratnā́ ta indra śrútyānu yemuḥ | árcāmasi vīra brahmavāho yā́d evá vidmá tā́t tvā mahā́ntam || 6 || abhí tvā pā́jo raksháso ví tasthe máhi jajñānám abhí tát sú tishṭha | táva pratnéna yújyena sákhyā vájreṇa dhṛishṇo ápa tā́ nudasva || 7 || sá tú śrudhīndra nū́tanasya brahmaṇyató vīra kārudhāyaḥ | tvā́m hy à̀píḥ pradívi pitṛīṇā́m śáśvad babhū́tha suháva éshṭau || 8 || prótáye váruṇam mitrám índram marútaḥ kṛishvā́vase no adyá | prá pūshā́ṇaṃ víshṇum agním púraṃdhiṃ savitā́ram óshadhīḥ párvatāṃś ca || 9 || imá u tvā puruśā́ka prayajyo jaritā́ro abhy àrcanty arkaíḥ | śrudhí hávam ā́ huvató huvānó ná tvā́vāñ anyó amṛita tvád asti || 10 || nú ma á vácam úpa yāhi vidvā́n víśvebhiḥ sūno sahaso yájatraiḥ | yé agnijihvā́ ṛitasā́pa āsúr yé mánuṃ cakrúr úparaṃ dā́sāya || 11 || sá no bodhi puraetā́ sugéshūtá durgéshu pathikṛ́íd vídānaḥ |

21, 2 tám — índram II, 20, 4. yajñá-vṛiddham. puru-māyásya. 3 vayúna-vat. dhā́ma íº. 5 purā-jā́ḥ. puru-kṛit. utá aº puru -hūta. 6 pṛichántaḥ áº. te. śrútyā ánu. brahma-vāhaḥ. 7 dhṛishṇo *iti*. 8 śrudhi iº. kāru-dhāyaḥ. hí āº pra-dívi. su-hávaḥ ā́ -ishṭau. 9 prá ūº. kṛishva áº. púram-dhim. 10 imé. puru -śāka prayajyo *iti* pra-yajyo. abhí aº. śrudhí. 11 nú me. sūno *iti*. agni-jihvā́ḥ ṛita-sā́paḥ. 12 puraḥ-etā́ su-géshu utá duḥ-géshu pathi-kṛ́it.

Digitized by Google

yé áśramāsa urávo váhishṭhās tébhir na indrābhí vakshi vájam || 12 || 12 ||

22.

Yá éka íd dhávyaṣ carshaṇīnám índraṃ tám gīrbhír abhy àrca ābhíḥ | yáḥ pátyate vṛishabhó vṛíshṇyāvān satyáḥ sátvā purumāyáḥ sáhasvān || 1 || tám u naḥ pūrve pitáro návagvāḥ saptá víprāso abhí vājáyantaḥ | nakshaddābhám táturim parvateshṭhām ádroghavācam matíbhiḥ ṣávishṭham || 2 || tám īmaha índram asya rāyáḥ puruvírasya nṛivátaḥ purukshóḥ | yó áskṛidhoyur ajáraḥ svàrvān tám á bhara harivo mādayádhyai || 3 || tán no ví voco yádi te purá cij jaritára ānaṣúḥ sumnám indra | kás te bhāgáḥ kím váyo dudhra khidvaḥ púruhūta purūvaso 'suraghnáḥ || 4 || tám prichántī vájrahastaṃ ratheshṭhām índraṃ vépī vákvarī yásya nú gíḥ | tuvigrābhám tuvikūrmím rabhodām gātúm ishe nákshate túmram ácha || 5 || 13 ||

ayá ha tyám māyáyā vāvṛidhānám manojúvā svatavaḥ párvatena | ácyutā cid vīlitá svojo rujó ví dṛilhá dhṛishatá virapṣin || 6 || tám vo dhiyá návyasyā ṣávishṭham pratnám pratnavát paritaṅsayádhyai | sá no vakshad animānáḥ suváhméndro víṣvāny áti durgáhāṇi || 7 || á jánāya drúhvane párthivāni divyáni dīpayo 'ntárikshā | tápā vṛishan viṣvátaḥ ṣocíshā tán brahmadvíshe ṣocaya kshám apáṣ ca || 8 || bhúvo jánasya divyásya rājā párthivasya jágatas tveshasaṃdṛik | dhishvá vájraṃ dákshiṇa indra háste víṣvā ajurya dayase ví māyáḥ || 9 || á saṃyátam indra ṇaḥ svastím ṣa-

---

21, 12 indra a°. — 22, 1 hávyaḥ. abhí arce. vṛíshṇya-vān. puru-māyáḥ. 2 náva-gvāḥ. nakshat-dābhám. parvate-sthām ádrogha-vācam. 3 īmahe. puru-vírasya. puru-kshóḥ. 4 tát. cit. púru-hūta puruvaso *iti* puru-vaso asura-ghnáḥ. 5 vájra-hastam rathe-sthām. nú. tuvi-grābhám tuvi-kūrmím rabhaḥ-dām. 6 vavṛi-dhānám manaḥ-júvā sva-tavaḥ. su-ojaḥ. vi-rapṣin. 7 pari-tanṣayádhyai. ani-mānáḥ su-váhmā i°. duḥ-gáhāni. 8 tápa. brahma-dvíshe. 9 tvesha-saṃdṛik. dákshiṇe. 10 sam-yátam. naḥ.

Digitized by Google

trutűryāya bṛihatím ámṛidhrām | yáyā dásāny áryāṇi vṛitrấ káro vajrin sutúkā náhushāṇi || 10 || sá no niyúdbhiḥ puruhūta vedho viṣvávārābhir á gahi prayajyo | ná yấ ádevo várate ná devá ábhir yāhi tűyam á madryadrík || 11 || 14 ||

23.

Sutá ít tvám ṇimiṣla indra sóme stóme bráhmaṇi ṣasyámāna ukthé | yád vā yuktábhyām maghavan háribhyām bíbhrad vájram bāhvór indra yási || 1 || yád vā diví párye súshvim indra vṛitrahátyé 'vasi ṣűrasātau | yád vā dákshasya bibhyúsho ábibhyad árandhayaḥ ṣárdhata indra dásyūn || 2 || pātā sutám índro astu sómam praṇeníṛ ugró jaritáram ūtí | kártā vīráya súshvaya u lokáṃ dátā vásu stuvaté kīráye cit || 3 || gántéyānti sávanā háribhyām babhrír vájram papíḥ sómaṃ dadír gấḥ | kártā vīráṃ náryaṃ sárvavīraṃ ṣrótā hávaṃ gṛiṇatá stómavāhāḥ || 4 || ásmai vayáṃ yád vāvấna tád vivishma índrāya yó naḥ pradívo ápas káḥ | suté sóme stumási ṣáṅsad ukthéndrāya bráhma várdhanaṃ yáthāsat || 5 || 15 ||

bráhmāṇi hí cakṛishé várdhanāni távat ta indra matíbhir vivishmaḥ | suté sóme sutapāḥ ṣámtamāni rấṇḍyā kriyāsma vákshaṇāni yajñaíḥ || 6 || sá no bodhi puroḷấṣaṃ rárāṇaḥ píbā tú sómaṃ góṛijīkam indra | édám barhír yájamānasya sīdorúṃ kṛidhi tvāyatá u lokám || 7 || sá mandasvā hy ánu jósham ugra prá tvā yajñấsa imé aṣnuvantu | prémé hávāsaḥ puruhūtám asmé á tveyáṃ dhír ávasa indra

---

22, 10 ṣatru-tūryāya. su-túkā. 11 niyút-bhiḥ puru-hūta. viṣvá vārābhiḥ. prayajyo *iti* pra-yajyo. á ā°. — 23, 1 suté. ní-miṣlaḥ. ṣasyámāṇe. 2 súsvim. vṛitra-hátye á° ṣūra-sātau. 3 pra-neníḥ. súsvaye. 4 gántā íyanti. sárva-vīram. gṛiṇatáḥ stóma-vāhāḥ. 5 vavấna. pra-dívaḥ. kár *iti* káḥ. ukthấ í°. yáthā á°. 6 te. suta-pāḥ. 7 s. n. b. II, 2, 11. píba. gó-ṛijīkam. édám — sīda III, 53, 3. urúm. 8 mandasva hí. prá imé. puru-hūtám asmé *iti*. tvā i°. ávase.

Digitized by Google

yamyāḥ || 8 || táṃ vaḥ sakhāyaḥ sáṃ yáthā sutéshu sómebhir īm pṛiṇatā bhojám índram | kuvít tásmā ásati no bhárāya ná súshvim índró 'vase mṛidhāti || 9 || evéd índraḥ suté astāvi sóme bharádvājeshu kshāyad ín maghónaḥ | ásad yáthā jaritrá utá sūrír índro rāyó viṣvávārasya dātā || 10 || 16 ||

Dvitīyo 'nuvākaḥ.

24.

Vṛíshā máda índre ślóka ukthā́ sácā sómeshu sutapā́ ṛijīshí | arcatyò maghávā nṛíbhya ukthaír dyukshó rā́jā girā́ṃ ákshitotiḥ || 1 || táturir vīró náryo vícetāḥ śrótā́ hávaṃ gṛiṇatá urvyū́tiḥ | vásuḥ śáṅso narā́ṃ kārúdhāyā vā́jí stutó vidáthe dāti vā́jam || 2 || áksho ná cakryòḥ śūra brihán prá te mahnā́ ririce ródasyoḥ | vṛikshásya nú te puruhūta vayā́ vy ū́táyo ruruhur indra pūrvíḥ || 3 || śácīvatas te puruśāka śā́kā gávām iva srutáyaḥ saṃcáraṇīḥ | vatsā́nāṃ ná tantáyas ta indra dā́manvanto adāmā́naḥ sudāman || 4 || anyád adyá kárvaram anyád u śvó 'sac ca sán múhur ācakríra índraḥ | mitró no átra váruṇaś ca pūshā́ryó vā́sasya paryetā́sti || 5 || 17 ||

ví tvád ā́po ná párvatasya pṛishṭhā́d ukthébhir indrānayanta yajñáiḥ | táṃ tvābhíḥ sushṭutíbhir vājáyanta ājíṃ ná jagmur girvāho áśvāḥ || 6 || ná yáṃ járanti śarádo ná mā́sā ná dyáva índram avakarśáyanti | vṛiddhásya cid vardhatām asya tanū́ stómebhir ukthaíś ca śasyámānā || 7 || ná vīḷáve námate ná sthirā́ya ná śárdhate dā́syujūtāya sta-

---

23, 9 sómebhir — índram II, 14, 10. tásmai. súsvim índraḥ á°. 10 evá ít. bharát-vājeshu. ít. jaritré. viśvá-vārasya. — 24, 1 suta-pā́ḥ. ákshita-ūtiḥ. 2 ví-cetāḥ. urví-ūtiḥ. kārú-dhāyāḥ. 3 puru-hūta vayā́ḥ ví ū°. 4 puru-śāka śā́kāḥ. sam-cáraṇīḥ. te. su-dāman. 5 ásat. sát. ā-cakríḥ. pūshā́ a°. pari-etā́ a°. 6 indra a°. tvā ā° sustutí-bhiḥ. 7 mā́sāḥ. ava-karśáyanti. tanū́ḥ. 8 dā́syu-jūtāya.

Digitized by Google

vắn | ájrā índrasya giráyaṣ cid ṛishvấ gambhīré cid bhavati gādhám asmai || 8 || gambhīréṇa na urúṇāmatrin préshó yandhi sutapāvan vājān | ·sthấ ū shú ūrdhvấ ūtí árishaṇyann aktór vyùshṭau páritakmyāyām || 9 || sácasva nāyám ávase abhíka itó vā tám indra pāhi risháḥ | amấ cainam áraṇye pāhi rishó mádema ṣatáhimāḥ suvírāḥ || 10 || [18] ||

25.

Yấ ta ūtír avamấ yấ paramấ yấ madhyaméndra ṣushminn ásti | tấbhir ū shú vṛitraháṭye 'vīr na ebhíṣ ca vājair mahắn na ugra || 1 || ábhi spṛídho mithatír árishaṇyann amítrasya yyathayā manyúm indra | ábhir víṣvā abhiyújo víshūcīr áryāya víṣó 'va tārīr dấsīḥ || 2 || índra jāmáya utá yé 'jāmayo 'rvācīnấso vanúsho yuyujré | tvám eshāṃ vithurấ ṣávāṅsi jahí vṛíshṇyāni kṛiṇuhí párācaḥ || 3 || ṣúro vā ṣúraṃ vanate ṣárīrais tanūrúcā tárushi yát kṛiṇvaíte | toké vā góshu tánaye yád apsú ví kráṇdasī urvárāsu brávaite || 4 || nahí tvā ṣúro ná turó ná dhṛishṇúr ná tvā yodhó mányamāno yuyódha | índra nákish ṭvā práty asty eshāṃ víṣvā jātấny abhy àsi tấni || 5 || [19] ||

sá patyata ubháyor nṛimṇám ayór yádī vedhásaḥ samithé hávante | vṛitré vā mahó nṛiváti ksháye vā vyácasvantā yádi vitantasaíte || 6 || ádha smā te carshaṇáyo yád éjān índra trātótá bhavā varūtấ | asmấkāso yé nṛítamāso aryá índra sūráyo dadhiré puró naḥ || 7 || ánu te dāyi mahá indriyấya satrấ te víṣvam ánu vṛitraháṭye | ánu kshatrám

---

24, 8 ṛishvấḥ. 9 urúṇā a° prá ṭ°. suta-pāvan. ūṁ *iti* sú. ūtí. ví-ushṭau pári-takmyāyām. 10 abhíke. ca e°. — 25, 1 te. madhyamấ ṭ°. ūṁ *iti* sú vṛitra-háṭye. 2 ấbhiḥ. vyathaya. abhi-yújaḥ. víṣaḥ áva. 3 yé á°. kṛiṇuhí. 4 tanū-rúcā. kṛiṇvaíte *iti*. kráṇdasī *iti*. brávaite *iti*. 5 nákiḥ tvā. abhí asi. 6 patyate. yádi. sam-ithé. vitantasaíte *iti*. 7 sma. trātấ utá bhava. 8 mahé. vṛitra-háṭye.

Digitized by Google

ánu sáho yajatréndra devébhir ánu te nṛisháhye || 8 || evá na spṛídhaḥ sám ajā samátsv índra rārandhí mithatír ádevīḥ | vidyáma vástor ávasā gṛiṇánto bharádvājā utá ta indra nūnám || 9 || 20 ||

26.

Śrudhí na indra hváyāmasi tvā mahó vájasya sātaú vāvṛishāṇáḥ | sáṃ yád víśó 'yanta śúrasātā ugráṃ nó 'vaḥ párye áhan dāḥ || 1 || tváṃ vājí havate vājineyó mahó vájasya gádhyasya sātaú | tváṃ vṛitréshv indra sátpatiṃ tárutraṃ tváṃ cashṭe mushṭihá góshu yúdhyan || 2 || tváṃ kavíṃ codayo 'rkásātau tváṃ kútsāya śúshṇaṃ dāśúshe vark | tváṃ śíro amarmáṇaḥ párāhann atithigvāya śáṃsyaṃ karishyán || 3 || tváṃ rátham prá bharo yodhám ṛishvám ávo yúdhyantaṃ vṛishabháṃ dáśadyum | tváṃ túgraṃ vetasáve sácāhan tváṃ túji ṃ gṛiṇántam indra tūtoḥ || 4 || tváṃ tád ukthám indra barháṇā kaḥ prá yác chatá sahásrā śūra dárshi | áva girér dásaṃ śámbaraṃ han právo dívodāsaṃ citrábhir ūtí || 5 || 21 ||

tváṃ śraddhábhir mandasānáḥ sómair dabhítaye cúmurim indra sishvap | tváṃ rajím píṭhīnase daśasyán shashṭíṃ sahásrā śácyā sácāhan || 6 || aháṃ caná tát sūríbhir ānaśyāṃ táva jyáya indra sumnám ójaḥ | tváyā yát stávante sadhavīra vīrás trivárūthena náhushā śavishṭha || 7 || vayáṃ te asyám indra dyumnáhūtau sákhāyaḥ syāma mahina préshṭhāḥ | prátardaniḥ kshatraśrír astu śréshṭho ghané vṛitráṇāṃ sanáye dháṇānām || 8 || 22 ||

25, 8 yajatra í°. nṛi-sáhye. 9 evá naḥ. aja samát-su. rarandhí. v. v. á. g. 177, 5. bharát-vājāḥ. te. — 26, 1 śrudhí. vavṛishāṇáḥ. víśaḥ á° śúra-sātau. naḥ á°. 2 sát-patim. mushṭi -há. 3 arká-sātau. párā a° atithi-gváya. 4 dása-dyum. sácā a°. tūtor *iti* tūtoḥ. 5 kar *iti* kaḥ. yát ś°. prá ā° dívaḥ-dāsam. 6 sisvap. sácā a°. 7 sadha-vīra. tri-várūthena. 8 dyumná -hūtau. kshatra-śríḥ.

Digitized by Google

27.

Kím asya máde kím v asya pītáv índraḥ kím asya sakhyé cakāra | ráṇā vā yé nishádi kím té asya purā́ vividre kím u nū́tanāsaḥ || 1 || sád asya máde sád v asya pītáv índraḥ sád asya sakhyé cakāra | ráṇā vā yé nishádi sát té asya purā́ vividre sád u nū́tanāsaḥ || 2 || nahí nú te mahimánaḥ samasya ná maghavan maghavattvásya vidmá | ná rā́dhaso-rādhaso nū́tanasyéndra nákir dadriṣa indriyáṃ te || 3 || etát tyát ta indriyám aceti yénā́vadhīr varā́ṣikhasya ṣéshaḥ | vájrasya yát te níhatasya ṣúshmāt svanā́c cid indra paramó dadā́ra || 4 || vádhīd índro varā́ṣikhasya ṣésho 'bhyāvartíne cāyamānā́ya ṣíkshan | vṛicívato yád dhariyūpíyāyāṃ hán pū́rve árdhe bhiyásāparo dárt || 5 || 23 ||

triṅṣácchataṃ varmíṇa indra sākáṃ yavyā́vatyām puruhūta ṣravasyā́ | vṛicívantaḥ ṣárave pátyamānāḥ pā́trā bhindānā́ nyarthā́ny āyan || 6 || yásya gā́vāv arushā́ sūyavasyū́ antár ū shú cárato rérihāṇā | sá ṣríñjayāya turvā́ṣam párādād vṛicívato daivavātā́ya ṣíkshan || 7 || dvayā́ñ agne rathíno viṅṣatíṃ gā́ vadhū́mato maghávā máhyaṃ samrā́ṭ | abhyāvartí cāyamānó dadāti dūṇā́ṣeyām dákshiṇā pārthavā́nām || 8 || 24 ||

28.

Ā́ gā́vo agmann utá bhadrám akran sídantu goshṭhé raṇáyantv asmé | prajā́vatīḥ pururū́pā ihá syur índrāya pūrvír usháso dúhānāḥ || 1 || índro yájvane pṛiṇaté ca ṣikshaty úpéd dadāti ná svám mushāyati | bhū́yo-bhūyo rayím íd asya vardháyann ábhinne khilyé ní dadhāti deva-

---

27, 1 ráṇāḥ. ni-sádi. 2 máde *etc.* 1. 3 nū́tanasya í°. dadṛiṣe. 4 te. yéna á° varā́-ṣikhasya (5). ní-hatasya. svanā́t. 5 abhi-āvartíne. hari-yūpíyāyām. bhiyásā á°. 6 triṅṣát-ṣatam. puru-hūta. bhindānā́ḥ ni-arthā́ni. 7 suyavasyū́ *iti* su-yavasyū́. ū́m *iti* sú. párā a°. 8 gā́ḥ. sam-rā́ṭ abhi-āvartí, duḥ-nā́ṣā i°. — 28, 1 go-sthé. asmé *iti*. puru-rū́pāḥ. 2 úpa ít.

Digitized by Google

yúm || 2 || ná tá naṣanti ná dabhāti táskaro násām āmitró vyáthir á dadharshati | devấṅs ca yábhir yájate dádāti ca jyóg ít tábhiḥ sacate gópatiḥ sahá || 3 || ná tá árvā reṇúkakāṭo aṣnute ná saṃskṛitatrám úpa yanti tá abhí | urugāyám ábhayaṃ tásya tá ánu gávo mártasya ví caranti yájvanaḥ || 4 || gávo bhágo gáva índro me achān gávaḥ sómasya prathamásya bhakshấḥ | imá yá gávaḥ sá janāsa índra ichấmíd dhṛidá mánasā cid índram || 5 || yūyáṃ gāvo medayathā kṛiṣáṃ cid aṣrīráṃ cit kṛiṇuthā suprátīkam | bhadráṃ gṛihám kṛiṇutha bhadravāco bṛihád vo váya ucyate sabhấsu || 6 || prajávatīḥ sūyávasaṃ riṣántīḥ ṣuddhá apáḥ suprapāṇé píbantīḥ | má va stená īṣata mấgháṣaṅsaḥ pári vo hetí rudrásya vṛijyāḥ || 7 || úpedám upapárcanam āsú góshūpa pṛicyatām | úpa ṛishabhásya rétasy úpendra táva vīryè || 8 || 25 ||

Shashṭho 'dhyāyaḥ.

29.

Índraṃ vo náraḥ sakhyáya sepur mahó yántaḥ sumatáye cakānấḥ | mahó hí dātá vájrahasto ásti mahấm u raṇvám ávase yajadhvam || 1 || á yásmin háste náryā mimikshúr á ráthe hiraṇyáye ratheshṭhấḥ | á raṣmáyo gábhastyo sthūráyor ádhvann áṣvāso vṛíshaṇo yujānấḥ || 2 || ṣriyé te pādā dúva á mimikshur dhṛishṇúr vajrí ṣávasā dákshiṇāvān | vásāno átkaṃ surabhíṃ dṛiṣé kám ṣvàr ṇá nṛitav ishiró babhūtha || 3 || sá sóma ámiṣlatamaḥ sutó bhūd yásmin paktíḥ pacyáte sánti dhānấḥ | índraṃ nára stu-

28, 3 tấḥ. ná ā°. gó-patiḥ. 4 reṇú-kakāṭaḥ. uru-gāyám. 5 imấḥ yấḥ. s. j. í. II, 12, 1. ichấmi ít hṛidấ. 6 medayatha. kṛiṇutha su-prátīkam. bhadra-vācaḥ. 7 su-yávasam. su-prapāné. vaḥ. st. 1. m. II, 42, 3. hetíḥ. 8 úpa i° úpa-párcanam. góshu úpa. úpa. úpa i°. — 29, 1 su-matáye. vájra-hastaḥ. 2 náryāḥ. rathe-sthấḥ. gábhastyoḥ. á á°. 3 dákshiṇa-vān. ná nṛito *iti*. 4 ámiṣla -tamaḥ. náraḥ.

Digitized by Google

vánto brahmakārā́ ukthā́ ṣáṅsanto devávātatamāḥ || 4 || ná te ántaḥ ṣávaso dhāyy asyá ví tú bābadhe ródasī mahitvā́ | ā́ tā́ sūríḥ pṛiṇati tū́tujāno yūthévāpsú samíjamāna ūtí || 5 || evéd índraḥ suháva ṛishvó astūtí ánūtī hiriṣipráḥ sátvā | evā́ hí jātó ásamātyojāḥ purū́ ca vṛitrā́ hanati ní dásyūn || 6 || 1 ||

30.

Bhū́ya íd vāvṛidhe vīryàyaṅ éko ajuryó dayate vásūni | prá ririce divá índraḥ pṛithivyā́ ardhám íd asya práti ródasī ubhé || 1 || ádhā manye bṛihád asuryàm asya yā́ni dādhā́ra nákir ā́ mināti | divé-dive sū́ryo darṣató bhūd ví sádmāny urviyā́ sukrátur dhāt || 2 || adyā́ cin nú cit tád ápo nadī́nāṃ yád ābhyo árado gātúm indra | ní párvatā admasádo ná sedus tváyā dṛiḷhā́ni sukrato rájāṅsi || 3 || satyám ít tán ná ṭvā́vāṅ anyó astī́ndra devó ná mártyo jyā́yān | áhann áhiṁ pariṣáyānam árṇó 'vāsṛijo apó áchā samudrám || 4 || tvám apó ví dúro víshūcīr índra dṛiḷhám arujaḥ párvatasya | rā́jābhavo jágataṣ carshaṇīnāṃ sākáṃ sū́ryaṃ janáyan dyā́m ushā́sam || 5 || 2 ||

31.

Ábhūr éko rayipate rayīṇā́m ā́ hástayor adhithā́ indra kṛishṭī́ḥ | ví toké apsú tánaye ca sū́ré 'vocanta carshaṇáyo vívācaḥ || 1 || tvád bhiyéndra párthivāni víṣvácyutā cic cyāvayante rájāṅsi | dyā́vākshā́mā párvatāso vánāni víṣvaṃ

29, 4 brahma-kārāḥ. devávāta-tamāḥ. 5 ródasī *iti*. yūthā́ -iva a° sam-ījamānaḥ. 6 evá ít. su-hávaḥ. astu ūtí. hiri-ṣipráḥ. evá. ásamāti-ojāḥ purú. — 30, 1 vavṛidhe vīryàya. ródasī *iti* ubhé *iti*. 2 ádha. su-krátuḥ. 3 adyá cit nú. adma-sádaḥ. sukrato *iti* su-krato. 4 tát. asti í°. áhan — árṇo III, 32, 11. áva a°. ácha. 5 rā́jā a°. ushásam. — 31, 1 rayi-pate. sū́re á°. ví-vācaḥ. 2 bhiyā́ i°. víṣvā á° cit cyavayante.

Digitized by Google

dṛiḷhám bhayate ájmann á te || 2 || tvám kútsenābhí ṣúshṇam indrāśúshaṃ yudhya kúyavaṃ gávishṭau | dáṣa prapitvé ádha sūryasya mushāyáṣ cakrám ávive rápāṅsi || 3 || tvám ṣatány áva ṣámbarasya púro jaghanthāpratīni dásyoḥ | áṣiksho yátra ṣácyā ṣacīvo dívodāsāya sunvaté sutakre bharádvājāya gṛiṇaté vásūni || 4 || sá satyasatvan mahaté ráṇāya rátham á tishṭha tuvinṛimṇa bhīmám | yāhí prapathinn ávasópa madrík prá ca ṣruta ṣrāvaya carshaṇíbhyaḥ || 5 || 3 ||

32.

Ápūrvyā purutámāny asmai mahé vīráya taváse turáya | virapṣíne vajríṇe ṣámtamāni vácāṅsy āsá sthávirāya taksham || 1 || sá mātárā sūryeṇā kavīnám ávāsayad rujád ádriṃ gṛiṇānáḥ | svādhíbhir ṛíkvabhir vāvaṣāná úd usríyāṇām asṛijan nidánam || 2 || sá váhnibhir ṛíkvabhir góshu ṣáṣvan mitájñubhiḥ purukṛítvā jigāya | púraḥ purohá sákhibhiḥ sakhīyán dṛiḷhá ruroja kavíbhiḥ kavíḥ sán || 3 || sá nīvyàbhir jaritáram áchā mahó vájebhir mahádbhiṣ ca ṣúshmaiḥ | puruvírābhir vṛishabha kshitīnám á girvaṇaḥ suvitáya prá yāhi || 4 || sá sárgeṇa ṣávasā taktó átyair apá índro dakshiṇatás turāshāṭ | itthá sṛijānā ánapāvṛid árthaṃ divé-dive vivishur apramṛishyám || 5 || 4 ||

474

33.

Yá ójishṭha indra tám sú no dā mádo vṛishan svabhishṭír dásvān | saúvaṣvyaṃ yó vanávat svāṣvo vṛitrá sa-

---

31, 3 kútsena a°. indra a°. gó-ishṭau. pra-pitvé. áviveḥ. 4 jaghantha a°. dívaḥ-dāsāya. suta-kre bharát-vājāya. 5 satya -satvan. tuvi-ṛimṇa. pra-pathin ávasā úpa. ṣravaya. — 32, 1 vi -rapsíne. 2 sūryeṇa. su-ādhíbhiḥ. asṛijat ni-dánam. 3 ṣáṣvat mitájñu-bhiḥ puru-kṛítvā. puraḥ-há. sakhi-yán. dṛiḷháḥ. 4 ácha. puru-vírābhiḥ. 5 ánapa-vṛit. apra-mṛishyám. — 33, 1 dāḥ. su -abhishṭíḥ. su-áṣvaḥ.

Digitized by Google

mátsu sāsáhad amítrān || 1 || tvám híndrávase vívāco hávante carshaṇáyaḥ śūrasātau | tvám víprebhir ví paṇíñr aśāyas tvóta ít sánitā vájam árvā || 2 || tvám táñ indrobháyāñ amítrān dásā vṛitráṇy áryā ca śūra | vádhīr váneva súdhitebhir átkair á pṛitsú darshi nṛiṇám nṛitama || 3 || sá tvám na indrákavābhir ūtí sákhā viśvāyur avitá vṛidhé bhūḥ | svàrshātā yád dhváyāmasi tvā yúdhyanto nemádhitā pṛitsú śūra || 4 || nūnám na indrāparāya ca syā bhávā mṛiḷīká utá no abhíshṭau | itthá gṛiṇánto mahínasya śárman diví shyāma párye goshátamāḥ || 5 || 5 ||

34.

Sám ca tvé jagmúr gíra indra pūrvír ví ca tvád yanti vibhvò manīshāḥ | purā nūnám ca stutáya ṛíshīṇām paspṛidhrá índre ádhy ukthārká || 1 || puruhūtó yáḥ purugūrtá ṛíbhvāñ ékaḥ puruprasastó ásti yajñaíḥ | rátho ná mahé śávase yujānò 'smábhir índro anumádyo bhūt || 2 || ná yám hínsanti dhītáyo ná vāṇīr índram nákshantíd abhí vardháyantīḥ | yádi stotáraḥ śatám yát sahásram gṛiṇánti gírvaṇasam śám tád asmai || 3 || ásmā etád divy àrcéva māśá mimikshá índre ny àyāmi sómaḥ | jánam ná dhánvann abhí sám yád ápaḥ satrá vāvṛidhur hávanāni yajñaíḥ || 4 || ásmā etán máhy āṅgūshám asmā índrāya stotrám matíbhir avāci | ásad yáthā mahatí vṛitratūrya índro viśvāyur avitá vṛidháś ca || 5 || 6 ||

33, 1 samát-su sasáhat. 2 hí indra á° ví-vācaḥ. śūra-sātau. tvā-ūtaḥ. 3 indra u°. vánā-iva sú-dhitebhiḥ. 4 indra á°. viśvá-āyuḥ. svàḥ-sātā. hváyāmasi. nemá-dhitā. 5 indra a°. syāḥ bháva. syāma. gosá-tamāḥ. — 34, 1 tvé *iti*. vi-bhvàḥ. paspṛidhré. uktha-arkā. 2 puru-hūtáḥ. puru-gūrtáḥ ṛíbhvā. puru-prasastáḥ. yujānáḥ a°. anu-mádyaḥ. 3 nákshanti ít. 4 ásmai. diví arcā-iva. ní a°. vavṛidhuḥ. 5 ásmai etát. asmai. vṛitra-tūrye. viśvá-āyuḥ.

Digitized by Google

35.

Kadá bhuvan ráthakshayāṇi bráhma kadá stotré sahasraposhyàṃ dāḥ | kadá stómaṃ vāsayo 'sya rāyá kadá dhíyaḥ karasi vájaratnāḥ || 1 || kárhi svit tád indra yán nṛíbhir nṛín vīraír vīrán nīḷáyāse jáyājín | tridhátu gá ádhi jayāsi góshv índra dyumnáṃ svàrvad dheḥy asmé || 2 || kárhi svit tád indra yáj jaritré viṣvápsu bráhma kṛiṇávaḥ ṣavishṭha | kadá dhíyo ná niyúto yuvāse kadá gómaghā hávanāni gachāḥ || 3 || sá gómaghā jaritré áṣvaṣcandrā vājaṣravaso ádhi dhehi pṛíkshaḥ | pīpihíshaḥ sudúghām indra dhenúm bharádvājeshu surúco rurucyāḥ || 4 || tám á nūnáṃ vṛijánam anyáthā cic chúro yác chakra ví dúro gṛiṇíshé | má nír araṇ ṣukradúghasya dhenór āṅgirasán bráhmaṇā vipra jinva || 5 || 7 ||

36.

Satrá mádāsas táva viṣvájanyāḥ satrá ráyó 'dha yé párthivāsaḥ | satrá vájānām abhavo vibhaktá yád devéshu dhāráyathā asuryàm || 1 || ánu prá yeje jána ójo asya satrá dadhire ánu vīryàya | syūmagṛíbhe dúdhayé 'rvate ca krátuṃ vṛiñjanty ápi vṛitrahátye || 2 || táṃ sadhrícīr ūtáyo vṛíshṇyāni paúṅsyāni niyútaḥ saṣcur índram | samudráṃ ná síndhava ukthá́ṣushmā uruvyácasaṃ gíra á viṣanti || 3 || sá rāyás khám úpa ṣrijā gṛiṇānáḥ puruṣcandrásya tvám indra vásvaḥ | pátir babhūthá́samo jánānām éko víṣvasya bhúvanasya rā́jā || 4 || sá tú ṣrudhi ṣrútyā yó duvoyúr dyaúr ná bhūmābhí rā́yo aryáḥ | áso yáthā naḥ ṣávasā cakānó yuǰé-yuge váyasā cékitānaḥ || 5 || 8 ||

35, 1 rátha-kshayāṇi. saha̱sra-poshyàm. vā́ja-ratnāḥ. 2 yát. jáya ā° tri-dhā́tu. asmé *iti*. 3 yát. viṣvá-psu. ni-yútaḥ. gó-maghā. 4 gó-maghāḥ. áṣva-candrāḥ vāja-ṣravasaḥ. pīpihí í° su-dúghām. bharát-vājeshu su-rúcaḥ. 5 cit s° yát s°. ṣukra-dúghasya. — 36, 1 viṣvá-janyāḥ. rā́yaḥ á°. vi-bhaktā́. 2 syūma-gṛíbhe dúdhaye á°. vṛitra-hátye. 3 ni-yútaḥ. ukthá-ṣushmāḥ uru-vyácasam. 4 ṣrija. puru-candrásya. babhū́tha á°. 5 bhū́ma abhí.

Digitized by Google

37.

Arvâg rátham viśvávāram ta ugréndra yuktâso hárayo vahantu | kīríṣ cid dhí tvā hávate svàrvān ṛidhīmáhi sadhamádas te adyá || 1 || pró dróṇe hárayaḥ kármāgman punānása ṛíjyanto abhūvan | índro no asyá pūrvyáḥ papīyād dyukshó mádasya somyásya rájā || 2 || āsasrāṇásaḥ śavasānám áchéndram sucakré rathyâso áśvāḥ | abhí śráva ṛíjyanto vaheyur nú cin nú vāyór amṛítam ví dasyet || 3 || várishṭho asya dákshiṇām iyartíndro maghónāṃ tuvikūrmítamaḥ | yáyā vajrivaḥ pariyâsy áṅho maghâ ca dhṛishṇo dáyase ví sūrín || 4 || índro vájasya sthávirasya dāténdro gīrbhír vardhatāṃ vṛiddhámahāḥ | índro vṛitráṃ hánishṭho astu sátvā tâ sūríḥ pṛiṇati tūtujānaḥ || 5 || 9 ||

38.

Ápād itá úd u naś citrátamo mahím bharshad dyumátīm índrahūtim | pányasīṃ dhītíṃ daívyasya yámañ jánasya rātíṃ vanate sudánuḥ || 1 || dūrâc cid á vasato asya kárṇā ghóshād índrasya tanyati bruvānáḥ | éyám enaṃ devâhūtir vavṛityān madryàg índram iyám ṛicyámānā || 2 || táṃ vo dhiyâ paramáyā purājám ajáram índram abhy ànūshy arkaíḥ | bráhmā ca gíro dadhiré sám asmin mahâṅś ca stómo ádhi vardhad índre || 3 || várdhād yáṃ yajñá utá sóma índraṃ várdhād bráhma gíra ukthâ ca mánma | várdhâhainam usháso yámann aktór várdhān mâsāḥ śarádo dyáva índram || 4 || evâ jajñānáṃ sáhase ásāmi vāvṛidhānáṃ râdhase ca śrutáya | mahâm ugrám ávase vipra nūnám á vivāsema vṛitratūryeshu || 5 || 10 ||

37, 1 viśvá-vāram te ugra íº. hí. sadha-mádaḥ. 2 pró *iti*. kárma aº. 3 ā-sasrāṇásaḥ. ácha íº su-cakré. nú cit. 4 iyarti íº. tuvikūrmí-tamaḥ. pari-yási. dhṛishṇo *iti*. 5 dātâ íº. vṛiddhá-mahāḥ. sátvā á. — 38, 1 índra-hūtim. su-dánuḥ. 2 dūrât. á íº. devá-hūtiḥ vavṛityāt. 3 purā-jâm. abhí aº. bráhma. 4 várdha áha eº. 5 evá. vavṛidhānám. vṛitra-tūryeshu.

Digitized by Google

39.

Mandrásya kavér divyásya váhner vípramanmano vacanásya mádhvaḥ | ápā nas tásya sacanásya devésho yuvasva gṛiṇaté góagrāḥ || 1 || ayám uṣānáḥ páry ádrim usrā́ ṛitádhītibhir ṛitayúg yujānáḥ | rujád árugṇaṃ ví valásya sānum paṇíṁr vácobhir abhí yodhad índraḥ || 2 || ayáṃ dyotayad adyúto vy àktū́n doshā́ vástoḥ ṣaráda índur indra | imáṃ ketúm adadhur nū́ cid áhnāṃ ṣúcijanmana ushásaṣ cakāra || 3 || ayáṃ rocayad arúco rucānò 'yáṃ vāsayad vy ṛiténa pūrvíḥ | ayám īyata ṛitayúgbhir áṣvaiḥ svarvídā nā́bhinā carshaṇiprā́ḥ || 4 || nū́ gṛiṇānó gṛiṇaté pratna rājann íshaḥ pinva vasudéyāya pūrvíḥ | apá óshadhīr avishā́ vánāni gā́ árvato nṛín ṛicáse rirīhi || 5 || 11 ||

40.

Índra píba túbhyaṃ sutó mádāyáva sya hárī ví mucā sákhāyā | utá prá gāya gaṇá ā́ nishádyáthā yajñáya gṛiṇaté váyo dhāḥ || 1 || ásya piba yásya jajñāná indra mádāya krátve ápibo virapṣin | tám u te gā́vo nára ā́po ádrir índuṃ sám ahyan pītáye sám asmai || 2 || sámiddhe agnaú sutá indra sóma ā́ tvā vahantu hárayo váhishṭhāḥ | tvāyatā́ mánasā johavīmíndrá yāhi suvitā́ya mahé naḥ || 3 || á yāhi ṣáṣvad uṣatā́ yayāthéndra mahā́ mánasā somapéyam | úpa bráhmāṇi ṣṛiṇava imā́ nó 'thā te yajñás tanvè váyo dhāt || 4 || yád indra diví párye yád ṛídhag yád vā své sádane yátra vā́si | áto no yajñám ávase niyútvān sajóshāḥ pāhi girvaṇo marúdbhiḥ || 5 || 12 ||

39, 1 vípra-manmanaḥ. ápāḥ. deva í°. gó-agrāḥ. 2 ṛitádhīti-bhiḥ ṛita-yúk. paṇín. 3 ví a°. nú. ṣúci-janmanaḥ. 4 rucānáḥ a°. ví ṛi°. īyate ṛitayúk-bhiḥ. svaḥ-vídā. carshaṇi-prā́ḥ. 5 nú. vasu-déyāya. — 40, 1 mádāya áva. hárī *iti*. muca. gaṇé. ni-sádya átha. 2 vi-rapṣin. 3 sám-iddhe. suté. sóme. johavīmi índra ā́. 4 yayātha í°. soma-péyam. naḥ átha. 5 vā ási. sa-jóshāḥ.

Digitized by Google

41.

Áheḷamāna úpa yāhi yajñáṃ túbhyaṃ pavanta índavaḥ sutásaḥ | gávo ná vajrin svám óko áchéndrā gahi prathamó yajñíyānām || 1 || yā́ te kākút súkṛitā yā́ várishṭhā yáyā śáśvat píbasi mádhva ūrmím | táyā pāhi prá te adhvaryúr asthāt sáṃ te vájro vartatām indra gavyúḥ || 2 || eshá drapsó vṛishabhó viśvárūpa índrāya vṛíshṇe sám akāri sómaḥ | etám piba hariva sthātar ugra yásyéṣishe pradívi yás te ánnam || 3 || sutáḥ sómo ásutād indra vásyān ayáṃ śréyāñ cikitúshe ráṇāya | etáṃ titirva úpa yāhi yajñáṃ téna víśvās távishīr ā́ pṛiṇasva || 4 || hváyāmasi tvéndra yāhy arvā́ñ áraṃ te sómas tanvè bhavāti | śátakrato mādáyasvā sutéshu prásmā́ṅ ava pṛítanāsu prá vikshú || 5 || 13 ||

42.

Práty asmai pípīshate víśvāni vidúshe bhara | araṃgamā́ya jágmayé 'paścāddaghvane náre || 1 || ém enam pratyétana sómebhiḥ somapā́tamam | ámatrebhir ṛijīshíṇam índraṃ sutébhir índubhiḥ || 2 || yádī sutébhir índubhiḥ sómebhiḥ pratibhūshatha | védā víśvasya médhiro dhṛishát táṃ -tam íd éshate || 3 || asmā́-asmā íd ándhasó 'dhvaryo prá bharā sutám | kuvít samasya jényasya śárdhato 'bhíśaster avaspárat || 4 || 14 ||

43.

Yásya tyác chámbaram máde dívodāsāya randháyaḥ | ayáṃ sá sóma indra te sutáḥ píba || 1 || yásya tīvrasútam

---

41, 1 pavante. ácha índra ā́. 2 sú-kṛitā. 3 viśvá-rūpaḥ. hari-vaḥ. yásya ī° pra-dívi. 5 tvā ā́ ī°. śátakrato *iti* śáta-krato mādáyasva. prá a°. — 42, 1 aram-gamā́ya jágmaye ápaścāt-daghvane. 2 ā́ īm. prati-étana. soma-pātamam. 3 yádi. prati-bhūshatha véda. ā́ ī°. 4 asmai-asmai. ándhasaḥ ádhvaryo *iti*. bhara. abhí-śasteḥ ava-spárat. — 43, 1 tyát ś°. dívaḥ-dāsāya. 2 tīvra-sútam.

Digitized by Google

mádam mádhyam ántaṃ ca rákshase | ayáṃ sá — || 2 || yásya gá antár áṣmano máde dṛiḷhá avāsṛijaḥ | ayáṃ sá — || 3 || yásya mandānó ándhaso māghonaṃ dadhishé ṣávaḥ | ayáṃ sá — || 4 || 15 ||

Tṛitīyo 'nuvākaḥ.

44.

Yó rayivo rayímtamo yó dyumnaír dyumnávattamaḥ | sómaḥ sutáḥ sá indra té 'sti svadhāpate mádaḥ || 1 || yáḥ ṣagmás tuviṣagma te rāyó dāmā matīnām | sómaḥ sutáḥ — || 2 || yéna vṛiddhó ná ṣávasā turó ná svábhir ūtíbhiḥ | sómaḥ sutáḥ — || 3 || tyám u vo áprahaṇaṃ gṛiṇīshé ṣávasas pátim | índraṃ viṣvāsāhaṃ náram máṅhishṭhaṃ viṣvácarshaṇim || 4 || yáṃ vardháyantíd gíraḥ pátiṃ turásya rádhasaḥ | tám ín nv àsya ródasī devī ṣúshmaṃ saparyataḥ || 5 || 16 ||

tád va ukthásya barháṇéndrāyopastṛiṇīsháṇi | vípo ná yásyotáyo ví yád róhanti sakshítaḥ || 6 || ávidad dáksham mitró návīyān papānó devébhyo vásyo acait | sasavān staulábhir dhautárībhir urushyá pāyúr abhavat sákhibhyaḥ || 7 || ṛitásya pathí vedhá apāyi ṣriyé mánāṅsi devāso akran | dádhāno náma mahó vácobhir vápur dṛiṣáye venyó vy àvaḥ || 8 || dyumáttamaṃ dákshaṃ dhehy asmé sédhā jánānām pūrvír árātīḥ | várshīyo váyaḥ kṛiṇuhi ṣácībhir dhánasya sātāv asmāṅ aviddhi || 9 || índra túbhyam ín maghavann abhūma vayáṃ dātré harivo mā ví venaḥ | nákir āpír dadṛiṣe martyatrā kím aṅgā radhracódanaṃ tvāhuḥ || 10 || 17 ||

43, 3 ava-ásṛijaḥ. — 44, 1 te á° svadhā-pate. 2 tuvi-ṣagma. 4 ápra-hanam. viṣva-sáham. viṣvá-carshaṇim. 5 vardháyanti ít. ít nú a° ródasī *iti* devī *iti*. 6 barháṇā índrāya upa-stṛiṇīsháṇi. yásya ū°. sa-kshítaḥ. 8 ví āvar *ity* āvaḥ. 9 asmé *iti* sédha. 10 ít. radhra-códanam tvā ā°.

Digitized by Google

mấ jásyane vṛishabha no rarīthā mấ te revátaḥ sakhyé rishāma | pūrvísh ṭa indra nishshídho jáneshu jaḥy ásushvīn prá vṛihấpṛiṇataḥ || 11 || úd abhrấṇīva stanáyann iyartīndro rấdhāṅsy áṣvyāni gávyā | tvám asi pradívaḥ kārúdhāyā mấ tvādāmấna ấ dabhan maghónaḥ || 12 || ádhvaryo vīra prá mahé sutấnām índrāya bhara sá hy àsya rấjā | yáḥ pūrvyấbhir utá nūtanābhir gīrbhír vāvṛidhé gṛiṇatấm ṛíshīṇām || 13 || asyá máde purú várpāṅsi vidvấn índro vṛitrấṇy apratí jaghāna | tám u prá hoshi mádhumantam asmai sómaṃ vīráya ṣipríṇe píbadhyai || 14 || pấtā sutám índro astu sómaṃ hántā vṛitráṃ vájreṇa mandasānáḥ | gántā yajñám parāvátaṣ cid áchā vásur dhīnấm avitá kārúdhāyāḥ || 15 || 18 ||

idáṃ tyát pấtram indrapấnam índrasya priyám amṛítam apāyi | mátsad yáthā saumanasấya devấṃ vy àsmád dvésho yuyávad vy áṅhaḥ || 16 || enấ mandānó jahí ṣūra ṣátrūñ jāmím ájāmim maghavann amítrān | abhisheṇấñ abhy àdédiṣānān párāca indra prá mṛiṇā jahí ca || 17 || āṣú shmā ṇo maghavann indra pṛitsv àsmábhyam máhi várivaḥ sugấṃ kaḥ | apấṃ tokásya tánayasya jeshá índra sūríṅ kṛiṇuhí smā no ardhám || 18 || ấ tvā hárayo vṛíshaṇo yujānấ vṛísharathāso vṛísharaṣmayó 'tyāḥ | asmatráñco vṛíshaṇo vajravấho vṛíshṇe mádāya suyújo vahantu || 19 || ấ te vṛishan vṛíshaṇo dróṇam asthur ghṛitaprúsho nórmáyo mádantaḥ | índra prá túbhyaṃ vṛíshabhiḥ sutấnāṃ vṛíshṇe bharanti vṛishabhấya sómam || 20 || 19 ||

44, 11 rarīthāḥ. pūrvíḥ te. niḥ-sídhaḥ. jahí ásusvīn. vṛiha á°. 12 abhrấṇi-iva. iyarti í°. pra-dívaḥ kārú-dhāyāḥ. tvā a°. 13 ádhvaryo *iti*. hí a°. vavṛidhé. 14 apratí. 15 pấtā — sómam VI, 23, 3. v. v. m. IV, 17, 3. ácha. kārú-dhāyaḥ. 16 indra -pấnam. ví a°. ví á°. 17 abhi-senấn abhí ā-dédiṣānān. mṛiṇa jahí. 18 sma naḥ. pṛit-sú a°. su-gám kar *iti* kaḥ. jeshé. sma. 19 yujānấḥ vṛisha-rathāsaḥ vṛisha-raṣmayaḥ á°. vajra-vấhaḥ. su-yújaḥ. 20 ghṛita-prúshaḥ ná ū°.

Digitized by Google

vṛíshāsi divó vṛishabháḥ pṛithivyā́ vṛíshā síndhūnāṃ vṛishabhá stíyānām | vṛíshṇe ta índur vṛishabha pīpāya svādú ráso madhupéyo várāya || 21 || ayáṃ devā́ḥ sáhasā jā́yamāna índreṇa yujā́ paṇím astabhāyat | ayáṃ svásya pitúr ā́yudhānīndur amushṇā́d ā́ṣivasya māyā́ḥ || 22 || ayám akṛiṇod ushásaḥ supátnīr ayáṃ sū́rye adadhāj jyótir antáḥ | ayáṃ tridhā́tu diví rocanéshu tritéshu vindad amṛítaṃ níguḷham || 23 || ayáṃ dyā́vāpṛithiví ví shkabhāyad ayáṃ rátham ayunak saptáraṣmim | ayáṃ góshu ṣácyā pakvám antáḥ sómo dādhāra dáṣayantram útsam || 24 || 20 ||

486 45.

Yá ā́nayat parāvátaḥ súnītī turvā́ṣaṃ yádum | índraḥ sá no yúvā sákhā || 1 || avipré cid váyo dádhad anāśúnā cid árvatā | índro jétā hitáṃ dhánam || 2 || mahī́r asya prá́nītayaḥ pūrvī́r utá práṣastayaḥ | nā́sya kshīyanta ūtáyaḥ || 3 || sákhāyo bráhmavāhasé 'rcata prá ca gāyata | sá hí naḥ prámatir mahī́ || 4 || tvám ékasya vṛitrahann avitā́ dvā́yor asi | utédṛíṣe yáthā vayám || 5 || 21 ||

náyasīd v áti dvíshaḥ kṛiṇóshy ukthaṣaṅsínaḥ | nṛíbhiḥ suvī́ra ucyase || 6 || brahmā́ṇam bráhmavāhasaṃ gīrbhíḥ sákhāyam ṛigmíyam | gā́ṃ ná dohase huve || 7 || yásya víṣvāni hástayor ūcúr vásūni ní dvitā́ | vīrásya pṛitanāsháhaḥ || 8 || ví dṛiḷhā́ni cid adrivo jánānāṃ ṣacīpate | vṛihá māyā́ anānata || 9 || tám u tvā satya somapā índra vājānām pate | áhūmahi ṣravasyávaḥ || 10 || 22 ||

44, 21 vṛíshā asi. pṛithivyā́ḥ. vṛishabháḥ. te. svādúḥ. madhu -péyaḥ. 22 ā́yudhāni ī°. 23 su-pátnīḥ. adadhāt. antár *iti*. tri-dhātu. ní-gūḷham. 24 dyā́vāpṛithiví *iti*. skabhāyat. saptá -raṣmim. antár *iti*. dáṣa-yantram. — 45, 1 ā́ á°. sú-nītī. 3 prá -nītayaḥ. prá-ṣastayaḥ ná a° kshīyante. 4 bráhma-vāhase á°. prá -matiḥ. 5 vṛitra-han. utá ī°. 6 náyasi ít. uktha-ṣaṅsínaḥ. su -vī́raḥ. 7 bráhma-vāhasam. 8 pṛitanā-sáhaḥ. 9 ṣacī-pate. 10 soma-pāḥ.

Digitized by Google

tám u tvā yáḥ purásitha yó vā nūnáṃ hité dháne | hávyaḥ sá ṣrudhī hávam || 11 || dhībhír árvadbhir árvato vājāñ indra ṣravāyyān | tváyā jeshma hitáṃ dhánam || 12 || ábhūr u vīra girvaṇo mahāñ indra dháne hité | bháre vitantasāyyaḥ || 13 || yā́ ta ūtír amitrahan makshū́javastamāsati | táyā no hinuhī rátham || 14 || sá ráthena rathítamo 'smákenābhiyúgvanā | jéshi jishṇo hitáṃ dhánam || 15 || 23 ||

yá éka ít tám u shṭuhi kṛishṭīnāṃ vícarshaṇiḥ | pátir jajñé vṛíshakratuḥ || 16 || yó gṛiṇatā́m íd ā́sithāpír ūtí ṣiváḥ sákhā | sá tváṃ na indra mṛilaya || 17 || dhishvá vájraṃ gábhastyo rakshohátyāya vajrivaḥ | sāsahīshṭhā́ abhí spṛídhaḥ || 18 || pratnáṃ rayīṇā́ṃ yújaṃ sákhāyaṃ kīricódanam | bráhmavāhastamaṃ huve || 19 || sá hí víṣvāni pā́rthivāñ éko vásūni pátyate | gírvaṇastamo ádhriguḥ || 20 || 24 ||

sá no niyúdbhir ā́ pṛiṇa kā́maṃ vā́jebhir aṣvíbhiḥ | gómadbhir gopate dhṛishát || 21 || tád vo gāya suté sácā puruhūtā́ya sátvane | ṣáṃ yád gáve ná ṣākíne || 22 || ná ghā́ vásur ní yamate dānáṃ vā́jasya gómataḥ | yát sīm úpa ṣrávad gíraḥ || 23 || kuvítsasya prá hí vrajáṃ gómantaṃ dasyuhā́ gámat | ṣácībhir ápa no varat || 24 || imā́ u tvā ṣatakrato 'bhí prá ṇonuvur gíraḥ | índra vatsáṃ ná mātáraḥ || 25 || 25 ||

dūṇā́ṣaṃ sakhyáṃ táva gaúr asi vīra gavyaté | áṣvo aṣvāyaté bhava || 26 || sá mandasvā hy ándhaso — || 27 || imā́ u tvā suté-sute nákshante girvaṇo gíraḥ | vatsáṃ gā́vo ná

45, 11 purā́ ā°. ṣrudhi. 14 y. t. ū. IV, 25, 1. amitra-han makshú́javaḥ-tamā á°. hinuhi. 15 rathí-tamaḥ asmā́kena abhi -yúgvanā. jishṇo *iti*. 16 yā — ít 84, 7. tám — shṭuhi 173, 5. ví-carshaṇiḥ. vṛísha-kratuḥ. 17 ā́sitha ā°. 18 gábhastyoḥ rakshaḥ-hátyāya. sasahīshṭhā́ḥ. 19 kīri-códanam bráhmavāhaḥ -tamam. 20 pā́rthivā. ádhri-guḥ. 21 niyút-bhiḥ. go-pate. 22 puru-hūtā́ya. 23 gha. 24 kuvít-sasya. dasyu-hā́. 25 ṣata-krato *iti* ṣata-krato. nonuvuḥ. 26 duḥ-nā́ṣam. aṣva-yaté. 27 = III, 41, 6. 28 i. u. t. 25.

Digitized by Google

dhenávaḥ || 28 || purūtámam purūṇáṃ stotṛīṇáṃ vívāci | vájebhir vājayatám || 29 || asmákam indra bhūtu te stómo váhishṭho ántamaḥ | asmán rāyé mahé hinu || 30 || ádhi bribúḥ paṇīnáṃ várshishṭhe mūrdhánn asthāt | urúḥ kákṣho ná gāṅgyáḥ || 31 || yásya vāyór iva dravád bhadrá rātíḥ sahasríṇī | sadyó dānáya máṅhate || 32 || tát sú no víṣve aryá á sádā gṛiṇanti kārávaḥ | bribúṃ sahasradātamaṃ sūríṃ sahasrasātamam || 33 || [26] ||

46.

Tvám íd dhí hávāmahe sātá vájasya kārávaḥ | tvám vṛitréshv indra sátpatiṃ náras tvám káshṭhāsv árvataḥ || 1 || sá tváṃ nas citra vajrahasta dhṛishṇuyá mahá stavānó adrivaḥ | gám áśvaṃ rathyàm indra sáṃ kira satrá vájaṃ ná jigyúshe || 2 || yáḥ satrāhá vícarshaṇir índraṃ táṃ hūmahe vayám | sáhasramushka túvinṛimṇa sátpate bhávā samátsu no vṛidhé || 3 || bádhase jánān vṛishabhéva manyúnā ghṛíshau mīḷhá ṛicīshama | asmákam bodhy avitá mahādhané tanúshv apsú súrye || 4 || índra jyéshṭhaṃ na á bharaṅ ójishṭham pápuri śrávaḥ | yénemé citra vajrahasta ródasī óbhé susipra práḥ || 5 || [27] ||

tvám ugrám ávase carshaṇīsáhaṃ rájan devéshu hūmahe | víśvā sú no vithurá pibdaná vaso 'mítrān sushāhān kṛidhi || 6 || yád indra náhushīshv áṅ ójo nṛimṇáṃ ca kṛishṭíshu | yád vā páñca kshitīnáṃ dyumnám á bhara satrá víśvāni paúṅsyā || 7 || yád vā trikshaú maghavan druhyáv á jáne yát pūraú kác ca vṛíshṇyam | asmábhyaṃ tád ririhi sáṃ nṛishāhye 'mítrān pṛitsú turváṇe || 8 || índra tri-

45, 29 puru-támam. ví-vāci. 33 sahasra-dātamam. sahasra-sātamam. — 46, 1 hí. sát-patim. 2 vajra-hasta. mahāḥ. 3 satrā-hā ví-carshaṇiḥ. sáhasra-mushka túvi-nṛimṇa sát-pate bháva samát-su. 4 vṛishabhā-iva. mīḷhé. mahā-dhané. 5 bhara. yéna imé *iti*. vajra-hasta ródasī *iti* á ubhé *iti* su-śipra. 6 carshaṇi-sáham. vaso *iti*. su-sáhān. 7 á. 8 kát. nṛi-sáhye.

Digitized by Google

dhátu ṣaraṇáṃ trivárūtham svastimát | chardír yacha maghávadbhyaṣ ca máhyaṃ ca yāváyā didyúm ebhyaḥ || 9 || yé gavyatá mánasā ṣátrum ādabhúr abhipraghnánti dhṛishṇuyá | ádha smā no maghavann indra girvaṇas tanūpá ántamo bhava || 10 || 28 ||

ádha smā no vṛidhé bhavéndra nāyám avā yudhí | yád antárikshe patáyanti parṇíno didyávas tigmámūrdhānaḥ || 11 || yátra ṣūrāsaṣ tanvò vitanvaté priyá ṣárma pitṛīṇám | ádha smā yacha tanvè táne ca chardír acíttaṃ yāváya dvéshaḥ || 12 || yád indra sárge árvataṣ codáyāse mahādhané | asamané ádhvani vṛijiné pathí ṣyenáṅ iva ṣravasyatáḥ || 13 || síndhūṅr iva pravaṇá āṣuyá yató yádi klóṣam ánu shváṇi | á yé váyo ná várvṛitaty ámishi gṛibhītá bāhvór gávi || 14 || 29 ||

47.

Svādúsh kílāyám mádhumāṅ utáyaṃ tīvráḥ kílāyám rásavāṅ utáyam | utó nv àsyá papivánsam índraṃ ná káṣ caná sahata āhavéshu || 1 || ayáṃ svādúr ihá mádishṭha āsa yásyéndro vṛitrahátye mamáda | purūṇi yáṣ cyautná ṣámbarasya ví navatíṃ náva ca dehyò hán || 2 || ayám me pītá úd iyarti vácam ayám manīshám uṣatím ajīgaḥ | ayáṃ shálṛ urvír amimīta dhíro ná yábhyo bhúvanaṃ kác canáré || 3 || ayáṃ ṣá yó varimáṇam pṛithivyá varshmáṇaṃ divó ákṛinod ayáṃ sáḥ | ayám pīyūshaṃ tisṛíshu pravátsu sómo dādhārorv àntárikṣam || 4 || ayáṃ vidac citradṛíṣīkam árṇaḥ ṣukrásadmanām ushásām ánīke | ayám mahán ma-

---

46, 9 tri-dhātu. tri-várūtham. yaváya. 10 ā-dabhúḥ abhi-praghnánti. sma. tanū-páḥ. 11 á. s. n. 10. bhava íº. ava. tigmá-mūrdhānaḥ. 12 vi-tanvaté. sma. yaváya. 13 mahā-dhané. 14 pravaṇé. sváni. gṛibhītáḥ. — 47, 1 svādúḥ. kíla aº (2). utá aº (2). utó *iti* nú aº. sahate ā-havéshu. 2 yásya íº vṛitra-hátye. 3 ajīgar *iti*. kát caná āré. 4 pṛithivyáḥ. dādhāra urú aº. 5 vidat citra-dṛíṣīkam. ṣukrá-sadmanām.

Digitized by Google

hatā́ skámbhanenód dyā́m astabhnād vṛishabhó marútvān || 5 || 30 ||

dhṛishát piba kaláṣe sómam indra vṛitrahā́ ṣūra samaré vásūnām | mā́dhyaṃdine sávana ā́ vṛishasva rayisthā́no rayím asmā́su dhehi || 6 || índra prá ṇaḥ puraetéva paṣya prá no naya pratarā́ṃ vásyo ácha | bhávā supā́ró atipārayó no bhávā súnītir utá vāmánītiḥ || 7 || urúṃ no lokám ánu neshi vidvā́n svàrvaj jyótir ábhayaṃ svastí | ṛishvā́ ta indra sthávirasya bāhū́ úpa stheyāma ṣaraṇā́ bṛihántā || 8 || várishṭhe na indra vandhúre dhā váhishṭhayoḥ ṣatāvann áṣvayor ā́ | ísham ā́ vakshīshā́ṃ várshishṭhām mā́ nas tārīn maghavan rā́yo aryáḥ || 9 || índra mṛiḷá máhyaṃ jīvátum icha codáya dhíyam áyaso ná dhā́rām | yát kíṃ cāhám tvāyúr idáṃ vádāmi táj jushasva kṛidhí mā devávantam || 10 || 31 ||

trātā́ram índram avitā́ram índraṃ háve-have suhávaṃ ṣū́ram índram | hváyāmi ṣakrám puruhūtám índraṃ svastí no maghávā dhātv índraḥ || 11 || índraḥ sutrā́mā svávāṅ ávobhiḥ sumṛiḷīkó bhavatu viṣvávedāḥ | bā́dhatāṃ dvésho ábhayaṃ kṛiṇotu suvíryasya pátayaḥ syāma || 12 || tásya vayā́m sumataú yajñíyasyā́pi bhadré saumanasé syāma | sá sutrā́mā svávāṅ índro asmé ārā́c cid dvéshaḥ sanutár yuyotu || 13 || áva tvé indra pravā́to nórmír gíro bráhmāṇi niyúto dhavante | urū́ ná rā́dhaḥ sávanā purū́ṇy apó gā́ vajrin yuvase sám índūn || 14 || ká īṃ stavat káḥ pṛiṇāt kó yajāte yád ugrám ín maghávā viṣváhāvet | pā́dāv iva

---

47, 5 skámbhanena út. 6 vṛitra-hā́. sam-aré. sávane. rayi -sthā́naḥ. 7 naḥ puraètā́-iva. bháva su-pāráḥ ati-pārayáḥ. bháva sú-nītiḥ. vāmá-nītiḥ. 8 svàḥ-vat. te. bāhū́ *iti*. 9 dhāḥ. ṣata -van. vakshi i°. tārīt. 10 ca a°. tát. 11 su-hávam. puru -hūtám. 12 su-trā́mā svá-vān (13). su-mṛiḷīkáḥ. viṣvá-vedāḥ. su-víryasya. 13 tásya — syāma III, 1, 21. asmé *iti* ārā́t. 14 tvé *iti*. ná ū°. ni-yútaḥ. urú. gáḥ. 15 ít. viṣváhā á°.

Digitized by Google

praháraṇn anyám-anyaṃ kṛiṇóti púrvam áparaṃ ṣácībhiḥ || 15 || 32 ||

ṣṛiṇvé vīrá ugrám-ugraṃ damāyánn anyám-anyam atinenīyámānaḥ | edhamānadvíḷ ubháyasya rájā coshkūyáte víṣa índro manushyàn || 16 || párā púrveshāṃ sakhyá vṛiṇakti vitárturāṇo áparebhir eti | ánānubhūtīr avadhūnvānáḥ pūrvír índraḥ ṣarádas tartarīti || 17 || rūpáṃ-rūpam prátirūpo babhūva tád asya rūpám praticákshaṇāya | índro māyábhiḥ pururúpa īyate yuktá hy àsya hárayaḥ ṣatá dáṣa || 18 || yujānó harítā ráthe bhúri tváshṭehá rājati | kó viṣváhā dvishataḥ páksha āsata utáṣīneshu sūríshu || 19 || agavyūtí kshétram áganma devā urví satí bhúmir aṅhūraṇábhūt | bṛíhaspate prá cikitsā gávishṭāv itthá saté jaritré indra pánthām || 20 || 33 ||

divé-dive sadṛíṣīr anyám árdhaṃ kṛishṇá asedhat ápa sádmano jáḥ | áhan dāsá vṛishabhó vasnayántodávraje varcínaṃ ṣámbaraṃ ca || 21 || prastoká ín nú rádhasas ta indra dáṣa kóṣayīr dáṣa vājíno 'dāt | dívodāsād atithigvásya rádhaḥ ṣāmbaráṃ vásu práty agrabhīshma || 22 || dáṣáṣvān dáṣa kóṣān dáṣa vástrādhibhojanā | dáṣo hiraṇyapiṇḍán dívodāsād asānisham || 23 || dáṣa ráthān práshṭimataḥ ṣatám gā átharvabhyaḥ | aṣvathéḥ pāyáve 'dāt || 24 || máhi rádho viṣvájanyaṃ dádhānān bharádvājān sārñjayó abhy àyashṭa || 25 || 34 ||

vánaspate vīḍvàṅgo hí bhūyá asmátsakhā pratáraṇaḥ suvíraḥ | góbhiḥ sámnaddho asi vīḷáyasvāsthātá te jayatu

47, 15 pra-háran. 16 dama-yán. ati-nenīyámānaḥ edhamāna -dvíṭ. 17 vi-tárturāṇaḥ. ánanu-bhūtīḥ ava-dhūnvānáḥ. 18 práti -rūpaḥ. prati-cákshaṇāya. puru-rūpaḥ. yuktáḥ. hí a°. 19 tváshṭā ihá. āsate utá á°. 20 á a°. aṅhūraṇá a°. cikitsa gó-ishṭau. jaritré. 21 sa-dṛíṣīḥ. vasna-yántā udá-vraje. 22 pra-stokáḥ ít. te. dívaḥ -dāsāt atithi-gvásya. 23 dáṣa á°. vástrā ádhi-bhojanā dáṣo ít hiraṇya-piṇḍán dívaḥ-dāsāt. 25 viṣvá-janyam. bharát-vājān. abhí a°. 26 vīḷú-aṅgaḥ. asmát-sakhā pra-táraṇaḥ su-víraḥ. sám-naddhaḥ. vīḷáyasva ā-sthātā.

Digitized by Google

jétvāni || 26 || divás pṛithivyáḥ páry ója údbhṛitaṃ vánaspátibhyaḥ páry ábhṛitaṃ sáhaḥ | apắm ojmánam pári góbhir ávṛitam índrasya vájraṃ havíshā ráthaṃ yaja || 27 || índrasya vájro marútām ánīkam mitrásya gárbho váruṇasya nắbhiḥ | sémắṃ no havyádātiṃ jushāṇó déva ratha práti havyá gṛibhāya || 28 || úpa ṣvāsaya pṛithivím utá dyắm purutrá te manutāṃ víshṭhitaṃ jágat | sá dundubhe sajūr índreṇa devaír dūrắd dávīyo ápa sedha ṣátrūn || 29 || á krandaya bálam ójo na á dhā ní shṭanihi duritá bắdhamānaḥ | ápa protha dundubhe duchúnā itá índrasya mushṭír asi vīḷáyasva || 30 || ámūr aja pratyávartayemắḥ ketumád dundubhír vāvadīti | sám áṣvaparṇāṣ cáranti no náro 'smắkam indra rathíno jayantu || 31 || [35] ||

Saptamo 'dhyāyaḥ.

48.

Yajñá-yajñā vo agnáye girá-girā ca dákshase | prá-pra vayám amṛítaṃ jātávedasam priyám mitrám ná ṣaṅsisham || 1 || ūrjó nápātaṃ sá hināyám asmayúr dắṣema havyádātaye | bhúvad vājeshv avitá bhúvad vṛidhá utá trātá tanūnām || 2 || vṛíshā hy àgne ajáro mahắn vibhāsy arcíshā | ájasreṇa ṣocíshā ṣóṣucac chuce sudītíbhiḥ sú dīdihi || 3 || mahó devắn yájasi yákshy ānushák táva krátvotá daṅsánā | arvắcaḥ sīm kṛiṇuhy agné 'vase rắsva vājotá vaṅsva || 4 || yám ắpo ádrayo vánā gárbham ṛitásya píprati | sáhasā yó mathitó jāyate nṛíbhiḥ pṛithivyắ ádhi sánavi || 5 || [1] ||

á yáḥ papraú bhānúnā ródasī ubhé dhūména dhāvate

47, 27 út-bhritam. ắ-bhṛitam. ắ-vritam. 28 sáḥ imắm. havyá-dātim. 29 ví-sthitam. sa-jūḥ. 30 dhāḥ níḥ stanihi duḥ-itā. 31 á a°. prati-ávartaya i°. áṣva-parṇāḥ. — 48, 1 jātá-vedasam. 2 hiná a°. havyá-dātaye. 3 hí a°. ví-bhāsi. ṣóṣucat ṣ° sudītí-bhiḥ. 4 krátvā utá. agne á°. vājā utá. 6 ródasī *iti* ubhé *iti*.

Digitized by Google

diví | tirás támo dadṛiṣa úrmyäsv ấ ṣyāvấsv arushó vṛíshā ṣyāvấ arushó vṛíshā || 6 || bṛihádbhir agne arcíbhiḥ ṣukréṇa deva ṣocíshā | bharádvāje samidhānó yavishṭhya reván naḥ ṣukra dīdihi dyumát pāvaka dīdihi || 7 || víṣvāsāṃ gṛihápatir viṣấm ási tvám agne mấnushīṇām | ṣatám pūrbhír yavishṭha pāhy áṅhasaḥ sameddhāraṃ ṣatáṃ hímā stotṛíbhyo yé ca dádati || 8 || tváṃ naṣ citrá ūtyấ váso rấdhāṅsi codaya | asyá rāyás tvám agne rathír asi vidấ gādháṃ tucé tú naḥ || 9 || párshi tokáṃ tánayam partṛíbhish ṭvám ádabdhair áprayutvabhiḥ | ágne héḷāṅsi daívyā yuyodhi nó 'devāni hvárāṅsi ca || 10 || 2 ||

ấ sakhāyaḥ sabardúghāṃ dhenúm ajadhvam úpa návyasā vácaḥ | sṛijádhvam ánapasphurām || 11 || yấ ṣárdhāya mārutāya svábhānave ṣrávó 'mṛityu dhúkshata | yấ mṛiḷīké marútāṃ turấṇāṃ yấ sumnaír evayávarī || 12 || bharádvājāyấva dhukshata dvitấ | dhenúṃ ca viṣvádohasam íshaṃ ca viṣvábhojasam || 13 || táṃ va índraṃ ná sukrátuṃ váruṇam iva māyínam | aryamáṇaṃ ná mandráṃ ṣriprábhojasaṃ víshṇuṃ ná stusha ādíṣe || 14 || tveshấṃ ṣárdho ná mārutaṃ tuvishváṇy anarvấṇam pūshấṇaṃ sáṃ yáthā ṣatấ | sáṃ sahásrā kấrishac carshaṇíbhya ấṅ āvír gūḷhấ vásū karat suvédā no vásū karat || 15 || ấ mā pūshann úpa drava ṣáṅsishaṃ nú te apikarṇá āghṛiṇe | aghấ aryó árātayaḥ || 16 || 3 ||

mấ kākambíram úd vṛiho vánaspátim áṣastīr ví hí nínaṣaḥ | mótá sū́ro áha evấ caná grīvấ ādádhate véḥ || 17 ||

48, 6 dadṛiṣe. vṛíshā ấ. 7 bharát-vāje sam-idhānáḥ. revát. 8 gṛihá-patiḥ. sam-eddhāram. hímāḥ. 9 váso *iti*. vidấḥ. 10 partṛí-bhiḥ tvám. áprayutva-bhiḥ. naḥ á°. 11 sabaḥ-dúghām. ánapa-sphurām. 12 svá-bhānave ṣrávaḥ á°. eva-yávarī. 13 bharát-vājāya áva. viṣvá-dohasam. viṣvá-bhojasam. 14 su-krátum. ṣriprá-bhojasam. stushe ā-díṣe. 15 ṭuvi-sváni. kấrishat. ấ. vásu (2). su-védā. 16 api-karṇé. 17 mấ utá. áhar *iti* evá. ā-dádhate vér *iti* véḥ.

Digitized by Google

dṛíter iva te 'vṛikám astu sakhyám | áchidrasya dadhanvátaḥ súpūrṇasya dadhanvátaḥ || 18 || paró hí mártyair ási samó devaír utá śriyá | abhí khyaḥ pūshan pṛítanāsu nas tvám ávā nūnáṃ yáthā purá || 19 || vāmí vāmásya dhūtayaḥ práṇītir astu sūnṛítā | devásya vā maruto mártyasya vejānásya prayajyavaḥ || 20 || sadyáś cid yásya carkṛitíḥ pári dyáṃ devó naíti sūryaḥ | tveshám śávo dadhire náma yajñíyam marúto vṛitrahám śávo jyéshṭham vṛitrahám śávaḥ || 21 || sakṛíd dha dyaúr ajāyata sakṛíd bhúmir ajāyata | pṛíśnyā dugdhám sakṛít páyas tád anyó nánu jāyate || 22 || 4 ||

49.

Stushé jánaṃ suvratám návyasībhir gīrbhír mitrávaruṇā sumnayántā | tá á gamantu tá ihá śruvantu sukshatráso váruṇo mitró agníḥ || 1 || viśó-viśa íḍyam adhvaréshv ádṛiptakratum aratíṃ yuvatyóḥ | diváḥ śíśuṃ sáhasaḥ sūnúm agníṃ yajñásya ketúm arushám yájadhyai || 2 || arushásya duhitárā vírūpe stṛíbhir anyá pipiśé súro anyá | mithastúrā vicárantī pāvaké mánma śrutám nakshata ṛicyámāne || 3 || prá vāyúm áchā bṛihatí manīshá bṛihádrayiṃ viśvávāraṃ rathaprám | dyutádyāmā niyútaḥ pátyamānaḥ kavíḥ kavím iyakshasi prayajyo || 4 || sá me vápuś chadayad aśvínor yó rátho virúkmān mánasā yujānáḥ | yéna narā nāsatyeshayádhyai vartír yāthás tánayāya tmáne ca || 5 || 5 ||

párjanyavātā vṛishabhā pṛithivyáḥ púrīshāṇi jinvatam ápyāni | sátyaśrutaḥ kavayo yásya gīrbhír jágata sthātar

48, 18 sú-pūrṇasya. 19 áva. 20 prá-nītiḥ. vā 1° pra -yajyavaḥ. 21 ná éti. vṛitra-hám (2). 22 ha. pṛíśnyāḥ. ná ánu. — 49, 1 su-vratám. té (2). su-kshatrāsaḥ. 2 ádṛipta-kratum. 3 vírūpe *iti* ví-rūpe. mithaḥ-túrā vicárantī *iti* vi-cárantī pāvaké *iti*. ṛicyámāne *iti*. 4 ácha. bṛihát-rayim viśvá-vāram ratha-prám dyutát-yāmā ni-yútaḥ. prayajyo *iti* pra-yajyo. 5 yéna — ca 183, 3. 6 sátya-śrutaḥ. jágataḥ.

Digitized by Google

jágad á kṛiṇudhvam || 6 || pávīravī kanyà citráyuḥ sárasvatī vīrápatnī dhíyaṃ dhāt | gnábhir áchidraṃ śaraṇáṃ sajóshā durādhárshaṃ gṛiṇaté śárma yaṅsat || 7 || pathás-pathaḥ páripatiṃ vacasyá kámena kṛitó abhy ànaḷ arkám | sá no rāsac churúdhas candrágrā dhíyaṃ-dhiyaṃ sīshadhāti prá pūshá || 8 || prathamabhájaṃ yaśásaṃ vayodhắṃ supāṇíṃ devắṃ sugábhastim ṛíbhvam | hótā yakshad yajatám pastyànām agnís tváshṭāraṃ suhávaṃ vibhávā || 9 || bhúvanasya pitáraṃ gīrbhír ābhí rudráṃ dívā vardháyā rudrám aktaú | bṛihántam ṛishvám ajáraṃ sushumnám ṛídhag ghuvema kavíneshitāsaḥ || 10 || 6 ||

á yuvānaḥ kavayo yajñiyāso máruto gantá gṛiṇató varasyắm | acitráṃ cid dhí jínvathā vṛidhánta itthắ nákshanto naro aṅgirasvát || 11 || prá vīráya prá taváse turáyájā yūthéva paśurákshir ástam | sá pispṛiśati tanvì śrutásya stríbhir ná nákaṃ vacanásya vípaḥ || 12 || yó rájāṅsi vimamé párthivāni tríṣ cid víshṇur mánave bādhitáya | tásya te śármann upadadyámāne rāyá mademа tanvà tánā ca || 13 || tán nó 'hir budhnyò adbhír arkaís tát párvatas tát savitá cáno dhāt | tád óshadhībhir abhí rātishắco bhágaḥ púraṃdhir jinvatu prá rāyé || 14 || nú no rayíṃ rathyàṃ carshaṇiprắm puruvíram mahá ṛitásya gopắm | kshấyaṃ dātājáraṃ yéna jánān spṛídho ádevīr abhí ca krámāma víśa ắdevīr abhy àśnávāma || 15 || 7 ||

Caturtho 'nuvākaḥ.

50.

Huvé vo devím áditiṃ námobhir mṛiḷīkáya váruṇam

49, 7 citrá-āyuḥ. vīrá-patnī. sa-jóshāḥ duḥ-ādhárśham. 8 pári -patim. abhí ā°. rāsat ś° candrá-agrāḥ. śīśadhāti. 9 prathama -bhājam. vayaḥ-dhām su-pāṇím. su-gábhastim. su-hávam. 10 ābhíḥ. vardháya. su-śumnám. huvema kavínā í°. 11 hí jínvatha. 12 turáya ája yūthắ-iva paśu-rákshiḥ. 13 vi-mamé. upa-dadyámāne. 14 naḥ á°. rāti-sắcaḥ. púram-dhiḥ. 15 nú. carshaṇi-prắm puru -víram. dāta a°. á-devīḥ abhí a°.

Digitized by Google

mitrám agním | abhikshadám aryamáṇam suṣévam trātrín deván savitáram bhágam ca || 1 || sujyótishaḥ sūrya dákshapitṛīn anāgāstvé sumaho vīhi deván | dvijánmāno yá ṛitasápaḥ satyáḥ svàrvanto yajatá agnijihváḥ || 2 || utá dyāvāpṛithivī kshatrám urú bṛihád rodasī ṣaraṇám sushumne | mahás karatho várivo yáthā no 'smé kṣháyāya dhishaṇe aneháḥ || 3 || á no rudrásya sūnávo namantām adyá hūtáso vásavó 'dhrishṭāḥ | yád īm árbhe mahatí vā hitáso bādhé marúto áhvāma deván || 4 || mimyáksha yéshu rodasí nú devī síshakti pūshá abhyardhayájvā | ṣrutvá hávam maruto yád dha yāthá bhūmā rejante ádhvani právikte || 5 || 8 ||

abhí tyám vīrám gírvaṇasam arcéndram bráhmaṇā jaritar návena | ṣrávad íd dhávam úpa ca stávāno rásad vājāñ úpa mahó gṛiṇānáḥ || 6 || ománam āpo mānushīr ámriktam dhāta tokáya tánayāya ṣám yóḥ | yūyám hí shṭhā bhishájo mātṛítamā víṣvasya sthātúr jágato jánitrīḥ || 7 || á no devāḥ savitā trāyamāṇo hiraṇyapāṇir yajató jagamyāt | yó dátravāñ usháso ná prátīkam vyūrṇuté dāṣúshe váryāṇi || 8 || utá tvám sūno sahaso no adyá devāñ asmínn adhvaré vavṛityāḥ | syám ahám te sádam íd rātaú táva syām agné 'vasā suvíraḥ || 9 || utá tyá me hávam á jagmyātam nāsatyā dhībhír yuvám aṅgá viprā | átrim ná mahás támaso 'mumuktam túrvatam narā duritād abhíke || 10 || 9 ||

té no rāyó dyumáto vājavato dātāro bhūta nṛivátaḥ purukshóḥ | dasasyánto divyāḥ párthivāso gójātā ápyā mṛilátā ca devāḥ || 11 || té no rudráḥ sárasvatī sajóshā mīḷhúsh-

---

50, 1 abhi-kshadām. su-ṣévam. 2 su-jyótishaḥ. dáksha-pitṛīn. su-mahaḥ. dvi-jánmānaḥ yé ṛita-sápaḥ. agni-jihváḥ. 3 dyāvāpṛithivī *iti*. rodasī *iti*. susumne *iti* su-sumne. asmé *iti*. dhishaṇe *iti*. 4 adyá. vásavaḥ á°. 5 sísakti. pūshā abhyardha-yájvā. ha. bhūma. prá-vikte. 6 arca í°. hávam. 7 sthá. mātṛí -tamāḥ. 8 hiraṇya-pāṇiḥ. vi-ūrṇuté. 9 sūno *iti*. adyá ā. agne á° su-víraḥ. 10 duḥ-itāt. 11 puru-kshóḥ. gó-jātāḥ ápyāḥ mṛiláta. 12 sa-jóshāḥ (13).

Digitized by Google

manto víshṇur mṛiḷantu vāyúḥ | ṛibhukshā́ vā́jo daívyo vidhātā́ parjányāvātā́ pipyatām íshaṃ naḥ || 12 || utá syá deváḥ savitā́ bhágo no 'pā́ṃ nápād avatu dā́nu pápriḥ | tváshṭā devébhir jánibhiḥ sajóshā dyaúr devébhiḥ pṛithiví samudraíḥ || 13 || utá nó 'hir budhnyàḥ śṛiṇotv ajá ékapāt pṛithiví samudráḥ | víśve devā́ ṛitāvṛ́idho huvānā́ stutā́ mántrāḥ kaviśastā́ avantu || 14 || evā́ nápāto máma tásya dhībhír bharádvājā abhy àrcanty arkaíḥ | gnā́ hutā́so vásavó 'dhṛishṭā víśve stutā́so bhūtā yajatrāḥ || 15 || 10 ||

51.

Úd u tyác cákshur máhi mitráyor áṅ éti priyáṃ váruṇayor ádabdham | ṛitásya śúci darśatám ánīkaṃ rukmó ná divá úditā vy àdyaut || 1 || véda yás tríṇi vidáthāny eshāṃ devā́nāṃ jánma sanutár ā́ ca víprāḥ | ṛijú márteshu vṛijiná́ ca páśyann abhí cashṭe śúro aryá évān || 2 || stushá u vo mahá ṛitásya gopā́n áditim mitráṃ váruṇaṃ sujātā́n | aryamáṇam bhágam ádabdhadhītīn áchā voce sadhanyàḥ pāvakā́n || 3 || riśā́dasaḥ sátpatīṅr ádabdhān mahó rā́jñāḥ suvasanásya dātṛ́ín | yū́naḥ sukshatrā́n kshāyato divó nṛ́ín ādityā́n yāmy áditiṃ duvoyú || 4 || dyaùsh pítaḥ pṛíthivi mā́tar ádhrug ágne bhrātar vasavo mṛiḷátā naḥ | víśva ādityā́ adite sajóshā asmábhyaṃ śárma bahulā́ṃ ví yanta || 5 || 11 ||

mā́ no vṛ́ikāya vṛikyè samasmā aghāyaté rīradhatā yajatrāḥ | yūyáṃ hí shṭhā́ rathyò nas tanū́nāṃ yūyáṃ dákshasya vácaso babhūvá́ || 6 || mā́ va éno anyákṛitam bhujema mā́ tát karma vasavo yác cáyadhve | víśvasya hí

50, 12 ṛibhukshā́ḥ. vi-dhātā́. 14 naḥ á°. éka-pāt. ṛita-vṛ́idhaḥ huvānā́ḥ stutā́ḥ. kavi-śastā́ḥ. 15 evā́. bharát-vājāḥ abhí a°. gnā́ḥ. vásavaḥ ádhṛishṭāḥ. bhūta. — 51, 1 tyát. ā́. út-itā ví a°. 3 stushé. su-jātā́n. ádabdha-dhītīn ácha. sa-dhanyàḥ. 4 sát-patīn. su-vasanásya. su-kshatrā́n. 5 dyaùḥ pítar *iti*. mṛiḷáta. víśve. sa-jóshāḥ. 6 samasmai agha-yaté rīradhata. y. h. sh. 15, 2. 7 anyá-kṛitam. yát.

Digitized by Google

kshấyatha viṣvadevāḥ svayấṃ ripús tanvàṃ rīrishīshṭa || 7 || náma íd ugráṃ náma á vivāse námo dādhāra pṛithivīm utá dyấm | námo devébhyo náma īṣa eshāṃ kṛitấṃ cid éno námasấ vivāse || 8 || ṛitásya vo rathyàḥ pūtádakshān ṛitásya pastyasádo ádabdhān | tấñ á námobhir urucákshaso nṛín viṣvān va á name mahó yajatrāḥ || 9 || té hí śréshṭhavarcasas tá u nas tiró víṣvāni duritá náyanti | sukshatráso váruṇo mitró agnír ṛitádhītayo vakmarấjasatyāḥ || 10 || 12 ||

té na índraḥ pṛithiví kshấma vardhan pūshấ bhágo áditiḥ páñca jánāḥ | suṣármāṇaḥ svávasaḥ sunīthấ bhávantu naḥ sutrātrấsaḥ sugopấḥ || 11 || nú sadmấnaṃ divyấṃ náṇṣi devā bhấradvājaḥ sumatím yāti hótā | āsānébhir yájamāno miyédhair devấnāṃ jánma vasūyúr vavanda || 12 || ápa tyấṃ vṛijinấṃ ripúṃ stenám agne durādhyàm | davishṭhám asya satpate kṛidhí sugám || 13 || grấvāṇaḥ soma no hí kaṃ sakhitvanấya vāvaśúḥ | jahí ny ātríṇaṃ paṇíṃ vṛíko hí sháḥ || 14 || yūyáṃ hí shṭhấ sudānava índrajyeshṭhā abhídyavaḥ | kártā no ádhvann á sugáṃ gopá amấ || 15 || ápi pánthām aganmahi svastigấm anehásam | yéna víṣvāḥ pári dvísho vṛiṇákti vindáte vásu || 16 || 13 ||

52.

Ná tád divấ ná pṛithivyấnu manye ná yajñéna nótá śámībhir ābhíḥ | ubjántu tấṃ subhvàḥ párvatāso ní hīyatām atiyājásya yashṭấ || 1 || áti vā yó maruto mányate no bráhma vā yáḥ kriyámāṇaṃ nínitsāt | tápūṇshi tásmai vṛi-

---

51, 7 viṣva-devāḥ. ririshīshṭa. 8 īṣe. námasā ấ. 9 pūtá -dakshān. pastya-sádaḥ. uru-cákshasaḥ. 10 śréshṭha-varcasaḥ té. duḥ-itấ. su-kshatrấsaḥ. ṛitá-dhītayaḥ vakmarấja-satyāḥ. 11 su -śármāṇaḥ su-ávasaḥ su-nīthấḥ. su-trātrấsaḥ su-gopấḥ. 12 nú. devāḥ. su-matím. vasu-yúḥ. 13 duḥ-ādhyàm. sat-pate kṛidhí su -gám. jahí ní a°. sáḥ. 15 y. h. sh. s. 15, 2. índra-jyeshṭhāḥ abhí-dyavaḥ kárta. su-gám.. 16 svasti-gấm. — 52, 1 pṛithivyấ ánu. ná utá. su-bhvàḥ. ati-yājásya.

Digitized by Google

jināni santu brahmadvísham abhí tám ṣocatu dyaúḥ || 2 || kím aṅgá tvā bráhmaṇaḥ soma gopáṃ kím aṅgá tvāhur abhiṣastipáṃ naḥ | kím aṅgá naḥ pasyasi nidyámānān brahmadvíshe tápushiṃ hetím asya || 3 || ávantu mám usháso jáyamānā ávantu mā síndhavaḥ pínvamānāḥ | ávantu mā párvatāso dhruvásó 'vantu mā pitáro devāhūtau || 4 || viṣvadānīṃ sumánasaḥ syāma pásyema nú sūryam uccárantam | táthā karad vásupatir vásūnāṃ devāṅ óhānó 'vasāgamishṭhaḥ || 5 || 14 ||

índro nédishṭham ávasāgamishṭhaḥ sárasvatī síndhubhiḥ pínvamānā | parjányo na óshadhībhir mayobhúr agníḥ suṣáṅsaḥ suhávaḥ pitéva || 6 || víṣve devāsa á gata śṛiṇutá ma imáṃ hávam | édám barhír ní shīdata || 7 || yó vo devā ghritásnunā havyéna pratibhūshati | táṃ víṣva úpa gachatha || 8 || úpa naḥ sūnávo gíraḥ śṛiṇvántv amṛítasya yé | sumṛiḷīkā bhavantu naḥ || 9 || víṣve devā ṛitāvṛídha ṛitúbhir havanasrútaḥ | jushántāṃ yújyam páyaḥ || 10 || 15 ||

stotrám índro marúdgaṇas tváshṭṛimān mitró aryamā | imā havyā jushanta naḥ || 11 || imáṃ no agne adhvaráṃ hótar vayunaṣó yaja | cikitvān daívyaṃ jánam || 12 || víṣve devāḥ śṛiṇutémáṃ hávam me yé antárikshe yá úpa dyávi shṭhá | yé agnijihvā utá vā yájatrā āsádyāsmín barhíshi mādayadhvam || 13 || víṣve devā máma śṛiṇvantu yajñíyā ubhé ródasī apáṃ nápāc ca mánma | mā vo vácāṅsi paricákshyāṇi vocaṃ sumnéshv íd vo ántamā madema || 14 || yé ké ca jmā mahíno áhimāyā divó jajñiré apáṃ sadhá-

---

52, 2 brahma-dvísham. 3 tvā ā° abhiṣasti-pām. brahma-dvíshe. 4 dhruvāsaḥ á°. devá-hūtau. 5 su-mánasaḥ. ut-cárantam. vásu-patiḥ. óhānaḥ. ávasā á-gamishṭhaḥ (6). 6 mayaḥ-bhúḥ. su-ṣáṅsaḥ su-hávaḥ pitā-iva. 7 = II, 41, 3. 8 devāḥ ghritá-snunā. prati-bhūshati. víṣve. 9 su-mṛiḷīkāḥ. 10 ṛita-vṛídhaḥ. havana-srútaḥ. 11 marút-gaṇaḥ. 13 śṛiṇutá i°. yé. sthá. agni-jihvāḥ. ā-sádya a°. 14 devāḥ. ubhé *iti* ródasī *iti*. nápāt. pari-cákshyāṇi. ántamāḥ. 15 áhi-māyāḥ.

Digitized by Google

sthe | té asmábhyam isháye víṣvam áyuḥ kshápa usrā́ varivasyantu devā́ḥ || 15 || ágnīparjanyāv ávataṃ dhíyam me 'smín háve suhavā́ sushṭutíṃ naḥ | íḷām anyó janáyad gárbham anyáḥ prajávatīr ísha á́ dhattam asmé || 16 || stīrṇé barhíshi samidhāné agnaú sūkténa mahā́ námasā́ vivāse | asmín no adyá vidáthe yajatrā víṣve devā́ havíshi mādayadhvam || 17 || [16] ||

53.

Vayám u tvā pathas pate rátham ná vā́jasātaye | dhiyé pūshann ayujmahi || 1 || abhí no náryaṃ vásu 'vīrám práyatadakshiṇam | vāmáṃ gṛihápatiṃ naya || 2 || áditsantaṃ cid āghṛiṇe pū́shan dā́nāya codaya | paṇé́ḥ cid ví mradā́ mánaḥ || 3 || ví pathó vā́jasātaye cinuhí ví mṛídho jahi | sā́dhantām ugra no dhíyaḥ || 4 || pári tṛindhi paṇīnā́m árayā hṛídayā kave | áthem asmábhyaṃ randhaya || 5 || [17] ||

ví pūshann árayā tuda paṇér icha hṛidí priyám | áthem — || 6 || á́ rikha kikirā́ kṛiṇu paṇīnā́m hṛídayā kave | áthem — || 7 || yā́m pūshan brahmacódanīm árām bíbharshy āghṛiṇe | táyā samasya hṛídayam á́ rikha kikirá́ kṛiṇu || 8 || yā́ te áshṭrā góopaśā́ghṛiṇe paśusā́dhanī | tā́syās te sumnám īmahe || 9 || utá no goshánim dhíyam aśvasā́m vājasā́m utá | nṛivát kṛiṇuhi vītáye || 10 || [18] ||

54.

Sám pūshan vidúshā naya yó á́ñjasānuśā́sati | yá evédám íti brávat || 1 || sám u pūshṇā́ gamemahi yó gṛihā́ñ abhiśā́sati | imá evéti ca brávat || 2 || pūshṇáś cakrā́ṃ ná

52, 15 sadhá-sthe usrā́ḥ. 16 su-havā su-stutím. asmé *iti*. 17 stīrṇé — agnaú IV, 6, 4. su-ukténa. námasā á́. yajatrā́ḥ. devā́ḥ. — 53, 1 vā́ja-sātaye (4). 2 práyata-dakshiṇam. gṛihá-patim. 3 mrada. 5 átha īm. 8 brahma-códanīm. 9 gó-opaśā á́° paśu-sā́dhanī. 10 go-sánim. aśva-sā́m vāja-sā́m. — 54, 1 á́ñjasā anu-śā́sati. evá i°. 2 abhi-śā́sati. imé evá íti.

Digitized by Google

rishyati ná kóṣó 'va padyate | nó asya vyathate pavíḥ || 3 || yó asmai havíshāvidhan ná tám pūshā́pi mṛishyate | prathamó vindate vásu || 4 || pūshā́ gā́ ánv etu naḥ pushā́ rakshatv árvataḥ | pūshā́ vā́jaṃ sanotu naḥ || 5 || 19 ||

pū́shann ánu prá gā́ ihi yájamānasya sunvatáḥ | asmā́kaṃ stuvatā́m utá || 6 || mā́kir neṣan mā́kīṃ rishan mā́kīṃ sáṃ ṣāri kévate | áthārishṭābhir ā́ gahi || 7 || ṣṛiṇvántam pūshā́ṇaṃ vayám íryam ánashṭavedasam | íṣānaṃ rāyá īmahe || 8 || pū́shan táva vraté vayáṃ ná rishyema kádā caná | stotā́ras ta ihá smasi || 9 || pári pūshā́ parástād dhástaṃ dadhātu dákshiṇam | púnar no nashṭā́m ájatu || 10 || 20 ||

55.

Éhi vā́ṃ vimuco napād ā́ghṛiṇe sáṃ sacāvahai | rathír ṛitásya no bhava || 1 || rathítamaṃ kapardínam íṣānaṃ rā́dhaso maháḥ | rāyáḥ sā́khāyam īmahe || 2 || rāyó dhárāsy āghṛiṇe váso rāṣír ajāṣva | dhívato-dhīvataḥ sákhā || 3 || pūshā́ṇaṃ nv àjā́ṣvam úpa stoshāma vā́jínam | svásur yó jārá ucyáte || 4 || mātúr didhishúm abravaṃ svásur jārā́ḥ ṣṛiṇotu naḥ | bhrā́téndrasya sákhā máma || 5 || ā́jāsaḥ pūshā́ṇaṃ ráthe niṣṛimbhā́s té janaṣríyam | devā́ṃ vahantu bíbhrataḥ || 6 || 21 ||

56.

Yá enam ādídeṣati karambhā́d íti pūshā́ṇam | ná téna devá ādíṣe || 1 || utá ghā sá rathítamaḥ sákhyā sátpatir

---

54, 3 kóṣaḥ áva. nó *iti*. 4 havíshā ávidhat. pūshā́ ápi. 7 neṣat. rishat. átha á°. 8 ánashṭa-vedasam. 9 te. 10 hástam. ā́ a°. — 55, 1 ā́ ihi. vi-mucaḥ. 2 rathí-tamam. 3 dhā́rā asi. vásoḥ. aja-aṣva. 4 nú ajá-aṣvam. 5 bhrā́tā í°. 6 ā́ a°. ni-ṣṛimbhā́ḥ. jana-ṣríyam. — 56, 1 ā-dídeṣati karambha-át. ā-díṣe. 2 gha. rathí-tamaḥ (3). sát-patiḥ.

Digitized by Google

yujá | índro vṛitráṇi jighnate || 2 || utádáḥ parushé gávi sū-raṣ cakráṃ hiraṇyáyam | ny airayad rathítamaḥ || 3 || yád adyá tvā purushṭuta brávāma dasra mantumaḥ | tát sú no mánma sādhaya || 4 || imáṃ ca no gavéshaṇaṃ sātáye sī-shadho gaṇám | árát pūshann asi ṣrutáḥ || 5 || á te svastím īmaha áréaghām úpāvasum | adyá ca sarvátātaye ṣváṣ ca sarvátātaye || 6 || 22 ||

57.

Índrā nú pūsháṇā vayáṃ sakhyáya svastáye | huvéma vájasātaye || 1 || sómam anyá úpāsadat pátave camvòḥ sutám | karambhám anyá ichati || 2 || ajá anyásya váhnayo hárī anyásya sámbhṛitā | tábhyāṃ vṛitráṇi jighnate || 3 || yád índro ánayad ríto mahír apó vṛíshantamaḥ | tátra pū-shábhavat sácā || 4 || tám pūshṇáḥ sumatím vayáṃ vṛikshásya prá vayám iva | índrasya cá rabhāmahe || 5 || út pūsháṇaṃ yuvāmahe 'bhíṣūñr iva sárathiḥ | mahyá índraṃ sva-stáye || 6 || 23 ||

58.

Ṣukráṃ te anyád yajatám te anyád víshurūpe áhanī dyaúr ivāsi | víṣvā hí māyá ávasi svadhāvo bhadrá te pū-shann ihá rātír astu || 1 || ajáṣvaḥ paṣupá vájapastyo dhi-yaṃjinvó bhúvane víṣve árpitaḥ | áshṭrām pūshá ṣithirám udvárīvṛijat saṃcákshāṇo bhúvanā devá īyate || 2 || yás te pūshan návo antáḥ samudré hiraṇyáyīr antárikshe cáranti | tábhir yāsi dūtyáṃ súryasya kámena kṛita ṣráva ichámā-naḥ || 3 || pūshá subándhur diva á pṛithivyá ilás pátir ma-

56, 3 utá a°. ní ai°. 4 puru-stuta. 5 go-éshaṇam. sīsadhaḥ. 6 īmahe āré-aghām úpa-vasum adyá. — 57, 1 vája-sātaye. 2 úpa a°. 3 hárī *iti*. sám-bhṛitā. 4 pūshā́ a°. 5 su-matím. ca ā́. 6 mahyaí. — 58, 1 víshurūpe *iti* víshu-rūpe áhanī *iti* dyaúḥ-iva asi víṣvāḥ. 2 ajá-aṣvaḥ paṣu-pā́ḥ vája-pastyaḥ dhiyam-jinváḥ. ut -várīvṛijat sam-cákshāṇaḥ. 3 antár *iti*. 4 su-bándhuḥ.

Digitized by Google

ghávā dasmávarcāḥ | yáṃ devā́so ádaduḥ sūryā́yai kā́mena kṛitáṃ tavásaṃ sváñcam || 4 || [24] ||

59.

Prá nú vocā sutéshu vāṃ vīryà yáni cakráthuḥ | hatā́so vām pitáro devā́ṣatrava índrāgnī jívatho yuvám || 1 || bā́ḷ itthā́ mahimā́ vām índrāgnī pánishṭha ā́ | samānó vāṃ janitā́ bhrā́tarā yuvā́ṃ yamā́v ihéhamātarā || 2 || okivā́ṅsā suté sácāṅ ā́ṣvā sáptī ivā́dane | índrā nv àgní ávasehá vajríṇā vayáṃ devā́ havāmahe || 3 || yá indrāgnī sutéshu vāṃ stávat téshv ṛitāvṛidhā | joshavākā́ṃ vádataḥ pajrahoshiṇā ná devā́ bhasáthaṣ caná || 4 || índrāgnī kó asyá vāṃ dévau mártaṣ ciketati | víshūco ā́ṣvān yuyujānā́ īyata ékaḥ samāná ā́ ráthe || 5 || [25] ||

índrāgnī apā́d iyám pū́rvāgāt padvátībhyaḥ | hitví ṣíro jihváyā vā́vadac cárat triṇṣát padā́ ny àkramīt || 6 || índrāgnī ā́ hí tanvaté náro dhánvāni bāhvóḥ | mā́ no asmín mahādhané párā varktaṃ gávishṭishu || 7 || índrāgnī tápanti māghā́ aryó árātayaḥ | ápa dvéshāṅsy ā́ kṛitaṃ yuyutā́ṃ sū́ryād ádhi || 8 || índrāgnī yuvór ápi vásu divyā́ni pā́rthivā | ā́ na ihá prá yachatam rayíṃ viṣvā́yuposhasam || 9 || índrāgnī uktha vāhasā stómebhir havanaṣrutā | víṣvābhir gīrbhír ā́ gatam asyá sómasya pītáye || 10 || [26] ||

60.

Ṣnáthad vṛitrám utá sanoti vā́jam índrā yó agní sáhurī saparyā́t | irajyántā vasavyàsya bhū́reḥ sáhastamā sáhasā

58, 4 dasmá-varcāḥ. śu-áñcam. — 59, 1 voca. devá-ṣatravaḥ. índrāgnī *iti* (2. 5—10). 2 ihéha-mātarā. 3 sácā. sáptī iveti sáptī-iva ā́dane. nú agní *iti* ávasā ihá. 4 indrāgnī *iti*. ṛita-vṛidhā josha-vākam pajra-hoshiṇā. 5 īyate. samāné. 6 pū́rvā ā́ a°. vā́vadat. ní a°. 7 mahā-dhané. gó-ishṭishu. 8 mā a°. 9 viṣvā́yu -poshasam. 10 uktha-vāhasā. havana-ṣrutā. a. s. p. 22, 1. — 60, 1 agní *iti* sáhurī *iti*.

Digitized by Google

vājayántā || 1 || tấ yodhishṭam abhí gấ indra nūnám apáḥ svàr usháso agna ūḷhấḥ | díṣaḥ svàr ushása. indra citrấ apó gấ agne yuvase niyútvān || 2 || ấ vṛitrahaṇā vṛitrahábhiḥ ṣúshmair índra yātáṃ námobhir agne arvấk | yuvấṃ rấdhobhir ákavebhir indrấgne asmé bhavatam uttamébhiḥ || 3 || tấ huve yáyor idám papné víṣvam purấ kṛitám | indrāgní ná mardhataḥ || 4 || ugrấ vighanínā mṛídha indrāgní havāmahe | tấ no mṛiḷāta īdṛíṣe || 5 || [27] ||

haté vṛitrấṇy áryā haté dấsāni sátpatī | haté víṣvā ápa dvíshaḥ || 6 || índrāgnī yuvấm imè 'bhí stómā anūshata | píbatam ṣambhuvā sutám || 7 || yấ vāṃ sánti puruspṛího niyúto dāṣúshe narā | índrāgnī tấbhir ấ gatam || 8 || tấbhir ấ gachatam narópedấṃ sávanaṃ sutám | índrāgnī sómapītaye || 9 || tám īḷishva yó arcíshā vánā víṣvā parishvájat | kṛishṇấ kṛiṇóti jihváyā || 10 || [28] ||

yá iddhá āvívāsati sumnám índrasya mártyaḥ | dyumnấya sutárā apáḥ || 11 || tấ no vấjavatīr ísha āṣṭấn pipṛitam árvataḥ | índram agníṃ ca vóḷhave || 12 || ubhấ vām indrāgnī āhuvádhyā ubhá rádhasaḥ sahá mādayádhyai | ubhá dātárāv ishấṃ rayīṇấm ubhá vấjasya sātáye huve vām || 13 || ấ no gávyebhir áṣvyair vasavyaìr úpa gachatam | sákhāyau devaú sakhyáya ṣambhúvendrāgní tấ havāmahe || 14 || índrāgnī ṣṛiṇutám hávaṃ yájamānasya sunvatáḥ | vītáṃ havyấny ấ gatam píbataṃ somyám mádhu || 15 || [29] ||

61.

Iyám adadād rabhasám ṛiṇacyútaṃ dívodāsaṃ vadhry-

60, 2 agne. 3 vṛitra-hanā vṛitrahá-bhiḥ. indra á° asmé *iti*. 4 indrāgní *iti* (5). 5 vi-ghaninā. tấ — īdṛíṣe 17, 1. 6 sátpatī *iti* sát-patī. 7 índrāgnī *iti* (8. 9. 15). imé abhí. ṣam-bhuvā. 8 yấ — narā IV, 47, 4. 9 narā. úpe° — sutám 16, 5. sóma-pītaye. 10 pari-svájat. 11 iddhé ā-vívāsati. su-tárāḥ. 13 indrāgnī *iti* ā-huvádhyai. 14 ṣam-bhúvā indrāgní *iti*. — 61, 1 ṛina-cyútam dívaḥ-dāsam vadhri-aṣvấya.

Digitized by Google

aṣváya dāṣúshe | yấ ṣáṣvantam ācakhấdāvasám paṇíṃ tấ te dātráṇi tavishấ sarasvati || 1 || iyáṃ ṣúshmebhir bisakhấ ivārujat sấnu girīṇấṃ tavishébhir ūrmíbhiḥ | pārāvataghnīṃ ávase suvṛiktíbhiḥ sárasvatīṃ á vivāsema dhītíbhiḥ || 2 || sárasvati devanído ní barhaya prajấṃ víṣvasya bṛísayasya māyínaḥ | utá kshitíbhyo 'vánīr avindo vishám ebhyo asravo vājinīvati || 3 || prá ṇo devī́ sárasvatī vấjebhir vājínīvatī | dhīnấm avitry àvatu || 4 || yás tvā devi sarasvaty upabrūté dháne hité | índraṃ ná vṛitratū́rye || 5 || 30 ||

tvấṃ devi sarasvaty ávā vājeshu vājini | rádā pūshéva naḥ saním || 6 || utá syấ naḥ sárasvatī ghorấ híraṇyavartaniḥ | vṛitraghnī́ vashṭi sushṭutím || 7 || yásyā anantó áhrutas tveshás carishṇúr arṇaváḥ | ámas cárati róruvat || 8 || sấ no víṣvā áti dvíshaḥ svásṛīr anyấ ṛitávarī | átann áheva sū́ryaḥ || 9 || utá naḥ priyấ priyásu saptásvasā sújushṭā | sárasvatī stómyā bhūt || 10 || 31 ||

āpaprúshī pārthivāny urú rájo antáriksham | sárasvatī nidás pātu || 11 || trishadhásthā saptádhātuḥ páñca jātấ vardháyantī | vấje-vāje hávyā bhūt || 12 || prá yấ mahimnấ mahínāsu cékite dyumnébhir anyấ apásām apástamā || rátha iva bṛihatī́ vibhváne kṛitópastútyā cikitúshā sárasvatī || 13 || sárasvaty abhí no neshi vásyo mấpa spharīḥ páyasā mấ na á dhak | jushásva naḥ sakhyấ veṣyà ca mấ tvát kshétrāṇy áraṇāni ganma || 14 || 32 ||

Pañcamo 'nuvākaḥ.

Ashṭamo 'dhyāyaḥ.

CATURTHO 'SHṬAKAḤ.

61, 1 ā-cakhấda a°. 2 bisakhāḥ-iva a°. pārāvata-ghnīm. suvṛiktí-bhiḥ. 3 deva-nídaḥ. pra-jấm. 4 naḥ. avitrí a°. 5 upa-brūté. vṛitra-tūrye. 6 áva. ráda pūshấ-iva. 7 híraṇya-vartaniḥ vṛitra-ghnī́. su-stutím. 9 ṛitá-varī. áhā-iva. 10 saptá-svasā sú-jushṭā. 11 ā-paprúshī. 12 tri-sadhásthā saptá-dhātuḥ. 13 mahínā āsu. vi-bhváne kṛitấ upa-stútyā. 14 mấ ápa.

Digitized by Google

62.

Stushé nárā divó asyá prasántāṣvínā huve járamāṇo arkaíḥ | yấ sadyá usrấ vyúshi jmó ántān yúyūshataḥ páry urú várāṅsi || 1 || tấ yajñám ấ ṣúcibhiṣ cakramāṇấ ráthasya bhānúṃ rurucū rájobhiḥ | purú várāṅsy ámitā mímānāpó dhánvāny áti yātho ájrān || 2 || tấ ha tyád vartír yád áradhram ugretthấ dhíya ūhathuḥ ṣáṣvad áṣvaiḥ | mánojavebhir ishiraíḥ ṣayádhyai pári vyáthir dāṣúsho mártyasya || 3 || tấ návyaso járamāṇasya mánmópa bhūshato yuyujānásaptī | ṣúbham príksham ísham úrjaṃ váhantā hótā yakshat pratnó adhrúg yúvānā || 4 || tấ valgū́ dasrấ puruṣấkatamā pratnấ návyasā vácasấ vivāse | yấ ṣáṅsate stuvaté ṣámbhavishṭhā babhūvátur gṛiṇaté citrárātī || 5 || 1 ||

tấ bhujyúṃ víbhir adbhyáḥ samudrát túgrasya sūnúṃ ūhathū rájobhiḥ | areṇúbhir yójanebhir bhujántā patatríbhir árṇaso nír upásthāt || 6 || ví jayúshā rathyā yātam ádriṃ ṣrutám hávaṃ vṛishaṇā vadhrimatyáḥ | daṣasyántā ṣayáve pipyathur gấm íti cyavānā sumatím bhuraṇyū || 7 || yád rodasī pradívo ásti bhū́mā hélo devánām utá martyatrấ | tád ādityā vasavo rudriyāso rakshoyúje tápur aghám dadhāta || 8 || yá īṃ rấjānāv ṛituthấ vidádhad rájaso mitró váruṇaṣ cíketat | gambhīráya rákṣhase hetím asya dróghāya cid vácasa ánavāya || 9 || ántaraiṣ cakraís tánayāya vartír dyumátā yātaṃ nṛivátā ráthena | sánutyena tyájasā mártyasya vanushyatấm ápi ṣīrshấ vavṛiktam || 10 || ấ paramấbhir utá madhyamấbhir niyúdbhir yātam avamấbhir arvấk |

62, 1 pra-sántā a°. vi-úshi. urú. 2 rurucuḥ. purú. mímānā a°. 3 ugrā i°. mánaḥ-javebhiḥ. 4 mánma úpa. yuyujānásaptī *iti* yuyujāná-saptī. 5 valgū *iti*. puruṣáka-tamā. vácasā ấ. sám -bhavishṭhā. citrárātī *iti* citrá-rātī. 6 ūhathuḥ. upá-sthāt. 7 su -matím bhuraṇyū *iti*. 8 rodasī *iti* pra-dívaḥ. bhū́ma. ādityāḥ. rakshaḥ-yúje. 9 vi-dádhat. vácase. 10 dyu-mátā ấ. 11 niyút -bhiḥ.

Digitized by Google

dṛiḷhásya cid gómato ví vrajásya dúro vartaṃ gṛiṇaté citrarātī || 11 || 2 ||

63.

Kvà tyá valgú puruhūtádyá dūtó ná stómo 'vidan námasvān | á yó arvấñ násatyā vavárta préshṭhā hy ásatho asya mánman || 1 || áram me gantaṃ hávanāyāsmaí gṛiṇānấ yáthā píbātho ándhaḥ | pári ha tyád vartír yātho rishó ná yát páro nấntaras tuturyất || 2 || ákāri vām ándhaso várīmann ástāri barhíḥ suprāyaṇátamam | uttānáhasto yuvayúr vavandá vāṃ nákshanto ádraya āñjan || 3 || ūrdhvó vām agnír adhvaréshv asthāt prá rātír eti jūrṇínī ghṛitácī | prá hótā gūrtámanā urāṇó 'yukta yó nấsatyā hávīman || 4 || ádhi ṣriyé duhitấ sū́ryasya ráthaṃ tasthau purubhujā ṣatótim | prá māyấbhir māyinā bhūtam átra nárā nṛitū jániman yajñíyānām || 5 || 3 ||

yuvấṃ ṣrībhír darṣatấbhir ābhíḥ ṣubhé pushṭím ūhathuḥ sūryấyāḥ | prá vāṃ váyo vápushé 'nu paptan nákshad vấṇī súshṭutā dhishṇyā vām || 6 || á vāṃ váyó 'ṣvāso váhishṭhā abhí práyo nāsatyā vahantu | prá vāṃ rátho mánojavā asarjīsháḥ prikshá ishídho ánu pūrvíḥ || 7 || purú hí vām purubhujā deshṇáṃ dhenúṃ na ísham pinvatam ásakrām | stútaṣ ca vām mādhvī sushṭutíṣ ca rásāṣ ca yé vām ánu rātím ágman || 8 || utá ma ṛijré púrayasya raghví sumīḷhé ṣatám peruké ca pakvấ | ṣāṇḍó dād dhiraṇínaḥ smáddishṭīn dáṣa vaṣáso abhishấca ṛishvấn || 9 || sám vāṃ ṣatá nāsatyā sahásrāṣvānām purupánthā giré dāt | bharád-

62, 11 citrarātī *iti* citra-rātī. — 63, 1 valgū *iti* puru-hūtấ a°. avidat. arvấk. hí. 2 hávanāya a°. ná á°. 3 supra-ayanátaṃam uttānấ-hastaḥ. vavanda ấ. 4 gūrtá-manāḥ urāṇáḥ á°. 5 puru -bhujā ṣatá-ūtim. nṛitū *iti*. 6 vápushe ánu. sú-stutā. 7 váyaḥ á°. mánaḥ-javāḥ asarji i°. 8 puru-bhujā. mādhvī *iti* su-stutíḥ. 9 me ṛijré *iti*. raghví *iti* su-mīḷhé. hiraṇinaḥ smát-dishṭīn. abhi -sấcaḥ. 10 sahásrā á° puru-pánthāḥ. bharát-vājāya.

Digitized by Google

vājāya vīra nú giré dād dhatá rákshāṅsi purudaṅsasā syuḥ || 10 || á vāṃ sumné váriman sūríbhiḥ shyām || 11 || 4 ||

64.

Úd u ṣriyá usháso rócamānā ásthur apáṃ nórmáyo rúṣantaḥ | kṛṇóti víṣvā supáthā sugány ábhūd u vásvī dákshiṇā maghónī || 1 || bhadrá dadṛiksha urviyá ví bhāsy út te ṣocír bhānávo dyáṃ apaptan | āvír vákshaḥ kṛṇushe ṣumbhámānósho devi rócamānā máhobhiḥ || 2 || váhanti sīm aruṇáso rúṣanto gávaḥ subhágām urviyá prathānám | ápejate ṣúro ásteva ṣátrūn bádhate támo ajiró ná vóḷhā || 3 || sugótá te supáthā párvateshv avāté apás tarasi svabhāno | sá na á vaha pṛithuyāmann ṛishve rayíṃ divo duhitar ishayádhyai || 4 || sá vaha yókshábhir ávātósho váraṃ váhasi jóshaṃ ánu | tváṃ divo duhitar yá ha devī pūrváhūtau maṅhánā darṣatá bhūḥ || 5 || út te váyaṣ — || 6 || 5 ||

65.

Eshá syá no duhitá divojáḥ kshitír uchántī mánushīr ajīgaḥ | 'yá bhānúnā rúṣatā rāmyásv ájñāyi tirás támasaṣ cid aktún || 1 || ví tád yayur aruṇayúgbhir áṣvaiṣ citrám bhānty ushásaṣ candrárathāḥ | ágraṃ yajñásya bṛihaté náyantīr ví tá bādhante táma úrmyāyāḥ || 2 || ṣrávo vájam ísham úrjaṃ váhantīr ní dāṣúsha ushaso mártyāya | maghónīr vīrávat pátyamānā ávo dhāta vidhaté rátnam adyá || 3 || idá hí vo vidhaté rátnam ástīdá vīráya dāṣúsha ushāsaḥ | idá víprāya járate yád ukthá ní shma mávate vaha-

---

63, 10 nú. hatá. puru-daṅsasā syur *iti* syuḥ. 11 syām. — 64, 1 ṣriyé. ná ū°. su-páthā su-gáni. 2 dadṛikshe. ṣumbhámānā ú°. 3 su-bhágām. ápa ṛ°. ástā-iva. 4 su-gá utá. su-páthā. svabhāno *iti* sva-bhāno. pṛithu-yāman. 5 sá á. yá u°. ávātā ú°. pūrvá-hūtau. 6 = 124, 12. — 65, 1 divaḥ-jáḥ. ajīgar *iti*. 2 aruṇayúk-bhiḥ. candrá-rathāḥ. táḥ. 3 dāṣúshe. 4 ásti idá. dāṣúshe ushasaḥ. sma. vahatha.

Digitized by Google

thā purā́ cit || 4 || idā́ hí ta usho adrisāno gotrā́ gávām
áṅgiraso gṛiṇánti | vy àrkéṇa bibhidur bráhmaṇā ca satyā́
nṛiṇā́m abhavad devā́hūtiḥ || 5 || uchā́ divo duhitaḥ pratna-
ván no bharadvājavád vidhaté maghoni | suvíraṃ rayíṃ
gṛiṇaté rirīhy urugāyám ádhi dhehi śrávo naḥ || 6 || 6 ||

66.

Vápur nú tác cikitúshe cid astu samānā́ṃ nā́ma dhenú
pátyamānam | márteshv anyád dohāse pīpā́ya sakṛ́ic chuk-
rā́ṃ duduhe pṛíśnir ūdhaḥ || 1 || yé agnáyo ná śóśucann
idhānā́ dvír yát trír marúto vāvṛidhánta | areṇávo hiraṇ-
yáyāsa eshāṃ sākā́ṃ nṛimṇaíḥ paúṅsyebhiṣ ca bhūvan
|| 2 || rudrásya yé mīḷhúshaḥ sánti putrā́ yā́ṅṣ co nú dā́-
dhṛivir bhāradhyai | vidé hí mātā́ mahó mahī́ shā́ sét pṛíś-
niḥ subhvè gárbham ā́dhāt || 3 || ná yá íshante janúshó 'yā
nv àntáḥ sánto 'vadyáni punānāḥ | nír yád duhré śúcayó
'nu jósham ánu śriyā́ tanvàm ukshámāṇāḥ || 4 || makshū́ ná
yéshu dohāse cid ayā́ ā́ nā́ma dhṛishṇú mā́rutam dádhā-
nāḥ | ná yé stauṇā́ ayā́so mahnā́ nṛ́ cit sudā́nur áva yā-
sad ugrā́n || 5 || 7 ||

tá íd ugrā́ḥ śávasā dhṛishṇúsheṇā ubhé yujanta ródasī
suméke | ádha smaishu rodasī́ svā́śocir ā́mavatsu tasthau
ná rókaḥ || 6 || anenó vo maruto yā́mo astv anaśvā́s cid
yám ájaty árathīḥ | anavasó anabhīśū́ rajastū́r ví ródasī
pathyā́ yāti sā́dhan || 7 || nā́sya vartā́ ná tarutā́ nv àsti mā́-
ruto yám ávatha vā́jasātau | toké vā́ góshu tánaye yám
apsú sá vrajā́ṃ dā́rtā pā́rye ádha dyóḥ || 8 || prá citrám

65, 5 te. adrisāno *ity* adri-sāno. ví a°. devá-hūtiḥ. 6 uchá. duhitar *iti* pratna-vát. su-víram. uru-gāyám. — 66, 1 tát. sakṛ́it ṣ°. 2 idhānā́ḥ. vavṛidhánta. 3 putrā́ḥ. co *iti*. sā́ sā́ ít. su -bhvè. ū́ a°. 4 yé. janúshaḥ áyā nú antár *iti*. śúcayaḥ ánu. 5 makshú. nú. su-dānuḥ. 6 té. dhṛishṇú-senāḥ ubhé *iti*. ródasī *iti* suméke *iti* su-méke. sma e°. svá-śociḥ ā́ -á°. 7 anabhīśúḥ rajaḥ-tūḥ. ródasī *iti* pathyā́ḥ. 8 n. v. n. t. 40, 8. nú a°. vā́ja -sātau. toké — tánaye VI, 25, 4.

Digitized by Google

arkáṃ gṛiṇaté turáya mārutāya svátavase bharadhvam | yé sáhāṅsi sáhasā sáhante réjate agne pṛithiví makhébhyaḥ || 9 || tvíshīmanto adhvarásyeva didyút tṛishucyávaso juhvò nágnéḥ | arcátrayo dhúnayo ná vīrā́ bhrájajjanmāno marúto ádhṛishṭāḥ || 10 || táṃ vṛidhántam mārutam bhrájadṛishṭiṃ rudrásya sūnúṃ havásā vivāse | diváḥ ṣárdhāya ṣúcayo manīshā́ giráyo nápa ugrā́ aspṛidhran || 11 || 8 ||

67.

Víṣveshāṃ vaḥ satā́ṃ jyéshṭhatamā gīrbhír mitrā́váruṇā vāvṛidhádhyai | sáṃ yā́ rasméva yamátur yámishṭhā dvā́ jánāṅ ásamā bāhúbhiḥ svaíḥ || 1 || iyám mád vām prá stṛiṇīte manīshópa priyā́ námasā barhír ácha | yantā́ṃ no mitrāvaruṇāv ádhṛishṭaṃ chardír yád vāṃ varūthyàṃ sudānū || 2 || ā́ yātam mitrāvaruṇā susasty úpa priyā́ námasā hūyámānā | sáṃ yā́v apnasthó apáseva jánāñ chrudhīyátā́s cid yatatho mahitvā́ || 3 || áṣvā ná yā́ vājínā pūtábandhū ṛitā́ yád gárbham áditir bháradhyai | prá yā́ máhi mahā́ntā jáyamānā ghorā́ mártāya ripáve ní dīdhaḥ || 4 || víṣve yád vām maṅhánā mándamānāḥ kshatrā́ṃ devā́so ádadhuḥ sajóshāḥ | pári yád bhūthó ródasī cid urví sánti spáṣo ádabdhāso ámūrāḥ || 5 || 9 ||

tā́ hí kshatrā́ṃ dhāráyethe ánu dyū́n dṛiṅhéthe sā́num upamā́d iva dyóḥ | dṛilhó nákshatra utá viṣvádevo bhū́mim ā́tān dyā́ṃ dhāsínāyóḥ || 6 || tā́ vigrā́ṃ dhaithe jaṭháram pṛiṇádhyā ā́ yát sádma sábhṛitayaḥ pṛiṇánti | ná mṛish-

66, 9 svá-tavase. 10 tvíshi-mantaḥ adhvarásya-iva. tṛishu-cyávasaḥ. ná aº. vīrā́ḥ bhrā́jat-janmānaḥ. 11 bhrā́jat-ṛishṭim. havásā ā́. manīshā́ḥ. ná ā́º. — 67, 1 vavṛidhádhyai. rasmā́-iva. 2 manīshā́ úpa. sudānū *iti* su-dānū. 3 su-sastí. apnaḥ-sthā́ḥ apásā-iva. srudhi-yatáḥ. 4 pūtábandhū *iti* pūtá-bandhū. dīdhar *iti* dīdhaḥ. 5 sa-jóshāḥ. ródasī *iti*. urví *iti*. 6 dhāráyethe *iti*. dṛiṅhéthe *iti*. upamā́t-iva. viṣvá-devaḥ. ā́ aº. dhāsínā āº. 7 dhaithe *iti*. pṛiṇádhyai. sá-bhṛitayaḥ.

Digitized by Google

yante yuvatáyó 'vātā ví yát páyo viṣvajinvā bhárante || 7 || tā́ jihváyā sádam édā́m sumedhā́ ā́ yád vā́m satyó aratír ṛité bhūt | tád vām mahitvā́m ghṛitānnāv astu yuvā́m dā́ṣúshe ví cayishṭam áṅhaḥ || 8 || prá yád vām mitrāvaruṇā spūrdhán priyā́ dhā́ma yuvádhitā minánti | ná yé devā́sa óhasā ná mártā áyajñāsāco ápyo ná putrā́ḥ || 9 || ví yád vā́caṃ kīstā́so bhárante ṣáṅsanti ké cin nivído manānā́ḥ | ā́d vām bravāma satyā́ny ukthā́ nákir devébhir yatatho mahitvā́ || 10 || avór itthā́ vā́m chardísho abhíshṭau yuvór mitrāvaruṇāv áskṛidhoyu | ánu yád gā́va sphurā́n ṛijipyā́m dhṛishṇúm yád ráṇe vṛíshaṇam yunájan || 11 || [10] ||

68.

Ṣrushṭí vām yajñā́ údyataḥ sajóshā manushvád vṛiktábarhisho yájadhyai | ā́ yá índrāváruṇāv ishé adyá mahé sumnā́ya mahá āvavártat || 1 || tā́ hí ṣréshṭhā devátātā tujā́ ṣū́rāṇām ṣávishṭhā tā́ hí bhūtám | maghónām máṅhishṭhā tuviṣúshma ṛiténa vṛitratúrā sárvasenā || 2 || tā́ gṛiṇīhi namasyèbhiḥ ṣūshaíḥ sumnébhir índrāváruṇā cakānā́ | vájreṇānyáḥ ṣávasā hánti vṛitrā́m síshakty anyó vṛijáneshu víprah || 3 || gnā́ṣ ca yán náraṣ ca vāvṛidhánta víṣve devā́so narā́m svágūrtāḥ | praíbhya indrāvaruṇā mahitvā́ dyaúṣ ca pṛithivi bhūtam urví || 4 || sá ít sudā́nuḥ svávāṅ ṛitā́véndrā yó vām varuṇa dā́ṣati tmán | ishā́ sá dvishás tared dā́svān váṅsad rayím rayivátaṣ ca jánān || 5 || [11] ||

yā́m yuvā́m dāṣvàdhvarāya devā rayím dhatthó vásumantam purukshúm | asmé sá indrāvaruṇāv ápi shyāt prá

67, 7 yuvatáyaḥ ávātāḥ. viṣva-jinvā. 8 ā́ i° su-medhā́ḥ. ghṛita-annau. 9 yuvá-dhitā. áyajña-sācaḥ. 10 cit ni-vídaḥ. — 68, 1 út-yataḥ sa-jóshāḥ. vṛiktá-barhishaḥ. mahé ā-vavártat. 2 tuvi-ṣúshmā. vṛitra-túrā sárva-senā. 3 vájreṇa a°. sísakti. 4 yát. vavṛidhánta. svá-gūrtāḥ prá e°. urví *iti*. 5 su-dā́nuḥ svá-vān ṛitá-vā í°. varuṇā. 6 dā́ṣú-adhvarāya. puru-kshúm asmé *iti*. syāt.

Digitized by Google

yó bhanákti vanúshām ásastīḥ || 6 || utá naḥ sutrātró devá-gopāḥ sūríbhya indrāvaruṇā rayíḥ shyāt | yéshāṃ súshmaḥ prítanāsu sāhvấn prá sadyó dyumná tiráte táturiḥ || 7 || nú na indrāvaruṇā gṛiṇāná priṅktáṃ rayíṃ sausravasáya devā | itthấ gṛiṇánto mahínasya sárdho 'pó ná nāvấ duritá tarema || 8 || prá samráje bṛihaté mánma nú priyám árca devấya váruṇāya sapráthaḥ | ayáṃ yá urví mahiná máhivrataḥ krátvā vibhấty ajáro ná śocíshā || 9 || índrāvaruṇā sutapāv imáṃ sutáṃ sómam pibatam mádyaṃ dhṛitavratā | yuvó rátho adhvaráṃ devávītaye práti svásaram úpa yāti pītáye || 10 || índrāvaruṇā mádhumattamasya vṛíshṇaḥ sómasya vṛishaṇā vṛishethām | idáṃ vām ándhaḥ párishiktam asmé āsádyāsmín barhíshi mādayethām || 11 || 12 ||

69.

Sáṃ vāṃ kármaṇā sám ishā hinomíndrāvishṇū ápasas pāré asyá | jushéthāṃ yajñáṃ dráviṇaṃ ca dhattam árishṭair naḥ pathíbhiḥ pāráyantā || 1 || yấ víśvāsāṃ janitárā matīnām índrāvíshṇū kaláśā somadhānā | prá vāṃ gíraḥ śasyámānā avantu prá stómāso gīyámānāso arkaíḥ || 2 || índrāvishṇū madapatī madānām á sómaṃ yātaṃ dráviṇo dádhānā | sáṃ vām añjantv aktúbhir matīnấṃ sám stómāsaḥ śasyámānāsa ukthaíḥ || 3 || á vām áśvāso abhimātisháha índrāvishṇū sadhamấdo vahantu | jushéthāṃ víśvā hávanā matīnām úpa bráhmāṇi śṛiṇutaṃ gíro me || 4 || índrāvishṇū tát panayáyyaṃ vāṃ sómasya máda urú cakramāthe | ákṛiṇutam antárikṣham várīyo 'prathataṃ jīváse no rájāṅsi

68, 7 su-trātráḥ devá-gopāḥ. syāt. sahvấn. 8 nú. duḥ-itā. 9 sam-rấje. sa-práthaḥ. urví *iti*. máhi-vrataḥ. vi-bhấti. 10 suta -pau. dhṛita-vratā yuvóḥ. devá-vītaye. 11 vṛishaṇā śá. pári -siktam asmé *iti* ā-sádya a°. — 69, 1 hinomi índrāvishṇū *iti*. 2 índrāvíshṇū *iti*. soma-dhānā. 3 índrāvishṇū *iti* (4—7). madapatī *iti* mada-patī. dráviṇo *iti*. 4 á́ v. á. 181, 2. abhimāti-sáhaḥ. sadha-mấdaḥ. 5 máde. cakramāthe *iti*. várīyaḥ á°,

Digitized by Google

|| 5 || índrāvishṇū havíshā vāvṛidhānágrādvānā námasā rāta-havyā | ghṛítāsutī dráviṇaṃ dhattam asmé samudrá sthaḥ kalaśaḥ somadhānaḥ || 6 || índrāvishṇū píbatam mádhvo asyá sómasya dasrā jaṭháram pṛiṇethām | á vām ándhāṅsi madirāṇy agmann úpa bráhmāṇi śṛiṇutaṃ hávam me || 7 || ubhā́ jigyathur ná párā jayethe ná párā jigye kataráś canaínoḥ | índraś ca vishṇo yád ápaspṛidhethāṃ tredhā́ sahásraṃ ví tád airayethām || 8 || [13] ||

70.

Ghṛitávatī bhúvanānām abhiśríyorví pṛithví madhudúghe supéśasā | dyávāpṛithiví váruṇasya dhármaṇā víshkabhite ajáre bhūriretasā || 1 || ásaścantī bhūridhāre páyasvatī ghṛitáṃ duhāte sukṛíte śúcivrate | rájantī asyá bhúvanasya rodasī asmé rétaḥ siñcataṃ yán mánurhitam || 2 || yó vām ṛijáve krámaṇāya rodasī márto dadáśa dhishaṇe sá sādhati | prá prajábhir jāyate dhármaṇas pári yuvóḥ siktá víshurūpāṇi sávratā || 3 || ghṛiténa dyávāpṛithiví abhívrite ghṛitaśríyā ghṛitapṛícā ghṛitāvṛídhā | urví pṛithví hotṛivūrye puróhite té íd víprā īlate sumnám ishṭáye || 4 || mádhu no dyávāpṛithiví mimikshatām madhuścútā madhudúghe mádhuvrate | dádhāne yajñáṃ dráviṇaṃ ca devátā máhi śrávo vájam asmé suvíryam || 5 || úrjaṃ no dyaúś ca pṛithiví ca pinvatām pitá mātá viśvavídā sudáṅsasā | saṃrarāṇé ró-

---

69, 6 vavṛidhānā́ ágra-advānā. rāta-havyā ghṛítāsutī *iti* ghṛíta-āsutī. asmé *iti* samudráḥ. soma-dhānaḥ. 7 u. b. s. 4. 8 jayethe *iti*. cana e°. vishṇo *iti*. — 70, 1 ghṛitávatī *iti* ghṛitá-vatī. abhi-śríyā urví *iti* pṛithví *iti* madhudúghe *iti* madhu-dúghe su-péśasā dyávāpṛithiví *iti*. víśkabhite *iti* ví-skabhite ajáre *iti* bhūri-retasā. 2 ásaścantī *iti* bhūridhāre *iti* bhūri-dhāre páyasvatī *iti*. duhāte *iti* su-kṛíte śúcivrate *iti* śúci-vrate rā́jantī *iti*. rodasī *iti* asmé *iti*. yát mánuḥ-hitam. 3 rodasī *iti*. dhishaṇe *iti*. pra-jābhiḥ. víshu-rūpāṇi sá-vratā. 4 dyávāpṛithivī *iti* abhívrite *ity* abhí-vṛite ghṛita-śríyā ghṛita-pṛícā ghṛita-vṛídhā urví *iti* pṛithví *iti* hotṛi-vūrye puróhite *iti* puráḥ-hite té *iti*. 5 dyávāpṛithiví *iti*. madhu-ścútā madhudúghe *iti* madhu-dúghe mádhuvrate *iti* mádhu-vrate dádhāne *iti*. asmé *iti* su-víryam. 6 viśva-vídā su-dáṅsasā saṃrarāṇé *iti* sam-rarāṇé.

Digitized by Google

dasī viṣvásambhuvā saníṃ vájaṃ rayím asmé sám invatām || 6 || 14 ||

71.

Úd u shyá devàḥ savitá hiraṇyáyā bāhū́ ayaṅsta sávanāya sukrátuḥ | ghṛiténa pāṇí abhí prushṇute makhó yúvā sudáksho rájaso vídharmaṇi || 1 || devásya vayáṃ savitúḥ sávīmani śréshṭhe syāma vásuṇaś ca dāváne | yó víṣvasya dvipádo yáś cátushpado nivéśane prasavé cási bhū́manaḥ || 2 || ádabdhebhiḥ savitaḥ pāyúbhish ṭvám śivébhir adyá pári pāhi no gáyam | híraṇyajihvaḥ suvitáya návyase rákshā mákir no aghaśaṅsa īśata || 3 || úd u shyá devàḥ savitá dámūnā híraṇyapāṇiḥ pratidoshám asthāt | áyohanur yajató mandrájihva á dāśúshe suvati bhū́ri vāmám || 4 || úd ū ayāṅ upavaktéva bāhū́ hiraṇyáyā savitá suprátīkā | divó róhāṅsy aruhat pṛithivyā́ árīramat patáyat kác cid ábhvam || 5 || vāmám adyá savitar vāmám u śvó divé-dive vāmám asmábhyaṃ sāvīḥ | vāmásya hí ksháyasya deva bhū́rer ayā́ dhiyā́ vāmabhājaḥ syāma || 6 || 15 ||

72.

Índrāsomā máhi tád vām mahitvám yuvám mahā́ni prathamā́ni cakrathuḥ | yuvā́m sū́ryaṃ vividáthur yuvā́m svàr víśvā támāṅsy ahatam nidáś ca || 1 || índrāsomā vāsáyatha ushā́sam út sū́ryaṃ nayatho jyótishā sahá | úpa dyā́m skambháthu skámbhanenáprathatam pṛithivím mātáraṃ ví || 2 || índrāsomāv áhim apáḥ parishṭhā́m hathó vṛitrám ánu vā́m dyaúr amanyata | prárṇāṅsy airayatam nadínām á samudrā́ṇi paprathuḥ purū́ṇi || 3 || índrāsomā pakvám āmā́sv

70, 6 ródasī *iti* viśvá-sambhuvā. asmé *iti*. — 71, 1 úd-savitā (4) II, 38, 1. bāhū́ *iti*. su-krátuḥ. pāṇí *iti*. su-dákshaḥ. ví-dharmaṇi. 2 dvi-pádaḥ. cátuḥ-padaḥ ni-vésane pra-savé ca ási. 3 savitar *iti* pāyú-bhiḥ ṭvám. híraṇya-jihvaḥ. ráksha. aghá-śaṅsaḥ. 4 dámūṇāḥ híraṇya-pāṇiḥ prati-doshám. áyaḥ-hanuḥ. mandrá-jihvaḥ. 5 ū́m *iti*. upa-vaktā́-iva bāhū́ *iti*. su-prátīkā. kát. 6 vāma-bhājaḥ. — 72, 2 ushásam. skambhátuḥ skámbhanena á°. 3 pari-sthā́m. prá á°.

Digitized by Google

antár ní gávām íd dadhathur vakshánāsu | jagribháthur ánapinaddham āsu rúsac citrásu jágatīshv antáḥ || 4 || índrāsomā yuvám añgá tárutram apatyasácam ṣrútyam rarāthe | yuvám ṣúshmam náryam carshaníbhyaḥ sám vivyathuḥ pṛitanāsháham ugrā || 5 || 16 ||

73.

Yó adribhít prathamajá ṛitávā bṛíhaspátir āñgirasó haviśhmān | dvibárhajmā prāgharmasát pitá na á ródasī vṛishabhó roravīti || 1 || jánāya cid yá ívata u lokám bṛíhaspátir deváhūtau cakára | ghnán vṛitráṇi ví púro dardarīti jáyañ chátrūñr amítrān pṛitsú sáhan || 2 || bṛíhaspátiḥ sám ajayad vásūni mahó vrajáñ gómato devá eshāḥ | apáḥ síshāsan svàr ápratīto bṛíhaspátir hánty amítram arkaíḥ || 3 || 17 ||

74.

Sómārudrā dhāráyethām asuryàm prá vām ishṭáyó 'ram aṣnuvantu | dáme-dame saptá rátnā dádhānā ṣám no bhūtam dvipáde ṣám cátushpade || 1 || sómārudrā ví vṛihatam víshūcīm ámīvā yá no gáyam āvivéṣa | āré bādhethām nírṛitim parācaír asmé bhadrá sauṣravasáni santu || 2 || sómārudrā yuvám etány asmé víṣvā tanúshu bheshajáni dhattam | áva syatam muñcátam yán no ásti tanúshu baddhám kṛitám éno asmát || 3 || tigmáyudhau tigmáhetī suṣévau sómārudrāv ihá sú mṛiḷatam naḥ | prá no muñcatam váruṇasya pāśād gopāyátam naḥ sumanasyámānā || 4 || 18 ||

72, 4 ánapi-naddham. rúṣat. antár *iti*. 5 apatya-sácam. rarāthe *iti*. pṛitanā-sáham. — 73, 1 adri-bhít prathama-jāḥ ṛitá-vā. dvibárha-jmā prāgharma-sát. ródasī *iti*. 2 ívate. devá-hūtau. sátrūn. sáhan. 3 síṣāsan. áprati-itaḥ. — 74, 1 ishṭáyaḥ á°. dvi-páde. cátuḥ-pade. 2 ā-vivéṣa. níḥ-ṛitim. asmé *iti* (3). 3 yát. 4 tigmá-āyudhau tigmáhetī *iti* tigmá-hetī su-ṣévau. su-manasyámānā.

Digitized by Google

75.

Jīmūtasyeva bhavati prátīkaṃ yád varmí yáti samádām upásthe | ánāviddhayā tanvà jaya tvám sá tvā vármaṇo mahimá pipartu || 1 || dhánvanā gấ dhánvanājím jayema dhánvanā tīvrấḥ samádo jayema | dhánuḥ ṣátror apakāmáṃ kṛiṇoti dhánvanā sárvāḥ pradíṣo jayema || 2 || vakshyántīvéd á ganīganti kárṇam priyáṃ sákhāyam parishasvajānấ | yósheva ṣiṅkte vítatádhi dhánvañ jyấ iyáṃ sámane pārấyantī || 3 || té ācárantī sámaneva yóshā mātéva putrám bibhṛitām upásthe | ápa ṣátrūn vidhyatāṃ saṃvidāné ấrtnī imé vishphurántī amítrān || 4 || bahvīnấm pitấ bahúr asya putrấṣ ciṣcá kṛiṇoti sámanāvagátya | ishudhíḥ sáṅkāḥ pṛítanāṣ ca sárvāḥ pṛishṭhé nínaddho jayati prásūtaḥ || 5 || [19] ||

ráthe tíshṭhan nayati vājínaḥ puró yátra-yatra kāmáyate sushārathíḥ | abhíṣūnām mahimánam panāyata mánaḥ paṣcấd ánu yachanti raṣmáyaḥ || 6 || tīvrấn ghóshān kṛinvate vṛíshapāṇayó 'ṣvā ráthebhiḥ sahá vājáyantaḥ | avakrấmantaḥ prápadair amítrān kshiṇánti ṣátrūñr ánapavyayantaḥ || 7 || rathavấhanaṃ havír asya nấma yátrấyudhaṃ níhitam asya várma | tátrā rátham úpa ṣagmáṃ sadema viṣváhā vayáṃ sumanasyámānāḥ || 8 || svādushaṃsádaḥ pitáro vayodhấḥ kṛichreṣṛítaḥ ṣáktīvanto gabhīrấḥ | citrásenā íshubalā ámṛidhrāḥ satóvīrā urávo vrātasāhấḥ || 9 || brấhmaṇāsaḥ pítaraḥ sómyāsaḥ ṣivé no dyávāpṛithiví anehásā |

75, 1 jīmūtasya-iva. sa-mádām upá-sthe. 2 gấḥ dhánvanā ā°. sa-mádaḥ. apa-kāmám. pra-díṣaḥ. 3 vakshyántī-iva ít. pari-sasvajānấ yóshā-iva. ví-tatā á°. jyấ. 4 té *iti* ācárantī *ity* ā-cárantī sámanā-iva. mātā-iva. upá-sthe. saṃvidāné *iti* sam-vidāné ấrtnī *iti* imé *iti* visphurántī *iti* vi-sphurántī. 5 sámanā ava-gátya ishu-dhíḥ. ní-naddhaḥ. prá-sūtaḥ. 6 su-sārathíḥ. 7 vṛísha-pāṇayaḥ ásvāḥ. ava-krấmantaḥ prá-padaiḥ. ánapa-vyayantaḥ. 8 ratha-vấhanam. yátra ā° ní-hitam. tátra. su-manasyámānāḥ. 9 svādu-saṃsádaḥ. vayaḥ-dhấḥ kṛichre-ṣṛítaḥ ṣákti-vantaḥ. citrá-senāḥ íshu-balāḥ. satấḥ-vīrāḥ. vrāta-sahấḥ. 10 ṣivé *iti*. dyávāpṛithiví *iti*.

Digitized by Google

pūshá naḥ pātu duritád ṛitāvṛidho rákshā mákir no aghá-ṣaṅsa īṣata || 10 || 20 ||

suparṇám vaste mṛigó asyā dánto góbhiḥ sámnaddhā patati prásūtā | yátrā náraḥ sám ca ví ca drávanti tátrāsmábhyam íshavaḥ ṣárma yaṅsan || 11 || ṛíjīte pári vṛiṅdhi nó 'ṣmā bhavatu nas tanūḥ | sómo ádhi bravītu nó 'ditiḥ ṣárma yachatu || 12 || ấ jaṅghanti sánv eshām jaghánāṅ úpa jighnate | áṣvājani prácetasó 'ṣvān samátsu codaya || 13 || áhir iva bhogaíḥ páry eti bāhúm jyáyā hetím paribádhamānaḥ | hastaghnó víṣvā vayúnāni vidván púmān púmāṅsam pári pātu viṣvátaḥ || 14 || álāktā yấ rúruṣīrshny átho yásyā áyo múkham | idám parjányaretaṣa íshvai devyaí bṛihán námaḥ || 15 || 21 ||

ávasṛishṭā párā pata ṣáravye bráhmasaṃṣite | gáchāmítrān prá padyasva mámíshām kám canóc chishaḥ || 16 || yátra bāṇáḥ sampátanti kumárā viṣikhấ iva | tátrā no bráhmaṇas pátir áditiḥ ṣárma yachatu viṣváhā ṣárma yachatu || 17 || mármāṇi te vármaṇā chādayāmi sómas tvā rấjāmṛítenánu vastām | urór várīyo váruṇas te kṛiṇotu jáyantaṃ tvánu devấ madantu || 18 || yó naḥ svó áraṇo yáṣ ca níshṭyo jíghāṅsati | devás tám sárve dhūrvantu bráhma várma mámántaram || 19 || 22 ||

Shashṭho 'nuvākaḥ.

SHASHṬHAM MAṆḌALAM.

75, 10 duḥ-itát ṛita-vṛidhaḥ. rákshā — īṣata VI, 71, 3. 11 su -parṇám. asyāḥ. sám-naddhā. prá-sūtā yátra. tátra a°. 12 náḥ a° (2). 13 áṣva-ajani prá-cetasaḥ á° samát-su. 14 jyáyāḥ. pari -bádhamānaḥ hasta-ghnáḥ. 15 ấla-aktā. rúru-ṣīrshṇī átho *iti*. parjánya-retase. bṛihát. 16 áva-ṣṛishṭā. bráhma-saṃṣite gácha a°. mấ a°. caná út ṣ°. 17 sam-pátanti kumārāḥ viṣikhāḥ-iva tátra. 18 rấjā amṛítena ánu. tvā ánu devấḥ. 19 máma á°.

Digitized by Google

Universitäts-Buchdruckerei von Carl Georgi in Bonn.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Acme
Bookbinding Co., Inc.
300 Summer Street
Boston, Mass. 02210

Digitized by Google

3 2044 010 657 401

THE BORROWER WILL BE CHARGED AN OVERDUE FEE IF THIS BOOK IS NOT RETURNED TO THE LIBRARY ON OR BEFORE THE LAST DATE STAMPED BELOW. NON-RECEIPT OF OVERDUE NOTICES DOES NOT EXEMPT THE BORROWER FROM OVERDUE FEES.

Harvard College Widener Library
Cambridge, MA 02138 (617) 495-2413

WIDENER
OCT 24 1998
CANCELLED
BOOK DUE

WIDENER
FEB 10 2003
BOOK DUE

WIDENER
JUL 25 2001
BOOK DUE
CANCELLED

WIDENER
SEP 10 2007
BOOK DUE

WIDENER
FEB 10 2002
BOOK DUE

Digitized by Google

Digitized by Google